Оссолінсъкі колекції.

CD – диск виконано в рамах угоди укладеної з квітня 2004 р. між Львівською науковою бібліотекою НАН України у Львові і Національним Закладом ім. Оссолінських у Вроцлаві.

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.
Zespół (fond) 4.
Zbiór rękopisów Biblioteki Baworowskich

Dział (opys) 1

82. Annales Długosii. 1241-1406 (pismo XVI w.).

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

Львівська бібліотека
АН УРСР
ВІДДІЛ РУКОПИСІВ
Бав. 82

A

S D

P K

Nr. 82. I. d/8.

III A 1

na operaria, doctrina herbu:

Ecclesiasticus III, 22-23.

Altiora te ne quæsieris, et fortiora te ne scrutatus fueris:
sed quæ præcepit tibi Deus, illa cogita semper, et in pluribus
operibus ejus ne fueris curiosus, non est enim tibi necessarium
ea quæ abscondita sunt, videre oculis tuis.

E.M.

Benignitas agni cælestis et inscrutabilis prouidentiæ suæ arcbano cuncta prospiciens, cunctaqꝫ ratione gubernans, multisarijs scisuris calamitatibus exguerris, quæ in regno Poloniæ, a tempore quo vir sanctus & protomartir Poloniæ inclitus Cracouien Epūs Stanislaus ab impio Rege Boleslao salici tenore membratim truncatus est, miseratione solita compatiens & propitiam atqꝫ placatam de scelere in sanctum suū cōmisso se demonstrans lacer. & ex eor. qui in regionibus polonor. principabanturmalitia monstruosum & deforme Regni Poloniæ corpus reintegrare & priscam illi gloriam, priscumqꝫ tribuere disponen-

BIBLIOTEKA FUNDACYI HR. BAWORowskiego

splendorem, parua illi primum, quo altior eius futurus nota:
ri posset profectus, indidit initia. Q sepe in rebus ad sūmum
peruenturum humile exordium habentibus videmus contin:
gere. suscitauit namq3 spūm uiri heroici & ea tempestate
illustris Przemislai Posnanien Ducis. Qui ex pre eiusdem no:
minis Premislao maioris Poloniæ Duce de vetusta Regum
Poloniæ domo ducente originem, uiro spectate pietatis atq3
uirtutis & feruentissimi chriane religionis cultoris. & ex Eli:
zabeth Ducissa femina religiosa atq3 deuota ęditus, eiusdēq3
mris solerti studio & cura ab ineunte ætate virtuosis mori:
bus (pater enim ante natiuitatis suæ diem obierat) eruditus
ad hoc vnū solicitum studium, animumq3 intenderat, ut re:
liquias patriæ, non tam miserendę quam miserabilis seruaret,
simulq3 illam ad culmen regium & ad vnam Monarchiam re:
digeret sanctam illam fælicemq3 futuram ratus. si suo duca:
tu suisq3 consilijs & auspicijs pro pluribus Principibus vnū
Regem & Monarcham sortiretur. Irritabant ingentis spūs
vir. Prussia, Slesia, Saxonia, Vratsq3 ademptæ, lugebat
Cracouia Cæterasq3 Regni Poloniæ prouintias obeunte sine
literis Lestkone nigro Cracouien Sandomirien & Siradien
Duce, quinto consanguineitatis gradu eum contingente, mu:
tuis cladibus collidi. & plusq3 Ciuili gladio belli in propria
viscera conuerso discerpi. Grandi itaq3 & supra vires supraq3

ætatem animo

ætatem animo fretus, quamuis uarios et frequentes videret naturales dominos in Regni Poloniæ prouincijs principari, non cupidine terræ in Imperij non ambitione Regij fastus sed sola pietate charitateq3 in patriam permotus, magnis ausibus vniuersi Regni Poloniæ diuinitate inspirante, & constituit in animo & destinat Monarchiam, ad qd assequendum nō solum illum proprius & diuinitus infusus agitabat instinctus. Sed etiam Prælatoꝝ & Baronum Poloniæ & Pomeraniæ inuitabat mira affectio & consensus paternis enim clarissimis moribus et institutis maternis nō contentus adiectione propriꝝ radiabat. vnde facile in se tam primoꝝ q3 inferioꝝ fauorem conuerterat. Illeq3 unus inter Poloniæ Principes dignus visus habitusq3. Cuius tēpora insigni regiō adornarentur. Iam amū ætatis agebat trigesimū octauum. Ja in Pomerania Ducatum mortuo Ascanio sine liberis iuxta pacta inter eos in vita stabilita successerat, iam matrimonij iure uirgim Richsam filiam Regis Sueciæ feminam bonestis moribus plenam consilio & ordinatione Boleslai Ducis Calissien patrui sui germani copulauerat ex qua unicam filiam nōn maternum imponens ei Rischam genuerat, cum vniuersoꝝ Prælatoꝝ & Baronum Poloniæ concordi voto deliberatione & pari consensu diadema decretum. qui ceteris religione innocentia, fide, iustitia, inte-

gritate, clementia præstaret. Itaq3 cũ præclaras suor maior
immagines, tum res a se fæliciter iustõ bello paceq3 gestas. tũ
deniq3 omnibus in rebus modestiam suã susciperent par oĩbs
visum fuit, sibi vni genus polonicũ salutẽq3 illius cõmitere.
Et ut cunctis ordinatio sua innotesceret Regiaq3 vera:
tione a singulis coleretur, Anno natiuitatis dñi nostri
1295. Millesimo ducentesimo nonagesimo quinto. die solis xxvi
Junij. al's die Dominico in Sanctor Ioannis & Pauli Martyr
celeberimus pr Iacobus Szwinka Gnesnẽn Archiepũs in Ec:
clesia Metropolitana Gnesnẽn celebratis ex more de spũ
sancto missar solennijs, præfatũ Præmislaũ Ducem in Re:
gem Ducissam vero & consortem suã Richscham in Re:
ginam Poloniæ inungit. sublimat, & diademate regio qd
(mir dictu) studio arteq3 uiror Ecclĩaticor per plures trãs:
actas ætates seruatũ custoditũq3 est, coronat assistẽtes
sibi Ioanne Gerbiss Posnaniẽn, Ioanne Romka Vratislauiẽn,
Goslao Plocẽn, Cunrado Lubucẽn Epis Palatinisq3 &
Baronibus Poloniæ principalioribus ac multitudine populi
copiosa. Procopius aũt Cracouiẽn & Vislaus Vladisla:
uiẽn Epi Cæteriq3 partium Cracouiẽn Barones & si co:
ronationi præfatę non aderant, expresse tñ & concorditer
in illam consenserant & de eius cõsumatione festos lętosq3
ducebant dies. ille, et annus mir immodũ insignis habitus

in hunc

In hunc itaq3 morem sceptra regalia honosq3 regius & digni-
tas poloniæ, fauente diuinitate reddita sunt, quibus per an-
nos prope ducentos caruerat, celebris quoq3 dies ille & an-
nus mir immodũ insignis habitus est, in quo quasi qua-
dam detestanda perniciosa Principũ pluralitate dispulsa
& uulnere ueteri curato Poloniam clementia saluatoris
ad florentem tranquillũq3 statũ & ad ubertatẽ põdusq3
culminis Regij perduxit.

Premislaus Ratiborien dux rare in beatissimũ Stani-
slaum Cracouien prasulẽ, uir deuotione & Monasterij san-
ctimonialium in Ratibor ordinis prædicator fundator &
dator Cum in õi uita sua sanctum Stanislaum mira de-
uotione coluisset, in hõrem suũ annis singulis in die sui na-
talicij, a Ratiborien Castro usq3 ad Monasterium prædi-
cator grandem cereum uires suas excedentem deferre soli-
tus, apparuit ei in extrema ęgritudine laboranti Beatus Sta-
nislaus & benignius consolatũ ut se ad festũ suũ celebra

Dum

præparet admonuit. Cui respondenti quomodo potero id face-
cere, cum sim valitudinarius & graui ęgritudine oneratus?
sanctus Dei adiecit. Ego te (inquit) adiuuabo præstaboq3
vires Dux Premislaus se id factur deuouens, in vigilia Be-
ati Stanislai moritur, nulla prolio derelicta, & in die suo festo
quamuis & duo germani sui fres. vc3t Casimirus Bithomien
& Mec3laus Thez3nen duces, & Ratiborten Barones, diutiꝰ
in aduersum niterentur. corpusq3 in alium diem sepelliendu
seruari vellent, in Monasterio prædicator in Ratibor Du-
cibus & Baronibus sententias mutantibus sepelitur. festu
beatissimi Stanislai no annue sed continue decętero celebra-
turus.

Coronationis solennijs rite magnificeq3 peractis Premi-
slaus Rex plures cum prælatis & Baronibus suis
voluebat agitabatq3 deliberationes. quatenus ęgru lacerq3
sui regni corpus. debita soliditate componeret. & terras

ab eo

ab eo abstractas & per almanos occupatas eidem reuniret.
Maior tn̄ & pręcipua oībus cura fuit, ne ex intestina Var:
cislai & Msczugij Pomeraniæ Ducum discordia Pomera:
niæ Ducatus & præsertim Ciuitas cum Castro Gdansk in
Cruciferor̄ ditionē peruenirent. Licet enim per Ducem Bo:
leslaum Calissiēn germanū patruū Premislai Regis, præfati,
Cruciferi non sine strage plurimor̄ fuissent, ex Castro
Gdansk, cuius occupatio tunc illis in magnū discrimen ces:
serat, eiecti. Ciuitatis tn̄ prædictæ Gdansk situ cōtemplato,
qđ maritima esset, & facile opibus mari importandis ex:
celleret, continuis studijs ad eius occupatiōm anhelabant.
Quid tn̄ Premislaus Rex primū ageret quoue se uerteret
ignorabat. Cæteris regni prouincijs mutuis aut exteris stra:
gibus laborantibus & suffragia per legatos implorantibus
distentus, placuit tn̄ Consiliarijs & regi per conditiones pa:
cis, nonnulla minores morbos habentia componi, vt fortior ad
expedienda cętera posset præstari vocatio, placuit & bella
sine cū finitimis, sine cū proprijs gerenda in longū, quo te:
ner̄ & molle Regni Poloniæ corpus coalesceret, et in virile robur
euaderet differri. Verum licet cunctis in circuitu finitimis ty:
rannis & nationibus Premislai in soliū regale sublimatio fuis:
set, inuisa & molesta, et varij ad rescindēdū eam, tā inter
Poloniæ Duces, qui fremebant se gloria Regali, per Premisla:
um anteiri, quam inter finitimos, quibus mox terribilis &
suspecta cępit esse Regalis ptas coquererentur rumores

Marchionibus tñ de Zgorzelecz, alʒ de Brandeburg vczt Ottoni longo, et alteri Ottoni, & maioris Joanni suspicionis atqʒ odij subministrauit ardorem uerentibus, ne Regia dignitate et accessione multaꝝ terraꝝ, ipsius regimen sponte subeutiũ auctus eos de Marchionatu prædicto captata opportunitate temporis exterminet, quos priuatus et vix decimũ sextũ agens annum ex munitionibus Strzelczę & Drzidei male per eos possessis exturbauerat periculum sibi & suis dominijs, nisi per eos Rex Premislaus cuius clarissima indole adhuc in puero habebant perspectam, morte subita tolleretur è medio euenturam rati in necem eius instigatione diabolica conspirant, propositũ sceleste rei celerrime anteqʒ prodi posset executuri.

Procopius Cracouiẽn Epũs moritur succedit Joannes Muscatha artiũ magr

Cracouien Epũs Procopius cũ annis duobus mensibs tribus in Cracouiẽ sede sedisset. Cui Joames vocatus Muscatha magr artium Archidiaconus Lancicien. nobilis genere natione Vratislauiẽn succedit. In die Sancti Benedicti confessoris concorditer electus &c.

Cruciger

Cruciferor magr Castri noui consumatiom Boleslao Duci Masouiæ prohibiturus colligit exercitum conspiratione domestica tu ab incepto reuocatur.

Moleste ferens Boleslaus Masouiæ Dux Castri sui Vissna destructionem per Magistrum Cruciferor factam, aliud rursum Castr cepit fabricare, cuius consumatiom Menhardus Cruciferor Magr prohibiturus, omnes homines Prussiæ seruos et liberos cogit in arma, sub quo tempore Tambien & Noctagen Prutheni, clandestina conspiratione inita apostatando à fide fres Cruciferos in Barthensten nil tale suspican comprehendut et occidunt. In alijs quoqz locis populationes, cedes & spolia in Cruciferos & ceteros chrianos vtriusqz sexus peragut. Quo malo comendator Kimgsbergen cognito, expeditione con Ducem Boleslau Masouiæ ommissa, in Prussia reuersus, gliscentem seditiom oppressit, & capita conspirationis instaurato iudicio puniuit. In Lithuania dein traducto exercitu, munitiom quandam ex qua Lithuani diffugerant exurunt. Castr vero Kimel à quo sepius repulsi fuerant, occisis multis Lithuanis qui illud defendebant conquirunt.

Premislaus Rex Poloniæ Sigillū regale conficiet & insignijs ornari

Annvs dñi 1296.

Natalem Domini qui in diem Dominicū cadebat et sequen solennitates Pramislaus Rex Poloniæ circa Ecclesiam Posnanien exegit, & celebri ac deuota religione in ueneratione diuinitatis usus, in erogandis pro Chri nomine elemosinis, supplendisq3 quorumlibet egentiū necessitatibus munificū se uniuersis atq3 liberalē prastabat, primitias regimis sui, in administranda iusticia, in defendēdo pupillo & uidua cæterisq3 sanctis et iustis operibus cęlor Regi vt suū stabiliretur imperium & suis cęptis assisteret diuinitas, deuouens atq3 consecrans, ampliori cultu & ueneratione in Deū largiori dextra in Gentes & propensiori pietate in patriam, nisi satis appetitus fuisset, usurus. Ne aut pietas sua quam erigendo regnum Polonia & ex iure Ducali ad fastigium rēgle uindicādo monstrauerat. processu temporis decideret, in sigillo maiestatis ordinatione sua pulcherime fabricato, literis capitalibus in Gir circum circa aquillā hunc textū inscribi in parte una iussit. Reddidit ipse solus victricia signa Polonis. In altera aut

parte

parte, sedebat in throno Regio imago regalis, tenẽs in manu dextra scepty, in qua etiam consistebat galea cum insignijs Polonicalium armor. In leua vero tenebat pomú cruce signatú, cum titulo literis capitalibus inscripto Sigillium Premislai Polonor Regis & Ducis Pomerania.

Premislaus Polonor Rex in Rogozno a Marchionibus Brandeburgẽ accedentibus domesticis de domo Tarębi & nalencz misere interficit.

Celebrato autem Catholico et patrio ritu saluatoris natali, Premislaus R[illegible] primú ex Posnania Gnesnam contendit, vbi aliquanto tempore, quantú expeditio rer publicar permittebat. Commoratus pro diebus carnispriuij in Rogozno descendit, et curiam Regalem illic celebrans, et victoribo certaminú premia proponens. Cognito aút per exploratores Ottho longus & Ioannes Cunradi Marchiones de Brandeburg Premislaú Regem in Rogozno solatijs deditú absqz cuiuslibet hostilitatis suspitione consistere, et uita salutisqz suæ custodiam pro explorato habẽ neglectú iri, loci insuper qui nullo uallo aut muro septus erat, debilitate prouocati, nó proprijs solú, sed aliunde quęsitis gentibus glomerati per noctiú latebras & syluar abdita ne à quoqz conspecti, temeritatis suæ pęnas

solucrent potius quã inferrent, feria quarta Cinerũ, sexto Idus Februarij, quæ fuit dies Sancta Dorothea virginis, in Rogozno die illucescente, tam inopinate et latenter, ut singulos falleret (ita enim inter eos conuentum sancitumq3 erat) perueniunt, atq3 in Regem Premislaũ in cubiculo Regio quiescentẽ proditorie et fallaciter (nullis enim illũ literis aut nunciis diffidauerãt) in suosq3 milites uarijs hospitijs & locis distũcibs, et ex hesterna crapula & mero graui sapore mersos, ebrietate graues, omnes certe inermes incompositos atq3 imparatos, insiliunt & irruũt. Et quãuis rei atrocitate nouitateq3 Rex Premislaus pẽcutsus, à quibus quantisq3 hostibus peteretur, penitus existeret ignarus, dispulso in pauore ut erat uir animi roborisq3 preclari, cũ suis quos pro facienda hostibus resistentia exhortatione sermone opereq3 animabat, in hostes insilit, & congressione facta multos ex illis aut uulnerat aut prosternit. Militis aũt magis quã Regis aut Ducis Premislaus Rex, officijs aduersus hostes usus, abundãs hostiũ multitudine, pluribus sagittarũ gladiorũq3 ictibus petitus, adextremũ fortissime, ut stirpi sua conueniens erat, dimicans cadit, corpore ex multitudine uulnerũ in terram defluente. Ab hostibus aũt seminiuus exceptus, grandẽ illis uoluptatis iucunditatisq3 materiam prabuit. Satagebant enim illum in triumphi speciem, in penates suos & terras deducere uiuũ magnũ suis & exteris populis spectaculũ, simulq3 maximũ

fame

famę et nominibus suis monimentū apud almanor̄ nationes prabitur. Verum dū ex letaliū vulner̄ multitudine langui; datum ac pene iam emortuū, saxones seruare, et in regiō eor̄ ducem conatiē equo imposuissent, & imbecillior foret quam qui equo insidere aut curru uehi possit moribundus titubāte corpore defluxit in terram. Dum insuper nulla vitæ Regiæ spes in crastinū durare posset portendi, in rabiem furoris con; uersi. In corpus captiuū et sauciū suapteq3 moritur̄ seuiunt, et illud pluribus pugionibus confodiunt, & crudelissima nece sexto Idus Februarij extinguunt, eo vno illos ad tantū scelus et nephas irritante, quod Rex Premislaus, non incruentā illis uictoriam dum plures et notabiles de suis desideraret reliquisset, In hoc tāt tam nephando execrandoq3 scelere, & si Theutonicor̄ erga Polonos malignus inuidusq3 perspici possit animus, qui orientē gloriam Regni Poloniæ, quantū in; psis erat extinguere pessumq3 dare conati sunt, crudelitas t'n Ioannis Comitis Brandeburgēn præfati non satis admi; rare potest. Qui cum esset præfati Premislai Regis nepos germanus ex sorore sua germana Constantia p'ris sui filia, quam Cunradus Marchio Brandeburgēn desponsauerat, su; sceptus. In necem t'n auunculi germani, et chri domi priuato e; tiam officio sibi uenerandū dextram extendere, & sanguinis sui parentem cruento mucrone de rer̄ natura tollere nō ex; pauit, pietatis uiolator accerrimus, & hōris sui atq3 famę proditor malignus. Habet & nonnullor̄ assertio, quosdam

Poloniæ Barones et milites de armis Kalencz, & Zarembi. necis præfati Premislai Regis fuisse contubernales & consocios et præfatoꝝ Otthonis longi, et alterius Otthonis atqꝫ Joannis Brandeburgēn Marchionū consiliorꝝ participes & patrati sceleris adiutores: siue q Rex ipse Premislaus uelut uegetioris uir ingenii, quęstus eorꝝ et lucra abrogauerat, aut uerisimiliter credebatur abrogaturus, siue q in eos aut eorꝝ affines, pro quibusdam excessibus animaduerteret, siue q eo sublato, alium cuius fauore statum et fortunas suas actū iri, succedere sperabant. Neqꝫ enim tanti Regis occiso prouenire credenda est. Nisi hostium Machinatiōm domesticorꝝ et familiariū prædictaꝝ, in honorem patrati adiuuisset accessio. Fama insuper est usqꝫ ad tempora Casimiri sēdi & optimi Poloniæ Regis, nobiles domorꝝ et familiariū prædictaꝝ in hōrem patrati sceleris. ea pęna & uota multatos esse, ut neqꝫ inter & equestrium ordines acicbus instructis consisterent, neqꝫ rubeo colore in uestibus uti auderent. Quæ tandē per præfatū Regem Casimirꝝ, dum cū Russiæ Principibus pugnatū fuit abolita. Funestū aūt Premislai Regis corpus exanime dum ex Rogoźno Posnaniam duceretur, plurimas, tam Ecclesiasticis quā sccularibus personis excussit lachrimas: lamentantibus cunctis, tam optimū Regem & reipub: Regni Poloniæ restauratorem atqꝫ parentem tam crudeli & subita nece concidisse, & Polonorꝝ prouinciȷs, nouam orbitatem induxisse. Sepultus aūt est in Ecclia Cathedrali Po-

posnanien

snanien in sepulchro prædecessor suor Regũ Poloniæ Jo-
anne Epo Prælatis et Canonicis Posnanien necnon Baroni-
bus poloniæ eius cohonestantibus exequijs, & omnia fune-
ralia iusta illi lege atq3 ordine, iuxta magnificentiam Re-
gio corpori debitam, soluta uixit annos xxxviii Menses
tres dies xxiiii. Regnat uero Mensibus septẽ. diebus vn.
decim. uir a Polonica gente. sumis per omnes successiones e
ætates celebrandus efferendusq3 laudibus qui patriã pro-
stratam et exanguem erexit, et uicinar regionũ dominam red-
didit, ac spiritum uitalẽ per multa secula fæliciter uictura,
lucem quoq3 ex caligine, et libertatem ex seruitute, ex maro-
re gaudium primus infudit. Quamobrem ut olim propemodũ
infælicissimi habebamur. Collisi omnibus scopulis, naui fra-
cta hincinde fluctuabamus, et illud herculis uerbũ uobis ue-
rius ac ipsi accidisset. Finis unius mali, gradus erat futuri.
Ita beati nuncupari possumus, qui ocs procellas dei clemẽtia.
Et Premislai Regis prouida ordinatione nedũ placatas, sed
in leuem placidũq3 Zephir aspicimus conuersas. Habuit ha-
betq3 nonnullor scrupulosius singula rimantiũ estimatio.
Qd tam crudelis tamq3 subita mors Premislao Polonor Regi,
ob necem in Lucerda consorte sua prima, patratã acciderit
facinus detestabile, pari pena diuinitate vlciscente, qm ipse
male suspectã habens, uel ut alijs placet obsterilitatis obro-
brium exosam ducens, iugulari procurauerat. Post cuius morte
à Militibus Pomeranis accersitus, aliquãto tẽpore Pomerania

tenuit principatum.

Marchiones Brandeburgen Prepositurã Santhocen Epãtus Posnanien abstrahit & capitulo Soldinen applicat.

Non quieuit post hec Marchiom Brandeburgen prefator furor, sed in altiorem facem excandescens, ab humanis ad diuina iura perturbanda prorupit. Prepositurá enim sancti Andrea Santhocen, Villa Kijowo Caterisq3 reditibus insignem. Cuius Prepositus in Clero & populo et in singulis Ecclesiis, infra Odram Juam Drauam, Varthá & Notes fluuios constitutis, iurisditione ordinaria utebatur, ad collatiom, prouisiom & omnimodú dispositiom Posnanien Epi pertinete, abstrahút, et ne quid comune cum Polonis habere uiderentur Preposituram predictá & eius Jurisditiom Capitulo Ecclia Soldinén atribuunt & applicant, ex quo deinde magnam dioc Posnanién in Santhocén Castellania & quicquid gentium intra flumina predicta sitú est, passa fuit sui corporis sequestratiom pro qua rescindenda, tam Andreas Simonouic3, qs Domancus Posnanien antistes, nullú diligentia humanę in Apostolico consistorio distracta & alienata repetens, genus omisit, sed his Joannes Lodza succedens rem optime actam & usq3 ad fines victoria, magnis súptibus & fatigis prope perdite tam

prosequi

Sprosequi destitit dissimulatione sua et neglectu scissuram et iniuriam Eccliæ suæ nutriens et tã parta quã paritura cõfũdẽs.

Vladislaus Lokietek dux Cuiauiæ eligitur in Regẽ

Ne autẽ Regnum Poloniæ per occisiõm Przemislai Regis diuisionũ guerrarqz laqueis contingeret inuolui, et Principes tyrannosqz uicinos in prædam direptiõmqz exponi. Prælati Baronesqz Poloniæ Regni et Ducatus Pomeraniæ conuentione in Posnania pro die sanctã Adalberti celebrata. Id primũ sibi agendum præcipuũ existimarũt, ut aliquẽ Principẽ prudentẽ animosum et maturũ in Regem substituant, attento qd R. Premislaus nullum uirilis sexus, præter unicã filiam Richsam nomine, reliquerit heredem. Et quãuis aliquorũ haberet assertio, iniquum iniustũqz fore, filiã Premislai Regis, a sorte Regni excludi, et hereditatem paternã sibi auferri, bẽficiaqz quampluria Regis Premislai per surrogatiõm externi Principis simul cum stirpe sua Regia obliteratũ extinctũqz iri. Periculorũ tñ ingentiũ moles, quo nisi probatæ uirtutis uir substitueretur Regnũ Poloniæ uerebantur pessũdari, et filiæ Regis Premislai, quæ octauũ tũc agebat annum iuuenilis ætas a cẽpta sententia illos desistere coegit. Votis igr singulorũ scrutatis, oĩm deliberatione, consilio, et assensu. Vladislaus cogno

mento Loktek Cuiauiæ Dux, Casimiri Ducis Cuiauien. filij Cu-
radi Cuiauiæ et Masouiæ Principis, sextum à Boleslao Poloniæ
Rege Sancti Stanislai interfectore consanguineitatis, duces
gradum, cum esset inter frēs suos. Lestkom nigrum Cracouien
Sandomirien & Siradien. Semomisl, Casimir & Semouitū, Lan-
ciciæ Cuiauiæ & Dobrzinen Duces, tertius natus in Regē & do-
minū Poloniæ eligitur, aſsumitur & nominatur. Tuq; Princeps es-
set rarę et singularis animositatis & prudentiæ. Tuq; illi
post mortem germani sui Lestkonis Nigri Cracſ Sandomirien.
et Stradien Ducis. Item ratione suæ consortis heduigis filiæ
olim Boleslai pij Calissien Posnanien Ducis, dictoy Posnanien
& Calissien Ducatuū, iure iusto legitimo debebatur successio.
hic quoq; unus credebatur, qui distinctū in plures Ducatus Po-
loniæ Regnū, ad unius corporis reduceret compaginē & adu-
uaret illud in uere stabilitatis unitatē constituūtur. et in
terra Pomeraniæ tres Capitanei. Petrus Swancza. Cancella-
rius Pomeraniæ. Laurentius & Jassko de Slaw. eisq; &
gubernatio et defensio terræ illius, interim quo Dux Vladi-
slaus Loktek, aliter disposuerit mandatur, auctoritate igi-
tur electionis huiusmodi de se factæ. Tam Cracouien. San-
domirien Lancicien et Siradiensis, quā maioris Poloniæ &
Pomerania Ducatuū sortitur possessiōm. et omnes in illius
obedientiam et ditiōm accedunt. Cæteraq; oīa ducatuum
pradicatoy, in potestatē suam tradūtur preter aliqua castra,
in Cracouien et Sandomirien ducatibus, de quibus se Vence-

slaus Bohemiæ

slaus Bohemiæ Rex, post mortem Lestkonis nigri Cracouiẽ et Sandomiriẽ et Siradiẽ Ducis intromiserat, et ratione illor se, non solum Bohemiæ Regem, Sed Cracouiẽ & Sandomiriẽ Ducem, et Marchiõm Moraviæ intitulabat.

Cruciferi Prussiæ Ecclesiã Culmẽ a iurisditione Gnesnẽ Archiepi abstrahunt Rigẽ adjcientes causa hęc Prepolito & Scholastico Vladislauiẽ sopienda cõmittr

Conuersatiõm et omnem communionẽ Polonor Magr & Cruciferi Sanctæ Mariæ de Prussia perosi. Culmẽ etiã Ecclesiam a Metropolitani sui Gnesnẽ ditione, sub qua annis plusq3 tricentis constiterant sequestrant, et Ecclia Rigẽ eiusq3 Archiepo in Liuonia illam subyciunt. Neq3 puduit illos pro acceptis benefitijs referre iniuriam et ex iusto Gnesnẽ corpore, in corpus adulterinum per remotissima terrar Mariumq3 spatia, Culmẽ Ecclíam transferre. Eam iniuriam. Iacobus Swinka Gnesnẽ Archiepus molestius ferens, causam Culmẽ Epo sub subiectione Metropolitica, coram Dobegneo Praposito ac Scholastico Ecclíæ Vladislauiẽ, monet autoritate rescripti Apostolici. Cuius talis extat tenor Bonifacius Epus seruus seruor Dei dilectis filijs Decano & Praposito ac Scholastico Ecclíæ

Vladislauien salutem et Apostolicā benedictiōm. Sua nobis Venerabilis fr̄ noster Iacobus Archiēpus Gnesnen petitione monstrauit. Qui Venerabilis fr̄ noster Ep̄us Chelmen eius Suffraganeus de prouincia Gnesnen se nō esse prætendens, ab ipsius Ep̄i iurisditione, in his quæ ad legē Metropoliticam pertinent se abstrahere nititur, sibiq3 tanq3 Metropolitano subesse indebite contradicit. Quocirca discretioni urā per Apostolica scripta mandamus, quatinus partibus conuocatis, audiant causā, et appelatione remota, fine debito decidatis, facientes qd̄ decreueritis authoritate nr̄a firmiter obseruari Testes aūt qui fuerint nominati si se grā odio uel timore subtraxerint, per cēsuram Ecclesiasticam appellatione cessante, cogatis ueritati testimoniū perhibere.

Lokietek accepta multarum terrarum possessione non scripsit se Regem sed heredem Regni cū iactura reipublicæ

Post electiōm aūt de se ad Regnū Poloniæ factam Dux Vladislaus Loktek, in partes maioris Poloniæ ex Cuiauia domicilio suo, nuncijs et literis Prælatorum & Baronū partiū illarum euocatus post festum Paschæ aduenit et in Posnania (ille enim locus tūc insignior habebatur) mansionē suam figens, omne illic tēpus expendit æstatis. Expost uero in Calisch & deinde in Pomerania

diuertit

diuertit, de Castris et dominijs ad se deuolutis disponens, & nouos capitaneos substituens Benemeritos de se nobiles donationibus uillar et possessiõm remunerans et iuditia iusta querulantibus decernens. Et in Gdansk perueniens à Duce Lestkone filio Ducis Semomisl. suo nepote germano, qui terram ipsam ratione materni geris, ut propriam et hereditariã usurpare moliebatur. Item a Baronibus et nobilibus uniuersis. Item ab oĩbus ordinibus et statibus. Cũ solenni processione, qua illi ad mediũ miliare occurrerat suscipitur: et Claues Castri Gdansk per Ducem Lestkõm sibi traduntur. Egressus aũt ex Pomerania Nobilem Voislaum terra Pomerania Capitaneũ generalem constituit, et sibi illius terra omnimodã gubernatiõm et ordinatiõm comitit Lestkone Duce nepote proprio inde ne res statũ terra perturbaĩ moneret secũ educto. Quamuis aũt oim terrar Maioris Polonia & Pomerania nactus fuisset plenam & pacificam possessiõm Diademate tn regio, occupante Rege Bohemia Venceslao Cracouien, Sandomirien. Siradien. ducatus, distullit insigniri succedere tempus ratus quo pradictis ducatibus in suam obedientiã plene reductis, eius coronatõ posset, circumscripta quolibet ambiguitate tergiuersantiũ expleri. Vnde non se Regem Polonia. sed ducem & heredẽ Regni eiusdẽ scribere et gerere contentus, sua conctatione magnũ & suis & publicis rebus (ut in subsequentibus narrabimus) dispendium attulit & iacturam.

Ploceñ Epūs Goslaus moritur succedit Ioannes alt⁹

Epūs Ploceñ. Goslaus dū annos xvi sedisset moritur, et in Ploceñ Eccl̄ia sepelitur. Ioannem altū habuit successorem, ex pre Alberto & genere nobili ortū ducens, ob proceritatem corporis altus cognominatus a Iacobo Sawinka Archiepo Gnesnen cōfirmatus & consecratus Nobilis de dō Sulima.

Eccl̄ia cū Prepolito et tribus Canonicis in Glushino funda.

Decimo Septimo Calen Nouemb. Ioannes Posnanien Epūs. de Eccl̄ia parrochiali in Gluschin sue dioc. fundauit collegiatam Eccl̄iam Prapositū & tres Canonicos in ea instituen. et certas decimas reditus et prouentus eisdē assignādo.

Henricus Vratislauien cōmis so iure tutorio Bolesl̄ao Suidnicen duci Castro illi Sobota resignate moritur

Molestijs et tormentis transacta captiuitatis dux Henricꝰ Vratislauien filius Boleslai se in corpore et ualetudine debi-

litatū.

litatum & confectũ intelligens, et sensim se ad portas mortis apropinquare agnoscens, accersito germano suo Duce Boleslao Suidnicen̄, huiuscemodi uerba facit. Quamuis (inqt) angustiarꝝ et acerbitatũ mearꝝ huius quoqꝫ mortis quæ aduentat te cooperatorẽ nouerim, excessurus tn̄ ẽ uita et tribunal æterni Iudicis petiturus, singula tibi indulgeo & triũ natorꝝ meorum Boleslai Henrici et Vladislai (tot eñ reliquebat) tibi curam et tutelam mando. Rogans ut te fidelẽ & propitiũ nepotibus tuis patruum geras Qui et si ad id se pronum offerret. Tutoriam tn̄ subire nisi sibi de Castro Sobota perpetuo cederet recusabat. Qua re vehementius Dux Henricus quam conueniebat incensus, adiecit prioribus (inquit) malis quæ a te pertuli non contentus, etiam quæ residua sunt auferre conaris Dum itaqꝫ re infecta Dux Boleslaus Suidnicen̄ discederet. Nobiles et ciues Vratislauien̄ persuaserũt Duci Hẽrico, etiam de Castro Sobota ratione tutoriæ cedendũ esse, ne ex orphanitate plura ammittere cogerentur. Duce itaqꝫ Suidnicen̄ Boleslao reuocato sic illũ Dux Henricus est allocutus. Ex quo (inquit) absqꝫ Castri Sobota renũciatione tutoriam puerorꝝ meorꝝ abnuis suscipere, nõ solũ Castrꝝ Sobota tibi resigno. Sed & natos meos, deinde uniuersos Nobiles, Vassallos. Ciues, et subditos, et uniuersa quæ ditionis meę sunt, tuæ fidei simpliciter trado. In hunc itaqꝫ modũ tutoria Cura Dux Boleslaus Suidnicen̄ in se suscepta Dux Henricus Vratislauien̄ post triduũ octauo uc̄ꝫt Calen̄ Martij moritur. Et in Monasterio sanctimo:

nialium sanctæ clarę sepelitur, tres filios ut pręmisimus &

quinqꝫ filias relinquens Heduigim quæ desponsata fuit. Mar:
chioni Brandeburgen̄, quo mortuo intrauit ordinem Sanctæ cla:
rę in Vratislauia Annā in uirginitate mortuam. Helenam &
Helizabeth ordinem Sanctę Clarę in Vratislauia Gnesna pro:
fessas. Et Eufemiam al's Offkam Ottoni Marchioni Carīthię de:
sponsatam.

Lituani cū Pruthenis mutuis spolijs cędibus se affligunt

Vitenen̄ Lituaniæ Dux terram Culmen̄ in frequenti exercitu
ingressus, Magr̄o Prussiæ detractante pugnā eā spolijs cędi:
bus, et igne et presertim Golubien̄ districtū affligit. Deinde
in Liuoniam copias ducit, quo comperto Siffridus de Balga
comendator, et alius comendator de Kinsgberk Lituaniam
ingressi Castr̄ Garthin obsident. Quo nō quęsito cędibus spo:
lijs, et exustionibus factis, dū comperissent Ducē Lithuaniæ.
Liuonia nō vastata in proprium reuersū esse, q̄m celerime re:
deunt. Mille animas captiuor̄ secū efferentes.

Inuasit Lokietek Duces Sle:
siæ & populauit

Annus Domini 1 2. 9. 7.

Pomeraniæ

Pomeraniæ terra eiusq3 Castris et Ciuitatibus Vladislaus Loktek heres et dominus Regni Polonie unicus, ordinatis et ut cunq3 poterat bono modo compositis, in partes Maioris Polonie et deinde in terras Cracouien diuertit, plures enim oris illis habebat Barones, qui illū nimia colebant affectione. Sed in Crac' liber illi patebat ingressus. Vniuersis in suum principatū & regimen, quam in Vēceslai Bohemie Ducis, propensiori fauore inclinatis: magisq3 sibi in Ducatibus Cracouien, Sandomirien et Siradien q3 Duci Bohemie Vēceslao, ubicunq3 diuertebat, prater municipia que per Bohemos tenebantur parebatur. Sed neq3 Bohemie Ducis prefectos, aut eos quorum sciebat de polonis partium Vēceslai Ducis esse, sinebat pacificos consistere, sed continuis inuasionibus per se et gentes suas quas praday & spoliy assiduitate sibi illixerat lacessebat. Animaduertens aūt Slesie Principes de eius in Regnū Polonie assūtione facere iocos, fabulas, & derisiones, tam ex Polonis q3 ex Hungaris, qui secū uolūtarie militabant. Et quos ut premisimus spoliy impunitate alebat, iusto collecto exercitu, con Slesiam instituit expeditiom, tū Vt Duces Slesie sibi tanq3 totius Regni Polonie, cuius ipsi extant membra, domino parere inducceret, tū ne suū & gentiū suay militare robur pacis uoluptate languesceret. Slesiā aūt ingressus, maiorē partē astatis illic absūpsit & Slesie Ducatuū plurimas oras igne spoliys, prasertim th Ducatum Vratislavien Henrici mortui uastauit. Vltū iri cūpiens

BIBLIOTEKA W.B.

iniuriam: quã sibi prædictus Henricus Vratislauiẽn Dux post mortem Lestkonis Nigri germani sui Cracouiẽn Ciuitatẽ et Ducatum occupant irrogauerant, atq; plurimis prædis, spolijs & captiuis onustus ad propria cũ omni suo exercitu redijt sanus et incolumis.

Boleslaus Suidnicen dux Cũrado Glogouiẽn belluz indicit quod ut sopiretur Cũradus illi duo Oppida restituit circa que duo Castra erigit aliasq; Ciuitates muro cingit.

Varii etiam dissensionum et deinde bellorũ motus inter Boleslaum Suidnicẽn et Cunradũ Glogouiẽn Duces suborti sunt. Dux enim Suidnicẽn Boleslaus moleste ferens germanũ suum Henricũ Ducem Legnicẽn et Vratislauiẽn captiuitatis molestijs uexatũ et extinctum, et notabili portione Ducatus Vratislauiẽn exutũ; molestare illũ cepit et tractatibus pacis interpositis, duo Oppida uczt Hainow & Boleslaw illũ restituere compulit et Boleslaw quidẽ pro se et filijs retinuit. Et in districtu eius Castrũ Cliczdorff erexit. Hainoniam uero pueris Henrici Ducis Vratislauiẽn fr̃is sui seruauit. In cuius etiam limitibus Castrũ Koczonow construxit. Iustitia aũt & modestia suos et nepotũ Principatũ) gubernans, sub breui tempore magnas opes habuisse creditus est.

Vnde castra

Vnde Castra & Ciuitates Bregam Niempcz. Grotkow Muris nota-
bilibus erigens pracipuus inter Duces illay partiũ habebatur Vn-
de et Duci Bohemiæ Venceslao terris suis uastatiõm minãtis.
Congregato principatuũ suoy exercitu occurere. Vsqz ad locũ
Laudishute gradiens et cum eo decertare paratũ se ostendit,
ad Ciuitatem quoqz Vratislauien rebelliõm sibi, tanqz tutori ne-
potũ molienti, cum notabili exercitu accedens & obsidione eam stri-
gens. non prius supplicibus Ciuibus temeram mentẽ ignoscere.
aut Ciuitatẽ Vratislauien ingredi consensit. Donec altitudo Ci-
uitatis quatuor cubitis fuit detruncata.

Bruno Magr Liuoniæ Litua-
nos profligat Meiner Prusiæ
magr moritur Lituani in pu-
gnã redeunt cũ Liuoniis Bruno in cadit nouũ mo-
lendinũ à Rigen obsidetur hij à Gotfrido cedũt

Prima Junij Liuoniæ Magr Bruno circa flumen Credira cũ
Lituanis Liuoniam hostiliter uastantibus pugna cõfecta. mille
quingentis occisis, reliquos egit in fugam, et de suis tria millia
per Lituanos capta & conlecta uinculis in libertatẽ uindicat.
Decedit eo Anno Prussiæ Magr Meiner & Ludouicus de Schippni
sufficitur Lituani post hæc Liuonitay a quibus uicti fuerant pau-
citate comperta, in pugnam redeunt. Et magro Liuoniæ Brunone
occiso. omnem eius exercitũ deleuerunt. Qua uictoria Rigen

ciues tunc cũ Cruciferis graui odio et armis dissidẽ, in quoꝝ solatium Lituanoꝝ dux Vitenẽ cũ gentibus suis accersitus uenerat, plurimũ exhilarauit, qm̃ sperabant se Cruciferos de Riga eiecturos. Qui etiam propriis armis, absqꝫ Lituanoꝝ adiutorio Cruciferos Liuonitas uno certamine conflixerant, petito post hac et accepto Lituanoꝝ suffragio, obsident Rigẽ Castꝝ nouũ molẽdinum & fortiter illud impugnant, proueniſsetqꝫ illius conquisitiõ nisi Magr generalis ordinis Gotfridus de Henlech exercitũ sub ducatu frĩs Bruhan misisset. Qui ultima Junij cũ Rigensibus & Lituanis congressus & obsidiõm soluit, & Rigẽ et Lituanos cecidit.

Wenceslaus Bohemiæ dux cum coniuge in Regẽ coro-
natur post triduum cõiũx Iuta moritur

Quarto nonas Junij In Pentecostes festo Dominico die Venceslaus Bohemiæ dux se in Regem et coniugem suã Iuttam in Reginam in Pragẽ Ecclia per Maieburgẽ Archiẽpum procurauit coronari, et extunc se Bohemiæ Regem regere cepit. Post triduũ vero noua Regina, sed uetus coniunx Iuttha defuncta est.

Albertus Austriæ dux Adu-
phus Romanoꝝ regẽ insur-
git eundemqꝫ profligat occidit & in locũ eius succedit.

Romanoꝝ

Nonnullos Electorũ Principum Imperii qui conditiõm Arudolphi Romanos Regis despectũ iri moliebantur Albertus Dux Austria filius Rudolphi Romanos Regis fultus præsidio cõtra prafatũ Arudolphum Romanorũ Regem consurgit & prope Vormatiam, in loco qui dicitur Haseupul, exercitibus utriusqz magna pugna tertio nonas Julij concurrentibus Arudolphus R succumbens occiditur. Et in locũ eius Albertus Austriæ Dux uictor, ab electoribus maguntiæ electus surrogatur. Cuius electionem et si Bonifatius octauus reiecisset & approbare negasset. Consurgentibus tñ inter Papã Bonifatiũ et Philippũ Franciæ Regem guerris. Papa nõ solũ electiõm suã approbauit, sed & Regnũ Franciæ illi subiciendũ decreuit. Qua res multos malorum quæ secuta sunt, fuit seminariũ & origo.

Ob desidiã Regis magna pñ donũ licentia eius aucta

potentia & pestis fuit animalium maxima

Annus Domini 1 2. 9. 8.

Siluit terra Polonia anno illi, nec cũ externis per circuitũ hostibus bella gessit. Vladislaus quoqs Loktek dominus Regi Polonia, ab expeditionibus in uicinas hostilesqs terras quieuit. Milites aũt sui, spoliis & rapto uiuere asueti, externis defectibus, in proprios & domesticos manus committũt. Et in terris Maioris Polonia in quibus Vladislaus Loktek frequctius ma:

nere consueuerat, maior oppressio paupeꝝ et bonoꝝ Eccliasticoꝝ direptio crescebat: Et quamuis hac in iussu Vladislai fierent expers tañ culpa putari nõ poterat, qui huiusmodi oppressiones et spolia sua dissimulatione alebat, accessit et alia Regno Polo: niæ tunc pernicies. Nam animaliũ Brutoꝝ & pecoꝝ corpora, pestis siue ex influentia Cæli siue in expiatiõm humanoꝝ sce: leꝝ diuinitus immissa, tantũ debachata est, vt plurimi etiam ex locupletibus ad inopiam redigerentur et in uarijs locis a: grorum intermitteretur. ex mortalitate et penuria iumentorum et boum, cultura. In Pomerania quoq3 terram saxones & alij ho: stes sæpius grassati prædis & spolijs eã uehementer præmebãt. Domesticoꝝ insuper pradonum terrebatur continua uexatione, ade; oq3 duce Vladislao Loktek, maleficoꝝ et pradonũ negligente co; hercere excessum furor processit. Vt terra Pomeraniæ ad quãdã uastitatem uideretur redacta Dissolutũ enim se tunc Dux Vladi; slaus agebat Principem, et in mulieres male temperatum.

Lituani die Sancti Michae" lis terrã Chelmẽn lacera"

rauit et Cunrado tñ Comẽndatore profliguntur.

In festo Sancti Michaelis, Lithuani irruptione in terrã Chel: mẽn facta nouæ fundationis Oppidũ Strasburg uastant, cædũt, et diripiunt Vasa sacra contaminãt Quos Cunradus de Szak comendator. Cum Culmensibus militibus, in nemoribus cõsecuꝝ

prosternuns

prosternens consligit & omnẽ prædã hominũ, rerũ & pecor reduxit.

Espirans Henricus dux Pomeraniæ ad Regnũ promittit perpetuo Cancellariatũ Regni Epo Posnanien.

Henricus dux Regni Polonia Pomeraniaqꝫ & Slesiæ heres, ac dominus Glogouien, in festo sancti Joannis apd Coshan agens, patentibus lris se obligat et inscribit, qd si Regias insulas regni polonie fuerit assecutus Cancellariatus Regi Polonie apud Posnanien Cpũm pro tẽpore perpetuo remaneat, promittens illi assignare reditus iuxta quaslibet Ciuitates, vbi frequentius cum Curia illũ demorari continget. At ego Felix & Auspicatũ Regnũ Polonie dixissem, si eius diademata, Henricũ ducem cũ Barba et suam nobilissimã et beatã consortem Hedui: orim sortiri contigisset Cuius præfatus Henricus Glogouien exta: bat pronepos.

Glogouien dux Cunradus diaconus ueneno extinctꝰ

relictis duobus filijs & tribus filiabus Glogouiæ moritur.

Glogouien dux Cunrãdus, quem in superioribus diaconij gradu ex spe consequenda Bambergen Ecclie insignitũ mostrauimus

a nonnullis suis militaribus uenenatus apud Glogouiá moritur Et in Eccliá Collegiata Glogouien. quam cú Thoma Vratislauien Epo communiter fundauerat sepelitur. Duos filios superstites ex Salomea filia Vladislai Ottonis Maioris Poloniæ Ducis cum tribus filiabus Anna. Eufemia. & Heduigi susceptos relinquens. Henricum Glogouien. Cunradú Stinauien, qui et Gibbosus corpore, ob eam deformitatem Dux Kokirlensis nucupatus. In Prapositum Vratislauien processu diey. quo deformitas ipsa minus haberet probi promotus post obitú prís Et in uita huiusmodi Ducatus sortitos. Tertius uero Premislaus Sprothauien Dux in pralio apud Seuiior habito. atatem Iuuenilem agens occiderat.

Sedecimo Calen Martij Vladislaus dictus Loktek Dux Regni Polonia fundat Monasterium frúm minor. in Radzicion in dioc Vladislauien.

Joannes Epūs Posnanien moritur succedit Andreas Simonouicz.

Joannes Gerbisch Posnanien Epús cum annis xii sediſset moritur. Et in Posnanien Eccliá sepelitur Cui Andreas Posnanien Canonicus. ex pré Simone uocatus Simonouicz. Nobilis genere de familia Zaremba per electiom Canonicá succedit a Jacobo

cobo Swinka

Spinka Gnesnen Archiepo confirmatus & consecratus.

Cum Loktek multis iniu-
riis Eccliam et Clerum Po-
snanien afficeret Epūs An-
dreas omnem diocesim Eccliastico supponit interdicto
Cui recociliatus Loktek dama oia reficit.

Annus Domini 1299.

Inualescente dietim oppresione, crescentibus qz grauaminibus, quibus Eccliá Posnanien nonnulliqz militares per Vladislaú Loktek, suosqz milites et Curien erant affecti, eo malignitatis deuentum erat. Vt iuribus diuinis & humanis nepharia uiolatis, etiam ab edibus sacris nó abstinerent, sed et ipse Vladislaus Loktek dux, in uitia militú prolapsus, uirginú et ingenuar matronar pudicitiam uiolenter prostituebat. cerueusqz quasi contagione quadam & impunitate sceler, singula uel iá deformata esse uel prope deformanda. Quapropter Andreas Epūs Posnanien Eccliæ suæ, cleriqz & populi suæ dioceſis iniurias et oppresiones pro quibus apud Vladislaú Loktek sepe lris & nunciis, tandem personalr questus nullá poterat correctiom, emendam & iusticiam referre in animam inducens, tolleranti amqz tot malor Vtém superuam credens offensurú defesionis suæ dextera extendens gnali Dioc suam Posnanien supponit in-

terdicto. et in omnibus locis, in execrationẽ horꝝ quæ gerebantur malorꝝ prohibet celebrari diuina. Qua res Vladislaũ Loktek & in eorum quæ gessit, et geri nõ prohibuit pẽnitudinem. et si quæ gerenda meditabatur cautelam induxit. Vnde pro certas Ecclesiasticas seculariesq3 personas reconciliari Ecclię, et Andreæ Posnanien Epo, et Eccliasticum tolli interdictum, restitutiõm ablatorꝝ per prius impensa. obtinuit, huius aũt anni maiorem partem prefatus Vladislaus Loktek, in partibus maioris Poloniæ absumpsit. dirigendo et ordinando negotia publica et pro hiemis tempore in oras Cracouien remeanit.

Lituani Terram Prussiæ et Noctagen regiõm vastant.

Exigenti Lituani Equestres terram Prussiæ ingressi illã barbarica uastabant Tyrannide contra quos Comendator de Brandeburg, collecta equestri & pedestri suorꝝ multitudine egressus apd Noctagen regiõm aliqmdiu latuit Lituanos illuc aduenien facile ex improuiso obtriturus. Vere Lituanis uenire tardantibus Gentes Crucifericę ad propria dilabuntur Lituani interim superueniunt et Noctagen uastant et pradantur. Ducentos quoq3 et quinquaginta de chrianis aut occidunt aut captiuant.

Archiepũs Rigen per Cruciferos captiuatur

Joannes dictus Zwerin Archiepus Rigen per Magrm Liuoniæ et fres Cruciferos, domus Theuthonicor Sanctæ Mariæ, quia ipsor Crudeli proposito et in subicienda ipsis fribus Ciuitate Rigen, aut funditus delenda renuebat consentire, captiuant, qd malum. Non solu in persona ipsius Joannis Zwerin, sed etia in alijs duobus uczt, Joanne Vrchta et Alberto Archiepus antecessoribus suis, attentauerunt, superioribus annis Fredericu de Hazeldappe Epum Darbasen, à suo Epatu proiectu excluserat.

(Koniec Xięgi 8mej)

Et Barones poloniæ graui amaritudine et odio contra Vladislaũ Loktek concepta, ꝙ in quandam inconstantiam tyrannidẽq; cõuersus, non defensioni et amplitudini Regni Poloniæ, sed oppressioni et rapinis subditorꝝ uacabat, et quia deprauatas actiones suas, a quibus se cessaturꝝ a primoribus correptus spopõderat resumebat. Conuentum apud Posnaniam oĩm terrarꝝ agunt. Vbi postq; grauamina oppressiones, cętereq; afflictiones per Vladislaũ Loktek, aut suos illatæ recensita sunt, subiit singulorꝝ pęnitentia, et desperatio animos de Duce Vladislao Loktek aliquañ Electiõm celebrasse. et Regni Poloniæ principatum ei mandasse, qui regimĩs sui primitias, præter spem opinionemq; de illo habitam indignis mancipasset abusibus, et ab institutis moribusq; Catholicorꝝ Principum degenerans Maioribus alcoribusq; transgressionibus et tyrãnide præsumebatur succedente tempore usurus, qui nõdũ stabilito confirmatoq; regno, nondũ ornatus dÿademate regio insolescẽs ad plures deformitates nullatenus tollerabiles proruperit dans demonstransq; ingenij et propositi sui monimenta haud dubia

quali

qualiter regnū administraturus erat, ex his quæ in ipsis inicijs nouauerat. Faliciterqs actum secū putant, qđ Coronationis & unctionis decor nōdū insignitus, facilius eius imperiū & principatus poterat rescindi. abrogandū itaqs et finiendū eius regimen. tanqs inutile sibi uniuersali sententia oēs decreuūt. Et quo magis eor ratum ualidūqs decretum. & minus posśit aut ab ipso Vladislao Loktek, aut quocunqs alio infirmari Venceslaū Bohemiæ Regem, et qui se Cracouien & Sandomirien Ducem, propter Ducissa Griffinę relictæ Leśkonis nigri donatiom, de eisdē Ducatibus, ut in superioribus prēmisimus factā gerebat, eligūt in dominū et in regē respicati ad id respectu permoti, quatenus & reintegrato Regni Poloniæ, quod prafata scindere conabatur Griffinæ Ducissa donatio, et iustius modestiusqs illius proueniret regimen.

Decreto huiusmodi nullo discrepante condito et ab uniuersis approbato et laudato. Nuncij solennes nominē Pralator & Baronum Regni Poloniæ Pragam ad Venceslaū Regē Bohemiæ destinantur. Qui illuc uenien omni dignatione dic mādata Pralator et Barōnū Poloniæ exponunt ac Venceslaū Bohemiæ Regem deprecantur, quatenus electioni de se ad Regnū Poloniæ concorditer factæ, benignū prabeat aśensū et illius acceptet imperiū et regimen: neqs ad aśentiendū scrupulus prioris Electionis de Duce Vladislao Loktek facta animū suū perturbaret. Cum electio ipsa integra et ipsius Ducis Vladislai

exigentibus demeritis cassata sit, et eius imperiú atqꝫ regimen consensu uniuersali abrogatú exiguoqꝫ laboris & fatigę impẽdiolo Venceslaú Bohemia regem, si regnú Polonia acceptauerit et illuc personalr accesserit, cũctas aduersitates et Oppositiones Ducis prædicti Vladislai dispulsuy Quæ ut facilius iustiusqꝫ proueniant suggerunt Polonoy Legati. Venceslao Regi. Quatenus uirgim illustrẽ Richscham, alꝫ filiá olim Przemislai Polonia Regis ueram & unicá Regni Polonia heredem et generis nobilitate. & uirtutú claritate, formeqꝫ uenustate plurimum celebrem accipiat in consortem. faliꝫ iustúqꝫ Imperium Regni Polonia ex huiusmodi connubio habiturus. Rex aút Bohemia Venceslaus, huiusmodi polonoy legatiom cum consilio Prælatoy et Baronú suorum diebus plurimis digerens, et intelligens eam cedere in suam amplitudiné et profectú, Electionem de se ad Regnú Polonia facta, publicú et expressá prabet consensú, ac legatis Polonia eú conducentibus Poloniam in pulcerrimo Magnificoqꝫ apparatu ingressus est, primú Calisch, et tandem Gnesnam pertingens, in Ecclia Gnesnen, per Jacobú Swinka Gnesnen Archiepum, assistentibus sibi Vislao Vladislauien, Andrea Posnanien Joanne Romka Vratislauien Epis, Palatinorumqꝫ Baronú & nobilium Regni Polonia multitudine copiosa. In Regem Polonia cú unctione debita & solenni, ac uniuersoy statuú alacritate et fauore ungitur & coronatur.

Wenceslaus Rex filiam Przemislai ducit in vxorẽ

& Loktek priuat oĩ regni parte.

Coronatioĩs peractis solennijs. Wenceslaus Poloniæ et Bohemiæ R. ex Gnesna in Posnaniam diuertit, et uirgĩm excellẽte rare formæ Richsham al's Elizabeth filiam olim Przemislai Regis Poloniæ et eiusdem Regni Poloniæ unicã heredẽ, quæ cura solicitudineq3 Baronũ Poloniæ Posnaniæ educta. Iam ad annos nubiles peruenerat, præsentibus Consiliarijs Poloniæ et Bohemiæ Regnor in consortem desponsat. matrimoniũq3 cũ ea in faciæ Ecclĩæ contrahit et tandem consumat, ubi nuptiis Regio more celebratis et hastiludijs cẽterisq3 spectaculis iuxta magnificentiam Regiam peractis munera Prælatis & Baronibus Poloniæ partitur. Iam enim præfati Wenceslai Bohemiæ & Poloniæ Regis, prior sponsa Britta filia Rudolphi Regis Romanor et soror Alberti Austriæ ducis, unico filio Wenceslao edito diem obierat, nuptijs aũt huiusmodi ritte peractis, oĩm terrar Regno Poloniæ subiectar, sed et terre Pomeraniæ plenã nanciscitur possessiõm quar gubernatiõm præfectis suis cõmittit In Castris tamen principalioribus, quo solidius eius Regnũ consisteret, Bohemor Barones locat, et Hinconi de Duba Bohemiæ Baroni maioris Poloniæ cõmittit. Capitaneatũ, duce uero Vladislaum Loktek, collecto Polonor notabili exercitu, non solum trĩs Cracouiẽn, Sandomiriẽn, et Siradiẽn maioris Poloniæ, et Pomeraniæ, priuat & oĩa Castra & præsidia quæ

nomine illius tenebantur in suâ redegit ditiõm, sed etiã patrimonio suo Ducatu Cuiauien et Lancicien exuit: et exutũ de regno Poloniæ expellit, non passũm illum in aliquo loco consistere, diuinitate han sibi reddente iustissime uicem, qui in principatũ totius Regni Poloniæ magis fauore diuino quam suo merito enectus, animũ artibus assensatoꝝ inescatũ in Cõdiaꝝ et subditoꝝ oppressiõm intenderat. At Vladislaus Loktek magna animi constantia usus, dũ urgebatur stabat, dum terrebatu fidebat, assurgebat dũ premeretur, caqꝫ animi moderatione et pacientia fortunã superabat aduersam et mittebat sub iugum, sub huius aũt Venceslai regimine Bolesla: us Prior heremi in Suarnogacz cum fribus suis in Monasterũ Oliuã se transferens habitũ & professiõm Cistrecien una cũ fri: bus suscepit. Rex quoqꝫ Venceslaus Bohemiæ Poloniæ prafatus, omnes possessiones et reditus, quas heremus pradicta donatione po: loniæ principũ habuerat. Monasterio Oliua donauit et uniuit. Transijt etiam prafatus Venceslaus Poloniæ et Bohemiæ Rex in Masouiam et Pomerania, et positis Castris circa Gostinin Ploczskam conquirere et obtinere nitebatur, sed cũ conatus sui nõ haberent effectum, pluribus pradis et spolijs factis inde discessit.

Occupatio Venceslao bellis intestinis Rutheni magnã incensiõm in Polonia faciũt.

et libere grassantur Loktek nullibi satis tuus Romã vadit & Venceslaus cũ uxore ad Bohemiã redit.

Occupato

Occupato aũt Venceslao Bohemia et Polonia rege in ordinatione rerum publicar Regni Polonia et expeditiõm aduersus Castra, quæ pro Duce Vladislao Loktek tenebantur, cum militia polonica agente Princeps Russia motis exercitibus, et congregato omni suor exercituum robore. Regnũ Polonia inuadunt, ac in terram Sandomirien (hæc enim illis erat uicinior) arma uertunt. Intestinum Regni Polonia discidiũ et bellum, quo rex et Poloni occupati erant, omnium actor et agendorũ suorũ rati suffragium et fortunam, nec opinione sua frustrati sunt. Primũ eñi nouã Ciuitatem, qua tunc humili ligno constructa erat congerie comprehendunt. Deinde uniuersam terram, uacuam tunc Militibus in bello regio militantibus percurren prædas agunt, et aut cæde in homines, aut igne in tecta sæuiunt ac pluribus damnis illatis, ingenti præda tam captor hominum quam pecor onusti, in regiones suas, nulla impeditione exaduerso læsi reuertuntur. Captim enim et torrenter huiusmodi prædas agebant et spolia resistentiam, et inuasiõm ueriti. Nam adeo subito concitoq3 cursu grassati sunt, ut per prius suos penates post raptã prædam repeterent, qm eor repentinus insultus ad noticiam regis Venceslai et polonor posset deferri. Ab eo aũt quo Venceslaus in Polonia regem Coronatus est tempore, dies aut nox tempus, nec ullum Duci Vladislao Loktek quietũ nunq3 fuit, neq3 loco, neq3 mortali cuiq3 præter paucos satis fidere, Polonos Bohemosq3 iuxta in suspicione habere. Circumspectare omnia, doctus frigora et caumata, imbres ac solem iuxta pati, humi requiescere ine-

diam quemlibet laborem, egestatemq3 contra decus regiũ tolle:
rare, et in paludibus densis quoq3 syluis et annis locis noctu,
raro sub tecto delitescere. Itaq3 uagus incertusq3 post lõgam
exagitatiõm, dũ perfidiam suor̃ expauesceret. Pannonias petere
statuit ex Pannoniis ad Romã, in habitu priuato iuit, vbi quic:
quid in Regnũ Poloniæ deliquerat expiauit.

Ordinatio aũt Venceslaus Bohemiæ et Poloniæ rex Regni
Poloniæ statu, uniuersisq3 terris et Castris eiusdem Regni suæ
dicioni subiectis Prælatis et Baronibus Poloniæ præfectisq3 suis
Regnis Poloniæ gubernatione comendata, qd̃ sibi de cętero neq3
uidere, neq3 ad illud redire contingit. In regnũ Bohemiæ cũ
Elizabet Richsa noua nupta et Regina regreditur.

Absumptus est anno eodem Vislaus Vladislauien̄ Epus.
Vicesima septima die mensis Nouembris et in Ecclia Vladisla:
uien̄ sepultus. Cum annos sedecim in Pontificatũ exegisset. et
in locum eius Gernardus Canonicus Vladislauien̄ uir cõsilij
et ingenij singularis ac Zelator reipublice feruentissimus No:
bilis genere de stirpe et genelogia aceruitar̃ quæ et Laska ap:
pellatur per Electiõm Canonicam et de consensu et fauore Ven:
ceslai Poloniæ et Bohemiæ Regis surrogatus est. et per Iacobũ

Swinka Archiepum Gnesnen confirmatus ac in Strzelnen Monasterio in Pontificem benedictus.

Anatephaleosis Anni pacti.

Annus hic insignis et Coronatione Regis Venceslai in Regem Poloniæ et Ducis Vladislai Loktek expulsione, et multarum pluuiarum et ymbriu continua tempestate atq; descensu et qd omnia premissa superat Iubilei celebratione pro quo merendo uniuerso chriani orbis regionibus, maxima peregrinorum in urbe cocurrebat frequentia. Iniuriam aut sui exilij adeo forti tulit Dux Vladislaus Loktek animo ut calamitati suæ compaterentur pluri, modestiam uero mirarentur uniuersi, Cui insuper exiliu suu, no delicti supplicium sed illustrandę uirtutis occasio et materia extiterit.

Eluigus Magr Cruciferor sit hoc breui mortuo Curadus succedit Lituani cedutur.

Successit hoc anno apud Cruciferos in offitiu Magisterij Eluigus de Goltbach natione Duringus Ludouico de Schippen absumpto, sed paucis diebus superuiuens. Cunradu dictum Szak habuit successorem Lituani spolijs in Prussia comissis, in angustijs syluarum quas præterire no poterant, in redeundo a comendatore de Brandeburg occupati, tribus tatu

modo ex illa cohorte euadentibus occiduntur Droiiko Lituanus Castro Onkaim in Lituania, et oĩbus qui erant in eo Lituanis Cruciferis prodito fidem chri suscepit.

Venceslaos in Bohemia agẽte per Bohemos et Moravos polonia iuste gubernabatr

tandẽ Venceslai filius in Regẽ Hungariæ eligitur & coronatur.

Annus Domini 1301.

Sedente Venceslao Bohemia et Polonia Rege in Praga, et regnum Polonia per prafectos. & capitaneos administante. Destituto enim Hinkone de Duba Nicolaũ Oppauia Ducem Capitaneũ Regni Polonia in terris Cracouien. Triczonem uero Slesitam genere in terris Maioris Polonia et Pomeraniam. Thasam de Vishemburg in terris Cuiauia creauerat. et si absentia Principis, et qd alienis forensibusqz. et prasertim Bohemis. naturali superbia inflatis, sibiqz inuisis parere cogebantur. plurimas illis molestias anxietatesqz produceret, aquis. tũ animis insuetũ iugum, propter pacis. quæ largius solito prouenerat respectũ, ferebant. & amenitas largitasqz pacis Uberior, plurimorumqz grauaminum sublatio. dissoluebat proprij heredis natu;

zale

rale desiderium et angustiatis super iugo alienigenarum animis af:
ferebat leuimen. Cum (ut frequentius) externi iustius modesti:
usq; quam proprij Principes impetirent, contingit aut anno eodem,
Andream Hungariæ Regem xiiii die Mensis Januarij, in Ca:
stro Budén excedere de hac uita. Qui cum nullũ heredẽ in ma:
sculino aut feminino sexu relinquisset, inter Prælatos & Barones
Vngariæ tractatu, de surrogando altero Rege celebrato, grauis
dissensio exorta est, et alijs quidẽ placebat Venceslaũ Bohemiæ
et Poloniæ Regẽ, qd aua sua soror Regis Hungariæ Andreæ
extiterat, alijs Carolũ Marcelli Regem Siciliæ. Cuius genus
et stirpem in subsequentibus explicabimus, qd is Regẽ Hũga:
riæ Andream strictiori affinitate uelut nepos suus germanus
ex sorore Maria genitus, contingebat in Hũgariæ Regẽ regimen
assumi. Qui uiuente Andrea Rege, ad Regnũ Hungariæ dũ
xi esset annorum, procurante Bonifatio viii Papa introductus nu:
triebatur tanquã Regi Andreæ successurus. Tali quoq; mon:
struosa electione celebrata, Vtraq; pars electiõm suam prose:
cuta et alteris irritata, ad quoslibet modos & suffragia recurre:
bat. Vnde hij qui Venceslaum Bohemiæ et Poloniæ Regẽ elege:
rant, missis vsq; in Pragã solennibus nũcijs, uc̃zt Joanne Ko:
loczẽn Archiepo, Andrea Adrigẽn, Henrico Varadiẽn, Haab
Vaciẽn, Anthonio Conadiẽn Nicolao Bosnẽn Epis, Dominico
filio Stephani Magro Tauernicorum, Demetrio et Henrico, Regẽ
Venceslaũ de acceptanda corona Hungariæ solicitant. Sed
Venceslaus Rex senẽ se et morti proximũ attẽdens, omniaq;
filio quam sibi mallens Venceslaum filiũ unicũ ex Gritha pri:
ore sponsa genitum in duodecimo anno cõstitutũ Hũgariæ

legatis id nomine alioꝝ et petentibus et probantibus, in Hungariã stipatum insigni militũ robore transmittit, qui à Prælatis & Baronibus Hungariæ parte suã sequentibus magna hilaritate exceptus, In albam regalem deducitur, et illic ex more per Ioannẽ Colocẽ Archiepum (uacabat enim tunc strigoniẽ sedes) coronatr et nonnullor Castror et prouinciar nanciscitur possessiõm, altera parte, qua Carolum Marcelli Siciliæ regẽ elegerat ingenti, solicitudine & studio opponente resistentiam, et intendẽte, ad ea quæ præfati Venceslai Regis Bohemiæ causari possent regimis in Regno Hungariæ eneruatiõm. Quoꝝ factionem Bonifatius Papa viii mittendo in Hungariam Nicolaũ Cardinalẽ Hostiẽsem ordinis prædicatoꝝ, pro legato de Latere adiuuabat.

Fux Boleslaus Suidnicẽn tres filios relinquens efflat animam.

Vtroq3 Ducatu Suidnicen uc3t et Vratislauien annis pluribus in rigore & iustitia gubernato, Dux Boleslaus Suidnicẽn, alter filioꝝ Boleslai Legnicch Ducis, qui primus exactiones Principatibus suis, et nepotõ imposuit. Et nobilium subditoꝝ suorum seruitia, quanta uc3t quisq3 arma in bellum laturus esset, habendo ad bona hereditaria respectũ conscripsit. Qui & Monasteriũ ordinis Cisterciẽn in Grzissow donauit et fundauit. Moritur & in eodem Monasterio

Grzissouiẽn

Grzissouien sepelitur, tres filios relinquens Benhardū Cui Ducatus Suidnicen cesit. Henricū in Jauoren, & Boleslaū qui Sambicen, als Minsterbergen sortitus est Principatum.

Romka Vratislauien Epi: copus fato absumpt⁹ succe

dit Henricus de Virbna Cui et tutoria Boleslai du: cis filioꝝ cōmittitur.

Absumitur et anno eodē tredecimo Calen Decebris Rō: ka Vratislauien Epūs. Cum annis nouem sediſset. Cui Hē: ricus de Virbna genere Polonus, nobilis de domo et familia Dzialoſsa succedit a Jacobo Swinka Gnesnen Archiepo cōfir: matus. Cui ob industriam probitatemqꝫ ingenij, post mortem Boleslai Suidnicen Ducis, qui nondū annos maturitatis impleuerant, Baronū et militaꝝ Legnicen et Vratislauien concordi consensu gubernatio et tutoria mandata est. Qui sūptus pro: fusos faciens Thesaꝝ pueroꝝ in Legnicza Boleslao Suidni: cen conditum ad Lx milia marcaꝝ se extendēte pro ma: gna parte consūsit pro quo à Ducibus & Baronibus Vra: tislauien, magnas persecutiones expost pertulit.

filioꝝ Henrici qui Vratislauien et Legnicen Duc.

Autumali tempore stella crinita in occidentali parte in scorpionis signo apparuit, quæ per onū Mensē durans facis suæ radios aliquando ad orientē, aliquādo ad meri: diem emittebat.

Terras Dobrzinen̄ Lithuani et Culmen̄ populantur ad extremū tñ à Cruciferis fusi.

Lithuanor Exercitus, ad sex milia pugnatorū habere estimatus terram Dobrzinen̄ magna uastitate aflixit eo anno, et tam truculentia quam spoliis in eā debachatus, et licet Polonici Milites eos fuissent insecuti, nō tān illis poterāt raptam prædam et in abdita syluar condita excutere, interim Lituanicus exercitus maiori prædę auiditate stimulatus in Culmen̄ terrā descendit, et prædas atqs cędes agere cępit. Quem frēs Cruciferi agressi fundunt, & septuaginta occisis ceteros in fugam uertunt, captiuosqs uirgines & matronas Dobrzinen̄ eripiūt atqs soluunt.

Poloni terrā et Castu: Lublinen̄ diu per Ruthenos possessū fusis Ruthenis Lituanis et Tartaris auxiliaribus recuperant.

Annus Domini 1302.

Quietato Polonia Regno sub Venceslai Bohemia & Polonia Regis regimine et gubernatione. Barones Proceres & Nobiles Cracouien̄ et Sandomirien̄ terrar pudorosū & ignomi-

nia

plenum existimañ, qđ Castr̃ et terram Lublinẽn, Rutheni penden:
tibus intestinis in Regno Poloniæ guerris, et Ciuilibus dissensionib̃
annis aliquot impunẽ ocupauerant, et a corpore regni Poloniæ ab:
stractam suæ illam facere conabantur ditionis, expeditionẽ pro
rescindenda huiusmodi notę infamia indicunt, et exercitũ de ter:
ris duntaxat Cracouiẽn et Sandomiriẽn congregato. Versus Lublin
exercitum perducunt, Ruthenor̃ aũt Principes id semper uentur̃
ueriti, quo fortiorem possent polonis de quor̃ aduentu, tam rumore
quam uisione personali certificationem acceperant, resistentiã oppo:
nere, Lituanos et Tartaros cęterasq; nationes Barbaras, in sui
auxilium tam prece quam precio adsciscunt, et copiosũ ex suis ex:
ternisq; auxiliatoribus Polonicoq; multo et uiribus et nũo su:
periorem exercitum conficiunt. Vnde et Polonis aduenientibus
prope Lublin occurrunt, et aciebus instauratis prælium cõmittunt,
in quo cum aliquãdiu ancipiti marte traheretur pugna, et poloni
robore Rutheni nũo uincere sperarent. Omnipotente tñ Deo, iũ:
stiorem adiuuante aciem, omnis fortitudo Ruthenor̃ Lithuanor̃
et Barbaror̃ contrita est, et in fugam uersi, plures nũo aut cęsi,
aut sunt capti. Nonnulli vero, qui fuga dilapsi in Castr̃ Lubli:
nẽn se receperunt, a Polonis obsessi, cũ fame ceterisq; difficulta:
tibus contabuissent, recentis quoq; fugę & cędis pauor animis
oculisq; illor̃ obuersarentur, nec aliquid spei de ferendo, a suis au:
xilio superesset. Tam Castr̃ quam seipsos polonis dedunt. Poloni
alacres et uictoria et spoliis recuperationeq; Castri et terræ Lubli:
nẽn insignes reuertuntur In hunc modũ terra Lublinẽn a Ru:
thenor̃ inuasione propicia diuinitate vindicata est.

Gottfrido Magro Prussiæ sponte ex officio cedente, Ssyfridus de Vnchwange substituitur.

Loktek timens potentiam Venceslai ad Amedeum Palatinum Vngariæ fugit uota uouens deo et Sancto Stanislao se comendans.

Annus Domini 1303.

Exutus et naturalibus et quæsitis terris Vladislaus Loktek dux et dominus Regni Poloniæ et de omnibus Castris, fortalicijs et munitionibus quæ pro eo tenebantur, non solum potentia et uiribus Venceslai Bohemiæ et Poloniæ Regis qui illum et omnes sibi adherẽn odio prosequebatur hostili sed etiam uniuersali Baronum et nobilium Regni Poloniæ conspiratione et consensu eiectus. Clandestine tñ aliquorum Baronum Poloniæ, in quorum pectoribus sincerę fidei et deuotionis erga se relictam credebat constantiam, præsentiam et domicilia in priuato et dissimulato habitu adibat, petens, et obtestans, ne se deserant, neue in ignominiam sui generis et Polonicæ gentis, eum exulem errabundũ et uagum in oris externis uersari paterentur. Illi tñ siue potentiam et indignatiõm Venceslai Bohemiæ et Poloniæ Regis, siue ne cõmune edictũ Regni præuaricarẽtur et ob hoc in illos et familias eorũ aliquid consuleretur grauius pertimescens, nihil in eum, præter nudã uerborũ suppellectilẽ promissionum blandarũ umbram, in cuiusdã

compassionis spem conferebant: alienosq; reperit, quos beniuolos crediderat, fidem enim, ingenij humani more, mutauerant cũ tẽpore. Qui statũ et conditiõm suam, etiam ab his quos sibi nũq; defuturos fallaci spe prasumebat, desertum spretumq; iri agnoscẽs, Cedendum tempori cõmuni, furori ubiq; spiranti optimũ ducens, in ignota abditaq; loca syluarum densitate consita decessit, Ibi quoq; se prodi, et à prafectis Regis Venceslai. et signanter ab ulrico de Boskouicz. tunc Cracouiẽ et Sandomiriẽ Capitaneo genere Bohemo, Cui sua captiuitatis per Regem Venceslaum mandata erat cura, comprehendi metuens, in Hungariã cum paucis qui ab illius latere, nulla aduersitatũ rabie poterant auelli, perniciem periculũq; Capitis deuitans secessit, et longis erroribus exul, ad Amedeũ Palatinum Hungaria Baronẽ ea tempestate potentia et diuitijs clar. peruenit, apud quem. deploratis suis et domesticar. erumnar. necessitatibus. ex tanta rerum conuersione. Amedeũ ad misericordiã flexit, q ex potens et diues Princeps supplex ad illũ et oĩm rerũ egens. exilio insuper calamitosus aduenerit. Qui Regiã in eo magis q3 exulis ueneratus Mẽm, benigne illũ excipit. prosequitur, et tractat, ac bono animo esse iubens dissidentẽ rebus fortunisq; suis erigit et confirmat, pollicitus illi nõ solum iura hospitij. sed etiam in Regni sui recuperatiõm quẽq; solatia oportune prabitur. Cui profundiori compassus charitate, liberalioré se in illum agens et munificum, quo magis intelligebat cũ èin: dignum, illa sortis iniuria. Erexit aũt anno eodẽ Venceslaus

Bohemia et Polonia Rex Ciuitatem nouã Sandecz, in confinijs Hungaria sitam, et in loco villa Kamenicza. ad Cracouien Epũm pertinentem situ enim loci, dum in Regno Polonia ageret conte: plato, qđ editiorem collem sortitus. duobus etiã fluminibus paruo vczt danubio et Biala in utrũqz latus cingeretur. ad constituendam futuram ciuitatem aptissimus uideretur dato Castro et Ciuitate Biecz Ioanni Muschata tunc Cracouien Epõ, locum cambinit, Iure patronatus Ecclia Sancta Mar: garetha uelut filia, et Sancti Adalberti uelut Matrici Epõ Cracouien ꝛ seruato, de quo et priuilegium eius extat conscriptũ speciale, Vladislaus aũt Lokiek Polonoꝝ dux, in externis po: situs oris. patientia admirabili exilium suum tulit, iustissima le: ge dei recognoscens se perculsũ esse, et multo minora quam demerita sua exigebant pertulisse. Cumqz suarum transgres: sionum in deum et in legem suam, facies ante oculos obuersa: batur, subibatqz grauis penitudo animũ eius, qđ mandata di: uina prꝙuaricatus Ecclias dei et ministros eius per desces, stationes, et Tallias grauauerit, qđ matronis et uirginibus in: genuis stupra intulerit, qđ viduaꝝ et orphanoꝝ, et grauatoꝝ causas parum diligenter audiuerit, nec pro illis defensiõm op: posuerit, qđ salubri spreto consilio, ex arbitrio proprio mul: ta deum et Rempub. offendentia egerit, uouens et destinãs in corde suo, et id etiam apud milites proprios et familiares sui exilij comites crebrius ingeminans, qđ si propitiatio diuia

illi regnum suum reditum largiretur, alium se uellet agere homine, alijs studijs obsequijs legem colere diuinam, alijs operibus se insinnare deo, alium se uniuersis subditis praestare rectorem, Virginis insuper gloriose Marie et Sanctor omniu praesertim tu Sancti Stanislai Martyris atq; Pontificis implorabat patrocinia, et non tam precibus quam lachrimis et suspirijs se eor intercessioni comendabat, sedulus insuper in oratione persistens, etiam Elemosinar largitioni utcunq; poterat uacabat, uota uouens domino si illi hereditatem prom suor restituere dignaretur. Ingenij humani uitio et more, clarius quam praesetia perpendens transacta, et quatu uoluptatis patriae cospectus et fruitio afferat, profundius intelligens carendo quà fruendo.

Ladislaus Reginam consortem suam coronat et Cunradus dux Stinanien Electus in Archiepum ex Praeposito Vratislavien dum Viennae audisset illic non esse ceruisiam relicto illo redit ad priam

In Festo Pentecostes anni eiusdem die Venceslaus Bohemiae et Poloniae Rex consortem suam illustrissimà Richsam Elizabeth Przemislai Poloniae Regis filiam, et ob nobilitate generis, et resplendentiam probitatis charissimo diligens affectu, uolensq; illi ampliora uenerationis insignia, et apud externos et proprios procurare, de speciali et expresso cosesu Maguntinen et Gnesnen Archiepum, eam in Reginà Poloniae &

Bohemiæ regnor, in Ecclia Pragen, per Henricum de Vierbna Vratislauien Epum, Coronari et iniungi sub plurimorũ Baronum frequentia disposuit. Curiamq; Regalem, illo et sequentibus diebus celebrans, hastar et alior generũ ludos instaurauit Nicolao insuper Oppauiæ duce, a tenuta et capitaneatu Regni Poloniæ propter querelas et oppressiones, quæ de illo afferebantur amoto Friczkom de Shashouicz Bohemum, in Regni Poloniæ et terrar Cuiauiæ et Pomeraniæ gubernatorem et Capitaneũ ordinat et costituit.

Cunradus Dux Stinanien, ob gibbositatem à natura producto Kokirlen appellatus filius Cunradi Glogouien Ducis, Prepositus Vratislauien in Salczburgen Archiepum concorditer electus, possessiom eiusdem Archiepatus accepturus, notabilibus Prelatis et Baronibus Poloniæ ipsum conducentibus illuc pergit, Verum ad Viennam usq; pertingens, dũ cognouisset Salczburgam. Vinum tantummodo et non ceruisiam triticeam, quæ ab infantia nutritus erat habem, Relicto Archiepatu ex Vienna Poloniam in Ducatum suum Stinanien, iam a fre suo Henrico possessum et occupatum reuertitur, quem cũ armis repeteret, capitur Duce Henrico, et in Glogouiam captus deportatur, turriq; et compedibus uincitur. Qui suorum Vassalor et Militum uczt nobilium de Rudna et Lublin, solicitudine et cura de ergastulis nocturno tempore ereptus, Ducatũ suũ plene repetens, anno

subsequenti quinto Idus Octobris moritur, et in Lublinen̄ Mo:
nasterio sepelitur, et uniuersus Glogouien̄ Ducatus ad solū
Henricum, qui Mechildim filiam Alberti Ducis Brunszuicen̄ ha:
buit uxorem deuoluitur. Tenui impedimento à titulo et con:
secutione Culminis pontificalis Archiepatus Salcsburgen̄, ob
tenuitatem, ut reor, sensus et ingenij tam leniter auersus, qui
potis erat et ex proprio frumento et extero, genus cuiuslibet
Ceruisiæ sibi ordinare, et Pontificalem Pettalū legittime sibi
quęsitum non contemnere.

Philippus Francor̄ Rex Bonifaciū Papā captiuat et lu:sus Captiuitatem moritur succedit Bēdictus Vndecim⁹

Irritatus exacerbatusq; Francor̄ Rex Philippus, qd̄ Bonifacius
Octauus, consilio contra ipsū Romæ conuocato, ip̄m excomuni:
cauerit et regno priuauerit, Conuentu maximo apud Parisium
indicto, tam ab Eccliasticis q̄; secularibus sui regni petiturus,
contra Bonifacium Papam consilium et auxilium, et obiecta fu:
erūnt Papę crimina et titulus hęresis, et prædecessore suo cæ:
lestino uiuente, intrusio et ingressus illegittimus ad Papatū,
et q̄ ei non erat parendū, fuitq; facta contra ip̄m prouoca:
tio ad Consilium generale, deinde Præfatus Philippus Rex,
præfatum Bonifatium Papam in Vigilia Natiuitatis Mariæ in

in Anagma Ciuitatę suę originis residentem pe Guilhelmú de Nogaretho, et Nobiles de columna captiuat, et thesaurus sus diripitur. Qui captiuitatem die tertia euadens, urbé rediit ubi propter magnitudinem iniuriæ sibi irrogatá angustiatus. quinto Idus Octob: moritur. et in Eccłia S. Petri sepelitur. Cum annos octo Menses decem sedisset. Cui fr Nicolaus ordinis pradicatoꝝ hostién Epús natione Lombardus de Terusio Vndecimo Calend Nouembriú electus, qui Benedictus Vndecimus uocatus est succedit. In ea aút Captiuitate Bonifatius Papa. præposita sibi cruce et sanctoꝝ reliquijs Philippum Francia Regem, quo procurante capiebantur usqꝫ in quartam generationem fertur maledixisse, et dictú Guilhelmum hereticum et heretici filium ostendisse, nec in manibꝰ inimicoꝝ suoꝝ unqꝫ territú fuisse, in magnam arrogantiá erectus ut seipsum a in spiritualibus et temporalibus dominú totius orbis asereret, de quo scriptú est, intrauit, ut vulpis, regnauit ut leo, moritur ut canis

Duplex in Lithuaniã expedicio a Pruthenis sta

Eta.

Frequenti numero peregrinoꝝ militum Prussiam confluente duplici agmine in Lituaniam itú est, et unú quidé agminen, cuius Cunradus comendator de Brandeburg erat Capitaneus

in districtum Gartim, alterum quod Benhardus comenda-
tor de Krucebok regebat, In districtum Pogradú irruens,
cede et igne cia uastauit et strage magna in Lituanis cō-
missa, cum spolijs et magno numero captiuor redijt. Egit et al-
teram in Lituanos sub quadragesimę tempore Comendatorde
Kinsberg expeditiō, et spolijs atqs excustionibus uillar pa-
tratis, plures ducens captiuos. triginta tantūmodo de suis
desideratis redijt incolumis.

Occupato Venceslao cir-
ca bellū Henricū Loktek
nacta opportunitate cū
gentibus Poloniā ingressus aliquot Castra et Ciuitates occu
pat.

Annus Dñi 1304.

Licet superioribus annis, et à tempore quo ex obitu Andreæ
Regnis regno Hungariæ prouenerat uacatio, Inter Vēceslaū
um, filium Vēceslai Regis Bohemiæ et Poloniæ, et eor Baro-
num Hungariæ, qui partes suas sequebantur ab una, et Caro-
lum filium Roberti Regis in ætate tunc puerili constitutum
et alior Baronū sua parti adherentiū partibus ab altera, guer-
rarum uigerent et tractarentur discidiá, altiori tán flamma
tunc agi et frequentari cepta sunt, cepit quoqs et pars Regis
Venceslai sensim languidior habetiorqs esse desciscētibus

precipius Baronibus ab eo, et in partem Caroli Regis facientibus
secessiõ. & Carolus ad succedendum Regi Andrea erat
propinquior, singulariq3 indole et ingenio atq3 uenustate mox
præclarus Hungarox mentes in sui uenerationẽ et culturam
inflexerat: et Vẽceslaus desidia et superbia ceterisq3 cor-
ruptis moribus et flagitijs, odium in se et alienationẽ animox pro-
uocabat: quo effectum est, ut Castra municipiaq3 obedientiam
Vẽceslai Regis professa Regi Carolo dederentur, et in per-
sonę suæ clandestini celebrarentur tractatus, quo facilius ci-
uile bellum intercipi posset, expulsiõ uel discrimen. Barones
insuper Hungariæ nulli partium fidi nutrire magis diuisiõ
quam extinguem uisi sunt. Vt Castrox et introituũ regalium
impunis illis esset detentio. Quare ad Vẽceslaũ Bohemiæ
et Poloniæ Regem in Pragam lris et nuncijs perlata, grandi
fremitu et colera incandescens, comparato ex Regnis dominijsq3
suis numeroso exercitu, Vngariam ingreditur, Eamq3 militibꝰ
suis imperat diripi, populari et deuastari. Ciuitatemq3 Stri-
goniẽ aggressus capit, et militibus exponit in prędam. a Stri-
gonio uersus Budam procedens, filiũ in mortis magis pericu-
lo, quam regiminis solio constitutum eripit, et pluribus graui-
busq3 damnis in Hungaria cõmissis, in Bohemiam reuertitur.
Coronamq3 materialem Regni Hungariæ, secũ asportat. nõ
magnopere pendens Regnũ Hungariæ à filio suo alienãdũ
frustrandumq3 esse, cum et unicus illi fuerit et Regni Bo-

hemiæ pr̃e obeunte illi debebatur, ampla largaq; et certa suc:
cessio: super uacuum ratus externa bello regna querere, cũ
propria et hereditaria nullumq; discrimen habentia suppetãt
Inter hec Vladislaus Loketek Poloniæ Dux aduersariũ suũ
Venceslaum Bohemiæ et Poloniæ Regem bello Hungarico im:
plicatum intelligens. Amedei hospitis sui fretus suffragijs, in
Poloniam contendit. et Castr. Ecclia Crac. Pelczisk a Visli:
cien Oppido imminens occupat et exinde fauentibus sibi indi:
genis præsidum Bohemor. ex Vislicia disturbat et expellit
Vislicenq; Oppidum situ plurimũ munitissimũ. Item Castr. et
Oppidum Lelow, in suam redigit potestatem, regiomq; circũquaq;
positã cõpellit ad præstandum sibi deditiom et tributum.

Seditione exagitatus Bohemiæ Rex Filium suum quem Vngari in regem acceperant reuocat, cuius in locũ Ottom Bauariæ Ducẽ susceptum coronãt hic deĩde captiuat, exulat.

Venceslao Bohemiæ Rege cum filio suo de Hungariæ regi
possessione et iure excedente, filij Henrici et cęteri Hungariæ
Barones, ad nouandũ res procliui Ottom Bauariæ ducem, ut
factionis suæ parti contra Carolũ Roberti proderet in Hũga:
riam introducũt, ubi in Alba Regali. Corona legittima prece

uel precio sibi per Venceslaũ Bohemia Regẽ restituta, per Benedictum Vespermiẽn. et Antonium Canadiẽn Epos iũgitur in Regẽ Hungariæ et coronatur. Exindeq; primũ Budam deinde in septẽ Castren regiõm procedens, a Vladislao Woiewoda captiuatur et post miserabiles carceres, quos aliquã to tempore sustinuit, de Regno Hungariæ cũ dedecore propulsatur. In qua etiam captiuitate Corona materialis Regni Hungariæ per præfatum Vladislaũ Woiewodã a prafato Ottone Bauariæ Duce fuit extorta et recepta.

Lestko Michalouiẽn Dux refragantibus fribus suis terram Michalouiẽn pactoleg commissariæ obligat repetita à fribus Lestkonis negatur

Sub eodem tempore Lestko Michalouiẽn & Sawierkouiẽn Dux, filius Semomisli Cuiauiæ Ducis Vladislai Loktek nepos germanus, uolens molestiã captiuitatis in quã pro Carolo Rege Hungariæ militando in manus Venceslai Bohemiæ & Poloniæ Regis inciderat euadere, terram suã et frũm suor Premislai et Casimiri comunẽ Michalouiẽn Epis &c. fribus Premislao et Casimiro indiuisis reclamantibus et inuitis Cunrado Isaac Magro Prussiæ in centũ et octuaginta marcas Thorunẽn. pigno-

ris nõine

ris nomine pacto et conditione legis commissariæ obligat, vcz̃t qd̃ infra biennium habeat posse eam redito mutuo liberandi als̃ lapso biennio et pecunia nõ soluta Ducatus ipse Michalouien̄. ad Magrũm et ordinem Cruciferor̃ censeatur deuolutus, de quo et Magr̃ Cunradus predictus literalẽ dedit recognitiõm. Quamuis aũt in processu temporis, tam ipse Dux Lestko quam frẽs sui Przemislaus et Casimirus, et per se et per nuntios, et signanter per Ioannẽ de Plomikow, Palatinũ Vladislauien̄ plenam et integram mutuatę pecuniæ Magr̃o Cunrado prædicto et ordini obtulissent solutiõm. nullatenus tamen ad recipiendum mutuũ et ad relaxandũ et reddendũ terrã Michalouien̄. quibuscunqȝ precibus poterat induci, propter qd̃ Duces prædicti a patrimonio et hereditate sua ludificatione prædictor̃ Cruciferorum tã miserabiliter exclusi Ducis Vladislai Loktek solatijs et expensis fouebantur. terra quoqȝ Michalouien̄ prædicta, tam turpi et fędo comertio à Magr̃o & ordine Cruciferor̃ cępta est damnabilr̃ detineri. Vt aũt hęc posteris prębeant notitiam clariorem. copiã obligationis Magistri Cunradi in Maiorem euidentiam eor̃ quæ narramus subnexui. quæ talis est.

Obligatio terre Michalouien̄ Magr̃o Prussiæ

Vniuersis presentiũ inspecturis. Nos frãs Cunradus sacẽs

Magr frm domus Teutonicor per Prussiam, notū uolumus
esse, qd cum de consensu frm nostror. Illustri Principi Dño
Lestkoni Duci Cuiauie et domino iunioris Vladislauie ad
instantiam ipsius Centum et viginti marcas denarior eorac
demum Centum et uiginti marcas denarior eorūdem fide
liter mutuassemus, ipse nobis et nris fratribus pro eadē pecu
nia territorium suum Michalow, cum oibus terminis suis no
mine pignoris obligauit, ita uēt, qd si idem territoriū à pro
ximo festo natiuitatis domini nri Jesu chri, infra biennium
per ipsum aut frēs suos Premislaū et Casimir inclitos Duces
et Dominos Cuiauie, a nobis et nris fribus per solutionem su
pradicte pecunie nō fuerit exolutū. Cum nullus alius e
xoluere debeat, extunc nobis et ordini nro prestiterunt, et
sic ad nos et ordinē nostr deuolutum perpetuo possidendū,
si aūt infra prefatū biennium quocunq tempore fuerit nobis
predictus dominus Lestko aut frēs eius Principes predicti
pecuniam soluerint supradictā, extunc ipsis predictū terri
torium, prout ad ipsos pertinet reddemus et tēbimur redde
re bona fide. Promisimus etiam & promittimus predicto do
mino Lestkoni interim qd tenemus et habemus nomine pigō
ris prædictum Territorium, in eo cōn voluntatem eius nulla
faciemus taxam, nec sumptus aliquos, ad quorū solutionem
faciendam ipm postmodum compellere deberemus, in quor
oim memoriam et tutelā sigillū nrum presentibus est appen

sum

sum Testes sunt frēs Gunterus de Swarczburch prouincialis terræ Culmēn Fr Hemr de Dubin Comendator in Thorun, Frater Otto Comendator in Stenēn. fr Henricus de Verderth Comendator in Heseph, fr Gosuinus Vicecomendator, fr Petrus Comēdator in Redino, et plures alij ordinis nri frēs Dat. Thorunij Anno dni 1304 Calixti Papę & Martyris.

Magr Prussiæ Cunradus auxiliatoria manu terras Garthin populatur Comendator de Konigsberg Castr Onkaim conquirit.

Vernerus Comes de Hohenberg Ardophus cū germano suo de Vthmel. et Theodoricus Elner, plures quoqz alij Rinēn milites Prussiam Crucigeris contra Lituanos auxiliaturi aduēniunt. Itaqz Prussiæ Magr Cunradus Swak exercitu bipartito Lituaniam ingressus hiemis tempore illam circa territorium Garthin, cędibus et flāmis vastat, spoliaqz in hominibus et pecoribus secū refert. sub tempore deinde Quadragesimę Comendator de Konigsberk in ampliori gentium turma. uenit in Onkaim ubi Lituanus uocatus Suirtil iuxta clandestinam pollicitationē Crucigeris factam. Castrum prafatū Cuius erat Burgrabius Crucigeris apperit, qui illud nocte ingressi. oēs passim Mares & feminas

senes et paruulos interimunt. Castr̃ flammis tradunt, et discurrendo in uicinas regiones congesta prẽda eá in Prus-siam deducunt.

Cunradus Dux Zeganeñ claudit extremam diem

Quinto Idus Octob. Cunradus Dux Zeganeñ & Præpositus Vratislauieñ, primogenitus Cunradi Ducis Glo-gouieñ obijt in Monasterio Lubeñ in medio chori sepultus

Papa Benedictus undecimus moritur uacante sede mẽ-sibus x. eligitur Burdegaleñ Archiepus coronatur cú tristi quoda omine.

Benedictus Vndecimus. Cum Mensibus tantummo octo diebus decem et septé sedisset, nonas Julij in Pe-rusio moritur, et in Ecclia frum pradicator̃ ante altare ma-ius sepelitur, qui plurimis aſseritur miraculis coruscaſse. Post cuius mortem Cardinalibus super futuri Pontificis E-lectione discordantibus uacauit Sedes Romana. Mensi-bus decem diebus uiginti nouem Cardinalibus stantibus inclusis, et licet multis artatis a Pe- non ualentibus

concordare

concordare. In duas enim se partes Cardinales scinde-
rant, una Gallica pro Rege Francię, altera Italica hosti-
lis illi et infesta nimis, et quæ partem Bonifatij foucbat ui,
Cardinalis itaq3 Nicolaus de prato ordinis prædicator
Epūs Hostiēn, uir solertis ingenij, uoluit se ad partē Bo-
nifatij, et persuasit, ut Burdegalēn Archiepus Regis Frā-
ciæ hostis Benhardus eligeretur, qđ cū effeciſset, signifi-
cauit occultiſsime Regi Francię, qui illico Archiepūm Bur-
degalēn sibi reconcilians iureiurando illū astrinxit, qđ
in Francia resideret, decimas sibi per decē annos remite-
ret, Columnēn ad dignitates restitueret, quæ omnia impleuit
et uocatus est clemens quintus genere uasto, et sedet in
aniuiono Coronatus in Lugduno xviii Calēn Decembris
Cumq3 de loco Coronationis Cum frequenti populor turba
procedit concurrentibus et comprimentibus se turbis et Pa-
pam Coronatum uideri gestientibus cuiusdam Muri rui-
nata materia cecidit, et Ioannem Britanniæ Ducē, cū alijs
undecim collidens extinxit. Papę etiam Coronā de Capi-
te decerpens, et ex Corona carbunculū precij sex milliū
florenor auellens, ex quo plurimis admirantibus uarij
successus ominabantur.

Iacobus Swinka a Gnesnen Archiepus moritur suc-

cedit Borzislaus q cōfirmatiōis grā in Italiā solꝰ erat ꝓfectꝰ.

Quarta Mensis Martij Iacobus Swinka Gnesnen Archiepus in Vniciow moritur, et in Ecclia Gnesnen nona Mensis eiusdem Martij funeri suo oibus legitime persolutis sepelitur. Prima autem die Mensis Maij pro Electione futuri Metropolitani Gnesnen consignata Borzislaus Archidiaconus Posnanien et Canonicus Gnesnen per forma compromissi concorditer eligitur, qui non per nuncios sed per seipsum negocium Electionis celeriori uolens consumationi demandare, in Perusium vbi Benedictus undecimus cum Curia residebat processit. Quo proueniens, et benedictum Papam rebus humanis absumptu reperiens Confirmationis suæ dilatiom integro fere biennio pertulit. Cardinalibus enim Ecclia Romanæ post mortem Benedicti, uota uaria in conclaui fundentibus Electio Romani Pontificis tanto illo tempore fuit protelata, ad Clementem quintum qui Benedicto successit, in ammone uenit, et illic Electionis suæ confirmationem no sine dificultate obtinuit.

Lancicien terra Lithuani uastant cu præda redeut a Duce Casimiro insecuti

pradam oem amittunt victoriaqz Polonis Duce tan amisso cessit.

In die Sancto Pentecostes Lithuanor exercitus Lan:

cicien terram furtiue, et nullo denúciante ingreſsus eam
spoliȝs et cędibus deuastat. Ciuitatem quoqȝ Lancicien ac-
cedens, et sine resistentia capiens, succendit. Cui cú pręda
graui et onusto impeditiori quoqȝ et pigro agmine incendęte
Casimirus Dobrzinen Dux et Vladislai Loketek germanus, cú
gentibus suis reuertenti occuriſset. Dux certamen in Villa
Trojanow committitur inter utrosqȝ. Licet aút fauore diuino
cedentibus fugientibusqȝ Lituanis, et intergis eoȝ hęrentibȝ
polonis cessisset uictoria, et omnis prada Lituanis, partim
cęsis, partim captis fuiſset erepta. Dux tán ipse Casimirus
non solum Ducis sed et militis occupans offitia, et in Ala
qua labare cęperat pugnans fortiter multitudine telorȝ
lanceaŕúqȝ confossus, generoso spú fuso, gloriosam quidem
et celebrem, sed non incruentá Polonis mortem suá miro af-
fectu lugentibus, uictoriam dereliquit. Declinaſsent aút
Lithuani eo ipso tempore ói uisu ingenia sua secuti cer-
tamen, nisi illos Polonicus exercitus, in loco apto cósecu-
tus decertare coegisset. Gens enim prodicinijs asueta, et pro-
pter inopiam domesticam esuriemqȝ explendam, uicinorum
agros incursare solita, pugna discrimen magnopere deuita-
bat. Temtauit sub hoc tempore dú in Poloniam Lithuani
prędatum issent. Castȝ Garthim per frém Albertum de
Hain uagr Prussiæ intercipere. sed cú secus res cesſisset,
uenit solus, scd in Castro ualidum prasidiú reperiens
retrocedit. Quem Lituani agreſsi, usqȝ ad meridiem

cędendo et inuadendo ipm laccssebant, et multi hincinde occisi vulneratiq;

Venceslaus Rex post populatã Bohemiã et Morauiam p Albertũ Regẽ Romanor & filiũ eius pragę moritur.

Annus Dñi 1305.

Consistente Venceslao Bohemia et Polonia Rege in Praga, una cũ filio suo Venceslao ex Hungaria pridem reducto, ualetudo aduersa, siue ex morbo, siue ex senio, siue ut quorundam habuit assertio, ex Veneno illum cępit impetere, et sensim inualescere et grassari. Albertus interim Romanor Rex Bohemiam, filius vero suus Rudolphus Morauiam duplici agmine ingressi hostilr populantur, & circa montes Kuthnen, utroq; coniuncto exercitu maiori uastitate et spolijs Bohemiam per incędia & rapinas subiciunt Ca belli nacta occasione, quod morte Gritte consortis sua et eiusdẽ Alberti Romanor Regis sororis secuta Venceslaus Rex de Egra Ciuitate et Misnen prouincia excedere, ac de montibus Cuthnis, qui in diebus prafati Venceslai Regis argenti fodinã cęperant producem de octuaginta millibus argenti, pro imperiali Camera debitis

pendere

pendere recusaret et quamuis Venceslaus Rex, et ex
gentibus domino suo subiectis, et ex Marchionibus Misnen
et Brandeburgen moliretur comparare excercitu resistentia.
Alberto Romanor Regi et filio suo Rudolpho Duci Au-
stria oppositurus. Tardius th et in pauciori numero, qua sat
erat solacijs propris et externis conuenientibus, exercitib
Romanor Regis, patratis in Regno Bohemia et Marchiona-
tu Morauia plurimis incendijs, rapinis et spolijs ad propria
incolumis redijt: praeter aliquos, quos infectio aquar ex viru-
lenta decoctione purgamentor argenti et sordibus latrinar
aquis per Ciues Cuthnen immissa et procurata, sub obsidionis
tempore extinxerat. Ingrauescente aut morbo, prafatus Ven-
ceslaus Rex nono Calen Julij in Pragen Ciuitate absupt
est, et in Monasterio Aula Regia ordinis Cisternen, quod
ipse uiuens erexerat fundauerat & dotauerat, iuxta Re-
galem magnificentiam sepultura traditus. Anno Regni Bo-
hemia sexto, Polonia quinto. Post cuius mortem Boleslaus
Vratislauien Dux filius senior Henrici quinti Vratf: qui
in quindecimo anno existens Filiam Venceslai Bohemia Re-
gis Margaretham nomine ex prima uxore Jutta genitam
desponsauerat, et post desponsatiom quadriennio, in domo
et curia soceri morabatur Poloniam ex Bohemia cu spósa
sua Margareta reuertitur.

Venceslaus scdus patri in Regno Bohemiæ

succedit et Poloni Bohemis expulsis ad Loktek maiori in parte deficiunt qui mox Cracouien et Sandomirien terras occupat.

Erectus est in Bohemia Regem atq; in solio locatus paterno, morte Venceslai Bohemiæ et Poloniæ Regis sequuta, et funebrijs suis iusto honore celebratis, filius suus unicus Venceslaus, et consensu unanimi Prælatoꝝ & Baronũ Bohemiæ in Regem Bohemiæ coronatur. Qui etiã expletis huiusmodi Coronationis insignijs, cũ tunc esset adolescens annoꝝ decem et septem Vxorem accepit uirginem Fiolam nomine, natam Ducis Mecslaui Techneñ. et uinculo matrimoniali contracto, tertio nonas Octob. nuptiæ ex more celebrãtur, præfatus insuper Venceslaus Bohemiæ Rex scdus, nihil de his quibus quibus pr̃ principabatur minuendũ ducens, etiam se Poloniæ Regem, quamuis nõdũ de illo inuestitꝰ et coronatus fuisset, et gerebat et scribebat. Cũ nõnulla Castra et municipia pro eo in Polonia per suos præfectos administrata tenerentur. Non tãn res hæc Vladislaũ Loktek Poloniæ Ducem pauidum in agendis fecit. Sed morte Venceslai primi Regis ad eum perlata ad subiciendum sibi Sandomirien Casty et cæteras terra San-

Sandomirien

domirien munitiones, exercitu magis agrestibus quam mili-
taribus refertum habens processit, et dum tenue languidaq3
resistentiam inuenisset. Ex morte enim Venceslai primi Re-
gis, fere singuli in Ducis Vladislai Loktek obedientiam &
regimen, quam in Bohemor, quorum iam illos sacietas fasti-
dire ceperat. Poloni erant procliniores, non solu Castro, sed
uniuersa terra Sandomirien potitur mira fide et deuotioc
suum aspirantibus singulis regimen et principatum: vnde
et presidia Bohemor, in quibuscuq3 locis terre Sando-
mirien cosistentia, tunc aut exterminata sunt aut fugata.
Res quoq3 prefati Vladislai Loktek ab eo tempore in
prosperitatem conuersa, meliori ordine et loco ceperunt
consistere, qm Barones et Milites, atq3 optimates. Craco-
uien et Sandomirien terram, uest Wierzbienta Castella-
nus. Albertus de Smigrod Palatinus Cracouien Zego-
tha Palatinus, Prandotha Castellanus. Simil Iudex San-
domirien. Clemens Cancellarius et Canonicus Cracouien,
et plures alij in suam ditiom concesserant, a quibus & plu-
ribus alijs cum gaudio susceptus, fides promissa, effusus
fauor. Plures enim se illi ex polonis iunxerant, more quo-
dam ingenij humani, exilium longo tempore passo, et quem
perijsse, pleriq3 crediderant ad miam astipulabant, qua
etiam Bohemor superbia et auaritia coauxerat, quos ex-
terminatum iri, et de Polonia pelli, incredibili odio omnes

flagrabant. Et licet Vladislaus Lokietc. debile et pene nullum erarium habuerit. In comeatu tñ abundabat armis et equis. Quoniam singuli fere Poloni Cracouien & Sandomirien, ad aduentum suum mortuo Venceslao Rege officia intenderant.

Philippū de Balant ex Lituania cū prēda reuertentem Lithuani inuadunt duce occiso. a reliquijs Philippi Lituani cedūtur.

Conflagratione villar ac captione hominū. apud Lithuaniam, fr Phillippus de Balant patrata, preda et captiuis cum aliquanta parte copiar se precedere iussis a Duce Lituanor et suis gentibus consecutus belli certamine excipitur. In quo dū et ipse. et alij quatuor Cruciferi qui ordines ducebant cecidissent. clamore ad seq̄ praecesserant cum captiuis perlato accurunt. Et Lituanos et Ducē eor iam uictoria exultantes. metu perculsos magna cēde edita in fugā uertunt. et male partam uictoriam Lituanos cogunt euomere.

Wenceslaus sentiens Poloniã occupari per Lokiek exercitum cõgregat cũ quo versus Poloniã uadit & in Glomunc per quẽdã interficitur cui in Bohemia succedit Rudolphus dux Austriæ

ANNVS DOMINI 1306.

Terra Sandomirien in suam obedientiam atq; ditionem Dux Wladislaus Loktek redacta in Cracouien terram non iam cũ tenui. Sed cũ iusto et notabili exercitu Comnes enim partiũ Sandomirien nobiles ad secũ militandum coegerat) deuenit, ubi nõ solũ primos Baronum, sed Joannis Muschate Epi Cracouien, quem sibi promissa restitutione Castri et districtus Biecz per Hungaros intercepti reconciliauerat et Adalberti aduocati, atq; Ciuium Cracouien fauore sũmam rerum adeptus est, et in Cracouien urbẽ caput et Metropolim Regni Polonia cũ gentibus suis prima die Septemb. admissus Castry etiam Cracouien, quod tũc per Bohẽos tenebatur per deditionem accepit. Bohemis nequitq; resistere ausis. Cum et uictualium premerentur inopia,

et Regem Bohemiæ Venceslaũ nullatenus sperarent sibi succursurum. Rex aũt Bohemiæ Venceslaus scdus, et suorum qui ex Polonię Castris deiecti fugatiqꝫ turpiter fuerant continuis querelis, et his quæ per ducẽ Vladislaum Loktek gerebantur prouocatus expeditiõm in Poloniã parat, ut et maioris Poloniæ partes, quæ nõdũ a duce Vladislao Loktek subactę fuerant in fide cõtineat, et ipsum ducem Vladislaũ, de terris Cracouiẽh et Sandomiriẽh, et de uniuerso Regno Poloniæ. Cuius se Regẽ intitulabat et scribebat, excludat, occupatur se Regnum Poloniæ, et iure successionis paternæ et bẽficijs armisqꝫ præsentibus facile apud Polonos regnaturum crediderat. Sed fatum ineuitabile quo appetebatur spes cogitationesqꝫ illius uelut insanas irridebat. Comparato aũt satis ualido ex propriijs et auxiliarijs exercitu, uersus Cracouiam procedit, et dũ in Olomuncz consisteret, recensendo pugnatoꝝ propria et externa solatia, ubi ad illum nonnulli ex militibus Poloniæ, parti suæ fauentibus aduenerant, et in domo Decani Olomuncẽn, in meridie una duntaxat camisia, propter intemperiem aeris uelatus se sopori dediſſet, a quodã Milite, qui huiusce rei dudũ curã susceperat) pluribus uulneribus, qđ ebrietati et turpissimæ parti cor-

poris

poris, dies noctesq3 indulgeret, aliorum bona diriperet, aliorum uxoribus illuderet, tertia die Augusti cõfossus et obtruncatus est, omnibus quibus custodia corporis Regij mandata erat, minime id sentientibus, et aut prioris negotiorum actioni, aut sopori tunc deditis et occupatis. Vnde et facinus huiusmodi ea obsitũ erat caligine. Vt quis auctor necis huiusmodi extiterit, quave decausa patratũ sit, et præsentes et futuros latuerit. Insimulatus tñ de uitio huiusmodi. Miles quidã Cunradus de Potenstein natione Duringus. Quod a quibusdam ex Curia Regis et de domo Decani Olomuncẽ currere, et gladium cruore aspersũ ferre uisus sit. furore eor qui legem lamentabantur occisũ correptus et repentina rabie causa nõ digesta nec discreta trucidato est. Cadauerq3 suum canibus proiectũ ab eisdẽ deuoratũ est, et funeri occisi Venceslai Regis iuste, an inique incertũ est. Vnius duntaxat Militis capite parentatum: illic quoq3 furor militũ, in cedem passim et ultiõm Regis prorumpentium, conquieuit. Assertio nõnullor habet Albertum Romanor Regem tres Swenos Milites, ad Curiam Venceslai Regis Bohemia misisse, et huiusmodi necem procurasse, altera die ucãt. quinta Mensis Augusti, corpus Regis fauore Militũ in Eccl'ia maiori Olomuncẽ sepultum est. Quod postea, per

sororem suam Elisabeth Bohemia Reginam, Ioannis de Lucemberg consortem, de qua facturi sumus in subsequẽ; tibus mentionem. In monasteriũ aulę Regia Pragẽ. trás latum est, Habet et nõnullorum aſsertio. Venceslaum Regem prædictum conspiratione propriorum militũ necatum esse. qđ et pax grauitatis Regiæ in se habens. leuia quędam et hęc ipsa magnum inconstantiæ et uariationis fluxum habentia tractare solitus fuerit. et q Castra Regia et introitus, in ipsis mox Regni sui primitijs, prodiga largitione distraxerit ueri simili coniectura ampliora nisi sublatus morte fuisset distracturus. Non nisi uno plus. minusue anno regnauit. et in eo soboles masculina Bohemiæ Regum, deleta prorsus et extincta est, cępitq; ab eo tẽpore Bohemia externis et alienigenis Principibus subiecta esse. plus incrementi an pessũdationis incertũ est, ex eoꝝ regimine susceptura. Barones etenim Bohemiæ. Conuentum apud Pragam in octaua aſsũptionis uirginis Mariæ, super eligendo futuro Rege habito. in uaria uota scissi. Cum nõnullis placuiſset Henricũ Ducẽ Corinthiæ, tunc pragę præsentem. qui filiam Regis Venceslai et sororẽ sẽdi Margaretham seniorem habebat in consortem in Regẽ Bohemiæ aſsumi. Tandem primoribus Baronibus id pluribus et euidentibus rationibus magis

probantibꝰ

probantibus, Rudolphus dux Austriæ filius Alberti Ro:
manor Regis Henrico Corinthiæ duce ex de Praga excluso
concorditer eligitur, et in Regem Bohemiæ assumitur et co:
ronatur. Et quo iustius solidiusqꝫ suũ esset imperiũ. Eli:
zabeth quæ Rischa uocabatur uxor Venceslai scdi Bo:
hemiæ et Poloniæ Regis, et filia Przemislai Regis Poloniæ
sibi matrimonialr copulatur, quamuis filiæ Regis Poloniæ
et Bohemiæ Venceslai scdi Regis, et sorores tertij, uczt Mar:
garetha Consors Henrici ducis Corinthiæ, et Anna consors,
Boleslai ducis Glogouiæ et Elizabeth uirgo in nupta. Baro:
nes Bohemiæ, ne se desererent, neue de patrimonio suo ex
hereditarent, et notis ac proprijs, externos et ignotos præpo:
nerent, flexis genibus non tam precibus quam lachrimis fu:
issent aliquoties deprecatę præfata insuper Richscha Przę:
mislai Poloniæ filia, et Venceslai Bohemiæ Regum olim
consors, scdo marito Rudolpho duce Austriæ et Regi Bo:
hemiæ mórtuo. Tertium uczt Hispaniar Regé sortita é.
ex qua filiam Sanciá nomine susceptam Aldisonsus Ara:
gonum Rex accipiens in uxorem. tres filios ex ea progenuit
Vczt Petrum, Aldensonsũ et Fernandum. et tres filias Con:
stantiam, Cleonará. et Santiam

Post assumptũ Lokiek
domũ Maioris Poloniæ

in Regẽ

in Regem Poloniæ ei in-
festi e diuerso Henricũ ducem Glogouiæ in dominũ
accipiunt quor neuter coronationem assequitur.

In Poloniæ quoq; Regno Venceslao Rege pradicto occiso.
etiam uiscarium Scismatis non defuit. Nam licet Cracouien
Sandomirien, Siradien Lancicien. Cuiauien et Dobrinen ter-
ra. Conuentione in Cracouien Ciuitate in die sancti Egi-
dij celebrata Duci Vladislao Lokotek tunc prasenti inno-
uassent Regnum, ac in eius Principatũ et regimen nemine
discrepante consensissent. Terra quoq; Pomerania Baro-
nes et Milites Bohemor Capitaneis et prafectis eiectis.
Morte Venceslai Bohemiæ Regis cognita non erũ ea
tempestate uir in armis melior, et regnũ Poloniæ facilius
adiuuaturus reperiri credebatur. Prælati tamẽ Barones &
Milites maioris Poloniæ, uẽst Posnanien et Calisien inuete-
rato odio contra eum usi, qđ nimis auare superbeq; supe-
riori tempore imperitasset, posuerunt tunc nephandam abho-
minabilemq; scissuram. Nam Henricũ Slesiæ et Glogouiæ
Ducem, filium Ducis Cunradi Glogouien. eo qđ ex sorore
germana Regis Premislai Poloniæ Salomea genitus esset,
in suum dominũ et Principem eligentes, eius Principatu &
regimine aliquot annis usi sunt et ipse Dux Henricus

Glogouien, per omne tempus quo uixit se heredem et dominũ Regni Poloniæ scribebat et nominabat, licet altero uc̃st Vladislao Loktek in Cracouien et alijs ducatibus Regni Poloniæ principante, benedictiom̃ et vnctiom̃ Regalem nũq3 fuerit sortitus. In administranda iusticia nimis seuerus et infestus Polonis Mores et conditiones eor̃ plurimũ fastidiebat Mechildim filiam Alberti Ducis Brunsuicen. habens in vxorem, futur̃ prædonũ, et spoliator̃ ceteror̃q3 malefactorum præcipuus persecutor et mulctator, propter qd̃ sub regimine suo terra Maioris Poloniæ secura pace et quiete abundabat. Quo effectũ est, Vt Ducis Vladislai Loktek truncato et diuiso Principatu etiam eius in Regem Poloniæ per annos plures protelaretur Coronatio. Cum et Archiep̃us Gnesnen Borzislaus vnctiom̃ et Coronatiom̃ Regi impensurus, alterius ditionis et obedientiæ Principis nondũ ex auinione redijsset, et Corona ceteraq3 insignia Regalia in Gnesna, ubi tunc Henricus Slesiæ et Glogouiæ principabatur cõsisterent. Vt aũt terræ Pomeraniæ, vbiq3 ab hostibus circumseptę firma sibi duraret possessio, eam duobus Ducibus Premislao et Casimiro nepotibus germanis, filij olim Ducis Zemomisl germani sui. Cum uniuersis Castris dat in Tenutam Castro duntaxat et Ciuitate Gdansk excepto, quod nobili Bogusio, Iudici Pomeranię in gubernationem com̃endat. et hijs taliter compositis. Collecto ex Cracouien

Sandomirien, Siradien, Lancicien, Pomeraniæ et Cuiauiæ terris exercitu, expeditiom contra aduersarium suum Henricum Glogouiæ Ducem monit, et longum æstatis tempus populando dominia sua absumpsit Henrico Duce prædicto, cum infirmiorem se conspiceret, in Castris et fortalicijs se continente. Expeditione aut fæliciter peracta, in terram Pomeraniæ descendit, et in ea ordinando, negotia publica uniuersa, hiemis tempus morabatur omnibus Pomeraniæ Militibus, plurimu lętantibus de suo Principatu, et sibi deuota exhibentibus obedientiam et subiectiom. Ipse insuper Henricus scdus Glogouiæ Dux, propter Vladislai Loktek Ducis impedimentu, in Regem coronari Poloniæ nulla ratione voluit. Quam coronationem suam Gnesnen Archiepus Borzislaus nodu ex Aniuione reuersus, si eam præstitisset, multa incomoda causaturum uerebatur. Vnde præfatus Henricus no se Regem, sed hęredem Regni Poloniæ Ducem Slesiæ et dominum Glogouien, Posnanien Calissien scribebat et gerebat. Descenderat aut Vladislaus Loktek personalr in Gdansk maximo honore tam Militum qua Ciuiu de suo Principatu exultantium receptus. Vbi a Swiancza Palatino Gdanen, Woislao Castellano de Puczky, Petro Succamerario, Stolpen, Boguscha Iudice Pomeraniæ, Petro et Laurentio filijs Swiancze, Petro de Polnow, Iaskone de Slawa, Laurentio Ruimwoldo, Necno et vniuersis Baronibus Po-

meraniæ

meraniæ, fidelitatis & omagij accepit iuramenta. Comitabantur aũt Ducem Vladislaũ Lokietc in Gdansk, et ibi secum notabili morabantur tempore, Geruardus Vladislauien Epũs. Wirzbienta Cracouien. Keleius Posnanien, Bronissius Cuiauiæ Palatini. Clemens Castellanus Siradien.

Durante regni scissione Lituani per Poloniã maiorẽ grassantur tunc Casty Cracouien cũ Eccłia Cathedrali & magna parte Ciuitatis cõbustũ est.

Ad intestinam Monstruosamq; Regni Poloniæ diuisionem, geminatum aliud malum eidem regno superna permittente iustitia accessit Lituani enim tunc gentiles, audien Regnũ Poloniæ, taliter ut præmisimus scissum esse, per syluarum et nemorum lustra et niuia, in terras maioris Poloniæ subitam faciunt irruptiõm. et Oppida Caliss et Stauissino et villas in finibus eor sitas inuadunt, ac senibus et impuberibus trucidatis multisq; mortalibus permiscui sexus captis plura millia, nullo defensionem aut resistentiam faciente, secum in seruitutem abducunt. Principibus Poloniæ et Masouiæ, per quor terras et dominia, captam abigebant prædã dissimu-

lantibus. genti suæ liberatiõm impendere et cõsurgere in hostes nulla re quã nominc me tuendos. Intelligens Mãgr Prussiæ frater Henricus de Ploczek. eo anno in officiũ aſsumptus. nationc saxo Lituanos, ad vastandũ terras Regni Poloniæ descendisse. et Lituaniã defensoribus uacuã esse ad vastandum eam exercitum transmittit. Qui ad Casty Lituanicum Garthin. sorti Lituanor præsidio munitum. sub tegmine nebulæ accedens. et illud appertum reperiens, Lituanos omnes subito hostium aduentu perterritos, nullã facien resistentiã, aut capit aut trucidat et spoliato Castro atqs incensa in propria remeabat. Comendator aũt de Kinsberg moleste ferens suos Casty Garthim. situ forte deseruisse, neqs in eo militum posuisse præsidium. Cum eodem exercitu, illuc ire pergit sed præocupatũ locũ à Lituanis offendens. impugnatiom factam recidere uidens in irritum. nouis irrogatis spoliis discesſit. Multis deinde militibus peregrinor Prussiam aduenientibus, nouum infertur Lituanis bellum. Qui cum ad pugnam elici non posſent, Districtu Karschouin spoliis et igne vastato. Chrianor exercitus Prussiã remeauit. Sub idem tempus Comendator de Ragnetha. Casty Lituanicum putenikeij impugnare adorsus. Casty inferius conquirit. Et Lituanis illic repertis peremptis superioris Castri, quod probe a Lituanis viderat defendi. cõquisiti

onem

onem amísit. Quem in Ragnetham redeúntem Lituanoꝝ nó-
nulli persecuti, dum spolijs dant operam omnes tribus tántúmodo
fugientibus trucidantur Lituanoꝝ vnus, Spudo nomine. Castro
Lituanico cui præfectus erat Pruthemkeij vocatú, in pote-
statem Cruciferoꝝ tradito, fidelis efficitur. Castꝝ à funda-
mento illic disiectum est, spolia Castri et captiui Prussiam
adducta. Incendio quoqꝫ casuali in Cracouien Ciuitate prope
Parrochialem Eccliam Sanctoꝝ omnium errumpente. Carbo
ignitus, vento flante, Octaua mensis Maij in Cathedralé
Eccliam laminis plumbeis tectam delatus, nó solum tectú
eius, a plumbo magis alitus quam restrictus absúpsit, et mu-
ros parietesqꝫ Eccliæ collisit. sed et vniuersú Castrum
Cracouien. Cum suis turribus pallatijs, domibus, et stru-
cturis ex lignoꝝ materia, fabrefactis, sua voragine perpe-
tuo exterminio disoluit. satis documenti et cautelę poste-
ris tribuens, ne integendis Ecclesijs magis splendidis, et
nitorem præseferentibus plumbi laminis, quá in coctis late-
ribus, minus splendoris habentibus confidant. Ciuitas in-
super Cracouien, in pluribus domibus suis, et in hospitali
demolitioñ tectoꝝ et graué iactura, ex huiusmodi incendio
perpessa est.

Monasteriú Lubeñ et do-
mus Iesouien libertatibus amplioribꝰ
donatæ.

Semouitus filius Boleslai ducis Masouiæ Mona-
sterium Lubeñ. et domum Tesouieñ. amplioribus gratijs,
quam genitor suus Boleslaus libertat. Sed in recõpensa
libertatis datę quasi mercato et in putidá mercedem, vil-
lam Crossnowa a Paulo Abbate Lübeñ et Benedicto Præ-
posito de Jezow recipit.

Dux Bauariæ Otto cõn Carolũ Marcellũ in re-gem Vngariæ electus

coronatur in captiuitatem effugiens regno cedit Ca-
rolus potitur.

Regnũ insuper Hungariæ, simili discidio, sed breuiorem
durationẽ habituro, quasi quadam peste serpente contagio,
natum est. Dux enim Bauariæ Otto, in locũ Venceslai Bo-
hemiæ Regis, quem Hungari Ladislaum vocabant. Cõn
Carolum Siculum adolescentem, per aliquos Barones Vnga-
riæ, qui nouis rebus studebant surrogatus, nouis Hũgariã
inuoluerat diuisionũ et guerray stridoribus, accitus aut
in Regnũ Hungariæ Otto prafatus Bauariæ Dux Coro-
nam malẽm Regni Hungariæ quam Venceslaus Poloniæ
et Bohemiæ Rex reducendo ex Hungaria filiũ Ven-

ceslai

ceslaum secū in Pragam detulerat. a Rudolpho tunc Rege Bohemiæ sibi reddi obtinuerat. et illam secū in Hungariam uasculo subtilr inclusam ne hostiū preualente multitudine capi posset. ferebat. maxim rebus suis apud Hungaros efficere credens prosperamentū. Si Corona ipsa quam Hungari sacrosanctum velut insigne speciali uenerarentur cultura. insigniretur. et Hungaris per eum dicta Corone proueniret redditio, sed quod ordinatum erat, in salutē id pene in pernitiem uersum erat. Intempesta enī nocte, iter Ottone predicto faciente. Vasculū cū Corona decidens, tam Ottonis quā suorum animos quasi quoddam fatale superimminēs malū turbauerat, ut ab oī spe excidisse viderentur. Illucescente aūt die uasculum Coronā continens repertum, noua iucunditate mœrore dispulso. Ottom et suos refecit. In Albam aūt Regalem perueniens. per Benedictum Episcopum Vesprimiēn. et frem Anthonium Canadiēn Epum. in Regem Hungariæ coronatur et inungitur. et exide Budam ueniens. et in capite Coronā gestans, inspectante populo. Budēn Castri et Ciuitatis nanciscitur possessiom. non post multos enim dies in Insulā Csepel iter faciens, vacaturus venationibus, a Ladislao Woiewoda Transyluanen capitur, Corona q3 Regi Hungariæ mātlus, quam etiā secū ferre solitus erat auferitur et ipse in vincula est coniectus. Qui captiuitatem beneficio cuiusdā effugiens ministri et terram suam Bauariæ pertingens. Ius Hūgariæ Regni, ingeniū

gentis fluxū. ac uariabile expertus. prosequi destitit, ab eoq3 tempore res Caroli Marcelli, meliori loco esse cęperunt et Baronum Hungaria sincerior fidēlis illi prabita. Cuius etiā firmandi solij causa. Summi Pontifices Romani Bonifatius octauus et Clemens Quintus, sibi succedens mittendo Legatos de latere. vēzt Nicolaū Epūm Ostiēn gentilem. Tituli Sancti Martini in Montibus Presbiter Cardinales, et alios. nuntios plurimū exhortationibus et cōsilijs. nō nūq3 etiam Censuris Ecclīacis cogendo Barones. ad bonor Regalium quæ detinebant restitutiōm magnopere adiuuabāt. Qui etiam pro sui status ampliori robore Mariam virgīm speciosam filiam Kasimiri Ducis Thesnēn accipit in uxorē.

Archiepus Gnesnēn moritur in Curia Auinionēn, vbi Papa alteri prouidit

de Archiepatū et ille rediens habuit pacifi cam possessiōm

Obtenta Borzislaus Gnesnēn Electus a Clemēte Quinto. post diutinā prastolatiōm ex uacatione bienali sedis Aplīcę causatam. et post diligentē rigidamq3 examinationem sua Electionis cōfirmatione. in qua neminem

habuit contradicentem. accepta insuper à Petro Cardinali et epō Ostiēn de mandato Sedis Apostolicæ consecratiōe dum in Auinionēn Curia Sumi Pontificis negotia Regni Polonie et Eccliæ suæ et presertim causas iniuriaꝝ. contra Magrm et ordinem Cruciferoꝝ. super Culmēn abstractione Epatus promouendo et solicitando consisteret. correptus egritudine Vltima die Junij occubuit et in Monasterio Sancti Ioannis Euangelista frm prædicatoꝝ Auinione sepulturam accepit. Post cuius mortem Clemens Papa Quintus Janislao Archidiacō Gnesnēn Viro nobili de domo Ssulima et probata industria tunc in Auinione presenti Quem Borzislaus Archiepus Gnesnēn pro benegerendis et expediendis rebus. suæ promotionis. in suis tenebat obsequijs. nō expectata capitulari Electione. Cum prouisio Eccliæ præfata in Curia Summi Pontificis accedens dispositionem Solius sedis Apostolicæ effecta eſset De ipsa Eccliā Gnesnēn Septima die Nouembris prouidit, qui etiam illic cōsecratione accepta. ad Sedē Gnesnēn reuersus, miro cm fauore et hilaritate exceptus et possessiom eiusdē Eccliæ, nullo obice interueniente nactus. Sedem Gnesnēn annis pluribus gubernabat.

Ex Gallijs oēs ludei expulsi bona eorum confiscata.

In festo Beatę Mariæ Magdalenæ in Galliæ Regno mandante et ordinante Philippo Francor Rege oes Iudei in quibuscunq3 Ciuitatibus et Oppidis aut locis cõmorantes. Una die fuere per Satellites et officiales Regis capti et bonis eor singulis confiscatis Vniuersi et Regno Franciæ sine spe redeundi expulsi.

Petrus Swancza Cancellarius Pomeraniæ vocat Marchiones Brandeburgeñ ad occupandam Pomeraniã Quem captũ acceptis fratribus duobus obsidibus Loktek dimittit. Qui aufugientes iter reuocant Marchiones unde Magr Prussiæ vocatus in auxiliũ Regis Loktek repulso exercitu hostili incipit suo ordini usurpare Pomeraniã.

Annus Domini 1307

Nondum uno aduersario uzt Henrico Glogouiæ Duce debellato, nondum terris maioris Poloniæ, quæ eius

ducis

Ducis Henrici Glogouien regebantur imperio quietatis no-
uus in terra Pomerania Duci Vladislao Loktek aduersario
est exortus Petrus enim Swancza Cancellarius Pomera-
nia, filius Swancae Gdaneh. tunc Palatini principatum
eiusdem Vladislai Loktek et suor Capitaneor moleste
ferens seqz ab eodem Duce Vladislao negligentius. et
qm sorti sua conuenire presumebat indignius tractari
dolens, et in magnarum pecuniar quantitate, quam in tu-
enda Pomerania expendisse aserebat, solutione a Du-
ce Vladislao negligentius petita, repulsu se iri dolens,
nouare res, et Principatum eiusdem Ducis Vladislai
in terris Pomeraniae turbare, prosapia generis et posse-
sionum copia sibi subministrante audatiam, a pre in-
super suo Swancza Palatino Gdansk suggestus, in
animum induxit Marchionibus qz Brandeburgen. Val-
demaro et Joanni multiplici respectu Duci Vladislao
hostibus infestis adherens, tradere illis terram Pomera-
nia repromittit. et ad occupandam eam, corda eor cu-
piditatis et hostilitatis ardore flammantia, facile du
esset nouem Castror in terra Pomerania tenutarius et
possessor. Et inter Barones et nobiles terra Pomerania
natu et conditione maior perlicit. Machinamentis aut

præfati Petri Cancellarij in cognitiõ Vladislai Lok-
tek a fidelibus celerrime, ut conditio et neceſsitas rei, ~~nõ~~
~~secus quam dignum~~ expostulabat perlatis Vladislaus Lok-
tek nouitate acerbitateq3 rei, non secus quam dignum erat
permotus, in terram Pomeraniæ in frequenti et potenti
exercitu ueniens, præfatum Petrum Cancellarium in Po-
merania comprehendit et in Cracouieñ Castro captiui-
tate includit. Quem si in captiuitate huiusmodi detine-
re perseueraſset, neq3 Regni Poloniæ, per alienatiõm
terræ Pomerania truncatio, neq3 regni eiusdẽ per cre-
bras guerras a Cruciferis motas turbatio desolatio-
ne peruenisset. Verum duobus germanis dicti Petri Can-
cellarij solicito studio laborantibus, et in frís locũ subire
captiuitatem. Ipsumq3 Petrum Cancellarium in fide et
potestate Vladislai Loketek futurã, uaria sponsione re-
promittentibus. Dux ipse Vladislaus debita regiditate
remissa petitionibus eor condescendens Petr Cancella-
rium a Captiuitate soluit. In locũ quoq3 eius, duos
eius germanos Nicolaum & Joannem, non parem uicẽ
habiturus in Vincula pro obsidibus coniecit. Sed hij
aliquanto tempore Carceres & captiuitatẽ perpesi, cu-
stodibus pecunia corruptis, siue (qđ uerius puto)

incautius aſeruati, ruptis uinculis captiuitatẽ euadunt, et in Pomeraniam ad frẽm petẽ Cancellarium de liberatione sua plurimum ouantes perueniunt. In publicam aũt et apertã rebelli; onem mox conuersi. Marchiones prafatos de Brandeburg, alś de Igorzelecz. Voldemar et Ioannem multis promiſsionibus ad in; uasiõm terra Pomeraniæ inducunt, Voldemarus si quidem prafatus, et proprijs et Ioamis nepotis sui. cuius tunc tutori; am agebat gentibus fretus, in Pomeraniã exercitualr aducnit. Et cum prafati Petri Cancellarij frũmqꝫ suoꝝ et consanguineo; rum aſsistentia et consilio, quadam loca et municipia expugnat et intercipit, quadam incendijs et spolijs deuastat. Deinde ad Castꝝ et Ciuitatẽ Gdansk, uelut ad caput terra Pomerania, qđ tunc per Bogussium Judicem Pomerania Vladislai Lokiek nomine tenebatur exercitu admoto illud obsidione vallatũ, fortius quo potest impugnat Ciuibus Gdanen, quoꝝ prastã; tior pars ex almanis tam tunc erat, aperto fauore et aſsensu, in dominationem et obedientiam Marchionũ Brandeburgen inclinatis, dedentibus Marchionibus Ciuitatẽ. In his itaqꝫ periculis Boguſsa Judex Pomerania et Capitaneus Gdanen, una cum alberto Woyslao. et pluribus militibus nobilibus terra Pomeraniæ qui in defensiõm Castri suo mandato vo; cati confluxerant, Videns se circumdatũ. Cũ et victualia sciebat sibi in breui defectura. et nõ tam hostiũ impugna;

tione quam Ciuiũ Gdanen defectione et patenti dolo atq3 rebellio ne premeretur. plurimoꝝ uirorum, qui secũ militabãt concilio congregato Ducem Vladislaum Lokiek in quãtis periculis et angustijs ipse, et sui, Castraq3 et fortalicia terra Pomerania Vniuersa uersentur, ad visandũ et ut celerius laborantibus succurat, orandũ decreuit. Et quo celerius necessitati huiusmodi possit cõsuli, et imminens periculũ depelli. Castro Gdansk alioꝝ fidei Baronũ comendato. Ipse cum altero Barone inter ceteros natu et cõditione prestante uocato Niemira assumpto ad Ducem Vladislaum Lokiek celeriori quo pot cursu pergit Quem cũ in Sandomiria tunc agentem offendisset, quanta hostilitas et impugnatio Castro, Ciuitate Gdanen ammissa, et toti terra Pomeranie a Marchionibus Brandeburgensibus instigatione maliuola Petri Cancellarij frũm suorum concitatis, et in quantis versentur anxietatibus ex ordine edicit, et ut celerem succursum rebus labare incipientibus impendat suoꝝ et alioꝝ nominę precatur et orat. Dux aũt Vladislaus Polonie, ut erat uir ad singula agenda et conficienda, animo et manu impiger se personalr vẽtuꝝ, et celerrimũ latuꝝ auxilium respondet. Verum dum prefati Nuncij Boguszij et Niemira, saniori eum consilio vsuꝝ deduceret. si Magistrum et ordinem Cruciferorum de Prussia, singulari

tunc amicitia et beniuolentia coniunctum adscisceret, et
eius suffragio, quod ex uicinitate continuo prodire posset,
in hostium repulsam uteretur, se quoqꝫ nō solū bene spera:
re sed certos existēn Magrm et ordinem Cruciferoꝝ, qđ
et Clemosinarij sui essent, et pluribus benefitijs obligati,
promis animis, desideriys Vladislai Loktek gesturos, et ne:
cessitati præsenti, quam primū requirerentur, omni potētia
succursuros. Humanissimum Prepositum suum, fato impel:
lente uariauit, existimans se succursum, quem locorum
intercapedine per se difficile ferre potuit per Cruciferos cō:
pendiosius latūr, hęc enim nuntioꝝ Pomeraniæ sententia
probabilis et compendiosior, et Duci et consiliarijs visa,
et tandem (ut est oīm hominū et præsertim polonoꝝ natura)
ut malluit ea qua ferro administranda sunt, per alios
disponi, accepta est et prefato Bogussio, Judici et Capita:
neo Gdanen, omnis huius negotij dispositio et ordinatio per
Vladislaum Loktek Ducem mandata. Is aūt cū redijsset,
illico Magrm Prussiæ Henricum de Plocząskj et ordinem
conuenit, et oīa quæ ex Ducis Vladislai Loktek legatus fe:
rebat fidelr exponens, suffragiū per Magrm et ordinem
Duci Vladislao, et terra Pomerania ab hostibus afflictæ
et præsertim Castro Gdansk, ne in hostium dederēt manꝰ

commemoratis plurimis beneficijs, per auũ suũ Cunradũ Masouiæ et Cuiauiæ Ducem, ipsorum primarũ fundatorẽ, ordini prastitis expetijt dignam vicissitudinem et meritũ pro opere impendendo, fauore et brachio Ducis Vladislai Loktek policent in futurum. Magr aũt Henricus et prece: ptores ad occupandam terram Pomeraniæ, cuius cupidi: ne dudum intestina ambitione flagrabant, aptam illis credentes uiam in õia Ducis Vladislai Loktek postula: ta, non ipsius Ducis, sed proprijs cõsulturi profectibus. Quemadmodum processu temporis experientia apparuit ad liquidem certitudo, consentiunt. et pactis quibusdã, et signanter qd Castr Gdansk pro sui medietate al: tera medietate dicta Bogusha Judici et polonis re: manente, vno anno integro custodirent, et viriliꝝ defen: derent proprijs fatigis et impensis nullo respectu, nul: loue casu in debitum aut pignus Vladislao Duci, aut Castro Gdansk et terra Pomerania computandis. Quo lapso expensas illic in subsequenti tempore facturas, cõ: putare primum inciperent. de medietate Castri Gdansk solutione expensarũ, post lapsũ vnius computãdarum a Duce Vladislao habita. inde et simpliciter absq; damnoꝝ aut aliarũ difficultatum interpositione cessuri.

Sub

Sub his pactis, fide et literis firmatis Magr Prussia Henri-
cus dolo et uersutia plenus subsidiorum mittit solatia,
specie quidem iuuandi Regem et propellendi Marchionũ,
reuera aũt acerbissima occupandę terra Pomerania cupi-
ditate mentem tam circumferens. Cuius gentes media-
tatem Castri Gdansk, a Bogusha Judice Pomeraniæ Ca-
pitaneo Gdanẽn accipiunt, et frẽm Gunthey de Swarcz-
burg Crucifey. cum alijs Cruciferis et gentibus, in no-
tabili numero, ad gerendum bellum contra Marchionem Bra-
deburgeñ et saxones, cum victualium congruenti prouisio-
ne transmittunt. In alteram medietatem Bogusha præ-
fato. Cum Baronibus et Militibus Pomeraniæ residẽte.
Is quoq; Polonor fuit de terra Pomeraniæ alienanda,
primarius prolapsus difficulter et anxiæ per longas ata-
tes erigendus. Cruciferis aũt taliter ut præmisimus in
Casty Gdansk introductis, et Castro victualibus, in
parte utraq; referto, saxones Polonor et Cruciferorũ
unitis potentijs, a Castri Gdansk mẽnibus sepe repel-
lebantur confusi, sepe plures ex eis, ultronea Polonor
et Cruciferorum inuasione cadebant trucidati, adeoq;
Polonis et Cruciferis creuerant ausus, ut etiam crebri

in

in Castra fierent incursus, quos uitaturi, in Ciuitatem se recipiunt. sed dum quoqꝫ illic impetrarentur Marchiones Bra: deburgen̄ viden̄ de conquisitione Castri Gdansk omnem spem ademptam. Cum situ et aquarꝝ paludinumqꝫ conflu: entia esset munitissim̄, et præsidium esset duplicatum, famis quoqꝫ sublatum esset, in qua omnis spes eorꝝ de c̄oquiren̄ Castro uersabatur, dispendium. cum etiam iam æstate ne: quitq̄ꝫ consumpta hyem̄is rigor plus solito oras illas pre: m-ens exercitui esset onerosus, obsidionem soluunt. Et tā Ciuitati Gdanen̄, quam aliquibus locis præsidijs impositis de Pomerania excedunt, post quorꝝ excessum, illic Ciui: tas Gdanen̄ per Polonos et Cruciferos capta et expu: gnata est, et occisi quam plurimi Milites præsidij quorꝝ corpora Rubgerus Magr̄ de Oliua ad Monasterium suum deducta, in Cimiterio Sancti Iacobi ante Claustrū sepe: liuit. Ciuesqꝫ deffectionis autores capite cęsi ad mulctam tum Petri Swancze et frūm suorꝝ Nadislaus Dux pro: cedens, eos et frēs eorum duobus Castris vc̄zt Threzel et Sbaszin, et duobus Oppidis Babimost et Sbanshin quæ adhuc in Polonia obtinebant exuit et illa suo fisco ducali applicauit.

Theodoricus de Aldem-bergk expeditiõm du-plicem vno anno in Litua-nos agit dux Lithuanor occiditur duo noua Castra eriguntur.

Ducis Henrici de Bauaria et suar gentium comitatus caterua Theodoricus de Aldembergk, Magr Prussiæ. Expeditionem in Lithuanos Barbaros agit et in vicinio Castri uocati uelumia Lithuanor, duo Castra noua nomen imponens Indbargk .i mons pacificus. Alterij Beijer .i Bauaria erigit et frequens ac forte, tam Cruciferorum quã militum aliorum præsidium eisdem imponens. Eaq; armis Bombardis pro magna parte per Henricũ Bauariæ Ducem derelictis et uictualibus fulciens discedit ratus: et Casty Lituani: cum Velunia ad deditionem et Lituanos orę illius in suã obedientiam cogi posse. Gendencinus aũt Lithuaniæ Dux supremus, periculum impendens dispulsurus. Magro Theodorico in Prussiam abeunte. Castra noua cum forti exercitu circumdat, et pro illor cõquisitione, duas et uiginti dies magna cura et studio intendit, et multiplici

inuasione obsessos, unus Crucifer sagitandi peritus et qui ob id sagittarior Magr vocabatur qui igneis sagittis Barbaros vexans, dier vna Ducem Lithuaniæ Gedeminum, ignea sagitta per corpus in dorsũ transfixit, a quo uulnere moribundus illico animam exalauit, cuius morte secuta exercitus Lituanicus obsidionem soluit et in propria abijt Magister vero Prussiæ Theodoricus, alteram vnò anno expeditionẽ in Lituanos resumens Henricũ Prussiæ Marshalcum in Lituaniam cum exercitu misit, qui districtu vocato Viedukki, tam cędibus et flammis vastato, spolijs et captiuis onustus Prussiam redyt.

Lithuani terras Siradiẽn et Lanciciẽn populãtur

In die Sancti Galli, Lituani irruptione clandestinam in Regnum Poloniæ facta trans Siradiẽn et Calissiẽn ferotius, quam cęteras inuadentes spoliant, et cęde igneq; plurimum vexatam, prędam ex ea ingentẽ rapientes, antequam robur polonici exercitus in defensionem adimatũ esset In Lithuaniam concitto gressu deducunt.

Rudolphus Bohemiæ Rex essat animã cui sũcedit Henricus Dux Strigiæ aliquot Barones Regni obtrũcat & neptem suã captiuat.

Obsidionem Ciuitatis Horazdziegiowicz Rudolphus Bohemiæ Rex anno eodem faciens et duorum Baronũ Bohemiæ, uczt Bawari de Strakouicz, et Vilhelmi de Haszemburg, qui suo aduersabantur imperio, rebelliõm punire & abrogare volens, dissenteria percussus. Quinto nonas Julij interijt: et Regnum Bohemiæ qd vo anno possederat, sine herede reliquit. Cuius corpus cum in Ecclia Pragen sepultum Elizabeth siue Richsa consors sua olim Venceslai secundi Bohemiæ et Poloniæ Regis relicta, et Przemislai Polonia Regis filia, altare sub titulo Sanctorũ Simonis & Judæ ad tumulum suum exexit. Et ut sacrificia pro salute uiri sui prædicti agerentur, Ministros cum dote sufficiẽti instituit. Barones aũt Bohemiæ in cõgregatione, pro eligẽdo futuro Rege in Pragen Ciuitate indicta, in seditiõm uersi, Dobessium de Bethin, et nepotẽ eius, qd Friderici

Ducis Austria, et nuper mortui Rudolphi Bohemia Re-
gis partem promouens Fridericũ predictum surrogandum
in fratris locum astruebat, crudelr obtruncat, et hac nece
patrata rumore altius consurgente clamorem attollunt
clamitãt Australes Duces aspernendos esse, et ad propa-
ginem Regum Bohemia redeundum, qua sententia cõpro-
bata omnibus. Henricus Strigia Dux, Qui Annã Vence-
slai scdi Regis Bohemia filiã habebat pro Vxore, eli-
gitur, et in Regem Bohemia proficitur et coronatur. Qui
non longo transacto temporis spatio celebrata apud Pragã
Curia solemni, Barones Principales, quos ambigue et su-
specte erga se suggestione Ciuium Pragensiũ reputabat,
fidei aut obtruncat, aut captiuat, seditione quoqz crescẽ-
te, sepe prefatus Henricus Rex Misnẽ Principẽ cogeba-
tur ad tutellã sui capitis inuocare, suspectiorẽ aũt cõsor-
tis suæ germanã Virginem Elizabeth habens, ne aliquis
Princeps connubio suo potitus Bohemia Regnũ suscipe-
ret, Ipsã nõ alicui Illustri sed cuidã sortis humilis nobili
Baroni de Bergow destinãte desponsare. Rogata aũt a
Rege, ut huic desponsationi consentiret, petebat ne in i-
gnominiam generis sui inferiori iungeretur, aut daretur
sibi libertas ad ingrediendum, quatenus suspitio omnis

congesceret.

conquiesceret, religiõm, ver preces repetente Rege, et ipsa abnuente omnem præcẽ, charioremq3 tali matrimonio ducens mortem in captiuitatẽ iussu Regis reclusa est.

Bogussa Iudex Pomeraniæ per Magr̃m Prussiæ ex Castro Gdańsk

eicitur illudq3 per Cruciferos occupatum

Annus Domini 1308.

Marchionibus Brandeburgen et Saxonibus à Castro Gdansk repulsis. Viribus etiam et potentia Petri Cãcellarij et frũm suorum confractis et debilitatis insuper Ciuitate Gdansk quæ rebellaueant subacta et in obedientiam subiectiõmq3 Ducis Vladislai Loktek reducta. Cruciferor præsidium, quod in primordijs ingressus sui in Gdãsk tenue, pannosum et humile erat, frequenti subingressiõe gentium, ad id studiose per Magr̃m Henricum directarũ, adeo auctum et dilatatum est, Vt cũ Bogusha Iudice Pomeraniæ, et alterius part Castri Gdansk Capit° sæpe ad

lites et controuersias apertas inflato spũ descenderit. Tantaqꝫ in pietatis et defensionis locũ eorum succesſit ambitio et impietas, ut præfatum Bogusham et Barones Milites qꝫ Pomerania Principales in captiuitatem conjcere. Cũ eſsent numero et robore superiores, et uniuersi Castri Gdansk possessionem sibi usurpare, non horruerũt, præfatus aũt Bogushã Judex, sua et eorum qui secum detinebantur consulturus libertati, noua pacta et ordinationes, cum Magro Prussia et ordine conficit, Literisqꝫ confirmat, his cauebant, ut Judex præfatus Bogusha de altera Castri Gdansk medietate, cum suis excedat et illud gubernandum et defendẽdũ Magistro et ordini relinquat. Magr vero et ordo teneantur de illo ad requisitiõm ducis Vladislai Loktek pure cedere et illud dicto Vladislao duci Loktek restituere et resignare, habita tñ oĩm expensar, quas pro cõseruatione et custodia Castri præfati deinceps facturi eſsent, plenaria et integra solutione. Verum et si ordinationem prædictam, dolum fraudemqꝫ continere constaret à prædicto tñ Bogusha et ceteris Pomerania Baronibus, et in libertatis sua, et in Castri Gdansk qualemcunqꝫ retentionem duci Vladislao Loktek improbe inconsulteqꝫ accepta est, et sub huiuscemodi pacto Bogusha Judex Pomerania prædictus. Cum Stepha-

no

no de Pmscze et Niemirza, alijsqꝫ Baronibus Pomeraniæ ex Castro Gdansk eiectus magis quam dimissus est, et Cruciferi præfati, cęperunt ad occupandum terrã Pomeraniæ intendere ardentius.

Rituani Prussiã vastãt redeuntes domũ Prussiæ Marshalcus consecutus fere vicit prædãqꝫ relĩquere coegit.

Et necem paternam et patriæ vastatiõm Olgerth Lituanorum Dux, qui Gedemĩo prẽ extincto successerat vlturus, forti exercitu ex Lituanis et Rutenis congregato Prussiã hostilr ingressus, eam cęde et ignibus vastat populationeqꝫ latius extensa capta et hominum et pecoꝝ præda Lituaniã remeabat. Quem Henricus Prussiæ Marsalcus xiiii Augusti, apud nemus qđ Galebonke nominatur consecutus. Quãuis se hosti videbat imparem confligit. vltrisqꝫ aũt pro uictoria adnitentibus, tanta cędes utrinqꝫ ædita est, vt pars utraqꝫ pro uicta discesserit. Maior tñ aliquãto clades in Lituanis, qui Mille Ducentis et viginti ex suis desideratis, etiam captiuas animas et pecus relinquere coacti sũt.

Elizabet Venceslai secundi regis Bohemiæ

filia qua Henricus R. Bohemiæ captiuauerat. captiuitate soluta ad Nemburgū cōfugit.

Berengarius quidam senex sacerdos Ducis quōdam Vēceslai Regis seruitor, prolem Regiam Elizabet vēzt virginem et domini sui filiam male tractari, et in captiuitatis custodia aſseruari dolens. eam. Joañe Vissegradēn Præposito. quem Vēceslaus Rex ex concubina susceperat adiuuante, a captiuitate soluit et solutam in Oppidum Nemburg super Albā positum deducit. Qua Ciuibus eiusdē Oppidi conuocatis, qua eſset et qua neceſsitate impulsa in eor fidē confugisset apperit, ac demum ad eos concionata. Multa beneficia prīs sui Ciuitati præstita, qđ eam ex vico rusticano in Ciuitatē haud contemnendam erexit, qđ eam muro forti cinxerit, quod eam pluribus libertatibus et priuilegijs insignem famosamq3 reliquerit, ac demū suos casus, et Henrici Regis Bohemiæ crudelitatem in se deproptā. cōmemorat. Et qđ

Ducib9

Ducibus sororibus suis. Alterę Henrici Regis prædicti, alterę Glogouien Ducis felix et faustum coniugiũ sortitis, sibi indignitatem coniugij, qđ illam Henricus Rex suscipere compellebat aspernanti, in libertate et perpetuo castitatis voto consistere nõ licuerit, orans ne se in eor̃ præsidium confugientem excluderent, ne pris beneficia in ea mori et extingui sinerent. Ne quoqs eã in ludibriũm conditionis suæ et generis, vagari per exteras regiones paterentur. Omnium aũt animis huiusmodi oratiõe in misericordiã conuersis. Cura eius a Ciuitate suscepta est, et omnis securitas, atqs fidelitas illi repromissa. Ea aũt illic existente, cępit ad illã Baronum Bohemiæ. eor̃ præsertim quos Henricus Rex in ipsis aut cognatis violauerat, fieri concursus vbi et frequẽ tractatus de abrogatione Regni contra Henricũ habiti sunt, ex quibus nec in Praga quietus passus est consistere. Sed ab his qui partes Elisabeth ab eo deficiẽ sequebãtur pluribs insultibus, per Castri Pragẽ in quo residebat impugnationem, eo etiam inspectante lacessitus. oĩm etenim Bohemor̃ ad nouandum res, quamprimũ se occasio offert, naturaliter procliuus.

Dux Austriæ Albertus Romanor Rex a nepote suo necatus in eius locũ eligitur Henricus Comes de Luczenburg.

Romanor Rex Albertus Dux Austriæ, Nepotis sui germani, Ioannis Sueuiæ Ducis, propter Iuuenilem eiusdem ætatem curam gerens, illum in Curia sua donec adolesceret detinuit. Ver ille ex fauore patrui insolescens, conspiratione facta, patruum suum Albertũ Romanorum Regem nihil tale suspicantẽ cum egrederetur de naui transito Reno obtruncat et interficit. Cuius occisione patefacta Electores Imperij concorditer Henricum Comitem de Luczẽburg in Romanor Regem Frankfordię in die S. Catherinę eligunt. Qui ab Hẽrico Colonien Archiepõ Aquisgraui coronatus corpora suor prædecessor Adolphi et Alberti, in loc occisionum tumulata effodiens spiram deduxit, et honestissime sepeliuit, et missis ad Clementẽ quintum, in Auinionem duobus Epis et tribus Comitibus, Electionem suam cõfirmari

firmari. Et pro benedictione Imperiali Romæ susci:
pienda, tempus et diem biennio vc̃st elapso cõsignari
obtinuit.

Dux Loktek super expulsione Bogusshę cũ Magr̃o Prussiæ conuenit in villa Craiouicke

qui impensas in Castro Gdanen̄ factas ad Centũ milia estimans, negatis tandẽ à Loktek infectis rebus dicedunt.

Annus Domi 1309.

Exclusione Iudicis Pomeraniæ Bogushæ et aliorũ mi:
litum de Castro Gdansk, ad Ducem Vladislaum
Loktek in terris Cracouien̄ tunc agentem perla ma:
gna cepit, vna cum Prælatis Baronibusq; et Con:
siliarijs torqueri anxietate, intelligens Cruciferorũ
velatam dolis fidem, in perfidiam versã esse, et

in Marchionum Brandeburgen saxonumq; locum magis callidos magisq; duros et fallaces hostes subijsse. Vehementiq; tunc primum cepit penitudine vrgeri, qd Marchionū Brandeburgen et Saxonum impetus, non suis repulisset armis, sed animi et propositi sententia mutata, Cruciferis fringendos mandasset. Vtrosq; pro infestis hostibus, cum multay difficultatum accessione habiturus. Nondum tn in Magro Henrico et Cruciferis Prussiæ omnem extinctam esse ratus fidem, credens quoq; per tractatus mutuos, eorum perfidiam posse restringi. honesta legatione Magrm prafatū Prussiæ Henricum, per nūtios requirit, quatinus secum in aliquo loco competenti coueniat. Iniuriam qua sibi in Bogusha Capitanei Gdanen, et militum suoy de Castro Gdansk querebatur illatam, in benivolentia animoy discussurus. Annuente Magro in Villa Kraij, als Kraiouicze, prope Radzieiow in terra Cuiavien sita Magro personalr cum aliquot Comendatoribus accedente conueniunt. vbi in prasentia Geruardi Vladislauien Epi, aliorumq; Polonia Baronum et eoy pracipue, qui de Castro Gdansk per Cruciferos exclusi fuerant. Vladislaus Polonia dux, querimonia excorsus, comcratis pluribus beneficijs, per eum et pradecessores suos prastitis, iniuriam eiectionis Militum suoy de Castro Gdansk longa oratioe

disseruit

disseruit, petens et requirens eam, Cum Castri Gdansk re-
stitutione rescindi, iniquũ et acerbum nimis, apudqꝫ ætates
futuras infame nimis et detestandũ cunctis seculis scelus, si
ex auxiliatoribus hostes, ex Elemosinarijs persecutores et
ex amicis et socijs infestos suos et suaꝝ terraꝝ impugnatores
debeat experiri Magr aũt Prussiæ Henricus, verbis cõpete-
tibus, ad diluendum patratum facinus vsus nõ ad iniuria,
sed in profectum ducũ Vladislai Loktek exclusiõm Bogussæ
et Militum Pomeraniæ, ut seditio sepius inter dissidẽ et ri-
xãt Ducis Vladislai Loktek et suas gentes euitaretur a-
struit egisse, se quoqꝫ in fide data et pactis cum Bogusha
Judice Pomerania percussis, mansuꝝ esse. Nihilqꝫ de eis
diminuturum offerens se de Castro Gdansk excedere, et
illud Duci Boleslao Lõktek, ad cuius dominium et iuris-
ditiõm non diffitebatur illud pertinuisse et spectasse, resi-
gnare, dum mõ sibi et ordini promissa per pacta, impensaꝝ
illic factaꝝ per Ducẽ Vladislaũ Loktek impendatur refu-
sio. Tali responso dux Vladislaus Loktek nullam ei repu-
tans ineſse uafriciem exhilaratus, omnem expensarum quã-
titatem etiam cũ gratijs offert se restituꝝ et pacta per Bo-
gusham Ducem, quamuis eo ignorante seruatuꝝ ediceret,
tantumõdo quota esset huiusmodi impensaꝝ de vno dũta-
xat anno factarum quantitas Magr vero Henricus, latẽs

virus effundere coactus. Centum millia marcarum latorum grossorum respondet. se in Castri Gdansk defensiom custodiã et conseruatiom expendisse, multosq3 insignes milites, quorum non posset dari estimatio in gerendo bello contra Saxones perdidisse Non tamen aliud quam solutiom impensarum flagitare, sine qua resignatiom Castri Gdansk nullo colore, nullove ingenio secuturam Dux aũt etsi immoderatissimã expensarum taxam, pluribus et euidentibus rationibus refelleret, et quicquid iustus equusq3 arbiter decerneret se refusurum promitteret, Magro tn perseuerante in sententia, et arbitrariam abnuente decisionem, dum nihil aliud quam fraus et dolus ex uerbis responsionibusq3 Magri elici possent re infecta, animisq3 irritatis magis quam paccatis ex huiusmodi rure discessum est. suspectam deinde habens Magr Crucifericus Ciuium Gdanen fidem: superbiam quoq3 eorum quæ se efferre ceperat humiliaturus, tedebat enim iam illos iniusti et vsurpati dominij, munitiones præfatæ Ciuitat ne in Duc Vladislai Loktek legittimum redirent imperium demoliri penitus procurauit atq3 frangi.

Nuncios Papa ad regẽ Russiæ pro abnegãdo suo Scismate inittit

Clemens Papa quintus ad Ruthenoꝝ Regem nũcios insignibus missis, hortatur et requirit eum vt iuxta pollicitationem suam per nuntios et lras factam, ad obedientiam et vnionem Eccliæ Romanæ venire non negligat Qui nuntios Apostolicos vacuos remittens in scismate inueterato perseuerauit. Et errorem grecoꝝ potiorem duxit Catholica puritate.

Magr Prussiæ captoCastro Gdansk ciuitatem per proditiõm accipit et oẽs Polos necat, nec ætati nec sexui parcendo.

Annus Domĩ 1310.

Castro Gdask ordine eo quo præmisimus in ditionem potestatemqꝫ suam Magr et Cruciferi redacto Dum Ducem Vladislaum Loktek, et occupatione belli Lituanici Rutenici, et ex diuisione intestina Regni Poloniæ. Cũ alius in terris Maioris Poloniæ imperitaret pluribus & difficilibus curis distentũ esse viderent, et ad sufferendã illatam et inferendam iniuriã oportunũ, plures quæ ex Al-

maniæ partibus gentes. donatiuo conducunt, vniuersam ter:
ram Pomeraniæ ex quo eis Castri Gdansk aliquanto tẽpore
impune subactio prouenerat. occupaturi, valido itaq3 et
potenti exercitu congesto, cum apparatu bellico. repentino
aduentu terram quæ tunc (vt præmisimus), per Przemisla:
um et Kasimir Gniewkouien et Michalouien Duces. nomĩe
Ducis Vladislai Loktek gubernabatur ingrediuntur. &
Ciuitatem Gdansk. quæ in obedientia Ducis Vladislai
tunc consistebat, Ipso Die S. Dominici. pro quo ibi nundi:
narum dies populi ad for frequentior concursus esse cõ:
sueuit, obsidione circumuallauit, hęc cum pluribus diebꝰ
obsidionem tollerasset. Militibus et nobilibus Pomeraniæ.
eam strenue animoseq3 defendentibus, ad vltimũ fraude
aliquorũ Ciuium Gdanẽn Theutonicor, qui de prodenda
Ciuitate. per tractatus clandestinos cum Cruciferis cõ:
uenerant, nocte tradita est. et hostes per portam vnam
intromissi Ciuitatem comprehendunt: omnes quoq3
Milites et Barones nobilesq3 Pomeraniæ. et qđ crudeliꝰ
est, vulgus permiscuũ occidunt. et vario mortis genere
extinguunt, nec Polonicæ vlli gentis parcũt. conditiõi.
sexui, aut ætati. Sed tam puberes quã impuberes, et æta:
tem infan:

tem infantilem et lactantem, absq; vllo miserationis respectu extinguunt, vt fama crudelitatis tanta diffusa, corda ceterorꝫ perculsa, ad faciendam in alijs Ciuitatibus et munitionibus resistentiam pauescerent et deletis Baronibus et militibus ac nobilibus regionis, securior illis occupatio, dicta terra proueniret. Raro vnqꝫ Polonici sanguinis in alicuius loci conquisitione plus effusũ. Raro cędes inhumanior, nec vllum iniuria aut crudelitatis genus ōmissũ, per quod hostilis manus, in Polonoꝝ exterminium debachata non fuerit Indignum facinus atqꝫ teterrimũ, nulli barbaro quantūcunqꝫ tyramo cōparandũ ingeminare ausi, primum quidem ad defensiōm Castri Gdansk a Duce Vladislao Loketek implorati, mox expulsis cũ dedecore his quibus opē tulerant. Castra interceperūt, paulatim deīde procedente tempore Ciuitatem Gdansk. Militibus qui ad nundinas venerant, iuxta ac quibusdam victimis trucidatis occuparunt. Quippe vt Polonis optabilius fuerit, superatum sciri a Saxonibus, quā Crucaferis Saxones superasse, nā siue victoribus victoꝝ iure seruisset, siue de sedibus suis pulsi, non tn inter dormiendum et quietem, inter sacros aditus et patrios focos, pecoꝝ more miserabilr trucidati, scelestissimis suffragatoribus

omnia bona sua mobilia et im̄obilia, longo tempore parta, omnes deniq3 coniuges liberos, filias et pignora, calamitose seruituras reliquissent.

Ad Magr̄m obsidentem Castr̄ Isczow Casimir Dux supplex venit orās

Vt solueret obsidionem et vix obtinuit vt ipse cū suis Castro ei relicto saluus euaderet ad Castr̄ Swiecze Przemislai fr̄is.

Conquisita Ciuitate Gdansk, et Baronibus Nobilibusq3 Pomeraniæ vulgo quoq3 et lactantibus feritate, plusq3 Barbarica trucidatis. Magr̄ Prussiæ Carolus de Luczemburgk, ad conquirēn cętera Castra Pomeraniæ exercitum suum promouit, et versus Tczow contendit, Incendijs cędibus, et spolijs, vniuersa quassan̄. Quod dum Casimirus Dux Gniewkouien̄ qui Castrum et Ciuitatem Tczow nomine Ducis Vladislai Loktek patrui sui germani gubernabat, agnouisset, ad exercitum Magr̄i et Cruciferor̄, nō longe iam a Tczow tenētem statiua, assumpto secū Vincentio Decano Gnesnen̄

snen, tunc apud eum præsente, et duobus Baronibus, pro:
cessit, et illuc perueniens ad tabernaculũ Magri deductus,
post missę auditionem, qua Magrm reperit occupatum, ver:
ba facit, orat, præcaturqꝫ, vt armis depositis a terræ Pome:
ranieq. fidei et gubernationi suæ cõmissam conflagratione
se temperet, vt illam contra ius phasqꝫ capere, et sibi v:
surpare desisteret, vt ex auxiliatore, maiorẽ perniciosio:
remqꝫ hostem, quam contra quem inuocatus sit. Cum sui
et ordinis sui infamiam sempiterna, se non consistueret.
Vt promissionum et pollicitationum multiplicium, eidem
Duci Casimiro crebrius ingeminator meminerit, quibus
tam sibi quam Duci Przemislao germano suo pollicebatur.
Vt si terram Pomeraniæ tenere eos contingeret, nullã se il:
lis hostilitatem, sed securitatis et auxilior solatia de:
uouebat præstiturum. Et quo Magr et Comendatores
sibi assistẽn facibus ad cõpassiõm et miserationem
flecti possent, supplicatiõm suam genibus flexis manibsqꝫ
complicatis ad Magrm repetyt. Magr aũt Cruciferor
Carolus, humilitatem pręcesqꝫ Principis aspernatus. Il:
lisqꝫ magis in superbiam, quã in pietatẽ protractus re:
spondit, non diffiteor (inquit) te frẽmqꝫ tuũ Przemi:
slaum Ducem, ad terræ Pomeraniæ suscipiendã guber:

nationem men, ordinisq; mei repromittendo assistentiam et fauorem animasse et vtrinq; vrm bonam spem fecisse; vos enim duos, qm aliquem alium grauem mihi et potentē Prīcipem, in dictis terræ Pomeraniæ gubernationem mallebam succedere. Nunc vero promisso meo nō variato sed mutato in melius de terra Pomeraniæ magis mihi et ordī meo quam tibi et cuiq; alteri faueo. Id aūt habebis a me et fr tuus Premislaus humanitatis præstitum, vt cum gentibus rebusq; omnibus tuis, quocūq; libuerit excedas. et Castra terramq; Pomeraniæ, per me et ordinem meum de cetero possidendam relinquas, aut si id tibi conuenire minime astruis, defensionem opponas. Quo dato responso Ducem Casimir prædictū et suos oēs prandij honore excepit. Inter prandendum aūt, exercitus Magistri motis Castris versus Tczow processit, et tā Castr quam Ciuitatē vallauit. Dux aūt Casimirus prandio peracto, tristis gemensq; abscessit, et uersus Tczow properans Castrūq; obsidione cinctū videns, gradū continuit ne mortis aut captiuitatis periculū maderet, et euestigio Vincentium Decanū Gnesnen ad Magrm remittit petens, vt libertas ei et suis de recedendo saluis rebus, personis, promissa seruaretur. Et qd Dux

Casimirus

Casimirus securus posset Castr. Tczow accedere, et gentes suas atq3 res de illo auferre. Cui Magr respondens aiebat. credidit forte dñs tuus, nõ somno et dormitione occupatos esse, et ab expugnatione Castror. terræ Pomeraniæ quieuisse, non in somnũ sed in laborem, tam valido et potenti exercitu comparato egressi sumus, non prius donec vniuersam terram Pomerania ditioni nostræ subijcemus quieturi, non igr Dominũ tuũ falsa spes decipiat, sed si sapit celerius cum suis omnibus excedat, aut ad oppugnandum exercitui nro resistentiam se coarmet Dux aut Casimirus videns se et viribus imparem esse et Castr. Tczow, nec arte nec loco munitum, sed nec victualibus prouisũ esse, et suo et suor. consulens periculo et indemnitati de Castro Tczow, cum omnibus suis excedit, et possessionem illius Magro tradit. Quod illico à Magro et exercitu suo incensum incineratũq3 est, et ipse Dux Casimirus deducentibus cum gentibus Magri, saluas in persona et rebus, in Castrum Swiecze ad frem suũ Przemislaum duce cõcessit.

Magr obsidet Castr. Swiecze, quo expugnare non valens per proditiõm saluis Ducibus ac militibus accepit.

Redacto in ditiom suá Castro Iczow Carolus Prussiæ Magr, exercitum suum in partes vlteriores terræ Pomeraniæ promouit, et aliquod Oppidis et vicis ignobilibus vcst Choynicza Noue, et alijs captis partimqz exustis. Versus Castr Swiecze aduenit. Id enim aduc vnu, in terra Pomeraniæ, per Pomeraniæ Milites, et duos Duces, Przemislau et Casimir Gniewkouien, pro Vladislao Loktek Duce tenebatur. Cætera omnia aut expugnatione aut deditione, in potestatem Magri et Cruciferor deuenerant. Id quoqz gentibus Militaribus et victualium abundantia refertum, obsidiom et impetum hostilem tollerare, et ne vniuersa terra Pomeraniæ in Cruciferor subiectionem veniret, resistentia sua efficere credebatur. Vnde et Cruciferi ampliori cura et studio eius oppugnationem adorsi quatuor validis Bombardis Castri structuras tunc humiles et ligneas domos, interdiu et nocte validissime quatiebant. Duobus quoqz patibulis contra faciem Chri erectis denunciabatur Przemislao et Casimiro Ducibus, alijsqz Militibus Castri defensoribus nisi Castr dederent se patibuli supplitio expugnato Castro, quod propediem euentur rebantur, punituros Et quo maiori percellerentur defendén Castr terrore singulis diebus tresve homines aut plures aggrestes, in rure captos suspendebant,

Durante

Durante insuper obsidionis tempore, Crucifer quidam Heffri-
dus, quem comendatorem Oppidi Gniew titulabant, genti Po-
lonica infestissimus, eam aduersus nos crudelissimã Tyrã-
nidem depromebat. Castris siquidem mane egressus et funib9
corpori equi cui insidebat alligatis onustus. deuouebat se die
illa non prius comestur, donec in Polonor suspensione ões
cordas illas consumeret Quo quidem inhumanissimo scele-
re efficiebat. vt aggrestes et miserabiles et valitudinarij
homines, qui in vrbes munitas non refugerent, per prafa-
tum Iaffridum Comendatorẽ suspensione mẽrita, etiam
crudelissimis Barbaris detestanda, tormentarentur His
facinoribus magro nequaq3 prohibente, imo magis vtdis-
simulante vel probante, dum prafatus Iiffridus haberetur
in exercitu Magri Prussia insignis militari fauore (vt est
belligerantium genus in comendatiom eor qua crudeliter a-
guntur procliuum) sua nobilitante et efferente flagitia, subi-
ta et conuenienti vltione a diuitate perculsus est. Dum et-
enim diey vna, ad focũ artus calore reficiens consisteret
a demone repente correptus et iugulatus. et tandẽ in ignem
deiectus est. Dignas profecto opey suor penas pendens,
Vt qui alios iugulando innocenter peremerat. Beneficiũq3
sepulturæ suspensis abstulerat. Iugulatus et ipse Sza-

thanæ ministerio, non in trá quam mortibus hominú innoce-
tum inquinauerat. Sed ignis absumeretur incendio. Non
monit aút hoy oím quæ agebantur Milites Casty defenden.
de propinquo monstratus despectus, nec alieni eoy pauidi-
tas iniecta est, sed pari fortitudine atqz animo omnes tol-
lerandam obsidiom, et quoscúqz casus, decernebant, Ma-
gr aút preter spem opinioneqz, obsidiom et oppugnatiom suá
nihil profectus afferre videns veritus ne conatus siú,
ad irritum reciderent. Cum et Casty situ esset forte (ablu-
it enim illud et circumfluit pro magna parte Vistæ Fluuij
aquis illic inflatus) et munitissimum. Militum quoqz ma-
gna defenditur strenuitate, animum in dolos, viribus ne-
quicqz proficientibus conuertit et vnú ex Militibus Ca-
stri vocatum Andream Czedrzowicz. de armis et familia
Griffonum ducens genus auro corumpit, qui tradimentum
ad quod conuentus erat executurus, cordas balistarum,
et omnia instrumenta bellica intempestę noctis silentio vi-
olat, frangit et precid-it et Militibus Castri dú nouarú
cordaꝝ et rerum ac instrumentoꝝ ad defensiom ordinatoꝝ
non posset prouenire instauratio, præcipuum genus impe-
tendi hostes et reffelendi eoy conatus eneruat: Ex ad
iutore quoqz factus transfuga, ministerium qđ prasti-
terat

terat Magro patefacit. Qua nouitate Magr et vniuer
sus exercitus exhilaratus, maiori ausu inexpugnatiõm Castri
contendit. et turribus Castri menia vincentibus extructis.
Eisdemqs ad vicinum Castri, ab ea parte qua Casty flumine
nudum est promotis, continua et valida impugnatione ate:
lorum iactu experientia etiam prodente. Videns se se:
cur cepit impetere Castrẽ aũt, et si diebus aliquot impu:
gnationi tantę corporibus oppositis restitissent. inpericulũ
aũt ingens se videntes detrusos ne grauius in se Castro
conquisito per Cruciferos consuleretur. Cum Magro et Cru:
ciferis paciscuntur. vt dom suũ Ducẽ Vladislaum Lokteic, de
repellenda obsidione per specialem nuntium eis requirere et
implorare liceat, qua si infra Mensẽ nõ prouenerit, ipsi Ca:
stro saluis oĩbus rebus et personis excedant. Verũ nũtio
tanti periculi ad Ducem Vladislaũ perlato. Quãuis Dux
Vladislaus succurendum obsesso periculo animum de:
stinasset. Baronum tñ suo saniori consilio qui vires ho:
stiles suis superiores nouerant. et summam rey in discrimẽ
adduci deliy putabant reuocatus Nuntium ad Swid:
czẽ vt sibi qualicunqs poterint ratione. si repulsa infra
mensẽ non interuenerit consulat remittit. Andreã vero

Castellanum Rospergen gentibus suis in ductorem prefici-
ens latur obsessis suffragium, iubet quam celeriter ad Swie
cze accedere. Qui negligentius iussa agens. Vt infirmū se
ad ferendum laborantibus opē credens, nihil salutare aut
memoria dignum agens, retrorsum, etiam nō lacessito, nec vi-
so exercitu hostilli habyt. Mense itaqz elapso dū petitū
et promissum nō appareret subsidium Casty Swecze post
decem hebdomadas ex quo obsideri cepit. Magro et ordi
deditum est, et ambo Duces germani. Przemislaus et Casimi-
rus. Bogumil Capitaneus Castellanus Otto Lekzik in-
ter Barones pracipuus, alia quoqz multitudo Baronum
et nobilium Pomerania, fortunā suā increpāh, qua illis le-
uo sydere et fraude detestanda Andree Czedrowicz ac-
ciderat. cum rebus cibus excedunt, et ad Ducem Vladi-
slaum Loktek nō sine profluuio multay lachrimay profecti
ab eoqz benigne suscepti domicilijs et hereditatibus sta-
tui cuiuslibet congruis donati sunt. In hunc modū per eū
ordinem quem in solatia contra exteras et Barbaras gēn
poloni aduocauerant, quē quoqz ex inope et paoso lar-
gitione et donatione principum sustulerant erexerant.
Pomerania primū regno Polonie. Cū strage et interitu mul-

torum

torum Militum hominũ polonici gẽris adẽpta est tales qq3 fructus ex aduocatione et fundatione ordinis præfati referre cepimus.

Dobrogostius de Shãotuli Ianussiũ Biberstẽ

cum exercitu Henrici Ducis Maioris Poloniæ profligat.

Maioris Poloniæ Baronũ animos Henricus Maioris Poloniæ et Glogouiæ Dux à se alienatos et sibi plurimũ infensos, propter nõnullorũ rituũ et iurium violatiõm intelligens, seditionem dietim gliscentem cõpressurus Ianussium Comitem, dictum Biberstein cum forti exercitũ, non ex proprijs tantummodo sed etiã ex almanis collecto, in partes Maioris Poloniæ transmittit. Qui cũ Castrũm Kłoczko primũ obsidere cepisset Dobrogostius de Shamotuli cognominatus paruus de dõ Nalencz, filius quõdã Thomislai Palatini Posnaniẽn, congregrato ex Polonis notabili exercitu, venit cõn Ianussium Beberstein et congressu inito multis vtrinq3 cadentibus, præfatũ Ianussiũ Beberstein cõflixit. Castris et õibus spolijs suis potitus.

Nascitur Lokietkoni filius Casimirus insigis & magnus.

Secundo Calen. Maij in Oppido Kowalie terra Cuiauen. Ducissa et consors Vladislai Loktek he: duigis, filium Casimirium enixa est cuius ortum et na: talem singulari cómemoratione dignum, futurę tradere atati ratus sum, per illum enim ad legũ instituta abrogatis abusibus Polonicis, redacti sumus et florentem atqs bea: tum statum eius ope et prudentia qua etiá in puero relu: xit sortiti, eius etiam cura, sumptu et animo munifico. Re: gnum Polonia pulcherrimor muror fabrica exornatum.

Post mortẽ Henrici Du: cis Poloniæ maior ex de: ditione Loktek oĩ cedit

& Przemek Ciuis Posnien. Ciuitate Ducib9 Glogouien tradit

Quinto

Quinto Idus Decemb. Henricus Maioris Poloniæ & Glogouiæ Dux in Glogouia moritur et in Lubén Monasterio sepelitur, quatuor relinquens filios vcʒt Henricū cui Zegan Cunradum cui Olʒna. Ioannē cui stiuania et Gora, et Przemislaum, cui Glogouia cum suis pertinentijs in diuisione cesserunt Terrar aūt Maioris Poloniæ nulli illor contigit portio. Prælati enim et Barones Maioris Poloniæ morte Henrici Ducis secuta recesserunt à filijs suis, quos videbant consilijs et regimine Theutonicor instinctos, ad id inflamari et conduci. vt vniuersā gentē Polonicam extinguerent et delerent. Quo factum est, vt Gnesne conuentione generali habita. Ducem Vladislaū Loktek in Dominum et Regem eligerent principatu et dominio filior Ducis Henrici in totum abrogato, quatenus deprauato scismate, quo se à cęteris Regni Poloniæ terris sequestrauerant sublato, facilius totius Regni Poloniæ adunatio proueniret. Ea aūt conclusione et decreto, prælator et Baronum Maioris Poloniæ nō obstante Ciuis Posnanien Przemek Ciuitatē Posnanien Ducibus Glogouien velut hostibus patriæ tradidit. & Et Eccliam Maiorem Posnanien incastellauit, præsidiumqʒ in ea hostile admisit, per qd crudelr nimis. in Prælator & Canonicor Posnanien domos fuit sęuitum; fueruntqʒ oēs

ades eorꝝ exustę. Et Nicolaus dictus Szamotula, Archidiaconus Posnanien̄ interfectus. Multa quoqꝫ damna alia et strages cōmissa. Præsidio aūt huiusmodi per Milites Polonię depulso, et pace reddita, in pęnam crimīs per Przemkonem Ciuem Posnanien̄ commissi fuit sancitum et laudatum, qd̄ nemo ex filijs Ciuiū Posnanien̄, ad dignitates aut prębendas Eccl̄iarꝝ Cathedralium Regni Poloniæ debeat promoueri vel assūmi.

Joannes altus Epūs Plocen̄ moritur, dū annos xiiii sedisset. Et in Ecclia Plocen̄ sepelitur Cui Joannes Abrahę succedit, a Prælatis & Canonicis Plocen̄ via scrutinij electus, et per Janislaum Archiēpum Gnesnen̄ confirmatus et benedictus Nobilis genere et actione de domo et familia Nalencz.

Ungari coacti interdicto vlali Carolū Marcellū in Regem eligunt reddit' omnibus regalibus.

Post varias seditiones diuisionesqꝫ intestinas, quibus Hungariæ Regnum post mortem Andreę Regis afflictū est,

est, alia quoq3 pernicie premi cepit. Frater enim Gentilis de ordine minor. S. Martini in Montibus Carlis per sedē Apostolicam. Cui tunc Clemens Quintus præsidebat procurante Philippo Francor. Rege Cui stricta affinitate iungebatur, ad pacificandum Regnum Hungarię. et stabiliendum Tronum Caroli Marcelli missus, annis tribus et amplius salutiferas admonitiones suas. quibus Barones Hungaria ad restituendum occupata per eos. et longo tempore posseſsa regalia inducebat. contemptum et perditum iri animaduertisset Principales Barones Hungaria, et hos præsertim, qui maiorem rebellionē suis monitis opponebant Apostolica autoritate damnat anathemate. et eor. terras et dominia Eccliastico subicit interdicto Quo effectū est Vt multa corpora morientium Baronū et nobilium Hungaror., extra ades sacras et Cimiteria, terra prophanę mandarentur. Quo malo Hungari perculsi. conuentū in Pesth agunt, vbi in primis Vladislaum Woiewodam Transiluanien. coronam materialem, quā capto vt præmisimus Othone Bauaria Duce nactus fuerat Qui et ipse per Carlem prædictū. qđ cū Stephano Seruia Rege scismatico. data ei filia affinitatem iunxerat. excomunicationis Vinculo innodatus erat, et omnes Barones eor. reddere

Regalia

Regalia Carolo Marcelli, et ipsú veneratione Regia & cultu prosequi compellunt. Quibus compositis et oĩbus Regalibus redditis, et interdictú cũ censuray relaxatione sublatú est et Carolus prædictus, in Alba Regali tunc primú ab ipso Caroli vnctus, et in Regem Hungariæ coronatus, solidum et pacificum Regni Hungariæ regimen sublatis competitoribus et diuisionibus Ciuilibus adeptus est. Qui etiam processu temporis Mariam filiam Casimiri Poloniæ Thesnen et Bithomien Ducis, accepit in consortem, Virginem tunc forma rara præstantem.

In Italia et Sarmacia tota inundatio atq; fames maxima.

Eo anno in Italia Polonia, Bohemia, et Almania maxis tempestatibus coortis, tanta inundatio subsecuta est, vt multa Oppida, villæ et rura, simul cũ hominibus et pecoribus perpetua alluuione absorberentur. Sol quoq; vltima Junij passus est Ecclipsim ex qua subsecuta est magna sterilitas vini et Bladi, qualem nemo meminerat a predecessoribus audisse. Ex inopia quoq; panis et Bladi herbas

herbas et radices ad trahendū vitam homines manducare compulsi sunt.

Gladislaus Vratislauien Henrico Glogouien (quē supra mortuū dixi mus) bellum infert Bona mortui Henrici inter filios suos quatuor partiūtur.

Paternas Iniurias Boleslaus Vratislauien Dux, Filius Henrici Quinti, in filio Cunradi Glogouien Henrico vlturus, mouet illi bellum et terram suam crebris inuasionibus vastat, Henricus vero Glogouien, sat animi ad resistendum habens, cum Boleslao confligit et multis hinc inde cadentibus succumbit, ea victoria Boleslaus Vratislauien Dux elatus, Oppidoy et villay militibus suis donationes facit Curias insuper, Coreas, et hastiludia celebrare cepit et ad famam sua liberalitatis multis concurrentibus militibus, grandi ere alieno se inuoluit. Henricus aut Glogouien Dux prafatus, qui et ipse Regnum Poloniæ obtinere nitebatur, cū esset à Pralatis

et Baronibus Maioris Polonia velut nepos, ex sorore Salomea Przemislai Regis Polonia, ad Posnanien et Calissien Ducatus assumptus. Et ob id se. nó solum Glogouien Duce sed et Regni Polonia heredé titulabat. Quinto Idus Decemb. apud Glogouiam moritur et in Luben Monasterio sepelitur. Quatuor filios ex Mechilde filia Alberti Ducis Brunsuicen relinquens, vest Henricum cui pro sorte cessit Zeganum, Cunradum qui Olsuam, Przemislau qui Glogouiam, et Joannem qui stenaniam et Goram sortiti sunt. Posnanien enim et Calissien ducatus pre eor Henrico absumpto filios. qui Theutonicor tantúmodo secuti consilia ab illis regebantur, pertesi illico in Vadislai Lokteic cesserunt obedientiam, vt facilius reintegratio corporis Regni Polonia efficeretur. Inter filios aút prafati Henrici Glogouien Ducis. Cum Przemislaus Glogouien Dux. vegetioris esset ingenij et prius eligeret mori, quam Ioanni Bohemia Regi ad id illum et fres suos stringenti subici, veneno a proprijs vasalis toxicatus nullam ex se relinquens prolem interijt. Et apud Luben Monasterium requiescit. Cessit aút Henrico Zaganen. et Ioanni Stenanien, in cómune Glogouia. Cunrado per Stinaniam contentato.

Sed

Sed illico Ioannes Stinauien Ioanni Regi Bohemiæ, me
diam partem Oppidi Glogouien se concernentem, non eo qui-
dem anno sed processu temporis vendidit, et Henrico frī vē-
ditione huiusmodi multa dispendia subministrauit. Ioan-
nes enim Bohemiæ R. alterius partis, quæ Ducis Henrici
erat Capitaneo largitione corupto, exercituaľ versus
Glogouiam aduenit, et Glogouien Ciues detractaň eū ad
possessionem totius Ciuitatis admittere subiugatos. Ciuita-
tem à Capitaneo Henrici Ducis sibi traditam ingreditur
et vniuersum Glogouien Oppidum perperam, in suá rede-
git ditiom. Sub hac oppressione et grauamine. Henricus
Zeganen Dux absumptus, et in Monasterio Luben sepultus
filius eius vnicus, eiusdem nominis Henricus, adeo pa-
ternam iniuriam moleste tulit, vt pro recuperatione mediæ
patris Glogouien Oppidi Ioannem Bohemiæ Regem,
et filium sibi in Regno succedentem Carolum, continuis
guerris et inuasionibus vexaret, neceſseqꝫ haberet Caro-
lus Bohemiæ Rex, cum notabili exercitu aduenire, &
Glogouien Ciuibus ferre opem longo iam tempore ab Hen-
rico lacessitis. Prīs aut occupationem alterius prīs Glo-
gouien Oppidi ratus, (prout erat) iniustam, eam Henri-
co Zeganen Duci suam ditiom et subiectionem profiteń

restituit, et diuturnam concertatiõm meliori cõpositione ex:
tinguit Obeunte insuper Ioanne Stinauien̄ et Oppido Gora
inter Cunradũ Olsnicen̄ Ducem patruũ et nepotẽ suum Hen:
ricum Zeganen̄ et Glogouien̄ Ducẽ partito Cunradus præfa:
tus Olsnicen̄ Dux, ad grandeuam senectutem perueniens mo:
ritur et in Trzebnicen̄ Monasterio sepelitur, unicũ filiũ
Cunradum relinquens.

Cunradus onuenit Magister cũ Loktek sup terris Pomeraniæ Magr

petit donari vel uendi Vladislaus petit restitui sic re infecta discedunt.

Annus dñi 1311

Vniuersa terra Pomeraniæ, et Castris eius Magr Carolus et Cruciferorum ordo, dolo armisq3 expugnata; Baronibus quoq3 et Nobilibus eius partim necatis partim expulsis, Magr Carolus prædictus pro eius ampliori occupatione anim̄ simul et curã intendit, et per nuntios

lr̄asq3

trasq3 Ducem Vladislaum Lokctek precatur. vt secũ in loco competenti conueniat, super terra Pomeranie et eius occupatione concordiam initurus Dux aũt Vladislaus terre Pomerania predicta restitutiõm et damnor reffusiõm, sperans per aliquos tractatus et conditiones posse melius quam per bellum componi. in conuentiõm cũ Magro et ordine, ob huiusmodi causam tractandam consentit. Tandem in Brzesczie Cuiauien Oppido. dũ tam dux Vladislaus cum Pralatis et Baronibus Regni Polonie quam Carolus Magr. cum Comendatoribus suis conuenissent, cepit Vladislaus Polonie Dux. Comemoratis primũ multipharijs beneficijs a Principibus Polonie ordini impensis. per qua ab humili et tenui sorte in eam amplitudiñ atq3 substantiam peruenissent graues suas iniurias a Magro et ordine sibi illatas queri, qd vczt patrimoniũ suũ et hereditate terram Pomeranie, hostilr denunciatione belli nõ pramissa. Oppidis et villis exustis occupassent et qd in Baronibo et Nobilibus alijsq3 fidelibus suis. crudele cedem aũt exclusiõm egissent, attenderent religiõm suam, attenderent et vocatiõm recentiaq3 sui aui Cunradi beficia qui eos primum in regiones has accersijt, et donationes

largas contulit, obliteratú iri nó sinerent ne ve eum prædi-
cta hereditate Pomerania. In cuius defensiom adsciti fue-
rant, spoliare dignum ducerent, diuinam vltionem si hu-
mana deficeret, quandoq3 contra se in compensationem,
tot malor9 effundendam habituri. Carolus aút Magr nihil
hor9 qua obijcebantur sciens valensq3 defendere, omnia
enim sonora, et nulla caligine aut excusatione velari, nul-
loq3 ingenio humano poterant refelli, supplicare Duci Vla-
dislao et Prælatis Baronibusq3 Regni Polonia, quá obie-
cta purgare nephanda adorsus, magno studio maioriq3
calliditate flagitans. Vt terram Pomeraniæ circa ordi-
nem sinerent consistere: vtq3 ab eo & ordine, tam terræ
Pomerania, quam damnor9 illatorum refusione in auro &
argento et pecunijs accepta, Jus illius, proprietatem, ac
Titulum, per præsentes trás se profiterentur in perpetuú
vendidisse et resignasse offerebat ad hec Magr et ordo
Cenobium cuiuscunq3 Dux Vladislaus mallet ordinis, de
numero quadraginta Monachor9 pro sua suorumq3 proge-
nitor9 salute data sufficienti dote fundatur9. Castr9 quoq3
Xieschow cum villis Orlow et Murzinow restituturum
et pro qualibet sua et regni Polonia necessitate et guer-

ra, qua

ra quadraginta lanceis suis damnis et expensis propriis perpetuo seruitur. Non mouit aut hec supplicatio oblatioq; Ducem Vladislaum, sed ad indignationem coleramq; accendit, dum contra suam et Consiliariorum spem, nō terre Pomerania restitutionem, sed quadam leuia et indigna videbat sibi offerri, et proinde edito ad hanc supplicationem responso quod nulla supplicatio, nullaue oblatio ad vendicationem terre Pomerania posset cū peruincere iniquas dis-serens elemosinas, iniqua sacrificia prouocatura Deum in deterius, qua de raptis et contumelijs illi contingeret offerri, tristis et furibundus et de corruptione terre et hereditatis sue Pomerania secum et consiliarijs suis multa uoluens ex Brzesczie discedit. Tenuitq; ab eo die, vsq; ad tempora Casimiri tertij Polonie Regis et vsq; ad annū dñi Millesimū quadringentesimū sexagesimū sextum. ordo Crucifericus Pomeraniā tyrannice et per iniuriā occupatā, ultra quam tanti ordinis conditio et christianitatis religio postularet, donec miseratione diuina operante proprijs militibus. Ciuibus. et subditis contra ordinem consurgentibus, et annis quindecim Casimiro Rege Polonie tertio assiduo bello ordinem premente, Regno Polonie reddita et reunita est.

Querens Magr aliq iuris ad Terras Pomeranix illas à Valdemaro Mar: Brandeburgen emit cuius venditionis Literar tenor inseritur.

Repulsũ se. et in petitione ac spe sua Magr Prussiæ Carolus spretum videns. magno tn ardore ac occupandam terram Pomeraniæ propter portum maris. Cuius iam inescatus erat largo introitu, feruens curam et studium. vt quocunq; titulo etiam fantastico et colorato eam sibi et ordini appropriet et vsurpet intendit. Ad Voldemar itaq; Brandeburgen Marchiom et nepotem suũ Joannẽ destinata animo executurus nuntios mittit. et ut sibi terram Pomeraniæ pro decem marcar milibus lator grossor vẽdat et perpetua venditione inscribat. donet et resignet paciscitur. Nihil veritus ab eo se terram Pomeraniæ petere, quem nõ longe transacto tempore, Polonor et suis armis

ab eius

ab eius iniusta occupatione fugauerat. Voldemarus aut Brandeburgen. pecuniam decem milliu marcar. sibi per Magistr. oblatarum pro lucro insperato et votiuo gaudens offerri. Cum sciret se et præfatu Ioannem nepotem suum nihil Iuris proprietatis et tituli habere in venditionem et resignatiom huiusmodi. velut in rem no sui iuris, vltro annuit et consentit. et pecunia decem milliu marcar. lator. grossorum in Slupsk vt uero alij asserut in Calish per nuntios et homines suos, vczt Peczkom de Lessow et Lutkonem de Wel a Magro et ordine accepta et numerata. Terram Pomeraniæ Magro et ordini, per certi tenoris lras, vendidisse se et resignasse profitetur. Illarum tenores inserere libro huic opere precium visu e. vt suma ambitio, summaqz iniquitas. scelerata voluntas et vendentis et ementis appareat. simulqz costet, qua nepharijs et exquisitis dolis, fraudibus et ingenijs. ad occupatiom terræ Pomeraniæ Magr et ordo aspirarit. Literar. itaqz Marchionu Brandeburgen huiusmodi venditionem et resignatiom testantium tenor est talis.

In nomine Dni AMEN. Quoniam iuxta verbum

viri sapientis, generatio preterit generatio aduenit, nihil stabile nihilqꝫ permanens est sub sole, sed vanitati atqꝫ mutabilitati subiacent vniuersa, et ne cũ labentibus an: nis, rerum magnifice gestarum et per vtiliter, pariter la: batur et aboleatur memoria Munificentias et libertates, presertim in pias causas et loca religiosa collatas scri: ptura conuenit perpetuari. Nos igr Voldemarus Dei gr̃a Brandeburgen̄ Lusacien̄, Marchio, tutorqꝫ Illustris Jo: annis Brandeburgen̄ Marchionis ad vniuersoꝝ notiti am presentium futuroꝝ cupimus deuenire, attenden̄ quæ quanta et qualia virtutum religionis ac deuotiõis benefitia, per religiosos viros Chr̃i Milites Magr̃um et fratres ordinis hospitalis Sanctæ Mariæ Theutoni: corum Hierosolimitanen̄ Ecc̃liæ Chr̃i, in suis membris in Prussiæ partibus, maxime in plantanda extensione fidei chr̃ianę et eiusdem plantatę defensione impendãtur cõ: tinue quemadmodum tam eoꝝ sanguis, qui pro chr̃i no: mine signa suæ Militiæ proprio sanguine rubrican̄, ad dominum emigrarunt, qm̃ eoꝝ vita, qui in negotio fidei adhuc fruen̄ spũ, sub continua expectatione Martirij ꝑ æterno gaudio, gladios et tormenta in fideliũ subire

non me:

non metuũt, quottidiana facti euidentia, satis perlucide manifestat. Proinde ad brachiũ fortitudinis paganor. conterendum, et ob salutem et prosper. atq; pacificum statũ chri fidelium terra Pomerania incolar. de nostror. Consiliariorũ sano consilio et consensu, ad laudem & hore Dei et gloriosę mris eius virginis Maria, et in remissionem nostror. progenitorum nostrorum peccaminũ, ac etiã vt prasator. frũm bonorum operum nonnihil participemus, Eisdem chri Militibus, quorum spes verus Deus est, vczt Magro et fratribus, ac eor. ordini, partim pradicte terre nre Pomeranię vczt Castra et Ciuitates Dancwilc Dersouiam, atq; Swieczam, necnon omnem terram circumiacentem qua ad dicta Castra ab antiquo pertinebat, pro Decem millibus marc Brandeburgen argenti et ponderis, pure, rite, ac rationabiliter vendidimus et vendimus, cũ Castris, Castellis, Villis, monetis, Theloneis, victualibus, feris, cum agris, cultis et incultis, viis et inviis, pratis, pascuis, syluis, nemoribus, lacubus, paludibus, venationibus, piscationibus, Borris, mellificiis, cum omni vtilitate et fructibus, qua de dicta terra in presenti percipi poterint, in his qua super terram humano se representat conspectui,

aut qui percipiendi sub terra, futuro tempore apparebũt, vc̃ꝫt in Sale plumbo ferro, cupro, argento, auro, aut in cuiuslibet generis metallo, quocunqꝫ nomine censeatur. Et si in ea quomodolibet poterint reperi. Cum omni Iu: re, dominio, iudic̃o, ac proprietate in perpetuũ libere possidendam. Quam nominatam pecuniam nobis re: cognoscimus esse solutam integralr̃ et ex toto, et ad vsus nostros, et incliti Ioannis Marchionis Brande: burgen̄, Cuius tutellam gerimus esse c̃omissam, sepe di: ctam vero terram præfat̃ Magr̃o et fr̃ibus ac ipsoꝝ or: dinem, in possessiõm eiusdem, quietam et pacificam in: ducens cum õi pleno dominio et integrali libertate, et proprietate, Renunciantes nihilominus pro nobis ac pro Illustri Ioanne Marchione Brandeburgen̄ superius nominato, ac pro nostris suisqꝫ successoribus et hęre: dibus legittimis imperpetuum omni actioni, impetitiõi, difensioni, exceptioni, õibusqꝫ alijs priuilegijs ac lr̃is grã ac iustitiam c̃otinentibus, iam impetratis seu e: tiam impetrandis, iam habitis seu habendis, ac õibus quæ in posteꝝ, quocunqꝫ iure Canonico vel Ciuili Can: telis, contra præsens instrumentũ de facto vel de

Iure

Jure possunt obici vel opponi, in his prorsus in oibus cõte-
tis in pradicta parte terra nostra sic vendite iuris do-
minij, vtilitatis aduocatia patronatus, vel cuiuslibet
alterius Jurisditionis vel potestatis quocunqs nomine
posset appelari retinẽ nobis seu inclito Joanni Marchio-
ni Brandeburgẽ et haredibus seu successoribus nostris
omnibus, Sed otiaria ea et singula, cũ libertatis ac pleno
et integro Jure proprietatis et possessione ac dominio in
pradictos Magrm et frẽs ac ipsor ordinem in perpetuum
transferẽ. Insuper profitemur et recognoscimus, nos se-
pedictis Magrc et fratribus a Sex^mo nostro dño Henrico
Dei grã Romanor Rege et semper Augusto, super huius-
cemodo nro contractũ confirmationis lras impetrasse. Vt
aũt hac omnia pia donationis nrã facta rata permaneãt
et inviolabilia perpetuo tempore perseuerent, prasens
scriptum, super his cõfectũ nostri Sigilli appensione du-
ximus roborandum. Qui quidem dictus Marchio Joan-
nes, sui etiam sigilli patrocinio, cũ ad annos ætatis le-
gittime deputatos peruenerit cõfirmabit. Testes aũt hu-
iusmodi tractatus sunt nri fideles dñi Henricus de
Regestein et Vlricus de Lindow Comites, Ludolphus

de Hasso de Wedele, Bernardus de Ploszek, Henricus et Fredericus de Halnensleue, Droyseco de Chrache, Hinricus Heningus, et Henricus de Slegieli, Bernardus de Bruk et Hinricus de Werbin milites. Hinricus de Gradzon Præpositus. Slateko nrã Curiæ protonotarius et quam-plures alij, nihilominus fidei testimonio decorati. Actũ Datũ in Curia Bredẽn, in Vigilia Beati Jacobi Apostoli. Anno Dñi 1311.

Quomodo Bohẽi expulso rege Henrico Ioannem ducem Luczemburgẽn in Regẽ accipiũt, quę domus 126 annis regnauit in Bohẽia.

Crescente in dies Baronũ Bohemiæ, cõn Regem suum Henricum Corinthiæ Ducem indignatione & odio seditione insuper Militum et rebellione populi sensim gliscentẽ sępe Rex ipse Henricus inuasione hostili lacessitus, pluresq; de suis australibus pro eo militantibus, aut cesos aut captos videns, in Castro Pragẽn superne prospectans, suorũ et hostium certamina intra se con:

se concludebat, accipiens in sui tutellá & defensá nouoꝝ mi-
litum ex Austria supplementú. Non enim alter etiam intra
proprios parietes constitisse a fraude Bohemica rebatur se-
curus, Barones aút Bohemiæ, dú apperta rebellio doli quoqꝫ có-
tra Henricum Regem sepe tentati secus acciderent ad alia
ingenia aliosqꝫ dolos rursú conuersi Henricú septimú Ro-
manoꝝ Regé Comitem de Luczemburg qui propter prastan-
tiam morum, virtutum, et actionú suaꝝ, quibus alios Illu-
stres et in Principatu cóstitutos anteibat, Alberto Roma-
noꝝ Rege et Duce Austria scelere et impietate germáni
nepotis Ioannis occiso ad imperium fuerat cócorditer sur-
rogatus, in Ciuitate Spirén tunc agentem adeunt, et causis
aduentus sui, discriminibus quoqꝫ ~~sui~~ Regni Bohemiæ qui-
bus collisione intestina atritum est expositis, precibus et
persuasionibus plurimis perficiunt, vt filium suú Ioannem
xiiii annum tunc agentem, Elizabeth virgi. filia olim Vence-
slai scdi et sorori Venceslai tertij Regum Bohemiæ, ad
quam Regni Bohemiæ ex pluribus respectibus venit suc-
cessio et hereditas, Matrimonialr coniugat et de Regno
Bohemiæ inuestiat. Imperiali iurc. et vxoris sorte Hen-
rico Corinthiæ Duce vniuersis Bohemis infesto & exoso.

electo

electo, illic regnatur. Henrico aũt Romanor. Rege ad singula quæ Bohemi deposcebant persuaso Elizabeth virgo xxvi annum agens in Spiram adducitur Et nuptijs iuxta magnificentiam Regalem celebratis, prafatoqꝫ Ioanne de Regno Bohemia iure imperiali investito. Ipsum cũ sponsa noua et gentibus armatis adiungens illi Petr. Magunti: nẽ Archiepum et quosdam Comites et Barones Almaniæ, pro faciliori Henrici Bohemiæ Regis exterminio Bohemiam remittit. Qui cum Pragam perueniens illam obsidione cinxisset. Henricus quoqꝫ Rex Bohemia resistentiam opponeret, fraude tñ Ciuiũ Pragẽn. nouis Decemb. portis Ciuitatis appertis. Ioannes Comes Luczemburgẽn, cũ omni gente secum militante, in Pragam receptus est. Henricus aũt Rex Bohemiæ, videns fraudibus & dolis Bohemicis vbiqꝫ sc septum, altiora discrimina & sui status dedecoꝫ veritus, è Castro Pragẽn. Cum Margaretha consorte, & suis omnibus intempeste noctis silentio excedit in penatibus suis Carintie securius de cetero mansurus Pragẽn aũt Ciuitatis cetere exemplum secuta. Omnes deditioe facta in Ioannis Comitis Luczemburgẽn obedientiam venere, ipse quoqꝫ Ioannes Comes. Baronibus Bohemia id procurãt et soli:

et solicitantibus, pridie nonis Februarij in Regē Bohemiæ Consors sua vero Helizabeth in Reginam per petrum Coloniēn Archiepum inungitur in Ecclia Pragēn et coronatur. Qui à tempore Coronationis prædicta Baronibus Bohemia ad id illum instigantibus, se nō solū Bohemiæ sed et Poloniæ titulabat et regebat Regem. Quamuis nullū ius Regni Poloniæ electione, vocatione, aut successione quātumlibet remota, sortiri illum contigerat. Ex eoq3 tempore, vsq3 ad Sigismundum Imperatorē, Bohemia per annos ferme Centum et xxvi in potestate Lucemburgēn fuit sub illis quoq3 et præsertim sub Venceslao quarto, in varias hæreses atq3 errores prolapsa est. Quos sub diuersis Regibus et annis multis, vt in sequentibus narrabimus tenuit practicauit & dogmatisauit.

Lituani Prussiā dupli ci Prutheni atq3 cruci

feri triplici expeditione Lithuaniam vastant.

Primarius Lithuanoꝝ Dux Vichtenen. omnibus suaꝝ

gentium copijs collectis et ordinatis. Terras Prussie sub
carnis priuij tempore ingressus Magnam partem per cedes
et flammas redigit in desolatiõm et famillam. captis aũt
quingentis hominibus in Lituaniam prospere. preda, spoli-
orum et captiuorum onustus reuersus Idolis suis. de for-
tuna, quæ illi apud Prussiam contigerat. gratias. quasi
hęc illi eor propiciatione contigisset. holocausta et libami-
na offerebat. Comendator interim de kingsberg uno agi-
ne et quinq; comendatores altero agmine. diuersoq; iti-
nere Lithuaniam surẽ et bilem gestãn ingressi. singula
qua occurebant. nulli deferẽ ætati conditioni vel sexui,
aut occidunt aut exurunt. Et tam Ducem Lithuanor Viche-
nem quam gentẽ suam post actam expeditiõm vacantem
in cõmessatione et voluptatibus grauissime perturbant &
lacessunt. Lituanis aũt decertare nõ ausis. magno capti-
uorum numero potiti Prussiam absq; incõmodo reuersi sũt
Eam vastationẽ Dux Lituanor Vichtenem vltũ iri satagẽs.
Quatuor Militibus pugnator facto ex ceteris delectu copa-
ratis in Vigilia Ramis Palmar. Prussie oram intendit.
et cuncta ferro et igne cedenda, predasq; agendo. usq;
ad Brunsberg grassatus. Ecclias Dei vasis & cleno-

dijs

dijs suis spoliatas dat in flámam. Diuinissimú quoqs Eucha-
ristiæ Sacramentum in terram cú ignonimia proiectu, ore
conspuit, et pedibus obterit et conculcat. Exprobrans ca-
ptiuis christianis Deum eoꝝ, cui cultú et honores diuinos
exhibent se disperdidisse. Maxima itaqs cędc et incen-
dijs in Catholico debachatus. Magro et Cruciferis pu-
gnam detractantibus, in Lituaniam pellens captiuorum
magnam multitudinem & spoliorum supellectilem regre-
diebatur. Dum aút statiua in vna syluaꝝ ad collem in
limitibus terrarum consistentem locasset, recogniturus
et inter suos diuisurus captiuos, captiuos adducit, et
virginibus atqs ancillis, quæ sole absqs viris et matronis
Mille quadraginta numeꝝ explebant, cępit illudere, que-
rens an nosset vbi eoꝝ Deus consisteret. Jubens aút sa-
crarium in Pruthenoꝝ terris. In quo sacramentú corporis
Jesu chri claudebatur receptum, asserri, fracto sacrario
prophana manu Diuinissimú Eucharistiæ Sacramentum
exertum, ante pedes virginú et alioꝝ captiuoꝝ protecit,
Quod nephando ore conspuens, et spurcicissimis pedibus
calcans atterebat, cú ea cótumelia atqs probro. En Deum
quem colitis et inuocatis sub vris oculis cótero, nó va-

lentem neq; mi resistere neq; sibi aut vobis suis cultori-
bus auxiliari. Iam Deus uester me illum conculcante &
conterente disperijt. Dij mei potentiores sunt, quorum
adiutorio prosperor, et quor nutu vos captos et vin-
ctos detineo, quibus satius est honorē et cultū diuinū
quam vīro exhiberi. His improperijs et contumelijs
sanciati, et nec quicq; contra Barbari Principis rati-
oni hiscere, velut captiui, ausi suspirijs et fletibus im-
mensis quas magnitudo doloris, pro iniuria sui cōditoris
eliquabat, Barbari superbam arrogantiam contimidi ta-
cite precabantur. Non tulit superna Maiestas diutius
blasphemari nomen suū altera si quidē die diluculo. VIII
Idus die Martis Mensis Aprilis Prussia Magr Henri-
cus de Noczk cum octuaginta Militibus fribus de or-
dine et forti aliar gentium propriar, et exterarū nume-
ro. Ducem et exercitum Lituanicum in eisdem statiuis,
quibus nomen ibi blasphemauerat diuinū. consecutus, pugnam
acriter conserit. Et licet Lituani aliq;diu restitisent, ad
extremū omnes victi fugatiq; sunt. In fugientes vero &vi-
ctos acriter seuitum neminem seruari placuit. Singuli capti-
uor, aut in patibulum acti, aut undis suffocati. Ex tanto

Lituanor

Lituanorum exercitu, nemo prater Duce et eius Comites duos qui et ipse in capite vulneratus aufugit. Cruciferi tá victoria quam Castris et spolijs hostium potiti, solutis etiam suorum captiuor agminibus alacres in domos reuersi. In memoriam tam famosi triumphi. Monasterium Sanctimonialium in Thorun fundant, fabricant, atq; dotant. Egit et alteram comendator de Brandeburg in Lituanos expeditionem, et vastato districtu pongrodine, ne cú Duce Lituanor tam Lithuanos quam Samogitas continente in armis cogeretur confligere citato agmine discedit. Egit & tertiam in Lituanos. Eo anno Magr Henricus de Ploczko expeditionem, et scda Julij Lituaniam ingressus, ferro & igne districtú Salsemicei vastans, etiam tria Castra illic conquirit et incendit. Dat autem multis Militibus Lituanorum in stragem, Septingentos in captiuitaté ducens, per superato Memel, duodecim fribus desideratis, qui per insidias Lituanor dum Cruciferi flumen Memel trajciunt occisi sunt regressus est.

Ad inquirenda Crucife-
rorum scelera quibus se se vehementer

inquinauerant Papa quintus Legatos desi-
gnat per literas quarum exemplar est adiúctū.

Clemens Papa Quintus in Auinone tunc agens per-
pendens Magrm et frēs totumq; ordiné Domus Theuto-
nicorum Beate Marię de nigra cruce, in Prussia & Lwo-
uię partibus constitutos, plures crudelitates, in vari-
as Catholicor prouintias perpetrasse Ioanni Archiepo
Bremen, et Magro Alberto de Mediolano Canonico Ra-
uennaten. Capellano suo, tam horrendor facinor per li-
teras Apostolicas committit inquisitiom et examen:
In quibus cędem per ipsos frēs in Ciuitate Regni Polonię
Gdansk factam et alia teterrima scelera cómemorat.
Quarum literarum tale habetur in Ecclia Rigen origi-
le
nasse in quo triginta et vnus articuli contra eosdem
fres conscripti deducuntur.

Clemens Epūs Seruus seruor Dei Venerabili frī Jo-
anni Archiepo Bremen et dilecto filio Magro Alberto
de Mediolano, Cannonico Rauennacen Capellano nro
Rauennacen Capellano nro salutem & Apostolicam
bene-

benedictiõm. In vinea domini licet immeriti cultores positi et custodes, sic in ipsius culturæ, salubrisq3 custodię nos debemus ministeriis exercere, vt in ipsa infatigabilr operantes, extirpandis vitioꝝ spinis & peccatoꝝ tribulis, qua superficiem eius interdũ obumbrare conantur, necnõ plantandis virtutum germinibꝰ. in quibus altissimus delectatur feruore spũs, et diligẽti solicitudine intendendo, ipsã ab illis, præsertim oppressionum discriminibus tueamur, qua sub pietatis specie, cautius subintrãt, difficilius præcauentur. Sane tam prædecessoꝝ nostroꝝ Romanoꝝ Pontificum quã nostris continuatis succesiue temporibus, ex clamore valido et insinuatione famosa, ad audientiam sedis Apostolicę est adductũ. Qd̃ præceptores & frẽs hospitalis Sancta Maria Theutonicoꝝ, ad hoc solum per Sedẽ eandẽ in Rigẽn et Luouiẽn et Prussiæ prouinciis cõstituti. Vt Ecclias ac personas Ecclesiasticas aliosue Catholicę fidei professores, vallo fortitudinis munientes, ipsos a paganorum et Scismaticorum tueantur incursibus et ad dilatandum ibi Catholicę fidei nõn. et cultũ iugiter elaborent. In grauem (proch dolor) nr̃i redemptoris iniu-

riam, fideliũ cunctorum obbrobriũ et eiusdẽ fidei decre:
mentum, facti sunt. hostes domestici. et familiares. sunt
redditi inimici. non insurgẽ pro Chr̃i nomine. aduersus
hostes fidei. Sed in eorundẽ fauorẽ. (quod stupet au:
ditus) varijs calliditatum generibus. dimicandum. po:
tiũs contra Christum. ad id̃ precipue. prout euidentia
facti ostendere dr̃. intendẽ. Vt Ecclijs omnibus ea:
rumq3 facultatibus. alijsq3 bonis fidelium dictar̃ par:
tium eor̃ vsibus applicatis. in rerum amplitudine conta:
bescant. Propter qd̃ dimissa chr̃i militia. ymmo contra
chr̃i fideles armis nequitiæ. bellum miserabile conferẽ.
Nonnullos Archiepos qui fuerũt pro tempore. aliosq3
Prælatos et personas in dignitatibus constitutas. illar̃
partium. non absq3 iniectione manuũ in ipsos timore Dei
postposito temere. violento. detestabili. & sacrilego
ausu capere. diris mancipare carceribus. et alias eis
graues corporales afflictiones inferre. damnabiliter
præsumpserunt. Sic de xiiii Ecclijs Suffraganeis.
Quas Eccl̃ia Rigẽ Metropolis. partium earundem
habere consueuerat. septem totalr̃ deleuerunt. septẽ
alijs in tali statu dimissis. vt plus sint dedecori &

pudori

pudori decentia pastoralis, quam si penitus nó adeſsent.
Nam de quatuor earum deiectis Canonicis in eis Canonicé institutis fribus sui ordinis pro Canonicis in dictis Ecclesijs locarunt, quos in eisdé de facto instituunt, sicut volunt, et tales eor confratres pro Canonicis se gerén, eligit in ipsos, quos idem preceptores frés mandant de suis confratribus eligendos. Electi vero talr falsa immo uerius confirmatione aliqua non obtenta, in Epos se faciunt consecrari, nullam obedientia eidé Rigen Eccliæ loco Metropoli facién. In residuis aut tribus Cathedralibus Ecclijs vacantibus, intrudunt personas quas volunt etiam minus dignas de quibus per potentia sua abusum Electiom faciunt celebrari, ac de modo et forma Electionum huiusmodi, nulla examinatione premiſsa, per antedictos frés sui ordinis pro Epis se gerén, electos huiusmodi in Epos faciunt consecrari. Omnia bona earundé Eccliar, qua insignes consueuerant habere Pontifices, cum solennibus capitulis, latis et magnis facultatibus et redditibus abundan, proprijs usibus nó absq; pernicioso Earundem Eccliar dispendio, enormiter applicando, seq; vt liberius in pradictam Metro-

lumine veritatis abiecto. Errores (proch dolor) pristinos re:
sumpserunt. Et sic quondá Lechonien Ecclia Cathedralis,
in dicto Regno consistens. Cum sua Ciuitate & dioc non
absq; multay fidelium animay & corporum deplorando
periculo miserabiliter fuit deleta, populum etiam Chria:
num terre Semigallie habentem Epum & prasbiteros or:
thodoxos. Qui eis Ecclastica sacramenta ministrabat
Iidem praceptores et frés totalr deleuerunt. Nobiliores
eiusdem terre, quos ad conuiuium inuitarunt, proditionis
nephandę & miserandę seuitia mutilatiõm capitũ perimẽ.
Reliquam multitudinem populi dictę terre. Vtra quá
Centum milia vtriusq; sexus. ad terras paganoy crude:
liter profugarunt. dictiq; fideles. eorumdem paganoy in
depressionem fidei perpetue sunt redditi seruituti. Propter
qd & Epátus Semigallie. qui per septem dictas amplá
dioc obtinebat, totaliter de medio fuit sublatus. et vt
omnino impediatur ampliatio fidei in partibus pralibatis
et proponendum verbũ Dei facultas quelibet subducat.
Ex eo qd frés ordinis ordinis minoy Castri Brunsberg &
iusdem Rigẽ prouincie. pradicationi dictoy paganorũ
insistẽ. Verbum Dei continuę diffundebant. ac quidam

frater

frater dicti ordinis, iugiter per paganos iugiter discurrens, virtute verborum et operꝝ choruscando, die quolibet multos paganos cognitione vere fidei illustratos sacro regenerationis lauacro inouabat, eisdem frĩbus minoribus, de isto loco ignonimiose deiectis, eundem locũ funditus destruxerunt, nullos omnino eiusdem verbi prædicatiõm insistere permittẽn. Ecclias quoqꝫ, oratoria et capellas ædificare pro Neophitis non permittũt, ita qđ dicti Neophiti, in rudimentis fidei non instructi, ac in Ecclijs cũ Orthodoxis participiũ non habentes, nec in fide nec infidelibus moribus sunt conforme. Pessimũ etiam viciũ eorumdem paganorꝝ sectãn confratres suos, si quos contingit interdum in hostili congssu vel conflictu aliquo vulneribꝰ sanciari. Contra morem eiusdẽ fidei Orthodoxe, priusqꝫ expirent, impietate quadam, sęuissime feritatis extinguunt, eorum corpora flammarꝝ incendio concremando. Ac vt præmissa et eorꝝ alia detestabilia scelera eiusdem sedis effugiant notionem vniuersos fideles clericos et laicos, cuiuscunqꝫ dignitatis aut status existant: ad exponendum querelas de ipsis tentarꝝ persecutiõm necessitate cogente, ad sedem Apostolicam accedẽn crudelr perse-

quuntur; mortem eis per se & alios inferendo, sicut hęc in personis, quondam Magri Alexij Doctor decretorum, plebani plebis Thorunen. et aliorum quamplurimor, quos redeuntes de Romana Curia ad quam venerant contra eos, crudelr occiderunt dicuntur liquido apparere. Nec dum finem præmissis enormitatibus imponen. sed mali esse, boni credi, sub pallio ignorate nequitia cupien passus & itinera debita, per qua de Ciuitate Rigen exitus & redditus, ad eandem quadá necessitate incuitabili peraguntur, sub ea faciunt custodia detineri, vt non nisi personis quas volunt gressus ex ea pateat vel regressus. Sicqz dicta Ciuitas exitum et redditum liber nó habédo, eiusdem obsidionis angustia dispendia cogitur deplorare. Ad quam quidem obsidionem praclusis itineris quorúcunqz vestigiis fortius angustandam, quoddá Castrum á superiori parte ac portum Monasterij. Diminuden Cistrecien ordinis, eiusdem Rigen Diocesis. In quo eadem Rigen Eccłia ius obtinet patronatus, ab inferiori parte eiusdem Ciuitatis Constiten, absqz quibus Ciuitaté eandem, nec per terram, nec per Maris vestigia, vllus potest ingredi vel exire, quodam illicito emptionis

titulo

titulo. Cū Monasterij alienatio, sacris sit prohibita Canoni-
bus. et etiam ipsius Monasterij Diminunden per pie memo-
riæ Gregorij Papę noni predecessoris nostri, priuilegium
spirituali cuiuslibet alienationi contractus foret, specia-
liter interdictus, temeritate propria occuparunt et de-
tinent occupata, propter quæ in eisdem prouincijs, in qui-
bus Eccliam suam fetu nouę prolis ad fidem comisę
dns ampliabat, familiari peste intestina excercente scui-
tiam non solum fides radicata et fundata no proficit.
Sed etiam persecutione domestica, et nisi celeri accura-
tur remedio, non ibi deperit Christianum Nouissime ad
nosty peruenit auditum, qd dicti praceptores & frēs
hospitalis eiusdem. Dilecti filij Nobilis Viri Vladi-
slai Cracouien et Sandomirien Ducis terram hostiliter subin-
trān, in Ciuitate Gdansko. Vltra decem milia hominū gla-
dio peremerunt, infantibus. vagientibus. in cuius mortis e-
xitium inferen, quibus etiam hostis fidei pepercisset. Idem
quoqs præceptores et frēs. quam plura alia detestanda di-
cuntur comiten, quoy series se nimis extenderet, si singula-
riter singula præsentibus clauderentur. Nos igitur qui di-
sponente domino eiusde dominicę vineę regimini prasidendū

desiderantes, vt in ea virtutes et virtutū palmites con-
ualescant succisis tribulis vitior⁹ attendēn quoq3 & pra-
missa qua de dictis preceptoribus et fratribus referuntur,
vt pote perniciosa et nostre fidei contraria, ymmo chri fide-
lium cunctor⁹ cordibus inimica, sub dissimulatione tñ sine
salua cōscientia nequeamus: Considerān etiam, quod in
talibus, debitum correctionis differre remediū nihil esset
aliud, quam licentia sceleribus indulgere: discretionem
vestram, de quorum circumspectionis industria plenam in
domino fiduciam obtinemus, hortantū attente duximus &
mouendum, vobis per Apostolica scripta districte precī-
piendo mandantes, quatenus ad prēs illas, seu ad loca il-
larum partium, qua vobis pro executione huiusmodi ne-
gocij videri poterunt magis apta, vos personalr conferē-
tes, et habēn pra oculis solum Deum, contra predictos
preceptores et frēs eiusdem hospitalis, in dictis prouinci-
is et partibus consistēn, super premissis omnibus et sin-
gulis necnō super articulis quos sub Bula nra vobis de-
stinamus inclusos, ac super alijs criminibus et excessibo⁹
super quibus eos inuenietis publice diffamatos inquiretis
diligentius veritatem, Eaq3 diligenter et solicite inquisita,

quecūq3

quęcũq; inueneritis in scriptis redacta ac sufficienter in-
structa, nobis sub sigillis vr̃is procuretis fidelr̃ intimare, Cę-
terum Castr̃ et Monasterium Dimemunden̄, qd̃ dicti præcepto-
res fr̃es (vt premittitur) sub cuiusdã emptionis colore retinẽt
occupatũ per eosdem præceptores et fr̃es, facientes expeditũ
et liber̃, omnino dimitti, ipsũ vsq; ad nr̃um beneplacitum p̄-
fatę sedis nomen teneri ac per personas idoneas atq; fide-
les, quas ad hoc eligendas industria vr̃a persperit, facia-
tis cũ diligentia custodiri. Vt aũt ad præmissor̃ executio-
nem eo liberius intendere valeatis, quo maiore fueritis per
vos autoritate muniti, vobis inuocandi auxiliũ et succur-
sum, ad pręmissa omnia et singula exequenda vbi et quã-
do expedire cognoueritis, tam pręlator̃ quam etiam Prin-
cipum, et aliorum seculariũ cuiuscunq; conditionis vel
status existant, vel quacunq; dignitate præfulgeant, Cõ-
tradictores quoq; et rebelles, necnon testes, quos adhoc
duxeritis conuocandos, pro excomunicatione suspẽsiõe,
et interdicti, necnõ priuationis priuilegiorũ eisdẽ con-
cessor̃, a sede prædicta sententias compescẽdi, tã de dua-
bus dictis in concilio generali, quã de aliquo extra Ciui-
tatem et Diocs. nisi incertis non exceptis casibus. Et

illis vltra vnam dietam a finæ suæ dioc ad iudiciū non vocando, et alijs quibuscunq; cōstitutionibus, quæ vestræ possent in hac parte Jurisditione vel potestate eiusq; libero exercitio, quomodo-libet obuiare aut si testes quos ad hoc euocare contingerit fuerint prædicatorū, vel minorū vel aliorū ordinū quorūcunq;, vel si prædictis ordinibus a prædicta sede indultum existat, qd prædictorū ordinū frēs, ad perhibendū testimonium, in quibuscūq; causis vel negotijs cōpelli non possint, per lrās Apostolicas, nō faciēn plenā et expressam, ac de verbo ad verbū de indulto huiusmodi mentionē et quibuslibet alijs indulgentijs, & lrīs Apostolicis quibuscūq; in quacūq; forma verborū concessis, per quæ prntibus nō expressa, vel totalr non inserta, præmissorū executioni possit, quomodolibet impediri, nequaq; obstante: plenam vobis concedimus tenore præsentium facultatem. Quod si non ambo his exequendis potueritis interesse, alter vrūm ea nihilominus exequāt. Dat Auinonæ xiij Calēn Julij, Anno Domini 1311 Pontificatus nri Quinto.

Albertus

Albertus Aduocatus Cracouien̄ cū Ciuibus

vocant Duce Oppolien̄ Cracouia, & ciuitate illi dant. Q per Vladislaū monitus recedit cū Aduocato & Vladislaus bona aduocatię cōfiscat.

Annus Dñi 1312

Mutillato Regno Poloniæ in magna & nobili sui corporis, terræ vc̄zt Pomeraniæ, portiōn. Duce quoqz Vladislao Loktek, spūm ob id gerente mestū et afflictum, altera quoqz illi afflictio subministrata est. Albertus namqz Cracouien̄ Aduocatus Cū Ciuitatis Cracouien̄ Consulatu & Magr̄ibus regimen et Principatū Ducis Vladislai moleste ferens, qd̄ et talijs exactionibusqz grauibus pro administrādis bellis quibus impetebatur eos premeret, et fur̄ prędonūqz flagitia, per quæ strate solitā securitatem āmiserant nō coherceret, Cum Boleslao Oppolien̄ Duce, missis nuncijs & habitis clandestinis tractatibus, de deden̄ Cracouien̄ Ciui:

tate componunt. Is nãq; q̃ secum decocta compositãq; erãt executurus Congesto notabili exercitu Cracouiã possesurus aduenit: et ab Aduocato consulatuq; et vniuersa Cracouiẽ Ciuitate portis apertᵒ susceptus est, cũ omĩ subiectiõe et honore: Castr tñ Cracouiẽ, qđ in fide Ducis Vladislai manebat quamuis mollientibus Ciuibus, nulla arte aut ingenio poterant redigere in suã ditiõm, propter qđ in domo Alberti Aduocati prædicti, valueq;, quæ ad S. Nicolaum ducit contigue recollectus, aliquanto tempore Cracouiæ mansionem firmauit. Vladislaus aũt Dux periculi damniq; grauitate plurimum angustiatus, quid sibi in tã perniciosa nouitate, exterminiũ status sui redolente, acturus esset, consultabat omnibus aũt, quamprimũ periculum rescindendum et congregatis tam militarium quam agrestium copijs Cracouiã vrbem obsidione arcendam suadentibus Dux ipse Vladislaus saluberrimo vsus, Cõsilio Exercitum quidẽ fortem Cracouiẽ obsessurus congregare non ẽligit. Legatos tñ ad Boleslaũ Oppoliẽ in Crac consistentẽ mitendos de pace tractaturos, Cũ certis mandatis, quibus suapte ęger in occupanda aliena vrbe animus sanari posset, primũ censuit. cum

notabili

notabili exercitu eos subsequens urbem & occupatorem nisi Ciuitas redderetur obsessurus. Hi cum ad praesentiá Oppolien Boleslai Ducis Cracouiam aduenissent. Et mandata Ducis Vladislai quibus illum ad excedẽdum de hẽreditate sua requirebát. exponerent, petẽn ut sorte sui Ducatus contentus, infame turpeq; sibi putaret, ad leuẽ Ciuiũ Cracouien aurá Cracouiam venisse, et eo superstite filio insuper so Kasimiro in spem successionis procreato. illam usurpare posse corrigeret, dum nódú funestus Mars inter utrosq; desęuiret, et cepta mutaret in melius, sibi quoq; documento esset, quam irato molestoq; animo sui patrimonij occupatiõm esset laturus sui vero in sententia persisteret, pro matori se illum, quam Albertum Aduocatum et Ciues Cracouien per quos in id scelus adscitus sit. hoste habitur. Boleslaus aút Oppolien Dux eor quę in electiõm oppugnatiõmq; suá composita erat nó ignarus, submisse ac modeste núcijs respondet. Aduentus quoq; sui in Cracouiam et occupationis ciuẽ causas. in Albertú Aduocatú & Ciues Cracouien retorquet, aserens se nihil hostile aut moribus suis indignum egisse et Cracouien urbẽ ad persuasiones Aduocati & Ciuium Cracouien venisse. Cuius dum sibi iuncta

spem promissam iustũ non sentit prouenire imperium, se de il-
la siue cuiuscũq; lesione et iniuria ad penates suos prede-
cessoꝝ reuersus. Nec responsionis remoratur effectũ, ve-
ritus ne à Duce Vladislao et exercitu suo occupatus, ca-
ptiuitatis aut fugę dedecus exciperet. Sed Alberto Ad-
uocato Cracouiẽ, et aliquibus ciuibus Cracouiẽ, qui
se nouerant pro suis fore factis puniendos, metu graui il-
los premente cum se nossent per defectiõm maiora cõmi-
sisse qm quibus posset ignosci assumptis, in Oppol rẽditur
fremens dolensq3, qđ eiusdẽ Alberti Aduocati & Ciuiũ
verbis, fide prastita, se occupationi Cracouiẽ Ciuitatis,
non sine sui grandi obtrectatione & infamia miscuerat.
Vladislaus aũt Dux Cracouiam cum militũ frequẽtiori
numero quam solitus erat ingressus, Aduocatia Cracoui-
ẽ, omnes reditus & introitus Molendinoꝝ Macellorum
& Cameraꝝ, domoꝝ, & aliorum locorum habentium lar-
gam suppellectilem, suę Ducali Mensę atribuit & infis-
cat, aliquos aũt Ciues Cracouiẽ seditionis prafatę au-
ctores, in horrorem patrati sceleris, vt essent pro exe-
plari & cautella futuroꝝ, comprehendit, & equis pro
vicos in patibulum aut rotam egit. Ex domo aũt Ad-

uocati

uocati Arcem erigit. et in valua Sancti Nicolai Turri
extollit, atq; illic Militū collocat præsidiū, vacillantem cę:
teror Ciuium Crac: fidem Arce illa et præsidio fidam sibi
de cętero effecturus, insimulatus est etiam, licet false Jo:
annes Muskata Epus Cracouien. eo qd natione Vrat: et
Slesita esset tradimenti prædicti conscius fuisse, et in Vla:
dislai Duc: exclusiōm Boleslai quoq; Oppolien admissio:
nem Cum Alberto Aduocato et Ciuibus Cracouien forma:
liter et expresse consensisse, et ob id plures persecutiones et
odia, in persona et bonis Ecclia sua, crebro et captiuitatē
per Vladislaum Ducē intemptatā pertulit, nec Castri et
districtus Biecz possessiōm et restitutiōm de quo per Hūga:
ros regente illud Abbate Tinecēn spoliatus fuerat quodq;
tandem ab Hungaris resignatum fuerat, poterat promereri.
Præfatus aūt Albertus Cracouien Aduocatus. Nec in Op:
polien Oppido sibi tutū consistere ratus. Cū et illic sepius,
tam à Duce quam a Nobilibus et Ciuibus pro fraude in
dominū suum naturalē cōmissa. Non probris solū varijs.
sed et captiuitate squalida et diuturno tēpore perpessa
afficeretur. Tristis et męstus Oppoliam excedens. In pra:
gam se contulit, atq; illic, cū coniuge et liberis pannosam

& miserabilem vitã. Scelus qd in dominũ suũ Ducẽ Vla:
dislaũ Loktek cõmiserat, frequenti sermone & memoria in:
crepans & damnans. duxit

Ordo Templarior in cõ:
cilio gñali abolitur &

Magr eord cum aliquot fratribus publice crematur.

Concilio Gerali Clemens quintus apd Viennam congrega:
to ordinẽ Templarior. qui annis circiter Centum octua:
ginta quatuor durauerat propter inauditam et quã nec
dici phas est, prauaricatiõm et infamiam aboleuit & de:
struxit. Bonaqz temporalia eiusdẽ ordinis comendatori:
hospitali Sancti Ioannis Ierosolimitani et alijs religi:
onibus concessit. Anno vero sequenti in duor Car:
dinalium ad id specialr missor præsentia. Magr templa:
rior cũ nõnullis eiusdem ordinis Comendatoribus pa:
risijs. igne publico Vndecima Men Martij crematus ẽ
cuius causa post publicata est, quæ fuit. prophana pro:
fessio cũ abnegatione Chri. et expuitione super Crucem.

in obroprium

in obprium Crucifixi, prout plures eor confessi sunt.

Cedente ex offitio Hē rico Prussiæ magro

succedit Carolus. hic Castr Cristinemel edifi; cat Tres quoq; expeditiões eo ano in Lith; uania acte.

Henrico de Ploczko Prussiæ Magro offitio cedente Henricus de Trir qui et Carolus appellatus. succesit. Q Castro Cristinemel prope Ragnetham in confinibus Li; tuanor ad fluenta Memel edificato ad fulciendū illud. naues et homines quadringentos cū victualibus trans; miltit. Quor plures coorta tempestate periere Dua ex; peditiones uno anno in Lituaniam. una quidē per Ma; gistr contra Castr Disēn itinere terrestri Altera per Berner Comendatorem de Ragnetha nauali classe per fluuium Memel. contra Castr Mergist acta par at; tulere profectus. Nam prater paucos captiuos & spo; lia nullo effectū uterq; exercitus potitus est, egit &

tertiam Henricus Marsalcus, sed cũ sua et exercitus sui pernicie ingenti Nã Castro Bisẽn in cõquisito relicto, In tres districtus, vczt Miedniky Gmuiczin. Trzuwiczã adijt, In quibus Castro ignobili Syrditni expugnato hominibus singulis in abdita syluarum dilapsis, in tecta innocua per dies plures seuiebat, sub quibus, exercitus suus nusquam locoꝝ victualia reperiens magna famę cępit vexari, Qua in dies inualescente, redire per spatium Centũ et amplius miliaꝝ coactus, multos de suis inedia extinctos amisit. Sed et hij qui domos vna die viginti Miliaribus iter agendo attigerant. auidius quam Stomacho debili conueniebat esca sumpta extinguebantur. Miserat et Dux Lituaniæ præfectum suũ Surminũ, viꝝ ingeniosum et callidum, Cum Centum nauiũ classe contra Castrum Cristmemel, qui naues Cruciferꝝ vacuas in flumine Memel reperiens, incendit. Tandem à Cruciferis in Castro cum eo confligentibus victus Tricentis quinquaginta de suis amissis. Cum reliquis eadẽ Classe vectus Lithuaniam refugit.

Castigatio

Castigatis Ciuibus Loktek multitudi parcit

Sed deinde Ciuibus facultate eligendi Consules ademit & Palatio Cracouien dedit & Monasterio Miechouien Villa Lantkowicze accipit.

Annus dni 1313.

Fraude & furore Alberti Aduocati et aliquor Ciuium Cracouien, qui sceleris patrati erant suscitatores et capita, condigna animaduersioe expiata cetere multitudiniqz magis contagione quam deliberata voluntate insanierat, a Duce Vladislao Loktek parsu est. Cum nonulli eor, ne tunc quidem nosse videbantur, quo audacie progressi fuerant, quid in paren et liberos moliebantur, veritus aut Vladislaus, ne furoris extincti aliquan scintilla in flamma proditura resurgeret, potentiam Ciuitatis in eligendo Consulatu et Magistratibus restrinxit, vt quo trucatior esset illis auctoritas, eo minus in Principem rebellionis calcitrationisqz rebellent

ederent

ęderent. Mulctat itaq; Vladislaus Dux Ciuitatẽ Craco-
uien iure eligendi Consules, quę in illam diem erat illi per-
hennis. et eam Palatino Cracouien pro tempore exuti attri-
buit. ordinans atq; cõstituens. Vt nõ solũ in decedẽtium
Consulum locum viros spectatę et singularis virtutis &
prudentia exc Ciuiũ Cracouien numero deligat. Sed etiã
decernendi potestas circa illũ consistat. Qui Consules anis
singulis vrbẽ regere, & consulatu presidere. Resq; vrba-
nas administrare quotannis debeant. Eo itaq; modo Consu-
lum Cracouien creatio, et Ciuitati adepta. et in Cracouien Pa-
latini ditiõm translata est. Grassabat & assiduc furor
Vladislai Principis recrudescebat. In Albertũ olim Cra-
couien Aduocatũ in eam coleram progressus. vt ultiõm
de absente. quam nõ poterat fuga interueniente à presẽ-
te. exigeret. Villam enĩ optimam Lantkouicze, nõ lõge
a fluuio Szieniawa sitã. et vberẽ glebã habentẽ. per
vxorẽ Gniewomiri et filium eius Monasterio Miechouien-
temporali donatione obtinebat, in primordio eius fun da-
tionis donatam, nullo alio interueniente demerito. nisi
quia idem Albertus. a frẽ suo germano. tũc Præposito Mie-
chouien temporali donatione obtinebat: violẽti et iniusto

Brachio

Brachio, a Monasterio Miechouien. abstulit, & fisco Ducali appropriauit, ab eo q3 tẽpore Monasteriũ Miechouien villa præfata cõstratũ est.

Boleslaus Masouiæ et Boleslaus Oppoliẽn

Duces vitam cũ morte cõmutãt.

Octauo Calend Maij Dux Sęuissimus, sed prudens & iustus, fur prædonũ, & malefactor præcipuus persecutor et hostis Boleslaus Masouiæ, filius Semouiti, filij Cunradi Masouiæ, fr patruelis Ducis Vladislai Loktek, in Vissegrod moritur, et in Ecclia Plocẽn sepelitur, Tres superstites filios, vczt Semouitum, Troydenũ & Vankonem, qui sibi in ducatu Masouiæ successerunt, derelinquens. Duas in vita vxores sortitus, vnã Lituanã multũ honestam, ex qua Semouitũ & Troydenũ et vnã filiã ꝓgenuit, alterã Bohemã, ex qua vnũ filiũ Venceslaũ qui & Vanko appellatus est et vnã filiã suscepit. Quem Boleslaus Oppoliẽn Dux secutus diem et ipse in Oppoliẽn Castro obijt xii Maij. In Monasterio minor sepultus.

Septimus Romanorũ rex Henricus Rome Co-
ronatur Florentiã obsidione dũ cingeret in Sacramento
Eucharistiæ venenatus interijt eig quoqz filius a Bo-
hemis regno pulsus.

In Apostolor Sanctor Petri et Pauli qui in diem Domini
cum eo Anno cadebat festo, Henricus Septimus Roma-
nor Rex et comes de Luczemburg sumpta corona scda,
apud Mediolanũ, duabus Ciuitatibus Verona et Cre-
mona expugnatis, murisqz eaꝝ et turribus demolitis. V-
xore quoqz sua Margaretha filia Ducis Brabãtiæ, apud
Januam diem obeunte, apud minores sepulta. Romã veniens
per Hostiẽ Epũm Nicolaum, et alios duos Cardinales ex
Annione, per Clementẽ quintũ missos, In Ecclia Sancti Jo-
annis de Laterano Roberto interim Sicilię Rege poten-
ti gentium manu Eccliam Sancti Petri et Burgũ ei con-
tiguum in illius ignominiam et aduersitatẽ occupante.
In Romanor Imperatorem Benedictus unctus et Corona-
tus est. Sub ipso aũt Coronationis die et alijs subsequẽ-

tibus

tibus diebus quibus Henricus Imperator Roma demoratus
est crebro inter Imperatoris Henrici et Regis Sicilie
Roberti gentes, proueniebant strages et certamina, nō;
nullis Romanis partes Regis Roberti enixius adiuuan:
tibus, vnde euenit, vt et Leodiēn Epūs, et Abbas Vi:
sumburgēn et plures alij de parte Imperatoris insignes
milites, in seditionibus huiusmodi sanguinē profunderent.
et plures Romam passim gladio, aut aquar suffocatione
plecterentur Tandem Henricus Imperator Roma egressus
Florentiam suū detractantem imperiū obsidere cōtendit.
Cuius dum impugnationi intenderet, obsessi quoq3, praser:
tim de vulgari populo, fame premerentur. In Sacro Assū:
ptionis Domina nra. Die Veneris. pro deuotione sua Sa;
cramento Altaris volens refici, per hostiā sibi pro Sa:
cramento per quendā frēm ordinis (vt fama fert) pradi;
cator ministratam, venenatus. Siue ut alior habet ve;
rior assertio naturali egritudine de pustula sub dextri
cruris genu exorta, qua antrax vocatur, vexatus. apud
bonum conuentū plagām, xii miliaribus à Senis distantē
occubuit. Cuius morte secuta. Florentię Ciuitatis obsidio
soluta est. et Cadauer sūm pisas delatū. in Pisar maio;

ri Ecclia Magnifico et excellentię Imperiali cōuenienti. cultui, sepulturæ mandatū est. Post cuius mortē, varia gerebantur in terris Imperij disturbia. Vir nunq̄ elatus prosperitate, nūq̄ deiectus aduersite imperauit annis circiter quatuor, Mensibus octo. et diebus xviii Ioannes insuper filius suus, Bohemię Rex, ex eo tēpore insanie & insolescere Bohemiæ Barones, proceres Milites et Nobiles cōtemptui habere cępit, præferens illis quoslibet Almanos et vniuersos Bohemos habens ludibrio, cōferēs officia & Magr̄atus in Suenos & Rinēn et Bohemos ab eis excludens. Eam contumeliam Bohemi iniquo animo (vt par erat) ferēn. Ipsū de Regno Bohemiæ turpiter eyciunt et propulsant. Regina Bohemiæ Elisabet in Praga apud se retēta.

Clemens Papa eius nōinis quintus moritur sedes vacat Añis duob; Mēn: tribus.

Apud Castr̄ Maur̄ supra Rodanū. Clemens Papa quintus moritur, et inde corpus suū transportatū fuit,, et exi

de Va;

de Vasconiā transuectū, et sepultū est in Ecclia S. Ma:
riæ de Viestha Vassatēn Dioc. in villula minus insigni, se:
dit Annis octo Mensibus x. diebus xv. qui Petr. de Moro:
no, olim Celestinum Papā. sub nomine Beati Petri Canonisa:
uit. Et vacauit sedes Annis duobus Mēn tribus. diebus
xvii Nam licet Cardinales numero xxiii morte Clemē:
tis secuta, apud carpentoratē Ciuitatē conclaue ingressi,
ad Electiōm futuri Pontificis procedere statuissent, discor:
dijs t'n subortis. electiōm irritā relinquerunt, et vacauit Se:
des Annis duobus Mēn tribus hic cōposuit clementinas.

Magr Prussiæ prohibet dari decimas + scutos de laneo. Ipse aūt & ordo appelatiōibus inhęrēn. nihil soluit.

+ māipūl. sed p duos

Annus Dñi 1314.

Non contentus Carolus Prussiæ Magr & ordo Cru:
ciferor. temporali dominio terræ Pomeraniæ Duci Vladislao
Loktek contra Jus phasq; violenter ablato, in ea quæ

diuinitati et Eccl̃ijs dicata sint, fameſcentẽ ambitiõm extẽ-
dunt et decimas quidẽ oĩm frugũ, qua iuxta cõsuetudĩm
vetustam patriæ, in manipulis Archiepo Gnesnen et Vla-
dislauien Posnanienq3 Epis. ceterisq3 Monasterijs Pra-
latis & bẽficiatis. Dioc̃s pradictar amis singulis solue-
bantur, abrogat, et in pecuniales, vix vicesimam partẽ eor
quę prius importabant valẽ, reducit, prohibens de quolibet
manso culto et poſseſso, de quo ante poſsessiõm suam decĩ-
ma manipulatim reddebatur, nõ nisi duos scotos vsuales,
pro decima per Colonos reddi, sua vero et oĩm cõmendator
atq3 terrigenar predia a solutione cuiuslibet decimæ etiã
pecunialis decernit eſse, penitus libera et exempta. Quasd
insuper villas Eccliar Monasterior dioc̃s pradictar, pro-
prietati & dominio suo applicat et vsurpat. Ex quo nimiũm
Archiepales et Monasterior aliorũq3 bẽficior minor intro-
itus plurimũ extenuati, et in perpetuã quandam maciem re-
dacti sunt. Nonnulla quoq3 bẽficia cũ titulis suis perie-
re. Ver et si Gnesnẽn Archiepus Vladislauien q3 Epus,
in cuius dioc̃s fere vniuersa terra Pomerania cõsistit. Po-
snanien aũt Epus, et alij Monasterior et beneficior recto-
res, defensione Eccliastica vsi. Magrm & ordinem in

genere

genere specieq3 et villay rusticos. pro tam enormi iniuria, et beneficiorum suoy lesione, censuris Eccliasticis pra; cellerent, subiciendo etiam quedam loca Eccliastico in; terdicto. Magr tñ et ordo, appellationibus ad sedē Apo; stolicam interpositis, se tuebantur. et rigorē Censuray eludebant, atq3 sub huiusmodi appellationū præsidio cō; tinuatis ausibus, in vsurpatiōm eoy, qua Iuris dominij et Eccliay erant vehementius grassabantur. nō cū homi; nibus tantum modo, sed cū ipsa quoq3 diuinitate et celicolis, in expletetum suæ auaritia bellum gesturi. Ea quoq3 tem; pestate, Culmen Eccliæ in pluribus et notabilibus villis, qua illi regum et Principū munificentia donauerat, per Ma; gistry & Cruciferos damnabilr spoliata est.

Per discordes electores sententias duo reges

Romanor eligūtur & vterq3 coronatur alter tñ Sapto
altero totius Regni potitur Impio.

Electores Imperij pro eligendo Imperatore post morte

Henrici, agentes in Frankforth supra magũm conuentum, in diuersa vota scissi, discordem electiõm conficiunt. Et Archiẽpus quidem Colonien, Henricus, Rudolphus, Comes Palatinus Reni & Saxonia Dux, Fridericũ Austria Ducẽ, Alberti olim Romanor Regis filiũ, altera vero pars vẽzt Ioannes Bohemia R, filius Henrici Imperatoris, Petrus Maguntinus, Balduinus Treuerẽn Archiẽpi, et Voldemarus Brandeburgẽn Marchio Ludouicũ cũ Ducem Bauaria, in Regem Romanor eligunt. Et Ludouicus quidẽ Bauaria Dux per Electores prĩs suę in Aquisgraui deductus a Maguntinẽn Archiẽpo Petro coronatur Fridericus aũt Austria Dux ab Henrico Coloniẽn Archiẽpo Buñę sua Coronationis accepit insignia. Ex quo Impery Principibus in duas partes diuisis, et vnoquoq; suam partem enixe promouente, varia hinc inde inter partes consurgebant bellor discrimina. Pralio aũt cãpestri inter Ludouicũ Bauaria & Fredericũ Austriæ, prope Moludorff cõmisso. quamuis a parte vtraq; accerrime æquo marte aliquantulum pugnatũ esset. (Nam vtraq; pars cum magnĩs copiis in prelĩũ descenderat) Ludouico tñ Bauaria, quem Ioannes Bohemia Rex cũ gentibus

suis Bo/

suis Bohemis personalr adiuuabat, cessit victoria, adeo insignis et famosa. Vt etiam Fredericus Austria Dux cõpetitor suus in Romanor Regem electus, captus, et vius in potestatem suã veniret, ab eo quoqz tempore Ludouicus Bauariæ Dux, possessiõm eor quę Imperio debebantur sortitus, Romanor Regnũ, liberius securiusqz administrauit. Fridericum quoqz Austria Duce competitorem suum, de Iure Regni et munitionibus qua sua obedientiæ erant cedentem, iuramento fidelitatis et subiectionis ab eo exacto, a captiuitate absoluit.

Quo cometes tres lunę in cęlo apparuerunt

CIRCA Natale Dñi, Cometes apparuit, cursũqz suũ circa polum in nocte faciens longã Comã suam, nũc in occidentem, nunc in orientem, aliquando vero ad austrũ et aquilonem porrigebat, durauitqz vsqz in finem Mensis Februarij. Paulo post apparuit et alter Cometes in parte orientali, qui sicut erat minor priori loco, ita et du-

ratione.

Tres etiam simul Lunę in cęlo apparuere.

Fames regiones Polonę atroxinuadit.

Annus Dñi 1315.

Bellis externis. et cómotionibus domesticis paulis: per in Regno Polonia sedatis. Fames ói bello atrocior Polonia Regiones inuasit. dú etenim niuibus vltra solitum terram occupantibus veris dies superuenissent, fruges terra mandatę a calore vernali paludimentoni: tuis operte depastę et extinctę sunt. ex qua cęli inclementia contagio famis ad vniuersos perueniens. plures ex agrestibus aflixit.

Henrici quinti filij paternos ducatus inter se partiuntur.

Annos

Annos pubertatis, Henricus et Vladislaus Duces filij Henrici Quinti Vratislauien̄ Ducis trangressi Seniorem frem̄ suū Boleslaū, scien̄s cęptam prodigalitatē in donando et exponendo nō remississe, Vratislauien̄ Ducatū magna importunitate obtinuerunt sibi partiri, quatenus fraterna prodigalitas in solius Boleslai verteretur nō in cōmune discrimen. Iuxta aūt numer̄ Ducū, tres designatę sunt partes, vna Vratislauien̄, sc̄da Legnicen̄, tertia Bregen̄. Ea tn̄ conditione apposita. Q̄ is, qui Vratislauien̄ portiōm sortiret Quadraginta octo marcar̄, is vero, qui Legnicen̄, triginta duo Marcar̄ milia, ei soli cui Brigen̄ obtingerit, esset propter inęqualitatem portiōm superadditurus. Quod cū a Ducibus probatum fuisset. Boleslaus ad habendas pecunias aspirans, Bregam prater sortem accipit. Reliqui duo Henricus et Vladislaus sortiri portiones designatas iussi. Henrico obuenit Vrat̄ Vladislao Legnicen̄ Et Henricus quidem Vratislauien̄ pecunia apud Militares et Ciues Vrat̄ mutuata, frem̄ suum Boleslaū Bregen̄, de quadraginta Octo Millibus marc̄, iuxta ordinatiōm diuisionis exoluit. Dux vero Legnicen̄ Vladislaus natu iunior. Et qui in Ecclia-sticam sortem aspirans, in subdiaconij gradū erat promot.s

Non valens pecuniá cõquirere, Legnicẽn Ciuitatem, Bolesla-
o Bergẽn ſſi. in triginta duobus milibus marcſ obligat. Cum
quo velut germano, et manere, et cibũ capere; et cõuersari
unasimul in Legnicza cepit.

Samagitte et Lituani Prussiã populantur

Prussiã q3 Magr Lithuaniã vastat.

Exercitu forti & numeroso Samagittę congesto subito Ra-
gnetam agressi, obsidione cingunt, pro quor repulsione, et
si Cruciferi et ceteri Castri Ragnetha defensores, vario cõ-
gressu adniterentur. Victi tñ et cesi a Samagittis, dimicatio-
nem, tueri tantumodo menia contenti, omittunt Samagitta
et si longum tempus in obsidendo exegissent. Cũ Castri ex-
pugnatiõm intelligerent q probe a Cruciferis defenderetur
difficilem, conculcatis segetibus, qua vsq3 ad maturitatẽ
pertingerant, omnia etiam in circuitu vastãt exurunt. ac
in domos regrediuntur. Samagiticũ ceptũ Lituania Dux
Vitenẽn adiuturus. Cum frequenti Lituanor, Samagitar

et aliar

et aliaꝝ gentiũ numero, Prussiam veniens, Castꝝ Cristmemel obsidione vallauit. Ad cuius expugnatiõm proiectione Bombardarum decem et septem diebus varios conatus intendit, Dum aũt Ducenti Milites ab Henrico Prussia Magro missi, penetrare et ad obsessos ingredi õi ingenio contenderent, à Lituanis cęsi, et vsqꝫ adonũ oẽs obruti sunt. Id vbi Magr Henricus comperit, contractis tã equestribus quã pedestribꝫ copijs. Sex milliũ armatoꝝ aduersũ illum ire pergit. Sed Lituanoꝝ Dux certior ab exploratoribus factus Magrm Prussiæ aduentare, obsidione soluta in sua se recepit. Quẽ Magister Henricus consequi nõ valens, intrans nihilominus hostiles Lithuaniæ se contulit, et plures de Lituanis aut occidit, aut capit. Regressusqꝫ ad Castꝝ Cristmemel, quicquid per Barbaros erat ruinatum instaurat.

Vladislaus Dux Epũs Vladislauien ad Ro

manũ Pontificem Joannẽ xxii mittit, petẽs Coronã Regia

Annus Dñi 1316

Matur⁹ et longa expectatione digestũ tempus diuisione
præsertim intestina, ex morte Henrici Slesiæ et Glogouiẽ Du-
cis sublata, et terris Maioris Poloniæ, vẽt Posnaniẽ et Calis-
siẽ in vnam Monarchiã, a qua viuente Henrico Duce
Glogouiẽ prædicto, pestifero Scismate exciderant, redu-
ctis, Vladislaus Lokietek Dux et Dominus Monarcha Re-
gni Poloniæ tempus aduenisse ratus, quo eidem Regno sui
decoris et excellentiæ posset restitui imago. Siml quoq; ad
recuperatione terrę Pomerania, de qua se per Elemosina-
rios suos fres Cruciferos de Prussia spoliatũ gemebat
solicitus, comunicato Prælatoꝝ et Baronũ Regni Polo-
niæ consilio, Geruardum Vladislauiẽ Pontificem, virũ
singularem et rarę prudentiæ, et feruentissimũ patriæ, ad
cuius commoda se se natum educatũq; depromebat, a ma-
torem. Ad Summũ Pontificẽ Joannẽ xxii in Auinione
tunc tenentẽ sedem. Qui post biennalẽ Sedis Apostolicæ
propter discordiam inter Cardinales exortam vacatione,
eo anno electus fuerat, decreuit mittendum suapte lega-
tionis hutusmodi munus, ad rescindendas et patriæ & suæ
Vladislauiẽ Ecclię graues atrocesq; iniurias, à Crucife-
ris de Prussia illatas, et dictim exuberan, deposcentẽ.

Huic

Huic in instructionibus mandatú est vt Duce Vladislaú Lokietek Cui fere omnium Ducatuum Regni Polonie cessit succesio, strenuitate et animositate sublimem, industria vero, prouidentia, disciplenaq3 militari ceteros sue ætatis Duces excellentem, Summus Pontifex, in Polonia Regé dyademate Regio decerneret Coronandum, Subueniret Sú mus Pontifex statui Regni Polonie multipliciter collapso, ex coronatione huiusmodi contra Barbaras et vicinas nationes illú infestán, priorem resumpturo vigoré, Item vt Magistr et ordinem Cruciferor de Prussia, terram Pomerania nuper per violentiam a Regno Polonie abstractam et temere occupatá reddere, et de illa cedere Apostolica autoritate et censura compelleret, hec enim via, Regno Polonie superioribus guerris et intestinis discidijs debilitato et quassato, et nó dú in robur virile erecto, pro recuperatione terre Pomeranie aptior commodiorq3 visa est, ne occupatio terre dicte dú armis et máli gladio expediri rescindiq3 pro illa tempestate non potuit. Saltem in Eccliastico gladio, præsertim ne per diuturnitatem senesceret, rescinderetur, Cruciferi quoq3 nosent, acceptá iniuriam et terra Pomerania occupatiom Polonis cura esse, et ex cordibus animisq3 eor núq3

abolendam. Instructionibus vero aũt datis etiam litere prę-
latoꝝ et Baronum Regni Polonie ad Summũ Pontificem &
Cardinalium cętum titulatę superadditę sunt. vt magnitudi
nem eaꝝ rerꝝ pro quibus gernardus Epũs Vladislauien mit-
tebatur. et feruoré mittentium. sermonis et scripturę gemina-
tio testaretur.

Papa Ioannes xxii dictus eligitur Anti-

papa quoqꝫ per Ludouicũ Roma. Regẽ cõstituitur

Quamuis post obitum Clementis quinti. Cardinales
ad substitutiõm Summi Pontificis processuri. Conclaue
apud Carpentoratum ingressi fuissent. ob grandem tñ tur-
bationem illic exortam inde receſserant. et in diuersis ciui-
tatibus aut villis amplius quã annis duobus stabant,
diligentia tñ Comitis Pictauien. frĩs Regis Francie, qui
super his anno et dimidio laborauerat. apud Lugdunũ
congregati. et in Conuentu frũm prędicatoꝝ in Vigilia
Apostoloꝝ Petri et Pauli inclusi quadragesima die ab

inclusione

inclusione. Jacobū de Catharto ex patre Arnoldo Epūm. Portuēn Cardinalem concorditer eligunt. Qui Joannes xxii est appellatus Nonis Septēm. in Lugdunēn Ecclia coronatus. Ex Lugduno Curiam in Auinionē traiecit. et sctūm Ludoui; cum Epūm Tholosanum. ordinis minor Filium Carolis scdi Regis Sicilia et patruū germanū Ludouici Hungaria et Polonia Regis canonisat Septimo Idus Aprilis apud Auinionem Anno quoq; sequenti pradeceſsoris sui Clemētis constitutiones ordinat publicari. et ad studia generali trāsmitti. Anno vero Mille. c.c.c. xx. xv Calēn Maij. Beatum Thomam Erfodēn Epūm. Theologia et Canonū Doctorē Canonisat. huius tempore Ludouicus Dux Bauaria in Romanor Regem electus. Missis ad Joannē Papā nūcijs. rogabat. vt Romam ad Coronandū eum personalit venire dignaretur. Sed Papa Joanne iustam excusationem apponente Ludoui; cus ipse in coleram accensus. de consilio ~~iustor~~ suor et quorundam Romanor absentiam Papa molestius ferentium. Antipapam alium creauit. appellauitq; Nicolaum. Quem Joannes Papa legittimus. propter scandalum et errore Scismatis ex malignitate inductū. Anatematisauit. vna cū prafato Nicolao Antipapa et sequacibus suis. Bauarię ter;

ram. Ecclíastico subiciendo interdicto.

In Prussiã triplex expeditio cũ nõ parua eiusdẽ iactura & vastatiõe.

Marsalcus Prussiæ Henricus de Ploczk Saxo gẽre, ex proprio tantũmodo Milite exercitu collecto. Lituaniam ingressus, districtũ Jasow vastat & exurit. Et quingentis Lituanis captis Prussiam reuersus, plures Milites ex Reno in Kingsberg grã excrcenda in Barbaros Militiæ offendens, alteram illico in Lituanos expeditiõm egit, districtumq; Medenikj ingressus. Castro Bisen conquisito et exusto, octuaginta quoq; Lituanis qui illic reperti erant necatis. Etiam districtum Medũnen continua vastatione et incendijs redigit in fauillam. Magr deinde Prussiæ cum maioribus copijs Lituaniã repetens, Castro inferiori Giedemin expugnato & exusto. Cum superius probe defenderetur dũ Lituanos ad congressum intelligeret elici nõ posset. Exercitu quadrifariam

fariam diuiso populatiõm, vastatiõm, et incendia iussit latius extendi, quo effectum est, vt plures numero districtus Lituanor, ad eam diem intacti et incensi, et vastati sunt, et capti: uor longus ordo cogestus. Dum aũt spolijs et captiuis chri: anorum exercitus subfarcinatis et Lituania rediret. Prussię Marshalcus pedibus iter, quo propositũ suũ fieret secretus co: ficiens, ad Ingedin Casty diluculo perueniens. Illud se ar: bitrabatur facile ob torporẽ et neglectũ Lituanor interceptu: rum. Sed dum spe sua frustratus, Castro tãtummodo inferio: ri exusto regrederetur ad suos, a Lituanis illum persequen: tibus inuasus est. Multis aũt vtrinq; occisis, hi qui de Mar: shalci fuerant densitate syluar tecti, manus Lituanor effu: giunt. Frugibus aũt ad maturitatẽ pertingentibus. Intrat iter Marshalcus Lituaniam et duobus Castris, Pisthin et Ingedin expugnatis et exustis, oĩa etiã sata aut concul: cat, aut Eam vlturus molestiã. Dauid prafectus Castri Lituanor Garthin Cũ octingentis armatis Prusiã inuadens Districtum Vonstorff. agendo cedes, spolia, et captiuitates hominum deuastat. Hunc Comendator de Kapijow dum re: diret consecutus, certamine inito, et captos ab eo liberat, et quinquaginta quinq; occisis, ceteros in fugã agit.

Magr Prussi x intel lecta missa legatione ad sedē Apostolicā

mittit et ipse aliam, & Ioannem Bohemia Regem hortatur vt et ipse tanquam verus Polonia heres impediat negotiū.

Annus Dñi 1317

Cognitio Magr et ordo Cruciferor. de Prussia. Geuardū Vladislauien Epum. ad Sūmū Pontificē. et pro decernēda corona duci Vladislao Loktek) et ad querendū de eor temerarijs ausibus et malefactis Animom transisse. cepe: runt vehementer soliciti esse, vt vtriusq; rei impedirent consumatiom. et exactiom quidem vniuersis terris quas oc: cupauerant, pro administrandis et excquendis his quæ aduersus missiom Geuardi præparauerāt de vnica terra Po: meraniæ, quamuis exercenti bello languida & pannosa. scotum vsualem a marca exigenda, Triginta marcar milia

feruntur

feruntur habuisse. His quidem et alijs pecunijs ex porta Gda:
nen̄ et mercibus naufragio periclitatis, quas lege (quam
appellant Rhodiam) extunc vsurpare cęperunt sub bre:
uiusculo tempore res eorꝝ coaluerunt creueruntq; in im:
mensum. Crescentibusq; opibus, animus suapte temera:
rius et insolens, in maiorem superbiam erigebatur, Mis:
sis itaq; in Auinonem nuncijs, qui propositiones et quę:
relas Regni Poloniæ friuolis et sinistris responsis elide:
rent, alios nuncios ad Ioannem Bohemiæ Regem, cum do:
narijs et largitionibus magnę importantię transmittunt,
eumq; prece et precibus sollicitant, et facile inclinant,
Ne in Regno Poloniæ patiatur Vladislaū Loktek in Re:
gem erigi, hostem illum suū et Regni futurꝝ sui habiturus,
præsertim cum et ipse possit ius Regni Poloniæ iustius,
quam Vladislaus petē, ratione consortis suæ Elizabeth,
quæ erat filia Venceslai Bohemiæ & Poloniæ Regis, il:
lum legittime contingente, In hanc sententiam Nuncij
Regis Bohemiæ Ioannis, Auinionem missi petitiōm Regni
Poloniæ, per Geuardum Vladislauien̄ Cpūm factam, pri:
uatim & publice impediunt, et pluribus respectibus Re:
gnū Poloniæ, ad Ioannem Bohemiæ Regem, qui etiam illi:

us titulo in hanc diem fugebatur astruunt. deuolutú, of-
ferén se loco et tempore singula quæ proposuerant et alle-
gauerant probaturos.

Vlturus electiõm suã ex Regno Bohemico, Joannes Comes de

Luczemburg Bohemiã inuadit, a Guilhelmo th sibi oc-
curente profligatus eicitur

Eiectus propter multiplices transgressiones iustas et legittimas Joannes Comes de Luczemburg Bohemiæ Rex á Baronibus et militibus Bohemiæ electiõm suam ignominiosam vlturus. Contractus Almanor et signanter Sueuor auxilijs, adiuuante etiam illú Boleslao Bregen & Legnicen Ducc. Bohemiam ingreditur, et eam igne spolijs et cede peruastat. Cui Guilhelmus Zaiecz occurens, pri-
mum Sueuos confligit, deinde et Joannem Bohemiæ Re-
gem solatijs Sueuor nudatum expellit, Joames ipse

Rex

Rex, pro hoste Bohemor indicatus. qui Theutones in pri-
mis haberet acceptos, Regnúq; Bohemiæ multis expost ca-
lamitatibus subiacuit. et oim fere Bohemor odijs in eũ cõci-
tatis, pluribus contumelijs et probris auditio sua et nomen,
per Bohemor Proceres lacerabatur. Subibat quoq; animos
Bohemor magna pœnitudo, qd̃ vix Almanici sanguinis sua-
pte sibi et linguario eor Slauonico infestũ scabrosis quóq;
moribus plenũ, in Bohemia Regem delegissent, iam tunc
in eor perniciem grassanté. et amplius. nisi sibi extéplo
consulerint, grassatur.

Fames in Polonia atrocissima.

Tanta Eo. Anno Fames Poloniam inuasit. vt mres
filios angustiate. comederent. Lupi insuper famẽ inuasu-
ri, in obuios quosq; etiam tensas portantes balistas. ir-
ruerent et per victos edacissime deuorarent.

Maria et Beatrix con-
sortis Caroli Vngariæ regis moriuntur.

Xv Decemb. Maria Consors Caroli Hungariæ Regis, et filia Casimiri Ducis Poloniæ Thesnen et Bithomien, in Themesuar moritur Et in Alba Regali sumptu Regis tumulatur. Cuius morte secuta, Carolus Hungariæ Rex, Beatricem filiam Henrici Romanor Imperatoris, et germanã Ioannis Bohemiæ Regis, in secundum matrimonium superduxit Quæ et ipsa vix Anno vno vitam producens, fatis intercepta, apud Varadinũ sepelitur.

Vladislaus Legnicẽn dux recuperaturus ducatuũ suũ à frẽ qđ

eidem in, 32, milibus marcar obligarat expeditionem parat, victus tandem à frẽ mente captus erat.

Annus Dñi 1318

Tactus grandi, et intrinseco dolore Vladislaus Legnicẽn Dux, Filius Henrici quinti Vratislauien

Ducis

Ducis, qđ sortem suam et Ducatú Legnicén germano suo. Ducis Boleslao Bergén, in triginta duobus Marcar milibus uigore diuisionis inter frés celebrate debitar obligasset Cú eo pannoso et egeno existente, Boleslaus et Legnicén et Bregén sorté haberet possessam Guerrandú cón Boleslaú Bregén Ducé frém suum, iniqúor consultor seductus consilio duxit, ratus per Guerram frém Boleslaum et debitú relaxatur pecuniar et frí de Legnicén Ducatu cessur. Quantis itaqz potest amplioribus, et Legnicén proprium et Bregén fraternum Ducatus rapinis, spoljs, incendijs, et pradis deuastat. Cuius temeritati Boleslaus Bregén Dux, validá resistentiá opponens, Cum et milite prastaret, et súptu, et armis, conatus suos perfringit, et sepius fusum fugatúqz tádem comprehendit, et in Carcerć in Legnicén Castro coniectú dimidio Anno in pedibus et manibus obligatú detinet captiuum. Agentibus dém comunibus amicis, fit reconciliatio inter eos, eo pacto et conditione, vt Boleslaus Bregén Dux, Legnicén Ducatum in pecunia sibi decreta teat, et Vladislao frí amis singulis octingentas marcas quibus statum suum ducere possit soluat. In hoc fędus a Captiui: tate Vladislaus Dux Legnicén solutus, de his nil qua

pepigerat seruans Boleslaũ Bergẽn Ducem. aſserens illũ lar-
gas et multiplices largitiones promisiſse grauiter et moleste
impetit, quo promiſsiõm negante, coactus est Boleslaus Ber-
gẽn Dux arbitris et Baronibus comunibus decernentibus,
per triplex Iusiurandũ facere purgatiõm. Dũqs ita Vla-
dislaus Legnicen Dux secus sibi omnia ceſisse. quã spera-
uerat vidisset., Frenesim haurit. et delirans. miluti cuidã,
qui Castry Hornsberg sitũ in montibus habebat, se adiũgit,
et ex Castro huiusmodi. cũ exiliatis profugisset. et ere a-
lieno grauatis. pradas agere in Legnicen et Bregẽn Duca-
tibus cepit. Sed dum in villas Jankow et Virbyn, in ter-
ra Bregẽn sittas. spoliaturus illas impetũ fecisset, à Ru-
sticis qui pro sua securitate. Centũ armatos cõduxerãt.
captus est. cũ viginti complicibus, et Boleslao Bregẽn Du-
ci prasentatus. Qui cũ illũ in vincula trusum anno in-
tegro in Legnicẽn Castro detinuisset, tantam tamq; ingẽ-
tem frenesim induit, Vt et stipsũ. et singulos sibi ministran
conaretur occidere. Nemoqs illi auderet appropinquare.
Mitigata tandem frenesi a vinculis dimissus. nunq; sta-
bilem tenuit gradum sed delirantis inmodũ. Cũ vno
vel duobus Comitibus, nunc apud Eccliasticos. nũc Mili-

tares

tares, aut scultetos, hospitatus vehebatur. Sub hac q̃ mentis alienatione et vesania aliquanto tempore versatus, ad animi tandem sui competentiã redierat.

Item Epidimiæ pestis eodem Anno Poloniẹ vigebant

Magr̃ Prussiæ procuratorẽ Epi Vladislauiẽn captiuat quẽ tricenta marcas acceptis captiuitate soluit.

Opponente Geruardo Vladislauiẽn Epo. in Curia Romana tunc Auinione constituta, super iniurijs ecclie suæ a Magro et ordine de Prussia debitam defensionem, et prædictos Magrm et ordinem, tũ propositiõibus publicis in Apostolico Consistorio ẹditis, tum monitorijs penatibs a sede Apostolica in restitutiõm eorũ quæ in decimis & villis Mensam Vladislauiẽn contingentibus, in terra Pomeraniæ occupauerant Decretis, debita animaduersione percellente, Magr et Cruciferi. Cum in Epũm seuire non pos-

sent, in suos conceptā depromunt crudelitatē. Et Paulū eiusdē Geruardi Epi in terra Pomeraniē procuratorem in Villa So: kowo captiuant, et carcerali deputatū custodiæ longo tem: pore tormentant. Qui diros cruciatus, et captiuitatis mole: stias volens euadere, Tricentas marcas pro sui liberatiōe iuxta depactatiōm numerata pecunia Magro persoluit. Cō: ceperat enim summus Pontifex Ioannes xxii et ex Ger: Geruardi Vladislauien Epi et alior multor institutione graue odium in Crucifericū ordinem, pluribus preuaricationibus la: borantem, adeoqz illum execrabatur, quod illū iuxta atqz templarior exterminare disponebat.

Afflauit animā Ioannes Plocēn Epūs in eius Cathedram conscendit Florianus electione Capituli substitutus.

Absumitur Eo anno Ioannes Abrahē Plocēn Epūs, octo Annis in Pontificatu exactis, et iusto ordine apud Plocēn Eccliam sepultus. Florianū de Koszielecz natione Cuia uien.

uiẽn accepit successorem, ex peste Epidimię infectus, quę uni:
uersum Polonicum Regnũ grandi infestatione vexabat. Erat
aũt Florianus ipse genere Nobilis, de stirpe et domo acer:
uor, electione Capitulariũ substitutus. Et a Stanislao Gne:
suẽn Archiẽpo confirmatus et consecratus de speciali aũuen:
tia et fauore Venceslai alis Vankonis Masouię Ducis.

Solutio denarii S. Petri instituta.

Solutio denarij Sancti Petri, pro Lampadibus, per Casimi:
rum primũ Regem Poloniæ, Romanę Ecclię et eius Pontifici
repromissa, quæ in id tempus perfunctorię reddebatur. Colle:
ctoribus Apostolicis agentibus innouata est. Licet enim ab
exordio institutionis ipsius de domo et familia qualibet tres
tantummõ denarij vsuales et auenę cribr, soluerentur, huius:
modi tñ consuetudine abrogata sancitũ est, vt de quoli:
bet capite Coloni et rusticani homines vnũ Denariũ annu:
atim persoluant vsualem. Quæ etiã in diẽ hanc, et vsq3
in ætatem nrãm continuatur.

Pontifex propter obiecta Ioannis Bohemiæ Regis nolens promouere Vladislaum in Regē īrās scribit satis honestas.

Annus Dñi 1319.

Concertatione super Iure et titulo Regni Polonia, Coram Ioanne Papa xxii. et Consistorio Apostolico, per Geruardum Vladislauiēn Epum, pro Vladislao Polonie Duce et Monarcha. Et nuncios Ioannis Regis Bohemiæ in longū progressa. Quamuis allegationes pro parte Ioannis Regis Bohemiæ ~~in longum progressa~~. proposite fuisset, per Geruardū Vladislauiēn Epum sufficienter. et ad plenū cōsutate, et prefatus Geruardus Epūs. etiā post nūtios Regis Bohemie ex Auinione discessum. sollicito studio Summū Pontificem et cardinales de decernenda sibi pro Duce Vladislao Lokietk Corona sollicitaret. Papa tñ. nollens esse Joanni Bohemie, qui cū Francor Rege Philipo affinitatem

iungens

iungens. filiam eius filio suo Venceslao acceperat. et in Curiam Francor. Regis educandū tradiderat. vbi mutato nomine Caroli nomen est sortitus. à decreto quidem super quo nomine Regni Poloniæ instabant abstinuit. Lr̄as tn̄. quibus Prælator. et Baronū Poloniæ animi dubietatis caligine dispulsa. in Coronatiōm Ducis Vladislai prouocarentur Eisdē Prælatis et Baronibus Poloniæ scripsit. Siquidē de nō dato Decreto excusans, Prælator. vero et Baronū Poloniæ mentes ad celebrān Coronatiōm Vladislai Ducis, subtilibus celaturis. et quid fieri vellet. redolentibus. inflāmans. super quo et Geruardus Vladislauiēn Epūs. negotij præfati feruentissimus promotor schemate largiori Apostolicā habens exploratam voluntatem, Ducē Vladislaum Prælatos quoq; et Barones Poloniæ, per lr̄as et nūcios cōmone fecit. Cū suam residentiā apud Curiā Romanam, donec negotia Regni et Ecclie votiuū sortirentur effectum. ipse firmauerat, quatenus sine cūctatione aliqua. Coronatiōm Regiam fęlicem habituram exitum expediant et peragant. Super aūt terrę Pomeranię occupatione Papa rescriptū Archiepō Gnesnēn. Posnaniēn Epō. et Abbati de Mogilno) transmittit. Mandans vt sumaria informatione accepta. si Magr̄m et

et ordinē Cruciferor terrā Pomerania occupare reperierint, Cos ad restitutiō illius per Censurā Eccliasticā. Cū brachij sc: cularis inuocatione compellant. Quā omnia, vt ad liquidū possint a succedentibus ætatibus agnosci et nullo pacto a: ut ingenio in dubiū reuocari, vtriusq; rescripti Apostolici continentiam, fidem, his quę refferimus daturam, adiecimus

Joannes Epūs seruus seruor Dei Venerabilibus fratribus, Archiepo Gnesnēn eiusq; suffraganeis Salutem & Aposto: licā Benedictiō. Ducū Venerabilis frater noster Geruardus Epūs Vladislauien. vr̄ edilector filior vestror. Abbatum Monasterior. Priorū, pradicator, et Gardianorum, minor ordi; num. et conuentū eorūdem, nec nō capitulor Eccliasticor. ac Nobilium Viror. Ducū Comitū, Baronū ac vniuersitatū. Ci: uitatum et Castror per Regnū Polonię consistentiū Nūtius adhoc specialr deputatus destinatus, ad presentia nostra accedens. nobis vras et eor lras prasentauit. per quas Apo: stolicatui nro inter cetera significare curastis, q ab olim post obitum Clarę memoriæ Regis Poloniæ, qui tūc erat seditionibus et dissidijs ac Guerray discriminibus inte: stinis, inter ipsius habitatores Regni peccatis exigentibus

suscitatis

suscitatis Regni status eiusdē, quod solebat florē diuiciis, tā propter hoc quam etiam propter crebros Tartaror, Lituanor, Ruthenor et alior paganor incursus. Qui Polonor gentem, quasi nonnullā desidem captiuā diuersis vicibus abducēn, in miserabilem redigerent seruitutē, et limine fidei derelicto in nr̄i contumeliā redemptoris, Idolatrię seruire cogebantur. Nec nō propter occupationes diuersar Regni eiusdem partiū & locor, defensore carēn, qua nonnulli alienigenę inuaserant, erat grauissima depressione collapsū, in Eccliis vero Monasteriis et alijs Deo dicatis locis fideliū deuotiō constructis. In quibus deuotis laudibus colebatur omnipotens, cultus diuī nominis neglectui tradebatur, quor aliqua spelūcę latronū effecta, aliqua solitudini derelicta, et multa ipsor ruinę vastatibus subiacent adyciēn nihilominus in l̄ris supradictis, qđ nisi per prouidentiam sedis Apostolicę et circūspectiōm sup hīs occurreret celeriter remedio opovtuno, verisimil̄ potevant formidari, ne terra ipsa ad exinanitiōm irrecuperabilē deueniret. Propter qđ tā vos per Epūm et literas supradictas, qm i: dē Epūs per setpm. Cū multa nob instātia supplicastis. Vt cū Regnū supradictū esset nobis et Romano Ecclię nullo mediante subiectū, et in signū subiectiōis huius Census qui denarius Be.

ati Petri vocatur nobis et eidē Eccliē deberetur. eiusdē Regni
aperiēn viscera pietatis. et eius calamitatibus ac pressuris pa:
terno compatiēn affectu. et illud Clementis propiciationis ocu:
lis intuēn. de tali Rege prouideremus eidem, qui ostenderet
exinde qualr subditos oporteret per iusticiē semitas ambulare.
quiqꝫ in potentia virtutis altissimi dirigeret indirecta. inso:
lens reprimeret. et restauraret deperdita. Dictūqꝫ Regnū tā:
tē calamitatis angustijs. quibus subicitur inceſsāter. Deo
auxiliante subductis. statū resumeret quietis et dulcedinis
primitiē. Dilectū filium Nobilem Vir Vladislaū Cracouiēn,
Sandomiriēn, Siradiēn, Lancicien. Cuiauiēn, Regniqꝫ Polonie
ac terrē Pomeraniē Ducē et hērēdē, ac etiā possessorē stre:
nuitate sublimē, industria, prouidentia militia stipatū mul:
titudine Vassalor onustū, Munitionibus. diuitijs et fortali:
cijs prēpotentē. promouēdū per nos et Regē Polonie cōcorditer
nominando. supplicantes instanter. vt prafatū Ducē in Re:
gē dignaremur ipsius Regni Polonia et benignitate Aplica pro:
moueri. et Coronari diademate Regio mādaremus. Quia vero
nōb ex pramissis firmē spei fiducia suggerebat. qd prafatū
Regnū per promotiōm huiusmodi ad virtū suar potentiam
restauratam fortius dictor Paganor ꝑualeret incursibus. eē

facilius

facilius pestiferos conatus reprimeret. Eorúdem vbertate pacis, cultu seruato iusticię frueretur libertas Eccliastica, ex prę: missis desidijs conculcata, suú resumeret Deo propiciante vigore Eccliacę quoqs personę dicti Regni ipsis & Eccljs eorúdem ab oppressionibus reuelatę, possent vacare cómo: dius circa cultú diúi nomis amplian dú. Ipsiusqs Regni fideles, in diuinis beneplacitis prosequendis, et eiusdem Eccliæ Roma: næ qm ipsi matrem eor et dominá recognoscút. fidelitatis et de: uotionis firmius stabiliri constantia, pradictos Epum et trás be: nigne recepimus. Et ea quæ idé Epus super eiusdé promotiom Ducis proponere voluit. Corá nobis libenter audiuimus, dictaqs literar tenoré cú multa iucúditate perspeximus diligenter. De: mú aút charissimi in Chro filij nri Joannis Regis Bohemiæ Il: lustris, superuenientibus núcijs, per eos fuit Apostolicatui nro humilr supplicatú, Vt cú eidé Regi Jus in dicto regno Po: lonia competeret qd se offerebant suo loco & tépore proba: turos abstinere, ab ipsius promotione Ducis dignaremur. Sed idem Epus post nútior ipsor instantiam, sicut prius crebris vicibus contrarium certitudinalr affirmando proposuit. Qr Rex prafatus in dicto Regno Poloniæ, nullú Jus proprieta: tis seu possessionis sibi poterat vendicare. Cú plenú Jus

pradicto Duci tanqz ipsius Regni domino naturali. et here;
di legittimo, cui succesſit iure nature a suis progenitoribus
debebatur in regno competeret supradicto. Pro huius sepe;
dicti Ducis promotione iam pro parte vra, qua per seipm. sup;
pliciter insistendo. Nos igitur volen vnicuiqz Jura sua ser;
uare, ab huiusmodi promotione ipsius Ducis petita. ad pra;
sens prouidimus abstinendu. Non intenden per hoc. Juri
vro et alioz supplicantiu predictoz praiudiciu aliqd gera;
ri, quin illo sic uti, si et quado vob expedire videbitur
valeatis, qd cu cuiusuis alterius no ledatur. Datt. Auin;
none xiii Cal. Septemb. Anno Dni 1319. Pontificatus
nostri tertio.

Joannes Comes

Ioannes Comes Lu" cemburgen" qui Boh" mico Regno pulsus e" rat dolis illud recu" perat dolo aũt in Baronum ne" cem aspirans per consortem eius Barones admoniti nec̃e euadunt.

Duplici malo. expulsione vẽit de Regno Bohemiæ turpi, et Clade perniciosa, Ioannes Comes de Lacẽburg Bohemia R insperante obrutus, quid ageret ignarus, neqꝫ enim opes, neqꝫ vires sibi suppetere ad humiliandam Bohemoꝝ rebellionẽ videbat, ad súmmũ Pontificem Ioannẽ Papã xxii, et ad Ecclesiasticũ solatium fugit. Et Censuras vt vxor sua Elizabeth sibi redderetur dari obtinuit. Sed cũ Proceres Bohemiæ Censuras et Interdictũ nihili pendendo contemnerent, ab Ecclesiasticis Bohemiæ rogati, ire Reginam Elizabeth ad Regem Ioannem in Lanceburg decernunt, dantqꝫ libertatem et licentiam abeundi, conducentibus illam Almanis a Ioanne Rege missis. vsqꝫ ad Pilznã peruenisset cũ

Proceres Bohemiæ pœnitentia acti, illam insequũtur, et prope Tachon consecuti, Almanis repulsis ad Pragam reducunt, ab eo quoq3 tempore, nulla ratione poterant induci, vt reddere Reginã Regi q̃m sustinere censuras animo contumaci et obdurato mallẽt. Ioannes aũt Comes Lanczeburgẽ et Bohemiæ Rex, armis om̃issis, dolis vtendũ potius ratus, ad quos illum etiam suapte vafra natura, et callidũ ingenium adiuuabat. Per communes amicos agit, cũ Bohemis de pace, illosq3 sibi, morũ suor̃ & actiõm correctionem per Iusiurandũ, pactiõm, et fidem, solenniter celebratã repromittens, conciliat. Regniq3 Bohemiæ annis aliquod intermissã administratiõm assumit, Ardens t̃n pro contumelijs, vituperijs, & Cladibus, quas superioribus annis susceperat, in Bohemicam vltionem, clandestine illam effecturus, cum aperte nõ posset nec auderet, amenissimũ pratũ muro circũdat, et in eius circuitu turres locat, ludũq3 torneamenti Bohemis indicit, per Almanos milites in huiusmodi turribus clandestine includendos, Barones et Proceres Bohemiæ sub medio certamine torneamenti distentos occisurus. Id malũ hanc quoq3 fraudem. Dum Regina Elizabeth præsensisset, gentis suæ tam miserabilem necem auersura Bohemiæ Baronibus, quæ in eor̃ capita cõparata sunt, mala denuntiat, at illi citato agmine exercitualr̃ congregati, ad tor-

neamenti

neamenti pratū conueniunt. Et tam mux circulare quā turres in eorum discrimen magno sumptu fabricatas, a fundamentis subruendo dissoluunt. Qua nouitate perculsus Ioames Bohemia Rex veritus, ne quandoq3 fraudes sua & dolositates in caput eius recciderent, non apposuit amplius fraudes perniciosas struere, et contra Bohemos debachari.

Mortuo Henrico Ep. Vratislauiēn discordia

capituli duo sūt electi, qui fere septem annis in Curia Romana litigant.

Mortuo sub hoc tempore Henrico de Vierzbino Vrat: Epo, nono Calēn Octob. in Eccl'ia Vrāt. sepulto, Vratislauiēn Capitulū Electiōm de futuri Pontificis substitutione celebrans, bipharię diuisum est. Quidā enim virtū, alij Lutholdū Canonicū Vratislauiēn eligunt. Et discordia pestifera, tam inter electos, quam eligentes liuorosa emulatione consurgit. Neutra aūt parte de Iure cedente, fidebat enim vterq3 electus Iuri suo Questiōn et tribunal Sūmi Pontificis delata, annis prope septē litigatū est, et grandes sumptus nec quicq3 et inutilr emuncti. Licet enim

nim post multas altercationes vitto cessisset victoria, octo tñ tã: tũmodo diebus, post relatũ ex aduersario Lutholdo triũphũ super: uiuens, morte subtractus est.

Boleslaus Legnicẽn DVX Cunrado Olsnicẽn iniu: riam patris vlturus bellũ infert atq3 eo redacto ad extremã egestatẽ om̃ potitur.

Amaro et exulcerato Boleslaus Bregẽn et Legnicẽn Dux fe: rens animo, et pris sui Henrici quinti captiuitatẽ pactatiõmq3, & nonnullor Ciuitatum et Oppidor alienatiõm, in Cunradi Ducis Glogouien, pris sui captiuatoris et depactator nepotes seuit, Et Cunrado filio Henrici Glogouien Cui Olszna et Ciuitates a pre suo depactatas obtigerant, bellum mouit. Quod tã in fe: sto tractat peragitq3 animo, Vt Cunradi Olsnicẽn aduersa: rij sui principatu, Incendijs et spolijs peruastato, et per aliqd certamina fuso, Cunradum ipsum ad fundũ egestatis redegerit, vt pote qui Equũ retinens viuũ, pallio lineo amiciebatur. Bello tandem huiusmodi Baronũ Cõmuniũ interpositione sedato, Coa:

ctus

ctus est Cunradus Olesnicẽn Dux, ex fędere tunc icto. Namisla-
uiam, Berolthow, Crzuczborg, Piczẽn et Kunczenstadt. Duci Boleslao
Bregẽn et Legnicẽn restituere, et perpetuã de illis cessiõm facere, Vo-
loniam aũt atqꝫ Lubens Etsi ad Legnicẽn Ducatũ pertinuerint,
et a prẽ suo Henrico quinto tniuste abstracte fuerint. Boleslaus
Bregẽn et Legnicẽn, Cunrado Olesnicẽn, sue compassus egestati
dimisit et donauit, accessione aũt tot bonoꝝ ditatus. Slesia Prin-
cipis gloria & fama anteibat, quã ãplius cumulaturus, in milites
Clientes, et Vassallos, liberalius quã sat erat se gerere, sũptus in
super prodigos damnosos facere rursum cępit. Ex quo multipha-
rijs se debitis per vsurarios contractis, inuoluens Oppidũ Nẽ-
mptr cum suo districtu Duci Bernardo Swidnicẽn. Item Haino-
uiam et aureũ montẽ, in pluribus marcaꝝ milibus creditoribus
Ciuibus Vrat'. obligat.

Fames Polonos adegit
Cadauera humana vora-
re.

Famis malum. Cum annis duobus transactis Poloniæ Regnũ,
varijs et execrandis vexasset incomodis. Etiã in annũ tertiũ

ebuliens, et ampliori quam ante seuitia ꝯniuersos percellens, adeo plerosq3 affecit, macerauitq3, vt parẽ fũlios, et filij parẽ, pro excludenda fame occiderent, et illoꝝ nephandis carnibus vescerentur, Nonnulla insuper cadauera in patibulũ actoꝝ raperent, vt uentrem rugientem illis implerent, Erant, qui cibo imoderatius stomacho debili et exangui cõmisso, In ipso comestionis articulo, aut cito post cadebant extincti.

Poloni non expectato alio decreto Apostoli"

co Vladislaũ Regẽ Cracouiæ coronat portatis tunc primũ ex Gnesna Corona & Regalibus Craccouiã.

Annus Dñi 1320.

Prelati & Barones Proceresq3 et Nobiles ꝯniuersi Regni Poloniæ Summi Pontificis Ioannis xxii auditis ltis, et hijs quę tacite suadebant digestione singulari recensitis, anisamentis insuper Geruardi Vladislauiẽ Epi persuasi, Ducem Vladislaũ Lokietek expressiori decreto Papę nõ expectato, In

Regẽ

Regem Poloniæ Coronandũ vniuersali acclamatione fauore et consensu decernũt, et diem dominicum Sanctor̃ Fabiani et Sebestiani, ad eam rem conficiendam indicunt. Vt aũt coronationis prædictę feliciora et magis decora essent auspicia, Placuit à Gnesnẽn Ecc̃lia honorem coronationis Poloniæ Regũ rescindi. Et illam Cracouiẽn Ecc̃liæ quæ et ipsa quondam Metropolitica fungebatur excellentia, applicari. Dignũ et iustissimũ existimãtibus p̃ribus et proceribus vniuersis, Cracouiẽn Ecc̃liam et vrbẽ, quæ tũ situ tũ frequentia et cohabitatione hominũ, tũ muror̃ structuris, et omniũ rer̃ quæ illi à circũuicinis porriguntur prouinciis celeberima, varijs etiam diuinis præsertim, tũ Sancti Stanislai Martyris et Sanctor̃ plurimorum corporibus extat numero cultu et veneratione nobilitate, prerogatiua illa amplius illustrari. Die itaq3 Dominico festo Sanctor̃ Fabiani et Sebestiani aduenientе, ad Cracouiẽn vrbem ab omnibus statibus ordinibusq3 Prælator̃ et Baronũ Poloniæ itum est. Et Dux Vladislaus Loktek in Cracouiẽn Ecc̃lia per Stanislaũ Gnesnẽn Archiep̃um Missã de Sp̃u Sancto solenni offitio celebrante, assistentibus sibi Ioanni Muschata Cracouiẽn Domaratho Posnaniẽn Cp̃is, et Thniciẽn, et Mogilẽn, Andrzeiouiẽn, Brzessẽn Abbatibus, in pluuialibus et nutris infulatis, et multitudine Procer̃, Baronũ et No:

bilium copiosa, in Regem, Ducissa vero Heduigis consors sua, Du-
cis Boleslai Posnanien filia, in Reginã Poloniæ inunguntur. Et
diadematibus Regijs, quæ etiam ex Gnesna cũ pomo et sce-
ptro alijsq; insignijs Regalibus Crac. translata sunt, coronan-
tur. Et dies illa cum omni celebritate et hilaritate omni tradu-
cta. In crastino vero, Coronationis Vladislaus R. fastigijs
Regijs vestitus in vrbem Cracouien ad Tronũ sibi præparatũ,
cum prælatis et Baronibus descendens, girata prius vrbe, a ci-
uibus Cracouien vltro illud præstantibus accepit Omagium
et fidelitatis Iuramentum, ab eo aũt tempore Cracouien Ec-
clia, Iure coronanti Poloniæ Reges, pm dotata, insignita et
priuilegiata est, perpetuis temporibus illo fruitura. Cõmuniq;
edicto saucitum, Vt in Cracouien Castro velut arce firmissima
Corona, aliaq; deponantur et obseruentur Regalia, quæ in ru-
re Gnesnen, hostilẽ inuasiõm nequitq; prohibere valente,
tute seruari nõ poterant, et in Ecclia Cracouien Regũ et
Reginarũ Poloniæ deçtero Coronationes expediantur. Quod
et Cracouien vrbs sit multoꝝ hominũ capacissima, et in pro-
curandis alendisq; eisdem in omnibus rebus ad vsum homi-
nũ pertinentibus fęcundatam propriis quã forensibus et adue-
nis, voluptates et delitias pulcherimũq; et securꝝ sui specta-

culum

culum prabitura, ab ea aũt die. Vladislaus Lokteic Polonia Rex, ab omnibus subditis Regni Poloniæ, magna reuerentia, timore, & charitate cultus est. Et cuius fata dum in Ramonijs exul, erra; bat irriserant. Illius postea Thronum sũma veneratione adora; bant.

Ioannes Muschkata Epũs Cracouiẽn functus

Vita succedit Naukierus qui Eccliã Cathedralem Cra; couiẽn demollita veteri nouã ampliorẽ adificat.

Correptus aduersa valetudine Ioannes Muschkata Cracouiẽn Epus, dũ illam hebdomadis aliquot ferret, Tandẽ septi; ma Februarij sacramentis omnibus procuratus, Religiose & de; uote, de vita mortali. Cum Cracouiẽn Eccliam annis sex & vi; ginti rexisset excessit. Cuius corpus in Monasterium Clarę tumbę delatũ, illic in Choro et latere sinistro iuxta ordinatiõm quam oluens fecerat conditũ est, et funeri iuxtę honestęq; solu; tę exequię. Post cuius mortem Prælati Canonici Cracouiẽn, qui tunc pro festo purificationis Sanctæ Mariæ recenter elapso. Ge; nerale Cracouia, iuxta morem agebant capitulũ, Vladislao

Polonie Rege instigante, vocatis absentibus, ad Electionem futuri Pontificis, procedẽ Naulcer Canonicũ Cracouiẽn genere nobilem de domo Oxa, et prouincia Oppoliẽn ortum, propter virtutũ et mor singularium, quę in illo iam dudum perlucebant redolentiam, in Epũm Cracouiẽn per formam scrutinij concorditer elegũt. In quem et Vladislaus Polonie Rex, a Capitulo Cracouiẽn, et ipso Naulcero Electo rogatus, regium, vt patronus prębuit assensum. Fuit aũt Electio sua per Ioannẽ xxii confirmata, et ipse per Janislaũ Gnesnẽn Archiepũm in Epũm Cracouiẽn ordinatus. Quanti aũt precij vir et quantę religionis Pontifex fuerit, In ipso suę assumptionis primordio mox monstrauit, Nam Ecclam suã Cracouiẽn, situ angustũ habere perspiciens, quę opere veteri iuxta opes illius temporis ex humilibus constans structuris recenti etiam erat deformata incendio, nouam, demollita veteri iuxta opes illius temporis sumptuosa et quadrata petra iniciauit latitudinem, quantũ spatia loci patiebantur extendens. Hinc quoq; subsecutũ est, vt multa insignia sepulchra Principũ et Pontificũ, noua edificatione superueniente obruta, perierint. In edificatiõm aũt tam nobilem tamq; sumptuosam Ecclię Cathedralis Cracouiẽn. Non solũ Naulcerus Crac. Epus, duas partes et Capitulares tertiam, Sed et Clarus totius Dioc. Cracouiẽn

subuentiõm

subuentiõm charitatiuã contulit, et cuiuslibet beneficij et par: rochialis Ecclię, etiam de collatione Regia et laicali vacantis, primi anni fructus in sumptus fabricę exigebantur & reddebãtur.

Presentat rex Poloniæ Comissiõm iudicib. Apo: stolicis & Magistr. cum ordine procurat citari et ad caus: sam mittit procuratores Ipseq3 iusticiæ intentus est.

Post peracta Coronationis solennia Vladislaus Rex Polonię de rebus publicis et presertim de stratar. publicar. pacificatioe furumq3 et prędonum exterminio, Prelatis et Baronibus Poloniæ suis consilijs certatim cum releuantibus, varias constitutiones et edicta decreuit et ut executioni omnia tempestiue mandarentur prouidit. Cm aũt de amissione terrę Pomeranię et eius occupatione vehementi agebatur dolore, de eius recuperatione quam potuit tunc curam in: tendit. Ordinauit quoq3 consiliarijs suis id laudãn et probantib, vt iuxta comissiõm Apostolicam Archiepo Gnesnẽn, Epo Posnanien, et Abbati de Mogilno factã. Iudiciarios contra Cruciferos insta: urare processus rescriptũ quoq3 Apostolicũ in sua presentia, Jani:

slao Archiepo Gnesnen. Posnanien Epo, iubet exhiberi vigore cuius, ci-
tatio contra Fridericū Magrm. et Comendatores Cruciferor de Prussia,
ad instantiā prasati Vladislai Regis est decreta et Pontifices præ-
fati pro iusticię administratione rogati, omnem operam enixe se ad
id nauaturos obtulerant. Quibus talr confectis Pontificibus qz
et Baronibus pro cuiuslibet premiatis merito, ex Cracouia disce-
dens, et in Sandomiriam secum Illustri Heduigi Regina conferes.
Tempus quadragesimę illic exegit. vbi et Philippū Cancellarium, Sbi-
gneum Vicecancellariū Regni Polonię, et Ioannem Canonicū Ruden
Capellanos suos, in procuratores, et causę contra Cruciferos super ter-
re Pomeranię occupatione defensores, et tractatores constituit. Et
eos ad procurandum et ad promouendum causam, cum sufficien-
tibus instructionibus et impensis remittit, dans eis et cuilibet eor
in mandatis, Vt causam pradictam feruenti solicitudine quam ce-
lerius possent procurent, et ad debitam consumatiom perducant.
Cepit et extunc Vladislaus Rex, vota quę in exilio positus vo-
uerat domino reddere. Iusticiam quoqs et pietatem cunctis præ-
ferre, iura reddere, uiduis, orphanis, et aduenis benignus esse,
faciles aditus adse prębere, potēn iuxta ac inopes in decernendis
iustis iudicijs astimare, et singulas suas actiones, ad morem le-
gis diuinę referre adeo, vt felix censeri potuit, suū exilium,

in quo

in quo legi diuinę et mandatis eius obsequi didicisset Sed et rebus publicis magnum affert profectum Reges et Principes fuisse calamitosos et miseros, et aliena adorasse prætoria et alienũ manducasse panem. In propria enim angustia cognoscunt, quales se se diuinitati, quales se subditi debeant exhibere.

Henricus de Ploczk expeditione in Lithuaniam facta districtũ Mednicen

lacerat, in redeundo per insidias a Lithuanis captus. atqꝫ ad vnum cęsus.

Intermissam hactenus Lithuanor. vastatiõm Marshalcus Prussiæ Henricus de Ploczk resumpturus exercitu tam de equite quam pedite instructo, habens secũ quadraginta frẽs ordinis qui ordines ducerent Lithuaniam inuadit. & Mednicẽn districtum quam protensius potest in partes singulas conflagratioẽ et cęde deuastat, Lituani interim et Samagittę nihil ea vastatione deterriti, armis sumptis angustias vnius saltus, quem Cruciferi in redeundo transituri erant occupant, et maioribus arboribus circumquaqꝫ saltum succisis. Marshalco Prussiæ & eius exerci:

tui insidias subornant. Dum itaqs Marshalcus Prussia et exer-
citus eius insidiar ignarus saltum ingressus esset, a Lithuanis
circumuentus, inprimis ipse, deinde primores milites strangulat,
et quasi laqueo capti ad vnum omnes aut deleti aut capti sut
Lithuani & victoria et spoliis hostium potiti. Dijs suis pro pra-
stita victoria dittando Thura, ingenti pirra extructa, vnu ex
Cruciferis frem aduocati de Samlenth cum equo & armis in holo-
caustum incendunt. Gerhardus Rudde nomen eius.

En causa Pruthenica postqs a friuolo grauamine per procuratorem Magri fuit appellatu, Iudices in Innouladien Ciuitate peredictu procedunt.

Iudiciario processu, contra Magrum Prussia Fridericu
et Comendatores, totumqs Cruciferor ordine, per Procuratores
Vladislai Regis Polonia instaurato, Citatione a Judicibus de-
legatis Apostolicis, vcz Janislaum Gnesnen Archiepo, Doma-
rato Posnanien Epo, et fre Nicolao Abbate de Mogilno Gnesnen
Dioc. ordinis Sancti Benedicti, decreta, et debite executioni ma-
data

data. Magroqs Comendatoribus, & ordine personalr per Potentia-
num Archidiaconum Vnieiouien, et Laurentium plebanum in Brze-
sczie apprehensis et Cittatis, primus terminus in Brzesczie praside-
tibus omnibus Judicibus seruatus est, in quo procuratoribus Re-
gijs propositiones & articulos contra Magrum et ordinem Crucife-
roy offerentibus, Jffridus de Papow prasbiter nomine procuratorio,
Friderici Magri & ordinis Cruciferoy comparens, Mandatumqs suffi-
ciens ad causam coram Judicibus reproducens contra eoy Jurisdi-
tiom verbo excepit. Cuius causa fuissent replicationes repulse
Appellatiom nomine Magri et ordinis, a grauamine prnti, et omnib.
inde secuturis, ad sedem Apostolicam interposuit, et Brzesczie ex-
cessit. Judices aut Apostolici friuola appellatione Magri & ordi-
nis non obstanti decreuerunt, instantibus procuratoribus Regijs
ad vlteriores actus & terminos procedendum. Tribunal quoqs su-
um ex Brzesczie in Juniuladislauiam transtulerunt, per annu
fere integrum, ad oes actus et terminos essentiales in contumati-
am Magri & ordinis per procuratores Regios coram Judicibus
præfatis fuit processum: & pro verificatione articuloy, pro par-
te Vladislai Regis Polonie, contra Magisty & ordim Cruciferoy
oblatoy. Testes notabiles, Pontificali, Abbaciali, et Militu digi-
tate insignes, fuerunt inducti, & sufficienter examinati. Quo
processus ipse iudiciarius plus soliditatis contrahent, per pro-

cessus iudicum, et pūblica edicta in Valuis Eccliaꝝ in Thorun. affixa, Magr & ordo ad omnes et singulos actus uocabatur gradatim & successiue.

Hungariæ rex petit cōnubiū Elizabeth poloniæ Regis filiæ quo impetrato suscepit ex ea quinq; filios.

Hungariæ rex Carolus, superatis extinctisq; bellis intestinis, quibus non à vicinis hostibus, sed à proprijs Baronibus, et signanter à Matheo de Thrancsino ea tempestate opum & gentium multitudine potente, premebatur. Rebellibusq; Baronibus partim exterminatis, partim bello occisis, aut sub iugū missis, ipso etiam Matheo Transyluanien Palatino morte absumpto, dum gloriosus & pacificus victor in Throno Regni Hungariæ ex triumphis superioribus de aduersarijs suis relatis firmatus consisteret. lętabatur quidem pacis amenitatem vbiq; sibi prouenisse, orbitatis tn suę reminiscentia secretis cruciabatur suspirijs. Nam et si duas illustres Matronas, vcz Mariam Duc. Bithomien & Thesnen filiā & ea obeūte Beatricē Henrici de Lucemburg Comitis Romanoꝝ Regis filiam, et Joannis Bo-

nis Bohemiæ Regis sororem sibi mãnialr iunxisset, fructu tñ fi:
liorum in spem Hungariæ Regni generandor, ex vnius sterilitate
ex alterius vero in partu periclitatione orbatus est. huius tñ ste:
rilitatis opprobrium, et orbitatis suæ dedecus volens excutere,
Ad Vladislaum Regem notabile Poloniæ Proc. notabilibus missis,
filiam eius virginem Elizabeth, forma et moribus, præstantem et
decoram, sibi in consortem dari exposcit. Cuius preces, de Prælato:
rum et Baronum Poloniæ consilio, Vladislaus Poloniæ Rex dum
ad grãm exauditionis admississet, firmantur literis et promissis
sponsalia. & virgo prædicta Elizabeth, a Baronibus et Procerib.
Poloniæ cum sufficienti dote et Regali apparatu, Budam deducta,
Carolo Hungariæ Regi die Dominico in octaua Sanctor Petri &
Pauli Apostolor copulatur. Quam celebratis ex more nuptijs pro:
curat Coronari in Alba Regali in Hungariæ Reginam. Cui tan:
ta à diuinitate fuit collata fecunditas, vt quinqs illi pulcheri:
mos Masculos, vẽzt Carolum, Vladislaum, Ludouicum, Andreã,
et Stephanum, per successiones et interualla annor produceret.
Quæ cum tanta filior numerositate esset sublimis, humilitatis tñ
excellentia, et larga liberaliqs pietate et erogatione in oẽs. et præ:
sertim in Ecclias, et literar ministros, orphanos et pauperes, adeo
sibi omnem statuum et ordinũ homines deuinxerat, vt vniuersi il:
lam miris efferrent laudibus et singulari colerent velẽnt paren:

tem veneratione.

Domaratus Poznanien Epūs moritur succedit Ioannes Doliwa.

XII. Martij Posnanien Ecclię Domarathus Epūs vir nobilitate et virtutibus clarus, de domo et familia Grzimalitay, stirpem ducens cum annis in Posnanien Eccłia sedisset moritr et in Posnanien Eccłia sepelitur. Cui Ioannes tertius, dictus Doliwa nobilis de genere Doleuitay, Præpositus Posnanien succedit. A Gnesnen Archiepo Ianislao de consensu et annuentia Vladislai Polonię Regis confirmatus & in Eccłia Posnanien consecratus.

Boleslaus Bregnēnes Legnicen dux ambiens

Ducatum frēs sui Vratislavien in consiliarios suos seuit.

Girauatus et præssus ære alieno, Boleslaus Bregen

&

& Legnicen Dux in Henricum sextum, germanum suum Vrati-
slauien Ducem, virum mitem et simplicem et ex moderamine locu-
pletem, liuoris stimulum conuertit, dolens illi Vratislauien por-
tiom velut inter sortes præstantiorem obtigisse. Vnde ipm per
cęteros Barones pulsat et requirit, quattns Legnicen Ducatu qa
hęredes Masculini sexus non relinquebat recepto, sibi qui abu-
dabat filijs cęderet de Vratislauien. Verum dum Henricus sex-
tus Vratislauien id facere recussaset. Maiori bile Boleslaus ex-
candescens Ducatum suum Vratislauien ordinauit clandestinis,
spolijs rapinis et inuasionibus ex Marczinkouicze. Cęterisqz Bre-
gen districtus curijs et munitionibus fingens se omnium quæ
fieri mandauerit ignar, afligi et vexari, Sed cum has qz ve-
xationes Henricus sextus Vratislauien Dux, partim pacienter
ferret, aut dissimularet, partim per Milites suos reprimeret, Bo-
leslaus Bregen et Legnicen Dux, iam non fri Henrico, sed Con-
siliarijs suis iratus, Nicolaum de Bancz Canonicu Vratisla-
uien, Henrici Ducis Consiliarium de Ecclia Sancti Egidij, tra-
hi per Satellites suos mandauit, et in Jelicze deduci vbi a-
liqnto tempore vinctus. Tandem amicor et frum interces-
sione egre absolutus. Alium insuper Henrici Ducis Consiliari-
orum, Ciuem Vratislauien vocatu de Molendorff, de Ecclia
Sanctę Elizabeth per Curien extrahi ordinauit. Et Canonico &

Ciui pro culpa imponens, qd in Henrici Ducis Consilio personã suam sugillassent. Qui Equo impositus, vallido clamore ferri sibi prę:sidium per Ciues petijt, captiuatoribus nisi sileret occisionem si:bi minantibus. Sed cum in clamore perseueraret, veriti capti:uatores per concursum populi periculum, de equo proiectum oc:cidunt, et de Ciuitate celerrime se ne aprehenderent euoluũt Duciqꝫ suo Boleslao Bregẽn & Legnicẽn, qui ante portam illorꝫ operiebatur aduentum, seriem gestę per eos rei exponunt. Ille aũt plurima perturbatione afflictus, qd spe in singulis frustra:batur. Viuum enim in columem Ciuem Vratislauiẽn Molendorff optabat accipere nõ cęsũ qd per illum credebat se ab Henri:co Duce aliquam concordiam suę ambitioni profectũ allatu:ram extorsisse, alias rursum vias quibus cogitata perfice:ret moliri non desijt.

Obseruatis õibus termĩs Iudices tulerunt cõn Ma:grũm et ordinẽ sententi:am super restitutiõne terræ Pomeraniæ quos appellãn & rei iudicate parere nolen. excomunicãt et interdicunt Cuius Comissiõis & sententiæ tenor hic inseritur.

Annus

Annus Domini 1521

Causa super terra Pomeranię & eius occupatione, contra Magistr. et ordinem Cruciferor. de Prussia, Anno integro per procuratores Vladislai Regis Coram Cinesnen. Archiepo. Posnanien. Epo, et Abbate Mogilnen. ventilata, et omnium terminor. essentialium obseruatione, literarū. priuilegiū, et munimentorum exhibitione, Testiumq3 notabilium inductione, ad plenū sufficienter fundata instructa, dum adeo maturata et perfecta esset, vt non nisi finalis decisio et sententię diffinitiue probatio in ea restaret agenda, petentibus procuratoribus Regijs, per Judices Apostolicos in ea conclusū est, et dies xx. Mensis Februarij, ad ferendam diffinitiuam sententiam. pro termino peremptorio in Innowladislauia assignata. Cum aūt dies predicta aduenisset: Procures Regij citatione ad ferendum sententiam diffinitiuam, contra Magrum et ordinem, per affixiōm patentem in valuis Ecclię Thorunen, et in alijs Cathedralibus et collegiatis Ecclijs per organū et publicam denunciatiōm Viccarior. et hebdomadarior. debita executionem, demonstrante reproducen sententiam diffinitiuam ferri instantius exposcebant. Judices aūt Apostolici Magro et ordine expectato diucię, et sępius citato, dum Jffridus de Lapow. gerens se procuratorem Magistri et ordinis compareret, et priores replicationes, priorem q3 appel-

latiom verbo et scriptis interponeret. Replicationibus et appellatio:
nibus huiusmodi, tanqꝫ friuolis et temerarijs, reiectis et refutatis con:
cluserunt in causa. Et ipso Tiffrido procuratore Magri & ordinis pre:
sente, ad sententiam diffinitiuam, in Ecclia Sancti Nicolai in Circulo
in Innowladislauien oppido sita, tribunali posito processerunt. Ipsaqꝫ
per organum Ianislai Archiepi Gnesnen. sub rathihabitione alioꝝ
duoꝝ. vcꝫt Domarathi Posnanien Epi. & Nicolai Abbatis de Mo:
gilno, ut ab omnibus populis astantibus intelligeretur, promulgaue:
rūt, Magrum Cruciferoꝝ. Fridericum et ordinem, ad restitutionem ter:
re Pomeraniæ illicite occupate et ad solutiom triginta millium mar:
caꝝ monete, et ponderis Regni Poloniæ, ratione fructuū perceptoꝝ
et damnoꝝ, et ad soluendum Centum quinquaginta Marcaꝝ latoꝝ
grossorum Bohemicalium, ratione impensarum, in causa huiusmodi,
factaꝝ astante Cleri et populi multitudine condemnarunt. Cuius
quidem sententie tenor pro maiori elucidatione eoꝝ que narraui:
mus talis est.

A primū in latino, [illegible] vulgari Polonicū [illegible] Organū Nicolai [illegible] bat de Mogilno

In nomine Domini Amen.

Exorta coram nobis Ianislao Diuina et Apostolice Sedis proui:
dentia. S. Ecclie Gnesnen Archiepo Domaratho dei gra Posnanien
Epo fre Nicolao Abbate de Mogilno Gnesnen Dioc. ordinis. S.
Benedicti a Sede Apostolica delegatis. Inter inclitū Vladislau

Principe

Principem Polonia Regem Illustrem parte ex vna, et religiosos viros Magistrum et frēs domus Sanctę Marię Theutonicor, parte ex altera, sup terra Pomeranię materia quęstionis, Sanctissimus pr dominus Ioannes Sacro Sanctę Romanę Eccłia Summus Pontifex, suas nobis direxit literas in hęc verba.

Ioannes Epūs Seruus Seruor Dei. Venerabilibus frībus Archiepo Gnesnēn et Epo Posnanien, ac dilecto filio Abbati Monasterij S. Benedicti de Mogilno Gnesnēn Dioc salutem & Apostolicam Benedictiom. Grauem dilecti filij, Nobilis viri Władislai Ducis Polonię querelam accepimus continēn, Qd Magr et frēs domus Sanctę Marię Theutonicor, non attendēn qd quondā Cunradus Dux Polonia auus eiusdē Ducis, eosdē Magrum & frēs quos veros credebat Catholicę fidei defensores, et ad prēs illas pro defensione ipsius fidei primitus aduocauit, et nōnulla mobilia et immobilia bona liberalr concessit, eosdem als dictus Cunradus et successores sui benigne et fauorabilr prosequendo. Sed ipsi dicto Duci se reddēn ingratos, et ad bona ipsius rapacitatis manus extendēn, illicite Ducem ipm terra sua Pomeranię Władislauien Dioc, quę de Regno Polonię fore dinoscitur temeritate propria spoliān. Illam cum omnib. Vassallis, Castris, Villis, possessionib. et bonis existentibus in eadem contra iusticiam occuparūt et detinuerūt iam per octo annos et amplius, sicut adhuc detinent violenter.

fructus ac redditus et prouentus prouenien ex illa percipien in debite et iniuste. Illam sibi reddere contradicunt. In ipsius Duc. graue dispendium, et Regni predicti diminutiom enormem et scandalum manifestum. Quare nobis Dux prefatus humilr supplicauit, vt prouidere sibi de remedio super hoc oportuno dignaremur. Nos igitur, nolen eidem Duci in suo Jure deesse, in quo sumus omnibus debitores, discretioni vre per Apostolica scripta comittimus et mandamus, qtiens uos, uel duo uestr, uel per alios, super premissis auctoritate nra, summarie de plano sine strepitu et figura Judicij procedn, si rem inueneritis ita esse, Magrm et fres predictos, ad restituendum Dicto Duci terram, homines, vasallos, Castra, Villas, possessiones, et bona predicta, Cum fructibus, redditibus, prouentibus, medio tempore perceptis, per Censura Ecclesiasticam appellatione postposita compellatis, Inuocato adhoc si opus fuerit, auxilio Brachij secularis, non obstantibus de duabus dietis editis in Concilio generali, et felicis recordationis Bonifacij Tapę octaui predecessoris nri, per quas Judices a sede deputati predicta. Extra Ciuitatem & Dioc. in quibus deputati fuerunt, et alibi quam in Ciuitatibus & locis insignibus procedere aut vices suas comittere, uel aliquos vltra vnā dietam à finib. suę Dioc. trahere prohibentur, et alijs contrarijs constitutionib. quibuscunqs, dūmodo vltra tertiam vel quartam quis extra

suam

Suam Dioc. ad iudicium non trahatur, seu si dictis Magro & frib⁹, vel quibus alijs comuniter, vel diuisim à sede Apostolica sit indultum, quod interdici, suspendi, vel excomunicari, aut extra vel vltra certa loca trahi, vel ad iudicium euocari nó possint, per literas Apostolicas non facien plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mention. et quibuslibet priuilegijs indulgentijs, et literis Apostolicis generalibus vel spetialibus eisdem Magro et fratribus ac ordini concessis comuniter vel diuisim, quorumcunqs tenor existant, per quę vestrę Iurisditionis explicatio possit in hac parte quomólibet impediri. et de quibus quorúcúqs tenoribus, de verbo ad verbum habenda sit, in nostris lris mentio specialis. Datę in Auinione iii Idus Septemb. Pontificatus nri Anno quarto.

Nos igitur iuxta formam mandati nobis directi, præfatos Magrm et frēs ad nram presentiam fecimus euocari. Interminto itaqs peremptorio ipsis partibus per nos assignato. Discreti viri Domini Philippus Cancellarius Regni Polonię, et Sbigneus Cancellarius Siradien tunc Vicecancellarius, ac Magr Joannes Rudē, procuratores eiusdem domini Regis, nomine procuratorio ipsius, comparauerunt coram nobis suū procuratorium exhibēn. Ex parte vero dictor Magri et frum. Frater Ziffridus de Papow, eiusdem ordinis procurator eor, similiter cum procuratorio comparuit. Pe;

tilione aũt pro parte prafati Regis Polonię accepta et diligenter discussa. Considerãn iuxta tenorem literaꝝ Apostolicaꝝ. quod in causa eadem posset litte non contestata procedi, receptis testib. pluribus Idoneis pro parte dicti Regis, et eis secreto. et sigil; latim examinatis. attestationibusqꝫ ipsoꝝ apertis et publicatis, ac ipsius causę meritis plene discussis. parte dictoꝝ Magri et frõm citata, ad diffinitiuam sententiam audiendam. et prasente ipsoꝝ procuratore pradicto. Coram nobis in termino ad hoc prafixo constituto, et prahabita nobiscum deliberatione sufficienti. et cõmunicato Consilio sapientum. Procuratoribus prafati Regis prasentibus et sententiam proferri. cum instantia postulantib. dei nomine inuocato. Quia ijdem procurens Domi Regis. intentiõm suam clarissime comprobauerunt, pradictum Magrm et frẽs domus S. Maria Theutonicoꝝ, ac dictũ Ziffridũ procuratorem ipsoꝝ prntem, eorum nomine et Cõmendatorũ de Gdansk et Gniew et Szwiecze, qui dictam terram Pomeranię possident, ad restitutionem eiusdem terra cum suis pertinentijs et ad solutiõm Triginta Millia Marcaꝝ monetę et ponderis Regni Polonię ratione fructuum perceptoꝝ et qui percipi potuerunt ex illa, prout procuratores de violentia illata probata per testes, quantitate pradicta fructuum per suũ Juramentũ legittime cõprobauerunt Et ad satisfactiõm expensaꝝ in causa factaꝝ, prafato

fato domino Regi Poloniæ, seu procuratoribus ipsius prædictis fa:
ciendam in his scriptis sententialr condemnauimus. Quasqd
expensas ad Centum quinquaginta marcas grossor Pragen taxamus, Eo
qd procuratores dicti Regis præfati se eas dixerunt in causa expendis:
se, prout suis declrauerunt iuramentis. Lata hęc est sententia in Ec:
clia S. Nicolai in Iuueni Iuniwladislauia Vladislauien Dioc, post
missam, iiii Idus Februarij Anno domini Millesimo c.c.c. xxi
Presentibus frbus nris, Nicolao Decano Gerlibo Scholastico Gne:
snen, Ioanne Archidiacono Posnanien, Petro Cantore Vladislauien,
Michaele Præposito Crusuicien, Venceslao Calissien, Potentiano V:
niieiouien Eccliar Archidiaconis, Vincentio, Alberto Gnesnen,
Voislao Posnanien, Ioanne Plocen Eccliar Canonicis, et Religio:
sis viris, Francisco priore Posnanien ordinis frum prædicator. Virz:
choslao Custode prouintiali, Michaele Guardiano Vladislauien
frum minor, et alijs quam pluribus secularibus et religiosis. In
quor omnium testimoniu et euidentiam certiorem, prædictam sen:
tentiam, per subscriptum publicum nostr scribi, et in publicam
formam redigi fecimus, et ad maiore cautela nostror sigillor ap:
pen muniri. Ego Boguslaus de Sandomiria, et ego Nicola:
us quondam Ludouici de Strigonia Clerici Posnanien.

Magr Prussiæ totusqz

sticis subijcitur adiecto Interdicto.

Diffinitiua Sententia per Judices Apostolicos, super terra Pomeraniæ occupatione et damnis ac sumptibus inde secutis, pro Vladislao Polonia Rege obtenta et promulgata. Nuntio quoqs Magri et ordinis Ziffrido de Papow refutatorijs Apostolicis consignatis, sententia ipsa quia non tenebatur, aliqua legittima appellatione suspensa, petentibus Sindicis, Regüs, per Judices practictos Apostolicos executioni mandata est, et processus executoriales. Cum omni censuræ fulminatione. Interdicto etiam Ecclastico in terras et loca, in quibus Magr et Comendatores demonstrarentur adiecto, rigore adrecti decreti, quor in vniuersis terris et dominijs Regno Poloniæ et prouintiæ Gnesnen subiectis. Magr et ordo Cruciferor singulis diebus festiuis. Coram populi multitudine denunciabantur et excomunicati et anathematisati, et in eor presentia et aduentu, Eccliar Interdictum tenebatur, Et licet vigore appellationis a sententia diffinitiua, pro Vladislao Poloniæ Rege per Judices Apostolicos late causa comissa, pro absolutione multis varijsqs fatigis et impensis, apud sedem Apostolicam, adhibitis, etiam fauoribus et promotionibus varior Principum desudassent. Nullatenus tamen

illam Re:

illam Regijs procuratoribus impedientibus. et quaslibet eor propositiones et allegationes. elidentibus. donec in totum rei parerent iudicato, potuerunt eius impetratione peruincere.

Lituani spoliant terras Dobrzinen et Castr. conquirunt.

In festo Exaltationis S. Crucis Lituani terram Dobrzinen, quae tunc a Ducis Semouiti relicta tenebatur, irruen. improuise, eam vastant, et Oppido Dobrzin praedato et exusto, raptis utriusq; sexus hominibus, nonullis vero trucidatis, veloci fuga disgrediũtr.

Dantes Alegiheri Florentinus poeta Rauenne in exilio moritur, aetatis suae Anno 1°vi. Qui vulgari suo Italico opere insigni In quo de celestibus spheris inferni atq; anteinferni Cameris curiosissime tractat, personas virtuosas et scelestas inducens edito, memorabilis apud Italos habetur et celebris.

Die Veneris xxvi Junij. Eclipsis solis notabilis à terris vsq; ad sextam horam perseuerans apparuit.

Ioannes rex Bohemiæ ambiens ducatũ Vratislauiẽ Boleslaũ fr̃em ducis Henrici ad infer-

illi bellum adiuuat Henricus non potens se defendere Regi Poloniæ inscribit ducatum. Quem postea pacificatum eidẽ Rex restituit: & eidem astu Ioannis Regis seductos denuo inscribit Ducatum Regi Bohemiæ: & sic Vratislauia ppetuo defecit à Regno Poloniæ

Annus Dom̃i 1322.

Considerans Ioannes Bohemiæ rex, & Comes de Lucsemburg Principes Poloniæ et Slesiæ, et eos præcipuę qui Regno Bohemiæ et per vicinitatem erant proximi et confœtati viros simplices et pay industrios existere, Iam enim et ex conuersatione, et alio- y relatione, qualia sortiti essent ingenia, quibusqȝ uterentur moribus habebat exploratũ. Cor Principatus Castra, ciuitates, & dominia,

et dominia, Iuris sui et proprietatis facere in animũ induxit. Vnde et aliquos ex illis, ad maiorem conuersatiõm & familiaritatem suam, plurimis largitionibus simulq3 et affabilitate adsciscit, et perlicit. Et pluribus artibus calliditatem vafrã redolentibus, tanq3 vicinos et notos sibi conciliat et deuincit. Ea enim est callidor natura, vt in paruis et exiguis fidem astruant, quo facilius in arduis et maximis fallant, primum itaq3 Boleslaũ Ducem Zambicen, ãls Monsterbergen. Ducis Bernardi Suidnicen germanum, suor ingenior hamo comprehendit, et tum pecunijs et largitionibus, tum liberalibus et amplissimis promissionibus inescatum, ad ea quę moliebatur inclinat. Castr quoq3 & Oppidum Cocbko, quod in Polonia situm vtriusq3 Regni vcst Polonię et Bohemię claudebat confinia, ab eo sibi resignari, et pro leui tenuiq3 pecunia vendi faciliter, velut ab homine par prouidentię et sensus habente disponit. Cuius possessiõm et proprietatẽ sortitus, homines illic prędę et rapinis asuetos in quantitate notabili locat, mandatq3, Vt Duces Polonię & Slesię sibi contiguos spolijs, rapinis, alijsq3 incõmodis lacessere nõ intermittant. Filiũ deinde Carolũ Marchiõm Morauię mittit, qui obsidioẽ Frankstẽ cingat & ad fęudum Bolezlaum Falkembergẽ cogat. Sed inde repulsus etiam pecunia apud filium suũ Nicolaũ Frankstẽ coemit munitionem. Inter ipsos q3 Polonię et Slesię Principes discidior germen iacit, et in eedes

guerras q3 mutuas illas coarmat, vt Ciuilibus domesticisq3 colli-
sionibus attriti, sua suffragia et arma expetere cogerentur, aut
ipse pro dirimendis litibus, arbiter electus, decernendi quae vel-
let, imperium nanciscerent facilime in Principū discordia cu-
piditatem suā expleturus. Vratislauien insuper ciuitatis ambi-
ens dominium, vario æstu mentis quo id assequeretur, nocte &
interdiu flagrabat, omnesq3 suas curas præcipuę ad id vnum
efficiendum intenderat. Vnde Boleslaū alter Legnicen et Bri-
gen Ducem, filium quondam Henrici Vratislauien Ducis, in frem
germanum Henricum, cui Vratislauien Ducatus sorte obuenerat,
pecuniar et cenodiorū rerūq3 concupiscibiliū profusa donatio-
ne subornat. Qui cum ab eodē frē Boleslao guerrar et iniuria-
rum spoliorq3 multiplici genere, vt in superioribus premisimus
premeretur. cum esset vir pacificus, et bellis in consuetus, Sed
nec posset Ducatus sui propter paupertem facere contra ger-
manum, Regis Bohemię sumptibus, bellum sibi inferentem, libe-
rationē & repulsam, ad Vladislaū Polonię Regem, sciens illū
virum bonum et iustū, propinquo affinitatis gradu sibi cōiun-
ctum, se totum conuertit. Et Vratislauien Ciuitatem, et Duca-
tum sibi perpetuo cessit & resignauit Mallens illū a Poloni's q3
a Bohemis possessū iri, Vladislaus aūt Polonię Rex, & si posses-
sionē Ducatus et Ciuitatis Vratislauien apprehensā aliquāto tēpore

illam

illam gubernasset, & Ducis Boleslai Legnicen compescuisset fregissetqs conatus Ex post in eiusdem Henrici Ducis paupertati compassus, Ducatum et Ciuitatem Vratislauien sibi restituit, vt et sue frisqs germani Vladislai qui iam in diaconum promotus erat, Nubilibusqs iam quatuor sororibus, de dotibus et necessitatibus prouideat, et debite fidei, ac beneuolentie vicissitudinem repedat, Joannes itaqs Bohemie Rex Ducem Henricum Vratislauien Ducatu recuperasse audiens, plurimu gaudij & voluptatis ex hoc cepit, qui de Vladislai Regis Polonie in Vratislauien Ducatu succesisse, spiritum amax et anxiu gestauerat. Non igitur bellis et impressionibus erga illum. Sed callidis ingenijs et blanditijs vtendu satius putat, propter quod illum ad se accersitum, multiplici hore & largitione pertractat, et tam liberalitate qs astutia, ad resignandu sibi Ciuitatem et Ducatum Vratislauien inducit. Prefatus enim Henricus Vrat Dux, in Boleslau Legnicen et Bregen Duce grandi odio æstuans. Ciusquoqs impressiones et grauamina cuitaturus, facile in resignation et alienation Ciuitatis et Ducatus Vratislauien Militaribus et Ciuibus etiam Vratislauien suis consilijs ad id eum impellentibus consensit. Recepto itaqs à Joanne Bohemie Rege, Oppidi Clocßko solum ad vite tempora vsu et tenuta. Ciuitatem et Ducatum Vratislauien, sibi perpetuo resignat, et de illo excedit, perpetua donatione, licet cu graui Regni Polonie, de cuius corpore

Ducatus et Ciuitas Vrat' semper fuerat, iactura et iniuria, Ducatum prædictum Ioanni Regi Bohemię inscribendo. Venditio aũt prædicta, non solum in Regni Polonię, sed etiam in duos frũm suos germanos, vcst Boleslai Legnicẽn et Bregẽn qui illum a Rege Bohemię pecunia corruptus, bello in suam perniciem vexauerat, Et Vladislai Diaconi Et trium filiarũ prafati, Agnetis, Margarethę & Elisabeth, cedens discrimen nec diuino nec humano Iure, sed sola iniquitate violentia & impressione rõstat esse confecta Quippe Henricus ipse Dux Vratislauiẽn, nullam posteritatem sui femoris virilis relinquens, nulla arte iusta, aut ingeniorc signationis et donationis huiusmodi perpetuę poterat celebrare contractum. Qui cum esset tam sceleslus et iniquus, poterat, nisi potentia Regis Bohemiæ, et fauor Militarium & Ciuium Vratf. qui in sortem Regis Bohemiæ se lętabantur, translatos obstitis, set, quolibet iure per frẽs, Boleslaũ & Vladislauiẽn Duces, quib. eiusdem Ciuitatis et Ducatus obeunte Henrico Duce debebatur succesio, rescindi. Ab eo itaqꝫ tempore, ducũ Vratislauiẽn cessauit succesio, & Ciuitas Vratf. obedientiam Regis Bohemię professa, a Poloniæ Regni corpore, se velut apostatrix curauit subducere, et alterius ditioni apparere. Sed census denariusqꝫ Sẽti Petri, qui ex illa et vniuersa Vratislauiẽn Dioc. prasiatur, Sũmo Pontifici, et Ecclię Cathedralis Vratislauiẽn, per Boleslaũ primũ

Regem

Regem Polonoꝝ et prẽm suũ Ducem Mieskom̃ fundatę, Gnesnẽn Archiepo Jure Metropolico subiectio, Multaqꝫ alia insignia et decora, quoꝝ obliteratio sępius tentata, nunqꝫ prouenit, sed magis proluxit, clamant et demonstrant Vratf Polonoꝝ Regni prouintiam fuisse, propitia diuinitate, ad corpus et vnitatẽ Regni Polonię abrogato iniusto, superboqꝫ imperio, quandoqꝫ reditura postqꝫ Dom̃s Polonicę plebi propiciatus fuerit, et Poloni sordes sceleꝝ suoꝝ, ob quas huius modi mutilatio Regni eoꝝ secuta est, dignis contribulationibus absterserint.

Boleslaus Bregẽn et Legnicẽn dux a Ioanne Bohemiæ Rege Ducatũ Vratislauiẽn repetit, dolo tñ malo et in ditiom̃ suã rex eundẽ redegit.

Vratislauiẽn Ducatus et Ciuitatis donatiom̃ et alienatiom̃ nefariã et temerariã ex causa scelesta et contra Jus phasqꝫ confecta Boleslaus Bregẽn et Legnicẽn Dux, in cuius principalẽ p̃. iudiciũ redũdabat, rescindere adorsus, Bohemię Regẽ Ioannem monet precaturqꝫ per affinitatis iura, duas eñi sorores germanas vxores habuerant, ne patrimoniũ suũ et sortẽ hereditariã, ad se et natos suos morte Henrici Sexti Ducis Vratf. secuta, deuoluẽn.

Ducatũ vẽst et Ciuitatẽ Vratſ occupare iniuste contendat, memor. iurisiurandi, qđ sibi super diuinissimo Eucharistia sacramento præstiterat, nunqs se ad terras et dominia eũ quomodolibet contingentia aspiratur, et contra quamlibet personam Eccliasticam et mundanam se sibi auxiliatur. Repeteret insuper superiora tempora, sub quibus, in dificili & periculoso tempor̃ particulo, contra nõnullorũ Bohemor̃ hostilitatem, vita et statui suo insidiantiũ, arma cum notabili suor̃ militũ caterua, proprio ære, proprioqs periculo, nullã consecutus vicissitudinem, aut præmiatiõm, pro eo, et in sui defensam tulerit, quod illũ prope ex Bohemia ignominiose pulsũ per se et gentes suas restituerit, et pro tot officijs, desisteret saltẽ in eius grande damnũ & præiudiciũ grassari. Bohemię vero Rex Ioannes, ẽbus a fere qua Boleslaus Bregẽ cõmemorabat silentio absolutis, id vnũ refellendũ duxit, fateor (inquit) me tibi contra quamlẽt personam auxilia denouisse, sed nõ contra me ipsum, quem nõ in promissiõn ipsa circũscribebã. Dũ itaqs iritatis magis quã quietat animis, alter in alterius odium inflatior inuicem descenderent, Bohemię Rex Ioannes Ciuibus Vratſ iam ditiõm suã et obedientiam professis, Mandauit. Quatenus sibi, Hainouiam et aureũ montem, quæ illis Boleslaus Bregẽn Dux pignori obligauerat præsentarent. Cõminatus se ea per potentiam, nisi dicto parerent, receptur̃. Rediit interea ex

Masouia

Masouia Vladislaus Subdiaconus Legnicen̄ Dux, germanus Boleslai Ducis Bregen̄, vbi ueteri virgine, filia Boleslai Masouiæ Ducis in matrimoniū, propter dotis quantitatem ducta, certo tempore donec dotali pecunia consumpta etiam consortem perosus inde remearet, im̄oratus fuerat. Is Regem quoqꝫ Bohemiæ accedens, Legnicen̄ ei Ducatum, quem Boleslao Bregen̄ in triginta duobus marcarꝝ millibus obligauerat. Venalem exibuit, astruens Ducatum præfatū Legnicen̄, fortis suæ fore, de quo et Ciuium Legnicen̄ literas patentes produxit. Rex aūt Bohemię Ioannes solita vafricię vsus, literas quidē Legnicen̄ ad se recipiens deliberaturꝝ se Vladislao Duci respondit Boleslao vero Bregen̄ Duce in Cameram paucis arbitris adhibitis accersito lr̄as Legnicen̄ omniū monstrat, monens vt et ipse exemplū fr̄is Henrici Vratislauien̄ Ducis sequens, in suam et Regni Bohemiæ ditiōm concederet, ablaturꝝ se illi Legnicen̄ Ducatū minitans, si calcitraret. Territus Boleslaus Bergen̄ huiuscemodi denunctiatione, et propter facultatum suarꝝ diminutiōm, ex prodigio sumptu et largitione secutam, parꝝ animi ad resistendum habens, periculū quoqꝫ altius et alienatiōm Legnicen̄ Ducatus veritus, Ioanni Bohemię Regi se subiecit, et aliena illicite apetens, priuatur proprijs, et tā sibi quam filijs, fr̄ibus & posteris con̄ectit iugū et catenā miserandę seruitutis.

Christianorum vna expeditio in Lithuaniã plus incõmodi qua cõmodi retulit, nã quadruplex eorũdem in Chri-anos inuasio non sine maxima cęde subsecuta est.

Notabili Militum ex Poloniæ Regno Bohemia, et Missna numero, videlicet, Bernardo Duce Swidnicẽn cũ sua gente, Item domino de Sueuia, Item duobus Comitibus de Reno in Prussiam, pro agendas in Barbaros millitia aduentate. Christianorũ exercitus, Cruciferis illum dirigentibus in Lithwanię et Samagitiæ oras descendens, primum districtum, vnum Varlẽen, deinde duos alios Russigẽn, et Erlogẽn vastat, et Castrum Pisten conquirit, Barbaris aũt Districtuũ præfatorum callido et vafro ingenio, facientibus deditiõm, et se singula obedienter implere policentibus a cęde et captiuitate eorum temperatũ est, neq3 in vicos eorum sęuitum. Sub idem aũt tempus Lituaniæ Dux in Liuoniam expeditiõm agens, Epatu Darbatẽn et aliis districtib. vastatis concrematisq3, quinq3 milia Chrianorum apud Liuoniam captorum, cum cętera præda et spoliorum multitudine Lituaniam deduxit. Eam molestiam Chrianorum exercitus vindicaturus, et si alteram iam appetente hyeme in Lithuanos et Samagittas expeditiõm

peditiõm egisset, asperitate ĩn hyemis pressus, nullo memorabili edito opere, Prussiam remeat. Verum Dauid Castri Lituanor Barthin Capitaneus nihil frigoris intensione motus, cũ frequentibus copijs Prussiam ingressus, districtum Kouel in Liuonia vastat, et pluribus chr̃ianor interfectis, Ecclijs quoq; incensis, et sacris vasis receptis, sacerdotibus q̃; domini, aut captis aut cęsis, quiq; millia Captiuor et pradam ingentẽ secũ ferens in sua se recepit, Lithuaniæ deinde et Samagittę, sub eadem hyeme, Ciuitatem Memel, et tria Castra in eius vicino oppugnant et cõquirunt, et multis Chr̃ianor illic cęsis aut captis, Multiplicibus etiam spolijs potiti tam Ciuitatem quam Castra exurunt, Post hęc districtũ Vilow ademit et strage magna edita, comendatorem de Kapiiow cum suo exercitu, occidunt et confligunt, et in multitudine captiuor et spolior Lituaniã reuertuntur. Vastauit, et Dauid Capitaneus Lithuanor de Barthin Masouię Ducatus, et pluribus villagijs Ecclijs et vicis spoliatis et incensis, hominibusq; aliquib. cęsis, etiam plures aggrestes captiuos Lituaniam deduxit.

Magistro Prussia Carolo mortuo, Vernerus de Orshele substitutus est.

Lithuani Prussiam pse-

tim terrã Dobrzinẽn inua-
dunt et spoliant at dum
domũ redirent maxima pars spolior illis
erepta est.

Lituanor Princeps de suis, aliisq3 gentibus, exercitu col-
lecto, videñ sibi superiores terras Poloniæ vastationes impune,
vastatiõm vero Pruthenicam prospere et votiue proueni sse, fur-
tiuis clandestinisq3 itineribus in terrã Dobrzinẽn, Caput terræ,
in die conuersionis S. Pauli, vel sẽdm alia annalia, in die exal-
tationis S. Crucis, Oppidanis eor subitũ aduentum nõ pressen-
tientibus, irruẽn, illud primũ comprehendunt, et illo ignis vora-
gine cõflagrato. Terram Dobrzinẽn diebus aliquot senes et im-
puberes occidendo, variis complet spoliis et cædibus, deinde
more suo certatim et festine, hysdem syluis et latebris quib9
venerant, ducẽn secũ hominũ grandẽ numer, ad nouẽ millia
æstimatum, et spolior magnã suppellectilem, in sua tuguria Li-
tuanica redierunt, duplici tñ agmine, et a Militibus qui ex Re-
no et Bohemia Prussiam aduenerant, et a Cruciferis, inuasi, mul-
ta, nõ faciendo locũ pugnæ pertulerunt incõmoda, igneq3 in
tecta et in Barbaros ferro sæuitum est multisq3 cæsis non
mediocris

mediocris numerus spolioꝝ et captiuoꝝ Prussiam relatus.

Vladislauiẽn Epũs Ger-
uardus in Curia Romã

moritur, Cuius in locũ per Papam datus est Mathia Paluka.

Valitudine aduersa Cieruardus Vladislauiẽn Epũs, in Curia Romana quæ tunc sub Ioanne xxii in Auinione consistebat, infirmatus, dũ illic annos septem, iura Epãtus sui Vladislauiẽn, quæ Magr et ordo Cruciferoꝝ de Prussia pessundare moliebantur, heroico spu defendendo exegisset, ad vltimũ inualescente egritudine, ad extremam horam perueniens, prima die Mẽsis Nouemb. spiritũ Chro reddidit, et in Ecclia S. Ioannis Euangelista frũm prædicatoꝝ requiescit, tumulatus, in Pontificatu Vladislauiẽn, tribus et viginti Annis exactis. Ioannes aũt prædictus Papa Capitulari Electione non expectata, cũ vacatio Ecclię Vladislauiẽn reseruatione in corpore iuris clausa esset, solius sedis Apostolicę prouisioni reseruata. Mathiæ de Golianczowo Decano Vladislauiẽn tunc in Auinione presenti de Epãtu tertia Men. Decemb. et Pontificatus Ioannis Papę prædicti Anno Septimo prouidet, et ipm Ecclię Vladislauiẽn

slauien̄ praficit in pastorem. Qui de mandato sum̄i Pontificis, a Petro Epo Penestrino Cardinali, in Epum̄ Idus Januarij, anni subsequentis, consecratus, in Poloniam ad sedem suā rediit, et fauorem Vladislai, Regis Poloniæ, suam prouisiom̄ et consecratiom̄ gratificante, a Clero et populo processionalr exceptus, pacificam Ecclia sua adeptus est, possessiom̄. Cognominatus aut̄ est prafatus Mathias Epus Paluka, vir nobilis de dō et familia Bipennium, de villa Niathaui, ex pre Slawnik Castellano Naklen̄ ortus. Cuius mater cū xii filios partu prodigioso et vno effudisset, cateris ōibus eodem die, quo geniti et baptisati fuerant extictis Mathias prafatus solus superuixit, qui de illor̄ numero vnus asceritur extitisse.

Ludouicus Romanorum Rex vicio Austrix duce

Romā venit Papa altero electo in Imperatorē coronatur, in Almania tandem turpiter moritur

Ludouicus Bonaria Dux Romanor̄ Rex, competitore suo in Romanor̄ Regno, Friderico Austriæ Duce, cum auxilio Joannis Bohemia Regis deuicto, et deinde sibi pacificato et reconciliato, Italiam ingreditur, et Obsesa Pisa pacificatur ac deuicta Romā adu̇enit

uenit. Magna populi lętitia susceptus, vbi in continentiá Ioánis Papæ xxii qm Friderico Austriæ duci contra ipsú fauerat, frem Petrum de Cronaria ordinis minor., in Papam eligit. Qui illico ut suę insaniæ nihil deesset, nouos Cardinales creat. et Ludouicú Romanor Regem, in Imperatorem in Eccłia S. Petri coronat. Et ab illo die Scisma magnú in Eccłia Dei inualuit. Ioanne Papa cú Curia sua in Auinione existente, Intelligens aút Ludouicus Romanor Imperator Italor animos fluxos et variabiles fore, et tradimentum a Romanis veritus. Ioannes enim Papa ingenijs vtens. duos Cardinales. vnú de domo Columnén. aliú de dó Vrsinén creauit. Relicta Roma et Italia. Ducens secum suú Papá et Cardinales ab eo creatos, in Almaniá rediit. et Quadraginta duos Annos imperans et censuras Apostolicas nihil pendens, dú venationi daret operam, cadens ex equo collisus ceruice facta expirauit.

Vladislaus dux Dobrinēn incursionibus Lithuanor et Pruthenor nó potens resistere Terrā Dobrinēn Regi Poloniæ perpetuo donat.

Annus Domini 1374

Dobrzinẽn terra et per Lithuanicã inuasionẽ, et per Cruciferos de Prussia continuam vexatiõm, qui illã prædis et spolijs partim publicis, partim secretis, nõ sinebant quietam esse, vehementer afflicta et penitus desolata. Vladislaus Dobrzinẽn Dux, et Vladislai Poloniæ Regis germanus nepos, uidens qđ prædictã terram non ualeret aduersus duos aduersarios potẽn defendere, veritus etiam ne terra ipsa in Cruciferos uenire cogeretur ditiõm, sano vsus consilio, ad Vladislaũ Poloniæ Regem, Crac. tunc agentem personãlr accedit illũqꝫ obsecrat et rogat, quatenus sibi et genitrici suæ Anastasiæ, relictæ olim Semouiti Ducis Dobrzinẽn, in magno angustiar discrimine constituto subueniat, et aliqđ dominium, in quo cum mre sua prædicta, honestum statũ ducere possit consignet, post mortem suam, cum orbus et sine liberis esset, ad ipsum et Regnũ Poloniæ reuersur. Qđqꝫ terram Dobrzinẽn cũ Castris et municipijs illius ab eo acciperet resignatã, ne eã a Barbaris uel Cruciferis occupari contingat, profitens se nõ posse intendere ad illius defensiõm Vladislaus aũt Poloniæ Rex, Comunicato Consiliariorum suor consilio, precibus præfati Vladislai Ducis Dobrinẽn, et Jure permotus sanguinis et necessitatis, ampliora quam petebat, Terram vẽz et Ducatum Lancicien tã vberi gleba, quam introitibus, alijsqꝫ conditionibus optimis, terra Dobrzinẽn multo superiorem, sibi et matri suæ Anastasiæ ad vitæ

duntaxat

duntaxat tempora concedit, largitur, et inscribit et sibi illius dat plenam possessiõm. Terra nihilominus Dobrzinẽn ab eo rœcepta, cuius desolationibus et ruinis Vladislaus Rex Poloniæ pluri: mũ compatiens, ad eius defensiõm locatiõm et refectiõm, plurimos sumptus et curas, singulari enim ad illã afficiebatur charitate, tãq3 eam, qua auita successione eũ contingebat, impendit.

Nuncii Papales Lithuanorũ ducẽ conuertẽ nitũtur

at hic sub idem tempus Liuoniẽn terrã vastare iubet.

hic

Ad componendã differentiam et litem, annis iã aliquot inter Archiepum et Cues Rigẽn, ab vna et Magrum Liuonię, fratresq3 suos partibus ex altera, graui odio vigentem, duo Apostolici Nuncij Rigam perueniunt. Qui Ducem Lituanię Gediminũ adeuntes, relinquere Idola et fidẽ Chri suscipere persuadebãt. Omnes th eor conatus reciderunt in irritũ sub quo tempore David de Garthin Capitaneus, iussu eiusdem Ducis Gedimini, terram Masouiæ hostilr inuadens Oppidũ Polthowsko Cpi Plocẽn, et Centũ triginta villas in circuitu, in die S. Elisabeth inuadens, cędibus, flamis, et spolijs vniuersa vastauit, et triginta Eccle:

sias parrochiales, igne delet, et quatuor millia hominũ in Captiui-
tatem duxit. Alius quoqꝫ Lituanicus exercitus in Liuoniam de-
scendens, eam in aliquot locis vastans, prædã cũ captiuis red-
duxit.

Vladislaus Rex propter Lithuanor potentiã filiã

Gedemini cor Ducis filio suo desponsat, & pro dote
olim captiuor obtinet restitutiõ Regnũ
denuo florẽ cepit.

Annus Domini 1325.

Sollicito studio et sedula meditatione perpendens,
Vladislaus Poloniæ Rex, plures terras Regni sui Poloniæ
Lituanor furtiuis et clandestinis inuasionibus abductis
colonis et inhabitatoribus, vacuatas et desertas esse, Li-
tuanosqꝫ rapta præda, pugnandi facultatẽ nõ facere sed
in terras suas, siluis densis fluminisqꝫ lacubus et paludi-
bus stagnosis clausas, lupino et ferali more reuerti, quas si
illũ cũ exercitu ingredi, ad repellendas propulsandasqꝫ in

iurias

iurias contingeret. verebatur, ne exercitus suus fame defectuq3 victualium. (neq3 enim terra illa tunc serebatur, Sed Lituani Syluestribus feris et piscibus aquaticis contenti, agriculturam et catera ad vsum et uoluptatẽ homini pertinentia negligebant) contabescerent, et uel cũ pudore iacturaq3 sui ampliori, quã hostili uel hostili impugnatione languidatus, fame periret, aut in syluis ignotus circumuentus, turpem deditiõm aut ignominiosã mortem subire cogeretur. His igr crebra deliberatione cum Prelatis et Baronibus suis calculatis et digestis, dũ efficax remediũ, pro rescindenda Lituanor lupina inuasione diu quesitã, reperiri nõ posset, illud captum et tractatũ est, quatenus affinitates et parentelle cũ illis iungerentur si quo modo homines ferales ad mãsuetudinem victũq3 humanũ possent deduci. A Gedemino itaq3 Lituanor pro ea tempestate principe Supremo, missis procis Vladislaus Polonie Rex, filiã in coiugem, filio suo Principi Casimiro dari optat. nõ aũ nõ argentũ (expertes enim hor omniũ tunc Lituani erant) sed omniũ captiuor, qui superioribus annis in Polonie regionibus per Lituanos capti et abducti erant, restitutiõm, pro dotalibus muneribus secũ laturam. Cum magna gratulatione Gediminus Lituanie Dux, Procis auditis in affinitatẽ huiusmodi voltroneũ, iuxta conditiõm interpositam, prestat consensũ, et nuncijs Regijs filiã sua tradens, Omnes Polonor Captiuos, cuiuscũq3 sexus, status, vel conditionis

relaxat et in Poloniã ad sedes suas et culmina remittit. Relaxatio, ne itaq3 captiuor dotata, nupta Crac. perueniens, a Naukero Crac. Epo de fide instructa, gentili errore deposito, et Barbaro nõine abrogato, in Crac. Ecclia in vigilia S. Petri et Pauli Baptismatis vnde abluta est et Anna nominata. Quã Casimirus Princeps Regius filius. Qui iã annũ sedecimũ attigerat, in parẽtis vtriusq3, et Prælator Baronũq3 Poloniæ præsentia, in eadem Crac. Ecclia solenniter agente Naukiero Crac. Epo Missar solennia desposat, et nuptiæ iuxta magnificentiã Regalẽ. Crac. cũ magna omniũ hilaritate & tripudio celebrantur. Pace aũt per huiusmodi affinitatẽ inter Polonos et Lituanos composita, et hij qui ex Lituania soluti redierant, et alij Poloniæ inhabitatores securitate bona, præstita, terrã diutius ferentẽ sterilitatis opprobriũ, colere adorsi, sub breui tempore, mirũ inmodũ, nõ veteres solũ, sed et nouas, in crudaq3 radice, locatas villas, fecerunt habitabiles, et multor hominũ locatione, diuinitate præstante fæcũditatẽ, tã hõibus, quã terris locupletẽ et refertam, tam Polonis q3 Lituanis à bellis quibus se impetere consueuerãt quiescentibus, et magnã interse obseruãtibus animor vniõm et charitatem.

Dux Masouiæ assistẽs Pruthenis Ploczka priuatur.

Cracouien.

Cracouien et Sandomirien Milites, iussione Vladislai Lokiek Poloniæ Regis, Masouiã hostiliter ingressi, illã magna depopulatione vastant, et Ciuitate Plocen conquisita, flamis ipsã tradunt, pluribus spolijs illic potiti. Venceslaus enim alias Wanick, Masouiæ Dux, conditionis suę oblitus, et fælicibus successibus Regni Poloniæ tortus cum Cruciferis de Prussia, fędere inito, eor hostilitatem infestam, con Regnũ Poloniæ omnibus suis conatibus et studijs adiuuabat, In cuius vltiõm expeditio ipsa cũ collisione gentis proprię acta est.

Vladislaus memor iniuriarum quas Regno Poloniæ Marchiones Brandeb. intulerant, oem Marchiã depopulatur & vastat, cũ max. tandẽ prda triũphator redijt.

Annus Domini 1326.

Postili lupinoqs respectu, qui a Lituanis terris Regni Poloniæ solebat inferri, sublato, et propter quẽ in ceteros aduersarios et rebelles crebro dispositam expeditiõm, intermitti oportebat, Vladislaus Poloniæ Rex, reuocatis in animũ suũ scandalis plurimis

et iniurijs

et iniurijs, quibus Regnũ Polonia, per Marchiõm Brandeburgẽn supe-
riori tempore, et interfectione dolosa Premislai Regis, et in vastatiõm
Pomerania terra ac eiusdẽ iniqua venditione, fuit multifarie lacesi-
tũ, expeditiõm ea astate cõn Marchiã Brandeburgẽn, et Voldema-
cius Marchiõm indicit et contractis magnis suay gentiũ copijs, so-
latijs etiam vicinoy populoy scz̃t Ruthenorũ, Valachoy et Litua-
noy stipatus, Marchiam Brandeburgẽn, citra et vltra Odrã sitam,
post festum S. Ioannis Babtistæ ingreditur, et à Brandeburgẽn vsq3
ad Frankfordiam, quanto latius fieri poterat, populatiõm iussit ex-
tendi, neq3 expugnationi Castroy, aut Vrbiũ intendit. Sed omnia
Rura et Villæ, dabantur in depradatiõm et flam̃am. Et cũ vniuersa
Marchiam complendo omnia spolijs, cedibus, et flam̃is, sine resistentia
aliquali plurimũ itineris conficiens pertransisset, pedestribus copi-
is firmauit Castra, Equitibus in hostiũ agrũ nõdũ violatum, excur-
sionem facere iussis, a quibus, dũ prada oĩs gẽris, hoste nũq3 re-
sistere audente adducta fuisset, neq3 enim Marchiones Brande-
burgẽn in patulũ prodire, aut acies conserere cũ potentijs suis,
ausi erant, prada ditatis ingenti et spolijs, magnisq3 rey copijs,
cũ vulnerato exercitu suo sanus et incolumis, saxonibus humili-
tatis et debilitatis, pluribusq3 eoy in captiuitatẽ abductis talioe
reddita, Polonia felix et sospes triumphator redijt. Multa fęda in ea
expeditione, in Ecclia Dei & Monasteria ac ministros eoy. In virgi-
nes quoq3 et Matronas, a Barbaris cũ Polonis vna militantibus.

Vladislao

Vladislao Poloniæ Rege ne quicq3 ausus Sacrilegos et nepharios in-
hibente, comissa sunt, et impuberes atq3 senes cesi, in captiuitatem
vero miserabilé a Polonis et Lituanis plusq3 sex animar. Milia abdu-
cta. SAnctimonialis quedá, ne stupri vim a Barbaro pateretur, in-
structuram se illú, si se ab ea cotineret spopodit, quo pacto nullo vn-
q3 ferro posset violari, experimentú promissi, feriendo ceruicé eius
primú, sumpturus, id dum Barbarus exequitur, virgine occisa, ludi-
ficatus didicit, seruandę vindicandęq3 pudicitiæ gra, in id facinus
ab ea se accersitum. Morte ipsa exemplum relinquens menti honeste,
atq3 Deo dedite magis pudicitiá curæ esse q3 vitam. Miles qui-
dam Polonus Andreas ex Masouia, iniurias suas et gentis suæ,
a Dauid Lithuano Capitaneo in Garthin illatas. æstuans vltú iri,
in Lituanicú exercitú, iam tunc a Polonia Rege licentiatú venit,
et præfatú Dauid in omni conspectu obtruncans, persequentium
illum Lituanor. manus efugit, Centú quadraginta villæ totidem Ec-
clesiæ igne consumpte Duo Grisecor. et duo Monialiú Monasteria
excusta.

Glesiæ et Suidniceñ Dux moritur cui Boleslaus

filius succedit fidem Poloniæ seruans.

Sexta Maij, Bernardus Slesię et Suidnicen Dux, Gener propter filiam Vladislai Polonię Regis obijt. Cuius filius Boleslaus vnicus sibi succedens, fidelitatem incontaminatam erga Regnū Polonię seruans, alijs ōibus Ducibus Slesię ā Regno Polonię apostantibus, et se in seruitutem Regis et Regni Bohemię dedentibus, in fide et obedientia Regis et Regni Polonię solus durauit, furore et insanię plenū ducens, proprijs et naturalibus Regibus neglectis, Bohemicos pręponere.

Episcopus Cracouiēn sponte ad Vratislauiēn.

Ecclesiā postulatus accedit & de Crac. Sede Pontifex Ioanni Grotonis eo inscio prouidet.

Sub hoc anno et tempore Naukerus Cracouien Epūs per Ioannē Papam vigesimū secundū ad Ecclesiam Vratislauien, per mortem primi Henrici de Vierzbna deinde Vitti uacātem, translatus est. translationis aūt suę causa ea potissimū fuit, dū Ecclesia Vratislauien, per mortem Henrici de Virzbna Epi Vratislauien, viduata extitisset, fuit super ea, integro fere septennio et amplius. per duos Vittū videlicet et Lutoldum in discordia electos, in Curia Romana litigatum, et licet Vittus triumphasset, vix tn octo

diebus

diebus post uictoriam superuiuens, morte et demostrauimus, fuit subtractus. Ne igitur prafatam Ecclesiam Vratislauien lite superiori depressam nouis litibus etiuoluis iacturis contigisset, Epus Kaukerus postulatiom de se per Vladislauien Capitulu, quod Ecclesiam Vrat. prouidentia et sagacitate ipsius Kaulceri instaurari et resici credebat, consensit, a lape etiam contumelia, qua a Vladislao Loketek Poloniæ Rege, pro executione iusticiæ et defensioe Iurium Eccliæ suæ Cracouien constanter se opponens, patienter pertulit, ipsu impellente, du in Eccl'ia Cracouien sex annis cu dimidio persedisset. Kaulcero aut Cracouien Epo in Vratislauien Eccliam translato, Joannes Grothonis de Slupcza Nobilis de do Rawlay succedens, a Joanne Papa xxii in Epum confirmatur Cracouien. Et licet Vladislaus Poloniæ Rex, aliu vest Othom. Prapositum Gnesnen Cancellariu Regni Poloniæ, in Epum Crac. missis etia ob id specialibus nuntijs promoueri instituisset, Joannes tn Papa, de conditione Joannis Grothonis, et an viueret (in studio enim Bonouien alter alterius familiaritate contraxerat) inquirens, nuntijs Regijs eum de moribus, de prudentia, de scientia, ignorantibus id negocio suo nocitur, efferentibus Papa Joannes, precibus Vladislai Poloniæ Regis neglectis, Joanne Grotonis de Slupcza, velut suu notu et contubernale, pronuciat et promouet in Epum Cracouien, motu proprio et ipso Joanne Grotonis penitus ignorante, qui decima

Octaua Junij in anno subsequenti, in Cracouien̄ Ep̄um consecratur per Janislaum Archiepum̄ Gnesnen̄, Nobilis gere ex pre Grotone et matre Anna de d̄o et familia Rauitar.

Omnes Duces Slesiæ præter Suidnicen̄ egreferen̄ Vladislaū se Poloniæ Regē

scribere in qua ipsi erant ab eo deficiunt, et se Regno Bohemiæ subdunt, ac omagiū Regi Joanni p̄stant, mutātes etiā armor insignia

Annus Domini 1.3.2.7.

Princeps Poloniæ, Slesiam iure successionis paterne obtinentes, Bohemor regno vicini, et stignanter Opolien̄, Thesnen̄, Glogouien̄, Legnicen̄, Zeganen̄, Olesnicen̄, Sthinauien̄, Falkembergen̄, Brigen̄, in acerbam inuidiam molestamq3 amaritudinē prouocati, qd Vladislaus Loktek sibi imposuerit Regni Poloniæ ipsis inconsultis et inuitis, diadema & qui se Poloniæ Regem vocitet & gerat

gerat, cũ Polonię dominia potiora, sub eor Ducatibus consisterent, minorq3 et inferior portio in qua Vladislaus Polonię Rex imperitabat, ea in quibus ipsi principabantur uideretur, Vnde illum nõ Polonia Regem, ne appellatio ipsa in ignonimiã uulgata, amplitudinẽ eor priscam diminueret, titulisq3 eor detraheret. et abholeret fulgorem, sed Crac. Regem. et ipsi uocitabant, et a suis subditis mandabant uocitari, Veriti tn, ne Vladislaus Rex Polonia, aut aliquis eius in Regno Polonia successor macte virtutis, adeptus potentiam, illos aut eor filios uel nepotes, sibi et Regno Polonia faceret fendales et subiectos, pluribus congregationibus mutuo habitis, et quid illis pro euitando iugo, per parẽ quondã Principem, sed etiam nunc vix dimidiam et humiliorẽ partẽ Regni Polonię obtinentẽ, imponendo, facere expediat. crebris tractatibus decoquunt. Inuidia aũt (qua poloner genus enixius; quã ceteras nationũ uigere prout in initio operis praefatus sum.) operante, ad id Ducum praefator. et eor Consiliarior peruenit maligna cõspiratio et consensus, vt ad Joannẽ Bohemię Regẽ, tunc suapte Vladislao Polonia Regi hostem infestũ, deficerent. et in illius iugũ et fendũ nulla amplius re quã liuore impellente. et nõnullis causis quas expressimus se transferẽt Abrogata itaq3 nobilitatis sua libertate. qua in eã vsq3 diem perfuncti erant, tã stirpis suę uetustę quã ex Regũ Polonia. Illustrissima dõ originẽ accepe-

quá posteritati suę futurę impiú dedecus, pectore inuidia deprauato, inusturi ad pradictú Ioannem Bohemię Regem, liberalitate et largitionibus etiam eos ad ea quę animo destinauerát inuitantem, Pragam accedunt, et stirpis, conditionis atq3 nobilitatis sue obliti, in iugú fendúq3 Bohemicú se supponút, et prafato Regi Bohemiæ prastant, cú suis Baronibus et Nobilibus omagiú et fidelitatis atq3 obedientię debitę iuramentú. Neq3 tanti mali patratione contenti, in aliud facinus prorúpút. candidá eñi aquillá quę est Regni Polonię vniuersale insigne, et quá ipsi quoq3 pro armis & Ducalibus ornamentis gestare cósueuerant, imutant. et hij quidem Albam in nigrá, alij in glaucá aquilas cú cápoy varietate et permixtione, transmutant, ne quid cómune cú Polonię Regno habere uiderentur. Procurante aút humani géris hoste et superseminante in optima quondá terra loliú, Principes et Nobiles Slesię, adeo Polonos contemptos et exosos habere dehinc cepérunt. Vt de eoy fælicitate et amplitudine, et gloria, mordeantur et doleant. In eoy vero casibus et infortunijs magnopere lętentur et exultent. Nec vlla gens in vicinatu Regni Polonię consistens, fertur esse Polonis, quantú gens Slesitica magis, aut inuidia, aut infesta. Quæ in re etiam suà demóstrat apostasim, corrodendo vtey suú, a quo excidit, licet ab ea pietat charitatisq3 maternę vbera, quibus quoslibet Slesię Principes

& alúnos

et alumnos ad se in suis necessitatibus et pressuris confugientib⁹ iuxta ac proprios solatur et reficit, nunq3 fuerint aduersa, sperans aliquando in tã pãptim errorem, lapsos filios ex regione dissimilitudinis ad se suũq3 gremiũ, recognito excussoq3 errore quãdoq3, propiciatione superna reuersuros. Factiõm aũt prafatã, Illustris Principes Boleslaus Suidnicẽn Dux, Filius Bernardi Ducis execratus, et reliquos Slesię Principes ne ea contaminarentur prudentissima persuasione admonuit, et ipse ne in eã prolaberetur quantũcunq3 altis Regiis Bohemiæ oblationibus potuit peruinci Poloniæ se Ducẽ clamitans, et a Poloniæ Regni unitate et corpore nunq3 discessurũ, fribus consanguineis et nepotibus suis in vita et morte ne in discessiõm sequestratiõmq3 huiusmodi trahi se permiterent, interminans.

Vanko Dux Masouiæ cũ Truthenis Poloniã vastat.

Vltima Mensis Julij, Cruciferoꝝ exercitus, quẽ Ottho Crucifer prouincialis ducebat, et Vãnko Masouiæ Dux, qui eisdẽ Cruciferis prebebat personalia solatia in terrã Cuiauię facto hostili descensu, illam spoliis et flamis vastant, Castrũ quoq3 Kowalie circuuallãn expugnant et cõcremant. Nec erubuit prafatus Vãnko alʒ Venceslaus Masouię Dux, vipereo more, uteri

sui nationis, et gentis corrosor et vastator cũ gente Masouitica existere, et perfidiã grandẽ, nullo vnq3 tempore abolendã, hircino fętore olidiorem, de se et genere Masouitico posteris relinquere cõmunionẽ et consanguineitate, idemptitate quoq3 sanguinis, & idiomatis. tam Dux ipse, qui erat Vladislai Polonię tunc Regis nepos prope germanus, ex pre Boleslao patruele fre germano Duce Masouię genitus, ipsa quã gens Masouiæ quę debebat excidium et Regni proprij et gentis Polonicę, nõ secus q3 pernicio-sam pestẽ abhorrere.

Mona Mensis Martij. Lithuanoy Principes, collecto ex ppriis gentibus et alijs finitiuis notabili exercitu, itineribus secretis et in uijs Saxoniã ingrediuntur, et circa Frankfordiã supra Odrã statiuis positis, vniuersã terrã Saxoniæ. Quãuis superiori ãno per Vladislaũ Polonię Regem bello vexatam, et atritã in suis resũduitatibus et reliquijs Barbarico furore inuadunt. Saxones q3 aut trucidant aut capiũt, et nemine aduersante, rapta præda festina fuga in Lituaniã reuerterunt.

Spernentes censuras apo-
stolicas Cruciferos Vladi-
slaus

Slaus magna potentia aggressus, fudit simul cũ Duce Masouiæ Vãnkone omnẽq3 Prussiam igne et ferro vastans victor redit.

Annus Domini 1328

Obstinatas et censurar. Apostolicar. rigorẽ contemptui habentes, Magrũm et ordinem Cruciferor. de Prussia, Vladislaus Poloniæ Rex perpendens, actusq3 nimia cordis anxietate, quod patrimoniũ suũ et hereditatẽ, terrã Pomeranię annis iam prope viginti occupassent, et eã detinerent, occupatã, Castra et fortalicia Muris fortissimis erigendo in eadẽ, et omnia Iura diuina et humã quibus eos Vladislaus Rex ad restitutionẽ dictæ terræ Pomeraniæ stringi induciq3 sperabat ducẽn in ludibriũ et abusum, sciens vidensq3 sibi patrociniũ Censurar. Apostolicar., in quibus sordescere quã occupata reddere mallebant, in nullo profutur. Qui ymmo, Cruciferos rebellionis et maioris pertinatię animos induisse Expeditiõm cõn illos indicit, et solatia ã genere suo Carolo Vngarię Rege, Cęterisq3 vicinis Principibus contrahit, Armis iniuriã suã et Cruciferor. improbam temeritatẽ vindicaturus. Ordinatis itaq3 exercitibus, Qui et ex propria gente, et ex solatijs, auxiliator., in

grande numero conuenerant, potenti virtute Chelmen terram ingreditur, neqs expugnationi Castroy aut vrbiu intendit. Sed omne terra Chelmen vsqs ad Ossam vastat, et omnes villas eius atqs Curias flamis consumit, peruagataqs terra Chelmen et exusta, nullam resistentia reperiens, (Cruciferi enim menia tantummodo tueri contenti, occasiom pugnadi no faciebant, nolentes in apertu prodire discrimen) Itaqs omnis Regio nullo resistente facile patuit direptioni. Cu omni preda et vniuersis illic coprehensis, et quesitis spoliis, sanus et incolumis Poloniam, deinde Crac est feliciter regressus. Vbi prabitis donatiuis his, qui secu vna militauerant externis auxiliis, eos plurimu pro virtute et merito cuiuslibet honoratos et ornatos in propria remitit. In Duce aut Masouie Venceslaum als Vankonem Vladislaus Rex iusta ira gerens, qd Cruciferos hostes suos publicis et clandestinis gentibus suis et victualibus in eo bello iuuerat, Misso exercitu, omne fere Ducatu suu, igne et spoliis vastauit, in cuius vltione vicissitudinaria, Crucifericus exercitus cu pfato Vankone Masouia Duce et gentibus suis. Terra Cuiauia hostiliter ingressus, cam spoliis et igne vastabat. Militibus aut Polonia vastatiom sua represuris in aciem prodeuntibus, duro certamine inter utrosqs comisso, frangitur Cruciferica et Masouitica

uitica acies, et Duce Masouię Vankone per fugã sibi et suis cõ-
sulente, comendator Torunẽn, Ductor Cruciferici exercitus, fere
cum suis omnibus occiditur, et vniuersus hostilis in extermini-
um datur exercitus.

Joannes rex Bohemiæ ve-
niens in auxiliũ Crucife-
roꝝ, Castꝝ et terrã Dobr-
zi-
nẽn deinde Vladislauiã occupat, Ecclia ibi combusta
tandẽ sub suã ditiõm ducẽ Masouiæ redegit, et scribens se
Poloniæ Regẽ, terram Pomeraniæ Cruciferis dõat pecũia corrupt.

Annus Domini 1329.

Disgresso aut Vladislao Polonię Rege ex terra Chelmẽn
et in Crac quiescente, Joannes Rex Bohemiæ, Comes de Lucem-
burg, solicitans multis Cruciferoꝝ largitionibus et promisis, cũ exer-
citu ex Bohemis et almanis mercede ac varijs Militibus cõgesto,
Prussiã aduenit, Cruciferis auxiliũ cõn Boleslaũ Polonię Regẽ
laturus. Cuius aduentu Vernherus Prussiæ Magr de Orzela,
qui postea ab vno miserabilr de ordine interfectus occubuit,

et ordo Cruciferor in magna superbia erecti, In terra Dobrzinen, eodem Ioanne Bohemiæ Rege, et suo exercitu comitatus, acie-bus ordinatis astate nusq3 prastolata, in Veris et quadrage-sime tempore descendit, et Castro Dobrzinen vallato, illud ma-chinis projectionibusq3 lapidu, aliquot septimanis nocte et in-terdiu qualicunq, gentibus Regijs, strenua et animosa opponen-tibus defensam. Tandem omnibus propugnaculis et munitionibus Ca-stri demollitis et dirutis, Castro Dobrzinen Magr predictus p deditionem Pauli de Spicrzimir dicti Ogon, Palatini Lancicien, qui in illo tunc erant Capitaneus, et aliar gentiu Regiar, qui nul-latenus ad eius defensionem poterant amplius intendere, coprehe-dit, et totam terra Dobrzinen prefectibus et tenutarijs Regijs et hijs nobilibus, qui violare fide Regi promissa nefas duce-bant exclusis, in sua redigit possessionem atq3 potestate comit-tebant aut Regii Milites, cu gentibus Cruciferor particularia certamina, et multos ex illis et presertim qui frumetatu pabula-tumq3 ibant, referebant triumphos. Sed et naues in quibus flu-mine Visla uehebantur, pro Regis Bohemiæ et Cruciferor exer-citibus victualia, suffocatis gentibus eas ducentibus interci-piebant et Cruciferor agmina qua maxime lacessebant, occu-patione aut terræ Dobrzinen et Castri no contenti. Nono Calend. Maij In Ciuitate Viadislauien fr Kerstanus Crucifer, qui Castr-

Dobrzinen

Dobrzinen tenebat cũ multitudine exercitus ex eodẽ Castro im-
prouisie aduenien s, Ecclia Cathedralẽ et Ciuitatẽ Vladislauien
et singulas Canonicor domos spoliat, et ipsa Ecclesia cui sępe
Barbari pepercerant, cũ Ciuitate et domibus Canonicor igne su-
posito exurit, Sanctor reliquias quæ seruabantur in ea nono
quinymo, nefando Sacrilegii gẽre, cũ oĩ ornatu ẽt decore eorum,
et nonnullos homines, Ecclias quoqꝫ et Villas in circuitu igis
incendio concremarunt, et quamplures etiam alios in Cimiterio
eiusdem Ecclię crudelr occiderunt. Mathię quoqꝫ Epo et Ca-
nonicis eiusdem Ecclię alijsqꝫ Clericis et laicis et habitatori-
bus Ciuitatis Vladislauien, post cõbustiõm ipsius, sub pęna ca-
pitis & mutilatione membror, prohibẽn expresse, ne domos seu
quodius aliud ędificiũ, ædificare illic quouis mõ presumerent.
Territorium insuper Cziechoczin, ad Mensã Epalem pertinens
occupantes, nulli alij nisi Magro et ordini, census et datias ac tri-
buta mandabant solui, et in oĩbus deferri et obedire.

Deducit post hęc et Joannes Bohemię Rex, et Magr Prussiæ
Vernherus suos exercitus in Masouiam, et Ciuitatem Plocẽn per plu-
res dies impugnata et obsessa, maximis spolijs et incendijs Masoui-
am afficiunt, Duce aũt Masouiæ obligante se Joanni Regi Bohemiæ
vt et tanquã Poloniæ Regi subesse, obsidio soluta est. Crudelita-

tem corde gestatam et odiū in Polonos depromens, dū non in humās solū, sed etiam in sacras ędes et ei virgini cuius se, licet flō, regulares profitentur, dicatas, flamis ac spoliis grassarentur, violentam insuper et quandoq3 perituram sciens se Magister et ordō Pomeranię terrę possessiōm, a Joanne Bohemię Rege predicto, qui se (ut superius memorauimus) nō Bohemię sed et Polonię Regē et gerebat et titulabat, data grandi argenti aureiq3 peccuniaꝝ summa, petit terrā Pomeranię velut per Regē Polonię, et plenā ad id potestatem habentē, de nouo cōferri, donari, et inscribi, venditiōm et resignatiōm. Valdemaris et Joannis de Brandeburg Marchionum, quam superius cōmemorauimus. ratus, prout erat, irritam et inanem et absq3 viribus esse nullitatem iuris, magis quā efficaciam ostensuram. Prafatus aūt Joannes Bohemiæ Rex, et sacri auri cupiditate, et liuore quo in Vladislaū Poloniæ Regē flagrabat allectus, prædictā terram Pomeranię, nullo iure, titulo, uel proprietate eum contingentem, prafato Magro Prussię Vernhero, et ordini Cruciferoꝝ donat, largitur, resignat et inscribit, ab cī postera ridendus ætate, qui ad eā leuitatem temeritatem q3 se prece et precio trahi permisit, vt alienas terras et dominia, vsurpatione nefaria venderet, et ementium improba instantia ac largitione pellectus, sortes hereditatesq3 alienas pro libito donaret et cōferret. Potest etiam in premissis maximus ambitionis Cruciferoꝝ ardor notari, qui vt

habent

qui ut terræ Pomeraniæ occupatio eis posset licentius prouenire, donatiõm, præfati Regis Bohemię Joannis de prædicta terra, quam sciebant verũ et legittimũ patrimoniũ Vladislai Regis Polonię existere, et una insignem ex prouincijs Regni Poloniæ esse, nõ sunt veriti petere donatione ipsã, violentã occupatiõm terrę Pomeranię, apud homines dũtaxat nõ Deũ, qui nõ operũ solũ sed mentiũ inspector et retributor est, contecturi, sed ne his qui harũ rerũ et meritorũ causæ prædictæ ignari sunt, Vana quidẽ et deliramẽta in patrię fauorem videamur scripsise, copiã donationis Joannis Bohemiæ Regis prædicti, pro verificatione præmissarũ, quæ talis est, annectimus.

Litterę Ioannis Bohemiæ Regis donationis Terrę Pomeraniæ Cruciferis.

Nos Joannes Dei grã Bohemię et Polonię Rex, ac Lacemburgẽn Comes ac Elisabet per eandem gratiam, eorũdem Regnorum Regina ac Cõmitissa Lucemburgẽn. Contoralis sua. Ad vniuersorũ notitiam tam præsentiũ quã futurorũ volumus tenore presentiũ in perpetuũ peruenire. Qui cũ inter singula pietatis opera quibus ad æterni Regis peruenit soliũ, illud maxime a:

nimar̃ saluti prodesse credamus, cũ religiosis locis, aut Deodi:
catis hominibus qui Dño quottidie famulatur aliquid de quo pro:
ficientes in melius, augmentũ accipiãt, dantur liberalr̃ et cõfertr̃.
Sane quia religiosi viri, fr̃ vc̃3t Vernherus de Or3ela, frũm
ordinis, hospitalis S. Mariæ domus Theutonicor̃ Ierosolimitãn
Mag̃r generalis, ipsi quoq3 fr̃es terræ Prussiæ, quorũ cõditio lau:
dabilis, viteq3 ac religionis Sacrę gestant exercitiũ notabile,
nos allicit, graues ac intollerabiles pro dilatatiõe fidei ortodoxę,
ob cuius etiã defensiõm, cõn Lituanos et ipsor̃ secutores, quos:
libet hostes Chr̃i pestiferos, prout ipsi vidimus mur̃ inexpu:
gnabilẽ se exponunt, angustati, secti, cęsi, et irremediabilr̃ sępi:
us sunt afflicti, Nos, ut Mag̃r et fr̃es prędicti, labores et expensas,
ac cura huiusmodi, in se et suis adiutoribus et subditis ferre, ipsisq3
intendere in antea, et resistere fidei chr̃ianę oppressionibus pos:
sent vberius, participatione bonor̃, quę per eos fiunt vbilibet
operũ sum̃opere affectantes, vt de bonis huiusmundi cęlestia
nancisci, et Regũ dño cõregnare æternalr̃ mereamur, pro prędе:
cessor̃, progenitorũ ac hęredum nostror̃, nostraq3 animar̃ salute,
necnon peccamiño nostror̃ remedio, ipsis Mag̃ro et fr̃ibus ac toti
ordini, comunicatam manũ pari cõsensu ac vnañi volũtate, nulla
fraude inducti, seu dolo aliquo circũuenti, plure, libere, et irreuo:
cabilr̃ nomine simplicis pureq3 Elemosinę, propter Deũ & vene:
ratiõm

ratiōm gloriosę Virgīs Marię de liberalitate et munificentia Re:
gia, consensu nostroꝝ fidelium accedente, damus donamus, et
conferimus, terrā Pomeranię et quicquid ad eam uel in ea, in
toto uel in eius parte nobis hęredibus et successoribus nostris
Bohemię & Poloniæ Regibus aut Reginis, Iuris, proprietat'
Dominij, aut actionis competijt hactenus, aut cōpetere poterit
quomodolīt in futuꝝ. ad habendā, tenendā, regendā, vtifruen:
dam, et possidendā, ac ordīm totū. Iure proprietatis perpetuo,
pacifice et quiete, quicquid eis aut successoribus suis deinceps
placuit perpetuo faciendū. Cū ōibus et singulis, quæ infra præ:
dictam terram, seu intra, aut insupra, vel etiā subtus terrā ean:
dem, cū accessibus et regresibus suis cōtinentur. Cū omnibus vcīt
suis Iuribus, appendijs, pertinentijs, Ciuitatibus, Oppidis, Ca:
stris, Villis, Allodijs, Campis, Agris cultis et incultis, pratis, hor:
tis, montibus, vallis planis, rubetis, deserto, vijs et inuijs, flumi:
nibus, Rippis, rinis, Stagnis, aquis, aquaꝝ decursibus, Molendi:
nis in aqua vel ad ventū expositis, venationibus aucupationib.,
piscationibus, piscinis, Iurisditionib., Monetis seu Theloneis,
Iurispatronatus Ecclīaꝝ, fendis, vassallatibus, Militijs, clien:
tibus, Censitis, Agricolis, seruitoribus, omagio quocūqꝫ seu a:
lio quouis titulo, Censibus, redditibus, prouentibus & fructib.,
et vniuersalr cū ōmibus et singulis vtilitatibus, quæ habētr

p eosd Magrm & fres succes: soresqꝫ eoꝝ

supra, infra, vel intra terrā prædictā, vel etiā sub terra, eadē in mineris, vel metallis auri, argenti, cupri, stañi, plūbi ferri, vel generis alterius cuiuscunq3 ut puta lapidibus, sale, uel alijs obuentionibus, quibuscunq3 rebus consistant, in integrū, cū omni vsu seu requisitione, nobis aut alteri nostr̄ successoribus, aut hęredibus nostris, ex eis uel pro eis rebus aut quomodolz̄t eaꝝ modo aliquo pertinente, Nihil in eadē terra aut suis pertinentijs nobis hęredibus, uel successoribus nostris, proprietatis, Iuris, actionis, uel dominij penitus reseruantes. Vt aūt hęc pręsens nr̄a donatio, pure et simpliciter propter Deū, sicut proinde et rationabilr̄ ac iuste donationis titulo celebrata et consumata, robur perpetuę obtineat firmatis, Promittimus nr̄o, hęredū ac successoꝝ nostroꝝ nomine, contra eā, nullo vnq3 tempore, facto, aut iure, facere vel uenire, per nos uel alios, publice aut oculte, in toto uel in parte, nec eā reuocare in uitam uel in morte, occasiōm ingratitudinis cuiuscūq3, seu tā præsentium q3 etiam superuenientiū liberorum, volēn ad maiorē certitudīm uel etiā cantelā, ut exnunc Inclitus Carolus primogenitus nr̄, fide, præstita corporalis loco Iuramēti, spondeat et promitat dictis, Magr̄o et fr̄ibus pro se suisq3 successoribus, stipulantibus, qd̄ dictā terrā seu aliq3 eius partem per se uel alios, nullo vnq3 tempore impetret, de iure uel de facto mō aliquo seu requirat. Sed ipse cū ōibus cōterminis suis, donatiōm

huiusmodi,

huiusmodi, ratam, gratã, habeat firmiter infutur. Renũciato spõ:
te et expresse, pro nobis nostrisq3 successoribus et heredibus v:
niuersis exceptiõm, doli mali infactũm actioni beneficio restitu:
tionis, in integrum constitutioni et cõsuetudĩ cuiuslãt contrarie
literis et indulgentijs Apostolicis Imperialibus, seu à Romanis
Regibus impetratis vel impetrandis. Omniq3 Iuris Canoni:
ci uel Ciuilis auxilio, per qd nobis, heredibus, aut successorib.s
nostris sepefatis posset aliquomõ suffragium, Magro vero aut
frĩbus, seu ipsi etiam ordini preiudiciũ quõlibet gerari, Immo
et si ipsa terra seu aliqua eius pars Pomeranie, per inclitã Domi:
nam Elisabeth Bohemie et Polonie quõdã Reginã, relictã reco:
lendæ memorie Venceslai olim Bohemie et Polonie Regis soceris
et prædecessoribus nr̃i, vel heredes eius fuerit impedita, ipsã ter:
rã et quamlibet eius partem ab impetentibus ab quolibet impe:
tente disbigare, et liberare nr̃is promittiũs laboribus et expẽsis.
In quor. omniũ testimoniũ, et cautelã, præsentia scripta, et si:
gillis nr̃is iussimus cõmuniri. Dat. et. Act. in Thorũ Dominica
inuocauit. Anno Domĩ M° ccc° xxix Præsentibus spectabi:
libus et Nobilibus viris fidelibus nr̃is. Iofrido Comite de Lunni:
gij, Henrico Comite de Vilnow, Virico Dn̄o de Hanow, Petro de
Kczemberg, Henrico de Lippa iuueni, Vilhelmo de Lunkstein, Cu:
none de Kolurz, Ottone de Bergaw, Bernardo de Szumeburg, &

alijs plurimis Idoneis et fidedignis, quos in oim supradictor testes duximus requirendos.

Vernherus Magr Prussiæ Nakel et Raczi az cum multis homib. capit, et terrã omnẽ Vladislaus populatur passim oẽs cedendo et Mathias Epũs Vladislauien. Epãtui suo pacẽ facere volens cũ mago conuenit vt deinceps nõ soluat decimas manipulares in Pomerania, Sed de laneo ꝑ sex grossos.

Annus Domi 1330

Festiuitate S. Ioannis Baptistę proximante, cũ ex nimio feruore solis, segetes in maturitatẽ debitã vltra solitum cursũ perductę essent, Vernherus de Orzela Prussię Mãgr, mercenario Milite ex Almanis et Bohemis conducto, ad oppugnandũ cęteras Regni Polonię prouincias, ex assistentia

& insti

& instigatione Joannis Bohemię Regis ausus sumens, in frequẽ-
ti et numeroso exercitu, ad Castr̃ Kakiel veniens, illud nona Ju-
lij capit et exurit, vbi et Capitaneũ eius Henricũ Militem cum
alijs defensoribus comprehendit Abinde aũt, abducit, et in ter-
rã Cuiauiẽn ad Castr̃ Viszegrad descendens, illud cõquisitũ e-
xurit. Ne aũt Castro Radzieiow potiretur, et regnũ ex illo pre-
dis et spolijs afficeret, gentes Regia, anteq3 Magr ad illud
pertingeret, sponte igne adhibito. Illud Septima Julij cõsumitur,
applicat posthęc exercitum ad Castr̃ Epi Vadislauiẽn Racziąz,
et illud pluribus diebus Machinis ceterisq3 instrumentis fortius
quo potest quatit et oppugnat Et licet plures Nobiles et vtriusq3
sexus homines, qui fortunas sarcinasq3 suas illic deposuerãt viri-
liter defensioni Castri intendissent, nõ tam Castro q3 personis, con-
iugibus, liberis, pignoribusq3 et substantijs suis, quę illic cõgesserãt
consulturi. Crebra th̃ Bombardar proiectione, cõbus propugnaculis
aut confractis aut debilitatis, dũ nec quisq3 posset defensiõm oppo-
siturus consistere, putens quoq3 ex quo Castrẽ aqua resciebãtur
esset illis cruciferum potentia ademptus, multiq3 tã senes q3 par-
uuli siti periclitarentur. Quartadecima Junij patefactis vndiq3
introitibus Castr̃ Racziąz conquiritur, et Magr Prussię eiusq3
exercitus pluribus pecunijs armis, et thesauris variaq3 rer̃ &
spolior̃ suppellictili potitur, plurimos etiã homines Nobiles &

plebeios illic captiuat. Quos Matheus Epus Vladislauien, cōpas:
sus eorum calamitatibus et miserijs solutis ex pacto quadringentis
marcis polonicalibus, a Magro redemit, et in pristinā libertatem
restituit. Et quoniā in Castrorum conquisitiōm Milites multos insi:
gnes amiserant, neq3 enim cessit illis sine multa sanguīs efusione
victoria, ut strages cladesq3 tūc accepta, magna illos penitudine
et amaritudine pro desideratis, quorum numerus in decuplo strage
hostili superior erat, afficeret, in rabiem quādā versi, suorum paren:
tando funeribus, omnes Polonici generis homines, tam senes quam
adultos, viros et mulieres, et qd horrendū est, Sacerdotes & Mini:
stros Dei, paruulosq3 et sugen vbera, miserabilr perimebant, spo:
lijsq3 et cędibus huiusmodi nō contenti, etiam in tecta innocua,
et in villas circūiacentes, quę post superiora incendia paucę
remanserant, et quę aliquantulū fuerūt reffectę flamis ea de:
molliendo sęuiebant, his aūt patratis, in domos pluribus suorum
amissis reuertuntur, cū magna spoliorum et pecorum prada. Capti
aūt fuerunt in conquisitione Castri prædicti Suantoslaus fra:
ter Mathię Epi Vladislauien germanus, Vincentius Castellanus
de Starogrod Nicolaus Zablothni, Nicolaus de Wola, et alij
quā plurimi, Interfecti vero Paulus de Kroszino, Iudex Gniew:
kouien. Zira de Klobiia Demeter Succamerarius Bresten, Boguta
filius Cristini Iudic. Vladislauien, Albertus de Trzaskowo, Czolo de

Smarzouicze

Smarzouicze, Jacobus de Raczias et alij q3 plurimi.

Quindecima Septemb. Casty Gniewkouien per eosde Cruciferos conquiritur et crematur, ad soluendu aut frem suu Suantoslau ce: terosq3 captiuos, et ad rehabendu Casty Raczias ceteraq3 bona in Pomerania per Cruciferos occupata Mathias Vladislauien, tanto ferebatur, siue id pusillanimitas quda, siue carnalitas efficiebat, affectu: ut iniussu Boleslai Polonie Regis, et sui consilij, habito cum Magro Prussie Vernhero apud Thorun in die S. Bartholomei couen: tu, ignonimiosu fedus, suis et Capituli sui Vladislauien firmatu lris, pepigerit, Omnes decimas terra Pomeranie manipulares, que sibi et suo clero, iuxta morem vetustu Regni Polonie et prouintie Gne: snen, manipulatim de quolt grano solui cosueuerant: remiserit in sex tantumodo grosos, obligando se præfate remissionis, primu Me: tropolicam, deinde Apostolica cofirmatiom, infra vnu Annu expe: ditur Mensam sua Epalem, et cleri sui beneficia vehementer mu', tilando.

Magro reuerso in Prussias Vladislaus Rex cu ma"

gno Vngaror et Lituanor auxilio oẽm fere Prussiã populatur. et Magr videns se inferiorẽ, promissa terrar Dobrzinẽn restitutione, ad Annũ fędus parauit, & de Pomerania in Carolũ Vngarię & Ioannẽ Bohęmię Reges cõpromittunt.

Cruciferis aũt in Prussiã diuertentibus Vladislaus Polonię Rex qui sub illo anni tẽpore quo Cruciferi terras suas hostiliter inuaserunt, magna cura et studio exercitũ de proprijs et externis gentibus conquirebat, volens cũ Cruciferis nisi celerius excessissent decernere, In sui quidẽ solatium et Vngaror exercitus cui Vilhelmus Austrię Dux prędrat, a Carolo Vngarię Rege missus, et Gedemin Lituanię Dux, cũ Lituanor et Samagitar exercitu personalr aduẽrat, terrã Cruciferor in forti robore sui exercitus ingreditur, et terrã Culmẽn passim vrit et depopulatur, in vltiõmq3 Suor qui per Cruciferos inhumaniter cęsi erant, cędes in omnes iubet late extendi, nec vlli sexui aut conditioni indulgere. Clauserant aũt Cruciferi Regi Vladislao iter et rippas vtrasq3 fluuij Drwanc3a, per aliquot miliaria acutis sudibus trunc3 oxigonis facibus. et lignor compaginibus muniuerant locatoq3 suo exercitu

citu ex altera parte fluuij Drwancza. In quo et Prussiæ Magr
vernherus de Orzla, et Liuoniæ Magr personalem præsentiam age:
bant; Regiũ operiebantur aduentũ transitũ sibi per fluuium Drwan:
cza, et Bombardar proiectione, et Campestri prelio, confisi de vi:
ribus gentiũ suar, robore et arte qua fluuiũ muniuerant prohibitu:
ri. Rex aũt Vladislaus ad fluuiũ Drwancza perueniens, pluribus
diebus illic consistere coactus est. Quocũq3 eñ se R cũ exer:
citu vertebat, Illic Cruciferor copiæ e regione sua aduentabãt,
et ne Rex cũ gentibus suis fluuiũ Drwancza, in locis præsertim
languidiorẽ vndã habentibus, superaret, sum̃a ui sũmaq3 cura,
Bombardis atq3 telis adnitebantur. Rex aũt vnius aggrestis
instructione, vado flum̃is comperto, a flumine Drwancza motis
statiuis, iter in retrogradũ flectit, versus Brodniczam se simu:
lans itur, ut hostes a defensiõe rippe auertat, locat aũt in syluis
abditisq3 locis gentiũ suar expeditar, aliquot milia hisq3 mandat,
ut quam celerius possint, hostibus a rippa auersis, fluuiũ seperẽt,
fumo quoq3 signũ præstent. Quæ oĩa iuxta dũ Regis ordinatiõm
prouenissent, et omnis exercitus Cruciferor ad Brodniczã diuer:
tisset, credens et illic Regem ventur. Milites Regii, ex statiõe
prodeũtes, fluuiũ Drwancza absq3 impedimento et prohibitione
aliquali transeũt, et fum̃o, iuxta qd erat imperatũ Regis qui ad
tria Miliaria versus Brodniczam iter cõfecerat, signũ ostendunt

Quo Rex accepto, reflexo itinere et gradū cōcito ad fluuiū Drwan:
cza et hesterna statiua sua perueniens, flumine Drwancza, circa
molendinū Lubicz facile superato. Molendino cōquisito et incēso.
et his qui erant in pręsidio cęsis, aliquibus captis, acies ordinat. Con:
flictūq3 cū hostibus magno ęstu, magnaq3 auiditate p̄stolatur. Iu:
stis enim armis indutus, et copias tam pedestres q̄3 equestres ha:
bens exercitatas et pugnantes, nihil auidius q̄3 cū hostibus pu:
gnā cōserere, et aut gloriosā victoriā ex hoste, tā infesto et im:
probo referre, aut honestā mortē si ita fatis datū fuisset obire æ:
stuabat. Cruciferi aūt preter spē et opiniōm suā exercitū Regium
macte virtutis, suo multo superiorē fore videñ. cū et exercitū
haberent ex nono et mercenario Milite, et multis generibus colle:
ctum. nec illi satis fidere auderent, venire in certamē et aperta
acie decernere discriminosū putañ. dissoluto Campestri exer:
citu, in munitiones & Castra discedunt. Rex aūt desiderio pu:
gnę fraudatus, latius mandat vastatiōm extendi. Milites aūt
imperata Regis exequendo, omnem terrā Culmēn, igne cęde et spo:
lijs, infra quindecim dies conficiunt et quoslibet vicos et Ciuitatū
suburbā exorunt. Fretus q̄3 multitudine et Militū numero, multas
passim manus in Prussię regiōm, et in extrema quæq3 finiū prędā:
dū mittebat, prædāq3 et magnā vim pecoꝝ aliquotiens coactam,
in Poloniam remittebat, agros vastans, uiccos exurens, oppida
funditus

funditus demolliens, multa illic fortiter egit, multos agros hostiles incendijs et populatione vastauit, et tempestatis instar multa solo strauit. Descendit post hęc in Dobrzinẽn terram, et Castr Dobrzi; nẽn expugnare aut intercipere satagens, aliquot diebus in eius expugnatione imoratus, dũ videret illud strenue defendi, in Cul; mẽn terrã reuertitur, et circa Castra Schonsczę, et Lipno aliquan; tulũ imoratus, in vlteriora exercitũ producere parabat. Caducea; tores ex parte Magri et Cruciferor, apud Grudzancz existentium, cum blandis oblationibus de pace missi Regẽ à proposito auertunt. Qui cũ tam potenti exercitu, etiã terrã Prussię vltra Ossã positã, potuisset, quemadmodũ in animo destinauerat posuisse in desola; tiom et exterminiũ, suasq3 iniurias vltũ iri: restitutioẽ terrę Dobrzi; nẽn, et omniũ Castror ac munitionũ quæ in illa alijsq3 locis Cruci; feri locauerant prius percepta, de Campestribus statiuis excedere, et ab ampliori vastatione terrę abstinere, firmatis inscriptisq3 Treugis ad diem Beatę Trinitatis anni futuri duraturis, consentit. ea tn conditione interposita, vt super occupatioẽ terræ Pomeranię et damnis inde secutis durantibus Treugis. Carolus Vngarię Rex pro parte Vladislai Regis Polonię. Pro parte vero Cruciferor Jo; annes Bohemię Rex arbitri tũc electi, haberent plenũ posse, iu; sti pronunciandi arbitramentũ, et cõpellendi vtrãq3 partem ad suę decisionis obseruatiom. Hęc et eñ conditio Vladislaũ Polo;

nię Regę amplius monit, vt armis depositis Treugas acciperet, speran-
tes per illas suę hereditatis et patrimonij, absq3 effusione sanguinis
Chriani restitutiõm prouenire. In hunc modũ pace. In die Ioannis
Baptistę per sufferentias composita Guerra atrox intercepta est,
et Vladislaus Rex Polonia Cũ õi exercitu suo in columis et ala-
cer in Regnũ suũ Lithuanię Duce, Gedemi in Lituaniã diuertente,
reuersus.

Carolus Rex Vngarię et Elizabeth regina à quo" dã nobili Fęliciano qui

vtrúq3 et filios propter prostitutã filiã Casimiro Polo-
niæ Regis filio interficere uoluit in manibus volnerat.
Fęlicianus vero cũ sua progęię occisus et punitus est.

Carolo Vngarię Rege pluribus iã annis statũ agente
in Vngarię Regno beatum et tranquillum, ab õi bellico
fremitu interno et externo circũscriptũ, dũ et pulcerrimo-
rum numero, putaretur, inter mortales felicissimus, et rarę pru-
dentię dotę, qua plures ante se Reges anteibat, tam subditis

q3

q3 aduenis esset spectabilis et admirandus: subito in tam Clara sta:
biliq3 serenitate, grandis tempestas coorta, pene eius et filior statũ
euertit, et in miserrimã sortem eius felicitatis cursum, nisi diuinitas
propiciata prouidisset, mutauit. Erat aũt inter Barones Vngarię
quidã Nobilis, Felicianus nomine, vir primũ sortis mediocris, et qui
superiori tempore in Mathei in Tranczino Palatini Transyluaniẽ
obsequijs moratus, ab eo in gradũ pręcipuũ fuit euectus. Quo re:
licto, ad Regis Caroli obsequia se conferens fauore largitioneq3 Re:
gis celebris inter Barones primores habebatur. Regis insuper Ca:
roli animũ sedulitatis et obsequior officio adeo deuinxerat, vt
quæq3 Regis abdita et penetralia, pro quolibet tempore sibi pa:
terent pro ingressũ: Cęca itaq3 cupidine occupandi Regni, magnis
ausibus inflamatus, tã Regẽ q3 Reginã et prolem eor cęde cruẽ:
ta, sumouere in animo destinat, ad perficiendũ temerariũ scelus,
sępe de loco et tempore, quo id aptius exequẽtur secũ tacitus per:
tractat. Dum aũt Carolus Rex, feria tertia post Octauas Paschę,
quę erat dies Martis xviii Maij, in Curia ante Castrũ Vissegrod
sita, cũ consorte sua Regina Elizabeth et duobus filijs Ludouico
et Andrea inter prandendũ consisteret. Nullusq3 ex Militibus
et custodibus corporis, pręter Ministros tabulę deseruientes, et
hos quidẽ paucos in numero adesset. Felicianus filio et familiaribus
aliquot cõmitatus, solita licentia Rege vescente ingressus, accu:

tissimũ mucrõm, quem sub clamide tectũ gestabat vehementissimo impetu, et qualem spes et extrema desperatio causabãt, in Regem vibrat et Reginam, quibus subito periculo perculsis, cõn mucronis tã ictũ dextras pro capitum opponentibus incolumitate, Carolo Regi in manũ Sinistram leue tñ inflictũ vulnus est, Elizabet vero Reginę dextra, qua orfanos et pauperes alere, miserabilibus personis ministrare, vestes sacras et ornamenta sartire, et alia pietatis opera solita exercere ainputatis quatuor digitis mutilata. Ad pueros deinde Regios frẽs duos conuersus, in eorũ necem toto iusu, priorem in parentibus admissũ correcturus errorẽ, velut furibunda fera grassabatur, sed curatoribus et pedagogis pueroꝝ periculũ in se excipientibus, conatus Feliciani recidunt ad irritum, feruescente aũt huiusmodi rumore, Ioannes filius Alexandri de Comitatu Potokijs, adolescens ingenuus, qui dapiferi offitio tunc fungebatur, Felicianũ in pueros Regios crudelitatis et necis opera ędere, anhelantem primus agressus, sic, vno ictu inter colum et scapulas inflicto, depressit debilitauitq3 vt curruens deflueret pręceps in terrã. In quẽ cęteri Milites et serui Regij, certatim pro fide declaũda irrupunt, capitur et tunc Feliciani filius, qui, familiaribus pro magnitudine periculi si sceleris in fugã versis, vt pr̃is fieret desertor nequidq3 poterat induci, cõprehẽduntur et in fuga Feliciani satellites, et tã ipsi q3 infelicis Feliciani filius,

ad caudã

& corpus multũ pugionibus atritũ in partes descerpunt

ad caudá alligati, equor, tam diu per vicos et plateas tracti sút, donec oſsibus mandatis miserrime expirarent. Quor, cadauera paſsim, per viccos iacentia, dú illis sepultura offitiú exhiberi conseretur indignum, a canibus discerpta atq3 depasta sunt. Testa capitis Feliciani Budá, Manus vero et pedes et cętera cadaueris membra, in principaliores Regni Vngarię Ciuitates distributa, in horrore et notiom tanti facinoris portar, valuis affigenda transegantur. Ad filiá tandem miseri Feliciani, Clara quidé nomine, sed sorte ei proueniente obscurá, furor Militú éius in vltiom tentatę mortis et vulnery Regiorú operá nouantú peruenit. In Curia Reginę Elizabeth inter virgines Nobiliú Reginá comitantiú morabatur, pulchritudine et forma excellens, facile oim aliar, decoré peruincebat, sed calentibus adhuc Militú animis nec formę delatú, de grege coanar, extracta, quam factionis paternę credebatur fuisse cósciam, in naribus, labijs, et vtriusq3 manus digitis truncata, p Ciuitates vicinas et Villas, in spectaculú Semianimis et miserra ducta, vociferare crimen suú et paternú cófessione publica compellitur. Juste illi truncatiom membror, propter scelus in Regem, Reginá, et prolem eor, nó cupiditate Regni, sed iniurię magnitudine tentatú accidisse. hac excruciata, altera filia Feliciani Zeba nomine natu maior, et cú marito Copaij cui nu-

pserat capite damnata est. et filij Copaij in exilium acti, plu-
res deniq3 alij, prefati Felliciani frēs et cognati, aut morte, a-
ut exilio, mulctati sunt, nōnulli in Poloniā venientem, illic
perpetuū agunt incolatum, vocitanturq3 Amadeiones, Aquil-
lam, Albam sine pedibus pro insigni Nobilitatis deferentes
Quor successio et genus quāuis in humili et vix nota sorte,
etiam et hactenus perdurat. Habet ē nōnullor assertio,
Felicianū Militem in eam rabiem lapsū, Ideo fuisse, qd Eli-
sabeth Regina Vngarie, filiam ipsius Felliciani Claram, apud
se demorantem, Germano suo, Casimiro filio Vladislai Polo-
nie Regis tunc in Vngaria agenti, eius decore capto prosti-
tuendam tradiderit, vel ut prostitueretur, dissimulatū vul-
tum et animū gesserit, valitudinariū eni se prafatus Dux Ca-
simirus quo facilius famē libidinis suę impleret, fingens ve-
lut languens, lecto iacere cepit, ad quē visitandū cū soror
germana Elizabeth Regina Vngarie, ā qua plus quā germāo
diligebatur affectu introisset, et cordis illi, nō corporis egritu-
dinem, qua super Virginis Clarę cruciabatur amore, probe
nosset, familiaribus qui egrū observabāt, quasi secū nonulla
secreta tractatura de cubiculo electis, sola illic nō nisi cum
prefata Virgine Clara cōmitante remansit, et verbis aliqbs.
in spēm factis discessurā, Virgīm Clarā apud Ducē Casimir
prostituēdā

prostituẽdam, reliquit. rata, prostitutiõm huiusmodi parui a:
ut nullius momenti culpã fore, et nec prodituram ad publicũ
neq3 aliqd' causaturam discrimen. Diuinitate aũt scelus pro:
stitutionis exhorrente, secus ẽia q3 Regina Elisabeth reba;
tur, prouenire, Virgo eñi Clara, a Casimiro Duce pro libito op;
pressa prostitutaq3. prostitutionis suę dedecus. Feliciano pa:
renti, secrete vltum iri obsecrans stupr suũ insinuat. Qui
in dignitate rei et iniurię promotus ad obtruncãdũ Carolũ Regẽ
dominum suum, et Elisabet Reginã, eorũq3 pignora, sciens Ca:
simirum Ducẽ se ex Vngaria in Poloniam euoluisse, destinat,
et obtruncationis facinus ordine quẽ descripsimus attentans,
sibi et vniuersę domui suę miserabiles cruciatui innexuit.
Asserunt Pannonior Proceres, ex eo die quo huiusmodi facinũs
apud illos patratũ est, omnẽ felicitatẽ ab illis et Regno eor
defluxisse, et innumeras clades et vastationes, a Barbaris e:
tiam vsq3 ad nr̃a tempora deriuatas, in illos recidisse. Eliza:
bet etiam Vngarię Regina, obprobrium Ministerij sui in vita
et morte ferre coacta. Kictaua Regina in vulgari Poloni co,
quod significat manu manca vocitabantur. Casimiri vero
Ducis expost Polonię Regis semen, paruo tempore durans,
vltio diuina delenit. sororinũ suũ Sed alioquin exitu cru;
delius, in Hispanor Amalibus legimus occidisse. Gotlor

enim Rex Rodericus, filię Iuliani Comitis sportanatorꝝ, apud Curiam suam demoranti, vim inferens, ab eodē Iuliano Comite, Arabibus illū adiuuantibus, circa flumen vedelac, octo continuis diebus diuinans cōflictus & occisus est, et vniuersis fere Hispanis ab Arabinis occupatis. Gottorꝝ gens Asię, Europę, et Africę inclita triumphis, vnius hōis pessundata flagitio, prope in exiciale excidium exterminiūq3 acta armis Arabicis incuruata succubuit.

Carolus Rex Vngariæ dū sine causa Valachū inuadit ac conditiōes

æquas oblatas ab eo spernit per ipm funditus dula ꝓfligatur, ita quod vir ipse cū paucis in Visegrad aufugerit

Casuali & extra ordinario periculo Carolus Vngarię Rex euitato, in aliud æque ingens voluntariū quidem, & deliberatum, non tā sibi q3 suis exitiale prolapsus Bazarado et eīm Valachię Woiewodę, suggerentibus et ad id eum multiplici suasu pellicentibus, Thoma Woiewoda

Transiluanen

Transiluanen et Dionisio Baronibus bellū, causa belli non exi-
tante indicit. Thoma et Dionisio prefatis Valachię ambien-
tibus Principatum. Seuerino aūt expugnato et Dionisio tra-
dito legati Bazarad veniunt ad Carolum petentes, ut ab ar-
mis discederet Bazaad septē Milia marcar argenti, et Se-
uerinū dato filio pro vade ei largitur, et in potestate sua
futur vlteriorem in terras suas expeditiō sine Regis et
exercitus sui periculo transigi nō posse. Rex aūt Carolus
aq3 humiliq3 legationi superbe respondens, cōminatus est,
Bazarad velut vnū ex Bubulcis et pastoribus ouiū summ
de Tugurijs per barbam extractur: et licet a Consiliarijs
rogatus, vt mitius respōsū susceptis qua offerebantur a-
deret, a sententia et priori responso nō poterat dimoueri,
et promoto exercitu, nō prouisis cōmeatibus neq3 itineribus
exploratis, alpes et inuias syluas, arentiaq3 intrauit loca.
Illos quoq3 diebus aliquot peragrans, famis inedia, anteq3
eas superaret, exercitus laborare cepit. Ad quā restingen-
dam ampliora etiā Regem veritū discrimina. Treuge pac.
a Bezarado magis petitę q3 datę sunt, ea conditione appo-
sita, vt a Bezarado darentur scioli et fideles itineris Du-
ces, Regem Carolum et copias exercitus eius cōpendiosiori
via in plana Regni Hungarię reducturi. Sequebatur itaq3

Carolus Rex, et suus exercitus, Duces a Basarado datos; ter monstrantes, nullū dolum pace data hosti reconciliato inesse presumens. Duces aūt itineris, iuxta instructionem & mandata quę a Bazarado acceperant. Regē et exercitū eius ad stricta & concaua montium perducunt. vbi Vala: chi et a fronte et a tergo exercitum Regis inuadunt. Cęte: ri aūt superne tela et saxa iacientes, plures mortales, cū nec pugnandi nec resistendi prębaretur facultas, tuti ipsi ab omni inuasione, passim miserabili morte cōficiunt. Carolus Rex sero superbę responsionis et sprętę oblatiōis et consilij pęnitens. Cum videret fortissimos quosq3 Mili: tes suos absq3 dimicatione ante conspectū suū et oculos morte indigna confectos esse, indumijs insignibusq3 Regalib., ne agnosceretur, abiectis, et in filium Dionisij, Desow nomie, collatis. Qui et ipse postea Rex creditus, saxis et telis ob: tritus est fugam capessit, et cū paucis ignonimiosā mortē aut calamitosā captiuitatē ęgre euadit. Reliquus exer: citus Regius, aut miserabili morte, aut turpi captiuitate vel fuga confectus, Valachi. oīm rer quas tantus consue: uit habere exercitus. Sacerdotibus etiam Domi qui Regē comitabantur nō parcendo, aut crudelr trucidabant. aut pro voto depactabant. Carolus Rex fuga cū pauc saluatus,

in

in Vissegrad priuato sordidoq3 habitu, plurimos lugubres eiulatus et lachrimas de strage et ruina sui exercitus vociferans et effundens, peruenit, presentibus ac posteris abutendi humili oblatioe, et conditiõ hostis, inflato spũ aspernandi. eficax prebiturus remediũ.

Decimo sexto Calch Junij Vencestaus al's Vanco filius iunior Boleslai Masouie Ducis, ex Bohemia susceptus crudelis et Iracundus in Milites et subditos. In Vissegrad moritur et in Plocẽ Ecclia sepelitur, filium vnicũ Boleslaũ quẽ ex filia Gedemini Lituanie Duc' susceperat relinquens.

Fratres S. Marie de nigra Cruce Ciuitatem Rigensem inuadunt et occupant.

Sub Pontificatu Ioannis xxiii Archiepi Rigẽ tũc in Romana Curia agente, frẽs domus Theutonicor S. Marie de nigra Cruce, post varias oppressiones, violentias et damna, fundatoribus suis Epis Liuonie et eor subditis illatas, Ciuitatem Rigẽ a primeua eius fundatioe, ad Rigẽ in tẽpora

libus, et omni dominio pertinentē Ecclīa inuadunt, obsident, expugnant, et occupant. eo nimirꝝ in Archiepum Rigēn fundatorem suū vsi officio. quo et Cruciferi de Prussia, in Reges et Principes Polonię fundatores suos, in occupāda terra Pomeranię vsi fuerant.

ernerus Magr Prussiæ necatur succedit Lutherus in Magistratū.

Decima nona Octob. in Castro Mariemburg Vernerus de Orszla Prussię Magr, ab vno suorꝝ frūm Cruciferorum, Joannem de Gindorff in cenaculo, multis vulneribus confossus interijt, et pęnas occupatę Pomeranię terrę dedit. In cuius locum Lutherus de Brunszuik successit.

ntipapa qui à Ludouico Imperatore erat constitutus captiuatur & in carcere moritur

Pisani, Petrꝰ Corbarien, frem ordinis minorꝰ, falsũ Romanũ Pontificem, quem Imperator Ludouicus in Germaniã transiẽs Pisis reliquerat, captiuant, et ad Ioannem Summũ Pontificẽ in Auinone tunc agentem transmittunt, apud quẽ errorẽ suũ confessus, vitã tantũmodo sibi concedi suppliciter exorabat, sed iussu Papę, in carcerem honestum trusus, et triennio molestias captiuitatis perpessus interijt: præfatus siquidem Ludouicus Imperator, moleste ferens se á Ioanne Papa, duodecimo excomunicatũ nunciari. Præfatũ Petrꝰ Corbarien. vnitatem Ecclię scissurus in Antipapã erexerat, scismaq3 xx primũ introduxerat, qd paruo tempore durauit. eod Petro Corbarien capto & cedente.

Vladislaus Rex per Oratores petit á Pontifice Crucẽ et pecunias cõn infideles cui Papa dat Iubileum vnde multos thesauros acqsiuit.

Vladislaus Primus Polonię Rex, Missis ad Ioannem Papam xxii in Auinione tunc agẽn notabilibus oratoribus, et exposito quanta bella, inuasiones, depopulationes, terrarꝰ

Regni sui a Tartaris et Lituanis Barbaris, interdū simul iū-
ctis, interdum sparsa manu et clandestinis inuasionibus Regnū
Polonię atterant, prædaq3 citato agmine rapta, senibus et im-
puberibus necatis puberibus vero in seruitutem miserabilem
redactis fugientes abducant. Petebat se Passagio vniuersa-
li siue crucę contra Tartaros et Lituanos danda, a Ioanne
Papa, et consignatiōe aliquot miliū florenōz, quo facilior Bar-
baris fieret resistentia, iuuari. Sumus aūt Pontifex inter-
positis quibusdā rationibus, et excusationibus, vtrūq3 ne-
gauit. Nec tñ Regios Nuncios vacuos a se remisisse absq3
aliqua consolatione videretur. Iubilei anni gratiā, in festo
S. Stanislai in maio tribus diebus, et in translatione eiusdē
S. Stanislai Autumno alijs tribus diebus in Cœlia maiori Cra-
couiēn agendum cōcessit, ea conditione, vt quilibet illam me-
riturus, duos aureos in capsas pōneret. In defensiōm contra
Tartaros, Lituanos et Barbaros, a Vladislao Polonię Rege con-
uertendos. Agebatur itaq3 Cracouię in utroq3 festo Sancti Sta-
nislai annus iubilens, et multitudine magna, nō solū ex vniuer-
so Regno Polonię, sed ex Regno Hungarię Slesia, ora, vici-
nis q3 partibus concurente, nō mediocris summa auri collecta
est, et pro defensione Regni Polonię per Vladislaū Regem
prefatū fideliter conuersa.

Senex

enex iam Vladislaus Rex, nec videns, Prutenos satisfecisse concordię treugar. Filiū Casimir. maiori Polonię pręficit accepto Vincentio de Shamotuli de dō Nalec Capitaneatu Posnanien q indignatus ad Magrum fugiens, cū eius exercitu usq ad Pisdri oīa combussit & cū victoria ad Thorun redijt

Annus Dñi 1331.

Bellum per Vladislaū Polonię Regem, cū Cruciferis de Prussia gestū, et si anno superiori (prout demonstrauimus) per treugam aliasq conditiones, pacē perpetuam effecturos, fuisset dilatum, Cruciferor. tam conditiōm in treuga appositam negligentibus, et Ioannē Bohemię Regem, iuxta obligatiōm suam, pro decidenda questione et lite super terra Pomeranię exorta, non adducentibus, nec pollicitationi et conditioni huiusmodi, in aliquo parentibus. Licet Vladislaus Polonię Rex Carolum Vngarię Regē ad diem & locū constitutū, satisfacturus,

compactatis adduxisset: Mox de integro reuocatum Maxi;
moqꝫ Regni Polonię periculo summa rey. nisi propriatio di;
uina tulisset remedium, euersuro. bellū geri ceptū est. Id
aut ex re et occasione. Cui fit) tenui ortū, maximū parturi;
uit confecitqꝫ incendium. Vladislaus enim Polonię Rex, ad
obeunda belli imminentis munera, ad expediendas qꝫ respub.
Regni sui, quę corporalem requirebant presentiam. videś
se grauem & seniograndeuū esse, in festo Benedictę trinita;
tis. in Oppido Chenczini, quata decima Junij, generalem
omniū terray suay tenet conuentum. Vbi et de bello cū Cru;
ciferis gerendo et de rebuspub. expediendis Pralatoy et Ba;
ronū suarum sano vsus consilio, certas facit ordinationes
et edicta. Inter quos, filium suū Ducē Casimiy, viginti &
vnum annos natū. Ceterum adolescentē ea indole, ut iam
tum apareret, eius Regnū oppulentius qꝫ in quod a pre suc;
cesurus esset, facturum. Terris maioris Polonię pficit et ple;
nam illay gubernatiom et admistratiom singulay rey. vt
domestica recte curarentur et quietior ipse curis magis lon;
ginquay terray solutus. Cracouię consistat ad reliqua: abro;
gato destitutoqꝫ Vincentio Posnanien Palatino a maioris
Polonię Capitaneatu, Demandat. Pluribus monitis et inter;
minationibus illū obstringens, vt iustū in subditos ageret Im;

perium

perium, et pro recuperanda terra Pomeranię Cęterisq3 gadib.
Polonię Regni, a Cruciferis, saxonibus, et Bohemis occupatis o:
mnes conatus, labores et studia conferret: Inuasiones quoq3
Prutenicas pubescentibus tũc lacertis, patriũ Ciuitatis mo:
rem, et militum robore refelleret. habiturus in õibus, si metum
et amorẽ diuinũ in pectore syncere gestauerit. et a subditis
subiectiõm deuotam, et in singulis actionibus suis continuam
prosperitatẽ. His mandatis, filiũ stabilitum et instructũ
et viã patris exequi pollicentem, in Maiorẽ Poloniam cũ Mi:
litum caterua, non sine lachrimarũ efusione remittit, ipse Cra:
couiam regreditur, seniles annos in quietis dulcedine de cę:
tero absumpturus. Sed qd in status Regni erat ordinatum
stabilimentum, Id illico sęuam perniciem produxit, Vincenti:
us ñeñi de Shamotuli, Palatinus Posnaniẽn, de Nobilitate
et familia quę fasciam defert pro insigni et in vulgari Poloni:
co Nalencz vocitatur, ademptũ sibi maioris Polonię Capita:
neatum, et lucris ex illo prouenientibus. quibus eius æstima:
tio in sublime tendebatur, se priuatũ grauiter et iniquo animo
ferens, magno furore indignatus, nõ secus q3 aliq3 hęreditatẽ
amisisset, qui nõ consueuit alieni nisi precario, quo et ipse mõ
illũ consecutus funeat, concedi. Simul quoq3 quedã sua fo:
refacta, post destitutiõm suam plurimum patefactionis &

inuidię habitura metuens vltũ iri, crimen prodende patrię, sed non ad ultimũ excitiale, opus non sane legittim, sed spũ maligi; tatis ausu, in animũ inducit, nec in illo exequendo aut secum, aut cum aliquo fido amico quicq3 deliberationis aut consilij captat, sed sine omni cunctatione, qua pot celeritate, spe noũ uandaꝝ rerum, et cupiditatis ac superbię furore efrenata temeritate incensus, ad Magrum Prussię luterũ aduentat. Quem cũ in Marienburg offendisset, pluribus verbis et promissionibus perlicit eum, vt armis sumptis Polonia Maiore inuadit. Xunq3 pręcesisse tempus. sed nec affuturꝝ esse astruit, in quo vberioribus donis fortunę Magister & ordo, in id velint suapte negligere, potiri pũt et ordinis sui efficere dilatatiõm. cũ tã ipseq3 omnes genus suũ quo nullũ aliud ea tempestate in illis oris ostendebat pstantius, partes Magistri et eius ordinis essent enixius adiuturi, seducẽ belli, se exploratorẽ, se omniũ quę expeditio illa requirebat administratorem se deniq3 Castra et municipia Maioris Polonię, adhuc sub sua potestate consistentia resignaturꝝ, et filiũ regis Ducẽ Casimirꝝ, in manus Magri viuũ pollicebatur traditurꝝ. Tam ample oblationis et benegerendi belli. Qd prope diem cũ Polonię Regno gesturus erat occasiõm, Magr Prussię Lutherus nequaq3 sibi negligenda duxit. sed satis potenti & frequenti exercitu

exercitu. Qui ex Almanię regionibus, donatiuo conductus ad-
uenerat, duos Capitaneos illis preficiens, vćz Theodoricũ de
Aldemberg Marsalcum et Othonem ex Lutemberg et súiia
comẽdatoy. et vincentij Palatini Posnanięn cuncta gestu-
ros in Poloniam qȝ secretius potest transmittit; in Thoruñ ip-
se Magr sub expeditionis tempore moraturus. Exercitus
itaqȝ Magri superato circa Thoruñ flumine Visla, ad Castra
et Oppida Brzescie, et Juniwladislauiam primũ Vincentiũ
de Pomorzany Palatino Ducatũ prebente, in die s. Marię Ma-
gdalenę applicat, et oppidanis remisse vigilias obseruantibus,
pro hostibus, proprij et amici crediti, ad ipsas portas quę pate-
bant insiliunt, parumqȝ aberat, et tam Castris qȝ Oppidis
prædictis potirentur, donec per signa armaqȝ hostes cogniti,
per Cives militesqȝ in Castris consistentes, plurima cędę, in
his qui laxius portis menibusqȝ accesserant, edita, ignimiose
repelluntur.

Accepta apud Brzescie et Juniwladislauiam non medi-
ocri Cruciferi suoy clade et repulsa in maioris Polonię inte-
riora, furtiuis itineribus concito gradu, anteqȝ eoy hostilis
ingressus vulgaretur et priusqȝ Vladislao Regi tumultua-
rios milites colligendi vlla esset facultas Vincentio Pala-

tino Posnanien, ad euertendá concremandamq3 patriam di-
rigente monstranteq3 uiam, perueniunt, et Oppidú Stupcza.
Posnanien Cpi, nihil tunc hostile ueritú, facto repentino in-
sultu capiunt. Quo óibus fortunis spoliato, et incenso, prin-
cipalioribusq3 Ciuibus in uincula coniectis, propere in Pisdri
(ibi enim filium regium Casimiri consistere ab exploratoribus
Vincentius Palatinus didicerat) perueniunt. Ea sibi spe pro-
posita, qd illic essent, prefatú Ducé Casimiri aduentú eor et
irruptiom minime suspicantem occupatori uehementi itaq3
inuasione Oppidú Pisdri aggressi, facile illo, cum adhuc oia
neglecta, nulla prouisa in defensiom forent, potiuntur. Dux
tn Casimirus periculo quod iminebat parú ante denunciato,
ex Pisdri cú fidelibus Militibus discedens, et in loca syl-
uestra uelut tutiora se conferens, spes hostiles fauore di-
no fefellit. Cruciferi itaq3 nobilem et pracipua pradam se
amisisse dolentes, maiori furore et colera in Ciues Pisdren
debachantur, et pluribus captiuatis, ceteris cesis aut tor-
tis. Oppidú Pisdri cú Ecclijs et Monasterijs succedunt, spo-
lijs non modicis illic ditati. Conflagrato aút et spoliato
Oppido Pisdri. Omnem oram Oppido uicina citra & ul-
tra Vartham sita spolijs & incendijs. Vincentio Palati-
no Posnanien, in omnia huiusmodi facinora pauidos, &

repressiom

repressiõ verentes erigente, hostili animo corripiunt. Demolli-
tis aũt et igne pastis plurimis Oppidis et Villis, nullã experi-
ti iuxta assecurationem à Vincentio Palatino prestitam, resiste-
tiam. In Thoruñ, multos Oppidorũ et Villar Maioris Polonie
secum vehentes predam, Vincentio Palatino Posnanien etiã il-
los cõmitante reuertuntur. Cruciferi siquidem, vitij magis qz
ingenij humani more, in cupiditatem, quo plura per iniuriam
occupauerãt, ampliorẽ incensi. nec accessione Pomeranie con-
tenti, totius Regni Polonie Imperium affectare, aut saltẽ illud
ne alicui vsui foret delere, si minus, languidare, et ex mala cõ-
scientia (digna quandoqz sibi per illud euentura) ceperũt.
Diuturnam eaꝝ terrarũ quas oppressione et sanguine occupa-
runt, possessiõm nõ habituri

Congregato ingenti exercitu Vincentius de Samotuli à Magro Prus-
sie omnes terras Lancicie Siradie & Polonie ma-
xima crudelitate populatur & incendit, Ita vt nũqz in
Polonia similis casus acciderit.

Successibus et spolijs ex Polonia per exercitum suú Lu-
therus de Brunswik Magr Prussię relatis, plurimú exhila-
ratus, comendato vincentio de Shamotuli Posnanien Palatino,
quod fidem promissam syncere custodiendo ea ad quę iuerat
executus fuisset, Maiores ausus, Maioresq3 spús, Ipso etiá Pa-
latino Vincentio illos, et fide prestita, et in postey prestanda
verbis augente assumit. Multosq3 mercenario Milite ex Rhe-
no et partibus Almanię conducto, etiam copias non solum
ex proprijs gentibus, sed etiam ex Liuonię Regionibus, per
Magrum Liuonię missas, in frequenti numero contrahit et
exercitú ingentem ordinat, preficiens illi Theodoricum de Al-
demburg Marshalcú, in Capitancum Othonem, prouincialem,
Zigradum Cgilpergen, Joanné Dobrzinen, Iterum omnes comé-
datores singulas terras, vczt Culmen Michalouien Prussię
& Pomeranię, quas superioribus annis dolo et fraude occupa-
uerant, omniumq3 Conuentuú pugnatores et Milites, vt exer-
citus esset auctior, illi adiungit, et ad vastandú vniversú
Regnum Polonię sub ductu vincenty Palatini Posnanien,
quem largitionibus et promissis presentibus et futuris ad fi-
dem aque prestandá obligat transmittit, aduenisse rarum
tempus, et nullatenus negligendum ratus. In quo vastatio
Regni Polonię et illius quęq3 direptio posset ipsis impune

prouenire

prouenire. Regem quoqꝫ Polonię de renunciando iuri terrę Pomeranię posse impelli. Grauem itaqꝫ aquitū sed et peditū insignem numerum, et Milites expeditos in armis exercitos habens, exercitus Pruthenicus circa Thorun cuius Otho de Lucemburg Comendator Prouincialis ductor fuerat. Vislā traycit, et terra Cuiauię nulla vastatioe pręter cōmeatus violata (illam enim iuris sui et proprietatis in redeundo facere destinauerant) in terrā Lancicien peruenit, et Ciuitatem Principalem eiusdē terrę Lancicien, Castro per Milites Regios egregie defenso conquirunt. Et oēs villas eiusd terrę atqꝫ Oppido discurendo in Girū succedunt ex Lancicien terra ad Oppidū Calisz iter uertunt. Et Castro cōquisito ab Oppido cū multa suor strage repulsi, quiqꝫ diebus Joannis Bohemię Regis, qui se in illorum solatium cū Bohemico exercitu ventur spoponderant, prestolando aduentū statiua agunt, sed aduentu Bohemię Regis frustrati, à Calisz promoto exercitu versus Gnenam et Gnesnā peruenien, etiam Ecclię Metropolitanę Gnesnen cū suo Oppido Pneij. nę Nakiel Srzodę, Pobiedziska, Cleczko, Kostrzin, et villis atqꝫ Oppidis passi discurendo flamas iniciunt. Flagrabant enim oi studio Corpus S. Adalberti in Gnesna reperiendum inde auferre, primum itaqꝫ Eccliam Gnesnen

adorti, et spe sua frustrati, corpus Sanctũ diutius quęsitũ, nec repertũ, Cętera Ecclię Gnesnęn, ornamenta, vasa sacra et Clenodia, nõ secus quã Barbari diripiunt. A Gnesna Vincentio Palatino gressus eor regente, versus Vnieiow & terram Syradięn, dando spoliis & incendijs violentisq3 virginum et mulierũ defloratiõnibus et corruptiõnibus, operam procedunt. et Castrum Principale Siradięn Castrũq3 Vnieiouięn, et oppida eis annexa capiunt. Item Oppida Vartam Sthadek. Staw. et Villas circũquaq3 consistẽ. Monasteria quoq3 & Ecclias in dictis Oppidis et Villis consistẽ ablatis omnibus concupiscibilibus, et rebus quę illic reperire poterant, ignis conflagratione demoliuntur. Priore aũt Monasterij Siradięn ordinis prędicator, Nicolao, genibus curuatis et proculuto apud Hermanum comendatorem Elbingęn prior, contraxerat, supplicanti vt a cęde hominum innocentũm, et presertim a spolio Monasterij eor & Ecclesia et crematione in qđ se plures homines cũ bonis & fortunis contulerant abstineret. Et edibus sacris parceret, Despectis precibus prioris. Prutenico linguaio pro maiori superbia demonstranda respondit. Nepresth idẽ non intelligo. Monasteriũq3 irruens, singulas res diuino nomini, in calcibus, crucibus, ornamentis, casulis di-

catas

catas, et fortunas diuersorum hominũ, fractis concussisq3 scrinijs et cistis, abstulerunt Monachos quoq3 Sancti Domi-nici quotquot in conuentu erãt, capis homines uero vtriusq3 sexus in duuijs, usq3 ad extremã denudatiõm spoliare non horrebant. Siradien terra spoliata et exusta, Iterũ ad Op-pidum Calisz exercitus hostilis aplicuit, qd dũ aliquod diebus sine aliqua profectu (locus enim alueo fluminis prze-sne ubiq3 septũ inaccessibile est) eorũ impugnationẽs cona-tus et studia irrisit et plures de exercitu eorũ propius por-tas et mœnia pro demonstranda animositate audentes ac-cedere interceptos, iusta nęce extinxit. In quo vltiõm Cruci-feri in Oppidũ Kouijn et in Villas et Oppida tectaq3 innocua, multifarie diuisi, complendo omnia spolijs incendijs et cę-dibus, seuiebãt cũ agris magis q3 cũ hominibus, uerendo po-pulandoq3, impium trahebant bellũ nunq3 tot incendia tãq3 lata manantia facinora cõmittere ausi, nisi illos vincẽtij de Shamotuli palatini Posnanien patrię proprię prodito-ris obstinata iniquitas, ad ea peragenda et incendisset & adiuuisset. Quapropter maledictus furor impijs Vincentij Palatini quia pertinax, et indignatio eius quia dura, vesanus furia, animosus indignatiõe, impetuosus furore, oblitus fide-litatis, immemor religiõis cõtemptor honestatis, crudelis in

se homicidia in proprios, proditor in dominũ hostis in domesti-
cos uastator in patriã. reus in oẽs, sibi et domui sue improperi-
um sempiternũ omniũ pectora Polonor. sua memoria, prouo-
caturus in amaritudĩm, et se, suamq3 progeniem fedo nota-
turus cauterio.

Milites et Nobiles Polo-
ni facto per septẽ milia-
ria aggere illic se tueri

parant & rustici oẽs res et pecora illuc ducunt, quo
cognito Pruteni tria Equor. milia illuc mittunt, qui
omnes quasi ad vnũ per Polonos occisi sunt.

Tam graui aũt et tam horrenda vastatione Milites et no-
biles Poloniẽ, qui ad lacũ Niezamisl et in circũ eius habi-
tabant, cognita, arcturi hostes ne ad se quoq3 penetra-
rent, septem Miliaribus, in longum, aggerem a Zwolna
et Camppa Villis incipiẽn, vsq3 ad Oppidũ Glushino
extruũt, fossaq3 profunda cingunt, lacusq3 à se distãn
fossato huiusmodi comittunt, rati hostes transaggerem

penetrare

penetrare nō ausuros. Verū cognito ad locū predictū plures milites et aggrestes conuenisse, et peccus frequens ex regionibus quas vastauerāt illic conditū esse tria Equestrium milia illuc transmittunt, nobilem et frequentem predam consecuturos. Milites autem et nobiles Polonię qui se illuc abdiderant certiores de aduentu hostiū, denūciatib. aggrestibus, facti. Vladislaū Polonię Regē propere auisat. Qui illis Marshalcū suū cū aliq̄t centenis Curiensiū suor trāsmittit. Quo solatio erecti hostibus ad aggerem occurunt. Et aggrestibus copias eor augentibus, hostes tanta cēde cōfligunt, vt pauci admodū cruentā mortem (neminē enim capi aut captū aggrestibus seuientibus seruari licebat) euaderent. Cladem tunc Cruciferis inflictā, etiam ossiū humanor multitudo, in palestre loco consistens, in eam vsq3 adtestatur diem.

Vladislaus Rex quā uis iā decrepitus bellū cōn Pruthenos gestu

rus in Poloniã vadit
vbi uidens se impar̃
viribus, nollens congredi, ad Vincentium de Sa:
motuli mittit illamq3 ad miseratiõ patrię in:
ducit cuius consilio & ope circa Radzieiow bis
Truthenor̃ potentia funditus delet vbi su:
pra .40. millia cęduntur, paucis insigni:
bus capt.

Quamuis aũt Vladislaus Polonię Rex, cognito
Cruciferorum in terras sui Regni in forti multitudine
altero ingressu, quamuis in ętate pene decrepita esset,
constitutus, et in diebus suis longius progressus, quę
martis opus oẽ, et bellicos stridores, mollitis ac tempe:
ratis affectibus refugeret, et rugosa iã fronte senex,
tepescens viribus, et corpus gerens in mortem, senecta
corporis ad munera belli inualidus, seniles & langui:
dos artus superioribus bellis & annis sentiret exhau:
stos, virtute tñ vicit naturę incõmodũ, dificultates &
labores bellicę administrationis iusta ira, viuacitatẽ
submistrãte

subministrante et vires. Et cũ exercitu plurimorũ Militũ suorum, ex Cracouia Sandomiriẽn et maioris Poloniẽ terrarũ collecto hostibus præfatis Cruciferis, tunc terrẽ Lancicien imminentibus, occurrit, statuens cũ illis quã primũ decernem et tã seuã Regni sui vastitatẽ, reprimere & propulsare. Grauis eñi, licet nõ Militaribus solũ sed domesticis q3 abscessis et muneribus, in corpore tñ decrepito uigebat uis animi consilijq3. Pluribus tñ gradibus copias hostiles suis videns superiores, et plurimũ sub signis equitatum in ordinibus stare, a quo si pugnã inire contingeret, possit sua acies interumpi. In discrimen vniuersẽ dimicatiõis, quemadmodũ animo destinauerat nõ satis ad obsistendum sibi viriũ ratus, venire cũ infirmiore robore ueritus, exercitum hostilem in õia quẽ diuertebat loca sequendo ex abditis & insidiosis locis data oportunitate, grandi & crebra strage, et irruptione assidua, afficiebat eos prẽsertim qui aut pabulatum frumentatũq3 ibant aut ad spoliandas incendendasq3 Villas discurebant. Constituerant aũt Cruciferi, dũ apud Comin in redeundo agerent, prẽtio Regem inuadere ordinatisq3 aciebus perlicere illum credebant ad pugnã. Sed Rex tunc suas vires metiens, et de statiuis propere secedens, distulit certãn

hinc quoq3 effectū est, vt hostes sua inuasiōe territi, aut prodire longius ad inflamanda rura pertimescebāt, aut prodeuntes obterebantur, nec late manare potuit ab vniuerso hostili exercitu patratū incendiū, huiusmodi repressiōe & pauore sepius restrictū. Rex interim Vladislaus corpore cruciabatur et spū, dū et sui Regni p̄dam et incendiū cogeret intueri, fumo et fauillis, sepius oculos eius et exercitus sui implentibus, et strepentibus clamoribus plorantiū subditor, opemq3 suā nō tā uocib. quam fletibus exposcentium ad miserationē moneretur ad certamen tñ ineundum, et suor paucitate disuasiōeq3, et aperta periclitatione prohibebatur. Fluctuans igr multa spūs anxietate, inopsq3 Consilij et quid in tot malis sibi restaret agendum secū voluens, mira dudum exercitati intellectus eruditiōe inspiratus, concipit. deficientibus viribus iustis dolis vtendū esse, et eo instrumento vires hostiū contūdendas fore, quo ipsi q3 maxime ingerendo p̄senti bello vallebant. Ad Vincentium itaq3 de Szamotuli Palatinū Posnanien, hostile exercitum suo ductu, suaq3 industria gubernantem experte fidei nuntios secreto mittit: monetq3 illū vt miserę afflicteq3 patrię sua proditione in deformitatem etiam

hosti

hosti lugendā perductę, reliquiis consultat. studia quoqꝫ sua et ingenia, perniciem et interritum patrię afferentia, in eius salutem et stabilimentū conuertāt, nec conctetur hostes sua proditione, traducere ad ruinę laqueū, qui patriam hosti prodere duxit, non indecorꝫ habiturus perpetuā impunitatē patratę in Regem et patriam proditionis, si scelus scelere compēsando Cruciferos perduxerit ad metā stragis et iustę vltionis, Motus his uerbis infælix proditor Vincentius. Tā enim furori suo, pro destitutione sua à Capitaneatu. Maioris Polonię prima in fauillā et cineres redacta et eius miserabilis imago, sacietatem pręstiterat, pęnitentiaqꝫ animū subibat, in tam horrenda execrandaqꝫ opera, sibi et posteritati suę perpetuę infamię notam inurentia, cęcidisse offert se ad oīa, quę salutē patrię affere possent, fidelē operā nauaturꝫ, pariturumqꝫ in oībus Regis Vladislai ordinationi. In conspectum quoqꝫ Regis nocte, prębita occasione Cruciferis quasi exploratum iret, perueniens, paucis consciis, in secreta colloquia admissus primū sibi per Regem et filiū suū Casimirū Ducem, tunc etiā pręsentē petit, de his quę in Regem filiūqꝫ suū et patriā admiserat ignosci. Quominus cunctanter optento hostilem exercitum numero quidem magnū re aūt ipsa tenuem et languidū impedimentis ma-

gis quá viris refertũ, facile, si quis inuadere audeat, vin-
cendum, magis ad fugá quá ad pugná procliuũ, et ipso Sar-
cinar, spoliorumq3 ouere sibi ipsi grauem, semper, ne quesita,
amittat pauidum, vastam et tumultuariá multitudíñ, pau-
citati expedite cessurá, plurimis uerbis sententijsq3 ad
erigendum Polonor, animos astruit et declarat. Et quo mi-
nor de relatione sua trahatur ambiguitas, se ad ciendũ
pugná, ad inuadendũ hostẽ a fronte, priusq3 hostiles impe-
tus, qui feroces et validi consueuerunt esse, exceptur, polli-
cetur. Magna oratione persuasioneq3 sua, et Regi et Mi-
litibus audaciá futuri triumphi formauerat: in magnos au-
sus animos perculsos erexerat. Neq3 eñi magis prodesse
amicũ in bello, quam cũ se hostem fingeret, neq3 magis no-
cere hostem, quam cum amicus putaretur. Vladislaus Po-
lonię Rex qđ magnoopere optauerat adeptus, rem spei p-
mittit, opportunitate tribuente fortuna cõgressiõis cũ hos-
te facinus grauiter adimpleturus, in hanc spẽ cõclusiõmq3
dimissus, data acceptaq3 fide monitus magis quá roga-
tus syncere ea quę spoponderat exequendi, ad Cruciferos
regreditur, paccata õia referens per exploratiõm didicisse.
Vladislaus aũt Polonię Rex et si probe nosset, neq3 ma-
gnitudíñ se neq3 numero parẽ esse future dimicatiõi Fortunę

tñ

in committendū et altero die prelium cū hoste conserendū decre-
uit. Prastare enim visum est extrema oia perpeti, quā prælium
cum eo hoste, qui patriā infauillā redegerat omiti. Filiū in Ca-
simirū ex ipsa pene acie, iubet in Castroy fortiorū loca disce-
dere Gregorio Nekanda Militi, illius salute et cura comis-
sa, de genere, hic erat bipenniū, Regno et patrie, si hostis po-
tiri victoria sorte contigerit, suo tempore succursuy. Jam e-
xercitus Pruthenicus in Prussiā redibat, iam in Regium vil-
lagium Plowcze, quod alio noīe Bkuodr uicū ignobilem sed
futurę cladis emersuy magnitudine, prope Radzicion
Oppidū sitis, in sua strage insignendum, peruenerat, oppor-
tunū ad explicandas copias ad ordinandas acies, vastā
et expeditam habens planiciem, locū libey, nihil eni silue-
stre circa est, etiam ad ea quę in remotionibus sunt habens
prospectum. Jam illic hostis statiua fixerat. Dum subito
Rex et suus exercitus, qui retrorsū abiisse creditus fue-
rat, aciebus ordinatis infestisqȝ signis, illuscente xxvii
Septemb. sole primū oriente, cū exercitu instructo et ordi-
nibus ad pugnā paratis, se ostentans. Cruciferos diu, an
apparere aut decernere auderet discredēn, donec strepitus
Ehynnitus armoy et Equorū fidem fecisset, in ambiguitate
detinuit, vehementē et subitū pauorē in Pruthenicis Castris
excitiuit, et in tantam turbatiōm terroręqȝ coniecit, vt vix

magno cū clamore et tumultu se colligendi atq3 acies et ordi-
nes constituendi spatiū daretur obiectis tñ ne Poloni in paui-
dos et in preparatos penetrarent catenis ferreis tumultua-
rio magis quam iusto ordine Cruciferi aciem constituūt Cor-
reptis itaq3 Cruciferi armis aciebus ut cūq3 extructis obuia
Regi et suo exercitui procedunt Vladislaus Rex pau-
lisper ut interim caligo nebulæ quę adeo densa erat vt
uix uir uirum cerneret dissoluerętur suos continens pro
adhortatione militum breui et abscissa oratione prout tem-
poris qualitas patiebatur usus. Heccine (inquit) prodire
aspicitis hostes in quos pergimus aui mei Cunradi benefitio
Elemosinaq3 ad eam usq3 furiam que pro delendo meo Re-
gno nostro et gente pro uestroq3 sempiterno grassatur ex
terminio productos. Qui pro impartitis et susceptis a Re-
gno nostro et gente bēfitijs furiosū Palatinū sequendo
patriā nostram cuius benefitio hactenus creuerant cad-
optione et occupatiōe iniusta terra nostre Pomeranię et Ui-
litū meor frūm uestror in ea degentiū cędę et exterminio
parū contenti) spolijs et incendijs delere conati sunt. Depu-
tantes pudori qđ fundationis et origis eor superest memo-
ria. Quos nisi superbię et inexpletę auaricię terras nras
residuas occupare gestient exagitaret furor & facinus
respicerent profecto. Si nō Deū celestęq3 superos, suaq3
quam

quam solo habitu deferunt Religionis normã, bẽficia certe, et suam uocatiõm in has oras Cunradi Ducis Polonor. aui me; i, et obligationis sue manu propria scripte tenorem. Quose et de Chelmẽ terra conquisita Prutenica excessuros, me; dietatem Pruthenice impartituros, et cõn Barbaros Principi; bus Polonie solatia laturos inspicere et reminisci deberent. Qui horum omniũ obliti ingenuas uirgines et matronas, ce; teraq3 generis nr̃i feminas, libidinibus suis polluere, Tem; pla Deo Sacrata uiolare, cede mares et mulieres innocẽtes perimere Omnia dei q3 diuina et humana pessundare nõ sũt ue; riti, incredibilis in illis auiditas Regni nr̃i aut occupandi, a; ut euertendi, insatiabilis sanguinis nr̃i fundendũ sitis. Ju; stis itaq3 cõn tam nepharios homines induti armis, ferocius quo possumus pugnemus, neminem in loco ubi cõsistimus iga; uum esse licet, hauriet hostis tuum, si suũ sanguiné fundere detractaueris. Vnusquisq3 nostrum, non se, sed coniugem, sed liberos, sed patriam, ceteraq3 pignora defendere cogitet. idq3 in animo et in respectu habeat. Qualis nr̃a uirtus in p̃senti certamine enituerit, talem deinde fortunã et patrie, libero; rum et pignor. nostror. fore, iusto nr̃o certamini ferre diui; nitatem opem, certos uos facio. Qua et pro iustiori cõsueuit stare acie, et hostili agmini pro exarãdis facinoribus in hoc im; pio bello amisisse monstrabit infestam, penas debitas pro

illis per uras dexteras exactura Dispar pręterea pugnandi nobis et illis ratio. Illi enim mercenario Milite oppugnatu nos ueniunt, pleni spolijs, cedibusq3 prophanis, nobisq3 in iustum bellum inferunt. Nos bellu nō tā gerimus quā repellimus, multifarijsq3 iniurijs prouocati, pro reliquijs miserę patrię, pro coniugibus et liberis, pro templis et sacris, in hac acie stamus. Hostes compellūt nos, uim et arma inferentes, subditi nos et amici quorum uoces exaudire mihi uideor, in subsidium uocant. Illuc uariarū gentiū colluuies, et honustum nepharijs sarcinis flagitijs et spolijs agmen, geminatis, spolijs si uicerītis. Orabat postremo nonnullos ex nomine appellans, ferrent opē admiraretq3 suasq3 et patrię iniurias, pro agro et incenso et adempto, Vltum irent, nullo alio in loco ęque sibi gloriā paraturos, hunc quoq3 diem qualiscuiusq3 sit uirtus ostensurum. Sic fatus, uidens Milites sua adhortatione in certamen accensos, cauere signa iubet, primamq3 cohortem ex quinq3 unam, in qua Curiēn et ueteranorū militū robur fuit. cunctis pro locis ordinibusq3 muneris sui pollicentibus operam in mediōs hostes inducit. Concurrente aūt utraq3 acie infensis animis, numero hostis, uirtute superabat Polonus. uariaq3 tunc manuū et animi a Polonis ędebātur facinora, ex quibus plures hostiū cōtingebat aut occū

bere

bere aut uulnerari, raros capi, paucos enim parcendi et mi:
serendi polonorum tangebat cura, singuli ad uincendũ aut
ulciscendum intenti, anceps prelium aliquanto tempore
stetit, in cadentium enim aut sauciatorum numerũ multitu:
dine abundante. Cruciferi uegetas et integras iubebant
succedere acies. Poloni tunc iusta ira stimulante heroica
ędendo opera, obstinauerant animos, uincere aut mori. Vnde
nec referebant pedẽ, sed quodã in disolubili glutinio glomerati,
in eorum quos strauerant locũ gradũ promouebant prasenti:
a quoqꝫ Regis, non animosis tantumõdo. sed et ignauis, cũ:
ctatiõm auferebat. Accedebat solis dieiqꝫ dispulsis nebulis
(que maiori ex parte in autumno suscitari solent) serenitas,
mirificũ et aptum pro cõferendo prelio et alacritate aĩis
pugnantiũ infundẽdo tempus. curã tñ iniecerat, tam Re:
gi quam Militibus, Vincentij de Shamotuli Palatini Po:
snaniẽn dolositas, ne fallaci uersutia sua exercitũ Poloni:
cum, in cladẽ ocultã adduceret, qui patriã comunẽ incẽdi:
is conflagrasset. Ipse tñ Vincentius de Shamotuli Pala:
tinus Posnaniẽn, qui in illã diem in Castris Cruciferorꝫ, obuer:
satus fuit Vladislaũ Polonię Regẽ nõ fefellit. sed in per:
turbatos hostes, cũ gentibus et armigeris suis irruens, fidi:
or Regi & patrię post fugam, quam Magr̃o & Cruciferis

post bẽfitia, plurimũ in hostibus stragẽ fecit, et ad purgan:
dam extenuendãq3 suę proditionis infamiã, multa sue fide:
litatis et strenuitatis decora inspectantis Rege, et uni:
uerso exercitu, demonstrauit, pręliũq3 in aliquot locis re:
missius gestũ, acclamando adhortando, nõ Militis solum
sed Ducis munere fungens, restituit, atq3 notorio euidentiq3
experimento pollicitationis suę constantiã solidauit. Con:
scientia quippe contractę culpæ in prodenda patria obiur:
gatus. Illam quoq3 ut sibi fides et honos apud suos posset
restitui detersurus, ultima audere, mortẽq3 oppetere in a:
nimũ induxerat. Morte honesta turpem actiõm exorna:
turus. Qm̃ quanto fuit crudelius cõmitti, tanto gloriosius
adhibita pietate resecari, Cęsis interea prostratisq3 Prin:
cipalioribus hostiũ aciebus, quas Milites de ordine aut
mercede conducti ducebant, et sub quibus Hermanus El:
burgẽn et Albertus Gdanẽn Comendatores. Cruciferorum
insuper longus ordo ceciderat. dũ ad reliquas copias mi:
nus animi, minusq3 roboris habentes. polonorũ agmen pu:
gnando peruenisset, perculsę suorũ strage, parumper resis:
tunt. Polonis quoq3 ferocius insistentibus cędunt & a:
uersę ut semel dedere terga etiam certiorẽ capesere fu:
gam, plenã Vladislao Rege uictoriã se consecutũ fuisse

antumãte

antumáte. Nouus exercitus, quam magnus comẽdator & Kuſ de plauen ducebant, et qui ad obsidendũ Oppidũ Brẽ: scie diuerterat aduenit. De cuius aduentu Rex certior à speculatoribus factus, Theodoricũ de Aldemburg Marshal; cum Othõm de Bundsdort Comendatorem et Quinqua; ginta alios sex et Cruciferis potiores, in superiori certami; ne captos, iussit obseruari, Militesq3 monuit, ne labori su; cumberent, fortibusq3 aníis pugnarent, eundẽ fructũ sua dimicationis eamq3 fortunam in scdo, iuncta atq3 in primo bello percepturi.

Comendatoris itaq3 magni, et Kus3 de plauen exercitu uenien, praliũ ex integro resumptũ est. Comenda: tore magno Ottone de Bundsdorff quasi certã in sua pote: state tueret uictoriã, suis mãdante, ne quemq3 Polonũ ui; uũ seruarent. Obstinatius aũt utrisq3 pugnantibus. Comẽ: datore magno Othone de Bundsdorff, qui de alijs cẽdem fi: eri iusserat, inprimis, et Hermanno de Elbing & et Alberto de Gdansk Comendatoribus, cũ plurimis alijs cẽso. ho; stibusq3 pro magna quantitate obtritis tumultu turba: tioneq3 repletis, et iã in fugã spectantibus, plenior polo: nis prouenit uictoria, Cruciferis in fugã conuersis. Inde iam nõ pugna sed fugiendũ cẽdes proxima fuit. Polonus

enim suorum quos iniusta cęde hostis extinxerat parętādo funeribus. magis cędi quā captiuitati fugientiū insistebat Rex nullū spatium perculsis et fugientibus dari oportere existimans. Milites cohortatur magna uoce, ut hostes ā tergo circumueniant fugiēn, fortunā illis praclari facinoris oportunitatē dare. ut fortunę bēficio ūsi, fugiēn capere cędereque nō desisterent. Qui et si magno labore fatigati, quantū tn eoꝝ uires ad persequendum, lassę quoꝝ, q3 manus ad cędēdum ualebant, animo ad omnē labore parati, perituri Regis Imperio, quantū Equoꝝ ūires ad currendum, et dextera ad necandū ualebant cędendo, tum animo uegeto, obediēn Regio Imperio, fugientes persequebantur memores siquidem Poloni quanta superioribus et presentibus guerris stupra fęminis intulissent, q3 crudelibus incendijs patriā eoꝝ deformassent, nulla parcendi aut miserandi cura tangebantur, sed deditionē offerēn, passim trucidabant. Ad horā eñi nonā durauit pugna, cū in ortu solis cępisset. adeo ūtriq3 parti ad uincendū pertinacia. Quadraginta et amplius hostium Milia cęsa ea pugna feruntur, pauca capta. sterni eñi et extingui Polonus fugiēn malebat. multūq3 cędis, a iusta ūltra editum. De polonis duodecim tātūmodo nobilitate

insignes

insignes. Inter quos hij pracipui. Tegota de Morauicza uexil-
lifer Cracouien. Cristinus de Ostrow Vexillifer Sandomirien fi-
lius Trandothę Castellani Cracouien et Iacobus de Szwin-
sko Castellanus Zarnouien Quingenti de uulgo comuni de-
siderati. Vt nō mirādum solū sed stupendū sit. tā insignē
triumphum tam paucoꝝ impendio stetisse. Diuini muneris
nullus ambigat, presentē uictoriā benignitate, et Beatis-
simi Stanislai patroni et protomartyris Polonię sufragiis
et meritis prouenisse. Cum et indicata sancto Trāsla-
tionis die mirificis ille triūphis acciderit. et tam pauci
ex Polonis ceciderunt. Castris hostilibus omni genere spo-
liorum refertis. exercitus Polonicus potitus, magnas illic
diuitias opesqꝫ cōperiens, uehementer ditatus est. Capti-
ui ōes insigniores et inter alios Nobiles, Kūszde plauen,
qui se ad portas urbis Crac. exercitū adductur, com-
minabatur. Crac cū signis hostilibus perducti, locū quē
animo metiebatur, in dispari th sorte et fortuna appli-
cuit. Tum primū Cruciferi cū Polonis gerere se bella sen-
tire ceperunt. Superiori enim tempore Cruciferi, adeo
Poloꝝ Militiam agminaqꝫ contempserant. ut nūqꝫ se
roburqꝫ suū a Polonis uinci posse astruebant.

Victoria Crac aliisqꝫ locis Regni Polonię nunciata. lętū

spũm, ex admodum tristi in hoĩbus et pro incendio Regni af-
flictis, et pro futuro euentu pugnæ, ne in discrimen caderet
sollicitis, creauit, postero die ubi primũ illuxit. Rex in cer-
taminis locũ ad colligenda soor corpora, fedãq3 (etiam
hostibus spectandã strage descendit. Vbi dũ suor legit
recognoscitq3 eor cadauera offendit illic unũ de Milti-
bus suis, qui in pugna egregie dimicans, multis cõfossũ spi-
culis habebat corpus, interceſos et mortuos supinato cor-
pore iacere uiuum, utraq3 manu patefacto ex uulnere,
uiscera atq3 intestina propria atrectãte. Florianũ nõie
cognominatũ Shari, quem diligentius intĕritus, et pĩa il-
li miseratione compassus, ad Milites illũ cõmitantes cõ-
uersus. Quã atrox (inquit) est huius nr̃i Militis quã
contemplamur pœna. Tum ille spũ resumpto, atrocior est
respondet, si quis dur uicinũ in una Villa cõsistentem,
qualem ego sũ expertus, tulerit. Tum Rex
(inquit) esto. et si ex præsenti uulnere incolumis eua-
seris, scito te liberalitate mea duri uicini societate ca-
ritur. Sublatus inde et perfectam curatiõm adeptus,
Regia quoq3 largitioẽ infeliciorẽ gradũ euectus, stirpi
suæ quæ tres lãceas defert pro insigi ex ipso rei euentu,
proclamat nouũ gelita, abrogato uetusto Kõsherogi, indi-
dũt

dit. Ossium humanor acerui, etiá in presentẽ diem in Plowcze consistentem, cladis magnitudinem testantur, quę Mathias Vladislauien Epús ędificato illic oratorio contexit. Eá pugnam magnifice glorioseq3 gestá, scriptores polonicalium rerum, annuales, ut fere omnes ceteras abscisо scribendi gẽre mandarũt memorię. Quá nec ego scripsisse extensio, nisi á nonullis, qui dũ gerctur interfuerant ad mea usq3 tempora superstitibus incorruptá illius seriẽ agnouisse. In qua plura quá quadraginta Milia hostiũ desiderta traduntur. Ex Polonis tantumodo quingenti Heroica spectataq3 uirtute Vladislaũ Polonię Regẽ, fulsisse eo bello notatũ est. Maxia enim iuncta ac minima per se et administrabat et adiebat, nec prouidebat aut imparabat nõ, quę in rẽ essent, sed pleraq3 per se perficeret, nec labori et vigilijs indulgens, ad singula belli munera operá nauabat nõ minoris in his quę marte expedienda forent Vir ani, quá consilij. Quo prouenìebat vt Milites munia sua fidentius atq3 alacrius obirent. Omnium quoq3 oculi tunc in eũ conìecti admiratioẽ percelebátur Qui uir abscisę ętatis et decrepite, cui sat erat spectatorem se tantumodo certamis prębuisse, ardua et periculosa adijsset, inuasisetq3 facinora, et audentię fortitudinisq3 singularia opera ędidisset. Quáta aũt in Rege ipso fue-

rit uirtus, quantus in defensionem et vltiõm patrię ardor, hinc cognosci potest. Ad membris frigescentibus, calore pene extincto et corpore gelido et effeto imbecillitatis suę oblitus, periculosã dimicatiõm assumsit. Tanto tñ gloriosior, quanto per maiora obstacula erumpens, hostili sanguine patrię incendia restrinxit, et suis desideratis clade ingẽti parentauit. Ab ortu siquidem solis vsq3 ad vesperã vegeto corpore constitit in acie et quoties impendebat discrimẽ aduersus hostẽ, dextera leuaq3 acię et clipeũ opponebat, fessis et laborantibus sũbueniens, et sanciis integros subducens nũq3 notatus est męstũ & consternatũ, sed sub vnius hilaritatis tenore erectũ semper vultũ habuisse. Quã quidẽ senectute egit graui affectus. Cuius tñ et imbecillitatem naturę, uirtus ani et bellicas superabat difficultates, prona libidine effusurus animã, dummodo vlciscendi cupidine potiretur, neq3 ignauię aut negligentię quitq3 admisit, nihil senectute de prisco uigore flammaq3 militari, notatus remisisse, quamuis neruis ęger corporeq3 difficilis. Non minor aũt erat omniũ Cruciferor, et eorũ pcipue qui exercitũ ductabãt, et eor qui ordines ducebãt. Immo et oim militũ mercede conductor pro cõsequẽda suę parti uictoria pertinax prouidentia atq3 cura. Singuli

enim

enim propugnatores. Qui nõ solũ in primis aciebus, sed etiã qui in secundis ordinibus collocati fuerant. Ne acies eorũ disoluerentur a Polonis, aũt Milites suo loco discederent et resilirẽt a pugna, longis cathenis ad inuicẽ per Baltheos cõiugati atque cõnexi dimicabant. Sed Militũ Poloniẽ furiosus animus, a iusta Ira coortus, assistente illis propiciatione diuina, et Beatissimi pręsidio S. Stanislai facile eorũ õia Machinamenta contriuit et disoluit.

Imens Rex Bohemię rebus Pruthenicis Posnaniã obsidet, qđ audiens Vladislaus illuc currit et Rex Bohemię territus ad Vratislauiã se recepit.

Strage huiusmodi tam rumore quã nũcijs per Prussię Magrũm destinatis ad Ioannẽ Bohemię Regem tunc Vratislauię agentem, perlata Rex ipse de statu ordinis de casu eius primũ sollicitus, tristis et anxius, veritus ne Polonię Rex grauius quitq3 in ordĩm post victoriam consuleret, aut de euertendo ordine et recuperandis.

per ordinē terris occupatis curā operāq3 nouerat, altero bello sibi inferendo, auertendum distinendūq3 illū^a propo: sito statuit. Et proinde celeritate nimia, cū copijs quas undecumq3 contrahere potuit in Poloniam descendens Po: snanien Ciuitatem obsidione cingit. Qua nouitate ad Vladislaum Regem perlata, Prussia in quā vastandā processerat omisa, Versus Posnanien cū Bohemię Rege congressurus exercitum ducit. Sed Rex Bohemię & uictorem exercitū recentiq3 cęde hostili madentem, & suis copijs multo superiorem pertimescens, auertisse quoq3 Prussię vastatiōm quod tantūmodo intendebat cōtentus, de suis quingentis Militibus amissis Bombardis cęterisq3 instrumentis conquirendarū vrbiū relictis. Citato cursu, fugę spēm habente ne pręocuparetur Vratislauiam redi it.

Reges vngariæ & Bohemiæ volentes componere Polōs cū Prutheīs

conueniunt & nolente Rege Polōię dimittere Pomeraniā re infecta discedunt.

Ampliores aũt clades inter Regem Polonię Vladislaum et Cruciferos duo Reges Vngarię Carolus & Ioannes Bohemię prohibituri, in die S. Martini conueniunt et pacificare Regem cũ Cruciferis studijs suis conati sunt. Vm cum de Pomeranię terra Regẽ Polonię nullatenus cessuꝝ constaret, Conãtus Regum fuit irritus. Cruciferi itaqꝫ uocatis ex Almania stipendiarijs, inter quos Principaliores erant, Comes de Bergow et Poppo de Kokerzicz, circa diem S. Elisabeth Cuiauiẽn terrã ingressi, tam igne et spolijs vastãt, et quatuordecim diebus in ea absumptis cũ spolijs Prussiã redeunt.

Boleslaus Dux Masouię et Russię, filius Ducis Troideni Masouię uxoratur et accipit in uxorẽ filiam Gedimini Ducis Lithuanię gentilem et Barbarã, qua fonte et baptismatis et sordibus Idolorꝫ abluta nuptię ex more apud Plocziczkam celebrantur.

Ruteni iterꝫ collecto exercitu Cuiauiẽnes Dobriniẽn terras occupant, captis Castris principalioribus & fortificatis.

Annus Domĩ 1333.

Cladem suam Cruciferi ad Villã Plowcze habitam, in tristi et amaro recensentes spũ, continuo studio meditationeq3 adnitebantur intendebantq3, casũ tã notorium et acerbum, per quem apparebat et famã opinionemq3 potentię eor apud exteras nationes plurimũ celebrẽ exulgatam, diminutam obscuratamq3 esse, et robur neruũq3 eorum militię elanguisse. Missis in Bassã Almaniam et Bohemiam crebris nuncijs hrisq3 nouos Milites in supplementũ eor, qui superiori strage ceciderant cõducunt, ad occupandum quoq3 terrã Cuiauię et expugnandũ in eius munitas urbes. Exercitũ post diem Circumcisionis Domi traducunt. Oppidũq3 Brzescie obsidẽ cingũt. Quod dũ Crucifericus exercitus usq3 ad parasceue sola obsidione contentus fame constrictam sibi dedendũ putaret, iratus spe non respondente. In die Veneris Sctę deuotione tanti temporis, qm etiã agrestis colluuies no preterit, neglecta, impugnat, et illud cum Castro infra dies quinq3 Bombardis fortissimis uexatam dedentibus se Oppidanis conquirit et presidio illic locato Iunislauiam

per

per spontaneã deditiõm capit, illudq3 similr̃ pręsidio forti Militũ locato reliquunt. Ad Castr̃ deinde Ciniewkow, qd̃, tunc à Casimiro Duce Ciniewkouiẽn tenebatur, perueniens, ad eius expugnatiõm intendit, quantitq3 crebris arietibus et proiectionibus Bombardar̃ męnia. Dux aũt Casimirus, uidens se resistentiã facere nõ posse, paciscitur cũ illis, ut saluis rebus fortunisq3 suis et personis, Castro excedat, et illud incendat. Sed hoc pacto permissus excedere, hoste spectãn. Castrum suum quod unicũ pro suo principatu habebat. flammante incendio in naturam Cineris redactum conflagratumq3 est. et Cruciferi tam terram Cuiauię q̃3 Dobr3inẽn occupãn, Castra, Ciuitates, et municipia, in locis principalioribus et sittu naturaq3 munitis, et ex coctis lateribus fabricare, quo terrę prædictę facilius solidiusq3 in Ius proprietatemq3 eor̃ concederent cęperunt. Milites aũt et Nobiles eor̃ terrarum prędictarum de Villis hęreditatibus suis rebus fortunisq3 õibus primum spoliati, eiecti in Cracouiẽn terram cũ vxoribus pignoribusq3 suis se conferẽn. in cõspectũ Vladislai Regis admissi, prouideri sibi non tam pręcibus quã fletibus precabantur. Quorum calamitati Vladislaus R̃ pia miseratiõe compassus, Regales Villas Oppida &

prędia illis consignauit, hanc aũt calamitatẽ Albertus de Kosczielecz Brzestẽn Palatinus magno deuitans animo, unus solus repertus est, qui in Castro Pakoscz se recludens, et egregiè illud tutatus est. et sepe hostibus fusis, deuinci artariqs non potuit in deditiõm. Considerãn aũt Cruciferi Oppidum Brzesczie Olanguidum habuisse et habere situm, illud demoliuntur, et ruinant. Xe Rex Polonię oportunitate quęsita, ipso aliquando potiri possit, et in loco alio apto et idoneo, arcẽ & Ciuitatẽ locat. Murisqz coctilibus ac fossatis profundis cõmuniunt. quæ etiam in hodiernũ diem usqz perseuerat.

Iadislaus iniuriã vindicaturus cũ magno exercitu terrã Culmẽn depopulatur à quo Ma-

gr timens inducias ad festum Trinitatis obtinet promissa occupator restitutione & Iadislaus cũ eod exercitu defectiõm Ducũ Polonię castigat. 50 Castris illis

illis acceptis et Koscsien Vnde rediens Vladislaus quieuit.

Terrę Cuiauien occupatiõm, suorumq3 Militũ et Nobilium de suis sedibus indignã exclusiõm Vladislaus Polonię Rex magna anxietate animi et spũs ut par erat excipiens, uelut cui inter ceteras prouintias Regni sui incunabula et priscę sortis suę recentia uestigia prę̃ferenti, magis peculiari afficiebatur charitate. Ad illius recuperationem oĩm iusu, aĩmo atatẽ repugnantẽ peruincente, intẽdere decreuit. Et contractis et proprijs et auxiliaribus copijs. Cum et Carolus Rex Vngarię gener suus, qualitate necessitatis soceri pensata, aliquot milia Militũ pro illa expeditione illi pro suffragio prę̃stitisset circa festum Assumptionis Sanctę Marię, exercitũ in hostiles terras, personalr habens secum filiũ Ducem Casimir, in utrile robur tendentem, pro Comite et quo ad obeunda belli munera, quasi quodã instrumento pro exercitio illius et militię fauore utebatur, per terras Masouię descendit. Hostes aũt cũ pugnandi facultatem superiori clade adhuc pauidi nõ facerent, spolijs et incendijs terrã Chelmẽ vastat, et omnes uicos Villasq3 eius incendit. Quibus Lutherus Magister excitatus copias educit decernere ipẽ

ferox animo æstuans. Ab aliquibus Comendatoribus & stipendarijs correptus, qd ad effusiōm chr̄iani sanguinis tam pręceps esset, non intelligens martem utrisq3 esse cō: munem, et Regem Milite et armis præstātiorem fore, ne uero in terras cęteras promoueretur incendium. Caducea: tores ā Magr̄o et ordine mittuntur, qui pacē persuadent, pacem petunt, pollicendo Magr̄um sub æquis conditioni: bus, et pacē accepturum, et ea quę bello occupauerat red: diturum. Hac oblatione seductus Rex magis quā mo: tus, bellū treuga ad festū Benedictę Trinitatis alterius anni duratura suspendens, ad maiorem Poloniā armatus cum uniuersis copijs remeabat. Polonię Ducibus, qui ab eo ad Ioannē Bohemię Regem defecerant in eo qd restabat æstatis autumniq3 tempore, ne in cassū t̄m militię robur comparasse uideretur, bellum illaturus, qui terras sui Regni furtiuis et clandestinis inuasionibus lacessebāt. Quinquaginta aūt et amplius ducū ipsor̄ munitionibus fortalicijsq3 expugnatis et incensis. Principatus insup̄ ipsor̄ et terras, igne et spolijs consumens exterminans, et adurens, ad Castr̄ et Oppidū Kosczian, qd pro Re: ge Bohemię tenebātur, loci natura qui paludibus et stagnis ubiq3 septus est confisi, obsidiōm suam irriderent.

filius

filius Regius Casimirus, tam proprios quã externos Milites cohortatus, in impugnandũ Casty iniussu patris processit. Quo uiso uniuersus exercitus, mira celeritate accurens, nõ prius oppugnandi finem fecit, donec conscensis mẽnibus, et defensoribus superatis, Castrum obstinatis ad moriendũ animis in suã potestatem mirabili uirtute redegit. Nec Oppidũ capto expugnatoq3 Castro moram fecit, sed extemplo per Ciues, in Regis Polonię subiectiõm cuius ditionis se et locũ esse meminerãt, procliues deditum est. In coy aũt qui expugnationi Castri intẽdendo cesi uel affecti uulneribus fuerant uicem, Casimirus Dux neminem ex his qui Casty defenderant hostibus ulta vescruãdũ permisit. iussu etenim suo singuli ut desideratis patentarctur mucrone percussi sunt. His taliter gestis Casimirus Dux ore omnium ac sermone summans in eũ laudes depromentiũ celebris habebatur. Creditus in uirum egregium, tã domi quã foris euasurus. Ab eo aũt tempore, Casty et Oppidũ Koscian Regno Polonię, Beneficio et brachio Vladislai Regis, et filij sui Casimiri redditum in eius fide et ditione perseuerat. Hoc tanq3 fatali et ultimo Imperatorio militarq3 Vladislaus Rex edito opere: exercitũ in Regnũ sanũ et incolumem reducens, copias disoluit: ipse, cũ Hunga-

rorum et Cracouiẽ Militum equitatu, et cũ filio Casimiro Duce, Cracouiam remeauit. cui redeunti oĩm Eccliarum processiones et oĩm ordinũ atq3 statũ homines, ultro obuiã egressi, illius felicem regressum deuotione et fauore honestarunt, singulis tñ militibus auxiliarijs pfertim, pro eor merito expeditis. Cum et grandeuus senio ætateq3 Vladislaus Rex. et bellicis fatigis sudoribusq3 fractus esset debilitari atq3 languescere cepit, et in grabbatum decidit, omnemq3 rerũ publicarũ administratiõm a se extunc abdicauit.

Siccitas maxima et æstus Solis in Polõia

Ingens adeo solis ardor æstusq3 in Poloniæ regionibus eo Anno prouenerat. Vt ante festũ Beati Ioannis Baptistæ, fruges debitã maturitatẽ nactæ, ad quẽlibet vsum aptæ forent. et vndis desicatis alueos suos flumina desererent, et tam feruida ignitaq3 siccitas apud hoĩnes ueteranos sine exemplo accidens, prodigi monstriq3 haberetur loco.

Vincentius

Vincentius de Shamotuli Posnanien interfi-
tur pœnas proditionis luens

In festo Natalis beati Ioannis Baptistæ Vincentius de Pomorzany. Palatinus Posnanien, cuius proditionis facinora in superioribus declarauimus, dú iuxta fidem a Rege sibi prastitam in ea patria, quę suo ductu suisqȝ Consilijs perierat, et flagrauerat, Regio etiá tutus edicto ne uiolaretur, neue desideraretur eoꝝ, quę in patriam admiserat, vix quitqȝ aũt paꝝ pensi habens consisteret: eoꝝ qui vastationis suę et incendij augebantur incõmodis conspiratioẽ, telis confossus et obtritus, teterrime proditionis, per quã templis delubrisqȝ, facultatibus atqȝ tectis, et numinũ celestiũ et Ciuiũ socerumqȝ sceleratas faces et expilationes acerbas intulit, pœnas dedit, incertũ morte sua relinquens, prodita ne an adiuta patria magis insigne facinus admiserit. Sera quidẽ sed dignissiã

morte mulctatus. qui ultã et decus à patria acceptam, ad illius perniciem calamitatemq3 conuerterat. Qui templis et aditibus superum horridas faces iniecerat, qui in tecta innocua et in facultates frũm et contributũ suor incendiis et rapinis sęuierat. Qui ordinibus uniuersis scelera tas et acerbissimas intulerat explicatiões. Qui deniq3 omnia diuina atq3 humã ad explendũ truculentũ cupiditates sue genus inquinauerat. Qui prodendę et exterminandę patrię ratiõm et societatem cum hoste cõiunxerat. Cuius facinus inauditũ hominũ memoria, atrox, nefarium perniciosum, facinus abhorrens ab õi natura et ciuilitate, ex pessimo opere pessimũ sortitus finem, dignũ moribus factisq3 suis exitũ vitę inuenisse arbitratus.

Vladislaus Lokteko mendato subditis filio Casimiro cũ gloria

sumã Cracouię moritur & sepellitur

Annus

Annus Domini 1333.

Languore Vladislai Polonię Regis sensim et dietim gliscente, cum naturalis uigor suffragio suo illum desereret, Calendis tñ et temporibus Mensis Martij Qui senibus mestior infestiorq3 esse consueuit proximá tibus ualitudo aduersa mortẽ iminentẽ, infallibili argumento, denuncians, magis pospecta. Quá cũ et Rex ipẽ in breui affore deficientibus uiribus agnouisset. Fren Helia, ordinis prædicatorꝝ, uiro religioso, et tã uitę conuersatione quam doctrinę lumine conspicuo accersito, in humiliato et contrito corde, plenã suorꝝ facit scelerum confessiõm. Singulari aũt auctoritate Apostolica in mortis articulo Regi prębita, absoluta, diuinissimũ eucharistię uiaticum, et olei sacri unctiõm circumstantibus illum Prælatis Baronibusq3 suis, excessũ quoq3 suum, fletibus et suspirijs prosequentibus percepit. Quem his quę ad animę salutem pertinebant salubriter perfunctũ. Spic3imirus Castellanus, et Iaroslaus de Skotniki Archidiaconus Cracouiẽ, quibus in admonẽdo se plenã Rex potestatẽ permiserat, propius adeuntes uerba faciunt. Quá prona

(inquiunt) et deuota Militū ac subditor tuor erga te uo-
luntas affectioq3 fuerit, et testantur testabunturq3 opera,
et tu ipse plane nosti. Nec abre multisarijs enim probita-
tis benignitatisq3 tuę fauoribus ut te tam fideli pectore
locupletes iuxta ac pauperes, senes et iuuenes colerent,
pro tuor comodis ac periculis fortunas corporaq3 negli-
gendo illos merueras, Relictor in eos filium tum Illustre
Casimirum Ducem, illorum pietati deuotioniq3 comenda. ex-
hortareq3 eos, Vt quem superstitem dimittis, Regem si-
bi dominūq3 constituant, fidemq3 et deuotiom, quibus te
prosequi soliti sunt in eā uertant. Rex et si morbo ęgri-
tudineq3 implicitus animam ęgre traheret: hanc in ad-
monitiom salubrem et necessariam esse ratus, rauca uoce,
ad Prelatos, Barones, uniuersumq3 populū, ut cūq3 pote-
rat, est concionatus. Expertam (inquit) Proceres &
Comilitones mei erga me uram habens fidem, nulla am-
biguitate, secessurus è uita distineor, sed uoluptate si-
gulari credulitateq3 afficior illam nos filio meo charissio,
aque ac mihi prestituros. Quem no solū ea charitate be-
niuolentia, quę a me uobis seruata est, in uos usur scio.
Sed etiā ampliora uobis patrieq3 decora adiecturum,
meis enim moribus, meis disciplinis institutus, nemo illū

ambigat

ambigat me in operibus nō expreſsuꝝ. Cuius iam in uos et patriam, plēra extant plena fauoris, plena officij, me-rita. Illum itaq3 in spem huius qđ hactenus lacertis pe-riculisq3 meis defensani protexique Regni, genitū uob comendatum facio Vōsq3 quorum in me recentia sunt me-rita, deprecor et ob-tēstor, ut presentem hunc filiū meū Ca-simirum, in solium Regnumq3 meū surrogetis, et urām fi-dem subiectiom, et beneuolentiā erga eū, quem macte uirtu-tis esse (nisi me fallat affectio) auguror, augeatis Te quoq3 Casimire fili adhortor, ut gentē Polonicam cuius te Regē presidemq3 relinquo, pietatis studio et iusticię legibus gubernes et pro illius cōmodis uigilles, lucubres et inten-das, et hoc precipuū in animū inducas, ut hereditates ter-ramq3 Polonię Regni per Cruciferos occupatas, et signā-ter Pomeranię terram recenter mi et dolose subreptam re-stituas, nec ullo pacto ullaq3 necessitate aducaris, ut de illa cedas, aut gloriā aternam siqne iubeo egeris aut de-decus sempiternum si neglexeris, habiturus. Tam filio q3 Milite que monuerat et imparauerat, se custoditur, de-uouente. Rex ipse inter precationes solēnes, inter cō-iugis sue Hedwigis Regine, femina Illustris et deuote, cuius curam iam filio Rex mandauerat, et inter Prelatos Baro-

numq3 manus uti Catholico religioso Principi conueniens erat, reddito Chro spu, secunda die Martij, que tunc in die Dominicu Reminiscere cadebat. In Castro Cracouien obdormiuit. Inter uirtutes pracipuas, que etia in priuatis admirabiles sunt, humilitate, clementia, et pacientia spectandus. Faciles aditus ad se prebens, nec gestu, neq3 sermoe cuiq3 superbus aut grauis extitit. Talem se erga noxios iniuriatoresq3 suos gerens, ut damnati eum intelligerent. Quapropter remunerator omnium Deus corpori suo exanimi gratiam contulit, ut quamuis pluribus iaceret cadauer in sepultum diebus, non olebat tn. sed cu magna omnium admiratione gratulationeq3 decorem speciemq3 quasi uiuentis et spirantis hominis preferebat, frequentiori aut. Regis morte uulgata, nobilium Militumq3 numero Cracouiam aduentate, primu in Eccljs Ciuitatis Cracouien Conuentualibus, Parrochialibus, deinde in Cathedrali maiori Cracouien, solemnes iuxta Magnificentiam cultuq3 Regalem, aguntur exequie, et iusta debitaq3 lege omnis honestas funeri tanti Principis, et ta clari Regis persoluta. Cuius nedu memorie Sed et Cineribus plurimu deberi Polonia certissimu extat. Qui pro illius salute et defensione crebros agones et certamina subire no desist.

Sed

Sed nec unq3 bellor impressionibus, cęterisq3 iniurijs aut damnis per Cruciferos illatis, sed nec oblationibus multifarijs frangi induciq3 potuit. Vt iuri patrimonij sui terræ Pomeranię inius renunciaret. Qui tunc in extremis laborās, quanto dolore terrę Pomeranię iniustā abstractiōm pertulerit, qui moriturus etiā filio suo Casimiro, ne unq3 super eius dimissiōe ingeniū et mores suos imitatus, Cū Cruciferis licitaret interdixit. Sepultū est corpus suū in Ecclia maiori Cracouiēn e regiōe alteris sumi in parte leua, albaq3 petra per sculpturas et testitudim ordinatā. Ān Sancti Vladislai Bo altare, quod ipse uiuens erexerat et dotauerat. Ibi enim ut cōnari sic et tumulari Reges Polonos mos est, nec aliū æque insignē Regū Bust apud Polonos locū reperiri fas esset. Regnauit annis xxii Mense vno, diebus sedecim, superiori tempore Regimis suę, qd ante coronatiōm effluxerat, dū Dux priuatus esset nō cōputato, uir manu et animo ferox nō ex habitu corporis, quem illi angustiorē natura donauerat. Sed ex heroica aniā in succincto quidē sed vegeto corpore habitante, æstimandus uir ab adolescentiā sua, ad decrepitā vsq3 ætatē animo robustus et manu, Quem si ex habitu corporis estimare quis uoluisset, ne Milite quidē spetie di-

gnum iudicasset. Verum corpus exiguū (ob cuius dimi-
nutiōm et statura breuiore cognomentū Loktek quasi
cubitalis sortitus, anima nobilitabat heroica, trūcatā
habitudinē, angustioribus uiribus compensās.

Casimirus Filius Vla-
dislai eligitur et Coro-
natur in Regē cui Ia-
sko de Melstin datur
gubernator et Mr Heduigis in antiqz Sandecz
secedens uitā duxit Monachalem.

De nouo Rege. In Vladislai Polonię Regis nuper
morte absumpti locū, surrogando Prelati et Barones no-
bilesqz Polonię, presertim propter impendens a Cruciſe-
ris bellū solliciti. Conuentū oim terrar. apud Crac. a-
gunt, futuri Regis electiōm celebraturi. Ad quos in re
huiuscemodi occupatos Nuncij Caroli Hungarię Re-
gis perueniunt, facta dicendi potestate, ad Consiliū intro-
missi

missi orant, precantur et suadent, ut Duce Casimiro filiũ Regium, in patris soliũ quacũq3 cũctatioe et mora omissa, substituat nemiñ aliũ Principe extare, qui ad id magis idoneus aptusq3 esset, et ad quem successionis iure Regnũ pertineret preserti cũ et morituri prĩs uoce precq3, Rex testamento designatus sit, et ea indole habeat, cui Principatus sit imago successioq3 paterna nõ monerent, deberet ultro inferri. Quoq3 gratior esset precatior, oferunt Carolum Regem Vngarie, affini suo Duci Casimiro, in necessitatis articulo, queq3 possibilia suffragia gentibus, equis et armis latur. Quamuis aũt suapte omniũ Polonor aũi in Ducis Casimiri Coronatiõm esset Proni feruidi et proclini. Res tñ in consilium deliberationem q3 refertur. Vbi dũ oĩm uota rogata scrutataq3 esset, nõ aliũ se quã Casimiro Duce. Qui in hanc spe genitus sit, tam Primores quã cetera nobilitas iuxta preces paternas unanimi, nõ tam uoto quã uociferatioe Regem declarant. Quo facto, festũ Sancti Marci Euãgeliste. Ad in diem solis cadebat, pro sua et cõsortis sue Anne Gedimini Lituanor Ducis filie, Coronatioe, constituitur. Sed a Seniore Regina Heduigi relicta Vladislai Regis & Casimiri Ducis genitrice, questio suborta, plerasq3 dificul-

tates de coronáda Anna cósorte Casimiri iniecerat. Ne-
gabat enim se superstite, in prçiudiciú Iuris alteri fœmi-
ne legittimę dyadema posse imponi. Tandé filij prçfati
Ducis Casimiri, quem plus quá genitricis diligebat amore,
precibus expugnata, nó solum cósorté suá æquiori animo
coronandú fore permittit, Sed satis se fœlicem filiú in Tro-
no et dyademate Regio uisura ratá in cenobiú San-
ctimonialium in antiqua Sandecz excedit et illic habi-
tú Sanctimonialiú induens, Regulam etiam S. Frácisci
professia religiose uiuens, Reliquú ætatis, Ieiunijs e
orationibus intenta expleuit. Illucescente aút Beati
Marci die, Casimirus Dux in Aula per Pontifices indu-
mentis Regalibus indutus, Et ad Eccliam Crac. per-
ductus, per Ianislaú Gnesnén Archiepúm, assistén sibi
Ioanne Cracouién, Ioanne Posnanién, Mathia Vladi-
slauién, Stephano Lubucén Epis. Et Principú Baronum
ac Nobiliú Polonię copiosa frequentia, multitudine,
et fauore, in Regem Polonię. Consors uero sua Anna in Re-
ginam Polonię cú ingenti celebritate, solenitate et glá
Uncti et Coronati sunt, et dies ille ceteriqz subsequętes
in magna óim leticia et hilaritate in coredis hastilu-
dijs, et solatijs deducti, et qm Casimirus Polonię Rex no-
uus.

uus; nodū ad annos maturę et digeste ętatis peruenerat. Iasko de Melstin Castellanus Cracouiēn, uir frugi industri; us et in rempub: magni et experti Zeli in Gubernatorē illi adiunctus est. Ex cuius sententia & ordinatioē, admini; stratio totius Regni salubriter dirigebatur. Cuius ąs prouidentia magnę opes breui cōgestę et ęrariū locuple; tatum

Cum Annis quindecim Florianus de Koscziellecz Epi; scopus Plocēn persedisset, moritur. Cui clemens Ppreposi; tus Plocēn xxv die Mensis Iūlij Canonicus electus suc; cedit. Mortuus aūt Pręfatus Florianus Episcopus in Polthowsko, uigesima prima Junij, et in Plocēn Ecclia in die beati Ioannis Baptistę sepultus. Fuit aūt Clemens ipse Nobilis gēre Polonus, de dō et familia Pirzchala, Quę Marshalcū Skakalem defert pro insigni, alś Rochum. Cuius electio a Ianislao Archiepi Gnesnēn, obtento à Ca; simiro Polonię Rege licet ęgre, (aliquem eūi de suis Aulicis pręfici in Epūm Plocēn astuabat) apud Gnes; nam fuit confirmata, et Pontificalis cōsecratio etiā fu; it ei illic impensa.

Asimirus Rex indu;

cias cũ Pruthenis pro-
rogat et in Regem Bo-
hemię ac Vngarię cõpromittit regnũq3 à prędõi-
bus liberat

Annus Dñi 1.3.3.4.

Suscepto adeptoq3 Regni Polonię regimine Ca-
simirus Rex, duo sibi pręcipua in primitijs, quibus
Regnũ suũ augeri firmariq3 posset duxit prouidẽda.
Primum ut Regnũ suũ superiori guerra et incendio ꝑ
Cruciferos afflictum vexatũq3 et ad grãdem exinani-
tiõm perductum, pace reddita respiret. Alterũ ut furũ
prędonũq3 quorum patris sin Vladislai Regis dissi-
mulatio frequentiam gigni sinerat exterminio Regnũ
purgaret stratasq3 & publicas et priuatas, et quęq3
itinera tuta pręstaret. Et primũ quidẽ efficere cona-
tus, bellum cũ Cruciferis de Prussia gerendũ, Cũ cę-
terę oẽs partes essent quietę continuatiõe firmatio-
neq3

neq3 Treugę ad festum Sancti Ioannis Baptistę subsequentis suspendit. Et quo cęrtior pax et terray quas Cruciferi occupabant restitutio prouenire possit duob⁹ arbitris. Quorū vnū per Carolū Vngarię Regē Casimirus Polonię Rex pro sua, et Ioannē Bohemię Regem alterum. Quem Magr et ordo Cruciferoy pro sua partibus eligunt. Omnem quęstionis et diferentiarū molē decidendam comittunt, ac in eos plena uoluntate cōpromittunt. Ea tn conditione cōpromittunt apposita, ut Treugis pendentibus. Castry et Oppidū Brzesten, in manu Ducis Semouiti Masouię, uel eo refutante in Mathię Vladislauich Epi potestate, consisteret. Casu quo pax p Reges arbitros si qui non posset. Magro et ordini reddēdū. Nondum enim Casimirus Rex Polonię tantū se uiry habere arbitrabatur, ut cū Cruciferis Ioannis Bohemię Regis assistentia, et suis uiribus pollentibus, posset in apertā guerrā dimicatiōmq3 Regno suo adhuc cineres fauillas et carbones spirante, prodire. Altey uero qm ex auctoritate sua dependebat, mox prestitit, et multos mortalium tam ex nobilibus qua ex Baronibus cōmuniq3 populo, nullā cōditiōm reueritus, furtis, rapinis, & spolijs, superiori more imbutos, studēn, patibulo, partitione, rotatione, suffocatione, cęcatione, mutilatione, exilio,

gladio aut extinxit aut mulctauit. Paucis qui scelere huiusmodi minus se inquinauerant, importuno Irelatoy et Baronũ suffragio uenia tributa. Ex quo nimiꝝ subsequutum est, ut sentina prędonũ sublata, proprij et aduene frequẽtiã in urbibus ex sollitudine efficeret. & breui respub. coalesceret. Rex quoqꝫ Casimirus spectatę prudentię specimen in se ostendens. cũctis esset admirationi & terrori.

Grandis in Regno Polonię in festo S. Adalberti descendit

In die Sancti Adalberti, ingenti mole uix. cũ gelu in Regno Polonię descendens, cum quinqꝫ diebus durasset, pauoremqꝫ grandẽ, ne per illã fruges de pasci absũmiqꝫ contingeret, in astimatione hominũ presertim agrestiũ produxisset, tandẽ quinta die elisolõta, prestitit huo et frugibus suo imbre et roratione insolitã fecũdita tem, qualem nec stercorisatio contullisset.

Subripitur Ato Ioañes

Vigesimus

vigesimus secúdus

Papa succedit Bédictus xii.

Ioannes Papa xii Cum Annos decem & octo Menses quatuor apud Auinionem sedisset die solis quarta Decembris in Auinione moritur et in maiori Auinién Ecclia sepelitur. Et cessauit Episcopatus diebus xvi. post cuius mortem Cardinales conclaui ingressi Iacobum de Tholossa fratrem ordinis Cistrecién. Magrum Theologię, Tituli S. Triscę presbitcr Cardinalem. Vigesima Decembris concorditer in Papá eligunt. Qui Benedictus xii appellatus. In crapulá aliquátulú procliuus. rigorosus et uix cóságuineos cognoscens, quibus et dicebat, Papá cósanguineos cognoscens nó habere. Ab infantia ad morté bone uitę. Qui et ordinem Cistrecién reformauit, seruidus fidei Zelator césuras prędecessoris sui Ioánis iúnans Ludouicú Romanor Regé, et Bauarię ducé Anathematisatú et interdictum denúciauit. Moriebatur aút Prędictus Ioánes Romanus Pontifex Anno etatis sueno nagesimo, relinquens in Thesauris suis ingenté numerum auri atqz árgenti, Cuius recta cóputatio fuit aureay dragmay viginti quiqz milia. hoc est Miles quinqz uigiti

milia quod scripsisse arduu et pe incredibile uidetur sed nec legitur alijs vnqua teporibus Ecclia Roma fuisse locupletior.

Compromissi in Reges vngarie et Bohemię die adueniente Casimirus ad Wiszegrad vngarie, vbi uterqꝫ Rex conuenerat vadit, ubi per Sententia adiudicatur terre Dobrzinen et Cuiauien Regimiro & Polonia Cruciferis.

Annus Dñi 1.3.3.5.

Pro Cuerra et diferentia occasione terrar Regni Polonię per ordine Cruciferorũ occupatar, per Hũgarię Carolum, et Bohemię Ioanne, Reges potestates arbitrari; a decidenda, tepus appetebat. Conuenerantqꝫ interse Reges, ut pro die S. Elisabeth in Vngaria in Castro Viszegrad coirent, illicqꝫ de iuribus partiũ cognoscerent, et pronunciatiõm

ciatiõm arbitraria ferrent. Rex itaq3 Polonie Casimirus,
de causa sua solicitus, quauis conditio in Treuga expressa,
de tradendo Castro et Oppido Brzescie in manus tercij, ui-
delicet Ducis Masouie Semouiti, aũt Mathie Vladisla-
uien Epi, sibi per Cruciferos nusq3 fuerit seruata ad in-
formandam illam personalr aduentãte, causa sue iniurie
et quo ordine, ex qua ue causa, primũ terra Pomeranie,
deinde Cuiauie & Dobrzinen occupate, et à Regno Polo-
nie per Magrum et ordiñ Cruciferor, nõ sine clade et in-
teritu multor mortaliũ, et reliquar terrar Regni Polõie
desolatione abstracte sint, et suo et aduocatarũ organo
clarissime deducit. Et articulos instructionesq3 in scri-
ptũ redactas, presentibus Regibus ordinat. Nec Magr
et ordo satisfacen compactatis negligunt. Missis enim
Henrico Prutheno prouinciali Culmen Markuardo de
Spareruberth Thorunen, et Cũrado de Brunczistei Sueczen
Comendatoribus, qui in comitiua Regis Bohemie adũere
datis inscriptis articulis, cam et ipsi sua pluribus colorib⁹
figmenta potius qua existentia redolentibus, iustificare
ius tenereq3 cotendunt. Re aũt et cõtrouersia huiusmo-
di in Regũ deliberatiõm, et eor cõsiliarior, quos sibi u-
terq3 Rex ad cõsultãdũ asciuerat adducta: apparuit
Joanne Bohemie Regẽ, aduocati magis qua arbitri offo

fungi. et calliditate eloquẽtiaq3 qua pollebat, parte Crucife-
rorum de terra Pomeranię in Thorun, cuius erat arbiter, quo-
quoq3 expensis adductus largitionibusq3 & muneribus
inescatus presumebatur, enixe defendi, eo etiã presertim
respectũ motũ ne donatio, vel potius diuenditio, per eum
uelut Regẽ Polonię Magro et ordi Cruciferor de terra
Pomeranię in Thorun facta, cuius ipse se constituerat eui-
ctorem, et pro qua notabilẽ in argento, auro et pecunia su-
mã dinoscebatur accepisse, rescideret in irritũ. Vnde &
Carolũ Vngarię Regẽ, suosq3 consiliariòs facile perliciat,
ut in ea prorsus, quę in Bohemia cũ Cruciferis digesse-
rat, punctaueratq3, secũ sentiant. Quiauiẽ quoq3 &
Dobrzinẽ terris Regi Polonię Casimiro adiudicatis,
terrã Pomeranię, quę pluribus gradibus illis Ducatibus
opulentior feratiorq3 est, iuris et proprietatis Magni &
ordinis esse decernat. Casimirus aũt Polonie Rex, et si
patrimonio hereditateq3 sua terrã Pomeranię, arbitrame-
to huiusmodi spoliatum se iri animo mesto amaroq3 du-
ceret, depressis tm uiribus suis, et si, bellũ recrãdescere
contingeret, amplius deprimẽdis. Cũ etiã aliũde hostium
satis superesset, et ipse animo bellũ Russię inferẽdũ ge-
staret, primo preuaricato imperio in conditiones huius-
modi et terrę Pomeranię abrogatiõm cupidine restituendã
sibi

sibi Cuiauien̄ & Dobrzinen̄ terrā et persuasione pręceqꝫ solli:
cita, utriusqꝫ Regis pellectus consentit Castro nihilominus
Nieschow quamuis de sorte Cuiauien̄ terrę esset, circa Magi:
strū & ordinem, et utriusqꝫ rippe fluminis Vislę facultas, &
nauigii emolimētū apud eos cōsisteret, remanēte. Vicesima
itaqꝫ die Mensis Nouembris, Casimiro Rege Polonię pro se,
et prędictis Henrico prouinciali Culmen̄ & Thorunen̄ Sue:
cenqꝫ comendatoribus, pro Magr̄o et ordine, pręsentibus in
Castro Vissegraden̄ profertur sūūia superioribus vt mōstra:
ui qualificata cōditionibus, cuius ineuidentiā futurorum
tenor talis extat,

In nomine domini AMEN. Nos Carolus et
Ioannes Dei gr̄a Vngarię et Bohemię Reges perpetuę me:
morię tenore pręsentiū notū facimus quibus expedit vni:
uersis ꝛc. Cum Magnificus Princeps Casimirus eadē gr̄a
Rex Poloniæ ex vna, et religiosi uiri Magr̄i generales p̄:
ceptores, et fr̄es vniuersi ordinis Cruciferor̄, de dō Theu:
tonica parte ab altera, super terris, prouincijs seū distri:
ctibus, Culmen̄ Dobrzinen̄ Cuiauię Pomeranię & Thorunen̄,
super quibus à multis retroactis temporibus, adhuc inter
excelsum Principem Dominū Vladislaū, quōdā eiusdem
Polonię Regē, et tandē ipse fęliciter migrante ad dn̄m
Inter ipm̄ dominum Casimir̄ Regem et dictos Cruciferos, ma:

teria dissensionis et quęstionis suborta dinoscebatur, in nos Reges Hungarię et Bohemię, tanq3 cōmuniter arbitratores, et amicabiles compositores, per eosdē ia dudum et nunc, mediantibus legittimis instrumentis et literis cō promissarijs efficacibus electis, amici fore inuicē cupiēn, se sponte et liberaliter comisissent, et pure cōpromisissent. Nosq3 inter cętera, huius rei causa, circa festū oīū Sanctor, Anno Domi 1 3.3.5 in alto Castro Visegrod in Vngaria simul in unū cōuenissemus, tractaturi de prędmissis et prędicto Domino Casimiro Rege personali presentia, et pro memoratis, Magro generali pręceptoribus, et universitate frūm Crucifer, dictę domus Theutonicę, fre Henrico Rutheno Prouinciali eiusdē ordinis de terra Culmēn, et Marquardo de Spanebarg Thorunēn, Cunrado de Brunijescheim Suecēn, dicti ordinis Cōmēdatoribus, et cō fratribus, cū plenis legittimis et ad infrascripta cū plē sufficientibūs procuratorijs literis cōparentibus. Assūptis nobiscū Prelatis et Baronibus nostris, quos cōmuniter uoluimus, quibusdā diebus cōtinuatis utriusq3 partis. Jura etiam infrascripta, quę etiā dinoscebantur, diligenti et fideli per scrutatiōe examinassemus. Tandem fauente Domino, aciem nostrar mentium æquo libramine dirigēn, talr arbitrandū duximus, et pronūciādo diffinimus

inter

inter partes Qui Dominus Casimirus Rex Polonie terras
Cuiauie et Dobrzinen, cū proūcijs et districtibus ac quibusuis
utilitatibus et pertinentijs uniuersis, ab antiquo ad easde
spectan, iuxta limites & metas sui antiquas cū plenitu-
dine Juris et titulo pleni dominij, prout ad progenitores &
predecessores suos, et perco sequens ad ipsū iusto et vero
hereditario titulo, ab olim pertinuisse et pariter pertinere
cognouimus, et specialr in eade terra Cuiauien. cū portioe
Ducis Casimiri, que ipm cotingat cū pertinetijs in eadem
debeat possidere, tenere pacifice, quiete, perpetuo, et ha-
bere in filios suos et successos heredes, saluo qd omnia
bona et possessiones, qua et quas in terris Cuiauie Dob-
rzinenqs, de Jure ante motā Guerram pacifice et quiete
Cruciferi possiderunt, ita et nūc prout anea eas et ea,
cū oibus Juribus et Jurisdicionibus et pertinetijs qui-
buslibet possideant, habeant & teant, sub ueris metis
et terminis antiquitus obseruatis. Magr vero geralis,
et frēs Cruciferi, Domus Theutonice prenominati. Ter-
rā Pomeranie cū suo districtu, iuxta antiquos limites
suos, cū pertinentijs similr et utilitatibus vniuersis,
Quam eisde fribus, et idē Dominus Casimirus Rex
Polonie causa diuine retributionis. et ob remediū anima-
& predecessorū suorum et progenitorū ac sue salutis,
in perpetuam Elemosinā, necnon propter perpetue pacis

bonũ, corã nobis, renũciando oĩm Iuri, actioni, et impetitioni, et repetitioni, quod uel quę eidẽ Regi Polonię Dño, in eadẽ terra Pomeranię ab antiquo cõpetebat uel competere posset, Etiã ipse promisit, iuxta ipsã nostrã arbitrariã pronũciatiõm uel difinitiõm eodẽ Iure et modo, quo terrę Culmẽn et Thorunẽn eisdẽ fratribus, per progenitores & prędecessores suos fuerant legatę et donatę eandẽ legatiõm et donatiõm eo Iure, modo, quo fuerat, tunc facta, ratam habendo, quiete et pacifice et perpetuę tenere debeant, habere et pariter possidere, ordinauimus: ad ultimũ difinien arbitrando, qd oĩa damna, Iniurię, et quecũqꝫ molestię quocunqꝫ modo hincinde illatę uel Regi Polonię et eius subditis, siue Cruciferis uel eoꝝ subditis, cõpescantur et tollerantur in totum de cętero inter ipsos super eisdem, nulla petitio et quęstio oriatur. Ne aũt quicũqꝫ feudales uel Regis Polonię, seu fratrũ Crucifer. Qui guerris pedentibus inter ipsos, bonis suis facti sunt profugi, siue de Cuiauia siue Dobrzinẽn uel de Culmẽn Pomeranieqꝫ à nostra deffinitione uideantur exclusi ordinauimus et deffinimus. Quod omnes huiusmodi profugi bonis suis oĩbus et gratijs dominorũ suorũ sint pręsentibus reformati, sic qd uel ad bona sua libere reuertantur si uelint, aut eisdẽ libere uenditis se trãsferant quo placebit. In quorũ oĩm testimoniũ atqꝫ robur, sigilla nra

pręsentibus

presentibus sunt appensa. Actũ et Datũ in Vissegrad in Vngaria Prntibus Reuerẽn in Chro pribus et Magnificis et Nobilibus uiris infrascriptis, uidelicet Chanadino Strigoniẽn, loci eiusdẽ Comite perpetuo et fre Ladislao Colocẽn, et Aulę Regis eiusdem Regni Vngarię Cancellario, Eccliarum Archiepis Villerino Drugẽn Palatino Regni Vngarię, Demetrio Magro Thauernicor, Thoma Woiewoda Transyluano, Comite de Zannẽn Mybethano totiꝰ Slauonię Comite Paulo Iudice Curię Regis Vngarię. Necnõ Vithgone Misnẽn, et Ioanne Olomũcẽn Ecclesiar Epis, Rudolpho Duce Saxonię, Carolo Marchione Morauię, Boleslao Slesię et Domino Legnicẽn, Timone Coldich Henrico de Lippa, et quampluribus alijs fidedignis ad pręmissa rogatis specialr et uocatis Anno Domini 1.3.3.5. Dominica Proxima post festũ S. Elisabeth. Qui pace cõposita datis interse Magnificis donis et fędere perpetuę pacis icto, ad propria disgrediuntur.

Posnaniẽn Epũs Ioãnes Doliua moritur succedit Ioanẽs Lodzia

Decima Septima Marcij Joannes Doliwa Posnanien Epús, uir ingenuus, de Domo Doliuitar et religione ac deuotione conspicuus moritur, et in Posnanien Eccliatumulatur. Sedit annis in Eccliа Posnanien circiter quindecim, solatiosus et hilaris hinc per Electiom Canonicam Joanne uocatú Lodzia Nobilem de armis nauem deferetiú, ex quo & cognomen sortitus erat, Posnan Capitulú Casimiro Rege ut patrono consentiente, surrogat, & elegati dispositione corporis, et singulari scientię munere prestatem.

Vigesima octaua Mensis Marcij Anastasia, Semouiti Ducis Lancicien, quondá Dobrzinen, fris germani Vladislai Regis Polonię relicta Lancicię defuncta est, sorte quá tebat, ad Casimir Regem Polonię recidente.

In Brega Monasterium Frũm ordinis minorũ fundatur.

Tredecima Julij Boleslaus Dux Polonię & Dominus Bregensis, in Oppido suo Ducali Brega, fundat Monasteriu

nasterium frũm ordinis minor, qđ Kaukerus Epus Vrat in Anno subsequenti xxix Junij auctoritate Ioannis Papę uicesimi secundi, confirmat.

Locustę in Regno Polonię ea multitudiẽ in terra desiderant ut Equorum ungulas superarent.

Pertulit eo Anno Polonię regnũ acerbũ et rari exẽpli dispendiũ, locustarũ enĩ ingens multitudo per turmas & exercitus diuisa, in Poloniã frumẽtis et segetibus in spicas luxuriantibus in eo numero frequentia et spissitudine, ut solis radios adumbrarent aduenit: tãtaq3 altitudine super terrę faciem prostrata est, ut Equorũ ungulas excederent. Quę tã frumẽta quã herbas et singula germina, in locis ad quę illam descendere contingit, morsu suo assiduo erasit & cõsũpsit. Locustas uero ualidissimus uentus xxix Septembris accidens et multas domus atq3 arbores euertens, secutus est. Qui etiam longo tempore perdurãs, pluribus mortales affecit molestijs. Validaq3 tẽpestas, & uenti horribi;

Eles fere uniuersũ Regnũ Poloniẹ cõcutiebãt et uexabãt Luthero de Brunsnik Magro Prussiẹ mortuo Theodoricus de Alemburg Marshalcus, Saxo genere, Iam tũc a Polonica captiuitate solutus in Magistrũ succedit.

Magister Prussiæ negat restitutiõm terrarũ iuxta cõcordiã nisi Baronum lr̃is eadẽ fuerit cõfirmata.

Annus Dñi 1336.

Sententia arbitraria in Vissegrad ab Vngariẹ et Bohemiẹ Rege confecta et pronũciata, utraqꝫ parte emologante, approbante, et acceptante Nuncijsq̃ꝫ et procuratoribus Magr̃i et ordinis restitutiõm terrarum Cuiauiẹ et Dobrzinẽn iuxta arbitramenti ordinatiõm crebris sermonibus pollicentibus, per Reges ex Vissegrado discessum est. Casimirus aũt Poloniẹ R. detinente autẽ genero Cardo Vngariẹ Rege, et Elizabeth sorore germã Vngariẹ Regina, illic usqꝫ ad festa Chr̃i permansit, et

Natalis

Natalis diem domini Budę celebrauit. Quo exacto genero ualedicens in Polonia rediit, ac deinde per nucios et lras Theodoricu de Aldemburg Magrum Prussię et ordim monet et requirit, quatinus iuxta Vngarię et Bohemię Regum decretum et sententiam, de terris Cuiauię Dobrzinen excedant, et illaru sibi possessiom resignent Magr aut & ordo solita calliditate et uafricie usi, quamuis suu in fauorem pronuciatu fuisse prospicerent, ueriti tn, ne sententia Regu aliquado posset in dubiu reuocari, presertim Prelatis et Baronibus nobilibus. Ciuibus. et Comunitate Regni Polonię expresse no cosentientibus in eius emologatiom, sine quor consensu omnis alienatio Regni censetur irritata et inanis, respondent, se quide sententię et decisioni arbitrati parituros, dumodo Rex cu Prelatis Principibus, Baronibus, Nobilibus, Ciuibusq3 Regni Polonię, per patentes literas terris Pomeranię, Chelmen et Michalouien, corporali etiam prestito iuramento renuncient et decisiom Regu huiusmodi, literis se seruatur obliget. Literis enim huiusmodi no exhibitis nihil se Magr et ordo respondet de priori tenore mutaturum, nec terras Cuiauię et Dobrzinen gladio & potentia quesitas. Castra quoq3 pluribus sumptibus cocto latere in eis erecta restituturum. Regis

enim Casimiri et suas uires mensi, supremũ fortunę orbem se tunc cõprehendisse et illius ludũ apud se consistere rati; animaduertẽ insuper. Regẽ Casimiri insuper ad pacem plurimum cupidũ feruidũ, et Anhelũ, ota quęqs dura et dificilia regi, sibi uero utilia et accõmoda, & uiolẽ tam possessiõm terrar occupatarũ firmantia, interponebant: rati (ut tandẽ euet:) Casimirũ Regẽ singula de eorũ uoto & sententia impletur.

Duces Lithuaniæ Masouiam populãtur

Sedecima Calẽ. Nouemb. Olgerth. Cristhinth, Coributh. Patrikię, Lubardus. Szuriuil, Buthano Lithuanor Duces, filij Gedimini, et Patricius filius Dauid Ruthenus cũ Lithuanor et Ruthenor cohortibus. per fraudẽ et clandestinũ Principatus Masouię ingressi. Quamuis cũ Masouię Ducibus et affinitates iunxerunt, & pacẽ perpetuã firmauerũt, illos hostilr prędantur; runt et deuastant, et plusqs mille ducentas Catholicor animas, & peccoris, prędã in Lithuaniã abducunt.

Monasteriũ Sanctimonialiũ Ratiboriæ fundatur et dotatur tam per Ducem Przemislaũ Ratiboriẽ quam per Offkam Ducissã Masouiæ.

Przemislaus Ratiboriẽ et Oppauiẽ Dux Deuotione speciali auctus, fundat Monasterium Sanctimonialiũ, ordinis prędicatorũ, in Ecclia Sancti Spiritus in Ratibor, et dat illis pro dote uillas Ducales. Molendinas et alios introitus liberans oẽs donatioẽs suas priuilegijs insignibus et diuinam ultiõm cõn turbatores inuocans. Processu aũt temporis Offka Ducissa Masouię coeunt, pro eodẽ Monasterio Oppidũ Bauorow, cum septem uillis. Quos et quas Nicolaus Dux Ratiboriẽ, filius Janusij. uiolenter occupans, dãnabiliter sibi appropiauit. In cuius uitiũ filij sui Vencesla⁹ us & Janussius succedentes, bona prędata nõ secus quã hereditaria, Apostolicis cẽsuris, quę extẽdebãtur in illos contemptis, inter se diuiserunt.

Boleslaus Legnicen Dux heluo bonor su or filios etiã pro vadio

dare nõ est ueritus mortua tandẽ cõsorte sup ducta altera condiciõm suã releuat.

Sumptibus et donationibus diffusis Boleslaus Bregẽn & Legnicẽn Dux quos sui ferre nõ quiuerant Principatus, se in dies suãqꝫ substantiam incõsulte et prodige deuorans et cõsumens, cũ Legnicsam caput et Principaliorẽ sui dominij partem, Item Hainoniam Item aureũ montẽ, in notabilibus pecuniar summis, ad plura marcar milia, se extẽdentibus, creditoribus obligasset. Filios insuper duos, Venceslaũ et Ludouicũ, ex Margaretha filia Venceslai Bohemię Regis susceptis, terrenis et hęreditarijs bonis non extantibus, pro obstagio in Vrat Mercatoribus, pro magna debitor quãtitate dare, nõ sine nomĩs sui dedecore est cõpulsus, tãta deniqꝫ actus est egestate ut õibus fere cõsumptis aut obligatis quonam terrar diuerteret, aut quibus sumptibus decętero se aleret, nõ haberet, et ipse diebus luctus. Mo

Moritur interea consors sua Margareta, et ipse diebus luctus explet aliam de Crac superducit, doteqs per illa allatam Bregam et Olauiam et pignore quo tenebantur absoluit, domicilia sua in Brega constituit. Filijs vero Venceslao et Ludouico terram Legnicen, sed uariay pecuniarum sumis, et ere alieno grauata, cessione perpetua reliquit, ut sibi sueqs conditioni quantu scirent prouiderent. Qui suffragio a Militaribus et agrestibus petito et obtento Legnicen terra a creditoribus liberant et exoluunt, nonnullis creditoribus conditiom eoy miserantibus sumay pecuniaru remittentibus portionem

Cruteni Castra in Lithuania pullen oppugnant et conquirunt.

Numeroso exercitu ex Almanie et Austrie oris, ad ferendu Magro et ordini Cruciferoy con Barbaros subsidium, in Trussia aduenient, inter quos Margrabius Brandeburgen, Comes de Kamen et Comes de Hemuberg numerabantur Principales. In Lituanoy terras itum est, et Castra Pullen pluribus diebus oppugnatu

in quod Lituani ex quatuor distritibus se, suasq3 coniuges, pignora, liberos, fortunas, atq3 peccus, qđ locus tá arte q3 natura munitus erat, cóferendo quatuor milium hominum numerum expleuerant. Et quáuis Lituani in Castro prę: dicto conclusi, probe, saxis superne feriendo impugnato: res, restitisent, In pluribus tñ locis Castro ex arietatio: ne Bombardarum diruto et patefacto, uidén Castr, ab hostibus capiendum, pirra in medio Castri extructa, óes fortunas suas et substantias, ne hostis illis potire: tur incendunt. Coniugibus quoq3 et paruulis trucida:, tis, iugulú prefecto Castri óes prębent ne uiui in hostiú manus uenirent, Interim a Christianis Castrú conquisi: tum est, et irruentibus in illud Militibus, pauci superst: tes ex tanto numero Lituanor reperti, aut necantur a: ut captiuantur. Castro aúi prefato funditus incéso & demollito, regione in circuitu vastata Prussiam Catho: licus exercitus redijt.

Casimirus celebrato cõuentu gẽrali super Lẽis dandis ordini p. Consiliarios

Consiliarios dñ nollẽt Poloni pacẽ eam susci-

pere mittit Epum Crac. ad Pontẽm pro suffragio con Cruciferos.

Annus Dñi 1337.

Nullum profectũ Casimirus Polonie Rex ex arbitrali duorum Regũ pronũciatione et sententia, sibi et rebus su-is uidens accesisse, quinimo Magistrũ et ordim in maiorem Pompa animos indurasse: Generale terrarũ Regni sui agit Conuentũ deliberaturus, an ad ea quę Magr et ordo Cruci-ferorum, super terra Pomeranię Chelmen, et Michalouien, re-nunciatione, et titulo, et Juramento, prestando concededisqs literis ad premissa à Rege expetit, annuendũ, uel quid o-pus facto foret. In deliberatiõm aũt re producta, oim Prela-toy et Baronũ uota sententięqs, euidentissimis rationibus respectibusqs concludebant, nullatenus Cruciferoy petiti-õm decisiõm Regũ excedenti, ne in posteꝝ ad debiti et co-actionis necessitatem possit referri, et Juris Regno Polo-nię in terris predictis Pomeranię Chelmen, et Michaloui-en competenti, abdicato causari assentiendum. Ad ex-

trema uentum fore et peiora ominari, si sub tam iniquis acer-
bisq3 conditionibus nō per electos arbitros Reges, qđ id q3
graue esset, sed per hostes victor̄ speciem pręferen qđ non
graue solum sed turpissimū tolleratu eſset, dictatis, pax
debeat nō cōfici sed appendi. Seruitutē itaq3 oēs clamā-
nō pace, belli futuri Seminariū et animōrum in guerra et odiū
irritatiōm, non quietē, negantq3 se ullo pacto in cōditiōes
ipsas cōsenssuros. sed dū de gerendo bello, quod pace infe-
cta impendebat, ad cōsultandū uentū eſset, placuit bellū
nō inferri, sed si inferretur repelli, et Sedi Apostolicę quę-
stūiri, eiusq3 suffragiū implorari. Ad hanc rem cū Lega-
tus tantō oneri aptus quereretur. Ioannes Cirothonis de
Slupcza Cracouien Epūs, propter plures respectus electus
est, qđ et uir pręstantis eſset ingenij et pro gubernandis re-
bus publicis magnę experientię et prudētię, et singularis
valloris. In annos eodem sufficienter de mentis causę in-
structus, in Auinionm ad Benedictū Papā duodecimū pro-
fectus est, et iniurias Regni Polonię et pertinatiā Magi-
stri Ordinis, censurarūq3 et Ecclīasticar̄ uilipendiū
et contemptū, Sumo Pontifici et Collegio Cardinaliū expo-
siturus. Onus aūt iterq3 illud propterea minus cūctāter
suscepit, quoniā sperabat se per personalē pręsentiam
Metropoliticū hōrem Ecclię suę Crac. predeceſsor̄ suor̄

Cracouien

Cracouien Cporum dissimulatione et negligentia adeptũ, facilius reddi posse, presertim cũ ad id Casimir Polonie Regem compertum haberet, suaq3 opera suosq3 fauores impensurum.

Ioannes Bohemie Rex Castr Epi Vratislauien occupat noĩne Mielic3 Quẽ monitũ pro restitutioe nec curante. Epus Naukerus cũ Consiliarijs interdicit personalr et tande oes de Vrat. educit presbiteros. que oia Papa confirmat.

Polonorum Principibus qui Slesiana ora incolunt, Ioannes de Lucemburg Bohemie Rex, partim donis, partim blanditijs et promissis, subactis, Vratislauia super Ciuitate et Ducatu, nonullisq3 Oppidis et munitionibus, que ad Slesie Duces deuolutionis et successionis Iure peruentura erant, neq3 iusto neq3 legittimo Iure occupatis, ad spoliandũ quoq3 Vrat. Eccliam, qua

Slesię Principes dotare et ornare insueuerant, animũ inte-
dit, et Castrum Mielicz iubet sibi per Epũm Vratislauien Nau-
kerum et Capitulũ presentari. Quo uelut viro magnanimo
Regis iussa irridente aspernanteq3. Bohemię Rex Joã-
nes, exercitu ualido quẽ & Ciues consulesq3 Vrat' sua pre-
sentia coauxerant, congesto, Casty Mielicz, qđ tũc Hen-
ricus de Virbna Archidiaconus et Canonicus Vrat', te-
bat et possidebat expugnare cępit. Expugnatiõm aũt il-
lius et longã et dificilem propter Castri fortitudinẽ. Flu-
uius enim Barics ab ói parte Castrũ cingens, difficultatẽ
adjcit loco) Rex Bohemię Joannes ratus doctus a Scio-
lis, Henricũ de Virbna Archidiaconũ & Canonicũ Vrat.
ad petitiones uiuor auidũ & procliuũ fore, mittit nonnul-
los Slesianos Milites, illi familiares, qui & Henricũ Ar-
chidiaconũ lagenas uiuis varios, sapores habentibus.
Quas in frequenti numero secũ ferebant inebrient, et tam ter-
roribus quam blandicijs ad resignatiõm Castri inclinent.
Quibus imperata exequentibus vir simplex et pauidus
Henricus Archidiaconus, et minis peruictus et mero, Ca-
strum Mielicz, nulla illum necessitate aut defectũ strin-
gente, resignat, et de illo cũ familiaribus excedit. Cuius
oppugnatiõm Naukerus moleste ferens primũ per lras
& nuntios apud Joannem Regẽ egit. Vt Casty Ecclesię
ablatum.

ablatum restitueret. Quo abnuente, Diocesim omnem Vra-
tislauiẽ Ecclesiastico supponit interdicto. At ubi Joánes
Rex Vratislauiam aduenisset, plures super Castri Mie-
licẽ restitutiõe interponebantur tractatus, quos dũ ui-
deret Naukerus Epũs ad irritũ recidẽ, Prẽlatis Cano-
nicisqꝫ suis mandat, ut secũ vna ad Regẽ trãseant,
personalr illum (si Castrũ nõ reddiderit) excomunicatu-
ri. sed fere õibus illum tyrãni timore deferentibus, vere-
tibusqꝫ ne in se grauius quidquã cõsuleret, cũ quatuor
tantummodo quor Deus perseuerẽtię uigore formauerat
corda, ucẽt Apecẽkone Scholastico. Qui post in Lube-
cẽn Epũm fuerat promotus. Othone de Donin Cunczone
de Shalkow, et Petro de Bithow, Canonicis Vrat. ad Mo-
nasterium minor S. Jacobi, Regem in stubella parua,
refectorio proxima se cõtinẽtem, intrepide accessit, et fo-
res stubelle sonore pulsare cepit. Cui cũ à Rege res-
ponderetur nõ posse alijs occupatũ illi audientiã prẽsta-
re, in pulsan perseuerat, donec a Principibus Slesię Con-
siliarijs et Consulibus Vratislauiẽ, qui initus vna erant
persuasũ esset Regi ut intromitteretur. Gestans itaqꝫ in
collo stolã, et in pectore Crucẽ, habitaculũ Regiũ ingressus,
ait. Moneo te Domine Rex primo, itẽ Secũdo, itẽ tertio,
et peremptorie, Vt Castr Mielicz a te uiolenter occupatũ

mihi et Ecclię meę reddas, negante Rege restitutionẽ, et asserente se illud iuste acquisiuisse iusteq3 possidere. Tum Kaukerus Epũs Cruce in manũ cũ ligno dominico accepta. auctoritate (inquit) Omnipotentis Dei, te velut Ecclesiasticor bonorum inuasorem excomunico, excomunicatũq3 denũcio, In nomine Patris, et Filij, et Spiritus Sancti. Stupentibus Principib. Slesię Consiliarijsq3 Regis, et nec quitq3 mussitare audentibus. Ioannes Rex in furorem versus. Qm procax (inquit) et quã temerarius est Pop id est Sacerdos. et qm temere aspirat mori. Querit quis trucidet eum, ut martiris cõsequatur aureolam prouocat me verbis, at ego a suo sanguine cõtinebo me. Aliũ tyrannũ & persecutorẽ si esse Martir cupit, querat necesse est. Egredientẽ a cõspectũ Regis Epũm Kaukerum Consules Vratislauien circũstant arguuntq3 qd Regẽ in facie modestioribus uijs neglectis, excomunicauerit. Quibus Epũs (inquit) satagite Regẽ verum inducẽ, vt quę illicite Ecclię meę abstulit restituat. Cũ et uos ipsi oppugnationm ipsã vra presentia et armis adiuuistis. Iuis se eã potestatẽ habere diffidentibus subintulit. Epũs, et ego vos Consiliarios et adiutores suos, eadẽ auctoritate Dei Omipotẽtis qua & Regem verum excomunico et excomunicato decerno. Sed

neq3

neqꝫ Rex ur̃ glorietur se fore Regem, cum magis Regu-
lus quam Rex putandus et existimandus est. His uer-
bis fortius duriusqꝫ quã censurarũ denũciatione, per-
strepentibus Principibus Slesię et Consiliarijs Bohemi-
cis et Vratislauien̄, iniuriãqꝫ in maius extollentibus.
Motus Rex mittit nũcios ad Epũm Naukerum, ut e-
disserat, quo respectu quaũe ex causa Bohemię Re-
gem putet Regulũ, nõ Regem appellandũ. Quibus
Epũs notoriam (inquit) et quę inficiari nequit estimo
et confirmo me ueritatẽ prouulgasse. Indignũ siquidẽ
est, ut is Rex et nõ potius regulus putari debeat, qui
proprio in Regno suo carens Metropolitano, in Corona-
tionem sui, prece et precio aliar̃ nationũ Archiepos cõ-
ducit. Cum oẽs Catholici Reges sed et uicini nobis Polo-
nię, Vngarię, Datię Archiepos habeant. Vester uero Rex
in omni suo Regno Metropolitano priuatus hõre, aut
Maonutinen̄ aut Colonien̄ Archiepum, ad Coronandũ se, qđ
et de eo ipso experti sumus precario cõducit. Suggilla-
tio aũt huiusmodi tunc obiecta, Joanne Bohemię Rege
adeo monit et irritauit. Vt ex Pragen̄ Ecclia et Maonu-
tinen̄ Ecclię Suffraganea, Metropolitanã creari, pro ab-
olenda huiusmodi nota, temporis processu procurauerit.
Epũs deinde Naukerus cum nil pacati nihil equi a

Rege obtentū se iri cerneret, post triduū ex Vratislauia discedens, in Nissam cum oī clero regulari et seculari, quē Rex quia appellationi a se factę nō adherebat, eiciendū mandauit, secessit, et oēs Eccl̄ias obserari Epūs iussit. Rege tandē mandante et Vratislauiēn Quibus Ecclesię S. Marię Magdalenę, S. Elisabeth, et S. Spūs, hostijs per violentiā patefactis, officiari per presbiteros vagos et discolos cępte sunt. Quas dū comunis populus fastidiret, ingredi cōpellebatur à lictoribus, et recusantibus uestes detractę. Maioribus itaqȝ cēsuris Naulcerus et Regē Joannē, Consiliariosqȝ suos et Ciues Vrat. feriendos ratus, mandauit eos uelut excōmunicatos et cōtemptores Censurarū, artius a singulis euitari, mandans illis subtrahi et negari oīa Eccl̄iāstica Sacramenta, et eoȝ participes pro excomunicatis censeri, postquę, in uehementiorem furorē Rex uersus. omnia bona temporalia tā Epi quām Monasteriorum et quarūcūqȝ Eccl̄iarū occupat, et Slesię Ducibus mādat occupare. Sed oībus alijs iussiōm detestantibus, Boleslaus Bregēn Dux, egestati et inopie suę succurrens, exequitur imparata, et oēs Eccl̄iarū villas, Oppidas, Decimas, census et introitus, in Ducatu suo Bregēn inuadit et diripit, pro quo tam ipse excomuni-

catiōe

catione graui innodatus, et terra sua Eccliastico sup:
posita fuit (quod longo tempore pertulit) interdicto,
denunciante aut Naukero Epo Vrat. per lras et nun:
cios sedi Apostolicę, illatas sibi et uniuerso Clero suo
per Ioannē Bohemię Regē oppressiones, spoliationes
et grauamina. Summus Pontifex xij Benedictus in
Auinione tunc agens, Naukerum Epum comendans,
et bono ac costanti animo esse iubens snūas singulas
per ipsum in Ioannē Bohemię Regē et Vrat. Ciues latas,
confirmat et aggrauat Regemqz et Ciues Vrat. Ana:
thematisat. Quamuis aut prefatus Ioannes Bohe:
mię Rex frequenter apud Papam pro absolutione in:
stiterit, non prius tn summus Pontifex se illi absolu:
tiom impensur respondit donec et de Castro Mielicz
cederet, et omniūqz Ecclijs et Clero Vrat. abstulerat,
plenā faceret restitutiom. Sed Rege in proposito per:
seuerante, annis aliquot Clerus et Ecclia Vrat. spolia
et direptionum Eccliasticorū introituū pertulit, et Io:
annes Bohemię Rex cū Ciuibus Vratislauien Anathe:
matisantur.

Lithuani Masouiæ par:
tes vastant insecuti tādē à Masouit oibus spolijs
exuuntur

In festo S. Heduigis Lithuani terrā Masouię furtiuis itineribus ingressi, Polthowsk et Cziechonow Oppida eorūqꝫ uicina peruastant, et plures de utroqꝫ sexu mortales captos, in terras suas abducūt. Quos Masouię Milites insecuti, prędā raptā et captiuos ab eis excutiunt. Certamē aūt detractan, solito more in fuge presidio salutē ponūt. Sed fluuiū Narew superaturi, dum alter alterū pręcessurus se impediunt, ab undis plures ex eis, hij presertim qui sarcinas nō abiecerāt suffocantur.

Benedictus Papa xii auditis querelis Poloniæ mittit duos nūcios Poloniā qui examinatis damnis Polonor Magrum et ordim excomunicent. Qui Varsouię iudicān pronūciarunt se competentes iudices parte Magri appellante.

Annus Dñi 1.3.3.8.

Audita

Audita Summus Pontifex Benedictus duodecimus,
Regis Casimiri et totius Regni Polonię querela, per Ioannē
Grothonis Cracouiēn Epūm prudenter matureq3 proposita,
uix creditū pręstare potuit Magr̄m et ordīm Cruciferorum
in tam seuam Chr̄iani nom̄is effusione et Catholicor̄ terra:
rum occupatiōm, quę corā eo deducta est. Magr̄m et ordi:
nem Cruciferorū ad contraria hor̄ quę egerant institutū
perpetrasse. Nisi Ioannes Cracouiēn Epūs pro uerificati:
one propositorum euidentibus documentis Papę et Cardi:
nalium ambiguitatē, dicendo singula quę proposuerat
et ampliora, per crudelitatē Magr̄i et ordinis euenisse di:
soluisset. Tunc quidē Sum̄us Pontifex ueritate comperta,
altiori cura maioriq3 miseratiōe de scelere ordinis inda:
gando et Regni Polonię calamitati prouidendū, q̄m cōce:
perat, in animū induxit. Missisq3 duobus specialibus in
Poloniam Apostolicę Sedis nūcijs, uc̄3t Gahardo de Car:
ceribus Titulēn Pręposito Colocēn Dioc. et Petro Geruasij
Canonico Auiciēn per literas et Com̄issiōes Apostolicas
largas pręrogatiuas et cōdiciones iurisditiōm potesta:
temq3 eorum plurimū perpetuān et firmān, iniunxit et mā:
dauit. quatinus Magr̄m et ordīm, et illis ōes adherēn
uel pręstantes auxilium, consiliū uel fauorē, tanq3 male:
ficos et incendarios, autoritate Apostolica in singulis

terris Regno Polonię subiectis, et alijs vicinis Regnis, nũci-
arent nũciarię mandarent, pro tam enormibus sceleribus
corã Sede Apostolica deductis et uerificatis excomunica-
tos. Et nihilominus Sumaria informatione de occupatione
terrarũ Regni et damnorum illatione et inde secutorũ
recepta, cõpellerent Magrm et ordim Cruciferorũ, ad o-
mnium terrarũ occupatarum, et damnorũ illatorũ plenã
et effectualem, per excomunicatiõis et suspensionis in per-
sonas, et interdicti in terras et Ecclias Comitates et uni-
uersitates sñias, promulgatiõm, restitutiõm, et si in his
contumaces apparerent et rebelles, aut personalr aut per
edictũ, illos ad presentiã sedis Apostolicę citare cura-
rent, rigidiore correctiõm et mulctã pro rebellione et con-
temptu subituros. Prefati aũt Ciolhardus et Petrus Apo-
stolici nuncij in Poloniam venieñ et executiõm literarum
Apostolicarum Juris ordine in oĩbus seruato procedunt.
Tribunaliqs, quominus eor processus possit a Magro et or-
dine Cruciferorũ carpi, et iurisditio inculpari. In Varsha-
uia tuto loco et Cruciferis propinquo posito Theodoricũ
de Aldemburg tunc Magrm Prussię, et ordim Crucifer
ad quartã diem Februarij, per certi tenoris literas, in
Vladislauieñ Ecclia Cathedrali et in Jani Vladislauieñ
per Nicolaũ Prępositũ Sanctę Crucis, Opolieñ, Vratislauieñ
Dioc.

Dioc. per edictũ citare procurarũt. Dũ aũt pręfata dies 4. uc3t Februarij aduenisset, Magr Bertholdus Alberti de Ratibor, Sindicus Casimiri Regis Polonię, petitiõm in scripto iudicibus obtulit. Pro parte uero Magri & ordinis Cruciferorum, Magr Iacobus Plebanus de Arnoldi Villa, Culmen Dioc. comparens Iudicibus Apostolicis pro tribunali sedentibus, appellatiõm ab eorũ Iurisditione interposuit. Eaq3 relicta discessit. Iudices aũt Apostolici, intelligen ex causis diffugii et declamatorijs, frustratorijs, et comentatis appellatiõm interpositũ esse. In pręsentia Ianislai Archiepi Cinesnen, et Ioannis Posnanien Epi, aliarũq3 personarum grauiũ iudices, se, datis procuratori ordinis, Apostolicis refutatorijs pronũciarũt cõpeten, et deinceps in prędicto Oppido Varshauien positionibus et articulis pro parte Casimiri Polonię Regis oblatis recept et notabilium ac insignium testium inductioni et examinationi, pro eorum articulorũ verificatione, per vnũ fere Annum cum dimidio intendebant.

Iudices Aplici ferunt sniiam in fauorem Re-

gis Poloniæ condemnãdo Magr̃m et ordim̃ in terris & sum̃is pecuniarijs.

Annus Dñi 1.3.3.9.

Essentialibus terminis in causa inter Casimirũ Poloniẹ Regem ab vna, et Theodoricũ de Aldemburg Magistrũ et ordim̃ Prussiẹ partibus ab altera occasione terrarum Regni Poloniẹ per Magr̃m et ordim̃ Cruciferorum occupatarum uertente, per Cõmissarios et Ap̃licos Judices, Galhardũ et Petrũ in loco Oppidi Varshauia cũ õim maturitate et diligentia ritte et legittime cõseruatis. Cõmissarij et Judices prẹdicti causam sufficienter fũdatã et instructam, aduenisse tempus maturũ rati, cõcluserunt in causa, et ad ferendum difinitiuam sententiam xv Mẽsis Septemb. diem Varshouiẹ partibus assignauerunt. Ad quam rem solidius cõficiendũ. Casimirus Poloniẹ Rex Janislaũ Gnesnẽn Archiepũm, Joannẽ Posnaniẽn, Clementem Plocẽn, et Stephanũ Lubucẽn Epõs cẹterosqꝫ prẹcipuos Ecclesiastici et secularis status viros curauit, pro illo

tẽpore

tempore personalr destinare. Quaquidē die xv Septemb. aduenientę Iudices et Cōmissarij Apostolici prefati, ad pronunciandū Sententiam, Magro et ordine Cruciferorū per prius legittime adhunc actū specialr Citatis processerunt, & in Ecclia Parrochiali S. Ioannis Baptistę Varshouię, sententiam suam in scriptis protulerunt: adiudicādo Casimiro Regi et Regno Polonię, Pomeranię Culmēn, Michauiēn, Cuiauię et Dobrzinēn terras, tanquā veras dicti Casimiri Regis et Regni Polonię hęreditates, et rōne damnorum perceptorum, ad Centū nonaginta quatuor Milia et quingentas marcas, Polonici ponderis et monetę, et ad Mille Sexingentas marcas, ratiōe impēsarū, Magrm et Cruciferos condemnādo prout hęc oīa in copia sententię, quę talis est latius continentur.

Sententia lata contra Magrum Prussix.

IN NOMINE DOMINI AMEN.

Nouerint vniuersi Qd nos Galhardus de Carcerib. Præpositus Titulēn Colocēn Dioc. & Petrus Geruasij Ca-

nonicus Aucien Eccliarũ Aplicę Sedis nũcij et executores, et Judices in causa quę uertitur inter Magnificũ Principẽ Dominum Casimirũ Dei gra Regẽ Polonię Illustrẽ ex v: na parte, et venerabiles et religiosos viros, Magrm et fra: tres ordinis Beatę Marię Theutonicorũ in partibus Prus: się, parte ex altera, ab eadẽ Sede Aplica specialr depu: tati. Pridem Aplicas literas veras et integras ab oi su: spicione caren, Bula plũbea Sanctissimi patris et domi nostri Domi Benedicti diuina prouidentia Papę duode: cimi, in filio canapi more Romanę Curię Bullatas, ut prima facie apparebant, cũ ea qua decuit reuerẽtia acce: pimus, de verbo ad verbũ tenore qui sequitur cotinen.

BENEDICTVS Epus Seruus Seruorũ Dei dilectis filijs Magro Galhardo de Carceribus Pręposito Titulen Colocen Dioc. et Petro Geruasij Canonico Auicien Eccliar Apostolicę Sedis nũcijs Salutem et Apostolicã benedictiõm. Querela graue pro parte charissimi in chro filij nri Casimiri Regis Polonię Jllustris, in Consistorio co: ram nobis et fratribus nris proposita audiuimus, coti: nen. Qd olim Magr et fres domus Beatę Marię Theutoni: corũ, qui tunc erat in Prussię partibus comoran, nonullas terras et dominia infra Regnũ suũ Polonie cosisten, vcst Culmen et Pomeranię dudũ, necno a paucis citra tẽporibs

Magr

Magr qui tunc erat et frēs dictę domus, Vladislauiē Brze:
stē Dobrzinē et Michalouiē terras, ad Regē et progeni:
tores eius de Jure spectāt infra Regnū ipm cōsistentem nō
sine magna strage chriſidelium, et concrematiōe Centū Ec:
cliārum vel citra hostilr inuaserūt, et per violentiā occu:
pauerunt, et adhuc de facto detinēt occupatas in anima:
rū ipsor perniciem, ipsius Regis, ad quē ratione dicti Re:
gi sui dictę terrę vt prēmittitur spectare noscuntur. Sicut
etiam per Sententiam latā supra dicta terra Pomeranię per
certos Judices delegatos, per ſelicis recordatiōis Joannē
Papam xxii prędeceſsorem nostrū, dū adhuc ageret in hu:
manis, ad instantiam clare memorię Vladislāi Regis
Polonię tunc viuentis, genitoris Casimiri Regis prędicti,
deputatos, ab olim dicitur liquide aparere, ac dicti Re:
gni, qd est Romanę Ecclię Censuale, qdqs post Deū nullū
prēter ipsā Eccliam recognoscit superiorē in terris, necnō
et eius de Romanę Ecclię, quę propterea censu qui dena:
rius Beati Petri dicitur, eidem Eccliæ in ipso Regno debi:
to multipliciter extitit defraudata, in graue prēiudici:
um atqs damnū. Supplicato igr nobis pro parte dicti Re:
gis, vt prouidere super hijs de opportuno remedio cura:
remus. Nos apud Sedem Aplicam informari volentes,

an Magr et frēs prędicti super prędmissis infamia laborarent, dilecto filio nostro Petro Tituli S. Praxedis presbitero et bo: ne memorie Ioanni Sancti Theodori Diacono, tunc viuenti Cardinalibus Comisimus oraculo uiue uoc, ut super hoc apd Sedem ipsam plenius informarent nobisq3 referrent, qua per informatiom huiusmodi infamia informatione recepta, dictoq3 Ioanne postmodū sicut domino placuit de hac lu: ce subtracto. Ipsoq3 Petro Cardinalibus se de speciali mā: dato nro de Romana Curia pro certis arduis negocijs ab: sentante, demū Venerabilis fr nr Ioannes Epus Portu: nen. de speciali mandato per nos viue vocis oraculo si: bi facto, de informatioe huiusmodi per dictos Cardinales, vt prefertur recepta, cuius acta sibi fecimus assignari, fecit in Cosistorio corā nobis ac dictis fratribus nris, relatiom plenariā et fidelē. Et quia per relatiom huiusmodi nobis co: stat. Qd Magr et frēs prędicti super prędmissis noscūtur infamia laborare. Nos nolen nec valen illa si uera sint, salua coscientia coniuentibus oculis pertrāsire, con inua: sores, occupatores, incendarios, sacrilegos, et malefacto: res huiusmodi, prout prędictorū excessuū enormitates ex: poscunt. Ne ipsor impunitates, alijs in exm trāseant, debite procedamus, discretioni vre de dictorū fratrum

nostror

nostrorum consilio per Aplica scripta committimus et ma-
damus quatinus uos uel alter vrm. per uos uel aliū seu
alios, Incendarios Eccliarū prędictarum, cuiuscūqs sta-
tus ordinis et conditiōis existant, auctoritate nra in
Ecclijs et locis alijs vbi expedire videbitis gerāt excco-
municatos publice nūcietis, et faciatis per alios nūciare.
Quorum absolutiōm Sedi Apostolicę duximus specialr
reseruandam. Ac deinde de prędictis inuasionibus, oc-
cupationibus et incendijs sine damnis simpliciter et de
plano sine strepitū et figura Judicij, vocatis qui fuerant
uocandi, informari curetis. Et si uobis constiterit legit-
time de inuasionibus, occupationibus, damnis et incen-
darijs supradictis, et personis quę talia perpetrarunt,
eosdem incendarios nominatim excomunicatos publice nū-
cietis diebus dominicis et festiuis, et per alios in locis vbi
expedire uideritis nūciare faciatis et ab oībus arctiuse-
uitari. Et tam eos quā alios inuasores, occupatores, nec-
nō damnorū huiusmodi illatores, et ad reedificatiōm Ec-
cliarum, uel occasione ipsorū ut premittitur destructarū
et satisfactiōm edemēdatiōm aliorū bonorū mobiliū nec-
nō ad restitutiōm plenariā dictarū terrarū cū fructibus
inde perceptis, et rerū mobiliū exinde ablatar, seu āmis-

sarum uel solutiõm, extimatiõe ipsarũ rerũ mobiliũ seu emen:
datiõm damnorum. super dictis bonis mobilibus illatorum
taxatiõe per uos prius facta de dictis bonis mobilibus pro
personarũ et negocii qualitate, ac ualore, seu extimatione
ipsorũ mobilium ablatorũ seu incẽsorũ et de perditiõm, vbi
ipsorũ mobiliũ valor seu extimatio alr probari nõ poterit,
Juramento eiusdẽ Regis, et aliorũ qui pertulerunt damna
huiusmodi declarãda, eisdẽ Regi et alijs passis integra:
liter facienda, nullo super hoc eisdem inuasoribus, occu:
patoribus, incẽdarijs, raptoribus, et damnor huiusmodi illa:
toribus, appellatiõis suffragante remedio cõdemnetis. Hu:
iusmodi sentẽtiã quã super premissis proferri cõtigerit, e:
xecutioni debitę demãn Contradictores quoslibet et re:
belles. Cuiuscũq3 status dignitatis et ordinis uel cõdi:
tionis extiterint, per excomunicatiões et suspensiones in
personas ac interdictũ in terras seu Ecclias earũdem
terrarũ, ac uniuersitates seu cõmunitates carũdẽ Terra:
rum et alia Juris remedia prout expedire uidebitis, com:
pescendo. Inuocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachij
secularis, nõ obstante fẽlicis recordationis Bonifacij Pa:
pę Octaui predecessoris nri cõstitutiõe qua cauetur. Ne
aliquis extra suã Ciuitatẽ et Dioc. nisi in certis exceptis

casibus

casibus, et in illis vltra unã dictã a fine suę Dioc. ad iu-
dicium euocetur, seu, ne. Iudices à Sede deputati prędi-
cta extra Ciuitatẽ et Dioc. in quibus deputati fuerint, cõ
quoscũqꝫ procedere, siue alij vel alijs vices suas cõmitte-
re, uel aliquos ultra unã dictã à fine dioc. earũdem trahe-
re presumant, ac de duabus dictis in Concilio gẽrali, et alijs
quibuscũqꝫ constitutionibus a predecessoribus nr̃is Roma-
nis Pontificibus, tam de Iudicibus delegatis, quã de per-
sonis vltra certum numerũ ad Iudicium nõ uocandis,
aut alijs ẽditis, quę ũre possent in hac parte Iurisdictiõi
aũt potestati, eiusqꝫ libero exercitio, quomodolibet ob-
uiare, seu eisdẽ Magro et fratribus uel quibusuis alijs
cõmuniter uel diuisim. Ab eadẽ sit indultũ. Qui excõ-
municari suspendi, uel eor̃ Eccl̃ie Ciuitates, Castra et loca
ecclesiastico subici interdicto, seu qd̃ vltra vel extra lo-
ca ad iudiciũ euocari nõ posuit per lr̃as Aplicas nõ facien
plenã et expressam ac de verbo ad uerbũ de indulto huius-
modi, corũqꝫ locis, personis, ordinibus, et nominibus pro-
prijs mentiõm ac quibusuis alijs priuilegijs, indulgẽtijs
et lr̃is Aplicis generalibus vel specialibus, quorumcũqꝫ
tenorũ existant, per quę presentibus nõ expressa, uel to-
talr̃ non inserta, ũre Iurisdictiõis explicatio, in hac parte

quomodolibet ualeat impediri et de quibus quorũq3 totis te:
noribus de uerbo ad uerbũ habenda sit in nr̃is ltr̃is men:
tio specialis. Cæterũ uolumus et auctoritate Ap̃lica decer:
nimus. Qui quilibet vestrũ prosequi ualeat, articulũ etiã
per alium inchoatũ, quãuis idem inchoans nullo fuerit im:
pedimento Canonico prępeditus. Qđq3 uobis et utriq3 ur̃m,
a data pręsentium, sit in pręmissis oĩbus et eor̃ singulis,
et pro prędictis procedere, ac si prędicta oĩa at singula co:
rã nobis cępta fuissent et Iurisditio ur̃a super pręmissis
omnibus et singulis eorum, per cittatiõm uel modũ alium
legittimũ perpetuata extitisset, quacũq3 cõstitutiõe con:
traria non obstãn. Qđ si pręfati Magr̃ et fr̃es in hac parte
processibus ur̃is efficaciter parere nõ curauerint ac e:
tiã obedire: eos ex parte nr̃a perẽptorię Cittetis, ut infra
Semestris tẽporis spaciũ post Cittatiõm vr̃am huiusmodi
cũ oĩbus et eorũ et dictę domus executionũ priuilegis, si
qua habent Idem vc3t Magr̃ et fr̃es, quos per informatiõm
huiusmodi Principales et pręcipuos reperitis, prędicto:
rum excessuũ patratores personalr̃. Alij uero per procur̃em
uel procur̃es Idoneos plenũ est sufficiens mãdatũ ac ple:
nã et liberã potestatẽ habentẽ seu habentes, ad obien:
dũ et ad parendũ eorũ nõine et pro parte sua super p̃missis
Ap̃licis

Aplicis ordinationibus beneplacitis et mandatis Aposto:
lico se cospectui presentent. hijs. que super premissis. Judicio
uel concordia facienda iniungenda et statueda duxerimus,
plenarie parituri et alia facturi et recepturi. qd de sedis e:
iusde proceserit beplacito uolutatis Alioqui nisi coparu:
erint. et dicta priuilegia portauerint. illa dicte Sedi A:
postolice ostensuri. extunc priuilegia ipsa suspendimus,
et ipsos interim suis ordinarijs uolumus esse subiectos Ac
nihilominus con eos ut iustu fuerit et expedire uiderimus
procedimus. eoru absentia no obstan. Ceteru si forte prefatos
Magrm et fres per uos uel aliu seu alios ausi no fueritis in do:
mibus seu domicilijs eorudem citare. uel ipsi impedimentu
prestiterint. ne citari ualeant. In eiusdem uolumus et de:
cernimus uobis et cuilibet uru presentiu auctoritate. li:
cere ipsos diebus aliquibus dominicis et fest cu Aplicis
conuenerit ad diuina Cut sic facta citatio ad eos perue:
nire uerisimilr presumatur citare uel citari facere pubce.
in Eccljs Ciuitatu uel locoru insigniu magis uicinorum.
in quibus possitis tute morari. et deinde procedere con
illos siue Cittati talr (statuto ipsis peremptorio termio
copetenti) cora uobis copareant. siue coparere cotemut
iuxta forma presentiu ac si Cittati legittime extitisent

Quemquidem Cittationis modū uobis sit licitum obseruare, etiā in alijs Cittationibus faciendis, de illis seu cōn cos ut corā nob debeant (ut premittitur) cōparere. Quasquidē Citatiōes, ita uolumus et decernimus cosdē artari Cittatos, ac si eos perso: nalr cōprehendissent, et in corū p̄sentia factę essent, quacū: q3 cōstitutiōe contraria nō obstante. Diem vero Cittatiōis per q3 prędicti Magr et frēs Cittati fuerint. vt corā nobis debeant vt premittitur cōparere ac forma, et quicqd sup prędmissis duxeritis faciendū, nobis per vras ltras aut in: strumentū publicū harū seriem cōtinēn, intimare curetis. Dat: Auinione quarto Nonas Maij, Pontificatus nri Āno quarto. Quarumquidē literar Apostolicarum auctorita: te, ad instantiā dicti Regis seu procuratoris eiusdem, prędictos Magrm et frēs dicti ordinis, ac specialr et no:, minatī aduocatos et Comēdatores eius dem ordinis, vc3t Comendatorē gēralem, Aduocatū Culmēn, ac Comendatores de Thorun, de Grudsanc3, Lipanien, Radinēn, Ehilpelgēn, Golubēn, Strossbergēn, Papouien, Vienc3slauien, ac de anti: quo Castro Thorun, et in terra Cuiauien, Kuschouien, Orlo: uien, Murinēn, Brzestēn Kowalouien, Radsiwiowien, et Mō: sburgēn, et in terra Pomeranię, Suecēn, Gdanēn, Derschouien, et Kanien. In terra aūt Prussię. Mariemburgēn, Stumēn, Lasinēn

Lassinen. Elbingen. de Zesk et Rigen. ac quoscũqꝫ dictarꝝ terrarũ aduocatos ac Comendatores. corã nobis in Iudiciũ, iuxta mandatũ Apostolicũ ad certũ locũ et terminum fecimus euocari. Comparente igr in iudicio corã nobis, loco et termino peremptorio supradictis. Magro Bartholdo de Ratibor Iurisperito procure dicti Domini Regis Polonię nomine procuratorio ipsius, qui de mandato suo seu procuratorio fidem fecit per publicũ Instrumentũ. scriptũ et signatũ per manũ publici notarij, et Sigilli dicti nomini Regis appensione munitum. Dicto igitur Procuratorio producto. Idem procurator libellũ seu petitiõm suã obtulit inscriptis. petens cõn Magrm et frẽs ac Comẽdatores prędictos, uel personã àliã pro ipsis legittime interuenien ꝓcedi per nos, iuxta tenorem petitiõis ipsius, ac literarũ Apostolicarꝝ continentiã prędictarꝝ. Quibus propositis et oblatis. cõparuit etiam discretus vir Dominus Iacobs de Arnoldi villa Plebanus Culmen Dioc. procurator et nomine procuratorio Magri et frum prędictorꝝ, qui de procuratiõe sua fidẽ fecit, per publicũ Instrumentum, scriptũ et signatũ per manũ publici notarij, et dicti Magri Sigilli appensiõe munitũ, prędicto etiam producto procuratorio dictus procurator, protestatiõe prędmissa, qd

nō intendebat in nos cōsentire, tanq3 in Judices suos seu do:
minorū suorum, nec cōparere alś coram nobis ex causis fri:
uolis et minus rationabilis a nobis ad Sedē Aplicam ap:
pellans a prēsentia nra cōfestim illicentiatus receſsit.
Nos uero attendēn, qd in dicta causa, prēdictorū Magri
et frūm ac comendatorū seu procur eorū absentia non
obstante de Jure et vigore Aplici rescripti, procedere
poteramus. Instante procuratore dicti Domi Regis, per
nos procedi in causa prēdicta petente, petitiōm oblatam
ipsius pro parte dicti domi Regis recepimus. Qua rece:
pta prēstitoq3 iuramento de Calumnia et veritate dicen:
da litem animo cōtestandi pradictū procurem dicti Re:
gis, in contumatiam partis aduerse, datis etiā articulis
et testibus productis et examinatis, ipsisq3 et eorū atte:
stationibus publicatis, productis etiam Instrumentis,
quibus uti uoluit idē procurator, tandem in causa prēdi:
cta pro parte dicti Regis Polonię per dictū procuratore
ipsius renūciatū extitit et cōclusū, et nos in partis alteri:
us contumaciā habuimus pro cōcluso. Nos igr visis
et auditis informationibus et probationibus et alijs indi:
cta causa productis et actitatis, ac Juribus causę ipsi:
us et meritis iusticię lance discuſsis, et diligentr exami
natis

natis, deliberatione prehabita diligenti, nobiscū, et etiam cū peritis, dictisq3 Magro et fratribus ac Comēdatoribus citat, ad audiendū nrām diffinitiuā sententiam ad diem presentē dictoq3 Magro Bartoldo procuratore dicti Regis Poloīe ad hoc in nra presentia costituto et psente, ac proferri per nos diffinitiuā sententiā postulante, prefatis Magro et frī; bus ac comēdatoribus cōtumaciter absentibus, quorū ab; sentia dei presentia repleatur Sacrosanctis Dei Euange; lijs positis corā nobis, vt nrm de vultu Dei prodeat Judi; cium, et oculi nri videant æquitatē. sedēn pro tribunali in loco ad hoc partibus assignato, Dei noīne inuocato, qui precipit iuste filios hominum iudicare. In nomine Pa; tris, et filij, et Spūs Sancti Amen.

Quia constat nobis informatione prehabita plenaria et diligenti, ex productis et probatis et acticatis legittime coram nobis, pro parte dicti Domi Casimiri Regis Poloniē illustris, et procūris ipsius, in predicta causa. Qd fr The; odoricus de Aldemburg, nunc Magr ordis domus hospita; lis, Beate Marie Theutonicorū de Prussia, ad reedifica; tiōm predictarum Ecclīarū Tunc Marsalcus frīs Lude; ri de Brunswig. tūc Magri ordinis supra dicti, ac Comēda; tores et Aduocati Culmen, de Thorun, de Grudziancz Lip;

panen Radinen Egilpergen, als dictus de Brodnicza Papo:
nien Venceslauien ac de antiquo Castro Thoruń, ac de terra
Cuiauię, Kieschouien, Orlouien Murinen, Brzesten, Cohalo:
uien, Radzieiouien, et Mosburgen, als dictus de Przedecz
ac de terra Pomeranię Suecen Gdanen, Dershouien, Camen,
necno de terra Prussię Mariemburgen, Sthumen, Lassinen,
Elbingen de Lesk ac Rigen. Necno frēs dicti ordinis prę:
dictorum, ac aliorū locorū partium prędictarum, qui tūc
erant cū valido et hostili exercitu, et vexillis erectis,
timore Dei postposito, et dyabolo suadente, Regnū Polo:
nię deuastando. Ecclias vēzt de Nackel, de Vartha,
de Shadek, de Baldrzichow, de Konin de Slup, de Po:
biedzyska, de Kaczewo. Necno frm minorū et S. Crucis in
Pisdri igne incenderūt, et ablatis per eos inde, primitus
libris calicibus, Thesauris, et alijs depositis dictarū Ec:
clesiarū eas cū Sanctuarijs et Sanctorum reliquijs &
imaginibus penitus cōbusserūt. Idcirco prędictos frem
Theodoricum de Aldemburg, Magrum generalem nomina:
tim, ac Comēdatores et aduocatos, ac frēs dicti ordinis
locorū et partiū prędictarum, quoscunqz alios qui dictas
Ecclias incenderunt et cōbusserunt et quorū occasione
incensę et combuste fuerunt, auctoritate Aplica nobis in

hac

hac parte cõmissa. denũciamus his scriptis excomunicatos, ac per Epõs ac Prẽlatos et Eccliarum rectores Ciuitatũ et Dioc. Cunesnẽn. Posnanẽn. Vladislauiẽn. Plocẽn. et Cracouiẽn, ac Lubucẽn, Vrat. et Culmẽn. sub pẽna suspensionis ab eorũ officijs. in Ecclesijs suis diebus Domicis et festis. dũ populus ad diuina conuẽrit. Mandamus publice nũciari. Absolutione ipsorũ frĩs. Theodorici de Aldemburg Magri. et Comendatorum et frũm prẽdictorum et aliorũ dictarum Eccliarum incendariorũ. Sedi Apostolicẽ tãtũmodo reseruata. Pradictosqꝫ Magrm Comẽdatores et frẽs locorum et partium prẽdictarũ dicti ordis Domus beatẽ Marie The: utonicorum de Prussia. ad reẽdificationẽ prẽdictarum Eccliarum per eos vel occasione ipsorũ destructar et combustarum. ad restitutiõm et emendatiõm aliorũ bõrum immobiliũ his scriptis sententialr condemnamus.

Preterea. Quia constat nobis prahabita informatione plenaria et diligenti prẽdicta. ex productis et probatis legittime et acticatis coram nobis ex parte dicti domini Regis Polonie in causa prẽdicta per procurem ipsius Dõi Regis. Qui terrẽ Culmẽn Pomeranie. Vladislauiẽn Brzestẽn. Dobrzinẽn. et Michalouiẽn. cũ suis Ciuitatibus Castris. Oppidis et Villis. et suis Juribus et pertinentijs vni:

uersis, sittę sunt infra metas Polonię, et infra Regnum ip-
sum, et tanq3 de Regno, et ad ip'm Regnum pertinentem
et Reges et Principes Regni Polonię progenitores dicti do-
mini Regis Casimiri Polonię Illustris. Qui pro tempore
fuerunt eas possiderunt et tenuerunt. Constantq3 nob
etiam ex prędicta informatione ex productis et acticat'
et probatis cora nobis. Qui prędicti Magr. Comendatores
et frēs qui pro tempore fuerunt. Domus sępedictę ordinis
Beatę Marię Theutonicorū de Prussia, sępe dictas ter-
ras Pomeranię Brzesten. Wadislauien, et Dobrzinen cū
suis Castris, Villis, spectan, pertinen ad dictū Dominū Re-
gem et progenitores ipsius, consisten infra Regnū Poloię,
cū magna strage fidelium, in Dei offensam, ac ipsius Domi
Casimiri, et clara memoria domi Wadislai pris ipsius Re-
gis Polonię in iactura grauem et lesiom hostilr inuaserūt
et occupauerunt, et adhuc dictus Magr qui nūc est. Co-
mendatores et frēs prędicti ordis violenter et terras Cul-
men et Michalouien, cum suis Ciuitatibus Castris et vil-
lis ac Juribus et pertinentijs vniuersis, infra dictū Re-
gnū Polonię consisten, et ad Regem ipsm pertinen, iniuste
et indebite detinent occupatas. Constat nobis etiam qd
idē Magr comendatores et frēs dicti ordinis, terra ma-

gnę

gnę Polonię, ad ipm Dominũ Regem spectañ, cũ valido exer-
citu hostilr et vexillis erectis intrañ et inuadẽ, terram
ipsam Castra, Villas, Ciuitates, et Oppida igne penitus com-
busserunt, uastauerunt, et desolauerunt, vcz Gnesnẽ
Ciuitatẽ Metropolitanã dicti Regni Polonię, Znenam Ka-
kĕl, Lanciciam, Vnieiow, cum Castro Syradiẽ, cũ Castro
ibidem Vartham, Schadek Baldrzichow Kartlupa, oẽs
villas in territorio seu districtu Calissiẽ Pisdri cũ Ca-
stro et claustro et Monasterio frm minorum ibidem Ko-
nin, Slup, Kleczow, Lobiedzisku cũ Castro ibidẽ, et Koszien
Ciuitates seu oppida munita, cũ oĩbus suis Villis sibi ad-
iacentibus et in eorum districtus et territorijs constitutis,
ipsis primitus spoliatis, oĩbus bonis mobilĩbus et se moue-
tibus et multis hominibus interfectis et pluribus ĩ dicta
terra in captiuitatẽ deductis denudatisq3 mulĩeribus &
oppressis, igne penitus combusserunt, vastauerunt, et deso-
lauerunt, et alia damna dicto Dño Regi et regno suo suisq3
subditis plurima intulerunt. Ea propter ad restitutionem
dictarum terrar Pomeranię, Vladislauiẽ, Brzesteñ, Dobrzi-
nẽn, Culmẽn et Slichalouiẽn plenariã et integrã faciendã,
dicto dño Regi Polonię, ac fructuũ, reddituũ, et prouentuũ
inde perceptor et borũ mobiliũ ablatorũ mensorũ & pdictor

Necnon ad emendatiõm damnorũ super bonis imõbilibus illa-
torum, seu veram estimatiõm valorem, oĩm tã fructuũ per-
ceptorum quã bonorum mobiliũ ablatorum, prędictorũ et in-
censorum et damnorũ super bonis mobilibus illator. Quę
oĩa taxamus, ad Centũ nonaginta quatuor Milia, et quin-
gentas marcas Polonici ponderis et monetę, prout etiam
dictus Dñs Rex, in nostris manibus propriũ iuramentũ,
Sacrosanctis Dei tactis Euangelijs, ipsa damna in pfata su-
ma declarauit. Insuper et ad restitutiõm expensar fa-
ctarũ in dicta litte, et occasiõe ipsius per dictũ Dominũ
Casimirum Polonię Regem, seu procurẽm ipsius, faciendã
dicto Dño Regi, quas in mille sexingent marcis prędi-
ctorum ponderis et moneta taxamus, prout dictus pro-
curator in nrĩs manibus tactis prędictis Sacrosanctis
Euangelijs asseruit, dictum dominũ Regẽ fecisse, et ex-
pendisse, et etiã declaramus pdictos Magrm generalem
Comendatores et frẽs domus ordinis beata Maria The-
utonicorum, prędictarũ terrarũ illicitos detentores &
occupatores, dictorũ damnor illatores, et excessuũ patra-
tores, dicto procuratore Dñi Regis Polonię nomine procu-
ratorio eiusdẽ hijs eisdẽ scriptis, per hanc eandẽ nrãm
sententiam difinitiuam sententialr cõdemnamus. In quor
oĩm

oim testimoniu et euidentia et certitudim pleniore presente
sententiam diffinitiuam vna cu insertioe rescripti Apostoli-
ci, ac duorum procurator supra insertor et conscriptorum
scribi, et in hanc forma redigi publica mandauimus per
notarios publicos scribasq3 nros infrascriptos, et sigillor
nostrorum appensioe muniri, et ut fides plenaria, et indu-
bitata transcripto rescripti Aplici, ac procurum pdictor
superius transscriptorum, adhibeatur vbicuq3 et cora
quibuscuq3 in iudicio, vel extra ac si originalia appare-
rent, ac oibus alijs et singulis supradictis scriptis et nar-
ratis, nram auctoritatem iudiciariam interponimus et de-
cretu. Acta fuerunt hec in Varshow Posnanien. Dioc. infra Eccle-
siam S. Joannis Baptista dicti loci. Anno Dni i. 3. 3. 9.
Inditione septima, Pontus Sanctissimi Pris et Dni nri dni
Bedicti diuina prouidentia Papę xii Anno. 5. et die
xv Septemb. circa hora vesperorum Presentibus Reue-
rendissimis in Chro Pribus & Dnis. Dnis Janislao Archie-
piscopo Gnesnen, Domino Clemente Nocen. Dno Joanne Po-
snan, et Dno Stephano Lubucen Epis, ac Venerabilibus pa-
tribus fre Quillino de Sulkow. fre Joane de Mogila Abba-
tibus, et Dno Nicolao Agrigen, Gregorio Czesnen Pagobren.
Dioc. et Petro Lancicien Prepositis, et pluribus alijs tam Ec-

ricis quam laicis, in magna multitudine, testibus fide-di-
gnis ad prẽmissa vocatis specialr et rogatis.
Et ego Petrus de Montilio Clericus Amicien auctoritate A-
postolica et Imperiali notarius publicus prolatiõi huiusmo-
di prẽntis sententie diffinitiue dum per supradictũ Dominũ
Galharum de carceribus, de voluntate et expresso con-
sensu prafati Dñi Petri Geruasij, College sui recitabatur
et legebatur, personalr interfui, vnacũ notario publico
subscripto et testibus subscriptis, et de mandato eorum
pradictas Comissionis lras Apostolicas vidi et tenui, cũ
vera Bulla plumbea in fillo canapi pendenti, nõ cãcella-
tas, nõ viciatas, nec abolitas in aliqua sui parte, ac procu-
ratoria, ac libellũ et eorũ tenorem de verbo ad verbum
in hac pñsenti sententia diffinitiua apposui & transcripsi,
nil addens, nil minuens, per qd rei veritas imutetur, et
diligenter eis auscultaui, vna cũ notario publico subscri-
pto et testibus suprascriptis, et quia facta diligenti au-
scultatiõe, cũ originalibus & pñsenti publico Instrumen-
to ea concordare inueni, hic me subscripsi, & signũ meũ
consuetũ apposui requisitus, et prafati Dñi Judices, ad
ipsius prẽntis sententie diffinitiue, et eim et singulor su-
pradictor et scriptorũ cõfirmatiõm et robur, eorum au-
ctoritate

ctoritatē iudiciariā interposuerūt appositiōe muniri, ad
euidentiā et certitudinē oīm predictor.

Et ego Albertus Cristini Clericus Cracouien Dioc. publicus
Apostolica et Imperiali auctoritate notarius prolatiōi
pntis sententiē diffinitiuē, dū per supradictū Dominū Gal-
hardū de Carceribus, de voluntate, et expresso consen-
su prefati Dñi Petri Collegē sui recitabatur et legebatur,
vna cū notario publico et testibus suprascriptis, pſens
interfui, et de mandato eor predictas Comissiōis lras A-
postolicas vidi et tenui, cū vera Bulla plumbea in fillo
canapi pendenti, nō cancellatas, nō uitiatas nec abolitas,
aut in aliqua parte sui suspectas et ea oīa vna cū nota-
rio publico subscr suprascripto diligenter auscultaui.
Quia facta diligenti auscultatiōe cum originalibus et
pr̄senti publico instrumento ea cōcordare inueni, hic
me subscripsi, et signū meū cōsuetū apposui requisitus.

Casimirus Rex exñ filijs orbus, de Cōsilio suor Ludouicū filiū Vngarie Regis nepotē suū succes-sorē sibi ordinat qui inre ipsemet Vngariā petit.

Orbum se et sterilē fore, nullumq3 marē successorē reli:
cturum Casimirus Poloniæ Rex dinoscens, de statu
Regni Poloniē solicito studio curā gerens, vt morte su:
a secuta euaderet direptiōm oīm terrar Regni sui. Cra:
couię agit pro festo S. Stanislai in Maijo gēralē Con:
uentū, ad quē cū frequens multitudo Prælatorū & Ba:
ronū Regni Polonię conuenisset, et per dies plures, quis
tam pio Regi in Polonię Regnū succederet Consilia
varia et tractatus sub p̄sentia Regis agitarentur.
Cū pleriq3 Consiliarij Semouitū Ducem Masouiæ, alij
Ianussium etiam Masouię Principem, alij Vladislaū
Oppoliēn Ducē dignos diademate, Polonico tanq3 ex
semine et prosapia veteri Regū Polonię satos. pluri:
bus laudibus et cōmēdatiōibus eferrent, indignū &
miserabile rati, vt cū semē Regū Polonię et in Maso:
uia et Slesia germīs sui propaginē late difunderit, vi:
sis, pręponāt ignotos, et proprijs peregrinos. Hec sen:
tentia et plurimor Consiliariorū et totius erat vul:
gi, qđ sibi egrę Regē exterū dari patiebantur. Abhor:
rebat Casimirus Rex Polonię, et pleriq3 secū sentiēn
Consiliarij stomachabanturq3 ferotius, diserendo ne
ex Slesię Ducibus quisq3 deposceretur in Regem
qui se

qui se absq3 necessitate et oppressione, in ditiom Regis Bo:
hemię proprio pessundato subtraxerāt reddideruntq3 se
indignos, in quos talis hōs tantaq3 dignitas debeat, tan:
q3 in desertores et appostatas suę gentis, suę linguę suęq3
patrię conferri. Ex Masouiæ vero Ducibus, nihil amplitu:
dinis, nihil incrementi (Quippe qui Regno Polonię fenda:
les omagialesq3 sunt) Regno accessurum. Querendus ta:
lis Rex, talisq3 successor, per quem et defensio. et ampli:
tudo Regno Polonico proueniat. Nominatq3 Casimirus
Rex et qui secū sentiebant Consiliarij, Ludouicū Vnga:
rię Regis Caroli tertio genitū, adolescentē ingenuū, et
pluribus virtutibus pollentem Qui et suus nepos secū:
dū carnem ex sorore sit et alterius Regis filius. Hæc sē:
tentia ab oībus Proceribus Polonię tandem laudata et
accepta est. et Rex Casimirus assūptis secū duobus
Epis, Ioanne Cracouiēn, Mathia Vladislauiēn, et aliqt
secularibus Baronibus, vc3t Ioanne Castellano Craco:
uiēn, Andrea Palatino Cracouiēn, Msc3igneo Castella:
no Radomiēn, Paulo Iudice Sandomiriēn, Sbigneo
Præposito Cracouiēn, et Ioanne Regno Polonię Cancel:
lario et alijs, contulit se personalr in Vngariā, et septia
die in Vis3egrad, ad generū suū Carolū Vngarię Regem p:
ueniens, præfatū Ludouicū nepotem suū a sorte, in Polo:

nię Regem sub certo fędere, tũc corã icto, et cõditionibs vtilibus et neceßarijs rem huiusmodi literis et priuilegiis publicis fuit hinc inde sanctitũ et firmatum.

Transfertur Monasteriũ in Calissiẽn nouam Ciuitatem Calisz Frm̃ minor. ꝑ Casirum...

Casimirus Polonię Rex singularem habens ad beatissimũ Stanislaũ Cracouiẽn Epm̃ deuotiõm frũm minorũ Monasteriũ, sub titulo et hõre p̃fati Martiris S. Stanislai, in Oppido suo Regio Calisz fundauit, et muro coctili errexit vel potius vetus Monasterium innouauit & transtulit. Erat enim Monasterium prædictũ frm̃ minor. dudũ, al's in veteri ciuitate Calissiẽn fundatũ. Sed Ciuitate veteri in aliũ locum, in Meditulium vc̃zt inanis al's Prozna translata, ecs Monasterium prædictũ trãsferebatur.

Anna

Anna Regina Poloiẽ Consors Casĩri Cracouiæ moritur fato q̊dã portentoso.

Vigesima octaua Iunij. Princeps Anna Regina, Consors Casimiri Regis Poloniẹ, et filia Gedimini Lituanor. Duc. in infirmitatem grauem incidens in Cracouiẽn Castro obijt, et in Cracouiẽn Ecclia sepulturam, quæ in funeris decus pertinebãt solutis accepit, vnicã filiam ex Casimiro Rege Elisabeth susceptã relinquẽs. Fœmina honesta, et viro ac Regi suo morigera, et in religiosos pauperesq3 liberalis et bẽfica, sed solatijs coreis, et mũdanis leticijs dedita, his enim artibus et moribus a pueritia, apud Barbaros parẽn imbuta, Chrianitatis ritu suscepto illas nõ relinquerat, Quinymo Casimiro disimulante magis quã probante sine equo sine curru veheretur Timpana, Sambuce, fiale et varij gẽris harmonia modulãdo, cauendoq3 illã p̃cedebat

Vnde in hor que in vita egerat detestatiõm, fato portẽ:
toq3 terribili & monstruoso, fertur excesisse ẽ vita.

Hereticę prauitatis inquisitor per Nauklerũ Epũm Vratislauiã mittitur ad eos corrigẽn qui nihil perficiẽs recessit.

Consulum & Ciuiũ Vratislauiẽn, obstinatam pertinentiã et cordis duriciem, neq3 ordinarijs. neq3 Apostolicis censuris domatã, in qua Anno plusq3 vno eferuescebant, Nauklerus Epũs Vratislauiẽn rigidiori virga domaturus, presertim cũ eor rebellio in dies altius ingrauesceret, et vniuersę Vratislauiẽn Ecclię grandem procuraret afflictiõm & iacturã, inquisitorẽ heretica prauitatis suę Vrat. Dioc. Frẽm Joañem de Swenkenfelth, ordinis prædicator in theologia Magrm vir vitæ innocentis et absq3 reprehensiõe. ad se in Nissam accersit. Consulũ quoq3 & Ciuiũ Vratislauiẽn mentẽ obstinatam detegit, petens cõn illos, velut cẽsurarum

contẽptores

contemptores, & in heresi suspectos, per ipsū procedi, Qui
cū singula in quibus Consules & Ciues Vratislauien deliqs
sent, et que vir Dei Kaukerus Epūs cū Clero suo perferret,
probe nosset, obtulit se seruato moderamine, in eos sui offi:
cij auctoritate animaduersur Vratislauiā itaqs ingressus
Domicali die. Cathedra ante prātoriū locata ad vniuer:
sū populū qui in magna multitudine cōfluxerat, prolixo ser:
mone concionatus, Consulū & Ciuiū Vratislauien tā pro:
fahatiōm diuinor a se submistratā quā cordis duriciem in:
crepans, Vt ad Eccliē Sancta reuerterentur obedientiā
et gremium, magno opere persuadebat citans in fine sermo:
nis oēs et singulos Consules et Duces Vrat et Juratos, iu:
bens vt caram se crastina cōparerent, articulis ex offi:
tio proponendis responsuri. Quibus parere cōtemnentib
Joannes Inquisitor prafatus Spūs fortitudine indutus,
vsqs in Prātoriū personalr venit. Consulesqs & Juratos
Vrat. tunc congregatos iterū monuit, vt nō cunctarentur
diutius ad sinū Ecclesiasticū reuerti, diuinā & huma:
nā vltiōm, si secus ageret in se prope diem pro tā obsti:
nata mente, et patratis sceleribus experturi, se quoqs
sic stabilitū esse, oīm virtute adniti per offm suū vel:
le, quatinus eor superbia & pertinatia sensim ascendēs
domaretur, & licet plurimo sermōe inter inquisitore

et Consules certatũ fuerit. Inquisitor tñ casso se labore sudasse percipiens prętorio excedit, & maledictis contumeliisqꝫ, et dentiũ stridore, a nõnullis insectatꝰ, parumqꝫ abfuit ne vir ipse constans et animosus, aut desideraretur aut violaretur.

Magr Prussiæ prima expeditioẽ nõ succedente, tertiã in Lithuaniã, eandem cõmodiore tempore egit. xxxi

Forti exercitu Theodoricus de Aldemburg Magr Prussię congregato, habens in suo comitatu Comitem Palatinũ Rheni, et Almanos Lithuaniam hyeme ingressus, Castrũ Veliunija obsidioẽ cingit, multipliciqꝫ infestatioẽ impugnat. Verum cũ oẽs suos conatus recidere videret in irritum, quippe & locus egregie natura munitus, etiam probe à Barbaris tutabatur, frigore etiã gelidissio premente exercitũ redire Prussiã coactus est. Æstate vero adueniente cũ multis forensibus et peregrinis Militibus ter in Lithuaniam expeditioñ egit, & pro

maiori

maiori parte, singulos eius districtus vastans, multos mortalium ex Ruthenis & Lithuanis captiuos duxit, tres quoqs aggeres et totidē Alueos & aqua ductus. Q: bus Barbaroꝝ subita et clandestina in terras Prussię arceretur inuasio disposuit.

Boleslao Russiæ gubernatore vēno extincto Casimirus Rex oēm terrā Russiæ suæ ditionis facit

Leopoliensi castro exusto, & alijs demolitis illā Regno perpetuo vniuit.

Annus Dñi 1340

Leopolieñ terram caterasqs Russiæ prouintias Regno Poloniæ vicinas. Boleslao filio Troiidenij Masouiæ Ducis ex Lithuana & Ruthena matre Ducissa Maria filia Gedimini suscepto gubernāte. Mortuo eñi Duce Russię Lombardo, filio Ducis Lithuaniæ Gedimi, auúculo suo germano Principatum

et regimen, Baronũ nobiliũq3 Russię consensu, et Iu-
re sanguinis propinquitatisq3 nactus adeptusq3 fue-
rat) Primorũ cõ illũ Russia Procer, liuor indignatiõq3
grandis, et tandem in necẽ machinatio et vehemens
feruidaq3 conspiratio cõsurgit. Et licet indies glisce-
ret viresq3 assumeret, multi tñ respectus, in apertã re-
belliõm prodire, et Principi suo patulã moliri mortẽ ve-
tabant. Dolisitaq3 vtendũ decernũt, et veneno in po-
tu propinato, in die anũciatiõis S. Marię, alĩs nono Calẽ.
Aprilis illũ extinguũt. Odij aũt et necis cãsas varias
pleriq3 astruunt. Q vẽst rittus eor Scismaticos abro-
gare, et fidei Catholicę puritatẽ, ritũq3 ẽ obedientiã Ro-
manę Ecclię introducere firmareq3 illic, plurimo stu-
dio quesiuerit, siue qđ tributis datijsq3 crebro illos
exactionauerit grauaueritq3, siue qđ cõiuges filiasq3
eor, sua in cõtinentia fędauerit. siue qđ prefectos suos,
et officiales curreñq3 ex Polonis Bohemis ẽ Almanis col-
lectos, probris et iniurijs eos afficere nõ prohibuerit.
Quecũq3 tñ hãr causar Ruthenos in extinctiõm Pri-
cipis monerit pro satis cõperto nequit afirmari. et tñ
mihi prẽcipua visa est, fidei rittusq3 disparitas, quę
sub pietatis religionisq3 spẽ, animos Ruthenor his quas
expressi et alijs causis suapte violentatos et incẽsos,

in Prin.

in Principis extinctiõ quasi quoddã sacrificiũ gratũ
Deo prastituros, ne in latinũ transire ex greco ritum
cogerentur, perstrinxit. Cius morte Casimirus Rex Polo:
nię in sui notitiam deducta, ex Curiẽ suis Baronibus
aliquibus copijs contractis, Russiã cõcito cursu post
Octauas ingressus Paschæ. Ciuitatẽ Leopolien obsidiõe
cingit. Quę cum aliquanto tẽpore obsidiõm tolleras:
set, pressa tandẽ & afflicta nimia fame una, cũ Proce:
ribus Russię, qui utrũq3 Castr altũ, et Bassũ Ciuitateq3
defendebant. Caduceatores ad Regẽ mittit, deditiõm
nõ abnuens, dũmodo Rex ritũ fidei eorũ nõ se viola:
turũ aut mutatur repromittat. Quo in hanc conditiõm
consentiente. (Sciebat enim si cõditiõm repelleret Ru:
thenos obstinatis animis obsidiõm tolleraturos, et ex:
trema quęq3 passuros) apertis portis Regẽ cum exer:
citu in Ciuitatẽ suscipiunt. Eiq3 utroq3 Castro tra:
dito, fidelitatis prẽstant omagiũ, et debitę subiectiõis
iuramentũ. Rex Castris et Ciuitate potitus Leopo:
lien, plura antiquor Russię Principũ, magni valoris,
in auro, argento, gemis, lapidibusq3. Clenodia et de:
posita illic reperiens interq3 duas Cruces aureas, no:
tabili portione ligni Domici insignes, duoq3 diademata
lapides et graues censu unicẽs habentia, tunica e

Sella auro et gemis superba monstrabatur, in suu redi-
git erarium. Accessit deinde Vadimiriam, et ta ar-
cem qua Oppidum et totam terram Vollinen, in sua re-
digit ditionem. Castris quoq3 Leopolien et Vadimi-
rien, que tunc ex lignorum materia fabrefacta erant,
et quæ ad sui tutelam custodiamq3 magnu numerum
gentium & armoru requirebant, ne ad rebelliom eo de-
scendente spectarent, crematis, ex constituto ex Mi-
litibus suis terre et Ciuitati Leopolien Capitaneo, et
aliquibus gentibus suis, vt salte metu nouiter dediti
in fide continerentur relictis, in Polonia incolumis &
victor, atq3 spolijs largitionibusq3 et donis Ruthe-
norum magnificatus remeabat. Ocius illic, thesauro
spolijsq3 Cracouie depositis cu maiori potentia reuer-
surus. Parum aut temporis Cracouie Casimirus Po-
lonie R. moratus quo solu mo de copijs in Russiam
tempestiuo tempore traducendis, consulto dispone-
ret, transacto natiuitatis S. Joanis Baptistæ die,
exercitu ex omnibus terris contractu, in Russia pro-
ducit et tam Przemislien qua Halicien, Vadimirien,
Sanoczen, Lubaczen, Trębowla, Castra & Ciuitates, ce-
terasq3 Russie munitioes & fortalitia expugnat.
Nonullis vltro se dedentibus, et in sua redigit potem

ac

ac vniuersam terrã Russię sub vno anno, vnaq3 æstate, et expeditione, plerisq3 nobilibus et Boiarijs Russię, Pri: cipatũ suũ vltro expetentibus sibi et Regno Polonię su: bijcit, et illam in formam prouincię redactam, Regno Po: lonię perpetuo applicat, incorporat, vnit, et añectit, nec ab illo tempore, a Regis et Regno Polonię subiectiõe et obe: dientia visa est discesisse, sed semper in illius fide sin: cera integritate & deuotiõe permansit. Quãuis aũt nõnulli ex Russię nobilibus Principatũ Casimiri Po: lonię Regis aspernantibus, Tartarorũ sufragiis freti, re: sistentiam Casimiro Regi facere crebris excursionibus tentauissent, pluribus tñ certamĩbus (cum vniuersum dimicationis euentũ, magnoopere potentiã Regis ve: riti extimescerent) fracti ac vsq3 ad interẽptiõm de: leti fugatiq3 sunt, et vniuersus Polonicus exercitus, post multorũ Castrorũ & munitionũ expugnatiõm, et post subactam Russię terrã victor et incolumis ad propria reductus.

Gladislaus sũdator Ecc̃lix inita quæ suc: cessu temporis cõsumantur

Vigesima quinta Martij, fundator nouus chorus in Vladislauia antiqua, in monte in medio antiquę Ciuitatis, per Mathiā Epūm Vladislauiēn. Cui in tempor. processu, addidit et corpus, et nonā Eccliam opere pulcherimo et munifico Cathedrali titulo dignā cōsumauit.

Lithuani Masouiam barbarico more vastant.

Octaua Semptemb. Lithuani cū suis ducibus in magna multitudine Masouię terras ingressi, illas, barbarico more vastant, et nullo opponente resistētiam multos captiuos et spolia inde abducunt, septē quoque sacerdotes interficiunt.

Consors Loktek Heduigis Poloniæ quōdam Regina moritur.

Heduigis Polōię olim Regina relicta Vladislai Loktek et genitrix Casiri, sēdi Polōię Regū, moritur, et in Sandecen Monasterio tūlatur Casiro Rege iusta fueri suo sūptu Magīfico persoluente.

Casimirus

Casimirus Adleidam Lantgranij Hessiæ filiã cũ duobus milibus Sexagenar Pragẽn ducit

vxorẽ quã in Tarnowiecz exosam habens seruauit nec videre voluit.

Annus Dñi 1341.

Opprobrium viduitatis sterilitatisq3 suę Casimirus Polonię Rꝛ uolens excutere. et solutã cernicem a coniugali iugo, per noni matrimonij contractũ diuinę legi subicere, et ne per incontinentię laxatis habenis vaget campos, altero thori consortio cohercere Missis ad Hẽricũ Hasię Landgrauium nuncijs, filiã eius virginem Adleidam de virtutũ morꝝq3 præstantia, et formę dote, plurimorꝝ sermone et relatione celebratã sibi expetit dari in consortem. Henricus aũt Marchio Hassię, de affinitate tanti Regis vehementer lętatus, Nuncijs Regis magno hõre tractatis, precationi eorꝝ vltroneũ

prębet consensum, et filiam suam præfatã Adleidã eis tradens, ipsam nihilominus, vsq3 Cracouiã, p̄sentia personali, pro maiori et Regis et sua filięq3 honestate, perduxit. Quo cũ peruentum fuisset, gratus fuit Casimiro Regi et Henrici Hasij Lantgranij, et nouę nuptę virginis Aldeidę, moribus venustiore, quã forma aduẽtus. Vnde illis obuiam ab Eccliar̄ processionibus et singulorũ statuũ ordinibus, ex Cracouiẽn Ciuitate itũ est, et nuptię cũ magna solẽnitate, et maior̄ Prælatorum et Baronum Regni Polonię confluentia, pro die S. Michaelis et diebus sequentibus peractę. In dotẽ aũt filię suę Henricus Hasię Lantgrauius, duo tãtummodo sexagenar̄ lator̄ grossorum Pragẽn milia, se daturum Regi Casimiro Rẽnero suo inscripsit. Quantitate tam tenui, quę inter etiã Barones moderni temporis, solui darique pro dotalibus muneribus solita est. Vel modestiam illius ætatis, in qua Reges ea dote contenti erant, quam nũc mediocres Barones fastidiunt: vel suam tenuitatẽ, cũ terra Hasię in sterili solo sita sit testatus. Nuptiar̄ solennitate trãsacta, Henricus Hassię Lantgrauius magni p̄oderis donis a Casimiro Rege cũ suis oĩbus militibus muneratus, in propria oĩbus in locis Regni Polonię per quæ ibat,

abũde

abunde, per Regios officiales tractatus. remeauit. Co; habitauit aũt huiusmodi sponsa suę Adleidę Casimi; rus Polonię R. annos xv habens illam et ostentui & despectui, aliaq; (vt æstimabatur) plurimaq; concubi; narum consuetudine pestifera, a legittima vxore auer; sus & distractus, vel potius incantatiõibus infascina; tus. Quę propter illam a se relegauerat, nec faciem Re; gis, nec contrectatiõm aut affectiõm maritalem, per annos illos aut sensit, aut vidit. Sed in Curia Regia Oppidi Zarnowiecz. õibus procurata abunde necessarijs, iuxta ac vidua degebat. Opprobriũ suũ ac cõtemptum, pacientia singulari perferrens, ab õi illecebra carnali se praseruans.

Archiepũs Gnesnẽn moritur. Jaroslaus de Skotnicki succe; dit.

In die S. Barbarę. Quæ fuit 4. Decemb. Janisla; us Gnesnẽn Archiepus, senio et laboribus cõfectus, in ægritudiñ incidens, procuratus õibus Sacramentis, in

Curia Epali Lancicien, circa Eccliam Collegiatā sita, ple:
nus bōrum operum et magnus Reipub. Regni Ecclieq3
Gnesnen amator et defensor moritur. Et in Ecclia Gne:
snen accepit sepulturā. Hinc per Electiōm Canonicam
xiij Februarij Gnesnę concorditer anno sequenti, vi:
delicet Millesimo c.c.c.° xl ii celebratam, Jarosla:
us de Skotniki, gēre nobilis de dō Pogoria. Sandomiri:
ta, Archidiaconus Cracouien. et Canonicus Gnesnen, co:
operante Casimiro Polonię Rege. succedit per Bēdictū
Papam xij confirmatus. Qui extūc et deinceps ad de:
corandū Gnesnen Eccliam. et ampliandū eius introitus
solicito studio cępit intendere, et tam Curias Epales
quā Castra, muro primū ædificare sed et districtū Loui:
cien, quę tenuē et exanguē reperit. Viror & Villarum lo:
catione Castriq3 Lowicz constructione. uberrimū et fę:
cundū effecit.

Naukerus Epūs Vra:
tislauien moritur Vir
Sanctus et bōus.

Decima

Decima Aprilis que tunc in diem Parasceue cadebat, in Oppido Nissa, Kaukerus Vrat. Epus, Quem de Cracouien Eccłia, translatū in Vrat. fuisse, prout in superioribus de: scripsimus, vir singularis constantię et religionis, plenus operibus sanctis moritur. Et in Eccłiam Vrat reductus, in ea sepulturę mandatur. Fertur aūt subordinatione et iussu Joannis Bohemię Regis et Comitis de Lucemburg, veneno sibi clam propinato mortem violentam suscepis: se: qđ præfatū Joanne Regę, Castrū Mielicz Eccłię Vrat. occupantę, monuerit et publice excomunicatū nūciaue: rit, censurasq3 vilipendentem, in maiorem sui sceleris de: testatiom. in Ciuitate & Dioc Vrat vniuersa interdictū po: suerit, et Clerę Vrat Ciuitatis appellationi suę adhererę, et diuina in presentia sui Vrat. agere detractanti, de Ciui: tate Vrat. turpiter eiecerit et excluserit. In exitu aūt animę Kaukeri Vrat Epi de corpore, suauissimus cātus a quadam religiosa femina auditus est. Qua cū admi: rans ad sonū cantus consisteret, reuelatū est illi ani: mā Kaukeri Vrat. Epi, in celis ab angelis deferri. Mirę deuotionis. S. simplicatis et magnę abstinentię corpus Jeiunijs & orationibus nocte interdiuq3 afligentę eū con: stat fuisse, et hac inter alias conditiom celebrem, vt oēs missas quotqt in Eccłia in qua aderat legi poterāt,

audiret. et ad quālibet illarū specialē oblatiōm offeret. singulis quoqꝫ annis, postq̄ꝫ Vratislauiā translatus fuerat, certā summā pęcunię vicarijs Ecclie Cracouien, pro columbatiōis dono. mitteret. Sedit in Ecclia Vrat Annis xv. Cui per Electiōm Canonicam. Przecꝫlaus de Pogorzelecꝫ. Canonicus Vrat. Polonus natione et Nobilis de armis et dō Grzimalitar. tres turres deferentiū, absens licet et in studio Bononien agens. Quinta Maij Electus succedit. Cuius electiom. Cū Jaroslaus Gnesnen Epūs Casimiro Regi Polonię. Qui aliquē ex suis Polonis æstuabat promouere impediente. cunctaretur confirmare ad Benedictū Papā xii. transijt, et se tam cōfirmari obtinuit quā consecrari eodem reuoluto anno. quo electus fuerat. Quinta Mensis Maij die.

Sedit aūt Naukerus præfatus sex annis cū dimidio in Cracouien Ecclia. In Vratislauien Annis circiter xv. syncere & religiose in vtraqꝫ obuersatus.

Inquisitor hereticę prauitatis sub saluo

cōductu Joañis Bohēię Regis ad ipm venies ex ordiatiōe Cōsulū Vrat. in Monrio necatur.

De

De Kaukeri Epi Vrat. excessu Consules et Ciues Vrat. no secus quam si de Eccłia triumphassent exhilarati ad Ioannem Bohemię Regem de Ioanne inquisitore Vrat. questu veniunt, et multis se ab eo probris et contumelijs violatos confingen. Regem etiã in illius odium accẽdunt. Qui Henrico de Barich Præposito, et Apeczkoni Scholastico Vrat. Cpãtum Vrat sede vacãn administrantibus scripsit. Quatinus Ioannem inquisitorem, plenã securitatem habiturum, ad se Pragã mitterent, quatinus illũ Consulibꝰ Vrat. faceret reconciliatum. Quo illuc, sub conductu Conradi de Talkenham Vrat. Capitanei aduentãti, illico insidię comperatã. Consistente enim eo in Camera apud Monasterium s. Clementis ordinis pradicatorũ, duo scelesti, quorũ vnus Knawsel adueniunt, et audiri se confessiõm pulsata Camera instantius deposcunt. Quę in aliud tempus petitiõm eor differente, respondent, nisi celeriter audiantur, dũ in eis contritidis vigeret ardor se postmodum desperaturos. Qui ex Camera qua sermõm ad Cleriũ facturus studuerat, Egressus a viris Belial in dolo suũ egressũ expetentibus, tribus gladijs confossus occubuit. De cuius nece Rex Capitaneum & Consules Vrat. habere suspectos cepit, sed suspitiõnem iuramento purgãn absoluit. Knawsel tam & socius eius

post annũ et dimidiũ capti et capite damnati referebant, se per Morkelinũ Shertelczan, et Helembelgẽ Vrat. Consules, triginta marcis corruptos et subarratis in flagitium et cędem viri Dei, consensisse.

Dux Masouiæ Maria cũ marito Troideno eodem anno fato vterq̃ absumũt.

Ducissa Czirnẽn Maria moritur vxor Keideni Masouię et Czirnẽn Ducis, natione Ruthena Quã anno eodem vir suus Troidenus Czirnẽn Dux, fato simili secutus est ambo in Ecclia Plocẽn iustis funeris humati.

Magr Prussiæ Theodoricus moritur succedit Lutherus.

XV Junij Theodoricus de Ademburg Prussię Magister moritur. Cui Lutherus maior Comendator natioẽ saxo succedit, al's Ludolphus Konygk dictus.

Aduerat

Aduenerat si quidē Carolus Marchio Morauię, filius Joannis de Lucemburg Regis Bohemię, sub eodē tempore Prussia et dū aliquanto tempore cōmoraretur in Thoruin. Theodoricus quoqꝫ præfatus Magr Prussię, ad hōrādū et procurandū eum illic descendisset, graui morbo correptus, sub præsentia eiusdem Caroli moritur, et in Mariemburg relatus in capella S. Annę quam ipse fundauerat sepelitur.

Carolus Rex Vngarię moritur cui Ludouicus filius qui et Polōię Rex futurus erat succedit.

Annus Dñi 1. 3. 4. 2.

Post miserabilem Cladē in terra Moldanię astu et dolo Gezaradi Wōiewode, Carolo Vngarię Regi et suo exercitui permittente Deō inflictam, in qua (vt præmisimus) robur exercitus Vngarię ad concaua montiū perductus, insidijs periclitatum obtritusqꝫ est. Carolus Rex siue

dolore acceptę stragis, siue naturali deficiente vigore, crebris varijsq3 morbis implicitus, in repellendis aut inferendis bellis vacatiõm de cętero captare coactus est, doloribus suis, præsertim podagraticis uexationibus cõsulturus. Ingrauescente tandẽ valetudine aduersa, sensimq3 illũ vitali potentia deserente feria tertia proxima post festũ S. Margarethę xvii Calẽ Augusti, in Castro suo Vissegradẽ, salutari procuratus viatico ceterisq3 Sacramentis Ecclię rite perfunctus, rebus exutus est humanis. Cũ annis xxxx duobus regnasset. Cæteris annis, qui in discordia cũ Venceslao Bohemię Rege, et Henrico Bauarię Duce, competitoribus suis habita, transacti fuere, nõ computatis. Cuius corpus in Albã Regalẽ delatũ, ab Illustri Regina Elisabeth consorte sua, Tribusq3 filijs Ludouico Andrea et Stephano, quos superstites reliquit. Prælatisq3 et Baronibus Hungarię Regio honore tumulatũ. Ne aũt Regni Hungarię vaccatio protelata, aliqua Scismata aut bella forinsecus et intra possent excoriri, Prelati et Barones Hungarię, quamprimũ. Regio funeri debitũ hõrem solui̇ssent, ad prouidendũ de futuro Rege curas vertũt. Et vnanimi voto ac cõsensu. Elisabeth Regina præsẽte, seniorem filium Caroli mortui Regis Ludouicũ, decimũ septũ ætatis annũ agentẽ, decernunt coronandũ. Domico

itaq3

itaqꝫ die festũ Sancti Jacobi Apostoli imediate anteceden.
xii Calen Augusti, Ludouicus Dux prafatus per Chanadinũ
Strigonien Archiepum, assistentibus sibi Vladislao Quinqua
ecclesien, Nicolao Arien, Miecꝫslao Vesprimien Colomanno
Jaurien, Petro Sirmirien, Vito Nitrien et Laurentio Bosnen
Cpis, Baronũqꝫ et nobiliũ multitudine copiosa, in Regẽ Huga:
rię, in Cecilia Albe Regalis iuxta ritũ et obseruantiã vete:
rem, vnctus et coronatus est cũ magno oim assensu et fa:
uore. Abinde Budã veniens, hore processiõm et occursu si:
guloru statuũ exceptus. Compositis quibusdã rebus publi:
cis celeriorem expeditiõm poscẽtibus, in Vissegrod pris mo:
rẽ sequens moraturus illic diuertit. Cogitabat aũt Carolus
Hungarię Rex dũ viueret, Stephanũ Hugarię Regno prafice:
re. Qui Ludouici Romanor Regis et Bauarię Ducis filia
traducta, vnicã ex ea filiam susceperat. Andreã aũt Re:
gno Sicilię, sed vtroqꝫ imatura morte absupto. Solus Lu:
douicus. Cui Polonię Regnũ a pre destinabatur, superuiues,
et Panonico et Polonico Regno processu tẽporis potitus ẽ.
Postqꝫ aũt Casimiro Polonię Regi, obitus Caroli Hugarię Re:
gis per lras Elisabet Vngarię Reginę, et frequẽtes nũtios
Ludouici Regis Hugarię innotuit, venit personalr cũ mul:
to Comitatu Cporum et Procerũ Regni Polonię in Visse:
grod, et sibi exequias sũptuosas & magnificas sub prese:

tia Elisabeth Regine Hũgarie et nepotis sui Ludouici Hũgarie Regis, celebrauit. Viduitatem Consolatus sororis, promotiõm gratificans nepotis.

Post reditũ noui Epi Vrat. ex Italia Vrat. humiliati petẽ veniam reconciliantur ei & absoluũtur, dama tñ cõpensaturi & Ciuitas tota cõburit.

Cum magno oĩm fauore grandiq3 exultatiõe Przecslaus de Pogorzelecz Vrãt Epũs ex Curia Romã reuersus, a Clero populoq3 suę Dioc exceptus, in Nissa (perdurante Vratislauiẽ. Ciuitate in suę mentis obstinatione) diuertit. illicq3 consedit. Vbi ad illũ Carolus Marchio Morauie filius Joannis de Lucemburg Regis Bohemie venit. et recõcilitiõm, per plures tractatus cũ Precslao Epõ Cleroq3 suo habitis, aquis conditionibus, quibus et ablata et illicite percepta reddebantur, cõposuit. Ex Nissa Precslaus Epũs cũ Clero suo, Carolo Marchioe eũ cõcomitãte Vratislauiã sedẽ suã aduenit, et Consules Juratosq3 Vrat. pedibus nudatis et capitibus, palliis quoq3 et cingulis

gulis amotis, ex prętorio vsq3 ad Monasteriũ S. Adalber:
ti ad se venien̄, et suppliciter prostratos culpa quoq3 sim:
pliciter recognita, venia hũili supplicatiõe deposcen̄, et ꝑ
plures execrationes astringen̄ se nũquã simili rebellione
Eccliam Vrat molestaturos ad grãm recõciliationis ad:
misit, sustulitq3 interdictũ. Quibus õibus Polonię Princi:
pes adhibiti sunt vc̄3t Boleslaus Bregen̄ et Legnicen̄, Vla:
dislaus Lithuanien̄, Cunradus Olsicen̄, Boleslaus Faldem:
bergen̄, et Boleslaus Opolien̄. Barronũq3 et militariũ multi:
tudo, vt celerior esset huiusmodi reconciliatio. Et quãuis
Carolus Marchio Morauię polliceretur Boleslao Bregen̄
et Legnicen̄ Duci, pro damnis et spolijs et iniurijs quibus
Eccliam et Clerũ Vrat affecerat parem recõciliatiõm or:
dinaturũ, nulla tn̄ interpositione facta Vrat discedens,
Boleslaũ Bregen̄ magnis anxietatũ supplicijs nodisq3. et qd
ageret consilij inopem illaqueatum dimisit. Quia tn̄ Epus
Vrat Przecslaus ex Ducatu suo oriũdus extabat, et in guerra
a Cunrado Olesnicen̄ sibi mota adiuuabatur per Bregen̄ Bo:
leslaũ, bẽuolentia inter Epũm et Ducẽ propterea secuta, mo:
destius de cętero cũ illo singula agebantur. Non poterat
tn̄ Dux negantibus hijs quos annis pluribus de eorũ intro:
itibus spoliauerat, sibi et terris suis absolutionis et rela:
xationis beneficiũ obtinere. Ciuibus aũt Vrat. post recõ:

ciliatiom huiusmodi se iustificatos et purificatos extimā:
tibus, et in cōmesatione lęticiaq3 dies et tempora ducēti:
bus, diuina plaga et expulsiōm indignā, Pontificis et Cle:
ri, diuinorumq3 prophanationū, et cedē Ioānis Vrat. inqui:
sitoris, vltura, repente aduenit, Casuali eñi igne Vrati:
slauię in festo S. Stanislai Martyris, octaua vēst Men:
sis Maij die exorto, licet ad restringendū illū vniuersi
operam suā enixius impendissent non prius tn̄ sedatū ē
donec tota Ciuitas fuit cōflagrata. Visus est insupera
quadā religiosa fęmina apud S. Mauriciū extra muros
Vrat. inclusa sub ipso incendij tēpore supra Ciuitatē
Vrat. angellus vibratū et cōn Ciuitatē Vrat extentū ge:
stans gladiū stare et viuis ardentibusq3 carbonibus. fe:
rire Ciuitatem et incēdere, et incēsę ampliores flāmas
quo periret maturius adhibere.

De populatiōe Prussiæ per Lithuanos Lutherus Magr̄ turbatus

mente capitur, cui9 in locū Henricus Dusemer
sufficitur.

Lithuani

Lithuani in frequentibus copijs et exercitu numeroso Prus-
siam ingressi, fere vniuersam spolijs cędibusqȝ et captiui-
tatibus hominū impleuerunt. Magro Luthero Prussię non
ferente suis defcusiom, et in expeditiom con catholicorum
terras vcȝt nouā Marchiā, quā sibi gestiebat subicere, oc-
cupato. Qui ex ea reuersus, tanta animi cōsternatiōne de
suor cęde et captiuitate per Barbaros facta vexatus est.
vt sensu amisso delirans & amens fieret. In cuius locū
Henricus Dusemer in Magrum suffectus est.

Benedictus xii Pap moritur succedit Cle mens vi. qui et Lud uicū Rege Romanor. Regno & imperio priuat & nomini re respondet.

Tigesima iii. Aprilis, Benedictus Papa duodecimus,
cum annis septem Mensibus quatuor, diebus quatuorde-
cim sedisset moritur, et in Auinionen Ecclia tumulatur.
et cessatus Epatus diebus decē & septē. Electiom aut
de futuro Summo Pontifice, Cardinalibus in coclaui in-
clusis, celebrantibus Lemonicen fr, ordis S. Bedicti

Archiepus Rotomagen, tituli Sanctor Nerei et Archilei Pre:
sbiter Cardinalis in cōclaui inclusis celebrantibus natio:
ne Prouincialis de Emanso, in die præfator Sanctor Ne:
rei et Archilei, quæ fuit duodecima Maij cōcorditer eli:
gitur, et in festo Pentecosten in Papam consecratur. Cle:
mens Sextus appellatus. Qui suor predecessor Ioannis
et benedicti innouādo censuras Ludouicum Romano:
rum Regem et Bauarię Ducem, ab omni Regali Imperiali
et Ducali dignitate propter eius obstinatiā deposuit, et
eius filios ac nepotes, ad omnes dignitates tā Ecclesia:
sticas quā mundanas inabilitauit. Terras sibi paren
Ecclesiastico supponens interdicto. Iste nomine et re Cle:
mens totusq3 virtuosus, multa per Bēdictū rigorose acta
mitigauit, et quosdam priuatos restituit. Laudabilis fuit
strenuitas Benedicti xij, sed amabilior Clementis Bene:
gnitas sermocionator egregius, nullū incōsolatū à se abi:
re permisit.

Casirus Rex cū Magro pacem fecit Pomeranię

Chelmen et Michalouien terris renūcians perpetuo Ar:
chiepō et oībus Episcopis Regni contradicentibus.

Annus

Annus Dñi 1.3.4.3.

Tolerantibus Ludolpho Konig Magro Prussię et ordine Cruciferor censuras Eccliasticas per Galhardū et Petrū nuntios et Iudices Apostolicos cōn illos, super restitutione Pomeranię Chelmen et Michalouien terrarum, iniqꝫ et iniuste per illos occupatar, Vsqꝫ ad sententiam interdicti inclusione latas, et pretextu et vmbra appelationis per eos interposite rigore illar eludentibus terrasqꝫ occupatas detinentibus. Casimirus Polonię Rex, Bello Ruthenico Lithuanicoqꝫ se implicatū videns, ueritus ne sub vno et eodem tempore cū triplici hoste belligerare cogeretur, in cōditione a Magro et ordine Cruciferorum petitas, Pontificibus licet oībus reluctantibus et graues atqꝫ onerosas demonstrantibus, consentire paceque sub tam iniquis condicionibus cū Magro et ordine conficere et inscribere in animū inducit, animus eni suus a patrio plurimū degerans, ea quę bello armisqꝫ admistranda erant abhorrens, componi res etiam cū iniuria malebat. Nuncijs itaque Magri et ordis ad se in Calisꝫ pro die S. Procopij aduenientibus, paceqꝫ sub prioribus cōditioib offerentibus, consensur se, in cōditionibus tam sibi qꝫ Regno plurimū graues et funestas respondet, et quo res

certior solidiorq3 existat. lr̃is suis in die S. Kiliani scripti firmat. in quibus eo vel necessitatis, uel demẽtię se mõstrauit progressum, vt nõ solũ de Iure et proprietate Pomerãię terrę duarũq3 aliarũ terrarũ Chelmẽn vc3t et Michalouiẽn cederet, ac illarũ in posterũ petitioni et actioni renũciaret. Sed etiã titulo Ducatus Pomeranię nũq3 vti. et de sigillo Mt̃is illũ eradere se, obligaret. Dissimilimus pr̃i visus. Qui diutius bellicis in rebus versatus. prius et sẽcta et morte se opprimi passus est. Quã in aliquã ex his conditionibus posset induci. Existimans se rei Militaris exerticio plures diuitias maximas opes; Exquisitos hõres Amplitudinẽq3 sibi et reipub. abunde per bella cũ hostibus indesinenter gestas apud pręsentẽ et futurã ætatem parauisse. Conuentiõm insuper cum Magr̃o et ordine in Iunivladislauia, pro die S. Marię Magdalenę. tenẽdã indicit. Principũ Baronũ et Ciuitatũ Regni Polonię lr̃as. de tenenda sub huiusmodi conditionibus pace sigillatim a quolibet statu dandas, receptis reuersalibus redditurus. Conuentionis aũt die adueniente. dũ et Casimirus Rex cũ Prelatis et Baronibus et Magr̃ Prussię Ludolphus König cũ Comendatoribus suis. per pręsentiã corporalem cõuenissent, pacẽ iniquã Casimirus Rex facit. ardens terrarũ naturaliũ Cuiauię et Dobrzinẽn

sibi

sibi per Cruciferos ereptar desiderio, et pacis perpetue fedus, et corporali per vtraq3 parte prestito Iuramento, et Semouiti Visznen. et alterius Semouiti Czirnen. Boleslai Plocen. Masouie, Casimiri Gniewkouien et Vladislai Lancicien Ducu Baronu Cracouien et Maioris Polonie. Ite Ciuitatu Cracouien. Posnan. Sandomirien. Sandeczen. Calisien. Vladislauien. et Brzesten lris firmatu ictu et initu est. Solis Presulibus, videl Iaroslao Gnesnen Archiepo. Ioanne Cracouien. Mathia Vladislauien. Ioane Posnanien et Clemente Plocen Epis, a ta turpi federe quamuis presentes essent auersis. Qua res sola peremit perempturaq3 est hostis funiculos. Quos Magr et Cruciferi ad vsurpandu sibi terre Pomeranie Ius proprietate et iustu dominiu exquisitis ingenijs conati sunt texuisse. At vero ego no satis Casimiro Regi Polonie subirasci possu, qui a belli muneribus ad quietis Consilia animu diuertens. vt certaret suptuosius, vt in Thesauris maius auri pondus conditu possidere se gloriaretur, vt somno indulgeret, ventriq3 et hori vt quietiore, et voluptatibus famosa vita absq3 labore ageret. Episcopis et sacra tractantibus se mostrauit in defe de da patria, neglectis mandatis patrijs magis pusillanime et desidem, animoq3 quietis (et vtina non ignauie) auido inferiore. Que no animo solu, sed industria, actiue, labore,

et sudore oĩbus reliquis præstare oporteret, longã et diu:
turnã Polonis et successoribus suis Regibus Poloniẹ pro
terra Pomeraniẹ palestrã breui pacis compendio. Cras eti:
am si ita casus ferret, pro minima quaq3 iniuria violandẹ
relicturus.

Rex Casĩrus Ducatũ Zeganẽn depopulat̃ et Ciuitatẽ cũ territo:rio Wschouẽn recuperat petentiq3 Duci pacem dat retẽta perpetu Wschowa.

Pace cũ Magr̃o et ordine Cruciferor̃ de Prussia cõpo:
sita, terrisq3 Dobr3inẽn et Cuiauiẹ in possessiõm plenariam
receptis. Casimirus Poloniẹ Rex æstate eadẽ, cõn Henri:
cũ Zeganẽn Ducẽ et frẽs suos expeditiõm instaurat, et
cum oĩbus terrar̃ suarũ Militibus, alijsq3 gentibus mer
cede conductis, Magno armor̃ equitũ et peditũ appara:
tu, (Ioannis enĩ Regis Bohemiẹ repressiõm verebatur)
contra Zeganẽn Ducem procedit, fortunã belli, et cum
Ioanne Bohemiẹ Rege, et quocũq3 altero secũ decernere
volente, reposita primũ in Deo, deinde in causa belli,
quam

quam iustam se habere rebatur, fiducia temptaturus. Belli causa ea extabat, occupauerat siquidē secūdus Hericus Glogouiēn et Jeganēn Dux, huius Henrici auus, pluribus ānis, Vladislao Rege Polonię pluribus guerris et his presertim quibus a Cruciferis premebatur distento, Oppidū et territoriū ei amexum Wschowa, ad Regnū Polonię pertinens ex anti quo. Cuius detentio erat illi annis aliquot impunita, pro cuius restitutione crebris nūcijs et literis Casimiri Regis requisitus superba et fastidiosa ędebat responsa. Asserens se extrema quęq3 prius quā cessiōm eius faceret passur. Primū itaq3 Casimirus Rex Oppidū Wschowa obsidione cingens, ē illud pluribus diebus omniū expugnationū gere quatiens. Militibus pro eius defensa per Ducē Jeganēn missis, nequitq3 resistere valentibus, Ruptis et demollitis muris cōquirit et ab Oppidi quidē prędatione Milites abstinere iussit. Ea aūt prę defensor Oppidi erant. Militibus suis concessit. Ex pauco illic captiuorū numero habito Oppidoq3 et vniuerso territorio Wschowa in suā recepto ditionem, in Ducatū Jeganēn copias produxit, et Castr atq3 Oppidū Sthinauia, Polonicę appellatū Scieniawa. Quāuis muror altitudine ē situ satis munitū expugnat, et omnes muros eius solo equat In agros insuper vicos et villas, et quęq3 Oppida ignobilia populatiōm latius iussit extendi, ē oēs villas Oppida

Municipia spolijs et incẽdijs cõsumari. Sero itaq3 Zeganen Dux Henricus suę tẽmeritatis se pęnas pẽdisse aduertens. Caduccatores de pace rogaturus ad Regẽ mittit. Ia eni Rex. depopulata cõflagrataq3 in cineres Zeganen vniuersa regione, ad ipsã quoq3 Principalẽ ipsor Ciuitatẽ, et Arcẽ Zeganu exercitum, obsẽsurus et oppugnaturus illã, promouebat. Offerebãt aũt nũcij Ducales pręces humiles Regi, deprecantes illũ vt nubilo indignationis suę restricto, reliqs funestis et miserabilibus parcere dignaretur. Duce Henricũ Zeganen. et frẽs Cunradũ Olesnicen, Ioannem Stinanien, et Przemislaũ Glogouien. Iuri possessiõmq3 terrę et Oppidi Nschowa, et actiõm offensiõm, iniuriarũq3 renũciaturos. offerentes et cęteras cõditiones. per Casimirũ Regẽ dicẽdas, suscepturos. Flexus Rex tanta hostium humiliatione, illos ad se iubet accedere. Quibus personaliter venientibus animi ęquioris (inquit) estote verbis eni submissis vris expugnastis, et vicistis ira mea Zeganen patria successiõne quidem vram. Iure vero belli mea, precibus, vris submissis vobis donos et Iniuria qua a vobis in occupatione Oppidi et territorij Nschowa pertuli, pacemq3 aquis cõditionibus, quę duntaxat et vos erga me et Regnũ meũ, odia deposuisse, et ea quę gessimus et irrogauimus, et intullimus bella, obluterasse, et vos nil vnq3

iuriõ

iuris, et proprietatis, aut tituli in territorio Wschowa ha:
buisse testentur. Vos tantũmodo cautiores estote, ne fęde:
rũ pręsentiũ viliatores vos cõstituatis. et cęlestes measq3
Iras in vos uertatis. In hũc modũ pace etiã literis firmata,
agros Zeganẽn et statiuis et populatiõe soluit et in Regnũ
sospes redijt. Territoriũ aũt & Oppidũ Wschowa corpori Re:
gni Polonię restitutũ, quędã iura singularia et pręrogati:
uas, et signanter monetã cudẽdã specialẽ. Quibus tũc
vsũ est. Etiã Casimiro Rege eis nõ abrogante, in hanc
diem cũ fidei sinceritate obseruat. Gloriã et voluptatẽ
singularẽ ademptũ se iri gaudẽs. Qui ab iniustis posses:
soribus, ad veros et naturales hęredes, et in vnitatẽ
legitimi corporis Regni Polonię redijt, sub quo et hacte:
nus perseuerat.

Elizabeth relicta Caro:
li Neapolĩa atq3 Romã
inuisat eũ Clemẽte Põ:
tifice de Corona Neapulię pro filio Andrea obtinẽ:
da per Nuntios agit.

Hungariæ Regina Elisabeth Caroli relicta filiũ

suũ Andream Neapuliẹ Regẽ visitatura et Romã visura Galeis ascensis, pelago uecta, in Neapuliã peruenit. Cũ celebri et Magnifico Comitatu, et à filio Andrea Neapuliẹ Rege, consorteq3 sua Ioanna Regina, plurimo hõre suscepta est. Fastu et Ioanne mõribus Reginẹ plurimũ offẽsa aliquanto tempore in Neapulia cõmorata Romam visitauit et reliquijs templisq3 sanctoꝝ adoratis. Ad Clementem Sextũ tunc Auinione agentẽ, nũtios misit. Coronatiõm Andreẹ filij sui obtenturos. Qm̃, nõ alr̃. nisi promissis Quadraginta quatuor Milibus argenti, poterant obtinere. Quibus peractis filio suo Andreẹ timens plurimũ, videbat enĩ illũ apud Ioannã Reginã feminã superbam, ambitiosã et lubricã, cõtemptui & odio esse. cõsũptis xxvii Milibus Marcaꝝ argenti. et decẽ & septẽ auri tristis & mẹsta in Hũgariam redijt. Iã tũc periculũ grande scelere Ioannẹ Reginẹ imĩnere filio ominata.

Logustao Stetinen Duci filia Casiri Regis unica Elisabeth copulatur sub certis cõditionibus.

Crebris

crebris Procis et insignibus nũcijs Boguslai Stetinẽn Duc
Casimirus Polonie Rex. pro affinitate et matrimonio filie sue
virginis Elisabeth, que iã ad annos nubiles peruenerat, so:
licitatus habita Prelator & Baronũ suor deliberatione, cre:
densq; prafati Principis Boguslai affinitate, sibi et Regno Po:
lonie vtilem futura admissis Procor obsecrationibus et pre:
cibus qui vsq; hac sua excellentiam, huiusmodi precãdo
matrimoniũ adibant. Affinitatẽ cũ Duce Boguslao predicto
iungit, et filiã suã virginem Elisabeth que tũc vnica illie:
rat, ex Anna prima cõiuge sua filia Gedimini Ducis Lithua:
nor suspecta illi desponsat. Ea primũ cõditione interue:
niente et contractũ. Qd prefatus Dux Boguslaus Stetinẽn
cũ duobus germanis suis Barnim & Barcislao per patẽtes
lras, etiã corporali subsecuto Juramento firmatas astrixit
se et obligauit. Qd prafatũ Casimirũ Regem, cõn quoscunq;
hostes, et signanter cõh Magm & fres Cruciferos de Prussia
in qualibet necessitate et belli articulo, tẽbitur fidelr. et
prẽ & dominũ adiuuare. et pro quolibet bello. cũ quocũq;
hoste gerendo. Quadringentis galeatis armator Regi Ca:
simiro & Corone Polonie personali auxilio esse. Et nunq;
eundẽ Casimirũ Regẽ et Coronã Polonie deserere in prospe:
ris vel aduersis. In hanc itaq; spẽ et conclusiõm, in Ciui:
tate Posnanien, pro festo S. Mathie Apostoli, qd in Car:

uispriuiu cadebat Nuptię per Casirú Regem cú magna solé-
nitate celebrate actaq3 sunt, et pro dotalibus muneribus, ei-
dé Virgini Elisabeth et sponso suo Duci Boguslao viginti Mi-
lia Marcarú latorú grossorú Pragen. et suppelex in vasis au-
reis, argenteis, vestibus, equis, ceteris q3 rebus et Clenodijs
pro magnificentia tanti Regis filiá locantis superba et di-
tissima in propta et numerata pecunia assignata. In cuius
quidé dotis reuersalem et viccariá vicissitudiné, prefatę
virgi Elisabeth, certa Castra Ciuitates et villę, in terra sua
Pomeranię. Duo Milia Marcar. Censuú puri argenti singulis á-
nis reddentiú fuere. per Ducé Boguslaú donata. firmata, &
inscriptę.

Reges Bohemiæ & Vn-
garię expeditiõ in
Lithuaniá agũt q dũ
cunctanter vastatio-
nem exequuntur Lithuanię Lithuani interim Li-
bien & Liuonien prouincias vastant popul antur
& exurunt.

Militia

Militiã in Lithuanos tũc Barbaros acturi Ludouicus Vngariẽ Rex Ioañes de Lucemburg Bohemiẽ Rex, Carolus Marchio Morauiẽ, Item Comes de Hallis et alij quã plurimi viri Illustres, in Prussiã cũ eorũ potentijs aduenerant Magr aũt Prussiẽ Ludolphus Konig, tantam cõuenisse videns potentiam. Significauit Magro Liuoniẽ vt nõ timeret inuadere Samagittas, vcꝫt Barchones, Cꝫiscꝫkones, et Ossoliẽn, qui a fide apostatãn, etiã proprios præsides et quoslibet Chrianos secũ cõmorandã occiderant, et cũ Magr Liuoniẽ in prædicta territoria descendisset Magr quoqꝫ Prussiæ cum Regibus in Lithuaniã descẽdit, eam vastaturus Lituani interim cũ oĩm potentia, et interim quũ eorũ terra vastabatur, descenderunt in Prouinciã Jambiẽn, et vastabãt eam, propter qd Magr Lutterus cũ Regibus Lithuaniẽ vastatione omissa, voluit eis occurrere, sperans se pugnaturũ Lithuani vastatione Jambiẽn prouintiẽ potiti & spolijs, in Liuoniã quoqꝫ descenderũt quã cũ vacuã inuenissent, multũ irrogatis stragibus, cũ spolijs reddere incolumes. Quæ rerũ uarietas adeo Reges aflixit, vt Magrm cõuiciarentur, huius tam pessimi euentus et sui dedecoris, actorẽ per prauũ Consilium, fuisse. Qd Lutherus grauius ferens, in amentiã incidit, a qua cũ annos aliquot solui nõ posset, resignauit officiũ. In cuius locũ fr Henricus Dusemer succedit.

Semouitus Masouię et Schacsouien Dux filius Boleslai moritur et apud Plocen Eccliam sepelitur.

Exercitus Tartaricus per Ruthenos quos dã vocatus Poloniã d populatur et Casiro cu exercitu ad rippas Vislæ moranti nõ ausi fluuium transire cũ spolijs redeunt.

Annus Dñi 1343.

Feganen expeditioni et rerũ publicar ordinationi Casimiro Rege vacanti Nonulli Russię Barones quibus Principatus Regis Casimiri erat inuisus et molestus. longa sua absentia et distantia á terris Russię cõtemplata, clandestinos facien conuentus, crebris sermonibus tractatibusqꝫ. inuestigabant ordinem. vt nouũ sibi super impositu iugum, quo ritũ suũ Scismaticũ sensi portendebant extingui possent excutere. Id quacũqꝫ ratione efficerent, nil pensi, nil prospectus habebant. Vires aũt proprias et depressas & districtas

districtas esse viden, plures eni ex illis ad Catholicę et Romanæ Eccliæ puritatem, nouo baptismo renati accesserant, plures cu Casimiro Rege militabant pluribusq3 & presertim fidem Catholica professis offitia dignitatesq3 publicę collatę erant, quos oes certu erat in rebellionis sententia protrahi non posse. Duo duxerat ex primoribus, vcz Dasko Quem Casimirus Rex Capitaneatui et terrę Przemislien prefecerat, et Daniel de Ostrow cu paucis alijs et bellu et rebellion in Rege coquebant. Secretis itaq3 nuncijs ad Tartaror Imperatore missis, declarabant. Casimirum Polonię Regem in recenti tempore terras Russię, ex quibus Tartaris tributa pendebantur, occupasse Jurisq3 sui fecisse, et omnes Datias et tributa quæ tartaris cedere solebant, usurpasse, suggeretes postremo ne Imperator ipse tantam offensam et contemptu sui tributoruq3 suorum abrogation, sineret sinescere et Regi Casimiro ac Polonis multu fore, se cu alijs Ruthenis in eius fide et obedientia persistentibus operas suas, quam primu exercitus Tartaricus in Russię partes accederet, ad rescindendu Casimiri Regis Polonię Imperiu nuper Ruthenis impositu, nauaturos. Hac legatione Tartaror Cæsar, quonia vera et amica nunciare videbantur permotus, validu exercitu Regnu Polonię vastaturum, et terras Russię suo Imperio restiturú transmittit. Rumore noui et insperati belli Casimirus

Rex Poloniæ nõ secus ut par erat perculsus, Doctus enim
pab exploratoribus et alijs fidelibus suis erat, Tartarorũ co:
pias suapte numerosas et fortes et Daskonis et Danielis de
Ostrow, plurimorũq3 aliorũ Ruthenorũ nouas res molientiũ
accessione, auctas esse. Quamuis autẽ tantis potentijs in:
feriorem se sciret, nõ tã intra parietes aũt syluas delitesci:
dũ duxit. Sed omniũ terrarũ suarũ pernicaciter et raptĩ co:
pijs accersitis, hostibus obuiam processit. Et Castra in vna
flumĩis Vislæ rippa opposita ne hostis flumen superare posset,
infestaturus locat. Ab exploratoribus enĩ pro comperto ha:
bebat, hostes ad flumen trayciendi grã illud peruenturos. Pro:
hibere itaq3 transitum hostium contentus, et á certamĩbus
obstinere, si vero se superiorem agnosceret vrgere in hostem
et bene oblatam occasionem non negligere hijs itaq3 ut Rex
sperauerat euenientibus Tartarorum Ruthenorumq3 agmi:
am ad Vislam perueniunt Ad caudas equorum (vt mos Tar:
tarorum est) vndas transituri. Dum vero alteram rippã
viris equis armisq3 completam vndiq3 conspiciunt, et exer:
cituum Regium ad resistendum paratum, ab vlteriori tran:
situ notorium vitaturi discrimen desciscunt, dies tum aliquot
circa rippas vtrinq3 copiis perseuerantibus fiebant per arcus
et Balistas bombardarumq3 proiectiones vtroq3 inspecta:
te exercitũ, prælũdia, sub quibus vir nobilis Albertus Czie:
leij

leii de Wrzawij & Siepnicza Pallatinat Sandomirien de domo familiaq; Abdank. Tartarico telo fortuito percusus, cæteris omnibus incolumibus, occubuit. Videns autem Tartarorum et Ruthenorum exercitus flumen Vistæ traici non posse per viam qua venerat regressus prædas et spolia agebat. Ad castrum autem Lublinen qd pro illa tempestate de lignis constructum erat, perueniens, pluribus diebus illud impugnabat. Sed Millitibus Regiis strenue illud defendentibus, spe potiundi castri amissa ducens secum magnam captiuorum hominum vtriusq; sexus in terra Lublinen comprehensa prædam in propria diuertit.

Ex Catedrali Pragen Ecclia in Metropolica visu Ioannis Bohemie Regis erigitur dignitatem.

Sugillationis opprobrium quod Ioannes cecus Bohemiæ REX a Naukero Wratislaviensi Episcopo pertulerat, qui illum Regulum iustius quam Regem nominari debere astruebat.

propterea quod ab exteris Metropolitanis munus consecrationis
sume, sede Metropolitana in Bohemia non extante. Bohemiæ
Rex cogeretur à se et Regno Bohemiæ excussurus. Pragen' ec-
clesiam hactenus Episcopalem et Archiepiscopi Maguntinen'
Suffraganeam in Archiepiscopalem & Metropoliticam; Liutho-
misliensis vero quæ Abbatialis et Conuentualis erat. Monachis
Sancti Benedicti, in quorum vsum et religionem dicata et fun-
data fuerat, exclusis in Cathedralem, ne altero Pragen' Ecclesia,
si suffraganea illi deesset, notaretur confissionis ludibrio, pro-
curauit pluribus præcibus & intercessionibus. Philippo Francor
Rege eni rius factum adiuuante per clementem Papam sextum
vltima die Mensis Aprilis in Auinione erigi, creari & sublimari
& Arnestum Pragen' tunc Episcopum Archiepiscopali & pallij
honore insigniri & Olomucen' Ecclesiam in Suffraganeã adiici

Millites Masowiæ parum prospera fortuna vsi facto circa
Olesniczam cum Slesitis congressu confligunt. Arsit & paulo
ante Plocen' Ecclia fulmine superne adversa cladem secuturam
protendens

Terræ motus maximi fuerunt & pestilentiæ & fames, in variis
Regnis & terris Catholicis. Et Ciuitas Basilea terræ motu qua-
si tota cum pluribus Castris in circuitu corruit, tunc homines

in sijluis

in sijluis cum bestijs morabantur nec ciuitates introire aude-
bant, vigebant enim pro illa tempestate iniquitates et peccata
multa ac plurima & hereses et sectę inter christianos. Ita vt
beata Brigida de Scotia diceret, Mundum rigore iustitiæ diui-
næ merito iam perire debere, quia deterior esset, quam tempo-
re diluuij, sed Dei misericordia & Sanctorum præcibus sibi
parceret.

Regem Bohemiæ Ioannem Poloniã cũ maximo exercitu ingressum Casimirus Rex profligat & in fugam vertit multis captis nobilib:

Annus Dñi 1.3.4.5.

Tartarico Ruthenicoq; bello Casimirus Polonię Rex
perfunctus, a Ioanne Bohemię Rege, qui in oculorum nobili
membro semper languidus ad extremũ & tunc iam cecus
cognomen cęci sortitus fuerat nouo bello lacessitur. Volens
siquidem et pro magna iniuria atq; dedecore, frequenter

recensens Qui Casimirus Polonię Rex perfunctus, a Joanne Bo
hemię Rege terram Zeganen quam ipse Regno Bohemię feuda:
lem astruebat, in fauillam cineremq3 redegerat. Qui duci Zega:
nen Oppidum et territorium Nschowa, qđ proprietatis & sortis Re:
gni Polonię erat, occupanti potentię sue viribus abstulerat, et qđ
Boleslaum Suidnicen Ducem Casimiri Regis Polonię ex sorore ger:
mana nepotem, in fide & ditione Regni Polonię mira constantia
perseuerantem abstrahere, et ad feudum omagiumq3 sibi & Re:
gno Polonię prastandum, licet id pluribus ingenijs et callidis
repromissionibus tentauisset nequiret, cũ magnarũ copiarum
exercitu ex Bohemis Almanis ex Slesitis collecto contra Polo:
niam personaliter aduenit, cacusq3 existens et senio laboribusq3
confectus arma in tractare etiam tunc non destitit. Tanto
namq3 cum liuore in perniciem Regni Polonię adductũ ince:
sumq; ferunt, vt mori uitaq3 excedere sibi gloriosum putaret.
Si illum cum exercitu suo ante Craconiam figere statiua,
murosq; Ciuitatis Crac. manu ceca palpare et Polonię va:
statiõm aliquam inferre cõtigisset. Omnium autem super:
barum mentium et actionum violentarũ inspector vltorq3
Deus, passus non est sua scelerata intentione quã pro exter:
minio Regni Polonię agitabat potiri. Quinymo Casimiro Po:
lonię Regi et genti suę Quos ipse Joannes Bohemię R
cogitatione & facto contemnebat concessit ex Bohemis,

maxima

maxima cęde tunc deuictis gloriosam et magnificam victo-
riam referre. Quamuis enim iuxta intentionis suæ destina-
tum propositum, Ioannes Bohemię Rex, per Oppauien. Thesnien.
& Ossmieczimen districtus Regnum Polonię ingressus, pri-
mum ad Crac. orbem xii Mensis Julij in Cirzinỹ ante Crac.
duobus diebus totidemq; noctibus Castra metatus fuisset,
& partem Regni Polonię ad Slesiam versam, spolijs et incen-
dijs afficeret. Casimirus in Polonie Rex et exercitus suus,
quem ad resistentiã Joanni Regi Bohemię contraxerat aut
in Castris aut in locis abditis occasiõm benegerendi certãi-
nis, si qua daretur sors rei bene & pro voluntate explendę,
callide et solicite explorans, se continebat. Dũ itaq; præfa-
tus Joannes Bohemię Rex à Crac repulsus, discedens ver-
sus Bohemiam cũ paucis remearet, oẽm exercitũ suũ bifarie
diuidens vnũ uersus Lelow, alterũ versus Ilkusch maiori
latiorig; uastitate et damnis Poloniam affecturus transmit-
tit. Millites & gentes Casimiri Regis Polonię viden sci-
entesq; diuertisse Bohemicũ exercitum diuisũ ad vastan-
dum Poloniam procedere, armis correptis, celeri cursu post
illum contendunt. et eum quidem qui versus Ilkusch, in
Villa Pogania. cũ vero qui versus Lelow procedebat in
Villa Bỹala conseguuntur. Tergaq; exercitus Bohemici
clamore ualido inuaden optimos quosq; Millites & debella-

tores faciliter deijciunt. obtruncant & prosternunt. Acies aũt
ꝑmę periculo subitę perculsa, nõ ad pugnam (Iam enim vltimas
acies suas oẽs fractas ruptasq; esse. fama õia vt fit in maius
extollente. et pauore õia in deterius angurante crediderant)
sed ad fugam spectabant. Pauci aũt quibus altiõr honoris
fuit cura. et hij prasertim qui ducebant ordines. Cæteris
õibus in fugam lapsis. ad locũ vbi pugna latius crescebat
acurrunt, et prælium aliquanto spatio restiturunt, a Polo:
nis tñ. Bohemos confusos. et acies eoꝝ debilitatas, fugam
conspicientibus. animo crescente facile ꝛe vincuntur.
strages tñ nõ modica, in duplici congressu in Pogonija &
Dijala habita. diuinitate superbã Bohemicam conterrẽte,
in pallantes & fugientes adita est, et multi insignes Ba:
rones Bohemię, interquos Hinek de Damb. Zaiecz. Ptaczek,
Alsso de Stramberg. et plures alij capti et vincti, et vulne:
ribus in his quidem acceptis, ad Casimirum Polonię Regẽ
perducuntur. Qui post vulnera mederi à Rege iussa lon:
go diuturnoq; tempore captiuitatis molestias in Polonia
perferebant. Rex Bohemię Ioannes aliam viã tenens, di:
scrimen cladis prasata vitauerat. Qui fuga & strage su:
orum audita, in magnos dolores et eiulatus ruens, cum
reliquis qui se fuga saluauerant, in Bohemiam tristis &
confusus redijt. Armis, spolijs, et impedimentis õibus tã

interfectoꝝ

interfectoꝝ quam captiuorũ et fugientiũ Polonus potitus. Polonorum Rex Casimirus Prandotham Galkam de Kiedzwiecz de domo Odrowasz Militem quo Duce cõ Bohemos feliciter pugnatum fuerat. Caterosqꝫ Polonoꝝ Milites. quos cõstabat fortia opera in pugna adidisse. ex prælijs huiusmodi reuersos munifice renumerat. et Balio insignit Militari. Milites de domo Dipennium, insigniũ relati triumphi. & Hinkonis de Dambi a se capti memoriam pluribus in suo genere filijs & nepotibus Hinkonũ nõ indidere.

Magr Prussiæ expeditiõm in Lithuanos agit in vtilem.

In Cldis Martij Mensis Magr Henricus Dusemer Cruciferorum de Prussia, habens in suo Comitatũ Hungariæ & Bohemiæ Milites. Item Marchiõm Holandriæ et nonnullos ex Almania Comites & nobiles in Lithuanos & eoꝝ terras expeditiõm agit et licet exercitũ haberet fortem & frequentem, ac oĩm victualium & necessariorꝝ abũdantia refertũ, parua tñ vastatiõe terra Li:

thuaniæ Lithuanis in Castris & nemoribus delitescentibus perfunctus, de Lithuania excedere, propter glaciey diso: lutiõ, et terræ lubricitatem ac in Prussiam redire, nullo adito memorabili facto coactus est. Semouitus Maso: uię Dux et dominus Visznẽ diem obijt. apud Plocẽ Ec: clesiam sepultus.

Ioañ Regina Siciliæ Andreã frẽm et maritũ suffocat et in Galliam fugit.

Andreas germanus Ludouici & filius Caroli Re: gis Poloniæ, a Roberto Siciliæ Rege. Qui prẽm eius Carolũ, et frẽm suũ germanũ et primogenitum, a Regno Siciliæ frau: de, dolo, et põna, vt soli principari liceret, excluserat in Siciliam accersitur, et ordinatione eiusdẽ Roberti, qui se videbat per mortem vnici filij Caroli Ducha, duas tantũ modo filias Ioannã & Mariam relinquens, ad orbitatem redactum esse, Ioannã filiam frẽs sui Carolis patruelis

germani

germani, vt succesio Regni Sicilię in domo Francor cõtinuare-
tur, et in externũ non transiret genus, dispensante Bedicto
xii accepit in Consortem. Quæ & si biennio cũ eo cõmorata
filiũ ex eo Joanne susceperet. Maligno tñ agitata spũ seri-
ceum funem soporato iniecit, et suspensũ atq; iugulatum
in Ciuitate auersa, per fenestrã de Talamo precipitat. Cu-
ius indignã morte Ludouicus Hũgarię Rex vlturus, cũ
magnis copijs Siciliam intrat, et pleraq; loca vastat. Ca-
straq; cõquirit. Cuius aduentũ Joanna malefica nõ ferens,
versus Gallias abit, et in prouintia prouintię in Castrum
firmissimũ se recepit. Ita cõiugiũ S. cõsanguinitatis pesio
exitu solutũ est. Fertur aũt Joanna prefata Regina, ob lu-
bricitatis et lasciuię ardorem, & stupri, qd cũ Militc Loi-
iso ãls Ludouico de Tarcuto habebat consuetudinem,
et æstuans illũ potius q̃s Andream habere in maritũ tam
imane & horrendũ facinus in maritũ & frem admisisse.
et cũ eodẽ Loiso in Francią diffugisse, Ludouicus aũt
Hũgarię Rex, cũ in Neapuliam veniset, et primo impetũ
Ciuitatem Carię a Venetis tũc obsessam liberare consti-
tuisset, parũ tñ proficiens pluribus susceptis incõmodis,
in Hungariã regressus est, nulla re memorabili gesta, Po-
lonię plerasq; Millites qui secũ illã expeditionem obie-
rant, munifice renumerans. Fuit aũt Joanna prefata, inter

cęteras fęminas origine, potentia, et moribus, ąuo suo Illustris mulier. Caroli Calabrię Ducis et primogeniti Roberti, et Sicilię Regis, ac Marię Philippi Francor Regis. sororis. filia, pma scelestos homines suor tanto afficiens supplicio. vt oęs vultu suu horrerent. scelus aut huiusmodi opera Cunradi de Cathaucijs aßeretur fuisse patratu.

Romũ rediens moritr cu Carolus filius succedens Boleslao Duci neptem suam copulat et Ducatum Suidnicen sibi inscribi obtinet

Annus Dni 1345.

Ad ignominiam & Sugillatiom ta suą quą Regni sui. Joannes cęcus Bohemię Rex reputans singularem, qd singulis fere Slesię Ducibus ditiom suą & obedientią suą professis, solus Suidnicen Dux Boleslaus nepos Casimiri Polonię

Polonię Regis ex sorore sibi subici fastidiens et detractas,
Polonię potius Regno quã Bohemię se adhęsurũ subiecturũq;
omnibus viribus conatibusq; adnitebatur, varijs et fre:
quentibus guerris et infestationibus cępit illũ et pricipa:
tus suos percellere et vexare. Sed cũ magno animo bella
sua et hostilitates refelleret, magno exercitu congesto,
versus Suidnicẽam aduenies, eandẽ obsidione valla:
uit. Sed conatus suos intelligens recidere. Militibus
Boleslai Suidnicẽen strenue in defensiõm Ciuitatis operas
suas nauantibus, ad irritũ, soluta obsidione discęßit, &
Laudishutũ cępit, prasidioq3 imposito cũ cęcutiret &
ad munera bellica obeunda parum idoneus eßet. Bohe:
miam redijt, post cuius discęßũ Boleslaus Suidnicẽn Dux,
in quadrigas Millites armatos imponens, ad Laudishutã.
Merces enim nõ Millites ferre rebantur admiße fuißent,
prosilientibus ex improuiso Millitibus recuperatur Oppidũ,
prasidio Bohemicali partim capto, partim expulso. Armis itaq3
Boleslaus Suidnicẽn Dux inuictus, a vitijs, cupiditate vẽst
et ambitione victus est succedens enim Ioanni cęco pri suo
Carolus Bohemię Rex nõ bellis sed ingenijs et largitione si
Boleslaũ Swidnicẽn concilians prima vxore quam ex Fra:
cia duxerat mortua, cũ Boleslao Suidnicẽn affinitatem iun:
git. Xeptemq3 suã Annã germanam filiam Henrici Iawrien

Ducis vnicam accepit in Consortem. Eo fadere primũ sancito vt pro dotis uice. tam in Jawriẽ quã in Suidniceñ Ducatus Boleslao Suidniceñ qui orbus erat. excedente succedat. Cui uidentissimã iniuriã patruo suo Boleslao Duci Zambiceñ. alis Monstembergeñ et filio suo Nicolao, filijsq; Nicolai Boleslao et Henrico et suis nepotibus Nicolao Henrico et Joanni Ducibus Monstembergeñ fędere huiusmodi irrogans, et Principatus prafatos ab eorum successione dirimens & sequestrans, quibus illor successio debebatur. ex prafato siquidem Boleslao Zambiceñ. Nicolaus filius natus pri succedens. Oppido Frankstein Regni Bohemię vendito ad sepulchrum domini transijt, et in redeundo apud Hungariam mortuus, in Henrichow relatus illic sepultus. & cum duos filios Boleslaũ & Henricũ reliquisset. Henricus Cruciferor ordinem in Prussia professus. post longã Apostasiam q̃ factus erat vagus super terrã in ordiñ redijt. Boleslaus vero germanus suus scdo Idus Junij Anno Dñi 1. 3. 1 z decedens, Nicolaũ. Henricũ, et Joannẽ filios et quinq3 filias. Dorotheam. Eduigim. Elisabeth. & Agnetam et Catherinã reliquit.

Foldemarus Marchio Brandeburgeñ qui. z 9. Annos

ita
años latuit vt mortuus
crederetur rediens Mar-
chionatū repetit.

Voldemarus Marchio Brandeburgen qui putabatur ante annos nouem & viginti mortuus. et in Cherni sepultus, redijt, et se in forma pauperis et peregrini atq; Heremite, pęnitentiam tanto tēpore egisse astruxit, pro eo qd cognatam in scdo gradu indispensatus in vxorem duxerat. Et dū Marchionatū Brandeburgen, a Ludouico Bauarię Ducę, filio quondam Imperatoris occupatū repeteret. Multos habuit suæ causæ Suffragatores, vcst Saxonię et Magnopolien Duces, Cpum Maijdeburgen et alios. Ego aūt credo, eā sibi aduersitatē et hunc casū diuinitus imissū fuisse, pro eo qd terrā Pomeranię ad Regnū Polonię pertinentē, iniustissime Cruciferis de Prussia vendiderat. Nullū habens in ea Ius, titulū, aut proprietatem.

Posnanien Cpūs Lodzia
extinctus cui sufficitr
Albertus Paluka.

Ioannes Lodzia Epus Posnanien, in aduersa valitudinem in:
cidens, ad hora extremam perueniens vita excesit mortali,
et in Ecclia Posnanien sepultus requiescit. Qui viuens et si
pro tempore solatijs et hilaritate opera daret, singulariter
tn virgini beatæ deuotis famulabatur obsequijs. Vnde et in
illius honorem Cantica qz Ecclia Polonica post copletiom
primę canere cosueuit vcst, Lux clarescit in via, et se:
quentias de eiusdem virginis assumptione quę incipit, sal:
ue salutis Ianua, Item sequentia de S. Adalberto, in lau:
dem sacro Præsuli. Item sequentiam de S. Petro. Tu es
Petrus. Item sequentia de Sancto Paulo composuit, ma:
gnuqz sibi monimentu apud Eccliam Posnanien, quę seque:
tiar prædictaru vsu sanora voce obseruat reliquit. Se:
dit Annis xi. Cui per Canonica Electiom Albertus Paluka,
Præpositus Vladislauien et Canonicus Posnanien, de do et
familia Bipennium successit, passus tn plures instantias
et impedimenta cofirmatiom suę Electiois et deinde con:
secratiom no nisi post Bienniu potuit sortiri, vcst vice:
sima Octaua Anno Dni 1.3.4.7.

Franciæ Rex ab aliqt Regibus adiutus pllo

cotendit

contendit cũ Eduardo Angliæ Rege victus tã-dem Franciæ Rex multa milia millitũ amittit & Joã-nes cęcus ibidẽ occiditur.

Philippo Francorũ Regi affini suo. Joannes cęcus Bohemię Rex. cõn Eduardum Anglorũ Regem Francię, regnũ crebris expeditionibus oppugnãtem laturus solatia, Forti ex Bohe-mis et Almanis exercitu cõgesto. Item Reges Maioricę, Nauarrę et Araganũ in Franciã adueniũt. Prelio aũt int Francię et Anglię Reges durissimo cõmisso, quamuis Fran-cię Rex et robore et numero militũ præstaret, Cęstima-tus enim est ad Centũ Milia pugnatorũ habuisse) cessit tñ Anglicis victoria. Qđ cũ Joannes Bohemię Rex eue-nisse a referentibus intelligeret, in locũ quo consertior erat hostis & pugna validior se Duci iubet. Et in ho-stes insiliens fortiterqꝫ dimicans, Philippo Francię Rege cũ filio, et Nauarrę Rege terga vertentibus occiditur et in Luczembarg relatus, in Ecclia maiori tumulatur. Et qm clades hęc in die S. Ruffi prouenerat, dies ea apud Bohemos atra atqꝫ ominalis habetur. Ceciderũt in ea pu-gna de exercitu Regis Francię militũ xx milia equitum

et peditũ 40 milia Comites et Duces circiter q̃uiquaginta. De exercitu Regis Anglię ceciderunt sagittarior. 16. milia et decẽ milites Victoria aũt huiusmodi Anglię Rex, modeste vtens, oẽs captiuos Bohemor. Almanorũ. Hispanor. et Forensiũ liberalr̃ soluit. Fertur aũt pugna hęc ab hora diei prima vsq3 in quartã noctis durasse. Gallicos vero duris compedibus clausos depactans, aliquot Castra notabilia in Anglia auro depactationis soluto fabricauit.

Magr̃ Prussiæ Lithuaniam inuadẽs eãq; spoliãs cũ Duce Olgierdo cõgreditur quo victo rediens

domũ Monasteriũ virgi Kinsberg fundat & erigit. Terra quoq; Zambiẽn à Lithuanis populatur.

Henricus Dusemer Prussię Magr̃ valido exercitu ex proprijs et aduenis cõgesto hieme Lithuaniã ingressus, in festo agmine, ad 40 milia ęstimato eã vastare cępit. Adeo crudelr̃ seuiri in Barbaros per milites iubens, vt.

nec

nec feminis, nec impuberib⁹ parcerent Olgerdus aũt Lithua-
nię Dux. sed & Smolnensium Plocensiũq3 et Ruthenorum
cęteroru solatio, in die Purificationis S. Marię cũ Magro &
exercitu suo confligit. Et maxima cęde vtriq3 ędita, Li-
thuani & Rutheni succũbunt Magro et Cruciferis cedit
victoria. Duo de viginti milia Lithuanor. et Ruthenor.
cęsa referuntur. Magr et Cruciferi multis spolijs & capti-
uis potiti, in propria reuersi in signũ obtẽte victorię, Mo-
nasteriũ virginum in Kinsberg (qđ se Prussię Magr ante
cõflictũ si victoria potirent denouerant fundatur, dotãt
et cõstituũt. Æstate vero adueniente, nouo instaurato
exercitu, alterã in Lithuanos Henricus Dusemer Prussię
Magr. expeditiõm agit, & Castr. Vielunija obsidione cã-
git. Cuius cõquisitione per deditiõm obtenta populatis
vicis et villis atq3 incensis. Castro etiã Vielunija cõ-
flagrato, spolia ferens & captiuos in Prussiã redyt. Au-
diens aũt Cruciferor. Magr. Henricus Dusemer, qđ Ol-
gerdus Lithuanor. Dux valido cõgregato exercitu. ter-
ram Zambien parabat intrare. collecto ex proprijs & mer-
cenarijs militibus exercitu, in campestria et ipse desce-
derat & cõfinia obseruabat populatiõm barbaricã pro-
hibiturus. Verũ cũ cędio fessus campũ soluisset Lithua-
nor. exercitus in terra Zambien ex improuiso irruit &

aliquot Chrianor milia permiscui sexus captiua, in sua ter-
rram deducit.

In ignominiam Ludo-
uici Romanor Re-
gis Carolus filius Jo-

anis cęci Vngarię Regis in Regé Romanor e-
ligitur & coronatur.

Romanor Regé Ludouicũ et Bauarię Ducé, suas et pradecessor suorum Censuras Clemens sextus intelli-
gens habuisse ostentui, duriori vltionis, quę in pertina-
cem vsurus, Carolũ Marchiom Morauię et filiũ Joannis
cęci Bohemię Regis ordinat per Electores Imperij, in
Romanor eligi Regé. In Ludouici tũc adhuc viuentis
ignominiã & discrimen Philippo deinde Francor Rege
cuius prefatus Carolus filiã Blankã nomine habebat in co-
sortem, et in solatiũ pris, in bello Anglico occisi, procu-
rante: Carolus prędictus in Auinione per Clemẽtẽ sex-
tũ in Regé Romanor. Anno eodẽ fuit Coronatus. Cuer-
ra acerrima quę vniuersã conquassabat, ex dissidio co-
tendentiũ de Imperio Almaniã Coronatiom huiusmodi sub-
sequente. Casi-

Casimirus Rex iura et leges dat Polonis scriptas et iustas primus

Annus Dñi 1347.

Detestabilem & abhominãdã abusũ, varios calumniarũ & iniuriarũ gẽre refertũ, quo vniuersũ Regnũ suũ Casimirus Polonię Rex, sub oĩm suorũ prędeceſſorũ Regũ & Principũ Polonię tempore, nouerat, in proferendis iudicijs, et decidentis litibus, quę: stionibus, et differentijs, peſtifero nimis grauamine laboraſſe, In eo vẽit, quod iuditia terrestria, nõ ex legũ aut cõstitutionum scriptarũ auctoritate & declaratiõe. Sed ex iudicatiũ et praesidentiũ sensu et capite, passiõm. affectiõm et cõrupte: lam, vt plerũq3 redolente, accipiẽbãt decisiõm. Volens itaq3 rescindere et vniũersũ Regnũ suũ ęquis et iustis legibus re: gulare: Senserat enim, & multifaria experientia ab incunte ætate doctus erat Polonicalia iudicia et ea pẽrsertim quę ex consuetudine vitiosa, aut ex ingenio paſsiõni aut libidini obnoxio, diffiniẽbantur varijs calumnijs et exquisitis dõ:

dolis et calliditatibus. abūdare. Nouerat dolis et calūnijs huiusmodi nō potentes ant noxios sed tenues et de sorte humili et in causa iusta percelli & oppressum iri: Ipsa quoqꝫ iuditia pro libito iudicantiū in vna eadēqꝫ persona alr̄ & alr̄ pronūciari: et fere quibuslibet in iudicijs, aut retractationes priorū decessiōm fieri, aut contrarias & diuersas sī sententias, passione suggerente, aut amore, proferri, adeo vt in huiusmodi iudicijs, nihil stabile, nihil solidum ęquū aut iustū posset deprehendi: ex quo (proch dolor) rixantiū et dissidentiū crescebant litigia et per prouocationes grauatorꝫ Tribunal Ducale aut Regiū pluralitate & cōfluentia appellationū, a quibus pauperes, licet iustitiā habentes, p̄mente illos impensarꝫ defectu dificili palatij aditu resilire cogebantur: extabat continue oneratū. Erant pręterea et alia his sororia in iudiciorum exercitio grauaminum et abusuū g̃na, quibus et iustificatus et cōdemātus primū Regi aut Duci, Deinde Pallatinis, Castellanis, Iudicibꝰ, subiudicibus, et quibuslibet Iuditio pręsidentibus. Sed et ipsi ministeriali, aut pro pęnis aut pro sententia obtēta, in grauibus pęnis et solutionibus condemābātur. In quarꝫ exactione, superuacuū fuit cuiuspiā gratiā pręsertim inopi et misero implorare. Accedebat adhęc oīa, quas gentilitatis iniquitas horrenda introduxerat Barbara consuetudo,

nec

nec apud ipsos scithas audita vnqua. Qui tenor iuramenti actori aut reo dabatur in scriptis per illū in vulgari pstā: dus. Qui si in eius pronūciatione in vno uerbo. idē etiam significatū habente, aut erraſset aut variaſset. aut titu: bationē aut mutilationem verbor •aut sincopationē ad misiſset illico causa sua quantumcūqs ponderosa et gra: uis. et in oībus alijs iustitia et veritate subnixa in peri: culū et casū perpetuū recidebat. et male aut incōgrue aut semiplene, aut nō in eo tenore licet in eadē significantia & intſctu quo iuramentom decisoriū scriptū erat, prāferens, iuxta ac reus et iniustus veniebat cōdemnādus. vt Iu: ditia ipsa Polonica chaos quoddā & oīm monstruosar in: iuriarum sentinā rectius quis, quā iusta iuditia potuiſset vocitare. vbi iustus & innocens nō ex defectu aut ini: quitate cause, sed iustitia & palpitatione sucūbebat linguę & nocens atqs reus profectū & cōmodū suę, pro qua merito plecti et mulctari debebat, reportabat culpę Tot itaqs et tantis preſsuris & grauaminibus hominū sortis tenuis et humilis, contra quos iniqua vt plerūqs ędebatur iudicia. Casimirus Rex Polonię consulens, et tam scele: ratas calumnias et abusus, volens in perpetuū a gente sua eneruare et tollere Et thronum Regni sui veris et iu: stis legibus & iudicijs roborare. Generalē et grādē apud

Visliciam Oppidū terrę Sandomirien̄, pro die Domico Lętare Conuentū iudicit. In quo conuenientibus ōibus Pontificibus, vcz̄t. Iaroslao, Bogoria, Gnesnen̄ Archiep̄o, Ioan̄e Grothonis Cracouien̄, Alberto Paluka Posnanien̄, Mathia Vladislauien̄ Ep̄is. Necnon Pallatinis, Castellanis, Officialibus, & digni: tarijs ōium terrarū, tam Cracouien̄ quam Maioris Polonię par: tium, Rex Casimirus personalr̄ in huiusmodi Cōuentioē præsidens, adhibitis uiris doctis, in lege diuina & humā peritis, sub ōibus questionibus, differentijs, litibus, causis, cū maxima maturitate, sagacitate, industria, pondere & mē: sura miscendo diuina cū humanis. Nonnulla vero ex ęquo iusto rectoq3 vsu temperās, leges cōdit Polonicales et Iu: ra Regni municipalia perpetuā durabilitatē stabilitatēq3 habitura, conficit ordinat pronūciat & decernit. Et lōgo diuturnoq3 examine digesta, ne à quoq3 possint abrogari, mutari, uariari, uel refeli, ea disponit, pro perhenni per: petuaq3 memoria, facilibus & planis verbis, quo minus posset eor̄ sensus et uerba subtilitate ingenior̄ ad aliq3 calumniam pertrahi et retorqueri, in scriptū redigi et exē: plari. Quę a prędecessoribus suis incōdite cōstituta fue: rant, vigilanti studio corrigens, plurimas vero leges ab eis prętermissas, salubriter adyciens, plerasq3 vero super: fluas resecans. Mandatq3 constitutione districta & de:

cernit

cernit. Vt ueteribus iudicijs statũ Regni et iusticiã per-
turbantibus in oĩbus succisis, reiectis, et abrogatis. In oĩbus
iudicijs et terminis particularibus et ĝeralibus et genera-
liter in oĩbus causis, forũ seculare contingentibus, in vniuer-
so Regno Polonię per iudices quacũq3 fulgentes dignitate,
conditione et ordine tam ordinarios, quã extra ordinarios
iuxta leges tũc scriptas conditas et promulgatas celebre-
tur teneanturq3 iuditia et sententię decisionesq3 causar,
questionũ, et litiũ iuribus huiusmodi, et ex eor tenore et
demonstratione proferantur, liceretq3 vnicuiq3 quãtũ
cunq3 misero aut tenui, iniquã et legibus contrariam sen-
tentiam pertimescenti, ad ius scriptum se referre et pro
uocat oe ferendã sententiam, doner liber legum et causa
super qua actio est digesta fuerit protelare. Publicatę
autẽ fuerũt leges et constitutiones huiusmodi sub eodem
tempore et anno, et ab oĩbus Regni Polonię Incolis et
subditis, cũ magna deuotione et obedientia susceptę,
Extunc quoq3 et diuinitas ĝeri Polonico iustas leges ha-
benti, et illas practicanti, propagatiõm ampliore cõtuliſse,
et in dies conferre euidentibus insignijs deprehensa et
credita est. Cuius maiestati priora iuditia barbara, p̃-
uaricatioes legũ diuinar et humanar oppressionisq3 pau-
perũ continentia, creduntur plurimũ displicuiſse, et Regnũ

Polonię tam in urbibus quam in uicis et rure, per Almanos et forentes cultum, et habitabile effectum: Et hominibus Polonis, magisq3 iusta et modesta prouenire initia. Quis hunc Regem felicem, quis omni laude et sempiterna commendatione dignũ nõ iudicet. Quis enim animę ymo cineribus illius, se, dũmodo vir Polonici gẽris et amator iustitię sit, plurimũ deberi nõ fateatur. Qui Polonos professione quidẽ Catholicos institutionibus & actione Barbaros, ad iuste equę et religiose uiuendũ traduxit, et eorum rempublicam sanctis et iustis legibus magis. quã Castror Ciuitatũ mirifica extructione, et terrar deperditarum restitutione. et nouarũ adiectione. extulit et dignificauit, primusq3 iustarũ legũ conditor apud Polonos extitit. et sibi illud veneradum spectabileq3 non qđ nullus successor eripiet, nulla vetustas cõficiet, nulla obliterabit ætas, promeruit. Amplioribus extollendus celebrandusq3 carmibus. quã apud Athenien celebratus sit Solon, aut apud Lacedemones Ligurgus. Quid enim preclarius, quam excellentius, quid sactius, quid vtilius? quid felicius? si amo singula humanar actuum opera lustraueris, Polonis poterat afferri? quã solidę iustitię semitas ostendisse? quid tã precipuum quã iustas leges edidisse? quid tã Polonico gẽri aut magis

gis necessariũ aut salutiferũ, quã calumniosis et vafris Iudicijs abrogatis, reiecta et eiusdem tenoris iudicia p̃: scripsisse et potẽ inferioribus exequasse: pro inopibus, pro infirmioribus, pro viduis, orphanis, pupillis, pro quę omni conditioni atate, et sexu, scutũ et defensiõm op: posuisse: nullã Ciuilem viuendi normam, nullã solidã laudem, nullam pollicicm, nullã deniqs libertatẽ, regno suo inesse existimans. Si nõ illud optimis et equis le: gibus institutũ reliquisset. Tũ vero florere atqs augeri rempub. Polonorum credebat. si suarũ legũ gubernaculis niteretur, occasuram vero et nõ secus quam cęcã et er: rabundam atqs omniũ auxilio destituendam defluxurã colapsuraqs, si eas à Polonis abrogatũ et pręuaricatũ iri contigisset. Expedire aũt videtur in prędatis Casimiri Regis legibus, debito, aut reseruationis, aut mutatiõis, aut additionis, reformare aliqua remedio, cũ nõnulla in legibus ipsis reperiãtur nõ solũ improuida, sed etiam reprobanda.

In Ecclia oĩm Sanctor Monstrãcia cũ diuinissimo Cuchari

stix Sacramento fura-
tur In Bawol tãdem
proiecta cũ processio-
nibus Ecclię suę redditur ac ibidé Eccliæ
tituli corporis Chri erigitur.

Detestabili Auri fame pleriqz mortales in Ciui-
tate Cracouien agente, demune accensi. In oim San-
ctor Parrochialem Eccliam sub sacratissi corporis
Chri octauis, furtiue & clandestine ingressi, sacrario
adulterinis clauibus reserato Monstrantia cupream.
Diuinissimu Cucharistię continens sacramentu, pul-
cherrima elaborata arte, crasso et fuluo illitam auro,
auferunt et furantur. Comperto deinde qd ęrei me-
talli Monstrantia foret, illam in pallude Mathe. ar-
bustis plena no remote ab Eccliæ S. Laurentij dista-
tem quę tunc Parrochialis erat, in villa Bawol ad
proprietate Capituli Cracouien pertinetem, in qua post
modum Casimirus scds Polonię Rex Oppidu Cazi-
miers locat fundatqꝫ. ne deprehensi graui pena affice-
rentur proiciunt. Crat pro tempestatis illius tempore

Palus

Palus illa profunda et ceni plena, alitibus tãtũmodo nõ mor-
talibus aut quadrupedibus pernia luminaria tñ celestia no-
cte et interdiu in ea relucebant. Id cũ plures mortales pro
comperto cognouissent, prodigiosũ (vt erat) rati, ad Ponti-
ficem Cracouien Bodzentã eiusq3 Venerabile Capitulum
Ac deinde ad Casimirũ Regẽ Polonię scdm Principũ deuo-
tissimũ rem perferũt. Qui tot et tãtarum Lucernar Celestiũ,
ociosã nullatenus putãs apparentiã, processionibus totius
vrbis ordinatis, locũ paludinosũ, triduane primũ ieiunio in-
terdicto & exacto, cum hymnis & cantibus et vexillis a-
deunt Misteriũ candellarũ diligenti scrutãtur indagine.
Vbi dũ furto ablatam de Ecclia Oĩm Sanctorũ Monstran-
tiã Corpore Chri Sacratissimo Illustratã, comperissent,
Illam ad Eccliam oĩm Sanctor processionibus hõre oĩm vrbis
Ecclias referunt Eccligue restituunt. Excellentissimus
aũt Casimirus Polonię Rex, prodigiũ huiusmodi tam memo-
rabile et insigne ad se et propter se ratus accidisse, in loco
inuentionis tam inefabilis Sacramenti, quãuis paludino-
so et ceroso, deuouet se insignem Eccliam in titulũ & hõ-
rem Corporis Chri et fundatur et muratur. Nec mora
anno altero, votũ quod anno trãsactionũ cupauerat, sol-
uit. Et Ecclia in palude inuentiõis Corporis Chri parro-
chiali fundata, et parrochia quã Ecclia S. Laurentij ex-

antiquo habebat ei adiuncta Chorū nobilissimū & Sa-
cristiam cocto latere initiat, Calicibus, Crucibus, Cas-
sulis, ceteriisq; Clenodijs munificentia Regia exor-
nat. Quo parum contentus Titulū Corporis Chri, qua
Ecclia S. Francisci a primena sua fundatione clari-
ficata illustrataq; fuerat. Fribus minoribus prece
precioq; contentatis, vt solidior sua fundatio, vetusto
titulo abrogato permaneret, procurat extingui. Villa quoq;
Bawol in suā ditiom proprietateq; traducta. Oppidum
populosū muris communitū temporis processu, Monaste-
rium quoq; insigne, in decus & titulū S. Catherine or-
dis frum Heremitar beati Augustini, illic, vt cora cerne-
re libet, constituit. Chorum quoq; eiusde Monaste-
rij magnifico & liberali sumptu, vsq; ad integrū muro
coctili et excelso, cū Sacristia locauit. Cui expost
denotio fideliū Corpus laterali muro Capellis amplia-
tū adiunxit Quā Vladislaus Scds Polonie Rex Casi-
ro et Ludouico succedens, in Regulare ordinis Be-
ati Augustini Canonicor regularium, quē admodū in-
ferius narrabimus procurauit transferri.

Ioannes Grothois

Cpūs Cracouiēn moritr qui vsū pallij pro Cpō Cracouiēn à Pontifice obu

tinuit & optimus fuit Ecclię et religiōis defensor.

Quinta die Mensis Augusti, Ioannes Grothonis Cpus Cracouiēn, in Oppido suo et Curia Nawrzinczicze, postea: qs ex Auinione, vbi negotia Regni Polonię contra Cruci: feros apud Sūmū Pontificem promouebat redierat. more Catholici pręsulis, ōibus Ecclię Sacramentis perfunctus moritur. Et in Eccłia Cracouiēn in capella S. Ioānis Euangelistę tumulatur. tā patrię quā Ecclię suę Crac. amator defensorqs mirificus. Nam ne sui prisci fulgoris per successiōm temporis, quo Metropolitico Iure negligētia suor predecessorū interrupto preminebat frustraretur decore eam ronali qd pallium beati Petri appellatur in Auinione existens, per Summū Pontificem Benedictū Papam innouari ornariqs ordinauit. Cuius vsu Crac Ecclia, ab illo tępore in hanc diem obseruat. Quaquidem prerogatiua et Ceteras Ecclias Polonię priuilegio & vsu antecellit, et dignitatis Jurisqs Archiepalis propitia

diuinitate sibi reddendę se fuisse futurãqs esse debere, dignã attestatur. Mollienti Casimiro Polonię Regi in fũdo et Villa Cracouiẽn Ecclię Sokolniki nouũ Oppidum ex quo Scarbimirien Oppidum propter propinqs vicinitatem desertum iri constabat erigere, publice restitit. Censurisqs Ecclia sticis regem a cęptis desistere coegit. Ita vt R ipse enormi iniuria discussa, et ab Erectione pręiudiciali Ciuitatis cessandũ. et sortem quã nõdũ Ecclia Crac. in villa Sokolniki habebat, adiecit, pręstans per lr̃as suas. Oppido Skarbimirien amplas libertates. et Epũm Crac. Ecclię S. Ioañis Baptistę Skarbimirien. patronũ regnoscens. Sedit Annis decẽ & nouem Hinc Petrus Shitzik de Falkow genere nobilis de dõ et familia Doliwa, Regni Polonię Vicecancellarius, Præpositus S. Floriani, et Cantor Crac. per Electione Canonicã. voto vnañi de eo celebratã succedit.

Necem fr̃is vlturus Ludouicus Vngariæ Rex Sicilĩa occupat et necis Authores punit. Beneficio tñ Papę Ioañã Regno restituitur Ludouico cedẽte.

Frequenti robustioriq; exercitu pro vindicando Ger-
mani sui Siciliæ Regis sanguine Andreæ et ad ulciscendū
facinus atrox Ludouicus Vngariæ Rex comperato. Et cū
nonnullis Italiæ Principibus. et signanter. Mastino de La-
scala Dño Veronen amicitiæ intelligentieq; firmato fœdere
de Mense Nouembri. per Veronā. Ferariam. & Romandeo-
lam itinere terrestri Neapulia ingressus cedeigne. et gla-
dio illā plurimū afflixit. et omnibus Siciliæ Baronibus &
Ciuitatibus se illi in detestationē sceleris per Joannā Re-
ginā patratū apud Narbonen prouintia se cū viro altero
Loysio continente dedentibus. Ludouicus Rex Trīs sui
necis authoribus interfectis aut proscriptis. Regimen
Siciliæ, pluribus Mensibus in pace, obtinuit, donec Seque-
stro Romano Pontifice Clemente sexto, qui Legatum
ad litem dirimendam Guidōm Portuen Epūm Cardinalem
misit. Pax his legibus dicta est. vt Joana Regnū recupe-
ret. Aduersari aut Polonice Apostolicæ ordinationi. Ludo-
uicus Rex turpe ratus. cum & mortalitas pestisq; Nea-
pulim peruasisset Trinarria relinquere coactus in Vnga-
riam rediit. et Joana Siciliæ regimen fauore Aplico resumit.
Filium tñ Andreæ Joannē Nepotem suū. ex Joanna susce-
ptum secum in Hungariā deduxit. Qui sub paucis diebus
fato absumptus est. Joanna Regno excedens Florentiā

ꝑm ob antiquũ ius amicitię inde in prouintiã cõfugit. Mox in Regnũ abeuntibus Hungaris restituta est. Fortunã secundam ad extremã vsqꝫ ætatem experta Regnũqꝫ tenuit summa pace supra prudentiam muliebrem adeo, vt nullo sub Rege floruerit magis.

Henricus Dusemer Magr Prussiæ extinguitur sufficitur Vinrich de Knyprode qui Lithuaniam cum exercitu inuadens vastat. cui taliõm Lithuani in populanda Prussia reddunt.

Annus Dñi 1348.

Lustro duntaxat vno in Magisterio Henrico Dusemer Prussię Magr exacto rebus eximitur humanis et in Cpiphaniar die. Vinrich de Knyprode Comendator geralis substituitur in Magrm, qui prĩtias officij sui magis celebres & gratas effecturus, in exercitu copioso Lithuaniam ingressus

Passim districtum cęde, flama et spolijs vastat Cęteros di-
strictus Lithuanicos adire molitus, assiduis imbribus pro-
hibitus, cum captiuis et spolijs in Prussiá reuertitur. Cuius
vestigia Olgerdus Lithuanię Dux, cum fribus Ceysthulo,
Patrikig, et alijs secutus, in terrá Prussię exercitu Catholico
disperso, irrupit Et crudeli ac magna cęde in Chrianos
nullo ferente subsidiú debachatus, patratis multis spolijs
et exustionibus, septingentas insuper Catholicor animas
captiuas ducens in Lithuaniá spolijs onustus reuersus est.
Nec multo post, Dux de Smoliensko, cum nouis Lithua-
norú et Ruthenor copijs Prussiá circa Castr Labijow
ingressus, singula in circuitu complet igne, ferro, et vastitate.
Comendator aút de Labiow, belli fortuná tentaturus copijs
suis quamuis longe imparibus in aciem eductis Cum eo con-
fligit. Cadentibus itaq3 ex parte vtraq3 plurimis, cędit
Cruciferis victoria. Et Lithuani cum suo Duce Smolnen,
acti in fugam, dú flumen ad qd pugnabatur more tumultua-
rio superare contendunt, plures illic abundis quá ab hostili-
bus manibus in pugna suffocantur. Sed et Smolnen Dux in
eodé flumine submersus celebriore victoriá apud hostes, sed
infestiorem Cladé apud suos effecit cadauer eius ex insi-
gnibus cognitú. Lithuanis ad Castr Viclunia per Comenda-
torem de Labijow, remissú est, et incédioritu patrio crematu.

Grauis Epidemie pestis apud Polonię Regnum seua mortalitate in vniuersos irruens, non Poloniam tãtũmodo. Sed et Hungariã, Bohemiã, Almaniam, Datiã, Frantiam, et fere uniuersa Chrianitas et Barbarica Regna, horrenda vi quassauit. Quam cũ nonnulli ex occasione Iudeor veneno ętheri imiscentium ortam fuisse comentarentur. Iudei in pluribus locis trucidati & combusti sunt, alij suspecti, nonnullis ut Christianor manus euaderent, se vxores. filios. filias, et propinquos necantibus, pręter paucas prouincias et Ciuitates quę illis propter auaritiam pecunijs corrupte pepercere. Ad pestis quoqz malũ, terrã motus inges, die veneris Conuersionis Sancti Pauli ortus accessit. et per omnes Catholicor et Barbaror nationes discurrens multis insignibus Ciuitatibus corruentibus, nonnullę etiã funditus deletę et absorptę sunt, Vt vix illar discerni possint fundamenta. Cępit aũt pestis prædicta Epidimię in Mense Ianuario in Pontificatũ Clementis Sexti Ano

eius

eius Sexto, et durauit per septē Menses cōtinuos, duobus mo:
dis agitata. Primus quidem tendebatur duobus Mensibus,
per Febrem continuā & sputū sanguinis moriebanturq;
patiēn infra triduū. Sēds tendebatur quinq; Mensibs
similr per febrem continuā apostemata et autraces, quę
in exterioribus potissime sub assellis, et ignimibus ir:
rūpebāt, qui patiēn infra dies quinq; extinguebant. Tā:
te vterq; contagionis, ut nō ex conuersatione tātūmodo
et anhelitū, sed ex solo aspectu infectio pestifera seque:
retur, horrebantq; et fugiebant parentes curare natos,
et nati parentes, execrati, alij alteros, videbāturq;
charitas mortua, spes prostrata. Ab oriente in occidē:
tem se protendens totū fere mūdū adeo infectione sua
atriuerat, ut vix quarta pars mūdi hominū putaretur
relicta.

Petrus Shirzik electus Cracouiēn pro confir:matiōe Auiniōm ad

ubi negocijs coactus regni annū agens moritur. Papę
tandem prouisiōn Bazantha in Epūm Crac. cōsecratur

Quamuis Electionis suę cõfirmatiõm Petrus Shirzik Cracouien Epũs electus potuisset per nũtios (non enim aliquis reperiebatur competitor) expedire. Beneplacito tñ Casimiri Regis deferens, qui nonnulla ardua, publicè et priuatim apud Sedem Apostolicam impellebatur petere, personalr se in Auiniõm contulit. et Regni et sua negotia expediturus. Electionis aũt suę a Clemente Papa Sexto, confirmatione facilr obtenta, du anno integro in ebeundis expediendisqs rebus Regis et Regni quę plus difficultatis grauitatisqs quam suę habere noscebantur. Auinione versaretur, pressus egritudine. Sexta die Mensis Junij moritur, et Auinione tumulatur, cuius morte secuta, Clemens Papa prędictus Capituli Crac. electione non expectata, Bodzanthę de Jankowo, de territorio & districtu Gnesnen. nobili de Domo Roze. Decano Crac. Qui præfatũ Petr. Shirzik Epũm in Auinione comitabatur de Eccl'ia Crac. promidit, et consecrari in Auinione mandauit. Qui prouisiõm & consecratiõm prafatas, preter spẽ sortitus in Polonia reuersus a Clero et populo Craconien. fauente etiã Casimiro Rege Polonię, cum õi reuerentia susceptus, plenam et pacificam possessiõm Epãtus Cracouien apprehendit

R

Rex Romanorũ Ludouicus moritur eligitur nõ obstante priore electiõe in Romanorum Regem Guntherus quo extincto Carolus imperium quiete possidet.

Ludouicus Romanorũ Rex venatiõm pertractando et agitando feras equo cespitante, uel iuxta aliorum assertiõm per quandam Ducissam venenatus in terrã collapsus. post paucos dies moritur et in Ecclia sepelitur. Nõnulli aũt ex Electoribus. electione Caroli Bohemiæ Regis quam fecerant et Coronatione eiusdem nõ obstante, Guntherum Comitem de Sworczburg in Romanorũ Regem eligunt. crudescebat quoqꝫ sibi infestiores nouerat, per munera placatis inter Gunterũ et Carolũ hactenus agitatum. quod morte Ludouici credebatur extinctum. Cum et Guntherus & Carolus cũ magnis exercitibus pararent se ad

Guerram. Interim aut Gunthero humanis absupto Carolus im:
perium pacifice possedit electoribus.

Nona Februarij Elisabeth filia Bernardi Suidnicen Duc.
neptis germana ex sorore Casimiri Polonię Regis, et Con:
sors Henrici Oppolien Duc. primi moritur. Et apud frum minor
in Oppol Monasterio sepelitur.

Casimirus Rex
terras Lukouien. Brze:
sten et Chelmen à Li:
thuanis acquirit. &
regno incorporat elatus victoria reliquit vxorem
et multas concubinas fouet de quo per Pontificem mo:
nitus spiritualibus infestus villas Floten Episcopi
Cracouien occupat super quo per Viccariu Cracouien Ec:
clesię ab Episcopo monitus. Viccarium in fluuio iussit suf:
focari.

Annus dni 1.3.4.9.

Frequenti

Frequenti et copioso Casimirus Polonię Rex ex equi-
te et pedite comparato ordinatoqꝫ exercitu. Terras Rus-
się reliquas, quę nondum suę parebant imperio. ad subi-
iciendū eas sibi ingreditur, et primū ad terram Lucʒsko.
Quam tunc Lubardus Lithuanus filius Gedimini, eiectis
antiquis Russię Principibus cū nonnullis alijs pertinen-
tijs occupabat, applicat, et obsidione Castra Lucʒsko. &
Vladimirium cingens, ea manu robusta conquirit. Dein-
de ad terrā Brzesten promoto exercitu, infra paucos dies
totam terram et Casty Brzesten in suā redegit ditionem.
Cętere enim munitiones minus fortes, per suos possessores
sponte dedebantur. Ad Chelmen posthęc terram descē-
dit, et Castro Principali Chelm crebris proiectionibus
Bombardar expugnato, multis fortunis et Clenodijs no-
bilibus illic potitus est. Cętera oia post Castri principalis
acquisitiom in obedientiam Regiam venere. Nonnullor
aūt Ducū Russię, plures eni ea tępestate exctabant,
precibus placatus, eos in gram et feudū suscipit, & iura-
mento fidelitatis et omagij suscepto, oia quę iuris eor
esse dinoscebantur restituit. Terris itaqꝫ prędictis
tribus per eū conquisitis, debitoqꝫ ordine compositis,
& Capitaneis Polonis in Castris principalioribus loca-
tis, gloriosus triūphator cū militari & totius populi sa-

more, quo per ora oim Statuũ sua prouidentia in ordinã-
dis et celeritas in conficiendis negotijs celebrabatur, in
Polonia redibat. Cui Cracouia venienti et tot triumphos
multipliciaq3 hostium spolia secũ referenti a processio-
nibus oim Eccliar, et a statibus oim ordinũ obuia itũ est,
et Rex ipse cum magna pompa et gloria, precedẽtibus eũ
militaribus copijs, et subsequentibus captiuis, Crac. in-
grediebatur, in oim cospectu mirandus & gloriosus. Mul-
tos enim habebat admiratio simul et voluptas. Ad Rex
ipse tres terras notabiles, facili et breui conquisitionẽ,
sui Regni Polonię adiecisset imperio, præsentiũq3 rerum
exitus futurorum euentuum et consumatiõm eorũq3 fi-
nem adque operationes suas dirigeret, portẽdebat, nes
spes, et opinio eorũ Iuditium fefellisset. Ne Rex ipse,
vt et opinio naturale et pene prope est fortunato et victo-
ri ex successibus scdis insolescere cepisset. His siquidem
elatus, auferente sibi cursu prospero, rectũ modestũq3 quo
ãls vigebat sensũ ad incontinentie, impacientieq3 pestes
diuertit, quibus adeo imoderate vsus est, vt fulgore
sui Principatus magna caligine obfũderet et glorioso-
rum suorum famã celeberrimã, in ignominiã cõfusiõmq3
precipitaret. Dũ etenim coniugali reuerẽtia pessundata
per licentię campos discurrerent, et consorte sua Heduigi

als Aldeida femina tã forma quã moribus honesta, spreta & contempta concubinarũ amplexibus publice et priuatim frueretur. quarũ greges in Opoczno. in Czchow, in Krze:czow. et pluribus alijs locis quasi quasdã turpitudinis officinas locauerat. Dum quoq3 et Pontificũ et Baronũ suorum salubria monita et consilia. sępius illũ carpẽ:tia negligeret. Sũmi Pontificis Clementis Papę Sexti rigoroso processu, Pontificum Ecclię Polonicę studio impetrato, moneri iussus est. vt concubinis oĩbus a se sequestratis et circumscriptis, in thoro continẽtiaq3 coniugali de cętero permaneret. Terrenas illecebras et carnales petulentias, neq3 diuina, neq3 humana fal:ce in se succidere permitens, ad violandũ quoq3 Ecclia:sticas libertates animũ impellens. villas Zloteñ te:nutæ Epales, que prope Sandomiriam consistunt, per Otthonem de Pilcza Palatinũ & Capitaneũ Sando:mirieñ de domo bipenniũ, tributis & laboribus seruire cogebant. Quam iniuriam Bodzantha Cracouieñ Epus Primũ Ottham de Pilcza Palatinũ & Capitaneũ San:domirieñ, deinde illo obstinatius se gerente Casimirũ Polonię Regem Censuris Ecclia:sticis & processiõibus percellit. ad quos exequendos Martinus Bariczka Vic:carius Ecclię Cracouieñ, cęteris metu Regio se subtra:

hentibus, per Bodzantham Crac. Cpúm directus, intre-
pide Regem adiens. mandatú Epále monendo perso-
nalr expleuit. Casimirus aút Rex. et si tunc in Iram
versus pluribus contumeliosis uerbis martinú Baric-
ka obruísset, manus tín ab eo cótinuit. Expost vero Mi-
litum et satelitum suor, animú suú suapte furentem in-
flamantiú, et eú qui Regem Epálibus mandatis percel-
lere ausus, mortali mulcta dignú iudicantiú, in faci-
nus enorme, dando ípatientię manus consentit. et p̄-
fatú Martinú Baricska in die S. Lucę dispt et mádat
comprehendi, et sequenti nocte in flumen Visla per Ko-
chanú seruitorem et familiarć suum facinoris huiusmodi
prœcipuú administratorć et directorę suffocari. Quo-
quidem facinore patruú suor mensurá partim impleuit,
partim excesśit Boleslaú scdm Sancti Stanislai Cra-
couien Cpi interfectorem exprimens, parentć vero suú
Vladislaú Loktek Regem Kaukeri Vrat Cpi maxila-
torem excedens. Nil itaqs mirandú, si diuina iustitia
ipm et stirpę eius perosa, de solio Regni Polonię eiecit,
Sed neqs aliquem stirpis suę superstitem, singulos eni
qui ex lumbis eius descendere extinctos nouimus, vi-
uere permisit. Inuidia itaqs hostis humani operáte, su-
perseminata tunc fuit apud Polonicú Regnú in potes ta
te

te superbia. in pace discordia, in abundantia luxuria, & in Clerum et populũ liuor. odium. atq; discordia, pessio quoq; et detestabili officij gẽre Rex ipse Casimirus pietati diuinę pro mirificis beneficijs in se et regnũ suum collatis respondit. Qui et seruitute Eccliam grauauit, et in CHRVM. Dñi diram truculentiam peregit.

Magr Prussiæ Lithuaniã vastat et passim in oẽs debachatur cum

Duce quoq; congressus eum profligat.

Vigesima quarta Januarij Magr Crucigerorum de Prussia Henricus. cum quadraginta milibus armatorum qui de Frantia et Anglia venerant, terram Lithuanor ingressus, eam cędibus passim oẽm sexum occidens et ætatem vastat. et dũ spolijs onustus rediret Dux Lithuanicus Kiestut. cum Lithuanis et Ruthenis pugnam cum eo cõserunt, in qua strages vtriq; facta est, et ceciderunt de Lithuanis et Ruthenis decem & octo milia. De Crucigeris Gerhardus. de stegin Comẽn.

dator Gdanen. Item Comendator Dobien. sex fres de ordine. Quinquaginta Milites et plures alij equestris & pedestris ordinis pugnatores.

Pestis apud Polonos viget maxima nec prius finē dcbachādi fecit quam mortales ad pānitentiam versi iram Dei placarunt.

Pestifer hic annus etiam apud Polonos fuit, morboqs Epidimię passim grassante multi mortales tam de nobilitate quam de plebe consumpti sunt. Dum quoqs diuturni mali nullum esset remedium et plures nō domos solum, sed Oppida, villas pestis desertasset homines. ad religiōm conuersi, credēn id malū propter indignatiōm diuinam sceleribus hōim prouocatam accidisse. flagellis virgisqs se mutuo uerberabant. alijsqs penitentię generibus se affligebant donec propiciata diuinitas, pestiferam auram sustulit, et mortalitatis motem cessare fecit.

Sedecima Mensis Junij, Otho Culmen Epūs morbo

ex

et senio grauatus moritur, et in Ecclia Culmen sepelitur In cuius locum Iacobus Canonicus Chelmen, per Canonicam Electiom succedit, a Clemente Papa confirmatus.

Ecclia in Claratūba per Casimir Regem consumaturq; per Iuom erat inchoata.

Eadem æstate Casimirus Polonię Rex, speciali deuotione et religione accensus, moleste quoq; ferēs monasterium Clare tumbę als Mogila ordinis Cistrecien prope Crac sitt a suo fundatore Iuone de Konskie Epo Cracouien. fragmentatum et inconsumatum relictum fore Regiam munificentiam in illud extendens. Murum Ecclię Monasterij prędicti versus meridiem porrectū consumat, tectūq; illi super imponit testudinibus, etiā Eccliam ipsam exornat, inchoans testudines ipsas, a Turri Ecclię ab oriente, vsq; ad finem versus occidētem perficiens et testudines transuersales et ad Aquilonem et ad meridiem.

Lithuani Terras Polonię vastant Rege iã expatrato scelere in fortũnatissimo facto.

Annus Dñi 1350.

Funestam ac sceleratam Martini Baricska Viccarij Ecclesię Cracouien̄ necem. Mandato Casimiri Regis Polonię patratam. diuina clementia. et sibi displicibilem. et cunctis irrationabilem monstrauit. Irasqs suas. nõ solũ in Casimirũ Polonię Regem. sed in populũ suũ Polonicum vertit. et uetere aduersarium Lithuanicum populũ. nõ in arcũ aut gladio confidentem aut certaminis facientem copiam. sed in clandestinis et furtiuis confidentem itineribus. rapta preda fugere assuetum sibi suscitañit. Ea si quidem estate tã dem et hyeme. Lithuani plures fecerunt in Regnũ Polonię. primũ quidem in terram Lukouien̄. Deinde in terram Radomien̄ et expost in Sandomirien̄. subitos & citatos incursus. et patratis pluribus & detestandis cędibũs. rapinis. et spolijs. raptam hominũ predam utriusqs sexũs & pecoꝝ

et pecorum, in Lithuaniam deducebant Excursionesq; subitas et insperatas crebris et interpellatis vicibus facien Regnu Polonię magna vastitate et calamitate, affecerant et vulgus permiscuu, et comune non tam crudelitate efferata, qua pauore et subito ingressu et raptu cocusserant Et licet Milites et Nobiles Polonię, Lithuanor non feren incursioes, copijs Equestrium & pedestrium in vnu coactis, iusto exercitu et æqua acie cum illis in particularia descendisset certamina. volen chara rusticor suor, amicor & colonor tam corpora quam pignora per eos rapta, et de illor potestate excutere in huiusmodi tm particularibus congressibus, sequebatur, permittente Dei occulto iuditio. Polonorum fuga, et Lithuanis, licet et incruenta, cędebat victoria. Abstulerat enim Deus in vindicta mortis Chri sui et alior facinorum, a Rege Casimiro Polonię et populo suo oes felices successus spoliatuq; donis gratuitis pluribus casibus obruebat aduersis. et oia quę agebat agereq; disponebat, aut in contrarium recidebant aut in irritum, & populus suus cu Lithuanis aut Ruthenis prelia aut certamina particularia exercens, victus in manu cadebat hostili. Rex quoq; ipse cu actionibus et molimentis suis, apud uicinos et hostes patebat contemptui, & iustis ludibrijs. Vt ta ipse quam oes sui, tot infelicibus suc-

cesibus fracti, tot funestis cladibus obruti, manu domi
super se pro scelere presbitericidij comisso. et nodum di-
gna penitentia expiato, uociferarentur vibratam.

Pro Epiphaniay die. Jaroslaus Archiepus Gnesnen.
Synodum prouincialem apud Oppidum Kalis tenuit
In quam Bodzantha Cracouien, Albertus Paluka Posnanien,
Sbilutus Vladislauien. Clemens Plocen. Joanes Lubucen,
Przeclaus Vratislauien Epi, cum suis quisq; capitularib⁹
conuenerant.

Ludouicus Vngarie Rex Siciliam vastat suasu tñ Clementis

Papę à debachatione quiescit Carolo tñ Roberti comisso
suo exercitu eandem populatur.

Fraterne necis et iniurie recordatione, que retracta-
do alitur. Ludouicus Hungarie Rex iterum exercitu
in Neapuliam cu gentiu propriarum et mercenariorum
bore, contra Joanna Sicilie Regina pergit ire, et circa
diem S. Georgij Seuis egressus, per mare Neapuliam tn-

greditur

greditur igne eam et cędibus uastat. Castra conquirit. Vr:
bes euertit, vltiōm in plures extendit. Donec rogatu Cle:
mentis Papę Sexti. furore indignationis temperato, quie:
scens Romam venit. Vbi iusto h̄ore exceptus et tracta:
tus exinde Pañonias reuertitur. Quiescere t̄n nō valēs
Carolum Roberti filium, cum exercitu in Neapuliā remit:
tit, qui pęnas interfecti viri ex Ioanna reposceret. Et
hic deletis Ioannę copijs et capta Neapuli. Sicilięq3
Regno in suā potestatem redacto. Ioannā in noua Ar:
ce obsedit. Sed Ludouico Andeganēn ad eū deliberā:
dam, cū nō exigua manu veniente, ad exhortatiōm Pa:
pę, ne sanguis Francor̄ collideretur obsidiōm soluit.
Paulo t̄n post præfatus Carolus Duranchinus vrbam
Papę. cuius stultitia ne dicam furore scisma tunc in Ec:
clesia excitatū est, cohortatione & solatijs adiutus, vni:
co prelio Reginę exercitu fuso ac deleto. Reginā annis
confectam puluillo ori superiecto, ad mortē cōpulit.

Carolus Romanor̄ Rex in Regem Bohe:mia Pragæ Coronat̄r

Quarto nonas Septembris Carolus Romanorum Rex et Marchio Morauię pri suo Ioanni Cęco in Bohemie Regno tam naturali Iure quam Prælator et Baronũ Bohemię Regni, voltroneo assensu et approbatione, succedens. In Pragen Ecclia, per Arnestum primũ Pragen Archiepũ coronatur, et iniungitur Bohemię Regem et Consors sua Blanka filia Francor Regis in Reginam.

In Bregeñ Oppido Ecclia S. Heduigis

Fundator, dotatur, erigitur.

Sub titulo & honore Beata Heduigis electę in Oppido Bregen Collegiata Ecclia, per Principes Legnicensem Ludouicũ & Venceslaũ filios olim Boleslai Legnicen et Bregen Ducis, fundatur dotat erigit & congrua pro Canonicis & Vicarijs illic diuina & ministeria nocte et interdiu expleturis, assignatur Salices nepotes quos pm Deo. deinde protauę sue Beatæ Heduigi, id sacrificium huncqs Korem impendere contingit.

Lichuani

Lithuani terras Leopolien. Belzen. Chelmen. & Brzesten depopulantur & Castra intercipiunt quos postea Rex profligit & Ducem capit.

Annus Dñi 1341.

Crebram Terrarum Regno Poloniæ subiectarum Lithuani Principes viden vastatiõm sibi impune prouenisse, ad attentandum maiora ausus sumunt, et exercitu haud contemnendo tam ex Lithuanis quam ex Tartaris et Ruthenis, his quoq3 gentibus quas ad seruitutem abduxerant, congregato, versus Leopolim procedunt, et ab expugnatione quidem Ciuitatis et Castrorum Leopolien. Jam enim illa Casimirus Rex Poloniæ Muris fortibus et altis fossatisq3 profundis munierat, abstinent Omnes tñ villas in circuitu et oppida ignobilia, spoliant, et quosda ex hominibus et habitatoribus trucidant, aliquos in seruitute abducut. et deinde passim incendia difundunt. Ex Leopolien aut terra versus Bels diuertunt. Et Castro Belzen conqsito

etiam ad Castra Vladimiriam & Brzesczie applicato exer-
citu diuturno tempore illa impugnando vtrumqs, non fe-
rente Casimiro Rege obsesis opem perditiom accipiunt &
Terras quatuor notabiles et secundas, vocat Belsen, Via-
dimirien, Chelmen, et Brzestcen à Regno Polonię abstra-
hunt, et earum se constituunt dominos et possessores.
Ex Castris aut huiusmodi, quorum vnum vocat Brze-
sczie, Casimirus Polonię Rex cocto latere firmare cę-
pitat, Lithuanis patebant in Polonię Regnu crebre ex-
cursiones. Antequam enim Castrum Brzesczie iuris sui
fecerant difficiles illis et periculosi in Regnum Polonię
aditus erat. et sepe illic aut de prope, aut stragę in suis,
aut raptorum restitutiom perferre cogebantur. Situ emi
illud Castrum optimum habet, paludinibus longe versus
Poloniam protensis, et limosis gurgitibus, alueoqs flumis
Bug qui in illo loco vada raro prębet, alijsqs qualifi-
cationibus, plurimis natura consitum et munitum. Vt
quasi quidam portus et Janua in terras Lithuanię
et Russię possit astimari. Casimirus tande Polonię
Rex habens in sui solatio Ludouicu Hungarię Regem
in Lithuanos grandem expeditiom agit, et Vladimirien
terram. Castra eius conquirens, etiam Ducem Keisthutom
Lithuanię in quodam particulari certamine cęsis & stratis
Lithuanis

Lithuanis, capit. Qui cũ oĩbus fr̃ibus Lithuanię Ducibus et suis terris, se fidẽ Chr̃ianam et baptisma suscepturum. Iureiurando promittens, à Regibus comiter & honeste habitus est, sed violato iuramento Reges deludens noctis tempore effugit.

Esonka et Otho Poloni soliti exercitũ paganor̃ ꝑ latebras tute ducere, dũ Iagiellom̃ Ducem cũ exercitu ad vadum Vislæ noctũ traducere vellent deceptus multa millia suffocat & illic pro proditiõ plectitur capite.

Sub ea quoq; tempestate et flagello, ob scelera Polonorum diuinæ vltionis uindice gladio in Polonos im̃isso, non deerant scelerati Polonię imposteros magis quam filii, latrones quam Milites et in propriã patriam

proditores Qui cũ Lithuanis Barbaris iungerent societates et comertia, et detestabili mercede accepta, ductũ illis per saltũs stagna paludes & flumina, quo inopinatiores Polonię Regno accederent, praberent. Inter alios aũt Petrus Psonka de Babin et de Radawiecz terra Lublinẽn terrigena de armis Janina & Otha de Scae. Karzouicze de armis Bipenniũ proditores et ductores insignium habebantur. Is et locor et vadorum peritus. cum aliquotiens rem nefariam inducendo Lithuanos in proprię patrię perniciem peregisset, et pro voto illi cuncta succederent, nec scelere nec metu Dei, neque crudelitate, qua Lithuani ingenus suũ, & in contubernales suos grassabantur auri et donorum cupidine, et qd prędijs suis et villis a Lithuanis parcebatur inescatus, reuocaretr Contigit vltiõm, dño amplius teterrimo farinus suũ non ferente, vt iuxta morem solitum, a Ducibus Lithuanię Jagiellone et Skirgallone ad explorandum vada fluminis Visla, et ne quid hostile à Polonis in ea quam tunc agebant incursione paterentur, prẽmitterentur. Is cum exploratis et prouisis singulis Visla inflatam vndis inueniset, haud longe tñ a Janichostẽn Oppido, vado clam nocte egre reperto virgis altis alueo infixis, illud quam diligentissime consignans

gnans ad Lithuanos reuertabatur. Interim vero Piscato-
res Poloni, virgis et signaculis proditore abeunte depre-
hensis, et quid significarent facile intellectis infundũ pro-
fundiorem Vislę villas infingunt, et transponunt. venit
post, noctis silentio, quo facilius Polonos falleret & op-
primeret Lithuanicus exercitũs, et Petro Psonka illũ
in trepide iuxta signa irrũpere et superare flũmen qua-
si vadosum iũbente, a vorticibus Vislę illũ facile hauri-
entibus, in aliquot milibus absorbtus & suffocatus est.
Quo malo Duces Lithuanię Jagiello & Skirgielko de-
territi, et proditori Petro Psoncze, existimãn illũ dolum
in se admisisse iurati, exprobrata fraude, caput gladio in
rippa auferunt, et per dies in latibulis saltuũ quiescendo,
noctibus tantummodo, ne a Polonis pręocuparentur per-
moti, post tam insignem suorũ cladẽ turpi fuga in Lithua-
niam, a Polonorum proditore iustissima pęna exacta re-
uertuntur. Processu aũt temporis Jagiello Dux Lithua-
nię in Regem Polonię assumptus, vtrũq3 proditorẽ pęna
insigni mulctat, & Petri quidẽ Psoncze hęredibus, au-
fert villam Krozonow, quæ & in hodiernũ diem fisco re-
gio applicata, sub Castro Lublinẽn manet, hęredibus vero
Othę aufert Sczekarzowicze. Quã in extrema ætate a-
gens, Zaklicze, Tharlo, eiusd Othõis nepoti, multis inter-

cessoribus et eiusdē Zaklicze meritis virtuosis fatiga:
tus restituit.

Bolesłaus Masouię et Plocen Dux Fatis absumptus

Absumptus est ex vita ex ea expeditione
xiii Calend Septemb. Boleslaus Masouię & Plocen
Dux filius Vankonis Et in Eccliam Plocen relatus illic
sepultus vir optimor morum, & ea pręcipue virtute in:
signis & clarus, qd iura libertatesqz Ecclię, nō sine:
bat, a quoqz ledi aut offendi, sed illar acerrimus exi:
stens propugnator & defensor: pr & amicus Ecclię me:
ruit vocitari.

Absumptus est & Magr Prussię Henricus Dusemer apd
Marienburg sepultus, cui Vinricus de Kinrode successit.

Ex Vngaria multi mortaliū motu pestilentię

profugi, sectā quandā instituūt in Poloniā quę per
Epos dissoluitur.

Pauore

Pauore pestis et mortalitatis, quę multos mortalium
presertim apud Hungarię Regnum subito inuasit et ex-
tinxit, pleriq3 homines perniciem illius vitaturi, glomerati
ex vtroq3 sexu de Hungaria in Polonię Regnum adue-
niunt. et vexillis eor9 procedentibus, processionalr Ec-
clesias quasq3 obuias. et prasertim in Ciuitatibus &
locis insignioribus ingressi corpora vsq3 ad umbilicu
denudant, flagellis virgisq3 usq3 ad sanguinis effusiom
uerberant, carmen quoddam inconditu, in linguario suo
& lamentationes decantan. Et quamuis secta huius-
modi fuerit aliquanto tempore per Epos Ecclię Polonicę
tolerata credita, a nonullis aliquam religiom cotingere.
Tandem dum pro comperto illustratu esset, sectam, praua-
tam & erroribus quibusdam dum se passim et mutuo ab
enormibus peccatis absoluerent, et illecebris carnalibus
(plures enim fęminę inter illos versate, vteros porrexe-
rant) fore inquinatam, conformi Pontificu Polonicę Ec-
clesię precepto, vczt Iaroslai Archiepi Gnesnen Bodzan-
thę Cracouien, Przeczslai Vrat. Alberti Paluka Ponanien
& Sbiluti Vladislauien, secta ipsa ex finibus Polonię de-
pulsa est, et tandem etia Apostolico interueniente man-
dato, dißoluta.

Casimirus Rex Albtum Cancellariũ Dobrzinẽn ad Clementem Papã p penitẽtia ab eo

dem sibi infligenda mittit. Qui sit obtinuit Vratislauiẽsem Epãtum sub Metropolitico Gnesnẽn retineri et Casimirus per satisfactionis modũ multas erigit Ecclias

Annus Dñi 1352.

Expiatiõm grandis sceleris in nece Martini Baricska vicarij Ecclię Craconien contracti. Ex quo vltiõnũ dño permittente plures clades et aduersi casus et successus continue emergebant, Casimirus Polonię Rex volens efficere. Albertũ Cancellariũ Dobrzinen et Plebanũ Bochnẽn ad Summũ Pontificem Clementem Papam in Auinionem culpã sui facinoris eius nomine recognitur. et penitentiam per Apostolicum infligendum. cum oĩ promptitudine mansuetudine, et

contritioe

contritione suscepturum, & cetera sua et Regni Polo:
nię expediturum Simul quoqs ne Vratislauien Eccliá a
suo Cinesnen alienaretur Metropolitano, quá Carolus
tunc Romanor et Bohemor Rex, miβis solennibus &
spiritualibus nuncijs Tragen Archiepo subijci, Iure Me:
tropolitico magnis instantijs deposcebat, impediturum,
transmittit. Qui illico adueniens a Clemente Papa beni:
gne auditus, facinore Regio in occisione Martini Ba:
riczka patrato Papę exposito et absolutionis bficiu
et modificationem pęnitentię obtinuit. Conditiones
autem penitentia sibi imposita in oibus Casimirus Polo:
nia Rex deuote suscipiens, in corde amoro et cotrito
illas suscepit & peregit Primú eni Ius libertatis Vni:
uersis Ecclię Cracouien Villis reddidit. Deinde Eccliam
Vislicien ad quam speciali afficiebatur deuotione. Nam
parcuti suo Vladislao Polonię Regi multis calamitatibus
aflicto, imago virginis bedicta in lapido desculpta in i:
psa Eccłia Vislicien adhuc apparens, ad quá sepe medijs
noctibus prostratus pro suis necessitatibus explendis,
lachrimosis suspirus recurrebat, subuenire et postulatu
ferre presidiu vulgata est, quadra & posita petra sum:
ptuoso opere, prioori Eccłia que angustes & humiles mu:
ros habebat demollita. Item Eccliam Sancta Marię

Sandomirien. Item. Stobnicsen Ssidlouicen in Zagosc:, e
in Ciargow Eccliam in satisfactiom sceleris et suplemetu
penitentię pulcherimis muris formauit, adificauit e ere:
xit. Et ceteras penitentiæ partes digna satisfactiom nihil
remittens perfecit e absoluit. Obtinuit etiam Albertus
præfatus a Sumo Pontifice, vt Casimiro Regi con subi:
tos Lithuanor insultus pro ea vice, et in superioribus de:
monstrauimus plurimum Regnu Polonię affligen, per de:
cimam quadriennale vniuersus Polonię subueniret clerus.
Eccliam insuper Vratislauien a corpore Gnesnen Metro:
politico scindi, et Pagen Ecclię subiti per publicas concer:
tationes in consistorio Apostolico super hac re sepi:
us ventilatas, prohibuit. Clarissimis e euidentibus
testimonijs ostendens, Vrat Eccliam per Reges e Duces
Polonia fundata, dotatamqs. et fabricata esse, et Gne:
snen Archiepo Iure Metropolitico semper fuisse et esse
subiectam. Et ualde iniquum e acerbu. vt Ducatibus
Slesię, a corpore Regni Polonię pręter equitate ab:
stractam Iura Polonice Ecclię nepharia mutilatione
truncarentur et Ecclię Pragen iniustus e adulterinus
honor, cu maximo Ecclię Gnesnen prejudicię e graua:
mine preueniret du certum esset. Eccliam Vrat et Iu:
ris et dotationis adqs gremij Regni Polonię ac Gnesnen

Ecclię

Ecclię eſſe soli denarij S. Petri. Si de cętero euidentiſſima documenta silerent, prætatione hijs siquidem & alijs pluribus præpositionibus magnę veritatis testimonio subnixis, optimo iuri fauores cesserunt imensi. Et Clemens Papa prædictus. Eccliam Vrat sub Metropoli Cnesnen consistere, et nullo vnqua tempore Pragen applicari censuit, sanxit perpetuo et decreuit. Sub eo quoqz tempore Casimirus Polonię Rex. per vniuersam Dioc. Cracouien deducendis in orea Eccliarū personarū manipularibus decis, inhibitione quam sola indignatione permotus fecerat meliori Samoriqs ductus Consilia xiii Calend Julij. Cracouię no solum abrogauit reuocauitqz, sed certo priuilegio Ecclię et Dioc Crac. concesso. Omnes Colonos & Rusticos, ad ducendum manipularem decima, ad loca per eos & electa decimarum dominis et possessoribus decreuit perpetuo esse astrictos & subiectos.

Olgierdus Lithuanię Dux Tartaros conduxit vt Podoliam popu-
lentur vastaueruntq;.

Tartari magna glomerati multitudine. et ab Olgierdo Lithuanię Duce donis et promissionibus varijs illecti, Terram Podolię Regno Polonię subiectam, varia cede & spolijs vastarunt. Cirandi enim prafatus Olgierdus Dux Lithuanię cruciabatur spũ, et Casimirus Polonię Rex plenam Leopolien terra possessiõm, mortuo Boleslao filio Troideni Ducis Masouia, nactus fuisset, hic Olgerdus genitor fuit Vladislai scdi expost Polonię Regis. Q in gentilitate positus Jagiello vocabatur.

Clemens Papa Sextus cũ sedisset Annis x. Mensibus vi. diebus sedecim moritur et in maiori Auinien Ecclia sepelitur. Cui per Electiom Cardinaliũ succesit Innocentius Papa Sextus Leonicen. amator religiosor. Qui in Monasterio Carthusien prope S. Andrea in Francia, fundat & dotat. Eidemqs ordini, specialem ad illũ gerens fauorem plura et singularia priuilegia cocedit. Canonũ peritissimus.

1.3.5.3.

Lithuani maxima damna inferunt Polonis quę prohibiturus Casirus Plocen Castr. & Ciuitatem muro cinxit.

FREMITV magno et furore Lithuanor Duces, Olgier: rich, Kijestuch, Skirgielo succensi. Qui Casimirus Polo: nię Rex cum nepotis sui Ludouici Vngarię Regis assis: tentia personali, terras et districtus Russię ab eis oc: cupatas hostilr vastauerat, et Vladimirien terram in suam redegerat ditiom, satagebant contiñe de ea invasi: one se ultum iri. Lubardus itaqs Lithuanor Dux, fortio: riqs poterat exercitu cũgesto secretius quo poterat, ad Halicien Ciuitatẽ, quę iam tunc per Casimir Regẽ tene: batur. Septima die Mensis Julij perueniens Treugis quę inter Casimir Regẽ et Lithuanos iureiuran firma: ta fuerant, fraudulenter & iniqs violatis, eam com: prehendit, et magna Ciuiũ, et mercator multitudine occisa, ferali etiam stragẽ in fęminas et pueros, qualem barbaricam gens ferre solet factã, plurimis ditatus et onustus spolijs, non audens illic consistere. Ciui: tatem succendens veloci fuga in Lithuaniã effugit, prędã aũt apud Halicz capta, in suis munitionibus Ca: stris et tugurijs deposita. Maioribus copijs auctus versus Jawichost, nona die Septemb venit, et villas atqs rura in quatuor Miliaribus a singulis partibus co: sistẽn, spolijs, cede & igne vastauit. Et antequam Milites Polonor arma sumerent, raptã prędã sustulit

et in siluarũ latibula reduxit. Ne aũt in ceteras Regiones et Principatus Polonię. excursiones furtiuas Lithuani conuerterent. Casimirus Polonię Rex Castra et Ciuitatem Ploceń muro coctili cõmuniuit eo Anno

Congesto ex Lithuanis et Ruthenis Olgierd. Kĳestuch. et Patrĳgik. Lithuanię Duces exercitu. in Prussię terram ire pergunt. Cladem apud Labiow acceptam & subuersionem Smolneń Duc. Quam circa districtum Kesis ingressi seueritatem Barbarica passim in singulos tam senes quam impuberes sęuiendo vastãt. Populationem aũt latius extensam multis mortalibus trucidatis, et plurimis captis, Inter quos quingenti nobiles pręter vulgum & agrestes mirabantur. nullam passi resistentiam. Lithuaniam redierunt.

Ludouicus Hungarię Rex filiã Elizabeth

Regis Bosnę filiam ducit in vxorẽ.

Vigesimã die Mensis Junij Ludouicus Hũgarię Rex. nepos Casimiri Polonię Regis. virgiń Elĭzabeth Stephani Regis Bosnæ. quem Hisupũban eleg voca bant

bant elegantis formę fęminam, desponsat. Et Sūmo Pontifi:
ce permittente, Matrimonialr sibi coniungit. Celebratis ex
more apud Budam nuptijs. genuerat siquidē præfatam
Elisabeth Ludouici nuptam, Elisabeth filia Casimiri
Ducis Gniewskouien, soror patruelis germana Elisabeth
senioris Regię Hungarię Caroli relictæ, et Ludouicū
quarta consanguinitatis linea contingebat.

In Polonia circa finē Maij gelu atq; nix valida et incensa decidit q; tum fertilem maxime annū effecerunt.

Evenit in Polonię Regno Anno eodē Sabbato in
vigilia Pentecostes prodigiosū et nūquā an ea visum
ac sine exemplo portantum. Nam dum Mensis Martię
Aprilis. et maior pars Maij calida, mansueta & apta
tempora ędidissent, frugesqs solis & temporis suaui:
tate in cubinos & aristas succreuissent, et in vbere
frugem peruenture. subito frigoribus imensis cohortis
gelu terrā vehementer pręmebat. Quo aliquantulū

restricto. Nix valida & imensa duorũ cubitor altitu-
dinem faciens. insperate et subito descendit. Omnesqs
Regionis Regni Polonię sua mole cooperiens, homines prę-
sertim agricultura deditos. violento et groſso suo de-
scensũ plurimũ exterruit. pręsertim dũ vsqs in sextã
diem sine aliqua reſolutionis spe perduraſset. veritos.
ne sub tam graui mole et statera. frumentor germina
imbre huiusmodi et niuibus exterminatũ, deuoratũqs in
contigiſset. Verũ vniuerſis Colonis ad tã in auditũ spe-
ctaculum pauentibus. et fortunas suas atqs labores per-
ditum iri fletu et lamentis vociferantibus. pietas
agni celestis afuit. Et quod humanus intellectus &
ratio, ad interitũ credebat descendiſse & pernicię,
vid diuina propiciatio. Quę ex insolitis operibus
vilescentibus et nullã admiratiõm afferentibus quot-
tidianis vult Laudari. vertit in augmentũ et salutẽ.
Niuosus siquidẽ ipse imber sexta die resolutus non
solum fruges vernales et hiemales quibus insidebat
nõ lesit, nec perculit. Immo illas sua placida infusio-
ne quasi quodam rore suauiſsimo adeo rigauit vigi-
ficauitqs Vt nullũ humanũ inocnium per stercori-
satione proueniens. tantã fecũditatẽ & vberitatẽ a-
gris & frugibus afferre potuiſset. Vnde ex admodũ

terribili

terribili & tristi Anno, fœcūdus & hilaris oēm abūdā-
tiam & locupletatiōm secū ferens, apparuit, et Colōs
euentu felicissimo refecit.

Lithuanię Duces in Prussiam debachā-tur seuere.

Annus Dñi 1.3.5.4.

Copijs in frequentiori quo poterant nūo, Orgielth, Kye-
stuch, Patrygik et Skyrgiello, Lithuanię Duces, in ex-
peditiōm coactis. Ruthenor insuper vsi solatus. In
Prussiam terra descendunt. Et regiōm circa Vartem-
berg aggressi, in homines & tecta seuiunt: necatisq3
seuibus & impuberibus, vicisq3 incensis, neq3 Magrō
Prussię Vēricho de Kniprode, neq3 aliquo ex comēda-
toribus, decernere cum Barbaror multitudine audēte,
in Lithuaniā regrediuntur, tā cum pecore & spolijs, q3
cum vtriusq3 sexus captiuis, in miserabilē seruitutē
traducts.

Masouiæ Dux Casimirus filius Troideni Duc
Masouię xxvi Nouembris absumptus, et in Eccliām
Plocēn, ad sepeliendū relatus.

Semouitus Masouię Dux negat pstare omagiũ Casimiro Regi, a quo dum Plocen & Rauen terra priuatur, prę stare debitũ omagium & iuramẽtum coactus.

Annus Dñi 1355.

Vetus ac diuturna, iamqꝫ longo tempore agitata, inter Casimirum Polonię Regem ab vna, et Semouitũ Masouię Ducẽ Ducatusqꝫ et terras suas, partibus ab altera, questio differentiaqꝫ, consurexerat. Exigebat enĩ Casimirus Polonię Rex & requirebat, vt sibi tanquã Polonię Regi, de terris & ducatibus Masouię prędictis solenne omagiũ, & per patentes literas profiteretur et recognosceret, se terrã huiusmodi & Ducatus habere, tenere, & possidere, titulo et Iure feudali: differentiaqꝫ huiusmodi, adtestatas, & notorias Iniurias peruenerat, adeo, vt

Casirus

Casimirus Polonię Rex resistentia et contradictione Semouiti Ducis Masouię irritatūs, et veritus ne Dux ipse in alterius alicuius Regis et presertim Bohemię transiret, per Ducum Slesię sequelam, ditiōm. Vbi monita persuasionis et requisitionis suas perditū iri videbat, altioribus, rigidioribusqꝫ remedijs vtens, tā Castrū et Ciuitatem Plocēn, quam Rauam, et cętera omnia, quę iuris et proprietatis Ducū Masouię erant. In suam proprietatem dominium, et Ius, contraheret, et his tanquā proprijs vteretur, ad eū post mortem Casimiri Masouię Ducis, absqꝫ prole aliqua defuncti, Iure feudi deuoluta sub suo quoqꝫ regimine et gubernatione, tam Plocēn qꝫ Rauen Castra fortibus & insignibus murris perfecta sunt, pluresqꝫ libertates & obseruantię salubres veteribūs seruitutibus abrogatis Ducatibus, et terris Masouię sub sua presidentia accesserant. Omnibus Baronibus & Nobilibus Masouię, Imperiū & regimen Regis Casimiri propter suā iustitiam et aquā gubernatiōm magnopere probantibus. Sanoitaqꝫ & prudenti Dux Masouię Semouitus vsus consilio priori resistentia qua cū Casimiro Polonię Rege, turpe ratus, antiquam sua stirpis nobilitatē et libertatem, alicuius feudi & subiectionis iugo contaminare, certauerat, deposita

in præstatiom̄ Omagij et susceptionē feudi consētit, ad
quod perficiendum cum et locus Oppidi Calisch, et dies
Sancti Joannis Euangelistę dicta fuisset, venit perso:
nalr̄ Dux prefatus Semouitus, cū Nicolao Plocēn Cpo,
vniuersis et maioribus Masouię Baronibus, et in prę:
dicto Oppido Calisien̄ tertia die post Natiuitatem
Chr̄i Casimiro Regi regalibus vestito et diademate or:
nato et Regno Polonię solenne et publicū omagium, cū
suis Masouię Baronibus, Banderia cū insignibus & ar:
mis. Ad pedes Casimiri Regis in trono et solio Regio
consisten̄, proyciendo. Et sibi fidelitatis et subiectiōis
debite, tanq̄z vnico naturali Dn̄o, corporale iuramētū
iuxta morē præstandō exhibuit. Et per lr̄as patētes
et publicas, omnes terras Ducatus Dominia et distri:
ctūs Terrar̄ Masouię recognouit pro se et suis succes:
soribus hābuisse et habere, a Casimiro Rege et Regno
Polonię in feudum, et Jure ac titulo feudali promitens,
seq̄z obligans, cum terris et Ducatibus prędictis tunc ha:
bitis, et inposterum quocūq̄z iusto titulo habendis, in
omni casū, necessitate et guerra Casimiro Regi et Co:
ronę Polonię consistere, et nūq̄z ip̄m Casimir̄ regem, &
Coronam Polonię deserere in aduersis. Ad rescindēdū
aūt cuiuslibet super prę missis ambigenti incredulitat

scrupulū

scrupulum copiam, literarum prædictarum inserendam du:
xi, ex originalibus, quæ in Regio Crac' asseruantur, thesa:
uro fidelr transumptam et hęc talis est.

Nos Semouitus Dei Gra Dux Masouię et Dominus
Czirnen vniuersis tenore prntium significamus et publi:
ce protestamur, ab excellentissimo Principe Casimiro
Dei Gra Illustri Rege Polonię patruo nostro dilecto.
Omnes terras villas seu munitiones, quas vel quæ o:
lim Dux Casimirus pie memorie frater nr habuit. Et
quę ex ipsius morte ratione feudi, quod ipsi Dno Regi
prestiterat Iure obuenerunt, similr in feudum accepi:
mus, vczt Varszouiam, Sochaczow, Wiskitkij, Czie:
chanow, Nowigrod, quod iacet super fluuium Pisz &
Nowijdwor cum eorum districtibus et dominijs, scdm
quod sunt in eorum limitibus situate, pro nobis &
nris genitis habendas et possidendas. Eo Iure quo
feudales similia dominia sponsione omagij domino
præstita, tenere consueuerant. Innouamus insuper
feudum per nos olim dno regi factom, cum nris terris
seu Castris vczt Czirsko, Rawa, Lyw, & Gostynin,
quę Castra ab ipso Dno siue terras in feudu recepi:
mus, et Omagium sibi debite fidelitatis prestamus

promittẽ vera fide et absqꝫ dõlo cuiuslibet fraudis Cum
potentia nr̃a gentis, tam in illa gente quã in antea habu:
imus, tam cũ ea modo ex feudo lucrata, pro nostro posse,
ipsm dominũ Regem nostr̃ Polonię, in õibus guerris expe:
ditionibus, et contrauersijs habitis et habendis. cum
omnibus gentibus paganis vel chr̃ianis, et cõn quasli:
bet personas reges, vel Principes, cuiuscũqꝫ status, vel
conditionis existant, fidel̃ adiuuare et ipsm nõ deserere
in aduersis. Spondemus insuper qd̃ nullam concordiam
aut contractum cum aliquibus hominibus et præcipue
cum Lithuanis inire volumus prater præfati domini regis
scientiam et bonam voluntatem. Et quia Castrum Ploczko
nobis necnon fr̃i nostro bona memorię Duci Casimiro pre:
mortuo per eundem dictum dominũ Regem in duobus mi:
libus Marcarũ Polonici ponderis extitit obligatum. Ipm
exnunc a solutione prędatę pecunię solutum pure fecimus
et quietum. Idem Castrum Ploczko ad possessiõm ipius
domini Regis restituen, tam tempore vitę suę tenẽdũ,
habendum. post exitum vero animę suę etiam prole sua
masculina existente. Nichilominus ad nos et ad nr̃os
filios seu successores pralibatũ Castrũ Plocen cũ tota
terra simil̃ in feudum a suis tamen liberis si quos ha:
bebit tenebimus, sicut et al̃s terras a prędato Dño Rege

obtinens

obtinens. Præterea volumus, qd illa bona quæ tenet Serenissi:
ma Princeps dna relicta Vankonis, possessiones et hęredita:
tes sitas in districtibus Sochaczouien et Crostinien, post
decursum vitæ suæ ad nos in totum pertinebunt. Illa aut
quæ sunt ex illa parte fluminis Visle ad ipm dominu Re:
gem post mortem ipsius ad Ploczko volumus pertine. Vo:
lumus etiam quod si qua donatiom dominus Rex fecerit
in terra Plocen, tam in Villis qua molendinis ratam obser:
uare In cuius rei testiom sigillu nrum duximus appende:
dum Acta et Datha in Calisch in die S. Joannis Eua:
pelistæ. Anno Dni 1355.

Albertus Paluka Posnanien Epus moritur sufficitur Joannes de domo dotiwa.

Pridie Calend Julij. Albertus Paluka Posnanien
Episcopus. Cum aliquanto iam tempore infirmitates
molestias passus esset. Dno illum vocante, in villa
sua Episcopali Solecz mortuus est, et exinde Posna:
niam relatus est. In Eccl̃ia Cathedrali accepit sepultura

Cum Annis septem Posnanien Ecclesię præsedisset Capi-
tulum aũt Cẽclię Posnanien die pro Electione futuri Pon-
tificis indicta et publicata Joannẽ Præpositum Posna-
nien de domo Doliva elegit a Jaroslao Gnesnen Archie-
po confirmatur.

In Romanor Regẽ Romæ per Cardinalem Carolum Bohemiæ Rex coronatur.

In Bohemi tandem reuersus Filium in Regem Bohemię Coronari satagit.

Carolus Romanorum et Bohemię Rex pacificatis per solertem industriam prudentiamq; tyrannis Italię assumpta sibi societate et conductu de Mediolano cum exercitu magno ex Bohemis Polonis et Almanis comperato Italiam profectus. Et ab omnibus Ciuitatibus Italię comiter habituris exceptus. Cand Romam peruenit. Vbi in die Paschę per Cardinalem Ostien ab Auinione missum de mandato Innocentij Papę Sexti

cum

cum Consorte sua Anna filia Henrici Iawrien̄ et Lubanię Ducis et nepte Boleslai Ducis Swidnicen̄ ex qua iam filium Vence: slaum apud Nurumbergam xxiij Februarij M. c.c.c.l i° susceperat, et quam p̄ma mortua Blanca acceperat. Corona: tur et benedicitur in Imperatorem. Qui benedictione impe: riali perfunctus, per plures Ciuitates transitū faciens, et ab eisdem tam censum Imperia debitū, quā munera emūgens cō: gregato satisgrandi thesauro, multa florennor̄ millia Ducibus Austrię, propter dotes filiarū ipsū affinitate propinqua con: tingentium largitur. In Bohemiam deinde reuersus filium Venceslaum vix quadri niuiū agentem in Bohemię Regē ob: tinuit coronari.

Legati ad Ludouicū Regem Vn̄garię missi qui obtinent Iura & libertates confirmari et addi iuxta priuilegium

Ordinante et id tunc optimū censente Casimiro Re: ge Polonię mittuntur in Hungariam ad Ludouicum Hūgarię Regem. Germanū. Ex sorore Casimiri Regis nepotē speci:

ciales, nomine Regni totius Polonię. Legati vc̄ꝫt Joan̄is Castellani Woynicien̄, Florianūs Prapositus et Cancellarius Lancicien̄, Petrus Tribunus, et Pellia subagaso Crac̄., Hij cū Ludouicum Regem Vngarię Bude offendisset, legatiōm eis impositā exponendo, rogant Regem, vt cū Casimirus Polonię Rex auūculus suus, orbus filijs declinet et in sectā et dissolutiōm, et sibi vigore pactorum dudum inter Casimir̄ Polonię, et Carolum Vngarię Reges initor̄ et per ipsū Ludouicum innouator̄ Regni Polonię debeatur successio. Regni Polonię Prælatos, Duces, Barones, Militares, Nobiles & Ciues in euentū successionis huiusmodi de opseruandis & manutenendis Priuilegijs, libertatibus, Juribusqꝫ et legittimis eorum. Et signanter, qd̄ regnū Polonię millis tallijs exactionibꝫ et collectis, sed nec stationibus aut descensibus in loca Ecclesiastica vel secularia, grauabit, sed sumptibus Regijs sibi comparabit necessaria. Et si ip̄m, et nepotem suū Germanū Duce Joannem prole masculina non extante decedere contigerit. Vt prelati, Duces, Barones, Millitares et Nobiles Regni Polonię, eo ipso pactis promissionibus, Juramentis et Omagijs, sibi et fr̄ibus suis in euentū mortis Casimiri Polonię Regijs præstitis, intelligantur soluti, per suas patentes lr̄as in Regnū Polonię refferendas, certificet et assecuret. Ludouicus aūt Hungarię R̄ cum Legatos Polonię iusta oīa

et æqua

et aqua postulasse, cũ Consiliarijs digessisset, singulos articulos benigniter concedendos et specialibus lris roborandos decreuit. Literay ipsay tale est exemplar.

Copia priuilegii libertationis Regis Ludouici.

Nos Ludouicus Dei gra Hungarię, Dalmatię, Croacię, Rauię, Serwię, Gallatię, Comauię, Bulgariegz R. Princeps Gallerwianus et honoris montis sancti Angeli dominus. Significamus quibus expedit vniuersis, praesentium per tenorẽ. Qd cũ Joannes Voynicien, Florianus Praepositus et Cancellarius Lancicien, Petrus Tribunus, et Pellia Subagaso Crac. ad nostram accedẽ presentiam, nobis ex parte vniuersorũ Regnicolay Regni Polonię, super concedendis eisdem clementer articulis infra-script. humilr supplicassent. Nos eorũ imo verius ipsoy regnicolay ex actionibus gratiose inclinati, promittimus & assumimus bona fide, absqz oi dolo et fraude, verbo nrro Regię Altis, vt si disponente domine in ius et regimen Regni Polonię prænotati, iuxta formã compositionis seu

ordinationis. inter Sereniſſimos Principes. Carolum quon-
dam Regem Hungarię genitorem nostrum. ipsiusqꝫ soro-
rinũ. in nostri et frũm nostroꝝ personis. dudum inite et
firmate. ac uobiscum nouissimis temporibus innouate. pro-
cessu temporũ succedere nos contingat. nullas collectas.
seu exactiones. nos et nri successores nri et eorũdem re-
giminis in prædicto Regno tempore exigi faciemus a
regnicolis prenotatis. Quas recolende memorię dns vero
ipsius dni Regis. aut idem dns Rex. aliquibus ex causis
vltra consuetam et solitam libertatem. ab eisdem regni-
colis et presertim Prælatis et personis Ecclesiasticis eo-
rumqꝫ villis et populis seu incolis Nobilibus ac eoꝝ
villis et populis. seu Ciuitatibus Regni eiusdem. cuius-
cunqꝫ status et conditionis exigi seu extorgueri feciſſet.
Sed his contenti erimus. quæ ipsi consueuerũt soluere ab
antiquo. quæ ad Camerã Regiam seu ius regale constite-
rit pertinuiſse. Seu constabit sed si Ciuitatis exceptis
tñ Nobilibus dicti Regni Polonię. ac aliqui dictaꝝ Ciui-
tatis de eodem Regno. occurrente aliquo neceſsitatis
seu opportunitatis tempore contribuere voluerint. ad
id faciendum seu soluendum eosdem nullo modo cõpellemus.
Item si per Regnũ illud. quocunqꝫ tempore procedere nos
contingat. descensus. super Prælatos. Ecclias. Monasteria.
ipsoruꝫqꝫ

ipsorumq3 populos supra dictos seu Regni ante dicti Nobiles et eorum Omagiones, populos, vel inquilinos, nō faciemus contra eoꝝ voluntatem. Nec aliquid occasione descensionis exigi fa: ciemus ab eisdem, quod si alius pro faciendo descensu diuertere non possemus, extunc pro nostris sūptibus et pecunia nos pro: curari in victualibus et alijs necessarijs faciemus. Ceterum si in nostri et successorū regiminis tempore, pro aliqua expe: dition̄e facienda vltra fines eiusdem regni procedere nōs ex. pediat, vel eosdem. De damnis sicq3 regnicole eiusdem Regni in eadem expedition̄e, nobiscū aut aliquo nostroꝝ successoꝝ existēn, in nostris aut ipsoꝝ seruitus subierint, plenariem eiusdem satisfactionem impendemus. et ipsi idem impende: re teneantur. Demū si (quid absit) nos, aut dominū Joannem nepotem nostrum Ducem, absq3 herede masculini sexūs decedere contingat. Extunc oīa pacta, conuentiones, di: spositiones, ordinationes, Juramenta, fidelitatis & Omagij ac obligamina quę debet confecta superfacto Regni Polo: nie supradicti, qua nos aut nostros et ipsius heredes contingebant. Eo ipso annihilentur irritentur, et viribꝰ maneant caritura: nec alij successores nostri, preter quā heredes memorati, hoꝝ pactorū occasione ad liquid̄ iuris in eodem valeant vlterius vendicare, s Sed regni: colę ipsius Regni Polonię, super ipsis liberis sit penitus

et exempti ac per omnia expediti. Saluis solutionibus, quinqꝫ millium sexagenarꝝ, grossorũ Bohemicalium inclitę dominę senioris filię eiusdem Domini Regis tempore maritationis ipsius, prout per prædictũ Dominũ genitorem nostrum assumptum fuerat per nos plene et integre eidem persolutis, de quibus in prædictorꝝ compoñis, et irritatiõis ordinationis, et annullationis euentũ, volumus vt nr̃is successoribus seu hęredibus satisfactio impendatur, per illam qui præfato Regno Polonię pręsidebit. Sic tñ si p̃dictum Regnum in nostras vel domini Ioannis Ducis nostrorumqꝫ vel ipsius hęredum manus deuenire cõtingerit, eo ipso, præfati, Rex et Regnũ à debito dictorum quinqꝫ millium sexagenarꝝ sint per oĩa expediti. Pacta autem conuentiones et dispositiones, ac ordinationes quascunqꝫ, et instrumenta confecta, super ipsis temporibus quibus supra, cum oĩbus ipsarꝝ obligationibus ac promissionibus et firmamẽtis quibuscũqꝫ, p̃ntibus, ratificamus et approbamus, et illibata, iuxta conuentiõm contentorꝝ in eisdem formam, sub eisdem sacramenti vinculo promittimus oĩbus temporibus obseruare, insuper oẽs Duces, Prælatos, Ecc̃lias, Ecclesiasticas personas, Barones, Magnates, Proceres Millites, Nobiles, Ciuitates, Villas, eorumqꝫ populos et inquillinos, in eorũ libertatibus promittĩus

conseruare

conseruare nec eos cõn illas intendimus aggrauare, vel per alios paciemur aggrauari modo aliquali. In quorum oim testimonium adq; robur præsentes concessimus literas nras duplicis ac pendenti sigilli nostri munimine roboratas. Datũ Budę xx iiii Mensis Iunij, Anno Dñi 1. 3. 5. 5.

Filius Troidini Ducis Masouie xx vi Nouembris assũptus.

Lithuani fere totam depopulantur Prussiam

In vigilia purificationis Sanctę Marię Henricus de Kniprode, Prussię Magr cũ Crucifferis peregrinisq; et proprijs Militibus, Litwaniam ingressus districtum Miedniki et vniuersa Samagittarũ Regiõm populatur et vastat. Incensis autem villis, tectisq;, ac impuberibus senibusq; cęsis, cũ Captiuorũ multitudine et spolijs Ragnetham redyt, vbi Castrũ Ragnetha fortuito igne conflagrauit, et Henricus Magr æquo prolapsus, in dextra manu cõfractus est.

Rex Casimirus Cassat appellationes ad Ciuitatem Maidemburg in iure theuthonico & ius illud trãsfert ad Castr. Cracouien̄ prout in privilegio.

Annus Dñi 1356.

Sublatis abrogatisq; iudicijs legibusq; iniqs quibus Casimirus Poloniẹ Rex vniuersũ Regnũ suum Poloniẹ premi grauari, et pessundari, quo ad Militares et Nobiles prospexerat: Ad abrogandũ quoq; grauamina quibus Ciues, Aduocati et sculteti, cẹteriq; vsum iuris mali de Burgen̄, haben̄, magna et cõtinua mole affligebantur, animũ intendit: vt tam in Militari quam Ciuili statũ oim̄ grauamine vel abusiũ onere sublato, vterq; status æquo iustoq; iure et obseruantia viuens, sub auctore et moderatore tam solicito, et in moribus et in substantijs posset reflorere. Quamuis siquidem iudicia Ciuilia, ex æquo & iusto

tenore

tenore scdm Maidemburgen leges in Ciuitatibus, oppidis, et villis celebrarentur. quia tn a sententijs decisioni: busq; iudicu crebras contingebat prouocationes appel: lationesq; per partes se grauatos existiman, interponi., Appellationem articuli. cum utriusq; partis propositioe et responso, in Maidemburg, unde iura Srzedensia seu Theuthonica habuc ortum, ex pensis et periculis prouo: cantium, velut ad supremum Tribunal, deferebantur. Et quidquid illic responsum sanctitumq; fuisset, id pro perpetua obseruabatur decisione suorum itaq; subditorum grauaminis suiq; Regni comoda et hone: stati. Casimirus Polonie Rex consulens, cum turpe indignumq; censeretur, ut Ciuibus et subditis suis iure Srzeden. litigantibus Maidemburgen ferrent iu: ra, obseruantia huiusmodi. comanicato Pralator & Baronum suorum consilio, velut perniciosam et notiua, et subditorum suorum fortunas et substantias deuora: tem abrogauit, prouocationesq; & appellationes ad Maidemburg. amplius prohibuit fieri, aut factas ad: mitti. Ne tn rigor et processus iuris et iudicij Srze: den abrogatis, appellationibus cedere posset. grauat in dispendium aut lesuram. Ius supremu Theuthoni: care, et eius tribunal, in Castro Principali Cracouien

constituit, et aduocatū per solū Regem legēn. Septē
vero Scabinos, ex certis Ciuitatibus et villis Crac.
vrbi vicinis, de Ciuibus scultetis et Aduocatis, per
procurem generalem Crac. legendos, et quotiens aliqs
tam excessu vel obitū vacaret assumendos. In iure
Srzedēn peritos, constituit: ordinans, vt hij in Castro
Cracouien supremū tribunal iuris Maidemburgēn te:
neant, iudiciaqz iusta exerceant, et responsa ac iura
appellantibus et prouocantibus iux iuris Srzedēn. or:
dinationes et tenores. In vniuerso Regno Poloniæ red:
dant, quod si aliqui responsum in sententiā pro iure
supremo per Aduocatum et septem Scabinos p̄dictos,
ferendam, improbauerint. Et se grauatos per illam
crediderint, ad tribunal regium prouocatiōm suam
interponant, decisione sex Ciuitatū vēst Cracouien.
Sandecēn, Bochnēn, Vislicēn, Ilkusien et Casimirien,
finalem sententiam, a quo deinceps nulli licebit ap:
pellare recepturi. Aduocatum aūt et Scabinos huius:
modi iudicio supremo presidēn. Casimirus Poloniæ R.,
quo onus iudicandi beneuole subeant, et in iudicām
exactam et sollicitam diligentiā ostendāt, prioribus
libertatibus priuilegiauit, et singularibus extulit p̄:
rogatiuis, per patētes lr̄as, infrascriptū habentes tenore.

Copia

Copia ordinationis facte translationis iuris Maudemburgen. ad Cant. Cracouien

In nomine domini AMEN. Quoniam humana conditio dominantis sibi iugo libenter caruisset, et homines libertatem minime abdicassent, dati sunt reges populo, et domi subiectis vt necessaria iustitię & iudicio ac Imperio Regu subesset uniuersi, quilibet, aquo libramine starca lance appensa, ipsi Reges iustitiam ministrarent. Et proinde Nos Casimirus Dei gra R. Polonię necnon Terraru Cracouien Sandomirien. Siradię Lancicię Pomeranieqs Dominus et heres Russię Ad extollenda iustor praconia et transgressorum insolentias reprimendas, animaduertęn regno nostro con decorem et honore illibatas eiusdem regni nostri prater scientiam nostræ regię Mtis versasse corruptelas. Qui cum aduocati Scultheti Scabini Jurati iuditior bamitor. Iuris Theuthonici

dant litigantibus in iudicijs eorum bamitis contendentibus, sententias interlocutorias et difinitiuas in causis quam plu-ribus promulgant dicti contendenti, ad partes remotas. Ri-nen in Maidemburg Ciuitatem, Cui nullo Iure subsunt, & vltra fines regni nostri appellationes et prouocationes in-terponunt nostra Mtis proprio tribunali et solio necnon proprij Principis et domini iure et iurisditionis omissis & contemptis, et in detrimentu regni nostri et regnicolarum nostrorum grauamina. Aduocati autē Sculteti, Scabini, Jurati prædicti regni nostri a contendentibus eisdem pro emendis sententijs a Scultetis in Maidemburg, per nouem fertones latorum grossor Pragen, et nonullas summas pecuniar pro expen exigant et extra regnu nostru in Ma-idemburg pro predictis sententijs emendis transmittunt. per qua honori, decori, Jurisditioni, solio tribunali, illiba-tis nostris prædictis detrahatur, et turpitudini reseruatur Et qd deterius est, dicti Aduocati. Scabini. Sculteti. Jurati, Jurisditionu Theutonicalium, cum int litigan iustitię red-dere deberent complementum, difficiles se in hac re redden, ad Ciuitatum nonullar dicti regni nostri Consules. Aduo-catos. Scabinos. Juratos, quibus nulla a nobis super Jure supremo et dandis sententijs iure Maidemburgen a nra Mte regali, nulla prorsus fuit vel est eis specialis ad aligua

loca

loca ipsorum extra eorum loca constituta vltra terminos Ju-
risditionis earum. attributa et potestas ad vendendas Jus
summũ nostro solio et tribunali duntaxat annexũ et senten-
tias aliquas dandum extra fines eorum Jurisditionis ad
alias Ciuitates, villas, et loca nulla eis à nostra regia Mtẽ
auctoritas et concessa. Sed ex quadam temeritate consẽ
coram eis in causis tam magnis quam paruis pecunias com-
pulerunt, ponere non paucas. pro quibus snijas a dictis Ci-
uitatum regni nostri Consulibus Aduocatis, Scabinis, Ju-
ratis. Nullius prorsus ad hęc auctoritate fruentibus, sen-
tentias extraxerunt, et Jus emerunt, qđ viribũs caruit
et non subsistebat iusoũgs contendẽ deludebant sumptib.
laboribus impensis et inexpẽn et earum pęna fatigan mi-
nus contra quæ in nostro regno clamor ascendit &
insinuatio manifestat. Qui Mtas nostra fama deferẽte
et clamore incitante, sine periculo pertransire. et sine
scandalo tolerare. et per nrãm Sertem oculis corruentibus
pertransire non potuerunt. Cum Rodis in Chro pribus
Jaroslao Archiepõ Gnesnẽn Bodzentha Cracouiẽn, Sbilu-
to Wladislawiẽn, Joanne Posnaniẽn, Nicolao Plocẽn,
et Joanne Lubucẽn, Episcopis. Necnon Abbatibus, Præpo-
sitis Decanis, Archidiaconis, ceterisgs Prælatis & Cano-
nicis, tam Cathedralium quam Collegitar et aliarum Ec-

clesiarum Capitulis et beficiatis. tam secularibus quam re:
gularibus exemptis et non exemptis Magnificis. Castella:
nis Pallatinis Cancellarijs. Succamerarijs. Judicibus.
Subiudicibus Baronibus. Millitibus. et Nobilibus. Con:
sulibus. Aduocatis. Scabinis. Juratis Ciuitatu Scultetis
et officialibus villarum et locorum singulor vniuersis
Sinodum, Concilium et Conuentiom celebramus. De quor
omnium et singulorum Consilio appellationes. prouocationes.
in dictis Judicijs faciendos à litigantibus. predictis. predictaq3
pecunia emendis, exercendu admittendum. sententiasq3 et Jus
Maimdemburg. Judicibus. Aduocatis. Scabinis. Juratis. Jus ali:
qd absq3 nostra speciali auctoritate per quospiam Judices,
Aduocatos Juratos, Scabinos, litigantes emendu et recipiendu
sententias aut Jus aliqd. et receptis aliqualr standu aut ea pro
Jure habendum sub pena amissionis oim bonor ipsorum. au:
ctoritate nostra Mtis regie inhibentes. volentesq3 nostris p:
dictis regnicolis damna gramina fatigas et suptus remouere
profectum quoq3 et vtilitatem eis, nostroq3 regno et regie Mtis
honorem et decorem ampliare libros Juris Maydemburgen
ordinamus. In eodem quoq3 Castro nostro Cracouien con:
stituimus Jus supremum Theutonicale, prouinciale. vice &
loco Juris Maydemburgen, de libris eiusdem promulgari
debere. sententias et Jura per Aduocatu nostrum, et seytem

Scultetos

Scultetos seu Aduocatos dicti Iuris prouincialis peritos Iure prædicti, quos nostræ Mtis procurator generalis qui pro tẽpore fuerit dicti Castri et terræ nostræ Cracouien. vna cũ Aduocato nostro prædicto, de locis infrascriptis, inter Aduocatos et Scultetos, seu alios scabinos Iureperitos, duxerit recipiendos, nominandos, eligendos, et ad tempora Iuratorũ Iudicio nostro summo prouinciali Castri Cracouien banien:do, more consueto, temporibus competentibus et locis, vcz̃t de Bochnia, Wieliczka, de Dobczicze, de Lipnicza, de Misli:micze, de Ilkusz, de Wolbram Ciuibus Aduocatis de Lipniki, de Szulisszowa, de Irzczebrowicze Scultetis nostrę regie Mtis de Bodzanow, de Calama, de Lapszice, de Scawina, de Ribna, de Liski, Thinczien, de Brzesko, de Cũnow Brzestinen, de Glowiecz Sczirziczen, Abbatis, de Lubocza, de Pobiednik, de Bibicze Swierzinen Præpositis Monasteriorum Aduocatis, et Scultetis, necnon de alijs locis scabinis honestis et circumspectis viris in dictis Iuris Maydemburgen perit, et qui sede Scabinali sunt dicti qd sint septem in numero semper præsiden perpetui et qd septennalis numerus non excedatur. Ad qd quidem Iudicium in numero numerãm summũ prouinciale Castri nostri Cracouien. et Aduocatũ nostrum Necnon Aduocatos, Scultetos, et alios septem, præsidentes eidem Iudicio lato, prædictarũ prouocationũ

et ad appellationem in Maÿdeburg prorumpi consueuerunt,
licitum erit eis ab omnibus Iudicibus. Aduocatis. Sculteti,
tam Ciuitatum quam villarū, quibuscunqs contendentibus
et litigantibus appellare et prouocare, et corā eisdē prosequ.
et finire. et decidere suā appellatiōm. super eisdem et alias
per simplices propositiones, siue appellationibus Ius et sen:
tentias postulare de libris nostris prædictis, Iure May:
deburgēn. Quibus sententijs et iuri ex eisdem promulgat,
auctoritatæ nostræ Regię Mtis decernimus, velut Re:
gi standum et tanguam legem obseruandum nisi aliqui
contendentiū prædictorum duxerint super suis quęstiōibus
et causis ius melius, et sententias proponendum. et ex
eisdem ab ipsis. ad tribunal. et in alium nostrę Maiestat
promulgatorum Iuris et sententias liccebit eis appellare, et
infra tempūs. dum Ius Maidemburgēn librorum nostror, a
nobis super eorum prouocatione obtinere certos Cōmissarios,
quos volumus et decernimus. fore Consules Ciuitatum. Vn:
de ipsi appellantes nominauerint alteri parti non suspectas
de qualibet Ciuitate per duos Consules. vēst de Crat: de
Sandomirien de Bochnia. de Vielicska. de Casimiria. de Il:
kusa, qui ex nostra speciali cōmissione. decident appellatiōm
et finem negotij appellationi causę imponent. Et ne præfati,
Aduocatūs noster et aly Aduocati Sculteti et Scabini septę
prædicti

prædicti perpetui presidẽ. Circa iuditiũ nostrũ et Jura pradi:
cta dando et laborando supercisdem dies suos inuanũ expo
nant, vt litgãn prædicti laboribũs, fatigis et expẽn more
pristino grauentur. Constituimus obseruandum in antea
pro qualibet sententia danda duntaxat per septem scotos,
vcõst medietatẽ pro phisco nostro et medietatẽ aliã prædi:
ctis præsidentibus septem Scabinis, inter ipsos per labore
ipsorum diuidendos per Notariũ scolãe memoralia et pri:
uilegiorum lrãs eor dandas, de quibus iuxta eor moderatiõm
disponere habent ratione eorum lquandas De penis aũt di:
ctis iudicij nostri pro nobis Aduocatus nr quatuor pẽnas,
et quintam pro Scabinis prædictis exhibere debebit, et vt
prafati Scabini dicti nostri Judicij supremi eo fortius et
cum exacta diligentia iudicio Summo pradicto nostro, e
sententijs promulgandum diligentius insistent et continuet,
ipsos septem Scabinos et quemlibet eorum. Mtas nostra ex:
tollere volens, prarogatiua, fauore et gra speciali, ipsos e
eorum quemlibet eximimus, ab omnibus exactionibus, tri:
butis, contributionibus, et alijs collectis, laboribus, serui:
tijs, expeditionibus, ad quascũgs partes per nos et per
nostros successores fiendis, et obedientijs quibuscũgs
tam nostris quam dominor ipsorum, necnõ a Judicijs e
Jurisditionibus ipsor dominor. Necnon et Castellanor

Pallatinor. Iudicum. Subiudicū. Camerariorū. ceterorūq; offi-
cialium terrestrium. Necnon Aduocatorum. Consulum. Sca-
binorum. et quarumcunq; potestatum, quilibet nulla ratiōe
obediet neque citati in magnis vel paruis causis. coram
nobis aut officiali ipso comparere et respondere tenebūt
Sed duntaxat ad præsentiam nostram. et speciale sigillū
nostr coram nobis aut speciali Comissario nostro ad
hoc deputato respondere tenebuntur. et quilibet eor
respondebit. Vt aūt præmissa oīa robur obtineant per-
petue firmitatis. presens priuilegium Consilio et con-
sensū prædictorum oīm dominor assessorum nostror
scribi. et sigilli nostræ Matis regalis maiori. appensiōe
fecimus cōmuniri. Actū et Dat Cracouiē Anno
Domini Millesimo Tricentesimo Quinquagesimo Sexto.
In Crastino S. Francisci prntibus præfatis Archiepisco-
po et Epis. Necnon Magnificis viris Dominis Luca
Castellano. Imramo Palatino. Andrea Iudice Crac.
Vilczkone Sandomirien. Raphaele Visliciē Petro San-
domirien Castellan. et alijs quam plurib̄s.

Regina.

Regina Adleida in Zarnowiecz diu pelli-
ces multas Casimiri
ferens obtinet a pre se
in Hasi a reportari re-
gina permittente. Is Bohemam quandam in uxorem
ducit secrete, qua repudiata Judeam pro pellice
accipit, cuius ca liber magnas Judeis concessit.

Folgore plurimarum virtutu, et præsertim iustitie &
aquitatis. Quamuis Casimirus Polonie Rex, non so-
lum intra fines regni et dominij sui sed etiam apud ex-
teras nationes celebris et inclitus haberetur, vt fama
et odore operum eius. Varie nationes & presertim Alma-
nice quas specialr proseguebatur beniuolentia & pra-
rogatiua, atracte, natiuo solo et propriis sedibus dere-
lictis ad regnu Polonie se transferrent et in eius do-
minio perpetuu cum pignoribus & fortunis eligerent in-

colatum Nonnulli quoq3 Barones et Nobiles Regni Polonię quos à grauamine et iniusta derogatione propriorum Cmē thonum coercuerat. Dum priscas suas passiones facere per Regem vetarentur Illum sibi grauem molestum et inuisum quererentur. Blanda tñ labe et humani gēris acerrima pestę luxuria carere nō potuit. Sed vt in su: perioribus comemorauimus, plūres pellices pro satietate libidinis explenda ex varijs locis lectas. in varijs loc et curiis seruans, Vxore propria Adleida Regina, fę: mina deuota et religiosa, contempta et derelicta, illar contubernio et cohabitatione publica et notaria se no: mengz suū regium plūrimum ad eo fedauit, vt ceteras quoq3 uirtutes suas obscuratum iri pateretur Regina itaq3 Polonię præfata Adleida, qua in Curia Jarnowiec pulcherrimo muro et cocto latere, per Casimirū Regem constructa, quasi quędam relegata, et uille mancipium seruabatur. Raro uidens faciem Regis, quamuis oībus necessarijs sufficienter et abunde procuraretur ob pro: brij tñ sui molestias, quas annis prope quindecim tule: rat, pertesa, grauiter ferens, se contemni, et pellices suo honesto et Castho thoro præferri ac loco superiori haberi, parentem suū Henricum Lanthgrauium Hassię adhuc enim viuebat literis et nuncijs compellabat prę:

cabaturq3

cabaturqꝫ, ut se a calamitate ex obbrobriocꝫ eriperet. Et eam in domicilium paternum, ne uidere cultum et pompã pellicũm cum suo contemptu et ignominia cogeretur, trãs ferret. Casimirum aũt Polonię regem maritum suũ, illece: bras carnales, nedum iuxta admonitiones et Consilia Pontificum et Consiliariorum abdicasse, sed effusiũs in illas precipitatum fuisse constabat, qui solitis pellicibus, non contentũs Bohemam quandam nobilem Rokicząnã nomine, forma rara et prestanti, ex Praga, in quã sepe descendere et illic iṁorari consueuerat, adductam ea tem: pestate sibi iunxerat, et eius cohabitatione quam nõ nisi per desponsatiõm Abbatis Thinczinẽn Pontificalibus in: dutum, muliere Episcopum Cracouiẽn credente, in suos trasire amplexus pellexerat, insignior in facinore apud proprios et externos censebatur. Henricus itaqꝫ Lanth: grauius Hassię precibus, filię victũs Poloniam ingres: sus et in Zarnowiecz peruenies, reginã Adleidam cũm omnibũs quæ ad illam pertinebant, et õi supelectili ex Zarnowiecz educit: et in Hassiam, Rege Casimiro & Ca: pitaneis suis nõ prohibentibũs xviii Calend. Octobris transfert et traducit. Vbi prafata Regina Adleida nõ post longum tempũs, quam prater scientiam et licentiã mariti suì Casimiri Poloniæ Regis discesserat diem obiit.

Casimirus deinde Polonię rex, quamūis cōcubinam suam
præfatam specie illius captus Rokiczanam ardenti diligeret
amore. Relatione enim vnius cubicularij sui doctus, et
tandem relationi parum fidēs oculis propriis iūdicium per-
mitens, dum comperisset. Qui in capite calua et scabiosa
foret, eam illico repudiauit et Iudaici generis fœminam.
Hester nomine propter formæ elegantiam in Concubinā asci-
uit Ex qua et duos filios Niemierzam et Pelkam susce-
pit. ad præces quoqꝫ præfate Hester Judeę et concubinæ
exorbitantes prærogatiuas et libertates per trās regias
singulis Jūdeis in regno Polonię habitantibūs, quæ sīlo
scriptę ab aliquibus insimulabantur, et quibus diuina Ma-
iestas contumeliatur & offenditur cōcessit. Quarum
fator olidūs etiam in diem hanc perseuerat. Et alī quid
filiorum ex Judea susceptorum regior Pelka naturali
morte et imatura obyt. Niemierza vero morte Casimiri
regis secūta, in obseqūijs Vladislai Lithuani Polonię Re-
gis obserūatūs, oborta contentione propter Podiodorum ex-
actiōn, ab Oppidanis in Koprzivnicza occisūs. Id quoqꝫ ab-
hominabile et execrandūm, qd filias ex eadem Judea He-
ster susceptas, in ritum Judaicū trāsferi asseratur permi-
sisse.

Lithuani

Lithuani ferc totam depopulantur Prussiã

In vigilia Sanctæ Agnetis Lithuanor duces Olgierth, Kiestuch, et Patrikik in magno et forti exercitũ terrã Prussię ingressi, pluribus diebus tam in longum quam in latũm etiam cedibus, igne et spolijs, popvlantur adeo. quogꝫ tunc in illam Magro et Cruciferis nõ prodeuntibus in aciem, sed tueri tantũmodo Castra contẽtis grassati, vt fere vniuersam Prussiam crediti sunt hostiliꝫ peruagasse. Cede aũt barbarica in senes et impuberes edita cum plũrimis et pene in naturalibus tã captiuis quam spolijs, Lithuaniam reddere.

Wenceslaus Bregẽ Dux non contentus sua sorte qua illi in

Aqua diuisione post parentis mortem obtigerat

in Ludouici sortem aspirat, eamq; assecutus dolo nihil minus quam se ab egestate vindicauit.

Annus Dñi 1357.

Anxiatus mente et corpore Venceslaus filius natũ maior Boleslai olim Bregẽn et Legnicẽn Ducis, qđ Legnicẽn Ciuitas et terra fr̃i iuniori Ludouico in diuisionis sorte cessisset, quæ ad sortem in eũ cedentẽ Hainoniam vc̃st Gotperk. et Lũbin multis gradibus potior. propter minerã auream in montibus Legnicien exortam, de qua singulis hebdomadis Centũ quadraginta marce auri, pro sorte, lucro et decima dũcali proueniebant censebatur. Graues guerras dissensiones, et odia in Ludouicum Ducẽ Legnicẽn germanũ suũ cępit moueratũs, illũm ad eundũ alteram diuisiõm magis ęquã de prioris iniquitate et circumuentione multa questũs cogi posse.

Sed Ludouico Legnicien contractũ et ordinem celebratę semel diuisionis nolente infringere, et fraternas in se guerras per pacientiã excipiente. Venceslaũs maiori odio in Ludouicũ frẽm. Qui in nullo voto uellet illi esse moriger. Carolũ tunc adhũc Marchiõm morauię in absentia pr̃is.

absentia patris sui Joannis Bohemię regis, apud Francor re-
gem in Gallijs agentem Bohemię administrantę regnum.
accedens, sortem omnę quę ei obuenerat, sibi exhibebat
venalem. Ludouico frī Legnicēn Duci. et filijs eiūs. suc-
cessione se, qui tunc in ſecundus extabat moriente, liuo-
re illum exagitante preclūsūrūs. Non abnuente aūt
Carolo Marchione Morauię oblatā sibi per Venceslaum
Ducem emptiōm, conclusionem tn facere in tempūs dise-
rente aptiūs. Venceslaus Dūx ex Praga reūersus apertis
depredationibūs et rapinis frem suum Ducem Ludouicū
et suum Legnicēn Principatum lacessebat Comunes itaqs
Barones et militares discordias fraternas extincturi
prouisuriqs ne ex venditione per Venceslaū Ducem de
sorte sua Carolo Marchioni fienda. ex hereditario Lu-
douico et filijs eiūs. iam de filia Henrici Glogouien &
Jeganen Ducis susceptis proueniat Ducē Ludouicum
Legnicen. Qui germanus sūūs Venceslaūs homo lan-
guidus et prope diem moriturus esset. ad cedendū de sua sorte
legnicen et ad sortem recipiendam Venceslai precio et largitiōe
corrūpti, inducunt. Priore itaqs diuisione, in spem qd sors
otraqs ad Ludouicum, qua morte propinqua Venceslai deuo-
lai debuit, irritata, nouus celebratur contractūs, vt vcsl
Venceslaus Dux Legnicien sortem habeat Ludouicus Hai-

noniensis et Venceslao obeunte, etiam si liberos eum relinquere contingat. Ludouicus vtramq3 sortem principatus ad vita tempora possideat, nec possint filij Venceslai eo uiuente aliquam obtinere portiõm. Sed decedente Ludouico noua ex æquo inter Venceslai et Ludouici filios diuiso celebretur. Contractu huiusmodi lris et Iureiurañ firmato. Ludouicus in tenuem sortem redactus. Sedem sui Principatus, in villa Buchwald Castris nõ existentibus, apud quæ consisteret, ponere coactus. statũ suũ Ducalem non nisi quadringentis marcis qui erant sortis suę añi et totalis introitus. vtrunq3 sustentabat.

Venceslaus aũt Legnicien Dux quasi cũ exosa sorte, etiam languorem reliquisset, ex debili fortis et ex claudo baculor sustentaculis reiectis sanus effectus, Largitionibus et sũptibus vacare difusius cępit. quibus adeo exinanitus. et ád egestatẽ aureis mineris prodigá vitá suam explere non valentibus. quæ et ipse post annos octo ex quo cęperant arucrunt, productus est. vt nec vilem expensam ducere. famem sępe pati coactus potuerit.

Casimirus Polonię Rex tertiam ducit vxorem Elyzouicn Duc. filiam.

Coniugem

Coniugem alteram Adleidam reginam Casimirus Poloniæ rex rebus excessise humanis cognoscens, Tertiam superinduxit et missis ad Henricum Glogouien Duce procis, filiam eius Heduigim virginem tam forma quam moribus spectabilem, accepit in consortem, et nuptias Cracouiæ ex more celebrat.

Vigesima Sexta Mensis Aprilis Cunegundis filia Casimiri regis, et vxor Comani Duc Saxoniæ moritur.

Graui et diuturna egritudine Clemens Plocen Epus vexatus, moritur. Et in Eccliā Plocen sepelitur. Et licet Capitulum Plocen, electione septima Aprilis celebrata conformiter et Canonice Ianislaum Canonicū Plocen elegisset. Summo Pontifice tn Duce Masouiæ Semouito consentiente, electiom eius varijs modis impediente. Confirmatio fuit protelata. Quam cum assecutus foret, a Iaroslao Archiepo Gnesnen confirmatus et consecratus, possessio tn illi per Ducem Semouitū fuit negata. Præfecerat eni sedes Apostolica electione capitulari no obstan in Plocen Epum frem Bernhardum de ordine predicator, natione Masouitā. Qui et per Duce Masouiæ Semouitum et Capitulū prohibitus & impeditus, ad possessiom Ecclie non poterat pertingere, Durauitqs controuersia ipsa annis septem

Tandem tn̄ anno septimo lite penden̄, præfatus Ianislaūs in Epūm consecratus est, et primum Epalium possessionem adeptus. Casimiri regis Poloniæ intercessione adiūtūs. Quæ omnia exemplar Būle Summi Pontificis quæ subscribitur declarat.

Innocentius Epūs Seruus seruoꝝ Dei Venerabilibus frībus Archiēpo Cinesnen̄ & Vladislauien̄. ac Posnanien̄ Epīs Salutem et Apostolicā benedictiōm. Nuper charissimus in Chrō filiūs noster Casimirus Poloniæ Rex Illūstris, per eius ambasiatores et nuntios his et cęteris alijs ipsius Regis negocijs, ad nostram pręsentiam destinatos coram nobis fecit reuerenter proponi, qd̄ licet Ecclesia Plocen̄ quæ in sūo regno Poloniæ existit, scdm̄ qualitatem illiūs regionis nobilis et solennis et in finibus Christianitatis, in frontario infideliū Lithuanoꝝ constituta et per ipsiūs regis progenitores dotata et fūdata existat. Nonnullaqꝫ ipsiūs Castra munitiones et loca fortia et insignia, pro defensione chr̄i fidelium fore noscantur Eisdemqꝫ chr̄i fidelibūs esset expediens et necessarium talem eidem Ecclię pręesse pastorem qui gratus & et fidelis esset prædicto regi ac omnibus fidelibus ac incolis dicti Regis, et in quo idem rex confideret. Quīqꝫ

Castra

Castra munitiones et loca prædicta, securitatēq3 eiusdē regni, contra incursus hostiū crucis chr̄i vellet et valeret fideliter perseuerare, genitor venlis fr̄is nostri Bernardi Ep̄i Plocen, pro eo quod Ciuitatem Sandomirien, quæ in dicto regno existit, In manus infideliū hostiū Regis et Regni prædictorum proditarie, etiam lesę Mt̄is ex hoc et al̄s damnabilr̄ incurrendo traduxerat, exinde cōuinctus, de huiusmodi regno, cum dicto Bernardo et alijs descendētibus ab eodem patre vsq3 ad tertiā generatiōm, perpetuo bannitus et proscriptus fuisset. Ipseq3 Bernardus propterea eiusdem Regis et Regni inimicus et eis suspectus existeret. Ipsiusq3 Ecclię fructus redditus et prouentus Sex milliū florennor̄ auri sūmam excedere dinoscerentur, ac olim dicta Ecclia per obitū bone memorię Clementis Ep̄i Plocen, qui in partibus illis diem clausit extremū vacan, Dilectus filius Ianislaus eiusdem Ecclię Plocen Canonicus, In Ep̄um Plocen, per dilectos filios Capitulum ipsius Ecclię concorditer electus, eiusq3 electio auctoritate Metropolitana confirmata fuisset. Tn̄ præfato Bernardo de premissis penitus mendaciter suggeren nobis, prædictam Eccliam modicū eiusq3 fructus valloris annui Tricētorum florennorū auri vel citra existere, Nos suggestione et taciturnitate huiusmodi circūuenti de perso:

na dicti Bernardi eidē Ecclię. Cuiūs prouisio aūt fuit di:
spositioni Apostolicę reseruata, prouideramus. eumque illi
prefeceramūs in Epūm et pastorem. Idemq3 Bernardus tāq3
sibi male consciūs, et mala q̄m contra dictū Regem gerebat
in mentem per actus exteriores ostendens, cū lr̄is quæ
super prouisione huiusmodi ad dictū regem iuxta morem
dirigebantur, non ad præsentiam eiusdem Regis. a quo
Castra et loca huiūsmodi et omnia loca temporalia di:
ctæ Ecclię in feudū teneri noscuntur. Neq3 ad Eccliam
ipsam per se vel per aliū. vt fidelis et diligens admīstrator
sed velut ipsius manifestus hostis et mercenariūs, non
diligens oues sibi cōmissas, ad quosdam notorios inimicos,
dictorum regis et regni se transferens. multos mihi per se
vel alios contra dicti Regis. vel alios de dicto regno Cle:
ricos et laicos, processus excōmunis. suspensionis sen:
tentias. et alias censuras et pęnas continēn fecerat.
et etiam publicauerat in magnū dictor regis et regni p̄:
iūditiū. ac subditorum et Ecclię prædictorū nō modicā
lesiōm seq3 cum eisdem. et ex his et alijs ita infidū et
suspectū dictis Regis et Regno se reddiderat Quod
idem Rex de maiori contra se et dictum Regnū per ipm
Bernardū facienda, quam prædicta alia proditione du:
bitabat. Nos dilecto filio nostro Francisco tituli Sancti

Marci

Marci presbitero Cardinali. Comissimus oraculo vive uocis vt se de premissorum infamia informaret, qua exinde reperiret nobis deinde delaturus. Cumq3 postmodu idem Cardinalis huiusmodi informatione per eum recepta nobis retulisset, se prefatum Bernardum reperisse super his difamatum, nos vobis nostris dedimus lris in mandatis, ut uos vel duo uel vnus uestrum, per uos vel per aliu seu alios, eundem Bernardu ex patre nostra citare curaretis, vt infra triu mensiu spatiu post citatiom huiusmodi computandu nro se conspectui representaret: factur9s, et recepturus super premissis, qd iustitia suaderet et deinde oes predictos, & propter premissa, et eorum occasione, etiam literaru nostrar9 factos processus, extunc vsq3 ad quinq3 Menses a Data presentiu computandos, auctoritate Apostolica suspendimus. Eidemq3 Bernardo districtius inhibemus, ne interim occasione premissorum processus, per se vel per aliu seu alios, vsq3 ad huiusmodi fine dictor9 quinq3 mensiu, seu pretextu dictar9 literarum vel alias fieri fecerat, uel procuraret, extunc decernimus irritum et inane si secus super huiusmodi negotio, uel quocunq3 alio, scienter vel ignoranter contingeret attentari, prout in diuersis nostris inde confectis lris, plenius continetur. Nos igr ipsius Regis supplicationibus inclinati, fraternitati vre

per Apostolica scripta mandamus. quatenus vos aut duo aut vnus uestrum, per uos uel per aliū uel per alios, hūūs modi suspensiōm, inhibitiōm et decretum, vbi et quādo uobis expedire videbitur. Auctoritate nostra appellatione postposita, compescendo non obstante, si aliquibūs communiter vel diuisim a sede Apostolica sit indultū quod interdici, suspendi, uel excomunicari, nō possint, p̄ literas Apostolicas non faciēn plenā, et exp̄ssam, ac de verbo ad uerbum de indulto huiūsmodi mentiōm. Insūp eum pro parte dictorum regis Clericor et laicorum, asserant prædictas excomis sententias scām p̄missa fore nullas. Nos Clericorum et laicorū animar salūti et statui vberiūs prouidere cupiēn. Vobis et vrm cuilibet, per uos uel per alium seu alios p̄dictos Clericos et laicos, ab huiusmodi excōmunicationū sententijs et hoc si humiliter petierint, et testando iuri super p̄missis cautiōm præstiterint, ad cautelam absoluendi, et cū ipsis super irregularitate si quam sic ligati, nō tn in contēptūm clauium celebrān diuina vel ministrān se illis contraxerit disponendū, plenā et liberā eadem auctoritate cōcedimus tenore p̄sentiū facultate. Datt apud villā nouā A. uinionēn dioc. scdo Idus Augusti. Pontificatus nri Anno octauo.

Prussiæ Magr a Regibus Chrianis adiutus in Lithuaniã expeditiõm agit spolijsq3 onustus redit

Crudeli clade et uastatione Pruthenicę terræ per Lithuanos anno superiori irrogata. Almanorum Principes et Millites, postq3 Magr et Cruciferorum nuntijs eã euenisse accepissent, permoti. in frequenti numero et multitudine de Franconia, Anglia, Sueuia, inter quos Dux Nurumbergẽn principalior habebatur. Catholicis cõn gentiles laturi auxiliũ adueniunt. Quapropter Prussię Magr Venricũs, ex eor adũentũ: magnos ausus sumẽns expeditiõm suis cõn Lithuaniã indicit et exercitu notabili ex forẽn et proprijs armato. Cuius Jifridũm de Dawelth Prussię Marshalcum constituit ductorem, in Lithuaniã veniens barbaris nõ faciẽn dimicationis copiam, In aggrestes. Quorum præcipua pars in syluas et in loca paludinosa et in via se condiderat.

In tecta rũra et omne genus seuitię iussit deprimi et peragrata fere vniuersa Lithuania atqs incensa, cum captiuor. & spoliorum magno nũmero, nullá hostilitaté et resistétiam expertus Prussiam rediyt.

Casimirus Rex Mathiam Borkowic Palatinũ Posnanien pter furta et pdonium conseruatiom. fame peremit frém qũoqs eiusdé peremit et bona confiscat.

Annus dñi 1358.

Singulas deordinationes, spolia tñ prasertim et furta Casimirus Polonię Rex abhorrens, pro earũ eliminatióe pracipuam curá intendere non omitebat. Nulli deferens con-

ditioni

ditioni, aucti statui et atati: Erat ea tempestate Baro quidam in Polonie Regno et generis nobilitate et opibus insignis, ex domo quæ caput ceruinũ cornibus in altum porrectis, & infra cornua lupum pro insigni deferre consueuit, et vulgare proclama habet Kapiwowie. ortus: Mathias nomine qui apud Polonos vulgari appellatione Macsko Borkowics dicebatur, hunc Casimirus Polonię Rex etiam Magratũ publico Palatinatũ vẽst Posnanien extulerat. existimans illũ reipub. plurimũ profuturum: Is aũt furũ et prædonũ in oris illis, in quos animaduertere debuerat, cepit esse primũ clandestinus receptator. expost vero ipsor furtor et spoliorũ p̃cipuus auctor. Quem Casimirus Rex Polonię correctioc benigna primũ obiurgans. deinde pęnarũ denũciatione deterrens. non poterat a proposito reuocare. nec cosuetudinẽ radicatam aliena rapiendi, in viro proprijs abundanti, euellere. Quamuis enim per lras patentes. sigillo suo munitas se Casimiro Regi pariturũ, et a singulis fore factis cessaturum promiserit. In gẽris tn sui et dignitate Palatinatus p̃eminentia confidens, ad ea quibus abdicauerat, quibus se quogs nũgs amplius vsurũ iureiurãn astrinxerat, relabebatur. Quẽlis subiector crebro Rege super re hac impetentiũ, Ipsa quogs indignitate rei. Rex Casimirus motus, Mathiam Borkowicz Palatinũ Posnanien

prædictũ ad se in Calish veniente captiuat, et pro sũis notorijs facinoribus decreto Regio in morte condemnat, et cathenatũ in Castr Olsthin transmittit, et infũdum horridi carceris deponit, nec simplici morte mulctare illũ contentus, fame et inedia excruciatũ iũssit cõsummi. Jussu enim Regis non nisi manipulus feni et cyphus aquę sibi appositus in eam rabiem hominem vertit, vt proprias carnes quo adposset, saciando famis uoraginem ex manibus cęterisq3 locis detraheret Denũciatus fuit germanus suus Joannes heres de Czacz, in vltiõm mortis fraternę seditiõm rabellionemq3 cõn regem suscitaturũs. Sed et hũc Cãsirus Rex corripiens, peremit. Castra quoq3 eorũ et fortalitia, vcz̃t Kozmin et Czacz, et uniuersa quæ iuris erant illorũ, abstulit, et proprietati regali adiecit Habetur et nõnullor assertio. Casimirũ Regem in Mathiam Palatinũ, pro eo qd de stupro Reginę insimulatus fuerit tam sęuã sententiã exercuisse, propter qd XL diebus fame tabescẽs mori nõ potuit, donec sacro viatico procuratus, indignã se mortẽ pertulisse, in ipso agone vniuersis denũciauit. Filius aũt suus, in Saxoniã in Brandeburgẽn Marchionatũ Sęuitiã Regis Casimiri veritus diuertens, clandestinis inuasionibus Regnũ Polonię spolijs, igne, et captiuatione nobiliũ et mercator aliquanto tempore afligebat, processu vero tẽporis

poris in Oppido Kosrzassow, dū prædas ageret, a rusticanis hominibus inuasus cū suis ōibus occisus temeritatis suæ pę: nas pendit.

Casimirus rex diffinitiua sententia Semouitū Ducē eius subditos decimas reddēn Epo Posnanien astrigit

Calend. Februarij Casimirus Polonię Rex apud Oppidū Opale agens, Joannē Posnanien Epum cū Semouito Duce Masouię et Varshouię compot et magna sedat dife: rentiam, mandando per sententiam diffinitiua, vt Dux Se: mouitus et sui singuli subditi, decimas in villis noualiū consistentiū et consurgēn Epo Posnanien, et suę mesę reddant et reddere sint astricti proferens huiusmodi sē: tentiam, sub presentia Mathię Epi Vladislauien Vla: dislai Duc Gniewkowien et aliorū plurimorum

Casimirus Rex Mox

sterium Frum Cancor regulariu. S. Augustini ex villa Manka transfert in Kaliss et dotat.

Feria tertia infra octauas Petri et Pauli Apostolor Casimirus Poloniæ Rex scds. Monasteriu vel potius cellam frm Canonicoru regulariu S. Augustini, quod primarie fuerat in villa Manka medium miliare a Siradien Oppido fundatum, de consensu Abbatis Sanctæ Mariæ Vrat. de arena, sub cuius tunc assistebat ditione et obedien trasfert in Calisch et fratribus dicti Monasterij. Eccliam Parrochialem Sancti Nicolai in Calisch, assignat. Quæ tunc per fugam sui rectoris imediati Martini vacabat. Præfatus enim Plebanus, parum modeste in cocæ suæ, quam nonulli adolescen filij Ciuitatis, in dolium aqua sordida plenu iocando proiecerant, vnu ex illis gladio transfosu occidit, et ex Calisch fugiens, amplius redire no præsusit. Tulit aut Casirus Rex a Monasterij præfati fribus, quatuor villas, vezt Mankam Polkowo, Wanglowo, et Luboradzicze, et eas regiæ mensæ applicauit.

In quor

In quorum, recompensa Monasterio Calischien villa optima Kuchari cum prædio, Item duas vineas circa Calish contulit. Cuius Monasterij sic translati prims Præpositus fuit fr Mathias

Ludouico Hungariæ Regi, nata est filia Catherina ex Regina Elisabeth, filia Stephani Regis Bosnę, suscepta Quę paucis annis superuiuens in virginitate diem obijt.

Edium atq; dissensio in Clerū et secutres tū et Clerū in se raōne decīar iudicior Spiritu, aliū et vaccātis bēficii fructuū perceptione ab Ipo exortum iamq; adultum per Casimirum Regem et Archiepum coponitr atq; extinguitur.

ANNVS DNI 1.3.5.9.

Crebris Baronũ Nobiliũ et militariũ instantijs et querellis Casimirus Poloniẹ Rex petitus et vexatus, qui se, a Pontifice et Clero Cracouiẽn dioc. in pluribus articulis perceptiõm decimarum, et Iudiciũ spirituale exactiõmq3 medietatis oĩm fructuũ beneficij, vaccantis pro primo Anno, pro Ecclię Cracouiẽn fabrica, alijsq3 nonnullis, plurimũ grauari et opprimi querebantur. Conuentũ in Crac. Ciuitate pro die Sanctę Trinitatis ad reformãdũ huiusmodi grauamina, necnõ ad rescindendũ Baronũ Nobiliũ et Militarium oppressiones et abusus quibus in redditione et emptiõe decimarũ se Clerũs Cracouię ab illis afflictũ vociferabatur instituit. Per Naukierum siquidem tunc Cracouiẽn Epum Capitulo Cracouiẽn consentiente sancitũ decretumq3 erat, vt pro fabrica Ecclię Cathedralis, quam præfatũs Naukerũs opere pulcherimo inchoauerat cuiuslibet beneficij in dioc. Crac. vaccantis medietas prouentum iuxta rerum valorem, primo vacationis anno applicaretur. Quod cũ ab anno dñi 1.3.2.5. Ecclię Cracouiẽn cępit fieri fabricatio vsq3 ad Annũ dñi 1.3.5.9. fuisset practicatum, petebant illud et militares et nobiles ac Clerus (Iam enim Ecclię Cracouiẽn plena cõuerat cõsumatio) tolli et abrogari. Vt aũt differentię partis utriusq3 iustius faciliusq3 possent decidi et componi Iaroslaus Cinesnẽn Archiepus solicitatus, Cracouiẽn aduenit. Vbi dum

pluribũs

pluribus diebus inter Bodzantham tunc Epum et Clerū suū Cracouien ab vna et Barones Militares et Nobiles partibus ab altera, plures tractatus agitati fuissent. Tandem Casimiro Polonię Rege et Jarostao Gnesnen Archiepo fidelr mediator vicem agentibus, singulę differentię, tam in perceptiom vsu, et redditione, quam in exactione decimar, et in tractandis iudicijs spiritualibus, in tenendis interdictis, In erigendis de nouo Ecclijs et quibuscūgs alijs articulis, aquaiustaqz ordinatione prouisa & composita sunt. iuxta qm Clerus Ecclię et dioc Crac. erga seculares et viceversa seculares erga Clerū, suas extunc regulare, ceperunt actiones. Exactio quoqz medietatis fructuū beficij vaccantis primi Anni pro fabrica tunc sublata est, et per triginta annorum spatiū libertas terris Lublinen, Siecziechuien et Lukouien per Tartaros et Lithuanos superioribus annis desolatis et vastatis, ut earum posset prouenire locatio a decima manipulari per Bodzantam Crac. Epum ad pns Casimiri Regis concessa. Quaquidem ordinatio vt perpetua et sincera in futura duraret tempora, in scriptū et priuilegiū digesta sigillis Bodzanthe Epi et Capituli Cracouien comunita. Hasitantibus aut exquisitione illius indagine habere cupientibus, per copiam quam inserui protestans talis &c.

Copia priuilegij Cpi Cracouien̄ super mō soluendi decimas

In nomine domini Amen Nouerint vniuersi præsentium notitiam habituri. Qui nos Bodzantha Epus Cracouien̄. attenden̄ qd terræ Lublinen̄. Sziecziechouien̄ et Lukouien̄ nostræ dioc. per insultum infideliū Tartarorum et Lithuanorum, peccatis exigen̄ sunt plurimū desolatæ, volentesqz vt ad possidendum easdem populus christianus feruentius inuitetur ad petitiōm instante Serm̄i Principis et domi nostri domi Casimiri dei Gra Regis Poloniæ Illustris, de uolūtate et cōsensū frūm nostrorum capituli Crac. omnibus et singulis qui in terris prædictis se locauerint, aut hactenus sunt locati. in villis, prædijs, et possessiōibus. In quibus ad mensā nrām Epālem decimæ pertinebant. a solution̄ decimæ triginta annorum spatio à data prn̄tium plenam et omnimodā cōcedimus libertatem. Ita tn̄. Qui si dicta durante libertate, præfatus dominus Rex. aut procuratores sui vel nobiles quicūqs in bonis suis

sitis

sitis in terris prædictis decimā à suis Colonis receperit, vel
pro suis vsibus uoluerit vsurpare, extūnc libertate nō obstan,
decima bonorum eorundem ad nos et ad mensā nostram sine
contradictione aliqua reuertatur. In alijs aūt bonis, in quibus
decima recepta non fuerit, libertas permaneat sic conceſsa,
per hanc aūt libertatem nostram Monachis et clericis secula:
ribus quibuscūqʒ, qui in terris prædictis ratione suorū Mona;
steriorū aut beneficior ecclesiasticor possiderunt, ac possidēt
nullū uolumus præiudiciū grauari. Quinymo ipsorum qui:
libet circa Jus suū permaneat sicut prius. Cęterū ordinamus
annuente ad hoc dnō nostro rege prædicto, vt ubicūqʒ per
totam nostram dioc. In Ciuitatibus, Castris, Oppidis, villis
prædijs et possesſiōbus quibuscūqʒ decimæ manipulatim in
campis hactenus tollebantur, ibi adhuc eodē modo cędem
decime in posterū tolli debent, contradictiōn nō obstāte
cuiuscūqʒ. Verum sculteti vel aduocati Ciuitatū, Oppidor,
seu villarum, in quibus decimæ manipŭlatim persoluūtur,
de quatuor mansis Aduocatiæ seu Sculteti suę quos co:
luerint proprijs laboribus et expensis de quolibet mansorū
prædictor in festo Sancti Martini Mense Nouembri, quor
Scotos grossorū Pragēn pro decima nobis soluent. Sed si plu:
res mansos quā quor colere voluerint aut tradiderint ad
colendū, de ipsis dabunt decimā manipulatim in cāpo prout
alij Incole eorū vicini soluere consueuerūt. Et ne labores

hominũ propter decimatorũ desidiã retardentur. Decernimus, vt quilibet in octaua S. Iacobi ad recolligendũ suã decimã per se uel nũtiũ idoneũ, sit paratus. als depositis et relectis in cãpo quinqꝫ manipulis, dequalibet quinquagena, frumenta homi: nũ libere conducantur. In noualibus aũt exortis vltra Vislã versus et citra metas Russiæ et Hungariæ progressiũe, vsqꝫ ad ~~Mil~~lites terræ Osꝫwienczimen. in quibus nobis hucusqꝫ manipulatim decima nõ dabatur, libertate expleta. de quo: libet manso paruo siue magno locato siue locando. ferto grossorũ Pragen in festo Sancti Martĩ prædicti. annis sin: gulis, nobis pro decima prædiali a rusticis solui debent. Ad: uocati vero uel sculteti noualiũ prædictorꝝ, de quatuor man: sis aduocatiæ vel scultetiæ suæ. quos colunt proprijs labo: ribus, vt præfertur, de quolibet mansorꝝ prædictorum, tres scotos grossorum. soluant illi Ecclie, pro decima, vbi audiũt diuina et percipiunt Eccliastica Sacramenta. Sed si plures, mansos quam quatuor excolunt, sine illis quatuor aut ipsorũ aliquem alijs alijs vendiderint locauerint, seu tradiderint ad colendũ de quolibet ipsorũ fertom vnũ gr. sicũt alij rustici in festo præuotato nobis pro decima soluant Et insuper pro gr̃a quam eis facimus in solutione decimæ. vt præfertur, idem Sculteti vel aduocati, fertones nostros decimales in fe: sto Sancti Martini superius nominato sub iuramẽto fideli: tat ipsorum, a rusticis exigere, nobisqꝫ vel procuratori no:

stro

nostro, infra xv dies, dictū festuni imediate sequen̄ præsen̄.
fidelr̄ et integritate tenebuntur. Sed tn̄ vbi in prædictis noua:
libus nobis antea decima manipulatim soluebatur, adhuc futu:
ris temporibus perpetuo solui debet. Nec ipsam propter hoc
remittimus ad fertones. Verū quia in districtibus circa Blū:
giepolie Czorastein sub ea limitatione vcz̄t inter uiā quæ
currit de Mislimicze versus montē qui dicitur obidowa,
vsqz ad Dunaiecz vt intelleximus, sunt agri steriles et frigo:
ra grandia diutius terrā premunt, Ita qd̄ pauco tempore
anni inibi laboratur. volēn gratiosius agere cū Incolis distri:
ctuū prędictorū, statuimus qd̄ incole prædicti qui iā ibi lo:
cati sunt vel in posterum locabuntur: In festo Sancti Mar:
tini prædicto, pro decima prędiali de manso quolibet tres sco:
tos grossoꝝ Pragen̄ annis singulis nobis soluant, quā pecu:
niam Sculteti locorū prædictoꝝ colligent nobisqz vel pro:
curatori nr̄o præsentabunt, prout in casu simili superius
est expressum. Hanc aūt limitatiōm desolutione fertonū
pro decima in locis superius expressis, taliter cū Casīro
Rege prædicto ordinauimus permanere, qd̄ deinceps ad Ci:
uitates oppida, villas. prædia et possessiones quascūqz
totius nostræ dioc, vbi manipulatim decima soluitur ab an:
tiquo. nullo unqz tempore extendatur. Itē decernimus qd̄
vbicunqz aliquis nobilis alteri nobili sibi æquali, necessitate

hominũ propter decimatorũ desidiã retardentur. Decernimus, vt quilibet in octaua S. Iacobi ad recolligendũ suã decimã per se uel nũtiũ idoneũ, sit paratus. als depositis et relectis in cãpo quinq3 manipulis, dequalibet quinquagena, frumenta homi: nũ libere conducantur. In noualibus aũt exortis vltra Vislã versus et citra metas Russiæ et Hungariæ progressiũe, vsq3 ad ~~Mu~~llites terræ Osʒwienczimen. in quibus nobis hucusq3 manipulatim decima nõ dabatur, libertate expleta. de quo: libet manso paruo siue magno locato siue locando. ferto grossorũ Pragen in festo Sancti Martĩ prædicti. annis sin: gulis, nobis pro decima prædiali a rusticis solui debent. Ad: uocati vero uel sculteti noualiũ prædictor, de quatuor man: sis aduocatiæ vel scultetiæ suæ. quos colunt proprijs labo: ribus, vt præfertur, de quolibet mansor prædictorum. tres scotos grossorum. soluant illi Ecclie, pro decima, vbi audiũt diuina et percipiunt Eccliastica Sacramenta. Sed si plures, mansos quam quatuor excolunt, sine illis quatuor aut ipsorũ aliquem alijs alijs vendiderint locauerint, seu tradiderint ad colendũ de quolibet ipsorũ fertom vnũ gr. sicũt alij rustici in festo præuotato nobis pro decima soluant Et insuper pro gr̃a quam eis facimus in solutione decimæ. vt præfertur, idem Sculteti vel aduocati, fertones nostros decimales in fe: sto Sancti Martini superius nominato sub iuramẽto fideli: tat ipsorum, a rusticis exigere, nobisq3 vel procuratori no:

stro

nostro, infra xv dies, dictu festuni imediate seguen præsen.
fidelr et integritate tenebuntur. Sed tn vbi in prædictis noua:
libus nobis antea decima manipulatim soluebatur, adhuc futu:
ris temporibus perpetuo solui debet. Nec ipsam propter hoc
remittimus ad fertones. Verū quia in districtibus circa Slū:
giepolie Czorastein sub ea limitatione vczt inter uia quæ
currit de Mislimicze versus monte qui dicitur obidowa,
vsqz ad vunaiecz vt intelleximus, sunt agri steriles et frigo:
ra grandia diutius terra premunt, Ita qd pauco tempore
ami inibi laboratur. volen gratiosius agere cu Incolis distri:
ctu prędictorū, statuimus qd incole prædicti qui ia ibi lo:
cati sunt vel in posterum locabuntur: In festo Sancti Mar:
tini prædicto, pro decima prędiali de manso quolibet tres sco:
tos grossoy Pragen annis singulis nobis soluant, qua pecu:
niam Sculteti locorū prædictor colligent nobisqz vel pro:
curatori nro præsentabunt, prout in casu simili superius
est expressum. Hanc aut limitatiom desolutione fertonū
pro decima in locis superiūs expressis, taliter cu Casiro
Rege prædicto ordinauimus permanere, qd deinceps ad ci:
uitates oppida, villas. prædia et possessiones quascuqz
totius nostræ dioc, vbi manipulatim decima soluitur ab an:
tiquo. nullo unqz tempore extendatur. Itē decernimus qd
obicunqz aliquis nobilis alteri nobili sibi aquali, necessitate

cogente hereditate suam obligauerit, et creditor agros colu-
erit, in eadem, decimam frugum de agris suis, soluat illi Ec-
clie cui is qui obligauit soluere consueuerat ab antiquo. Sed
si forte labores suos dictus creditor voluerit ampliare. Cme-
thones repellendo, et agros eorū excollendo de agre Cmetho-
nū quos colet, decimam in Cionythua soluere teatur. Prete-
rea, ne propter causa decimalem Judex Ecclesiasticus de
nobilitate nobiliū iudicare contendat, Qui vbi quis Clericus
petens decimam illiberam ab aliquo qui se dicit nobilem, ipm
propter hoc ad iudiciū Eccliē curauerit euocare. Volumus
ut ca nobilitatis cora nobis vel officiali nostro per ipm pro-
posita, clipeoqs suo et gentta nominatis, per nos vel per offi-
ciales nostros nullatenus iudicetur sed remittatur ad iu-
diciū seculare, vt ubi nobilitatis quastione primitus ex-
pedita, doceat Eccia, quo iure talis censeri debeat, circa
solutiom decima pradialis. Demum statuimus et ordinamus
uoluntate et consensū domini regis pradicti, specialr ad hoc
accedente Qui vbicūqs ab antiquis agris progressione quis-
piam syluas, rubeta, uel mericam extirpauerit Ille decima
percipiet de noualibus huiusmodi, ad quē antiquor agror
decima pertinebat. Ver si a dextris vel sinistris agris
ab antiquis incole aliqui fuerint collocati Extirpauerintqs
syluas rubeta nemora uel mericas, pradicti incole de agris
ipsorū talr

ipsorũ talr extirpatis, nobis et nostris succesſoribũs decimã sol-
uere tenebuntur, Insuper volumus, qd columbatio illibera, per
rectores Eccliar a suis parochianis nõ exigat de cetero, Sed
quod quis sponte petenti offere uoluerit, cum gratiarũ actio-
nibus tolli debet Prohibemus etiã Archidiaconis, Pralatis,
Præpositis nostra dioc. Jurisditiõm habentibus, vt in visitã
do nõ excedant numer euectionũ à Jure diutius institutum
neqꝫ ratione visitationis pecuniam à subiectis exigant, Re-
ctoresqꝫ Eccliar pro Sacramentis Ecclesiacis, qua gratis
ministranda sunt, nihil exigant, alsipsos grauiter puniem
Clerici quoqꝫ cuiuscũqꝫ gradus status, vel cõditionis exi-
stant. Bona patrimonia possidẽ, ad expeditiõm cũ dño
rege de ipsis transeant, iuxta ipsius omnimodã volũtatem.
Et vt diutius cultus nostris partibus augeatur, promitti-
mus, qd vbicunqꝫ quis nobilis congruã sustentatiõm Cle-
rico et Præsbitero aſsignare curauerit, tandẽ Eccliã in
bonis suis fundabimus cũra dilatiõm. Præterea volumus
qd laici deinceps pro debitis et in alijs cauſis Ciuilibus, per
Clericos ad forũ Eccliasticũ nõ trahantur, nisi forte cau-
sa sit spiritualis vel spirituali annexa, aut debitũ decima-
le fuerit. Quod etiam pro fabrica Eccliæ nostra Cathedra-
lis, medietas redditũ primi anni a Clericis exigi cõsue-
uerat, hoc eisdem tenore pfntiũ sit remiſſum. Vt aũt p̃dicta

nostra ordinatio, constitutū, seu decretū temporibus perpetu:
is inuiolabilr perseuerat ipsam conscribi iussimus. Nostrigs
ac Capituli nostri prædicti sigillorum appensione muniri.
Act et Dat Crac xiiij Junij Anno Dñi 1.3.5.9. Præ:
sentibus et ordinantibus venerabili in Chro patre Domino
Jaroslao diuina prouidentia S. Gnesnen Eccliæ Archiepo,
ac honorabilibus viris dominis, Othone Præposito Gne:
snen, Janussio Decano, Floriano Præposito, Nicolao cu:
stode Cracouien, Sweslao Wislicien, Nicolao Scarbimirien,
Præpositis, Necnon Wilczkowie Sandecen Castellano, An:
drea Succamerario, et Petro Tribuno Crac. et alijs, per ma:
nus Nicolai licenciati in Jure Canc Plebani Lucen Cu:
riæ nostræ.

Laturus opem Steph-
no filio Stephani Palati
Valachiæ Casimirus cū
illo exercitum mittit. qui in syluis arboribus excisis
obruitur per astum Petri Palatini et Poloni capti
et occisi sunt xi Polonor vexitt p Valachā coqsit.

Stephano

Stephano Moldauiæ Waiewoda apud Valachos mortuo, Quor maiores et oboriginarij de Italię Pulsi regno, genus et natio Vol: scorum ẽsse, fuisseq; feruntur. Veteribus dominis et Colonis Ruthenis prim subdole, deinde abundante in dies multitudine. per violentiam expulsis, illam occuparunt. In Ruthenorum quoq; ritus et mores, quo facilior proueniret occupatio à pro: prijs degenerañ transmigrarunt. Dura inter duos filios mor: tui Palatini, vcst Stephanũ et Petr contentio de principatũ et illius successione suboritur. Petro enim quãuis minori na: tu, qđ ingenij liberalioris esset, maior pars Valachor fauebat. Is quoq; et industria qua pollebat, et prouincialium Hungaror fauore, pulso Stephano et Boiarijs quos in suã partem perlice: re non poterat, solus occupat Moldauia Principatũ. Stepha: nus aũt natu maior, cum suar partiũ Boiarijs, et indignitate suarũ iniuriarũ nõ ferens et veritus. Ne Petrus frater nact Principatũ, crudelius in se quicq; consuleret, ad Casimirũ Polo: nor regem, et thesauris et Milite habundantẽ, confugit, petens se per illum in principatum restitui, et sua necessitati propitia subuentione misereri spondens et obligans tam se, quã oni: uersos suos successores Palatinos, et terrã Moldauia in fide, obedientia, subiectione, Casimiri Regis et suor successor Regum Poloniæ, perpetuo mansuros. Quæquidem cõditio, cum a Casimiro Rege, Consiliarijs Regni probantibus, acce:

pta est. Mittit Casimirus rex ex Cracouien Sandomirien Lu-
blinen et Russiæ militibus exercitum, cũ Stephano qui illũ in
Moldauiæ sedem restituat. Is post diem Apostolorum Petri &
Pauli ex penatibus egressus, dum terram hostilem attigisset,
pluribus scdis successibus vsus, aliquot etiã particulares
conflictus fæliciter de hoste, In plenam et vniuersã dimica-
tiõm non veniente reportauit. Petrus aũt minor natu, dũ
cum Stephano et Polonorum exercitu aperte decernere sibi
periculosum vidisset, astu & dolorem tentare aggressus est.
Syluæ erant vastæ et in longũ porrecte, ploniſnij a solitũdine,
et qđ profectũ non afferunt, nec cultæ sunt aut arabiles in
terra Sepenicen sitæ, quas vt præmisimus ploniſnij Valachi
vocant, quibus exercitus Polonicus, vt gradum ad interiora
et plana promoueret, transitus erat, has syluarũ dextra le-
uaqȝ secus viã, Valachi de parte hostili Ita serris arbores
inciderent, vt immotæ starent, ictu facile impulsæ procidi-
rent Easqȝ acuratiſsime Zabulo contecti et gramine, obser-
uabant, Polonis itaqȝ saltum intrantibus, Valachi extreas
arborũ succisas impellunt, aliã in aliam cadentem et ruẽtem,
atqȝ viciniorem præcipitantem, et strage ancipiti, viros æ-
quos, armaqȝ sine bello obruunt et deuincunt arborum siqui-
dem truncis, et ramorum fragmentis Milites insignes exa-
nimati et oppressi sunt, pleriqȝ quoqȝ in pedibus aut manibus

aut aliqua

aut aliqua parte corporis mutilate Catera omnis multitudo inopinato malo perculsa sub iugū et deditiō venit, maiorq3 aliquanto captorum quā cęsorū nūmerus fuit, præda ōium ē spolijs hostes potiti, tanto hosti gratior, quanto integrior, nā etsi equorum magna pars strage arborū conciderit. Arma tn, vestes. et catere res qm̄ per fugā neq3 euadere quisq3, nec referre quitq3 valuit, a victoribus occupatæ. Ad eas insi/dias Polonorum exercitus, Valachor parte cui ferebat suffragia prodente, præcipitatus est magis q3 suo neglectu aut ignauia, quæ cum parte aduersa reconciliatiō et intelligentia habita, auxiliarios suos Polonos insidias huiusmodi et malignas laqueos vafricie perduxit. Ea clade Casimiro Regi nūciata illico misit, qui oms captos redimerent Et Valachis potestatem redimendi facile captiuos facientibus. oms Milites ē vulgus omne permiscuum facile ære redemptū est. Captus fuit in clade huiusmodi Sbigneus de Olesznicza miles de domo Dąbno. Sbignei Cardinalis et Epi Crac. anus, qui in die mortis clandicare coactus propter tibiar violatiō qua tūc illi prouenerat: Nawrogius de Tenczin filius Andreæ de Tenczin Crac. Palatini. cum inter tumultum manus Valachor effugisset, patris et amicorū deuitans conspectum, ex cladis loco Romam abyt. et se fieri præsbiterum, (Iam enim vnica consors quam duxerat diem obijerat) ordinauit. Qui expost patriam reuersus, in Decanū Cracouien, fuit prōtus,

syluarũ huiusmodi densitas, temporis processũ, in culturam et camporum planiciem redacta. Vndecim signa ea clade capta quorum tria Regia siue terrestria, Cracouien̄, Sandomirien̄, et Leopolien̄, nouem militaria vc̄zt bipenniũ qd̄ præfatus Nawogius erexerat, alter de Leliwa, tertium Vulpium, quartum Rawitarum, quintũ Grifonũ, Sextum Srzeniawitarum, Septimũ Habdanconũ, octauũ Palucosar et nouũ strepharum erant.

Pestis in tota Polonia maxima fuit.

Annus Dñi 1360

Cladem apud Valachiam acceptam, grauior clades tollerabilior t̄n, et quæ sensibus humanis non poterat refelli, insecuta est. Pestis enim Epidimica siue à diuinitate propter multiplices hominum transgressiones, in vltionis locum immissa, siue a siderum dispositione constellation̄ et coniunctione, siue ex quacunq3 alia ignota causa occidenti. In vniuersa fere occidentis regna ebuliens, etiam Poloniæ Hungariæ & Bohemiæ regna prouinciasq3 eis subiectas et vicinas infecit, adeo quoq3 in Ciuitates, oppida, vicos, et rura regni Poloniæ grassata est, ut partem maiorem hominum de singulis statib9

in sexu

in sexu vtroq; per Menses sex, quibus continue diffundebat virus suum, absumpserit, apud Cracouien vero solam vrbem, viginti millia hominum peste huiusmodi decesisse comperta estunt, apud nonnulla vero oppida, vicos et rura, tam ingentē stragem dedit vt oia ad solitudinem redegerit, sed nec extabant, qui cadentibus et deficientibus officiū sepulturæ impenderent. Absq; exemplo mortalitas ipsa ferebatur prouenisse, qm̄ mortaliū parte maiori deleta, oppida et rura vacua habitatoribus cernebātur. Cepit aūt pestis prædicta circa festū S. Michaelis, quæ per febres acutas, Bocios, carbuncūlos et antraces, magnam stragē edidit et interpellatim, non tn̄ sine augmento serpendo vsq; ad mediū anni insequentis, et postea ita furiose vsq; ad tres menses suas dilatauit fimbrias, quod in plerisq; locis, vix dimidietatem reliquit gentium. In eo vel maxime à superiori, quæ ante annos xii prouenerat, differens. qd̄ prior plures absumpserat populares, hic plures nobiles & locupletes pueros et mulieres.

Prussiæ Magr̄ tres expeditiones sub idē tēpus in Lithuanos agit

tertia Ducē Keistuti capit.

Prussiæ Magr Vnricus de Knieprode aduenta Marchionis Brandeburgēn et aliorum ex Almania militū animatus, in Lithuanos expeditiō agit, et exercitui proprio et peregrinor. Marsalcum vocatum Szindekop in ducē præficiens, terras Lithuanię cędibus, flammis, et spolijs vastat Et spolia captiuosqz in Prussiam reducens Alteram expeditiō hieme iam appetente, in Lithuanos resumit, qua nō contentus, tertiā eadem hieme egit Quibus quidem tribus expeditionibus Lithuaniā vehementer adeo afflixit, vt pro maiori parte, eam vastam et desertā reliquerit Expeditio tertia duabus reliquis Ducis Keistuti captiuitate, visa insignior. Qui datis pluribus Catholicorū captiuis, apud Prussiam captis eodem anno a captiuitate solutus ac dimissus est.

Exortas discordias inter Nobilitatem Cracouien et Clerum Archiepūs Gnesnen

de mandato regis, tam super decimis qz censuris per viam compromissi iudex sedat et componit.

Annus dni

Annus Domini 1.3.61.

Satore Jizaniarum suggerente Satana durũ pestiferumq; Scisma et dissidiũ, inter Bodzentam Cpũm Cracouiẽ et clerũ suæ Dioc. eiusdem Cpatus Nobilesq; et Militares terrar. Cracouiẽ. Sandomiriẽ, et Lubliniẽ eiusdem dioc iure ordinario subiectis occasione decimarũ manipulariũ. et tarda eor decimatione venditione et raptu. et seminibus frugibusq;, quæ in hortis in fraudem decimarũ serebantur, alijsq; pluribus coorfum iterum est. ad qd sedandum Casimirus Poloniæ Rex, velut Ecclię aduocatus patronusq; suas partes interposuit. et Jaroslaum Gnesnẽ Archiepum. tunc officio visitationis in Dioc. Cracouiẽ incũbentẽ acersijt. Qui cũ certũ tempus ad rem componendam decidendamq; partibus cõsignasset, Crac aduenit, et parte vtraq; audita, cõpromisso. Casimiri pro parte militarium et nobilium ex vna et Bodzanthę Crac. Epi pro parte Ecclię et cleri, oim beneficiator Crac dioc. in se facto et suscepto. cum per aliquantos dies deliberabũdus Cracouiæ stetisset. Comunicato virorũ prudentũ et Ecclesiasticor Jurisq; diuini et humani expertorũ consilio. Tandẽ in Wielicz3kam propter præsentiã Casimiri Poloniæ Regis, qui tunc illic agebat, descendens sententiam suã decisoriã, octauo Idus Nouembris. In Casimiri Regis et Baronũ Poloniæ præsentia tullit et pronũciauit. Decernens diffiniesq;

vt pro raptu decimæ per heredem villæ factæ, etiã excomuni-
centur kmethones: casu quo raptor per tempus semestre cẽ-
suras tolerauerit. Cmere quoq3 uolens hęres decimam ante
festum S. Iacobi cum domino decimæ forum contractũq3 per-
ficiat, alʒ poterit cuilibet libere alteri vendere. De frugibũs
aũt siue de horto, siue in campo seminatis, cuiuscũq3 existat
graminis decimam reddendã mandauit, prout hę et plures a-
lię sub obseruatione interdicti ordinationes diffinitionesq3
latius in copia priuilegij, quod hic inserimus, continetur. Cu-
ius talis tenor extat.

Copia priuilegij ordina-tionis Archiepi Gnesnẽn super decimis & cẽsuris.

Nos Iaroslaus diuina prouidentia Sancta Gnesnẽn
Ecclię Archiepus, in Cracouien dioc. in officio visitatiois
constituti, Vniuersis ad quos præsentes peruerint volu-
mus fore notũ, qd cũ inter Serenissimũ Principem domi-
num Casimir⁹ dei gra regem Polonię et patronum nostr⁹
ex vna, et Dominũ Bodzantam frem nostr⁹ charissimu
Episcopum Cracouien parte ex altera, Quędã dubitatio sup
decimis

decimis et alijs articulis inferius contentis, fuisset hincinde exorta: Demum eadem partes volentes ad calculū cōcordię siue scrupulo conscientię peruenire. In nos voluntarie et ex certa scientia, non per errorem nec aliquo dolo et fraude circūuenti, super articulis supra positis pro se suisq3 successoribus oībus concorditer consentiēn compromiserunt, tanq3 in arbitriū compromissariū arbitratorē, laudatorē, diffinitorē, seu amicabilem compositorem, dan ei concedēn liberā nobis et omi: modam facultatem, vt possimus de plano et sine strepitū et figura iūdicij, super dictis articulis pronūciare, laudare, diffinire, arbitrari, et ordinare, etiā iuris ordine non seruato. Qualitercūq3 et quomodocūq3 prout nobis melius videbitur expedire Nos itaq3 dei nomine inuocato et cōsilio sapientū communicato, nobiscū etiā habita deliberatione sufficienti, pro bono pacis et vtilitate Ecclię Crac. ex vigore cōpromissi prædicti Chri nomine inuocato. Laudamus ordinamus & diffinimdo arbitramur. Inter dominū Regem et Episcopum prædictos. vēst qd pro raptu decimæ prædialis alicuius nobilis vel pro causa qualicūq3 rationabili talis raptor vel malefactor monitione præmissa excomūnicetur. In qua excomunicatione infra sex Menses si persisterit, extunc incole in eadem villa degen. cū teneantur decimare, excomunicentur cū raptore decimæ eiusdē, vbi aut vxor alicuius nobilis viro absente decimā rapuerit, per censurā Ecclesia:

sticam ad satisfactiõ vsq3 condignam contra ipsam proce:
datur. Si vero infra sex Menses in eadem excomunicatione per:
stiterit, animo indurato. Tunc Cmethones in eadem villa vbi
decima sit rapta cum domina eadem excomunicentur. Præte:
rea vbi Clericus vel prasbiter ordinati, esset occisus, vulne:
ratus captus, vel detentus fuerit. Illius loci Ecclia, vel Ec:
clesie si sint plures a Jure sint interdictæ, et in eo nõ debet in
eis diuinũ officiũ celebrati, quousq3 malefactor dnõ Epo trada:
tur. Qui si deprehendi non poterit, tunc habitatores eiusdem
loci præstabunt iuramentũ, qd malefactore detinere nequiuerut
Nec occasiõm effugiendi dederẽt Demũ ordinarius tollat Inter:
dictũ a Jure statutũ. Et nihilominus malefactor sit proscriptus,
per quemcũq3 rapi poterit, domino ordinario impune tradatur
et excomunicetur. Item quicũq3 dominũs in villa ipsa sua de:
cimã emere voluerit, ante festũ Beati Jacobi cũ domino de:
cimæ forisare procuret, alioquin dominũs decimæ, libere deci:
mã vendet, impedimento a dnõ villæ cessante. Itẽ vbicũq3
aratro in hortis aratũ vel campis fuit, decimã plenarie exol:
uant, exceptis rapis papauere. caulibus, cepis, allio, et hijs simi:
libus, qua in hortis suis quis ligonisando plantat, decima ab eo
de prædictis nullatenus repetatur. Pro decima vero capi ta:
liter statuimus. Qr quicũq3 Cmetho arat cũ integro aratro,
quotcũq3 Boues habuerit sine equos, det quatuor ligaturas
canapi parati iuxta consuetudim, terra antiquã, qui vero

cum

cum medio aratro arat, duas ligaturas dare teneatur. Qui aũt non arat a decima canapi debet esse liber et solutus. Item super interdicto seruãdo taliter decernimus Qui cũ ex casu qualicũqꝫ euenerit in Ciuitate Cracouiẽ Interdictũ Ecclesiasticũm teneri & obseruari. Ciuitas Casimiria iuxta fluuiũ Vislam eidẽ interdicto nõ debet subiacere et econuerso statuimus insuper qd̃ vbicũqꝫ et adquẽcũqꝫ locũ Ecclesiasticũ excomunicatũs a Jure vel homine vẽrit, et Eccliam vel Cimiterium fuerit ingressũs, tunc cessetur à diuinis. Ipso tñ de Ecclia vel Cimitẽrio recedente diuina licite resumantur. Inter cetera decernimus, et statuimus expresse. Qd̃ interdictũ triduanũm, qd̃ alias seruabatur per ões Ecclias propter aduẽtũ alicuiꝰ excomunicati, exnũc per quẽpiam nullatenus tẽri debeat nec obseruari, ne pluralitas plebis deuote, propter crimen vnius obstinati salutaribus diuinis officijs et sua orbetur deuotiõe. Vbi aũt sententia Sedis Apostolicæ fuerit, cui nos legem. dare non possumus volumus. Qui forma mandati in scripto posita diligenter seruetur et exequatur. Clausula superius de Juredicto triduano præmissa nõ obstante. In cuius rei testimoniũ Siggillũ nostr̃ præsentibus duximus appendendum, in testimoniũ oĩm præmissorũ. Actũ et Datũ in Wieliczka viii Idus Nouembris, sub anno Dñi 1 3. 6. 1. Præsentibus hõibus viris Domis. Martino Archidiacõ Kicolao Cancellario Gnesnẽ, Swrecz3lao officiali Crac. Sbiluto

Præposito Vlocen, et alijs pluribus fide dignis.

Innocentius Papa Sextus cū annis decē sediſſet, apud Auinionē moritur, et in Monaſterio Carthusiensiū, prope sanctū Andream, qđ ipsemet fundauerat et dotauerat sepelitur. Cardinales aūt conclaue ingreſsi, frem Monachum ordinis Sancti Benedicti, Abbatē Maſsilien, decretor Doctorem, virū rarę sanctitatis eligunt, qui Vrbanus quintus vocatus est. Crucē prædicari statuit contra Thurcos & ordinauit Paſsagium.

Brigitta de Scotia vidua sanctiſsima claruit qua multas reuelationes habuit, omnē statū instruen, prædicens Cruciferis de Truſsia clades, regibus vero de Polonia victorias hæc ordinē nouū instituit Qui ab eius nomine vocabulum sumpsit et pro confirmatione regulæ suæ á Chro ad Vrbanū Papam quintum miſsa est. Cius festū agitur xxii Julij.

Lector quidam ordinis prædicator Crac. fr Paulus nomine, negans Beatam Mariā virginem conceptā fuiſse, sine peccato originali. Corā omni clero et populo, ad quos tunc in maiori Cracouien Ecclia in vulgari Polonico declamabat, cecidit, et expirauit priusq3 prædicatiōm suam cōpleuiſset.

Studiū

Studium Vlc Pragę a Carolo Romanor et Bohemię Rege instituitur et dotatur. Ad Innocentiũs Papa Sextũs Ad instantiã Caroli Regis confirmauit Id cũ annis vix quĩ: quaginta duraſſet, a peste heretica exterminatum periit.

Casimirus Rex vni" uersitatem Casimi" rix fundare cępit quã

imperfectã reliquit Casimirus Poloiæ Rex.

Volens Casimirus Polonię Rex regnũ suũ Polonię studio generali Crac ad inſtar aliorũ regnorũ magnificare & decorare. in Oppido Casimirien ab eo circa Cracouien Ciuitatẽ in villa capitulari vocatam Bawol, fundato studiũ generale secus murum, in loco amplo & spacioso, ad mille amplius paſſũs in omnes partes se protendente domosqꝫ pulcherimas. Came: ras. lectoria et primas officinas ex lapideo muro, pro coha: bitatione Doctor et Magistror dictæ nouæ vniuersitat pulcherrimo opere ędificat, miſsis aũt notabilibũs, nũciis et oratoribus suis Ecclesiaſticis et secularibus in Auinio: nem ad vrbanũ Papam quintum. fundatiõm huiusmodi a sede

Apostolica admitti obtinuit Cnesnen eni Archiepus Iacobus se:
cundus dictus Swinka a Summo Pontifice præfato Vrbano quinto
iussus, per speciales lras præfatu studiu Casimirien siue Crac.
confirmat. Quod tn morte Casimiri Regis interueniente no
fuit prosperatu, nec dotatio ipsa et fundatio fuit sortita effectu.
Sed et procedente tempore Ioannes Dlugosh senior Canonicus
Crac. Anno vcz̄t domi 1 4 . 7 . 8. vellet illic de cosensu
Casimirij tertij Poloniæ Regis Cænobiu Carthusien erigere
et fabricare contradixerunt insensati Casimirithæ propter
locu quem tanto tempore vacuu domibus & hortis, nullo eis
Regio iure suffragante, occupauerant, nec permiserunt p:
scriptione alligata, opus et clenodiu pulcerrimu toti Regno
Polonie proficuu. Quauis ipse Ioannes Dlugosz offerebat
se omnia iura eorum Ciuilia resasurum edificare.

Consumitur igni Vratislauia ex eaq; Iudei eiciuntur.

Vigesima quinta Mensis Julij Casuali in Wrat
Ciuitate incendio exorto, cu prim flammaru impetus Ciuiu
desidia no forrent oppressi in fortem et nullo ingenio huma:
no restringendam virtute ignis inualescens vniuersa fere
urbis

urbiserſis habitacula cõsumens et deuorans ciuitatẽ Wrat. in cinerem et fauillã redegit. Wratislauiẽ aũt pro damno ingenti, qd ignis permiſsione diuina intulerat, in Iudeos quorũ tũc apud illos freguens erat nũmerus iras vertunt et ipsos nulli deſferendo ætati, sexui vel conditioni, quasi ipsi machinatores incendij extitiſsent. sęua inuaſione trucidant, substantijsq; eorũ direptis ipsos è Wratislauia eliminant.

Pruſsix exercitũs dũ Russiã populari vult umbribus prohibitus

in Lithuaniã conuertitur vbi Ducẽ Keijstuch capit. qui captiuitate liberatus Pruſsiã inuadit, iterum captus euadit.

Regiõm Lithuanicã Venricus Pruſsia Magr & suapte sterilem, syluis nemoribus et paludinibus frequentiorem quam vicis et vrbibũs et ũexatione hostili afflictã, deſertam fore dinoſcens Exercitũ ex aduenis et proprijs col-

lectũm, praficiens illi Henricũ Kramfeleh generalem comẽdatorẽ in Ducem, in Ruſsię terras quæ Lithuanis parebant, qđ et Lithuanos armis gentibusqꝫ iuuerant, et propter soli vbertatem (diues enĩ est illic tam peccoris quã cęterarũ rerũ suppellex) ad vastandũ illas transmittit. Sed propositum tam suũ quam exercitũs aſsiduos imbriũ deſcensus damauit, quorũ obstaculo exercitũs Pruthenicũs à cępto versũs Ruſsiã itinere reuerti coactũs ne frustra arma induiſse videatur, in Lithuaniã deſcendit. et Lithuanię orã ignibus ẽ cęde vastare cepit. Quo Lithuanorũ Princeps Olgiert Kieſtuch. et Patrikig moleſte ferẽs clandeſtinis itineribũs cũ suis copijs aduenięn Pruthenicũ exercitũ nihil aduersi suspicantẽ inuadũt durogꝫ certamine cõmiſso, plures hincinde concidũt interfecti. Sed Cruciferis tã numero quam equis armisqꝫ pollentibũs, ceſsit deuictis barbaris victoria. Eo quidem gratior quo insperatior. anxit aũt triumphi gratitudinem Kiestloachi Dũcis captiuitas, qui ab Henrico de Ekkersberg Cruciſero equo deiectus viuus in manus hostiles venerat, alter vero Ducũ Lithuanię Patrikich ex equo et ipse à Cunrado de Hoberg præcipitatus, a suis protectus defensusqꝫ periculũ euaſerat. Cruciferorum exercitus tam victoria quã spolijs et captiuis potitus, in propria redęjt Dux aũt Lithuanor Kieſtuch in Castrum

Mariemburg

Mariemburg velut prada nobilis delatus et illic in testitudine
forti, vinctus cathenatus et cõclũsũs molestias captiuitatis
biduo tm° perferrens, vnius Lithuani neophiti apud Mariem:
burg demorantis adiutus suffragio, euadit et pallio albo cũ
cruce nigra se amiciens, omnes obuios tam Cruciferos qm
Ciues habitu huiusmodi equo vectus fallendo euasit. In syl:
uam deinde vastiorem perueniens, equo relicto in pallude
diebus aliquot persecutiones euasurus latuit. Noctibus de:
inde pedestri itinere gradũ promouens, dũ se versus Lithua:
niam ire crediderit, in Masouiã peruenit, vbi à filia germã
Anna alĩs Danuta Ducissa consorte Ianussij Masouiæ Duc
cognitũs, et ab ea cũ magno gaudio exceptus in Lithuaniã
datis equis et armigeris deductũs, magno solatio tã fribus
quam genti fuit. Congesto aũt exercitũ captiuitatẽ suã vltu:
rus, in Prussiam irrupit, et Castrũ S. Ioannis primũ oppugnãs
conquirit et incendit, abinde ad Castrũ Danczik venit, ẽ
illud conquirens, et Comẽdatorẽ Ioannẽ Collin cũ multis alijs
capiens, exurit, aplicat post hac ad Castrum Ekersberg, et
conquisitũ incendit. Multisq3 spolijs multis incẽdijs, ẽ
cẽdibus comissis, prœda ingenti oneratũs redibat. Quem
duo Commendatores de Kostemberg et Bartenstein, cum
exercitu persecuti confligũt, spoliaq3 ẽ captiuos repetunt,

Dux ipse Kieſtüch in eo certamine eqũo à Vernero de Vindekci deiectũs, pedibus audaciſsime pugnans deiectoris sui equo interfecto, per Comẽdatorem de Kieſzawa vulneratũr et à Comẽdatore de Barthensthein capitur, sed parũ proinde dũ rediret aſeruatũs. Iterũ Cruciferos fallens, de quo apud eos magni morſũs habebantur, captiuitatẽ euadit, & in Lithuaniã peruenit.

Casimirus Rex Leo" poli Metropolim Cri" gi obtinet quã ipse do" tat.

Amplitudinem religionis Christianæ Casirus scds Polonia Rex, in terris Ruſsiæ suo deditis imperio effecturus, per eosdem nuncios et oratores suos in Auinionẽ miſsos Ecclesiam Metropolitanã in ciuitate Principali Leopolien, per Vrbanũ Papa quintũ viii Idus Aprilis obtinuit ad dotationem suã sũfficientẽ erigi et fundari, præfatus enĩ Iacobũs Sawinka Cineſnen Archiepus literis Apostolicis sibi præsentatũs a Casimiro Polonia Rege requisitũs, init personalr

Leopolim

Leopolim et ex parrochiali ecclesia Leopolien Metropolitana, in:
spectante Casimiro Rege et vniuersa militia eius, et dote suf:
ficiente largiente erexit et in primu Archiepum dictæ sedis chri:
num virum nobilem instituit et consecrauit.

Copulo suo et alieno fame laboranti, ex pro prio horreo Casimirus subuenit multaq; ædi ficia construit graui precio.

Annus Dni 1.3.6.2.

Exterraru guerarum et differentiar ciuiu sedato oppressoq; motu, peste quoq; seuissima mitigata, caristię et famis pernici:osum malum subito in Regno Polonię et partibus vicinis, de:meritis hominu vltiom diuina prouocantibus coortu est, licet siquidem fruges pro hiemali et vernali tempore terræ madatę, spem fructuu percipiendor cu vbertate per germen secudo te:nore vsq; ad Iunii Mense progressum cultoribus præbuissent

frugibus tñ ipsis de Mense Junij et seguentibus florere incipiens validissimorum ventor, cum pluuijs tempestatibus agũilone coortorum flatũs adueniens, et cursũ suũ longo continuans tempore, oms passim fruges percusisset et ablatis à spicis floribũs extinxit deleuit et corrupit, grauorũgz coalescentia a frugibũs auferens, steriles et aridos cultũs, et inanes paleas messoribũs reliquit, et in regnũ Poloniæ partesgz vicinas, famẽ validam et horrendã indnxit. Casimirus itagz Poloniæ Rex, qui per omne tempus sui regiminis et principatus, curam ad serendos prædiorũ per colonos et factores suos agros intenderat, et cui annis singulis, plura aceruor in vario frumentorũ genere milia, prouenieb̃ant, gentem suã Polonicã, nationesgz vicinas videns fame atroci laborare, horrea sua in singũlis terris regni sui frũgibus redũdantia apperuit, et de illis quibuslibet fame cõfectis, sagaci prouisione subueniri mãdauit. Et aduenis quidem forensibũs, frumenta per regios prefectos moderato precio vendebatur, proprij vero, pecunijs ad emẽdũ non habẽtibus, aut rex cõmutatione, aut labore, præstitũ illis frumentum merebantur. In singulis siquidem sui regni terris & districtibus. Casimirus Poloniæ rex præfatus tũ Castror et Ciuitatum fabricas et muros, tum piscinar & fossator aggeres & alueos, tum aguæ ductus et ædificior variorũ structũras

extendi

extendi et institui, non tam pro necessitate aut vsũ, sed pro re:
leuanda omnia mechanicorũ et Cmethonũ inopia, iussit. Concur:
rebant itaq3 ad subeundos perficiendosq3 inceptos et incipien:
dos labores. omniũ generum hominũ, et pro excludenda fame
etiam mulierũ puerorũq3 infirmus sexus et languida ætas, o:
peras suas in laboribũs ad merendũ frumentũ enixius, quã eorũ
ferebat conditio ædebant. singulis aũt affatim aut pecũniæ
pro labore, aut hijs præstantius frumentũ soluebantur. Qua:
quidem frumentariæ rei largitione, Casimirus Poloniæ Rex,
maxima à proprijs et forensibũs celebratus est laude, et in
thesauro Regio argento et auro ex pluribus locis importa:
to, et in murorum ædificiorũ, piscinarũ et fossatorũ opere
vehementer auctũs, ex quibus illud insigne et memorabile
fossatũ, qd a Crac. vrbe versus Bochniam tendi, et Flumine
Visla in illud imisso, ligna per illud salq3 traduci destina:
bat, adhuc eminet pater et restaurator patriæ creditus &
appellatũs est.

Erutheni Castra mltã Lithuanica in quæ Kowno capiunt.

Nũmeroso et potenti exercitũ ex peregrinis & domestic.
Venricus de Knyprode Prussia Magr congesto; primo veris
tempore ingreditur terras Samagitię et Lithuanię: et remo:
tioribus regionibũs vastatis, Castrũ Kowno tam muris q3 ar:
te, situ et natura (duo enim nõ spernendi amnes Niemien &
Vylija illud circumfluunt) obsidione cingit, obsidionem aũt huius:
modi Olgiert, Kiestuch et patrikig Lithuanię Duces repulsuri,
cũ suis copijs adueniũt, et certamine cũ Magro Prussię et sũo
exercitũ, feria quinta ante Domicã reminiscere inito victi,
refugiunt: Quibus fugatis Magr Venricus strictiori obsidio:
ne Castrũ Kowno coartans, munera obsidionis inter comẽ:
datores et Milites dispartitur. Castrũq3 Bombardarũ cre:
bra cõcussione, et ignitorũ telorũ proiectione, nocte et in:
terdiu quatit, et quamuis Voysath filius Ducis Kieustuty.
cũ tribus milibus Luthuanor. Castrũ probe defedissent, &
in exercitu Cruciferor plures clades facerent, et subeũtes
milites ad mur perimerent, pertinatia vero et perseueratia
Cruciferor, aut morì illic, aũt Castrũ se cõquisitores deuouen:
tiũ. Castrũ ad cõquisitiõm spectabat. Cui Lithuani laturi
auxiliũ, et si nouas copias reparassent, et cominus in Colle
ex quo singula quæ Cruciferi agebant, speculari poterant, cõ:
sisterent: In exercitũ aũt Magistri et Cruciferorũ, vallo

et fossis

et fossis profundis, et vnda ex amnibus facto, aquæ ducti:
bus repletis, nõ audebant insilię, colloquio tandem Kiestuch
cũ Magro Prussiæ petito, petit solui obsidiõm, Qd cũ impetra:
re non posset superbo sermone vsus iactabat se, si in Castr
ad obsessos penetrare posset. Castrũ a qualibet expugnatiõe
tutator: Sed cũ illi a Magro nõ per se solũ. sed cũ quibuscũqꝫ
vellet. Castrum intrandi potestas facta esset, Rogarent insu:
per vt nõ cõctaretur confligere, offendere Magro se suũ exer:
citũ ex fossis et aggeribus. ad plana et equaloca, si decernere
vellent, deductur. Kiestuch silentio rem absoluans. re infecta
discedit. et cũ Magr suo exercitũ feria scda post Palmarũ,
incessabili irruptione, nocte et die. vsqꝫ ad parasceue Ca:
strũ lacessisset Tandem Sabbato in vigilia s. Paschę. Castrũ
Lithuanor. Ducibus ex ædiciori colle, nõ sine lachrimar effusio:
ne inspectantibus, muro suffoso, qui ruens plures mortalium
de Cruciferor exercitũ oppressit, et Castro igne accenso, quo
magna multitudine Lithuanor peruerãt capit: Cũ illud in
Dominica Reminiscere obsidere cępisset. magnãqꝫ in captas
et deuictos cędem ædit Tria milia Lithuanor in ea obsi:
dione cęsa et mortua referũtur Voydach filia Kiestuty. cũ
xxxvi potioribus. captiuitati reseruatus Dies resurectio:
nis Dominicæ missa per Bartholomeũ Sambien Epũm expleta

festinata Et. die vero subsequenti, murorũ parietibus ruinat. et omnibus fossatis solo æquatis ad Castrũ Pilsen Magr exercitum applicat Qd a Lithuanis desertũ reperiens incendit. et ad Castrum Vielunia veniens quarta die impugnatiõm illud cõquirit et multis Lithuanis occisis. Quingentos capit Castr aũt Vielunia funditus euertens. cũ multitudine captiuor et spoliorum in Marijemburg redijt.

Cometes apparet, Anna consors Romanor Imperatoris moritur. Qui aliam superinducit:-

Vndecima Mensis Martij et post pluribũs diebus. Cometes stella crinita in fine aquarij et prope vẽrem apparuit, Caudam seu facẽ in loco Mercurij et in piscibus versus oriẽtem retorquens, quæ cursũ suũ in quingẽ hebdomadas produxit. Sub quo tempore Anna consorte Caroli Romanorum Imperatoris regis Bohemiæ scda obeũte, Carolus ipse tertia virginẽ vẽst Merellinam de sanguine Barbaror sibi iũgit, filio vero suo Venceslao Joannã filiam Alberti Ducis Bauariæ Comitis

Comitis Holandriæ atqs Hainouiæ quam idem Dux Albertus ex Margaretha filia Ludouici Ducis Bregen susceperat. Patruo vero Sobeslao Marchioni Moraviæ neptem Roberti Ruffi Comitis Palatini Bavariæ desponsat. connubia cu Bavaria domo eo proposito ingeminans. vt Seminario et fomite odij. Qd. Carolus Imperator Regnu Romanor. sub Roberto Duce Bavariæ viuente, occupandu acceptauerat, per huiusmodi affinitates abolito. fida sibi et amica ex hostili et infesta domu Bavariæ efficeret.

Oratores Hungariæ missi ad Carolum Imperatorem et Regem Bohemiæ du ab ipso

Verba contra honorem reginæ Helisabeth Hungariæ audissent illi diffidat Quod Ludouicus Rex audiens congregat ex Polonis et alijs maxim exercitu con Carolu. Quæ Pontifex audiens per nutium illos componit. & Carolo filia Ducis Stolpen Casimiri neptis et Ludouici consobrina desponsatur.

Annus Dñi 1363.

Ad rescindendas componendasq3 quasdam inter Hungariæ et Bohemiæ regna differentias, quas nobiles et subditi regnor inter se rapinis seditionibus et furtis cæterisq3 mutuis factionibus et iniurijs lacessendo se inuicē conflauerant Legatis Ludouici regis Hungarię ad Carolū Romanor Regem et Imperatorem Bohemiæ quæstū ambulantibus et reformationē iniuriar fieri postulantibus, ex Caroli Imperatoris et Regis Bohemiæ superbo et probroso verbo, quo passione et ira, ea quæ Hungariæ legati detulerant refellendo incensus. Matrem Ludouici Hungariæ regis parū pudicā asserendo protulerat. Maior flāma subito prodire et vehementer prodiri cępit oriri Legati enim Hūgarię faciem et præsentiā Caroli Imperatoris Romanor et Bohemiæ regis parū veriti, pro tuenda sui Regis et genitricis eius Helisabeth honestate contumeliā tātā nō ferēn reciproca contumelia quantū prnt refellunt et purgāt. Quamuis (inquiūt) eadem temeritate, qua Serenissimi Regis nostri et matris eius Illustrissimæ Helizabeth reginæ hōrē et gloriosū nōn et famam probro tuo violare nō erubuisti, & nos eiusdem legatos videmus et præsumimus te violatur esse. Omnia tn pro hōre regis nostri et matris eius passuri leuia

existimān

existimã assertioni tuæ qua genitricem Sereniſſimi Regis nri
et cõſequenter dominũ noſtrum Ludouicũ Regem de impudici:
tia notaſti, publica clara, et libera voce contradicimus, et te
in verbo huiusmodi regi noſtro et ſuæ hõeſtiſſimæ Illustris:
simæq3 matri, iniuriatũ vehementer eſſe Iterũ atq3 iterum
aſſeueramũs, parati æquo marte et loco pro hõre Regis nri
et matris eiũs siue tecũ, siue alio, tuũ sermonẽ defendere vo:
lenti, ingredi duellũ et certamen. et nihilominus pro huiusmodi
grandi iniuria, qua a te cũ sis primus regũ nec nominari debuit, te
et Imperium tuũ et regnũ Bohemiæ et omnia dominia tua, nomi:
ne regis noſtri et omniũ regnor suor exnũc diffidamus Carolus
aũt Imperator et sua conscientia intellectuq3 Consiliariorum
Ecclesiasticorũ et secullariũ, circa illũ prñtiũ correptionẽ, re:
morſus nihil durũ Legatis Hũgariæ (videbat enĩ illos iuſtiori
gm se adductos iri in vici ſitudinarias cõtumelias prorũpiſſe)
respondendũ duxit. Sed mitigare animos Hũgariæ Legatorũ
et verbum probrosũ qd in dedecũs Elisabeth Hungariæ se
moris Reginæ protulerat, verbis extenuare cepit, proteſtãs
se illud ioco nõ serio dixiſſe. Legati aũt Hũgariæ facinus
tam atrox in sui Regis et matris eius redundans infamia
parũ verbis extenuari poſſe respondent, sed sanguine dilui
et expiari oportere nec iam ſua sed regis sui intereſſe et infa:

miam suam et matris suæ supplici, et venia postulanti, remittat. Atq3 ita irritatis magis qua paccatis animis, Praga. Vbi Caro: lum Imperatorem offenderant, discedunt et ad suu Regem Hugariæ in Visegrod peruenien singula quæ illis apud Carolu Imperatorem acciderant, et quotta qualiq3 criatione Elisabeth Reginam seniorem Hugariæ, genitricem suam carpserat, ex ordine referunt et declarant. Rex aut Ludouicus Huga: riæ, probitate et fide in defendendo matris suæ et suo honore legatoru colaudata, etiam quod Carolum Romanor Regem, pro huiusmodi probro suo nomine diffidauerint, et verbis co: mendat, et largitione munifica extollit, ac bellu ingens, vl: turus suam et matris suæ iniuria, solicita assiduaq3 medi: tatione, Carolo Imperatori et Bohemiæ Regi, per patentes literas verbali diffidatione, legatoru no contentus, indicit. Exercitus itaq3 ex omnibus regnis et dominijs suis coparat, subsidiaq3 et sollatia vicinor regu et Principum, missis va: rijs nucijs contrahit et coducit. et primu quidem ad auunculu suu germanu, Casimiru Poloniæ regem, nucijs missis rogat ut sororis suæ Helisabeth regina probru inultu esse no sinat, sed secu comune bellu gesturus cum oibus potentijs dominor suoru consurgat. Et Casimirus Poloniæ Rex, comunicato Prælator et Baronu suor consilio, no solum gentibus et po

tentijs

tentijs suis. Sed etiam personali præsentia bellū cęptū se adiutur, et solatia Lithuanor, Ruthenor, et Tartarorum se adducturū repromittit. Deinde Sigismūdū Daciæ regē, nuncij tam Ludouici Hungariæ, quā Casimiri Poloniæ regum aduenientē, ipm ad ferendū eius omniū potentiar, suar, auxilia. Erat enim is Ducis Boguslai Stolpēn generis Casimiri Polōię regis, consanguineus, expositis causis et iniurijs belli, perli: ciunt et inducunt. Carolus aūt imperator, et rancore et nū: tijs aīsamentisq; subditor, et amicor, bellū grande cōficī, et varias natiōnes atq; regna armari contra se intelligens, Electores Imperij et singulos Principes Austriæ et Almaniæ ad ferendum sibi exercitualia solatia, literis et crebris nūcijs inuitat corrogat, et inclinat. Vtraq; itaq; pars se armis gen: tibusq;, robore, et numero, superiorem futuram esse magno: pere satagens, varias gentes Catholicas et barbaras in sua solatia, precibus et donatiuo conducebat, vt huic orientem illinc occidentē videres ad funestū bellū inuicem gerendū, cōmotos et concitatos. Vrbanus itaq; Sūmus Pontifex A: plātus Papa quintus, tot et tātos reges intelligens incōsulto iracundię calore prouocatos, et odior, impulsū ex vno dūtaxat probro incensos in atrox bellū parari, ad intercipiendū illud, ne furor bellicūs postq; inciperet altius serperet et grauiores

causaret occasiones mutuis armis se inuicē collidendi, more pii patris, de iutū filiorꝝ soliciti omnes conatus suos studia conuertit. Et ad componendū reges taliter furore collisos, raræ prudentiæ et singularis doctrinæ virū religiosū frēm Ioannem ordinis minorꝝ, prudentia et eloquentia pollentem cū certis instructionibus et mandatis, in alijs agendis suam expertus industriam factiuitatē et ingenia transmittit. Et hoc illi specialr iniūgit vt quibuscūqꝫ potest honestis artibus et ingenijs congestum et gerendū bellū dissoluat. Qui mandata Apostolica solicito executus studio, primū ad Carolū Imperatorē in Pragam, hinc ad Ludouicū Hūgariæ Regem in Budam, postremo ad Casīrū Poloniæ regem Crac. concito gradū adueniens, sedis Apostolicæ mandata exponens, vnū quemqꝫ regū singulari prece persuasioneqꝫ ad rescindendum impiū bellū, plus cladis quam victoriæ, plus dedecoris qm̄ hōris, plus damni quā vtilitatis, habiturꝝ, et innumeras animas extincturꝝ, barbarisqꝫ nationibus in Catholicas terras debachādi animos ex occasiōm auctūrū, cohortatur et inducit. Nec prēbus et persuasionibus contentūs, vtrāqꝫ partem magis tū Carolū Imperatorem, à quo belli ōis gerendi manauit initū et origo terret, et nomine Sūmi Pontificis denūciat, per vtram partem stetisset quominus discederetur ab armis, eam se, cū altera

pacem

pacem non obnuente Consilijs et auxilijs cnixe Pontificem ma-
ximũ aduitur, hanc denũciatione, dum Carolus Imperator, q
bello prafato se causam dedisse et illud suscitasse nõ igno-
rabat plurimũ pauoris concepisset, veritus ne Sedis Apo-
stolicæ mandatũ & auctoritas Almaniç Principes, suapte
de assumpto iniusto bello, et querelas et iniuriam ingeminan̄,
ab eo auertisset. In õms pacis conditiones, per nũtiũ Aposto-
licum dictandas se pro bono christianitatis et sanguinis
christiani euitando proflumo. In sũmigs Pontificis potestate
futurum esse spõpondendo spopondit. Nuntius itags Aposto-
licus Carolo in partem suæ intentionis producto, sçpius iam
Ludouico Hungariæ. Iam Casimirũ Poloniç Reges adibat,
et maxima instantia precabatur et orabat, vt passione ani
frenata, se populosgs suos & regna, propter vnius verbi leui-
tate prolati, quod iusta compensatione expiandũ se Imperator
Carolus offerebat, probrum, non ponerent in discrimen, Iniu-
stũ bellum, et nullos successũs fælices aũt triũphos habitur,
suæ iniuriæ eis oblata satisfactione contempta, ac illud pro-
rumperent gesturi. Dũ quogs Hungariç et Poloniæ reges æquas
et iustas conditiones se nõ abunituros respondissent, decer-
pto vlcere ex cordibus frementiũ cõn se regũ et anis corũ
modestiç tenore qualificatis ex arbitro procus factus. Cepit

Ludouicũ Hungariæ et Casimirũ Poloniæ Reges et Sũmi Pontificis auctoritate, viceqꝫ et Caroli Imperatoris nomiẽ deprecari vt pro stabilienda inter eos pace, et eo lolio qd Sathanæ superseminauerat calliditas, penitus euellendo, iungerent inter se affinitatem, et Illustrem virginem Elisabeth Boguslai Ducis Stolpendij filiã et Casimiri regis Poloniæ ex filia Elisabeth neptem ac Ludouici Hũgariẹ Regis consobrinam, ex amitali sorore susceptam dignarentur. Carolo Romanoꝝ Regi cui tunc secunda vxor Anna Imperatrix, filia Ducis Iawrien, Sed et tercia Mecellina breui tempore suo coniugio potitẹ diem obierant, desponsarẽt in Vxorem Reges aũt prædicti, mutuis tractatibus habit, communicato Prælatorum et Baronũ vtriusqꝫ regni consilio, præcationi huiusmodi, pro Sedis Apostolicæ honore et chr̃iani: tatis pace, fideiqꝫ Catholicæ exaltatione, suũ præbent consensũ. Erat enim Regis Hungariẹ Ludouici Carolũs Romanorũ et Bohemiæ Rex, socer, filiam enim eius ex prima vxore Blanka, filia Regis Franciẹ susceptam, primũ in vxorẽ Ludouicũs duxerat, et reconciliatiõm prioris amicitiæ non abnuebat, et quem habebant habituriqꝫ erant inuisũ hostem, hunc in generũ et affinẽ deligunt et assumunt. Dieqꝫ nuptiarũ Cracouiẹ pro tempore et diebus carnis priuij edicũt

Et constituũt

et constituuf. Ita enim nuntius Apostolicus per Carolum Romanorū et Bohemiæ Regem et iussus et rogatus erat. vt huiusmodi affinitate petita et obtenta, etiam diem nuptiarū, quo facilius et bellū ceptum et eius totalis suspicio tolleretur concluderetur. Omnibus itaqs iuxta Caroli Imperatoris votum, per nūtiū Apostolicum, apud Hūgariæ & Poloniæ reges ordinatis et confectis, omniqs hostilitate per contractū nouæ affinitatis sublata, pace quoqs inter regna tria reformata. Apostolicus nūcius Pragā rediens Regi Romanorum Carolo labores suos et sudores quos in cōficienda pace et affinitate concludenda habuerat declarat. Qui Deo et Sūmo Pontifici Vrbano magnas gratias. per terras & nuncios agens, insinuauit se armis depositis, mandatis & ordinationibus depositis Apostolicis in omnibus paruisse et affinitatem cū his regibus quos hostes expertus erat contraxisse. Quo nouo ad aures Sūmi Pontific et Alemaniæ Principū perlato. magna exultatio et animoy iucunditas. vbiqs apud singulos est infusa.

Carolus Imperator Hungariæ Daciæ

et Cipri Reges Crac. ad nuptias veniut ibiq; honorati prefecto ceremoniar Virzinko

ne Consule Crac. Qui et omnes Reges cu Imperatore in domo sua magnifice tractauit & donauit liberalissie, post nuptias ad sua quisq; redit.

Ad futuram itaq; nuptiar sollennitate. Quaru sibi curam procuratiomq; Casimirus Polonie Rex. velut auus virginis susceperat, magnifico et excellenti sumptu gerer: dam prefatus Casimirus Polonie Rex vicinos Reges & Principes, vcst Ludouicu Hugarie nepotem suu Sigismudu Dacie, et Petru Cipri Reges, Otonem Bauarie Semouitu Masonie, Boleslau Suidnicen, filiu sororis suae Vladislau Oppolien et ceteros Polonie Principes, per spetiales nuntios corrogat et inuitat. Qui omnes dum ad constitutu diem conuenissent. Rex enim Cipri Petrus Mari Leonino vsq; in Valachia

in Valachiam vectus, tandem per continentem, terras vcst Valachię et Russię abunde omnibus necessarijs per Casiri Regis Polonię præfectos procuratus. Sigismundus vero Dacię Rex, in Stolpen Ducatum mari Oceano adveniens, cū Duce Boguslao Stolpen affine suo, et virgine Elisabeth noua nupta Cracouiam in sumptibus & expen Casimiri Polonię Regis aduenit Ludouicus Hungarię Rex compendiosiorem stratam habens, per Sandecz et Bochniam cum notabili apparatu & frequenti Baronū suorū numero comitatus aduenit. Tandem et Carolus Romanorū et Bohemię Rex, per Slesiā aduenies a Præfectis Casimiri Polonię Regis in Bithom in eius occursū missis, exceptus in Badzin Ilkusch, Cæteris locis Regni Polonię cum omnibus Principibus & Baronibus suis copiose procuratus aduenit. Cui in obuiū quatuor Reges Hungarię Polonię, Dacię et Cipri, cū Principibus et Baronibus, in multitudine copiosa ad vnū miliare egresi. Ipm cū oī benignitate & honore excipiunt Et Rex quidem Carolus, nunciato sibi Regū aduentu Equo cū Principibus et Baronibus suis descēdens longū spatiū pedestri itinere, antequam cū Regibus cōueniret, præcedentibus reges longo turmarū ordine confecit. Quo Regibus nūciato, descendentes et ipsi de Equis Carolo Romanor Regi occuren, dextras cū fletū et effusione multar

lachrimarum amplexibus et osculis. præsente fre Ioanne nũtio Apo:
stolico, iungunt. Magnitudo siquidem lętitię de tot regũ in vnũ
diem et locũ mutua conuentione et eorũdem reconciliatione
tam Regibus quam eorũ Principibus et optimatibus, lachrimas
quasi quosdam cordis iudices excutiebãt Resũptis autem
equis dũ vrbi appropinquarẽt virgo Elisabeth cũ Pre Duce
Boguslao Stolpen multis comitata virginibus in regio appa:
ratũ. Carolũ futurũ sponsũ suũ excepit. Processiones dein:
de omniũ Eccliarum et statuũ Crac ciuitatis subsequte ex:
ceptione sua diem traxerunt in vesperam. Regibus specia:
les habitationes et talami, purpuris et Cortenis auro et ostro,
gemmisq; superbe in Castro Cracouien assignatę cęterisq;
Principibus Baronibusq; et familijs eorum, honesta hospitia o:
mnibus necessarijs ad vsũ voluptatemq; hominũ plena distri:
buta. Quamuis aũt cuilibet regi Principi, et Baroni spetiales
prouisiones et ministri ex Baronibus et Nobilibus Poloniæ,
regis et omnia per Casirum Poloniæ Regem deputati fuisset
oms tamen Wyrzinkonij Consuli Crac. Is gere nobilis et
natione de dó et armis liagoda, parere iussi vnus eni hic
Aulam Casimiri Polonię Regis, et omnia offitia in Curia
Regis gubernabat. Idem qd præcipuus et introitũ et pecu:
niarum regaliũ receptor et dispensator. omniũ fortunarũ et rerum

quæ

quæ lucra regibus afferre solent prouisor. Idem Consiliorum omnium particeps moderatur et auctor, illi uni Casimirus Poloniæ Rex, propter notam hominis industriã fidem, prouidentiam et factiuisatem, curam et sũmam administrandorum omĩm quæ in tam celeberrimo et frequenti regum conuentũ rerum essent necessaria mandaueuerat. Qui Casimiro Poloniæ rege iubente, tantam regibus Principibus, Baronibus q̃ quibuslibet hospitibus et aduenis tam inuitatis quam suapte venientibus monstrauit in procurando illis plurimis diebus magnificentiam opulentiam et liberalitatem, vt singulis, non solum victualia largissima et expensæ præberentur, sed etiã quæcunq; postulassct priuata necessitas vel usus in abundantia vltro largirentur. Et nequisq; de quocũq; defectũ posset queri, vltra necessaria oĩm rerum in hospitia regum, Principum Baronum Nobilũ et hospitũ importata In circo Ciuitat Crac crebris in locis dolia vasaq; rara magnitudinis, plena vino optimo, et quædam grano auenæ locari et pro quolibet tempore, in plenitudine consistere, Casimirus Poloniæ Rex ordinauerat Ex quibus singuli hospites et inuitati, nedum pro necessitate, sed pro libidine hauriebant. Tertia aduentus in Cracouiã Caroli Romanor et Bohemia Imperatoris die, ipse Carolus Romanorũ Imperator, virginem Elisabeth Ducis Bo;

guslai filiam et Casimiri Polonia Regis neptem ex filia in Ec-
clesia maiori Crac. Regibus, Pontificibus, Principibus, et Ba-
ronibus pręsentibus Jaroslao Cnesnén Archiepo dictante ver-
ba desponsat. Cui Casimirus Poloniæ Rex Centũ florenoy mi-
lia dat in dotem Instaurantur post hastarũ corearum, et plau-
suum ludi et pluribus continuamur diebus, victoribus quoqs
et Atletis, præposita prędmia, per Casimirũ Poloniæ Regem li-
beralit largiunt. Oppulentiam aút et diuitias suas et Regni
sui. Casimirus Polonię Rex, quibus supra omnes superiores
Poloniæ Reges abundabat, demonstraturus, singulis diebus
quibus illa nuptiay durabat solennitas, Reges Principes
et Barones, qui conuenerant, delicatis excipiebat conuiuijs
opipare vnum quemqs perfractans. Nec hijs contentũs
post singula fercula diebus omnibus singulis Regibus et
hospitibus, magni precij mittebat munera Quorum valor et
frequentia regibus Principibus et hospitibus, magna admi-
rationem pariebat. Nec Wierzinek Consul Crac regiarũ
opum vt prnti simũs administrator, vicem sua negligenda
duxit. Verum quinqs Regibũs, et vniuersis Principibũs
Baronibus et hospitibũs magni precij mittebat, in domum
sua ad prandiũ inuitatis, impetrata à regibus licentia vt
iuxta proprium arbitriũ loca Regibus distribueret Casimir

Poloniæ Regem primũ et superiorem locũ, secundũ Carolũ Roma-
nor̃ et Bohemię Regem tertiũ Hungarię, Quartũ Cipri et vlti-
mũ Dacię accipere iußit, ratione reddita, qđ nulli magis quam
domino suo Casimiro Polonię Regi, pro immensis beneficijs,
quibus illum quamuis forense et aduenã extulerat et ditaue-
rat, ad faciendũ de amplissimo honore obligarent. Quos cum
cibarijs delicatis pauißet, etiam vnicuiq3 excellentia munera
inter prandendũ obtulit, tanta fuisse perhibentur, vt summã
Centũ milliũ florenor̃ excederent, nec in admiratiõm solum,
sed etiam in stuporem pluribus mortalibus essent. Diebus aũt
conuiuij, qui usq3 in vicesimam diem tendebantur peractis, fir-
mata inter se Reges et Principes amicitia et icto perpetuæ pa-
cis fędere, sacramenti iuramento confirmato, missis inter se
muneribus multaq3 gratiarũ et laudum actione in Casimirũ
Polonię Regem certatim pro honore eis impenso et muneribus
in se et suos collatis celebrata: In regna Principatus et domi-
nia sua, Casimiro Poloniæ singulis per præfectos et prouiso-
res, vsq3q̃ proprias regiones contingerent, admistrante ne-
cessaria disgrediũtur. Et Carolus quidem Imperator Ro-
manorũ et Bohemię Rex amplioribus gratiarũ actionibus
quam ceteri et pro Illustri Sponsa, et pro munifica dote vsus,
multis prębibus Casimirũ Poloniæ Regem constringit, obligat

vt aliquando ad se in Pragam venire. et illic pro libito stare dignaretur, neptem suam et prolem ex ea suscipiendã, visurus. Ac si noua sponsa recepta. cũ magno animorũ hilaritate. cum Principibus et Baronibus suis de munificentia, prouidentia, et opulentia Casimiri Poloniẹ Regis continuos sermones ædẽtibus redijt. Pro ea tñ tempestate Casimiri Regis Poloniæ famosũ et celebre erat nõn famosum in singulas gentes ex eo tempore diffusũ. et in õia regna Catholica et barbara munificentia actionũ suarũ per ora popularũ diuulgabatur.

In die S. Agnetis Venricus Prussiæ magr̃ videns Cõmitem Bauariẹ lupum ãls Wolph et plures alios armigeros de Almania ad militandũ cõn Barbaros conuenisse, motis Castris, vadit cõn Lithuaniam et Samagittiã, et eã grauissime in multis locis et præsertim in districtibũs parureij. eriglem labemẹ, cẹdibus. flam̃is et spolijs afligit. Cui Magr̃ de Liuonia cum altero exercitũ, in duo agmina, quorũ alterũ Marsalcus regebat. dispartito, in solatiũ aduenit. Iniũctisqs potentijs per vniuersam Lituaniæ regiõm Lituanis decernere non ausis grassabantur. et q̃m flũmis Niemien glaciebus erat. permeãblis. fluuio transito. maximis calamitatibus Lituanos transfluuiũ Niemien habitantes afficiunt. et mult̃

captiuis

captiuis onusti, in Prussiam, alter in Liuoniam, nulla hostili-
tate lacessiti redeunt Resumpsit et alteram in Lituanos
et Samagittas Marsalcus Prussię Herich Schindek expedi-
tiõm et Castrũ garlem expugnare aggressus a Duce Lithua-
noꝝ Patrikig. Qui illud probe tuebatur, repulsus spoliato di-
strictũ Garthin, in Prussiã cũ captiuis remeauit.

In fine anni huius Epidimię morbus inualescens regnũ Polo-
niæ et vicinas prouincias uexauit, plurimisqꝫ mortalibus su-
a lue extinctis, Oppida vicos, et rura in desertationem diu-
turnam præcipitauit.

Ludouicus Hainoꝝ
uiẽn et Vẽnceslaus
Legnicẽn Duces ger-
mani inter se contendunt, quos Carolus Imperator reducit in
gram Venceslaus deinde relictis qꝫ filijs et vna filia moritur.

Annus domĩ 1364

Sterilitatis obprobrio quod Vencceslaus Dux Legnicen,
Annis prope viginti cum consorte sua, filia Theshen Ducis
pertulerat abrogato, expetita magnopere facunditas succedit,
nati enim sunt illi succedentibus temporibus quatuor filij, vcst
Rupertus. Venceslaus. Boleslaus et Henricus et vna filia He-
duigis Tot itaqs pignoribus prater sua et omniu hominu spe,
Venceslaus Dux Legnicen suscepit. magnis exestuabat co-
natibus, quatinus pacta inter eu et frem Ducem Ludouicu
super Principatus deuolutione et diuisione superiori tempore
celebrata reciderentur in irritum et filij sui Ducatum Legni-
cen pro hereditate perpetua possiderent. Propter qd nonullos
milites et Nobiles Legnicen, pacta inita recusantes temerarie
de Sedibus et hereditatibus coru expellit. Ciuesqs Legnicen,
ut non alios qs natos suos pro heredibus sua morte secuta te-
nerent coartat Tum primu Ludouicus Dux Haynonien se
delusu et circumuentu intelligens, graui torquetur acerbitate.
Sed de sorte Legnicen, sibi legittime proueniente, ob spes in-
anes excessisse et in eam sortem successisse, qua nullam
munitiom nullu fortaliciu vbi tutus consisteret, haberet.
Modestia itaqs vsus suppresso quem gestabat dolore Le-
bin Oppidum situ et arte munitu in Legnicen Ducatu consi-
stens, per Venceslaum frem obligatum blanditus fri et de

eius

eius consensu redimit et in suam redegit ditiõm, liberius de cętero fraternas alienationes et iniurias repressurũs. Plures itaqꝫ alienationes et obligationes factas per Venceslaum Dum frem et fiendas rescindit, et Judeũ quẽdã cui aurus mons obligatus erat, in Legnics captũ, et in Lebin deductum, ad restituendum singula quæ tenebat compellit. Iratus ob id Venceslaus Dux Legnicẽn frĩ Ludouico, grauiter illũ opprimere cępit, et vniuersas villas quæ ditionis suæ erant in terra Legnicẽn incendit. Mortua deniqꝫ prĩs eor Bolcslai relicta Ducissa Catherina et Bregẽn Ducatu ex æquo aũt eos partito Venceslaus Dux Legnicẽn, frem Ludouicũ grauaturus, sortem suam in Bregẽn Ducatũ, Boleslao Suidniczẽn Duci vendidit. A quo Ludouicus Dux nouis et grauibus guerris, quemadmodum Venceslaus Dux Legnicẽn animo gestiebat, fuit lacessitus, quatinũs et residuam sortem Bregẽn Ducatũs vendere cogeretur. agente deinde Carolo Imperatore et Bohemiæ Rege pacificanter fres prafati ea conditione et fędere vt vniuersum Ducatũ Bregẽn Ludouicus obtineat, et medietatem eam quæ Suidniccn Duci Boleslao vendita fuerat habeat Suidniccn Duce, mortuo liberandi potestatẽ frigꝫ Venceslao Legnicẽn, Haynoniam cũ Legnicẽn Ducatũ, perpetuo relinquat. Nec multo post Venceslaus Legnicẽn

et egestate et ære alieno grauatus moritur et in Ecclia Col:
legiata Legnicen q3 fundauerat et dotauerat sepelitur. Lu:
douicus vero Bregen Dux germanus suus, filior suorũ curã
et tutelam concorditer ad id electus et rogatũs suscipiens,
tam sollicite fidelr et proinde eor administrauit rexitq3
Principatum vt in breui plurima a fre Venceslao contra:
cta debita, absolueret, et Principatũ Legnicen sua proui:
dentia reduceret in vberem conditiõm et in frugem Proces:
su deniq3 temporis, duobus filijs Venceslai Legnicen Duc
vc3t Ruperto et Boleslao in seculari militia et statu per:
manentibũs, Venceslaus prim Lubucen Epãtum adipiscitur,
et exinde translatũs ad Vrat promouetur. Nec Henrici
inferior extitit Ex Vrat Decano Vladislauien fuit Eccliam
consecutus Soror eor Heduigis, matrimoniũ senioris Ducis
Henrici Zeganen sortita.

Designato Epãtu Vla:
dislauiẽn suo ne:
poti Sbiluto Mathias

Epus Vladislauien, tand et corpus suũ trãe resignauit.

Mathias

Mathias Epus Vladislauien dum Pontificatus sui adminis-
stratione fulgescens annos duos et quadraginta in Pontificatu
exegisset, et Eccliam Vitalin Ciuitatis loco q̃m prima Eccl̃ia
ante Castrum sita parũ aũgusta parumq; celebris habebatur
a fundamentis initias. Item Castrũ Viad, Item Castr̃ Ra-
ciąsz. Item Eccliam Sancti Vitalis in Vladislauia pulche-
rimo opere et muro coctili p̃cipiasset ordinasset, et con-
sumasset, senio et labore confectũs cęcitate insuper graua-
tũs Epãtum Vladislauien in fauorem Sbiluty de Golancsa
Præpositi Vladislauien nepotis sui germani nobilis de domo
et familia Bipemiũ siue Topor cędit, fuitq; præfato Sbilu-
tho de consensu Casimiri Polonię Regis, velut patroni, per
Summũ Pontificem Vrbanũ quintum sexta die Decembris pro-
uisum. Qui ex p̃re Sbiluthо Castellano Posnanien et m̃re
Philomena ortus erat. Anno D̃ni 1 3. 6. 6. de pradicta
Vladislauien Eccl̃ia prouisus et consecratus. Præfatus aũt
Mathias olim Epus, quatuor annis post resignatiõm super-
uiuens et frequẽ querelas non in priuato tantũmodo, sed
et in publico con̄ Nepotẽ suũ, quasi illũ parũ honeste prou-
deret ingeminas Anno d̃ni Millesimo C.C.C.° Lx° viii. Se-
decima Maij obijt et in Zacristia Eccl̃ię maioris Vladislauien
ad austr̃, in loco lauatorij sepultus.

Casimirus Krzepicze fundat cuius parochialem Eccliam Archiepus Gnesnen dotat aliqua ex parte iniqüe

Fundat eo Anno Casimirus Poloniæ Rex in terra et Dioc. Cracouien. Oppidū nouū Krzepiczc iuxta fluuiū Vartha, arcemqs fortem, non longe ab Oppido In loco palustri et limoso fabricat ex muro coctili. Cuiusquidē Oppidi Parochialē Ecclesiam Bodzantha Cracouien Epūs de Jankowo, de domo Rozije, cum à Casimiro Poloniæ rege rogatus dotare recusaret, de Mense sua Jaroslaus Gnesnen Archiepus de domo Bogoria, interpellationibus regijs, acquiescens duas decimas manipulares mensæ sua in villis Regijs, vtraqs vczt Jaiaczski, non longe à fluuio Varta sitis. Item decimam pecunialem in præfato Oppido Krzepicze, cuius Jus et dotatio non ad eum, cum nō ad suā sed in Cracouien diocesim, vt pote, quia vtriusqs dioc' fluuius Isthuarta limes perpetuus erat, pertinebat, in dotem confert, et Casimiro Rege consentiente

tiente limites diocesum confundens præfati Oppidi Krzepicze iurisditiom iniuste occupauit, et in suam violenter traxit ditiom. Camqz violentiam et iniuriam Bodzenta Cracouien Epus senectute et cacitate affectus, et tandem morte præuentus, rescindere vt tenebatur non valuit.

Grutheni Castr Kowno reparatũ per Lithuanos disiiciunt, et

alia permulta conquirunt. Dux quoqz Lithuanie Prussiam clam intrans eam vastat.

Castrum Kowno superiori tempore a Magro Prussiæ venrico expugnatum et demolitum refecturi, Principes Lithuanor Olgiert Kiestuch et Patrikig conueniunt, et infra dies paucos per ligna et robora illud instaurat pro magna parte ruinas, sed et ponte maximũ pro tuendo Castro munimẽtum in flumine Niemien, non sine graui propter fluminis tam profunditatem quam rapacitatem labore constituũt. Quamquidem ædificatiom instauratiomqz cruciferi abrogaturi, in non paruo exercitũ, quem comendator de Ragnetha du-

cebat, adueniunt, ponte primũ in flumine Niemen excusto, Lithuanis, qui Castr Kowno reficiebant difugientibus, opera singula, quæ erexerant, flammis exurunt, et Castr fundit⁹ euertunt disieciuntq; Venricus Prussiæ Magr cum maiori exercitũ ad Castrũ Pisthow venit, qđ vacuũ fugientibus Lithuanis reperiens incendit, deinde ad Castrum Vielunia exercitu admoto illud oppugnat, congestaq; magna lignorum strue et incensa, validissimo vente adiuuante Castr Vielunia incendio conquirit. In quo et si multis Lituanis flamma pereuntibus Castri Capitaneus Gastardũs captus fuit, inter ducentiũ tamen illũ ad Tabernaculum Marsalci manus, ab Almanis occidit⁹ Cruciferor aũt exercitu ad propria redeunte. Dux Lithuanię Kierstuch, clandestinis itineribũs Prussiam cum exercitũ ingressus, ómem regiõm circa Jorgemberk vastat spoliat, incendit, et multa p̃da capta, Lithuaniam reuertitur. Comendatore de Jurgemberg paucos quosdam ex Lithuanis, qui tardius agmen sequebãtur, in deserto captiuante Marshalco deinde Magr Prussię Samagittar terram vastante Kerstuch Dux Lithuanię occurens, extremũ agmen sui exercitus inuadit, et sternit prædaq; recuperata et strage aliquanta ædita Marshalcum cum reliqua parte in fugam egit.

Consors

Consors Caroli Imperatoris Romæ iungitur.

Romanorum Imperator Carolus et Bohemiæ R. quamuis Vrbano Papa .s. in Auinione personaliter visitato spopondisset, illum Romam reducere, Vrbanus tamen Papa Carolo unctante implere promissum, solus Romam redijt. Carolus deinde Imperator Italiam ad pacificandum illam exercitualiter ingressus parum profecit propter pestem quæ exercitum eius inuaserat, ex qua Boleslaus Poloniæ et Suidnicen. Dux, et quingenti Bohemi mortui sunt, et apud mantuam sepulti. Carolus post Romam veniens, Elisabeth consortem suam tercij matrimonij neptem germanam ex filia Casimiri Poloniæ Regis procurauit. In die omnium Sanctorum per Papam Vrbanum quintum Coronari in Imperatricem.

Annus hic apud Polonos magnitudine austeritateqs hyemis, quæ solito intensior et sine exemplo prouenerat insignis, multos imortales afficit incommodis. Frigoris siquidem immensitas, assiduas inues, fundens et longo tempore perdurans, non do-

mestica tantúmodo animalia, sed et Syluestria, plerasq; etiã aues, sua asperitate extinxit plurimasq; frugiferas arbores emarcescere faciẽs, perpetua ariditate necauit.

Elisabeth Consors Vankonis Ducis Masouiæ, et filia Ciedimini Lithuaniæ Dũcis, rebus absumitur humanis, et in Plocẽ Ecclia tũmulatur.

Casimirus dux Gnie" wkouiẽ ducatu su" Regi Poloniæ Casimi" ro resignato Monaste" rium Cistreciẽ ingreditur.

Annus Dñi 1365.

Semomislao Gniewkouiẽ Duce, frẽ germano Vladislai Loktek Regis Poloniæ obeunte. Ducatus suus Gniewkouiẽ inter tres filios Przemislaũm Lestkonem, et Casimir, quos relinquerat in hunc modum partitus est.

Przemislao

Przemislao siquidem cessit Bitgostia, Lestkoni Juniwladi:
slauia et Casimiro Gniewkow, verum Przemislao et Lestko:
ne non relinquentibus hæredes, cum solus Casimirus natũ
minor in sortes fratrum succedisset, et plures filios et filias
procreasset, fere singulis morte absumptis, vnicus tantũ:
modo suus filius Vladislaus a candida cęsarię cognomi:
natũs Albus, et vnica filia Elisabeth superstites relicti
sunt, et filiam quidem Elisabeth præfati Casimiri Ducis,
cum formę præcellentis et rarę esset. Elisabeth Hungariæ
Regina. Consors Caroli Regis Hungariæ, velut consobrinã
tertio affinitatis gradu sibi coniunctã, in regiam consumens,
eam Regi Stephano Bodzne Hisubusban desponsat, a qua
pulcherima filia Elisabeth ædita, ingenue ædũcata, a Ludo:
uico Hungariæ Rege filio Caroli in coniugiũ prima vxore
filia Caroli Imperatoris et Bohemiæ Regis obeunte, accepta
est, et ex qua Ludouicus Hungarię & Poloniæ rex, quem:
admodum insequentibus narrabimus duas filias Mariam
et Heduigim noscitur suscepisse. Filius vero Casimiri
præfati Ducis Vladislaus Albus Dux, cum ex filia Alberti
Ducis de Strzelcze, quæ illi vnica erat, nullam prolem gene:
rasset, insolentius se erga millites Regni Poloniæ gerens,
Stanislaum Kiwala Iudicem Cuiauiẽn in solo suæ hęreditat

opprimeret, à Casimiro quoqs Poloniæ Rege, causã distinguẽ-
darũ hęreditatũm, pro qua à Iudice Conuentus coram Tribu-
nali Regio erat, dicere iuberetũr. Ad insanã mentem ver-
sũs. de Castro et Ciuitate Bidgostiẽ, qđ et qm patruo suo
germano Przemislao absqs liberis mortuo, à Casimiro Poloniæ
Rege in feudum acceperat quasi suum, qđ Iura reddendo
decreueãt. non ferens Imperiũ, excedit. et Castrũ atqs Ciui-
tatem Bidgostiẽ, inordinato actus, furore, resignat. a cu-
ius possessione tunc excedens, nullis conatibus ad eam, Po-
loniæ Rege Casimiro per oms suas preces abnuente pote-
rat habere regressum. Consorte tandẽ sua obeũnte, quam
ardentius. quam sat erat amauerat oñ Principatum Cuiew-
kouiẽ Casimiro Poloniæ Regi tradidit. Susceptis ab eo mille
florenis Sepulchro Crucifixi domi nostri visitato, in Curia
Caroli Imperatoris Bohemiæ Regis aliquanto tempore ob-
uersatus. Anno subsequenti vcõt Millesimo tricente-
simo Sexagesimo Sexto, ex Bohemia per Cuiauiã, non facto
descensu in Castro aliqꝰ quod suæ ditionis fuerat, Prussiã
se contulit, et illuc ôi hyeme cũ Cruciferis cõn Lithuanos
Barbaros militauit, ex Prussia eodem utiñ quo vẽrat sub
diebus quadragesimę Iterum Bohemiam propere repetijt,
Festoqs Pascha Pragę exacto, in Auinionem, vbi Vrbanus

Papa

Papa quintus tunc residebat, cū Curia venit. ab inde post dies quindecim nullo Polonorū Cum quibūs in Auinione hospitatūs et conuersatus consulto aut conscio, in Cisterciēn abijt. et habitu Monachali suscepto, professiōm in ordine fecit, sed tam locū qz religiōm breui pertesus. Diuiōm Ciuitatem Burgundię adyt. et in Monasterio Sancti Benigni ordinis Sancti Bēdicti, in Diuione griseo habitū in atyco mutato, alterā professiōm faciens, annis xiiii pro Monacho et professo illic mansit. Sub quo quid tempore & Casimirus Polonię R, et Regina Hungarię Elisabeth, Consors Ludouici neptis germana ex sorore præfati Vladislai Albi, in suorū et Monasterij, apud quod degebat sūptuū solatia, sumas illi pecuniay frequentes mittere consueuerat.

Lubucēn Epūs post mortem Henrici Cpi

instituitur.

Vniuersali Fato Henrico Cpo Lubucēn absūpto. Petrus Canonicus Lubucēn, in Comitioy die, a Capitularibus concorditer electus, per Vrbanū Papam Quintum tunc in Auinionē

tenentem Curiam, Sexto Idus Junÿ, Pontificatus Anno quĩto prouisus et confirmatus est.

Archiepũs Gnesnẽn in Wnieiow Eccliã m Collegitm et Monaste" rium ordis s. Bẽdicti fũdat erigit ac libeli dotat.

Jaroslaus Archiepũs Gnesnẽn Eccliæ de Begoria Castro pulcherimo Wnieiow ad flumen Wartha coctili muro facto, Eccliam Collegiatam in Oppido Wnieiow simili muro fundat, erigit, et consumat, duosqs Pralatos, vĩzt Præpositũ et Archidiaconũ. Item quinqs Canonicatus et prabendas. Septem quoqs vicarios in ea creans, dotem sufficientem cuilibet adiũgit Eccliam quoqs ipsam Beatissimi virginis Mariæ dedicat, Fundat et in eodem Oppido Monasterium et Eccliam sub titulo S. Nicolai ordis. s. Bẽdicti, subiciens illud Gnesnẽn Monasterio Crac. cui contulit in dotem Villam Bieldrzichow: cũ oi Jure supra flumen Notheż vbi ouonqa fluuius sibi miscetur.

Lithuani cũ Pruthenis hinc inde Regiõẽs suas vastant Pruthenis tñ hoc, superiores

quod germani Ducem Lithuanien Christianam fidem professi baptisatiqs sunt.

Lithuaniæ Dux Kieÿstuch pedestribus et equestribus copÿs Lithuanorum et Samagittarũ collectis, per syluarum inuia et latebras, quoslibet excubitores Cruciferorum fallens, Prussiam ingressus. Castrum Awgerburg impugnat, et per vim conquirit, vastatqs vicina regione, in Lituaniam prædam et spolia ducens reuertebatur. Secutus illum aduocatus Samen et aliqui ex Comendatoribus, dum prædam raptam excutere nequeunt, regiõm Lithuaniæ et districtum Eroglen vastant spoliaqs Prussia referũt. Lithuaniæ deinde quatuor Dñces, vẽzt Olgierth, Kieÿstuch, Patrikig et Alexander magnis potentÿs. Quas ex Lithuanis et Ruthenis collegerant freti, quadripartito

agmine Prussiam ingrediuntur, eamqs crudeli vastatione et cede Barbarica affligunt. Expugnato aũt Castro Ragnetha et alijs, et incensis. multis vicis, etiam illic dijs suis primo rittũ victinas et libamina de pecorum sanguine agunt. et tandem nulla resistentia reperta, octingentos captiuos Christianos. Item septuaginta equos maiores, quos Spadones vocant, referẽ Lithuaniam remearunt. Magister deinde Prussię Venricus Barbaricam vastationem sibi illatã resarturus, proprio milite tm° contentus Lithuaniam intrat, et eam in multis locis prædatur et vexat. Amnem quoqs Niemien transgressus cedes in senes et impũberes, et flamas in tecta, iussit latius Lithuanis in syluis et munitionibus se continentibus extendi, et multis damnis patratis, ducens non paruũ numerum captiuorum in Prussiam rediit. Sub eo tempore Surijwil et Buthawgermani Olgierdi et Kieijstuchij Dũcũ, cum nonullis Lithuanoꝝ Boiarijs et nobilioribus, in Prussiam veniẽs, Christianam fidem, baptismo apud Kinsberg suscepto, professi sunt. et Magr Prussię Venricus alteram expeditiõm in Lithuanos agens, aliquot munitiones eoꝝ capit et incendit, et cũ præda ac captiuis in Prussiam regreditur. Quo reuertente Lithuani per utinera occulta in

Prũssiam

Prussiam circa Nordenberg ingressi, maxima damna ho:
minibus incautius se gerentibus, comittunt, et cæde multa
ædita, cum spolijs et captiuis euadunt Kieijstuch quoqz Li:
tuanię Dux etiam expeditiom con Prussiam resumit, et
Castrum Sancti Ioannis impugnat et conquirit, spoliatuqz
incendit, necatisqz plurimis fidelibus cæteros ligatos in
Lithuaniam traxit.

Qvarta die Mensis Iulij Iunislaus Vronski Epus
Plocen de Pontificatu excessit et de vita apud Eccliam
Plocen sepulturæ mandatus. Cui Nicolaus de Golcsewo
Cantor Plocen, genere Nobilis de domo et familia Prawdi:
tarum, per Canonica electiom succedit. vii Augusti ele:
ctus, et idibus Decembris in Curia Roma in Epum conse:
cratus.

Elisabeth Vngarię Regina consors Ludouici fi:
liam progenuit. Quæ Marię dum regeneraretur non accepit.

Terras Russiæ per Li:
thuanos occupatas

Casimirus recuperat Belzen Duci Ge:
orgio proditori comedata victor redit.

Annus Dñi 1366.

Abstractiõm occupatiõmq3 terrar. Brzesten. Lucen. Chelmen. et Belzen per Lithuaniæ Ducis superiori tempore factam. Casimirus Polonię Rex iniuriosã grauemq3 sibi et extollerantia tanti temporis qđ transactum fuit nimis probrosam et pudorosam (prout erat) in animum reuocans, generalem expeditiõm Regni sui vniuersi indixit. et apparatus bellicos ordinauit. copijsq3 tam equestribus q3 pedestribus conuenientibus. ad recuperandãm terras occupatas. et ad reddendũ Lithuanis superiorũ inuasionũ et vastationũ regni sui Polonię vicissitudim, in valido et potenti exercitu. post festum S. Joannis Baptistæ ingressus. ad conquisitiõn eay omns curas et ingenia intendit. Et Duces quidem Lithuanię impares se viribus comparatis vtcuq3 potentijs deprehẽ dolis fraudibusq3 magis q3 armis et resistentia decernunt vtendum. Georgius itaq3 Dux qui terrã Belzen. ad q3 Casimirus Polonię Rex primũ exercitũ promouerat occupabat. Casimiro Poloniæ Regi Terrã intrãnti Belzen occurrit. et blandis verbis humilibusq3 sermonibus in dolo, regem

exorat

exorat. Ne quid hostile in illũ et terrã Belzẽ fieri per-
mittat, se non hostem sed sũbditum, non aduersariũ sed
feudalem, et subiectum, et omnia imparata facturum, per-
petuamqs puram et fidelem Casimiro Poloniæ regi et regno
suo Poloniæ seruitutem fidem et obedientiam perpetuo, nõ
solum cum terra Belzẽ, sed et cum terris habitis et habẽ-
dis, exhibitur pollicetur: petens postremo. vt terra Bel-
zẽ sibi precariõ in Iure feudali concessa. ipm seruitori-
bus suis adnumeret, fidem et studiosũ curatorem et ad-
iũtorem, et cõ quoslibet hostes et aduersarios terræ
suarũ illum de cetero habiturũs. Casimirus aũt Poloniæ
Rex verbis tam humilibus et compositis nihil putans
fraũdis aut vafriciei ineſſe, ac simulatione veri fractus,
venia illi de Primoribus forefactis tribũta. ipm in seruũ
et omagialem Principem suscepit, et sibi terram Belzẽ,
feudali Iure ad vitæ duntaxat sua tempora tenendã
concedit exercitumqs suũ ex agro terræ Belzẽ nihil in
illũ agens hostile abduxit, et versus terram Lucẽ cõtendit.
Lubadus Litvaniæ Dux illius tunc erat occupator, vir
ambiguæ fidei et dolositatis plurimæ Casiro Poloniæ Regi
inuisus exosusqs. Quippe qui superioribus bellis captũs,
et ad cautiõm frũm suor verbo et literis p̃stitam, dimissus

est, regem nõ redeundo nãd constitutã diem, fefellerat. pri:
musqꝫ cum Castro Luczsko et terras Vladimirien̄, sibi.
post primã expugnatiõm per Casimirũ Regem factã cõcesso,
rebelliõm ostentauerat. Nullo itaqꝫ verbo et oblationi:
bus suis deditiõm pollicentibus fides data. rex et in a:
gros ignem populatiõmqꝫ late iũssit extendi. et ipse cũ
reliquo exercitũ et Bombardis, cæterisqꝫ apparatibũs,
Castra Lũcsko, Vladimiriam, Olessko, et cæteras ões
munitiones in terra Vladimirien̄, quæ etiam uetusto nomi:
ne Volensska appelat consistentes agressũs, in forti
Brachio capit comprehendit et expugnat. et vniuersam
terrã Vladimirien̄ cum suis Castris munitionibus, et
præsidijs, lubardo inde effugato, in suam redigit ditiõm.
duobus aũt Castris Principalioribũs, vc̃st Lucsko et
Vladimiria sibi reseruatis, quæ Baronibus Poloniẹ de:
dit in Tenutam, reliqꝫ terræ Vladimirien̄ portiõm, Duci
Alexandro Lithuaniẹ filio Michaelis als̄ Korijath Du:
cis Litwaniẹ et Nepoti Olgierdij et Keijstuchonis,
viro expertẹ sinceręqꝫ fidei, quo ab inuasione Ducis
Lubardi, et cæterorũ Lituanorũ tuta pacificaqꝫ consi:
steret, in gubernatiõm cõmendat. Castrũ vero Vladimi:
rien̄ Liguen̄, et in locis pluribus putridatum, vt proprietas
euis

eiũs et terræ Lucznẽn sibi et Regno Poloniẹ esset perpe:
tua atqꝫ diũtũrna, forti muro ex cocto latere extunc et
annis sequentibũs sumptuoso opere cœpit extruere. Postre:
mo ad terram Chelmẽn descendens, quæ etiam per Lubardũ
et gentes eius tenebatur, Castro principali conquisito, cæte:
ra oĩa in deditiõm venere. Eam cũ Capitali Castro Duci Ge:
orgio Belzẽn cõmittit in tenutam ac si præda onustus et vi:
ctoria gloriosũs, terris Russiæ. Quarum occupatiõm defe:
ctiõmqꝫ annis xv tollerauerat, fæliciter recuperatis victo:
rem exercitum in Poloniam reduxit. et Dux quid Alexander
cui Vladimirien terra cõmẽdata fuerẽt. In promissa fide præ:
stitit, verbo pariter et opere se purum et subiectum erga Ca:
simir Poloniẹ Regem demonstrans Dux vero Georgius
Belzẽn crebris calliditatibus vsũs, sæpe rebellatiõm facere
tentauit in vtramqꝫ partem notatus est clandicasse.

Casimirus oẽs Prus:
siæ terras lustrat a
Cruciferis honorifi:
ce excipitur.

Recuperatione terrarū Russia Casimirus Polo:
nię Rex exercitum soluens, in Lancicien et Cuiauien ter:
ras se conuertit. exinde vero in culmensem et Prussię
terras transijt, et vsqs ad Marienburg Castrum ordi:
nem et pollitiem Cruciferor speculaturus peruenit, vbi
a Magro Prussię venrico, cum magno honore et gloria
excceptūs, per triduū quo illic morari voluit, sūptuose et
opipare cum omni suor militum catherua procuratus est,
ex Mariemburg vero in terram Pomeranię descendit, et
ex ea in maioris terras Polonię redijt. In oībus aūt locis
sub ditione Magistri Prussię consistentibus per quæ i:
bat, et ad qua diuertebat per speciales Comendatores
ad id specialr deputatos, singula illi fuerunt et suis oībus
necessaria prabita.

Eodzantha Cpūs Cra
couien cccus dictus
claudit extremū diē

Cuius in locum sufficitur Floria
nus de Molerzko.

Bodzantha de Jankowo nobilis de domo Rosawitar
Cracouiẽn Epus. cum annis decem et octo Cracouiẽn Cathe:
dræ præsedisset. visu ante mortem aliquot annis debili:
tató et tandem perdito. cæcitatis aliquanto tempore patie:
batur angustias. Vn a Cmetonibus Epalium villarú Slie:
py Biskup cognomentú sortitus est. xii die Decembris
in Curia sui Epatus Kielczẽn. moritur: Et Cracouiam ad:
ductus. in ecclesia maiori. In capella corporis Chri cum
debito honore sepelitur. hic Oppido Bodzenczinẽn et situm
et nõn indidit. et plures salubres ordinationes eccliæ Cra:
couiẽn reliquit. Post cuius sepulturam Florianus de Mo:
krzko Præpositus Cracouiẽn. nobilis genere de terra San:
domiriẽn. ex patre Petro Castellano Sandomiriẽn et matre
Christina de domo Jelithonú tres hastas pro insigni de:
ferentiú. per Prælatos et Canonicos Crac. Capituli. via
scrutinij Electione pro die Purificationis S. Mariæ celebran.
Anno Dñi Millesimo ccc°Lxvii electus est. et vicesi:
mum octauú locum inter Cracouiẽn. Pontifices adeptus. ac
per Georgium Papam xi in Auinione confirmatus et con:
secratús. Personali enim præsentia iux constitutiõm tunc
practicatam. Georgiú Papam xi adiens et confirmari suã
electiõm et se consecrari illic obtinuit. Casimiri Poloniæ

Regis tanq̃ patroni aduitus intercessionibus et consẽsũ

Bodzentha aũt Epũs Cracouiẽn præfatũs, annis aliquot priusq̃ morte absumeretur, limites inter bona Episcopalia ab vna, et bona Monasterij calui montis cõficiendo, de qua cecitatem in superioribus scripsimus incurrerat.

Terna in Lithuanos expeditio actia est per Magistr Prussiæ qui & Castr et potẽn sup̃ fluuiũ Niemiẽn edificat.

Peregrinor et Forensium Militũ Prussiæ Magr Venricus motus aduentu, duplicem eo Anno in Lituanos egit, expeditiõm et magna vastatione per cædem & ignem facta, captiuatis pluribus Lithuanor in Prussiam reuertitur, Quem Dux Lithuaniæ Kieystuch insecutus tam secreto et silenti agmine Prussiã ingressus est, vt parũ abfuit Quin Castr Insterburg interciperet,

et Comendatore

et Comendatorem prandio se reficientem captiuaret. Egre
tñ et Castrum defensũm et Comendator saluatus. Omnibus
tñ equis et rebũs quæ ad Comendatorem pertinebant rece
ptis duobus districtibus spoliatis vastatis et incensis,
cum pecorum et captiuor̃ præda in Lithuaniã euasit.
Propter qđ Prussiæ Magr Venricũs, tertiam in Litua;
nos monet expeditiõm et longius progressus vastando
singula etiam sũp fluuium Niemen Casty et Pontem edifi;
cat, clandestinas Lituanor̃ irruptiones restricturũs, eã
ædificatiõm Kiejstarch Dux Lithuaniæ impedire cona;
tus, vicẽ bina cum gentibus suis exercitũ Ruthenicũ la;
cessabat. Sed fugatus inde et repulsũs in congressũ uni;
uersæ dimicationis venire veritus est.

Lithomieñ Ciues Ple-
banũ et p̃dicatorẽ in-
terficiunt a quo tem-
pore argenti & plumbi minera apud eos cessauit.

Annus Dñi 1367

Montibus et Foueis Bithomien Oppidi in terra et dioc. Crac. sitis plumbum argento permixtum in abundanti copia fundentibus. Oppidanis quoqz Bithomien. vberrimo lucro ex montibus huiusmodi assidue prouenienti vehementer dilatis, cæpit animus eor ex rerum diuitiarum affluentia superbire et intumescere. Quo tumore elati. Petr de Koslie, virum Iuris Canonici peritum, Plebanum Bithomien frequenter quotiens quid graue consultandum erat, vt in prætorium ire a bedello iuberetur Nicolaum de Piskowicze prædicatorem. cum diuinissimo Sacramento. dū se ipse in domo propria contineret. ire iussit. Qui dū illuc peruenisset consulibus rei nouitatem mirantibus. cenaclm in quo consistebant introijt. Et superpilicij quo tegebatur parte abcissa, Mensam struens. sacramentum locauit. et tandem resumptum Sacramentum in Eccliam reportauit. Actu odid in furorem Ciues Bithomien auctore Laurentio als Lorencz Consule. Secunda die Septembris in plebanū et prædicatore, manus Sacrilegas et violentas injicijunt. et ignominiose in eorum habitationibus comprehensos. et vsqz in prætorium ligatis post tergum manibus in latronū et furū morem. pertractos. suis legibus detestabilibus actores ipsimet et Judices iudicant, et ad indignam mortem, nulla defensione

concessa

concessa condemnant. Verbari deinde biẽnnibũs et fre-
quentibũs vulneribũs cruentati, affcti, et obruti, educũtur
ex prætorio, et in piscinam prope Eccliam S. Margarethę
sitam, proiecti, in vndis suffocantur, breui mortis impendio,
coronam imarcescibilem consecuti. Corpore aũt Nicolai p-
dicatoris viuo supernatante, iussit Laurentius Carnifex,
illũd per lictorem profundius submergi, et continũe oculi
eiusdem Laurentij ex orbibus elapsi crepuerunt. Mortua
tandem corpora In Eccliam parrochialem relata, in choro
Ecclię sepulta sunt. Facinore imani et horrendo ad Epũm
Cracouiẽn Florianũ perlato, Laurentiũ Camificem primũ
ductorem sceleris, Cateros; Bithomiẽn Consules & Ciues
præsbitericidij huiuscemodi patratores ad tribunal suum
euocat, et crimen suũ confitẽn, omni hõre dignitate et offi-
cio priuat, filiosq; nepotes eorũm ad suscipiendos ordines
sacros, et ad obtinenda Ecclãca beneficia inabilitat, et
Oppidum Bithomiẽn cum Ecclijs et parochijs sibi vicinis,
Ecclĩastico supponit interdicto. Et licet huiusmodi obpro-
brium exeunte apud Summũ Pontificem quem sibi placa-
biliorem q; suum ordinariũm Florianũ fore rebantur, tem-
tanissent. Vix tñ biennio elapso magna auri quantitate
Camerę Apostolicę soluta, et altari in Ecclia S. Marię

Bithomen, in remediu peremptorium cuius Vnicus Craco:
uien Epus patronus sub titulo S. Sigismundi fundato. et
duodecim Marcis latorum grossorum summa census ex præto:
rio Bithomen soluendarum dotato, multis fatigis et sumpti:
bus meruerunt ab excomunicatione et interdicto absolui.
Ex eo aut tempore plumbi et argenti minerę in montibus
Bithomen ob facinus in Chros domini patratu arefactæ
et succisse, et omnis minerarum prædictaru vsus, et stil:
licidiu fertur desijsse. Ne aut facilem pro suo nephan:
do reatu veniam. Ciues Bithomen apud Summu Pontifi:
cem consequerentur. Marcus præpositus S. Vincentij
extra muros Vratislauien, qui Eccliæ Bithomen collator
est. et cuius Monasteriu plures decimas et introitus
Ecclię Bithomien tet incorporatos, per suos procuratores
et impensas, apud Cardinalem Sancti Petri obstitit. cui
pdicta causa audienda et expedienda, a sede Apostoli:
ca fuit concessa.

Prussiæ Magr per Mar:
salcu geralem Lithua:
niã vastat.

Henricus

Henricus Prussiæ Magr ex proprijs duntaxat Militibus comparato exercitu et in gubernatiõm Henrici Shindekop Marsalci generalis tradito, illum in terras Lithuaniæ vastandas transmittit. Qui terras Lithuaniæ ingressus, nullam resistentiam reperiens, ferocit' illas et gradu concito vastat. Quinqs aũt districtibus celeriter peruastatis, et cæde seuũ et impuberũ fetã vsqs ad Kowno grassatus est, octingentosqs captiuos et plures equorũ et pecorum greges, in Prũssiam adduxit.

Nicolaus Plocẽn Epũs. Cum annis prope duobus sedisset moritur et in Ecclia Plocẽn sepelitũr, Cui Stanislaus primus Vladislauiẽn Ecclię Præpositus, ꝑ electiõm Canonicam succedit. Frater germanũs Nicolai absumpti de Golcsewo villa et stirpe Prawditarũ ducens genus a Sũmo Pontifice Vrbano quinto confirmatiõm, à Caroli verò Ostiẽn consecratiõm sortitus.

Lithuani Castrũ et Oppidũ Polthowsko combũrrunt.

Annus dñi 1368.

Robore ac sollicita sedulaq; repressione Casimiri Polonię Regis Litwanorum Principes, rapto bellare quo: dam asueti, perterriti et perculsi. Nunq; enim sine gra: ui clade et incomodo vexare. Terras Regni Polonię. Ca: pitaneis et praefectis regiis, magna cura iuxta quod a Casimiro Rege docti iussiq; erant, obseruantibus quaq; itinera ac illorum agmina lacessere, praedasq; raptas ex: cufere non desinantibus contingebat. Recenti insuper bel: lo quo terris Russię illos exuerat et ciecerant atteriti maceratiq;, cũ terras regias inuadere, aut praedas ex illis agere sibi periculosum formidolosumq; putarent, in Terras Masouię ex vicinitate sibi propinquiores, vbi minus resistentię minũs cautele rebantur, prout erat prouisum, diuertunt Et facto ingenti agmine Duce Key: stuto vsi, illi enim omnem curã illiũs profectionis ma: dauerant. clandestinis itineribus per nimias sylũas, ad Polthowsko Castrum & Oppidum Cpi Plocen inspe: rate perueniũt. et Oppido quidem hominibusq; in eo dege: tibus et fortunis eor- cum munitũ nõ fuerit illico poti: untur. Castrũ aũt cum enixiũs a Castellanis et ab his

qui

fuga dilapsi in illum confugerant defenderetur Crebris lignorum piuaticoꝝ struibus menibus ad propinquu appositis incendunt. Ex quoquidem incendio serpente flama et Castru et homines in eo conclusi, no valen quoquo modo ignis virtutem restringere conflagrarut. In vicinas deniqꝫ villas populatione extensa multa hominu et pecorum aliarumqꝫ rerum præda capta, anteqꝫ Dux Semouitus Masouiæ iustum posset ex gentibus suis congregare exercitu, celeriori cursu qua venerant in Lithuanie terras diffugierunt. Id bellu Lithuanis apud Masouia agentibus, Prutthenicus exercitus Duce Henrico Marszalco Prussie ingressus in Lithuaniam, Multas cædes multa incendia peregit, et cu captiuoꝝ et prædaru multitudine in Prussiam redijt.

Mathias Epus qui Epatu in nepotem cesserat morit

Die Mensis Maij, Mathias olim Vladislauien

Cpús Annos tantúmodo quatuor ex quo Pontificatui pro-
pter cæcitatem quæ acciderat illi cesserat, superuiuens
moritur, et in Eccłia Vladislauien quam in omnibús par-
tibus suis muro erexerat et consumauerat, sppellitur.
De successore suo et nepote Sbilútho querellas dú viue-
ret, apúd aures Prælator et Canonicor Vladislauien.
cum Sbilutho Episcopo recumbentiú ingeminare solitus,
qđ negligentius ab eo, sibi beneficij præstiti oblitus,
tractaretur, obtestans oés ne de sedibús suis vel be-
ficijs, cuiq3 quantúuis charo vel proximo cederent ca-
sus sui documento affectiones suas moderatúri.

Enaudita quedam seditio in regionib9 Europe exorta multi eisđ incõmodauit

Stridor grandis bellor Ciuilíu dura quoq3
seditionum et cómotionú afflictio et tempestas. in
terris

terris et regionibus Brandeburgen Lubucen Machionum, Item in terris Swanthoborij Ducis Stetinensis et Pomeranię. áls Stolpen, Item in regionibus Vedlen et Scsegle: csonum Baronu, Item in terris Cassubitay Item in regione Episcopatui Camienen subiecta exorta est eadeo grassata. vt Princeps et primores dictay terrarú vt uiscera propria mucrone commisso se inuicem cosumerent. Incendijs quoqz et gladio in seipos sęuirent, vt prater Castra et Oppida munita nullu remaneret villagiu. nullus vicus. qui non foret ignis veragine deletus.

Stetinen Ducatus a gente Janussij Vedelsky populatus et depredatus. at no ipune.

Viii Decembris. Gentes Janussij Redelskij. tam Equestres qz pedestres ex Castro Cslopen eide Janussio Redelskij. per Joanne Judicem Posnanien germanu suu Vincentiu obligato, egressę pedestriu etiam de Thucain. et de Cslopen districtibus copijs aduti. terram Stetinen

Ducis Swanthoborij inuadunt, spoliant, vastant, et exu-
runt. Cum aũt die tertia cum multiplici prada reuerteretur
Swanthoborius Dux cum gentibus Vratislai Ducis de no-
ua Stetin patrui sui et cum auxiliaribus Ciuitatũm ali-
quarum, et signanter Oppidi Stargarth, circa quoddam
stagnum, fugere enim prade dulcedine illecti, licet po-
terant, nolebant, consecũtus, fortiori ipse Swanthobo-
rius Dux fretus exercitũ, confligit, et pluribus occisis,
pradam omnem recuperauit & reduxit.

Boleslaus Swidnicen Dux mortuus Ducatus ad Carolũ Impe- ratorem deuolutus esse de- siit.

Tigesima septima Julij, Boleslaus Swi-
dnicen Dux nepos ex sorore Casimiri Polonię Regis
nullam prolem ex Agnetha de Austria Ducissa con-
sorte sũa suscipiens, in Swidnicsa moritur, et in Mo-
nasterio Cirisouien sepellitur. In hoc Swidnicen

Ducu

Ducũ deficiente stipite et Szwidnicẽn et Jawrien Duca-
tũs ad Bohemię Regem Carolũm ratione Consortis sũæ
scdæ Annæ filię vnicę Henrici Jawrien Ducis frís germa-
ni Boleslai Swidniczen est deũolutũs, qui extunc Duces
habere desinens in prouincię formam redactus est. Ex
hac scda consorte Anna, Bohemię Rex Carolus vnũ fi-
liũ Venceslaum morte patris secuta Romanor & Bohemię
Regem, et vnam filiam Duci Aũstriæ desponsatam su-
sceperat. Swidnicẽn Boleslaũ Duce Henricũs primũs.

Oppolicẽ dux vita fũ-
ctus.

Oppolicẽ Dux secutũs, apud Oppoliam Vltima De-
cembris moritũr, et apud Monasteriũ frũm minor sepe-
litur, duos filios Vladislaum et Boleslaũ relinquens,
ex Elizabeth filia Bernhardi Ducis Swidniczen &
nepte germana Casimiri Regis Polonię susceptos.

Inũdacio in Polonia ma-
gna.

Xv Augũsti grandis aquarũ inundatio ex assiduo plu-
uiax imbre in Regno Polonię proũeniens in frequẽtibũs,

locis

locis frumenta, fructũs terræ oues, pecora, et Jñmenta submersit.

Stanislaus Cpũs Plocẽn clausit extremũ

diem succedit Boleslaũs Szowrka.

Stanislaũs primus Plocẽn Cpũs ex vrbe cõfirmatione sua obtenta, reuersũs. Biennio ex quo promotus fuerat nõ impleto, puralisi excruciatũs moritur et in Plocẽn Eccłia sepelitur. In cuius locũ Capitulares, electione pro prima die Januarij celebrata, Boleslaũ Szowrka de Golczewo Nobilem Prawditam Canonicũ Plocẽn, et duos immediate pcedẽtiũ Eporum vczt Nicolai et Stanislai germanũ, via scrutinij eligũnt à Janussio Gnesnẽn Archiepo de fauore semouiti et Janussij Duc. Masouiæ cõfirmatũ & benedictum

Ludouicus Bregẽn Dux partẽ medium

Ducatus Bregen̄ libe-
raturus xre quo illā
Boleslaus Legnicen̄
inuadiauerat Oppo-
lien̄ Dūcibus duo marcar̄ soluit milia qui in
iūriam id accipien̄ con̄ eū arma mouent et vicunt

Annus dn̄i 1369.

Bregen̄ Ducatūs partem dimidiam per Venceslaum Ducem Legnicen̄ in liuorem fr̄is Ludouici, Boleslao Swidnicen̄ venditam, Ludouicus præfatus Bregen̄ Dux iux̄ fœdus qd̄ Carolūs Imperator et Bohemiæ Rex in̄ dissidentes fr̄es Venceslaum Legnicen̄ et Ludouicū Bregen̄, concordando pepigerat liberaturus Opolien̄ Ducibūs. Vladislao et Boleslao quibūs partem ipsam Boleslaus Swidnicen̄ velut consanguineis suis moriturus donauerat, Duo marcar̄ soluit milia. Ciuitatum eiūsdē sort̄ principaliū, vc̄zt Grotzkow Piczczen, et Kruczborg accipit

possessiõ. Oppolien aũt Duces Vladislaus et Boleslaũs, ad grandem reuocãtes iniuriam, qđ de sorte Dũcatũs Bregen dimidia fuerunt per Ludouicũ Ducem Bregen exclusi et redempti, mũltiplicibus guerris damnis, et inuasionibus Ducatũ Bregen inuadunt et afficiũnt. Quorum inuasiõm Ludouicus Bregen Dux non ferens opponit illis resistentiam. Ex parua odior scintilla, in vniuersalem dimicatiõm per vtramq3 partem ven: tum est. Certamine aũt prope Krucz3borg inito, ædita vtrinq3 strage, cessit Ludouico Bregen, iustiũs bellũ et arma tractandi victoria. Magna extunc pace vsũs, Bregen Oppidum, fundatam illic et dotatam, a se et frẽ suo Venceslao Duce, ad honorem S. Ioannis Baptistæ et S. Heduigis, quorũm meritis et suffragio se aduersa: rios profitebatũr vicisse Collegiatam Eccliam, et certũ Canonicor numer in ea instituens Impetrato a Sede Apostolica prũuilegio, vt decanus illius solennibus Mi: tra vtatur Pontificali et Baculo. Item fundatis Mã: sionarijs qui Beatæ virgini Mariæ horas annis et die: bus singũlis psallerent, nobilitat. Et Oppidũ Bregen, de multiplicibus debitis vsuris, obligationibus et Cen: sibus, quibus illud pr suus Boleslaũs Bregen Dux in

uoluerat

uoluerat eximit libertat. et exoluit. duobus filijs vc3t Henricho et Venceslao. Ex quibus Venceslao immature mortuo Henrichus solus sortem paternam possedit. Item tribus filiabus inclitis, prima erat Margaretha Alberto Duci Bawarie desponsata, Altera Heduigis que Duci Wswiczemen nupserat. Catherina in Trzebniczen Monasterio Abbatissa

Xii Februarij Casimirus Polonie Rex Crucem magna de Auro purissimo, margaritis et lapidibus preciosis distinctam, ligno insuper Dominico gloriosa et magnifica, Ecclie Cracouien donauit, et quamuis Cracouien Eccl̄ia, pluribus Clenodijs liberalitate regu et Principu atq3 Pontificu insignis refulgeat. non habuit tn negs in hanc diem habet. Clenodio Crucis. prefate quicqs, vel nobilius vel excellentius.

Henricus Zeganen et Glogouien Dux, quem a Carolo Bohemie Rege mediam partem Oppidi Glogouien con Ius phasq3 per Joannem Bohemie Regem occupatam exegisse monstrauimus. Casimiri Polonie Regis, propter tertiam uxorem Helisabeth socer moritur, et in Zegano apud Canonicos regulares, iuxta paternu sepulchrum sepelitur.

Tres filios vcst Henricũ seniorem Rumpoldũ et Henricũ iuniorem relinquens. In quos principatus Zeganẽ talr partitũs est. Nam Henrico seniori cessit Zeganũ Crosna Noremberg et Swobodzin. Rumpoldo media pars Glogouiæ, Goræ et Stinauiæ ac Heyczendorf. Henrico vero Iuniori, qui Sperlnik cognominatus Freyesthat et Sprothauia.

Urbanus Papa quintus moritur Gregorius xi elegitur.

Vrbanus Papa quintũs Cum annis octo sedisset, Veneno intoxicatũs obijt. post cuius mortem Cardinales conclaue ingressi. Gregorium xi eligunt, qui an vocatus Petrus de Belle Diaconus Cardinalis post eum sequitur tribũlatio ecclię quam beata Brigitta propter peccata hominum futura prædixit.

Magr Prussiæ Castr in oris Lithuanicis

edificat quod cum Lithuani vi conqrunt iterũ atqs iterum expeditiõm in eos egit.

Solatijs Militum peregrinorum qui ex Almaniæ oris venerant Venricus Prussia Magr exhilaratus, in Lithuaniam hostiliter ire pergit. Et quo efficatior foret sua expeditio, lapides, Cementum, et lateres Castrum constructurũs secum ũehit. Ad fluuium itaqs Nijemien perueniens, Multam materiam pro erigendo muro à Lithuanis in extructiõm Castri congestam repericns, et prospera: ri suum desyderium agnoscens, Castrum à fundamentis nomen ei Gaijsueder x insula Dei imponens initiat, et infra tempus semestre consũmat, præsidioqs forti militũ imposito, reuertitur in Prussiam, pro festo Pentecostes Terra Lithuaniæ circumcirca spoliata prædata et exũsta Lithuanorum aũt Duces Olgierth et Kieystuth super extructione Castri et patriæ suæ occupatione fũrore et indignatione pleni Magro Prussiæ discedente, cum potentijs suis contra Casty Gotijsweder adueniunt. Et quinque hebdomadis illud assidue nocte et interdiũ impugnãdo. Crucifcris dissimulantibus, neqs probe illud tuentibũs conquirunt et maiori parte præsidij, et cæteros in dira vincula conijciũt. Et quamuis expost de vtriusqs partis beneplacito, comutatio captiuor accepta fuerit. Indicta tamen ad id exequendum indicta Duce Kieysthutho

contra Prussia Marshalcũm Henigum Shindekop superbius loquente, re infecta discessum est. Quapropter Henigũs Marshalcũs in Prussiam reuersũs, magno exercitũ compera-to, intrat Lithuaniam, et Castrum Regeru circumdat, et ve-hementi impetũ expugnatum conquirit. Requisitus aũt per nuntios Ducis Kieijsthut Castrum conquisitum antequam in eum grassetur reddat in indignatiõm versũs, et Castrum et Centum nouem Lithuanos, cum Castro conflagrat, cæte-ros vincit. Dux etiam Kieijstbũth mansuetiori animo vsũs, Colloquium petit, vbi captiuorum hinc inde permutatio se-cuta est. Sed nec Dux Kieijstbuth modestiam seruare po-tũit. Sed cõminatus est pro anno futuro in Prussiam ad-uenturum. Ea cõminatione Magr Henricũs Prussia motũs. Duplicem iterum eodem anno hieme in Lithuanos expeditiõm per Marsalcum Henigũm Shindekop, in vulgari Polonico, Odrziglowa egit, et in vtraqs feroci flamma et cede in Lithua-nos debachatũs. Castrum Pastow, Capitaneo illiũs Gerdo nomine effugato, conquisijt, et magnam prædam Captiuor et spolior retulit.

Casimirus ipso die na"

tuitatis Beatæ Virginis uenatũ iuit ibiq; correptus febri Cract.am adductus optime moritur cum ingenti oim luctu multaq; Castra & Ciuitates variis in testamento legauit

Annus domini 1370.

Natalem Dñi nostri Jesu Chri Casimirus Poloniæ Rex diem cum debita solennitate et veneratione Crac. peragens, Inde dum iam quadragesimalem dies propinquassent, in terras maioris Poloniæ cum Curia sua diuertit. In quibus quum veris et æstatis tempora exegisset, versus terras Sandomirien et Russia autumnũ, et partem hiemis vacando ferarũ capturis, illic exacturus, iter suũ reflexerat. Jamq; in Curiam Regii Oppidi Przedborz pulcherrimo muro per eum constructam perueniens, Diem natiuitatis S. Mariæ illic festinabat, vbi insperato morbo et valitudine aduersa vehementer obrutus est. Ascensuro siquidem Regi currum iam aptatum præparatũq; in tanta

festiuitatis die, et in venatiõm Cerũorum in syluam propinquã transituro, per viros deũotos et timoratos consultum est, ne indicata Virgini gloriosæ die, uenandi aggrederetur opũs. superesse plures dies, quibus id licentius posse aiẽbant supleri. Diemqs illi seruili opere nõ violari, vera et sana R. illos suggesisse ratũs, animã uenando reuocarat, alioq tamen susurrationem incensus, uariato priori sanioriqs consilio Curru ascenso, ad nemus venatum perexit. ubi dũm die altera venationi dans operam, fugentem Ceruũ auidiũs insequitur. Gradario cui insidebat, propter obstacũla et in via in cũrsu cadente. Rex ipse velũt homo carnosus et senilis, adeo vehementer concussus collisusqs est, ut non nisi in currũ, ad hoc vix villa propinquiori reperto, veheretur, febri deinde correptũs, industria medicoq ab illa solũtus, versus Sandomiriam contendit, spretisqs medicoq, et præsertim Magri Henrici de Colonia, uiri in arte illa solertis et experti, consilijs: In crapulam et balnea, utendo fructibus inordinate se resoluit. Ex balneo aũt sandomiria Cuius vsum Magr Henricũs sibi quasi cuiũsdam veneni uitandum iniunxerat, mox graui recidiua iuxta qđ medicus prænuntiauerat, uexari cepit, sentiensqs morbum inualescere, versus Crat redeundum satius esse duxit. Et Sandomiria egressus, flammã febris crescens

dens rescindere. Medico nequicqʒ inhibente, gelidam aquã bibit, quæ illi acriores ignes illico intendit. Quo itaqʒ die, in Chrzobrzam ad Militem Curiæ suæ Gowrkonem perueniens, grauissima febri, tot incomoditatibus, quas sibi ipsemet conflauerat, affectus, torquebatur, adeo ualido dolore, vt tã Milites quam medici illum nocte subsequenti animã exhalaturũ existimarent. Verum altera die, febrium flammis aliquantulum arte medici restrictis & inhabitis Ex Chrzobrzanij discedens, ad vehiculum impositus, per Milites certatim redas subeuntibus, et vicissim subcollantibus, vsqʒ ad Monasteriũ Kopczinniczen ordinis Cistrecien lento et pedestri gradu vehebatur. In quo grandis erga regem Militum charitas pietasqʒ monstratata est, qui in iumentorum morem, pro efficiendo regis sui salute, ministeriũ redarior implere nõ horrebant. In Monasterio aũt Kopczinniczen. quiescens octo diebus, ad religiom votaqʒ comissus templi Plocen, in quo caput Beati Sigismundi Regis et Martyris singulari seruabatur vene-ratione ruinas se reparatur. Et pro vicarijs eiusdem Plocen Ecclie pro Dei et matris eius honore, quotidianas distributiones, quæ quartæ appellantur se ordinatũrum deuouit. Et pro illo exequendo, Capellanum Curiæ sũæ Joannem de Skrzin in Ploczkam transmittit vtrũsqʒ rei effectũ celerrime

Vt Rex mandauerat, plenariæ execũtũrũm. Alleuiatiõnem aũt ægritudinis suæ præsentiens, ex Koprzirnicżeń monasterio in Osziek peruenies et Magri Mathei alteriũs medici promissũ, cæteris omnibus medicis improbantibũs medonem bibens in ampliorem recidiuatiõm deuenit. Ex Osziek in Castro pulcherrimũ et nobile nouæ Ciuitatis Korczin quod opere sumptuoso fabricauerat, aduectũs aliquantam moram, donec virium instauratiõm et ægritudinis diminutiõm sentire cępit, in eo immoratũs. versus Cracouiam Matheo Magro medico instigante contendit. Mox quoqs in primo nocturno, siue in tempestiuo motũ, siue virtute morbi, validis cępit febribũs, non simplicibus quidem, sed erraticis, et nũnc quartanis, nunc tertianis, interdum quotidianis agitari et dolor quidem, errante febre tollerabilis putabatur, verum dũ prima die Octobris Cracouiam febre coadunata adductus, validiũs a languore premeretur, altera die prima vero Nouembris, mandauit per interpretem a medicis perquiri, num iam Cracouiam peruenissent, quibus interrogatiõm suam veluti delirantis irridentibus adiecit. Non ignoro siquidem me Cracouiam aduenisse, sed vestrorum promissor inquisitiõne mea, inscitiam vanitatemqs coarguo, qui curari me quã primũ Cracouiam ingrederet succis herbis et cæteris apotecarcontentis

contentis quæ in rure haberi minime poterant, promittebatis
Medicis autem rubore perfũsis. et operas suas in eius cũratioẽ
pollicentibũs, exigere ab illis non destitit, quatenus omni pa:
uore circumscripto, quod de conualescentia sua sentirent, ple:
ne et intrepide panderent. Et si mors propinqũa immineret
quatenũs domui suæ tempestiũe consuleret denuntiare nõ
dubitent. Medicis aũt non solum conualescentiam ex prnti
morbo sed et longam vitam ampullosis dilatatisqꝫ sermoni:
bũs portendentibũs. Rex altiori sensu se intelligens debi:
litari, quamprimũ tertia dies Nouembris illuxit. Floriano
Crac Epõ, et Vladislao Duce Oppolien, nepote sũo. ex He:
lisabeth Dveissa Swidnicen Boleslai germana, filia sororis
Casimiri Regis Quem Lũdouicũs Hungariæ R. ad vi:
sitandum Regem transmiserat, et pstantioribũs prelatis
& Canonicis Cracouien et militibus suis, in cubiculũ ac:
cersitis, primũ fidei Catholicæ articulos simboli oratione
professus Testamentum condidit. per quod duabus filia:
bũs suis virginibũs Annæ & Heduigi ex filia Henrici
Ducis Cilogouiæ. tertia vxore susceptis. omnia ornamen:
ta lectorum. Cortinas et velamenta. Bisso purpura gemis
Margaritis et lapidibus pciosis rari operis fulgentia. ꝯ.
omnes scutellas. & puro auro fabricatas. ꝯ oim vasor

iocalium et clenodiorũ de argento medietatem, reliquã medieta:
tem Heduigi consorti sũæ. Item nepoti suo ex filia Elisabeth
primi matrimonij, Casimiro filio Boguslai Ducis Stetinen Du:
catũs, et quatuor Castra Krusʒuicʒiam Bidgostiam Bala:
chow et Walcʒ. Item Eccliæ Crac. crucem magnã auream
pluribus gemis et lapidibus ornatam notabilem portiõm
Dominici ligni habentem quæ decem milibũs florenorum
appenditur. Item Eccliæ Gnesnen Monstrantiam argente:
am deauratam et insignem, reliquijs sanctorũ refertam et
Bibliam. Item brachium S. Cosmæ in ciborio argenteo de:
aurato Eccliæ Posnanien. Item duobus filijs suis natura:
libũs Niemierʒe quem ex iũdea susceperat. & Ioanni
Bogudʒe villas Kuthaw, Iũrʒincʒ et Drugnia. Item Sbi:
gneo Przedborio, et Pakossio filijs Sbignei de Brzeszie, Op:
pidũ Rogũm, Vladislaw cum aliquot villis. Item Ioanni
Zaklika Castrum Miedʒigorʒe in terra Sandomirien. Ias:
cʒkoni Zorawskij Podgaie. Paulo Zlodʒieij Nieklai. & plu:
ribũs alijs Curiensibũs Militibũs et seruitoribus suis
villas oppida aduocatias possessiones, domos, pecunias
in certo numero et quantitate dedit, contulit et legauit,
Ioannem de Strzelcʒe ũocatũm Szuchiwilk Arʒimalitam,
Decanũ Cracouien et Cancellariũ regni Poloniæ huiusmodi

Testamenti

Testamenti sui constituens legittimũ executorem, his itaqs et alijs multis memorabili ordine, compositis diuinissimæ Eucharistiæ, cum magna deuotione et lachrimarũ effusione percepto viatico, sacro etiam oleo, confessione suorũ scelerũ per pius vicibus aliquot facta, deliuitus, ut Catholico Principi conueniebat, religiosissime in Sala Bassa magna, in Castro Cracouien ad meridiem sitta. Feria tertia proxima ante Festũ Leonardi, quæ fuit .v. Nouemb. spiritũ suũ, vt pie credendũ conuenit CHRO reddidit, et in pace fœliciter obdormiuit, humanę sorti subtractus Maiore Polonorũ damno quam suo Rũmorem aũt, qui in tali re etiã velocitatem nuntiorũ præire solet, morte suã diuulgante, ad vicinos Prælatos et Barones Regni Poloniæ perlato, Jaroslaus Gnesnen Archiepus, qui et ipse ad compatiendũ Regi super sua infirmitate Cracouiam veniebat, Item Petrus Epus Plocen Lubucen, et magna Baronũ Militariũ atqs popularium, ex terris psertim vicinioribus Crac' & Sandomirien multitudo, suapte ad cohonestandum funebrias chari regis conuenit. Tertia itaqs mortis suæ die, quæ fuit septima Nouemb. a tribus Pontificibus Gnesnen vcẽt Crac' & Lubucen, à Duce Vladislao Oppolien, et Baronũ Militariũ et populariũ frequenti nũmero, in o;

mnibus Eccl̃ijs et Monasterijs vrbis Crac̃ exequijs cele-
bratis, postremo dum ad maiorem Eccl̃iam ventũ est. Ja-
roslaus Gnesnẽn Archiẽpus assistentibus sibi ceteris
Epis. Missam defunctorum peragens. Catera omnia quæ
vel salũtis uel honestatis esse credidit, lege iustissima
persoluit. Corpus deinde exanime, nõ in paterno Sartho-
phago, sed in speciali loco, in latere dextro prope maius
altare terra mandatũ est, arbitrantibus vniũersis sta-
tibũs, singulari eũ decorãdum Manseolo, qui singulari
in patriam & Eccl̃iam Cracouiẽn vsus est charitate
quod successu temporis sũptũ regio, tabulis imaginibus
Marmoreis, faciem etiam regis Casimiri, qualis viuũs
apparere solebat, exprimentibũs ornamentũ est. Tantũs
aũt in funere regio sepeliendo cõortus erat Ecclesiasti-
cor et seculariũ militarũ & popũlarium diũitum & pau-
perum, ploratus et lũctũs, vt nõ solũ Cracouiẽn Eccl̃ia,
sed vniuersa vrbs Crac̃, ũocibus ip̃m regem deflentiũ,
et sibi imãtura morte ademptũ querentiũ resonaret, vt
vnũ quẽq; merori aũt fletibus indulgentem parentem
credens filiũ, aut matrem, vnigenitum amisisse, silen-
tium aũt apũd omnes obstinatũ, et surde ad omnia so-
lacia aũres, quæstionesq; crebre & uarię quid deinde
futũro

futurũm esset, et catere lamentatiõnes, qualis in tali casu dolor suggerit, mœrores quoddam ostentabant produce: bantq; certamen. Dolor insuper nuper amissi et perditi regis, cuius charitas et virtus omnes priuationes magis quam fruitione notata, percepta et cognita est, vniuersos in luctu continũo versari cogebat. Annũ tunc ætatis se: xagesimũ cum excessit impleũerat, non secus propter cha: ritatem et patriam, & iusticiam in singulos, quã in flo: renti & viridi discessisset ætate, et suis omnibus Ec: clesiasticis et secularibus locupletibus & inopibus de: sideratũs.

Semouitũs Masouiæ Dux Casimiri Poloniæ Regis morte per filiũ quem ob id in Curia Regis tenebat nũ: ciata Castra illico Plocsko Rawa Wyszegrod, Go: stinin et Sochaczow adijt, et ea extunc sui Jũris fecit. Capitaneis et tenutarijs illorum et ex p̃cepto Casi: ri Regis, quod viuens illis prefecerat, et ex precio quod illis datum et promissum, à Semouito DVce Masouiæ fuerat, in dit̃iõm illiũs vltro spectantibũs

Delaudibus vitæ

ac morum Casimiri Regis supra oēs Reges qui in Polonia Vnquam fuerunt et quid ædificauerint.

Ex omnibus siquidem regibus et principibus, quos vnquam Regnū Poloniæ superioribus temporibus habuit, Casimirus Poloniæ Rex. Merito a polonis plangendus desiderandusqz erat, præsertim cū nullorum lumborum, in sexu viri legittimum superstitem reliquisset. Is enim inter omnes Reges Poloniæ vnus extat, qui regnū ipm non solum viuificauit, sed etiam ampliauit, magnificauit et varijs templorum Castrorum, Ciuitatum et Curiærum muris, pulcherrima structura et opere extulit. Is enim primū Castrum Castren. pallatijs, Talamis, Turribus fossatis, sculpturis, picturis, tectis: Item Ciuitatem Casimiriam iuctā Crac: Item Vielicskam, Skawinam Ilkusz. Bandzin. Lelow, Sandomiriam Visliciam Szidlow Radom Opoczno Vawelnicza Lublin. Calisz, Pisdri, Stawishin, Wieliun, Konin Piotrkow Lanciciam, Ploczko Junowladz. Leopolim

Sanok

Sanok Crosnam Czchow Ciuitates Castella et oppida.
Item Castra et Curias. Posnanien Calisch, Sandomirien Lu:
blinen Leopolien, altius et inferius Pisdri, Siradien, Vielunen
Lancicien, Kolo, Plocen. Niepolomicze. Szidlow. Przedborz
Brzeznicza, Boleslawiecz, Ostrzeszow, Przemislien Lanczko:
ronam. Bandzen, Lelow, Czorsthin, Orzecz, Krzepicze, Szie:
cziechow. Solecz Zawichosth. Nouæ ciuitatis dictam Korczin
Konin Nakiel Veleno. Miedzirzecz Kruszwicza Zlothoria
Przedborz Bidgosczea, Lubaczow Trebowla. Halicz Kosthan,
Opoczno Szidlow. Przisszow. Rawam Viszegrod. Item templa
et ædes sacras. vcz̄t duas Ecclesias collegiatas in Castro
Crac vcz̄t Sancti Michaelis et S. Georgij. Item hospitale
in Stradomia. Item Sandomirien Vislicien Collegiatas. Itē
in Stobnicza Szidlow, Lapszicze Kargow Niepolomicze Solecz
Opoczno Korczin, Sancti Stanislai in Rupella. Item Mona:
steria in Piotrkow Lancicia, Nouaciuitate Korczin. Muris
structuris, picturis, tectisqz sumptuosis construxit. Ac
eisdem Ecclesijs & Monasterijs, Cruces Calices et libros
iuxta magnificentiam regiam in auro argento. et gemmis
donauit. ac ne singula in longum prosequar haud vllū
facile preterijt. Regni Polonici, locum vetustarum artiū
atqz vrbium. in quo nouos muros non erexerit, labantem
non renouauerit. aut quæ deesse videbantur. appositis nō

extulerit. Ad cętera vero Castra. Curias. Ecclesias. et dos, sub suo regimine ex muro per Milites. Ciues. aut popũlares, erecta petentibus liberalia præstabat suffragia. et ad perfectiõm cæptorum operum illos uerbo et exortatione animabat Tantus enim illi ad magnificandum locupletandumqꝫ Regnũ Poloniæ inerat amor, vt grauissimos et notabiles sumptus in erigendis ex muro Ecclesijs Castris et Ciuitatibus. et Curijs, faciendo oẽm ad id solicitudinem curamqꝫ intenderent. vt Poloniam, quam luteã, ligneam et sequalidam reperierat. latericiam gloriosam et inclitam, sicut euenit relinqueret. Nam quicquid Polonia in Castris Ecclesijs Ciuitatibus, Curijs et domibus murorum continet. Id pro maiori parte abipso Casimiro Rege et suis Regijs sumptibus et perfectũm. Et licet ut superiũs præstinxerimus procliuus in libidinem fuerit, Clericos tamen quos sciebat puditos et continẽ, factiuos et in aliqua parte peritos et excellẽ. etiam si sortis humilis. et obscurre originis fuissent. singulari illos prosequebatur fauore Et neglectis præteritisqꝫ nobilibus suis seruitoribus. et familiaribus. eos in beneficia suæ collationis. et ad regimen Castrorũm. Curiarũ et bonorum suorum, motu proprio promouebat. Id quoqꝫ inspeciali habebat cura, vt Prælati Canonici. et Ecclesiarũ Parrochialiũ

Parrochialiũ rectores circa suas Ecclias residentiam facerent personalem, et Cmethonibũs Colonisqȝ a nobilibus militaribus, non ficrent oppressiones, et iniũriæ. Quo factum est, vt Cmethones et Coloni sub militaribũs et Nobilibus degẽ, quotiens cunqȝ persũos dominos et haredes graũabantur, totiens ad illum habebant fidum recursum. Ipseqȝ pro illis et eorum iniurijs, efectualem opponere, seuere et rigide, interponebat, vt nemo quantumcunqȝ, magnus, potens, et diues, auderet in suos esse Cmethones violentus, grauis et iniurijs. Rege Casimiro vnũ quemqȝ pro sua factione, excessũ, aut demerito, digna mulcta cohercente, ob quam rem asperiũs vt Militaribus apparebat in eos practicatũm, suggilatiõm vitare non potuit, qm rũsticorum Rex à nobilibũs et Militaribũs vocitaretur. Quam notam patienter et æquo animo ferens, in defendendo pupillo, aduena, vidua, in administranda cuilibet iusticia, in plectendo fure, prædone obsessore, latrone, nihil rigoris, nihil animi remittebat eundem tenorem, in paupere, iuxta ac diuite demonstrans, virtutibus præmia, sceleribus supplicia compensans bonos in precio haberẽ, pessimũ quemqȝ calcari, florere iustitiam, honorem esse viris fortibũs, exulare malos Nobiles et Ciues ex rapto atqȝ iniũria uiuere asuetos, bonos aũt atqȝ honestos in suum Regnũ suiqȝ regni vrbes vndecunqȝ transferri.

In construendis reparandis, ornandisq3, sanctorum, basilic.
munificus et studiosus, vir statura eleuata, corpore crasso
fronte venerabili Crine circino et habundanti. Barba promis:
sa, uoce aliquantulum bassa, sed sonora, praceps comessatio:
nes et venationem cæterasq3 uoluptates. In patriam clemens,
in subditos modestus, in amplianda ornandaq3 patria et re:
publica cupidus, Comis et frugi, cuiq3libet conditioni, generi,
atq3 ætati, facilis ad eum accessus summæ humilitatis, per
quam pauperi iuxta ac opulento se impartiebatur. Et propter
eam offensiom Militum uitare non potuit, propensionem cu:
ram rusticorum, quam sat regi erat eum habuisse crimina:
tium. Tanto sane iustitiæ cultu et moderamine monens ta
nobiles quam aggrestes propensius, ut Colonis proprios
dominos et hæredes iniquitatem et iniuriam inferre prohi:
buerit. Ipsosq3 iuxta ac peculiares tutatus est. Exem:
ptoq3 interdu maiori numero, homi de hero suo querenti,
monens ut ignili querenti mercato et silice, in campo re:
perto, si aliter non daretur incendio se ultum iret tradi:
dit. Eaq3 licentia multorum militarium, fortunas sub:
iectorum suorum, quacuq3 occasione per iniuriam ex:
pilantium, aut illos grauantiu refrenauit. crassus &
medius corpore. vultu plenus comessationis cupidus,
ad diligendum patriam naturali instinctu promptus,

vt nihil

vt nihil magis quæreret, quam illi prodesse, et ornare illam de-
coris quam pluribus, cuius ea charitas in patriam ea munifi-
centia, ea liberalitas, ea sollicitudo ad ornandam illá ut su-
periores omnes Poloniæ Reges, et qui illum ad nostrá ætatẽ
secuti sunt charitate vicerit, per promulgationem edictorum
et Iurium per distinctionem stratarum per constructionem
et locationem arcium, et vrbium Marmolea mole aut petrosa
lucentium, per ædificationẽ Eccliarum, recto certoqs iuditio.
statum Regni ordines Magistratus, et officia stabiliens, or-
natum suum stabilimentum et splendorem, sub inerti licet a
inculto gubernatore, ex Casimiri ordinatione retentura, in
popinam ventremqs procliuis non exigua illi cura fuit, quid
esset, quid quoqs biberet per omnem ætatem, testimonio eorꝝ,
qui noũerant illum viridem et postea iam senem, redimens
vitia uirtutibus plura habebat qui merito laudari debue-
rat qm quibus debebat ignosci. Erat insuper in eo fides
sincera, pietas domestica, et par quadam in omnes pietas.
Regius deniqs splendor atqs munificentia, lubricus tn vt
præmisimus et in mulieres intemperantis ingenij. Tutelam
pro uniuersis opponens suæ defensionis et iustitiæ, quibus
minus propriæ resistentiæ, potentia suffragabatur. Exa-
cta diligentia quoslibet calumniatores, graui multa affi-
ciens. Moleste enim tulit, dum nocentem liberabat, adũm

brata ũeritas. et innocentem ingenioſa falsitas obruebat.
Inter Reges et Principes sui temporis manſuetissimus
per Annos xL Principatum Regni Poloniæi obtinens, faci:
litate ac mansuetũdine, fastum regiæ temperans dignitat
pro augenda exornandaqꝫ repũblica. Regni sui Poloniæ
feruidi animi. Hoc prudentiæ vulgaris. sed in ædificandi
quod Principes egregios decet maxime sumptũoſus. adeo
iusto Jure imperans. vt nil fere ad iustorum principũ mo
desideraretur omniaqꝫ ab eo incitata sunt in Polonia stũ:
dia mũrorũm.

Cominationes suas contra Cruciferos de Prũssia anno su:
periori prolatas Kicysthuth Lithuaniæ Dux impleturus
Thartharorum Ruthenorum et cæterorũm Barbarorum
quasitis solatijs. Cum ingenti equitatũ peditatiũqꝫ in Prũs:
siam vna cum Olgierdo germano sũo Lithuaniæ Dũce
aduenit. et districtum sambiẽ bipartito exercitũ. ac po:
pulatione latiũs extensa. vastat incendit, et prædatur.
Quo in solitudinem et vastitatem redacto ad Castrum
Ottesberg dũcit exercitum et illud conquirit et incendit,
abinde versũs Rudow alꝫ Rordim Castra ponit. vbi
Prussiæ Magr Henricũs cum omnibus potentijs ad
quas peregrinis Militibus deficientibũs, augendas,
etiam Ciues. et agreſtes armauerat aduenit et barbaros

In dominica. Exurge quare obdormis inuadit. vtrisq3 autem magno impetu pugnam scientibus. atrox strages comissa est. et multis hincinde vcst Henrico Shindekop Marshalco Prussiæ fratribus viginti de ordine. Centũ armigeris de parte Crũciferorũm. Mille vero barbaris cadentibus. Duces Lithuaniæ dato signo receptui pro victis abeunt. et proximis syluis se committunt. quibus tumultuario labore incisis. ne finali clade superari possent se tũtantur Multis tñ tam rebus quam captiuis eorum, Pruthenus potitus est. Multi ex vulneribus pleriq3 frigore et fame in syluis errabundi Lithuani intereunt.

Aduenit post hæc Lupoldus Austriæ Dux ordini in auxiliũ. Cuius suffragio Magr et ordo freti in Samagittiæ terram quadrupartito agmine descendens, fere vniuersam samagitiam, subicit Incendijs et vastitati. cęsibus autẽ senibus et impuberibus, puberes in magno nũmero captiuos in Prussiam deduxit. Quem abeuntem Dux Lithuaniæ Kieijsthuth secũtus. Castrum et districtum Gogeanken inuadit et expugnat et multis vtriusq3 sexus hominibus cæsis aut captis, properate in Lithũaniam refũgit. Comendator vero de Insterberg. Rigandus de Belderstein

eo discedente, in Lithuaniam ingrẽssus cum suis, villas non dum vastatas inuadit, et multis captiuis atqꝫ spoliis potitus in Insterberg regreditur.

Polonorum sydere, et qui immẽ:
sa feruentissimaqꝫ charitate, regnum et gentem Polonoy
erexerat, extulerat, amplificauerat, Illustrissimo vẽst
Casimiro scẽdo Polonorum Regẽ occidente. Ad occupan:
dum Regni Poloniæ terras mũnitiõnes, confinia, et Ca:
stra, multorum hostium et inuidorum Regni eiusdem,
qui metu Casimiri Regis dum viueret continebantur,
flagrare cæpit ambitio. Et quasi signo dato, morte Re:
gis Casimiri ad sui notitiam perlata, in occũpatiõm
Poloniæ Regni grassabantur. Nam Hasso Milles de
Huchterithain, filius Hassonis de Vẽdel Otthonis Mar:
chiõnis Brandeburgẽn filij Ludouici olim Romanoy

Regis Capitancũs, duobus Saxonibus qui in Castro San-
thok morabantũr, per terfũ sibi, et paucitatem gentium
et victualium, et absentiam Sandirogij de Wirzch. Ca-
stellani Bnijnẽ. et eiusdem Castri Santhok Capitanei
significantibũs. Castrũm Santhok cum paucis quorum ma-
ior pars ex aggrestibus erat, obsidione cingens expugnare
capit, violato fadere de obseruàndis pacis sufferentijs re-
center cum Baronibus Maioris Polomiæ icto. Opponente
autem Sandirogio de skesino iũuene acerrimo. et audaci
continuam resistentiam fuit Castrum per dies plures de-
fensum. Quo vigilijs et labore continũo. tribus saxonibũs
qui secum vna in Castro erant. nulla suffragia ferentibũs
fatigato. Cum et Przeczlaũs de Golczero Palatinũs Ca-
lisiẽ et Maioris Polomiæ Capitancũs expeditione in-
dicta tardiũs cum gentibũs proferrendo obsessis præsi-
dio aduemiret. Castrũm Santhok Hassoni deditum est.

Kieystuth insuper Lithuanorum Dux frater Ostgierdi. cum Lubardo cæterisqs Ducibus Lithuaniæ morte Casimiri regis comperta Wladimirien Castrũ, quod a Casimiro Regi Poloniæ et suis præfectis tenebatur valida obsidione illico constrinxit, poterat aũt obsidio ipsa, non solum fortiter sed et lętanter tollerari et obiri, omnibus ad tollerãtiam sũppetentibus, si tantũmodo bona mens Petrossio Thursky præfecto Castri Lancicita hic erat, et suis affuisset Casimirus si quidem Poloniæ Rex Wladimirien terram solum fæcundum et crassum habere conspiciens, pro retinenda ea, nobili et sumptuoso opere ex coctis lateribus, Castrum Vladimirien ligneo, ne opus a Lithuanis præpediri posset, stante, erigere cęperat, et prope finem perduxerat. Eam cæpto adhibens operi curam, vt tricenti homines, et multa iuga boum, calcem latores, lapides, ligna, Et quæ in opus necessaria erant condũcentia, integro biemio iam

exacto, tam nocte quam interdiu ad consumatiõm operis. sol:
licito studio intenderent. Infra qd tempus. plusq3 tria millia
marcarũm latorum grossorum. in opus hũiusmodi rex Casi:
mirũs expendisse compertũs est. Sed et moriturus curam
Castri eiusdem egit. Et quarta die priusquam excederet.
Venceslao de Thaczin præsbitero qui operi præerat. sexcẽ:
tas marc latorũ grossorum consignauerat. ad perficiendũ
Castrum impendendas. quæ pecunia rege mortuo in The:
saurum relata est. Poterat aũt obsidio Castri præfati per
Millites Polonorum auerti. et exercitũs Lithuanicus il:
lud obsidens vel debellari vel depelli. sed segniciés et ne:
gligentia polonis natura inhærens. cum et inter Barones
reperiretur nemo. qui id munus assumeret magno parta la:
bore amisit Elisabeth quidem regina Hungariæ. soror
Casimiri Regis Poloniæ et mater Ludouici Hungariæ. quæ
Casimiro rege defuncto. festine aduenerat. Missis ad Du:
cem Kiestuth nuncijs. quorum missio à Baronibus Polo:
niæ non verbis sed armis obsidiõnem censentibũs re:
scindi oportere disuadebant obsidionem solui monebat.
sed tam ille quam cæteri Lithuaniæ Ducꝭ. legatione pro
ludibriõ habita. et ampliũs legatione ipsa animati q3

fracti, in obsidione perseuerabant. Maximis continue Petras: sium Capitaneum et suos lacessendo in Castrum dedent, ter: roribus. Quibus infælix et formidolosus homo ille conterritus, nulla illum necessitate stringente, parum honori suo, parum patriæ & reipub. consulens, absente etiam Alexandro filio Mi: chaelis als Coriath Nepotis Olgierdi Ducis Lithuaniæ tuc in Cracouia agenti. Cui Castrum et terra Vladimirien à Ca: simiro Rege erat comendata, et Petrussius qui sibi parere iussus. cum Lithuanis miserabiliter pacisc̃itur et cum sin: gulis quæ Castrum continebat exire permissus Castrum Lithuanis vtrumgz tradit. At illi Castro ligneo contenti, præsidio forti imposito. Castrum nobile à Casimiro pulcher: rimo opere prope perfectum demolliuntur, et vsgz ad fun: damenta in perpetuam redigunt rũinam. In hunc modũm vir improbus Petrussius Thũrsky Clenodium Regni Poloniæ nobile fidei suæ creditum, hostibus et fidei et Regni, tra: didit prostituit. Turpem famam integra vita potiorem du: cens. Nec his contenti Olgierth et Kicysthuth Duces Lithuaniæ vexaturi Regnum Poloniæ, per Lũblin in: trant Sandomirien terram, quam cum ad Calui montem vsgz Monasterium vastassent, audito gd Polonorum Milites

contra illos procedunt cum illis prælium conferturi citato agmine cum captiuis et spolijs regrediebantur. Cæperant autem tunc Lithuani Sanctæ Crucis in Monasterio Calui montis lignum viuificum. Et dum fines Regni Poloniæ vellent egredi. Currus in quo lignum dominicum uehebatur repente substitit, negs ab eius bobus aut hominibus poterat moueri, sed equi boues cum hominibus auxiliantibus subita morte concidebant. Quæ res. cum Duces Lithuania in extasim et terrorem verteret. Flamines Lithuanicus respondit, lechiticam crucem. áls Liaczki Krzisz. in quadriga consistere. nec priùs posse currum, nisi ea in locum suum reddita, moueri: parritum est illico Flammi et Crux gloriosissima in Caluæ montem. per vnú Polonú Nobilem Chorabalam dictum captiuum. qui ob id etiam libertati donatus est. remissa. et statim lues omnis a Lithuanis conquieuit. Ob qd prodigium tunc in conspectu Lithuanorum patratum. In summa. lignum viuificæ Crucis apud Caluariæ montem consistens habetur veneratione.

Auunculum suum germanũm Casimirum Poloniæ Regem Ludouicus Hungariæ Rex ex frequentibus lris et nũcijs diem obijsse comperiens, multa secum et consiliarijs fluctuans animo versabat, Iret ne cum Hungarorum Copijs in Poloniam, motus nouos et impedimenta. Tum à dũabũs filiabus Anna et Heduigi, quas Casimirũs Poloniæ R. ex Heduigi filia Henrici Glogouiẽ genuerat. Tum à nepotibũs Casimiri Regis Dũcibus Masouiæ & Cuiauiæ. Item Casimiro Ducc Stetinẽ nepote germano ex filia, quibus successio iustior debebatur veritus oppressurus an in Hungaria subsisteret, donec exploratũm haberet, quid Polonorum Proceres de illo sentirent. Venerant tandem Regni Poloniæ Oratores ad illum vcũt Floriamus Epũs Crac. Ianussius Regni Poloniæ Cancellarius petẽs. vt Regni Poloniæ sceptra assumeret. Diũ cunctatus est,

Instantibus dein Polonorũm Proceres de illo sentirent Orato-
ribũs vrgentibus vero Regni Vngariæ Consiliarijs, tam
Ecclesiasticis quam secularibũs, aliquanto tempore recũ-
sauit, ignorare asserens utrosqꝫ quid suaderent: satis du-
bitans, ne utrumqꝫ regnũ ad periculũ illa suasione trahe-
rent, astruens non conuenire duos greges locis distan, ab
vno pastore probe a morsibus lũporum seruari. Nec vni
viro duas vxores legittime posse coniungi. Nec duos
Pontificatũs in vnum ritte conferri. Romam vix despe-
ctum Forgurium despectum habentem, duos simul Reges fer-
re simul non potuisse, pretimescendum ne meum distractũ
regimen utrumqꝫ regnum pessundaret, et quasiturus pro-
fectum regnis, excitio illis sim. Ad extremum vtrorumqꝫ
petitione victus suscepit regnum. Qd si illum tam Poloni
apud quos regnaturus erat, quam Hungari apud quos iam
regnabat, suis ingenijs, uti passi fũissent, latius et tunc
et hactenũs regnum Poloniæ, quod eo regente in pluribus
suis prouintijs, In Clenodijs, in Thesauris spoliatũm &
mutilatum fuit, præsidentia suæ funiculos extendere ua-
luisset. Cui nouam Sandecz intranti, multitudo Prælatoꝝ
et Barronum Poloniæ, Proceresqꝫ et natũ maiores occurrunt,

et versus Cracouiam urbem regiam, et caput regni producũt. Itum est aũt illi et a processionibus Eccliarum, et ab omnibus ordinibus Ciuitatis Crac. obuiam, præcedentegz vexillo Ciuitatis Crac. in quo arma Ciuitatis picta erant, omnium mechanicorum cuiuslibet artis subseguebantur quibus per signiferos Ludouicõs Regi deditiõnẽm et subiectionem significantibus oblatis. Rex ipse cum maxima pompa et honore Cracouiam et Eccliam Cracouiẽ introiuit. Castrum quogz Cracouiẽ conscendit. Altera aũt aduentus sui die, Janussius Suchiwille Decanus Cracouiẽ et Regni Poloniæ Cancellarius. Testamenti Regis Poloniæ Casimiri executor Ludouicum Regem perquirit, an singula quæ auunculus sũus Casimirus Poloniæ Rex per Testamentum suum fieri iusserat, et donationes ab illo de Ducatibus terris. Castris, Oppidis, et villis, factã, rata, manere censeret? Quæ omniũersa se probatũrũm et admissorum respondente, suggestũ est illi, parum prouidam et tutam responsiõm dediſſe. Quũ Casimiri Regis testamentalis ordinatio plures donationes et alienationes Regno Poloniæ perniciosas secum ferens, falsis scriptũris et codicellis signata foret. Correcto itagz Ludouicus Rex responso, donationes ipsas etiam omnia

literis et sigillis maioribus mũnitas. ad Consilium Prælatorꝝ
et Baronum Millitarium Poloniæ reijcit. cõmittens ut inue:
stigent decernantqꝫ. si donationes huiusmodi admittendæ
sint. vel irritandæ. Et illi quidem omnes donationes Ca:
simiri Regis robur habere dum tandummodo. quarum vna
Dũci Stetinẽn. de Terris Siradiẽn. Lancicien, Dobrzinẽn,
et Castris Crusswicien, Bidgostien, Nothowo, et Walcz.
altera filijs naturalibus Casimiri Regis. Niemierze et
Joanni de nonnullis villis. quam in scissuram et dismembra:
tionem Regni Poloniæ. et in illius graue præiudicium fa:
ctæ noscitabantur. rescindendas et penitus abolẽn decer:
nunt. Mittitur tandem et a Ludouico Rege Vladislaũs
Oppoliẽn Dux. ad Prælatos et Barones Poloniæ. ut per suã
sententiam pronuncient. quid iuris sit. si licuit Casimiro
Regi Poloniæ. et propinquis et Prælatis. et Baronibũs
suis Poloniæ inconsultis. terrarum et Ducatuum notabi:
lium facere alienationes. Sed Prælatis et Baronibus Poloniæ,
odia horum quibus donationes a Rege Casimiro in morte
facte fuerant et præsertim Ducis Casimiri Stetinẽn. vi:
tantibus et questionem dissimulatione aut silentio absol:
uentibus nuncio Regis Duce Oppoliẽn instante. determina
tiõm

tiom huiusmodi ad Iudices Terrestres reiciunt, locati igitur extemplo, ad iudiciarium tribunal, Pelka Zamb. Iudex Sandomirien. et Wibsko de Naborowo subiudex Cracouien. qui a procuratoribus Ludouici Regis Casimiri Poloniæ in morte factas, tanq; in lesionem notabilem regni et præiudiciu proximorum factam, irritandas et rescindendas fore, Gratus ea pronunciatione Ludouicus Rex petit ut Prælati et Barones Poloniæ huic pronunciationi et decreto Iudiciario se subscribant, sigillisq; comuniant. Quibus abnuentibus Ludouicus Rex cum Duce Casimiro Stetinen agere cæpit, ut Gniewkouien Ducatu accepto de iure cæterorum sibi per Casimirum Poloniæ Regem legatorum, excedat. Quo conditionem refutantæ: sciebat enim Gniewkowien Ducem Vladislaum album Casimiri filium verum hæredem illius, quauis monasteam vitam agentem superesse, Ludouicus Rex cum eo denuo placitat et Casimiro gratificante præfato et assentiente Dobrzinen Ducatum, cum Castris et Oppidis Bidgostien Vlathow et Walcz illi donat, neq; enim Ludouico Regi securum visum est, Casimiro Stetinen singulos Ducatus a Casimiro Rege Poloniæ donatos comittere. Ne illorum possessione nacta, etiam Poloniæ Regnum,

cuius erat iustior quam Ludouicus Hungariæ Rex hæres,
cum Caroli Imperatoris Romanorũm et Bohemiæ Regis
auxilio, qui sororem germanam Elisabeth. Casimiri Duc
Stetinẽ habebat in consortem subriperet. Donatione itaqꝫ
Ducis Casimiri Stetinẽ truncata. Filiorum vero naturaliũ
Casimiri Regis Poloniæ Niemierze et Joannis in totũ rescis:
sa. Cæteræ omnes donationes Regis Poloniæ Casimiri in
morte factæ pronunciatione iũdiciaria non obstante, effectus
suos sortitę sunt, quamuis adulterinis codicellis fereban:
tur conscriptæ. Ex aduentu aũt Lũdouici Hungariæ Re:
gis in Poloniam mediocris tenuisqꝫ et pene nulla dulcedo et
voluptas, tam Militarium quam popularium animos inua:
serat, Casimiri quippe nũper defuncti regis radicata cha:
ritas prohibebat, et Ludoũico et alteri cuiqꝫ moderato
Regi ei succedendo fauorem impendi. Cuius etiam Impe:
rium respectu desiderati et adempti sibi regis promoti
aspernabantur. lugebaturqꝫ et desiderabatur mirumimo
dum et magis quam in funere Rex Illustris, qđ et pa:
triam primus muris arcibusqꝫ ornauerat et specimen iu:
stitiæ illi infunderat. Qui qꝫ non in vltimis laudum
suarum scribendũm est, omnibus indigentibus et grauat,
facilem

facilem se aditu prębŭit, aures illis ad querimoniam aggre-
stiŭm, egenorum et viduarum. et quorumlibet oppreſſorum,
adeo super nitente. ut nec unquam tenuis cuiusqȝ vel ca-
lamitosi colloquium aut propositionem repudiarit. Qui e-
tiam ob sua legittima et iusta institŭta, claraqȝ claritatem
patriæ diffundentia, facinora, facilius a successoribus omni
bus laudari, quam exprimi et emulari potuit. Calumniato-
res puniens districtione singulari, caliditatem à pacificis
et innocentibus sattagebat rescindere improborum. Qui
vitæ annorumqȝ numerum, mŭltitudine egregiorŭ operum
arces fabricando et Vrbes. sŭperauit.

Questione nodosa et difficili de donatiònibus Ca-
simiri Regis in morte factis absoluta. Coronatiom̃ suam
Ludouicus Hungariæ Rex in Poloniæ Regnŭ maturandŭ

duxit. et frequenti petitione atq; instantia. eam per Præla:
tos et Barones Poloniæ petijt consumari. Iniecta aũt fuit
per Iaroslaum Gnesnẽn Archiepũm et Barones Maioris Po:
loniæ, noua et occultanda magis quam vulganda difficul:
tas. rogantium Ludouicum regem, ut in Gnesnam ex Cra:
couia procederet, apud Gnesnẽn Eccliam Coronationis suæ
et unctionis in Regem Poloniæ charismata percepturus.
Floriano aũt Episcopo et Baronibus Crac? huiusmodi ro:
gationem reffellentibũs Ludouicũs Rex auum suum Via:
dislaum Loketek et filius eius auunculum suum Casimir
immediatos ante se Poloniæ Reges. non Gnesnæ sed Cra:
couiæ coronatos perstringens. nihil se de prisca obseruan:
tia circa auum et auunculum obseruata immũtaturum.
et Ius Eccliæ et Ciuitatis Cracouien quæsitum non se ali:
quatenũs infecturum respondet, rogante deinde Iaroslao
Gnesnẽn Archiepo et Ludouico Rege nõ abnuente. vt sal:
tem ad honestandum Gnesnẽn Eccliam, regio amictũ et
dyademate ornatũs. in illa appareat. ad Coronationis ab:
soluendum officium processum est. Et Ludouicus ipse
Hungariæ Rex per præfatum Iaroslaum Gnẽnẽn Archie:
pum. assistentibus sibi Floriano Cracouien et Petro Lubucen
Epis

Epis. præsentibus vero Casimiro Stetinen et Dobrzinen
Vladislao Oppolien Ducibus. Baronumqz Militarium Re:
gni Poloniæ multitudine copiosa, in Cracovien maiori Eccl'ia
die Dominico post festum S. Martini, quæ fuit xvii Nouem:
bris cum honore immenso et solennitate, genitrice sua Helisa:
beth Hungariæ Regina seniori. cum altera regina Casimiri
Poloniæ Regis relicta Heduigi et duabus filiabus Casimiri
Anna & Heduigi inspectantibus, in Poloniæ Regem coronatur
et inungitur et Regni Poloniæ, ut regnet super duo regna rec:
cipit regimen. In ipsis autem Regni primitijs mox ad illius
et status sui depressionem et eneruatiom procedens. Vladi:
slao Oppolien Duci ex Elisabeth filia sororis Casimiri Po:
loniæ Regis genito et Regni Hungarię Palatino terram
Vielunen. Item Castris et oppidis Olstein et Krzepicze Bo:
bolicze in terra Cracovien. Item Castro et oppido Brzezni:
cza, in terra Siradien consistentibus per Casimirum Polo:
niæ Regem. pulcherimo muro et mirifico ex structis. dona:
tione perpetua et irrevocabili, Prælatis et Baronibus Re:
gni Poloniæ, ne quicqz aduersantibus et improbantibus. do:
nat et inscribit et regni Poloniæ corps. per plures alias a:
lienationes. multipharia mutilum & distractum, amplio:

ri scissura hebetat et corrumpit vt prorsus etiam tunc
appareret Ludouicum Regem ditissimo Hungariæ Regno
locupletem, nihil pensi de Regno Poloniæ stabiliendo, aut
bis de ~~illis~~ quæ illi a Bohemis Saxonibus et Cruciferis abstra-
cta erant, vindicandis habuisse. Regis de illius profectõ
et in decremento, sed de dismembratione cogitationes &
curas intendisse. Ad mitigandum aũt et restringendum
dolorem et acerbitatem Prælatorum et Baronũ Regni Po-
loniæ, pro donatione tam perniciosa Oppolien̄ Duci Vladi-
slao facta, ipsũ carpentium et rescindi illam petentium. Tam
a Duce Vladislao Oppolien̄ super terra Mielũnen̄. et cetẽrũ
Castris et Oppidis Regni Poloniæ sibi donatis, quam à Ca-
simiro Stetinen̄ et Dobrzinen̄ Duce super ducatu et terra
Dobrzinen̄, cæterisq; Castris illi inscriptis, feũdum accepit,
profitente vtroq; Dũce se terras districtiũs ducatusq; præ-
dictos, a Ludouico, ut et tanquam Rege Poloniæ in feudũ,
et iure feudi accepisse, deuoluendos ad Regnũ Poloniæ,
si illos absq; liberis masculini sexus mort̃ contigerit.

coronatione

Coronatione peracta fiunt exequiæ Casimiri Regis pompose cum maximo fletu omniũ subditorum ipso extincto REGVM Poloniæ stirps extincta est.

Coronatione de Regno Poloniæ Ludouicus Rex susceptа ad peragendum auunculo suo Casimiro Polonoy Regi exequias in eam usq; diem intermissas animum & curam intendit. Et die Martis xix Nouemb. illucescente, funeris et exequiarum pompam per officiales Casimiri Regis instructam in hunc modum agit. processiones siquidem omnium Eccliaꝝ et Monasterium Cracouiẽ urbis præibant. quas sequebantur quatuor currus de nigro cum suis aurigis vestiti, deinde quadraginta ar-

mati milites equos de pŭrpŭra amictos singuli insidentes, quorum vndecim Bandaria, vndecim Regni Poloniæ Du: catŭum. unum quemq3 Dŭcatum per signa Banderijs impres: sa designantia. duodecimo quod maius oim erat. in quo can: dida aquilla Regni Poloniæ insigne et præcedente sequeban̄tur. Millite vno nobilissimis vestibus regijs gemmis et auro ostroq3 superbis in nobiliori equo, qui et ipse de præstantiori velatŭs erat purpura (personam enim mortui representabat) subsequente. Ibant. Post hos bini et bini processionaliter sexingenti ceroferari totidem candellas accen: sas, magna quantitatis et ponderis (Dua enim singule et singule lapide cerę vnum appendebant) in manibus gestan̄, huic feretrum auro pannis, argento intextŭm. Item purpu: ris varijs. Item laneis pannis, qui postmodum Eccl̄ijs et Ec: clesiarum ministris partiti sŭnt, onŭstum. Ambigebant fe: retrum plŭsq3 mille Milites, omnes mortui Regis familiares et lugubri veste indŭti, lugubrem fletum et eŭlatum carmenq3 inconditum implentem sydera, et pene singulis mortalibŭs ex: cutientem lachrimas emittebant. antecedebant feretrum Milites in singulas partes latos Pragen̄ grossos spargens, vt liberior esset transeuntibus via, obsidentibŭs varijs gé

ris

ris hominibus singula itinera. Sũbsequebatur Lũdouicus Rex a Jaroslao Gnesnẽ Archiẽpo. Floriano Cracouiẽ: Petro Lũbucẽ Epis Baronibus Poloniæ et Hungariæ, cæteraqꝫ innumerabili mũltitudine comitatus. ex tribus Ecclijs, vẽꝫt ad S. Franciscum ad Sanctam Mariam in circulo, ad Sanctam Trinitatem uisitatis, sacrificijsqꝫ et oblationibũs in eis peractis. In quarum singulis dum tractarentur diuina duæ pelues grossorum Pragẽ latoꝝ impletæ, tenebantur ad feretrum, ex quibus accipiebant pro libito singuli altari oblationem imposituri. Et quibus euacuatis per nouarũm pecuniarum supplementum fiebat repletio. Ad maiorem tandem Ecclesiam Cracouiẽ itum est. Vbi Floriano Cracouiẽ Epo ad maius altare prosequente diuina. Cætere omnes arcẽ a sacerdotibus officiabantũr, singulis aũt altaribus duplex oblatio de grossis latis supraposita est: viro quoqꝫ virũ premente, non nisi Millitibus submonentibus multitudine, arc ab offerentibus egre poterant freqũentari. Altari maiori insigniora dona ab officialibus et præfectis Regis mortui Casimiri, iuxta officia et ministeria quæ administrabant superimposita. Vir Thesaurariũs siquidem et Camerarius Swianthoslaũs, pelues argenteas Regias, manutergia, mensalia

altari obtulit. Przedborius Dapifer cum Subdapifero quatuor scutellas argenteas maiores. Item vterqꝫ pincerna cuppas & picarios. Item Marshalcus potiorem dextrariũm vltimo præcedentibũs duodecim signiferis, ibat Milles optimo equo insidens et personam Casimiri Regis repræsentans. Quo a sũbagasone oblato, signa vniuersa duodecim a Millitibus confringebantur Ex quorum fragore tam ingens militarium et popularium vniuersæqꝫ plebis planctus et gemitus coortus, vt nemo quantumcunqꝫ duri cordis inter senes et iuuenes mares et feminas reperiebatur, qui fletibus et lamentis non indulgeret querentibus se singulis optimo, liberali, pacifico, et iũsto rege immature priuatos esse, sub cuius deffensione & tutela, felicem et Sanctam agebant vitam, Illum patrẽ patriæ, illum Regni Poloniæ restaũratorem, Illum iustitiæ præcipũum cultorem vocitantes, increpabant deinde sortem suam qꝫ semine Regum Poloniæ abdicato, semini extraneo Regiqꝫ peregrino, non ingenita lingua, sed per interpretem alloquendo, et in remotis regionibus vbi difficiles essent eis aditũs demorando orbandi familiaritate sua et conuersatione, orbandi visione præsentialitate sermone, pia gratoꝫ comiseratione et compassione, orbandi officijs præregatiũis,

largitionibus

largitionibus et ministerijs essent de cætero parituri. Veniebat in memoriam clades plurimæ. et strages desolationes exustionesq3 terrarum frequenti et diuturnæ. quibus Poloniæ Regnum. Przemislao primo Polonorum rege apud Rogo: Sno absq3 liberis mortuo. fuit potentibus illud exteris atritum et vexatum. Iamq3 tunc futurorum malorum grauissima dispendia. quasi præsentia et necessario euentura augurabantur prouenisse. Maximus aut popularium fauor in præfatis funeris die erga Casimirum Regem rogatus monstratus est, cum omnes illum ac iuxta parentem patreq3 patriæ. veris non fictis lachrimis. deplangerent. Ita vt illius benignitatem, beniuolentiam, comitatem. pietatem, non famam. Nec præsentis Regis Ludouici. nec cuiusq3 alterius succedentis decolaratura in Polonor pectoribus putaretur inuidia. Sed nec vlli Polonorum Regi, aut Principi in funebrijs. tot lachrimis et fletibus tot effusis lamentationibus. tot querellarum ingeminatione fuit parentatum. summoq3 omni consensu et dolore desiderabilior. qd pignus virile non relinquerat. plangebatur abrogatus, Vir dignus prioribus seculis, non in Tyrannos vt pleriq3 nostrorum. sed in regios mores se componens. coluit doctos sensatos atq3 excellentes

viros auidus laudis et gloriæ Et qđ in magnis viris admodũ laudi datur benignus et perhumanus. Ex cuius morte genũs vetustũm regũm Poloniæ, in ea vsq3 tempora continuatum ex: tinctum est, quantum ad Reges, et dyadema Regni Poloniæ à viris iũstis et naturalibus principibũs, ob varias pra: uaricatiõnes et dolos in aligenas et exteros, iũsto Dei per: mittente iudicio translatum.

Et quoniam ad peregrinum et externũ ventũ est, o: pere precium pũtaui, altius illius origiõm repetere, quatenũs presentibus et posteris clarescat, sub quali et quanto Rege degebamus. Triplicem apud Gallos, ex historijs constat, ta ordinem quam originem regũm Francia extitisse, primo siquid origo capit. Anno Domini Quadringentesimo vicesimo, a Pharamando Rege, et per aliquot successiõnes durauit. Qua Anno demum Septingentesimo Sexagesimo primo desinente, Ca: rolus magnus exortus est. Sed et huius quoq3 progenies in plures Reges derivata, in Ludouico sexto circa Amum Dñi Noningentesimum octuagesimum septimũm desijt. Habebat

aut

autem præfatus Ludouicus sextus Francorum Rex in Caro:
li stirpe vltimus. Baronem quendam genere Saxonem Mar:
shalcum Franciæ et Comitem Parisien. vocatum Hugonem
Cappeta vel Casperuirum prudentiæ industriæ et factiui:
tatis tam spectatæ et tam rarę. ut vniuersi Regni Franciæ
status, ordo et regimen fauentibus et Rege et Baronibus. &
ex eo penderet. et apud illum consisteret. Is ex magna nobi:
litate ortus. apud nonullos inscribr. aliqui aut ferunt illu
obscuræ sortis. et vnius macelatoris filium fuisse, sed per
operatiom et sapientiam in gradum eminentem euasisse.
Huic Ludouicus sextus vltimus secunde originis Franciæ
Rex moriturus. tam Regnu et consortem. quam filiam vni:
cam virgim, a se relictam comendans monuit. iussitq3 ut non
alteri nuberet. nisi illi quem Hugo Cappeta desponsandum
mandaret. Habens itaq3 præfatus Hugo filiu notabilem &
adultum Carolum nomine. filiam Ludouici sexti. et vnica
Regni Franciæ hæredem illi coniungit. et desponsauit. a
quo linea Regum Franciæ etiam in hunc diem durans cæ:
pit originem. Ex hac etiam stirpe et familia descendens
Carolus Ciotti Sicilia Rex. tres filios ex filia Ludouici
Sexti suscepit. vcot Carollum Marcelli S. Ludouicum.

et Robertum Carolus deinde Marcelli. ex Clementia filia Rudolphi Imperatoris. filij Alberti cum filiam genuisset, Carollum Marcelli appellatum diem obijt, et illico fr suus Robertus tertio genitus Ludouico scto 2o genito spernente et abdicante se a Regno Siciliæ Regnu inuasit. primogenito fri sui Carolo exclũso. Qui tandem in ætate tra ad Regnum Hungariæ delatus. non sine grandibus rumoribus et dispendijs illud obtinuit. Et ex Helisabeth filia Vladislai Loktek Poloniæ Regis. plures filios generans. tres tantumodo vcz Ludouicum Andream et Stephanum moriens reliquit. Robertus tandem Sicilia Rex. vnum tantumodo filiu Carolum Duha produxit. qui no nisi duas filias Joamam et Mariam reliquit. Roberthus utagz Siciliæ Rex. qui filio Carolo supernixit. iniuriam quam nepoti suo Carolo Hungariæ Regi intulerat instauratus. Cum esset senex et decrepitus et ut possesio Regni Siciliæ in domo et familia sua continuaretur. facinus insuper suum correctũrus. præfati nepotis Caroli Hungariæ Regis. et cui Regni Siciliæ legittima successio debebatur. filium Andream accersijt. et filiam filij sui Joamam in tertio gradu consanguineitatis sibi conuincta desponsari

sari Gregorio xi dispensante ordinauit. Quæ post bien:
nium filium ex eo susceptum, ipm ut in superioribus narra:
uimus, fune sericeo suspensum et iugulatum, in auersa ci:
uitate, extra cubiculum proici iussit. Residuus filius Hun:
gariæ Regis Caroli Stephanus, vnicam filiam ex filia Lu:
douici Ducis Bawariæ et Romanorum Imperatoris Regis
generans extinctus, omnem successiom Ludouico reliquit,
qui et Carolo patri in Hungariæ et Casimiro auunculo in
Poloniæ Regis succedens, ex filia Regis Bosnæ, quam in
matrimonio habuerat nomine Elisabet tantumodo duas
filias Mariam et Heduigim generauit.

Ludouicus Rex fi:
lias Casimiri Annã
et Heduigim in Hun:

Sariam mittit, illicq; non legittimo thoro natas
probato, omim propinquitate R. Poloniæ ab:
dicat.

Igressus tandem Ludouicus Hungariæ et Poloniæ R

Crac. in terras Maioris Poloniæ processit. Post cuius re-
cessum genitrix sua Hungariæ senior Regina thesauru.
a frē suo Casimiro Poloniæ regem relictum inter relictam
Regis Heduigim et filias Regis Annam et Heduigim, iu-
bente Lūdouico Rege iuxta ordinatiōm Casimiri Regis
in morte factam, diuisit, et relicta quidem Casimiri Heduigis
Regina, portiōne tertia illam contingente, qua non nisi ad
tricentas triginta tres marcas et dimidiam argenti, et mille
marcas latorum grossorum tendebatur accepta, ad patria
domum reuersa. Rūperto Duc Legnicen Venceslai filio
nupsit. Filiæ vero Regis Anna et Heduigis, cū omni The-
sauro et suppelectili eis à patre largito, per Helisabeth
Reginam in Hungariam, ne potē maritos sortitę, ad no-
uandum res pro Poloniæ regno proclīniores forent trans-
feruntur. Vbi a Ludouico Rege instaurato iudiciō quasi
non de legittimo thoro natæ forent abiudicatur illis Re-
gni Poloniæ. Ius successio et hæreditas Desponsatur
tñ una maior natū Anna Comiti Exiliæ, Vilhelmo, altera
Heduigis Romero Drei. In quaquidem re dei iūstissimo
et exactissimo iudiciō singūla mortaliū ferientis &
percellentis facinora, libet contemplari et admirari dis-
pensatiōm

pensatiõm qui prafatas duas Casimiri Regis Polonoꝝ Annam et Heduigim filias, in paterni sceleris expiatiõm, et paterna hareditate priuari et non iusti thori opbrobrium illis obici permisit. In eo loco filiarum Regis Casimiri præfati sinens, decus parum iusto decreto pessundari. In quo ipse filiæ alteriũs decus pũdicitiæ eripũerat.

Ludouicus nonus Rex Poloniæ Maiorem Poloniã inuisat inde Cracouiã rediens,

misso Regno Elisabeth Reginæ seniori in Vngariã abijt.

Venientem in terras Maioris Poloniæ Lũdouicum Regem, variæ et freguentem Baronũ et Militarium partium illarum cohortes excipiũnt et in Gnesnam deducunt. Vbi et si in Gnesnen Eccliã Regius fuerit Thalamũs illi præparatũs, recusauit illum conscendere

asserens id ad suum lũdibrium verti posse. Sed nec
suæ. nec Polonorum conuenire honestati. vt Coronatio
in solito Regio Vrbis Crac. loco semel accepta. debe:
at iterum uelut ambigũa apud Gnesnam variato &
infecto more maiorum innouari. Duobus itags diebũs
apud Gnesnam absumptis. per Lanciciam, Syradiam,
Crac remeauit. In plerisgs aũt locis Hungar. Oppida:
nos et aggrestes uiolantibũs et nonnullas res per vim
abstrahentibũs, frequentes ad Regem concurrebant güe:
relle. Quæ ad audientiam Regis Hungaris Oppidanos
aggrestes ceteros iniuriam ferẽ repellentibus nõ poterat
perduci, pauco deinde tempore nõ Ludouicũs Rex. ex
quo de terris Maioris Poloniæ redierat Crac immoratũs.
Reginam Elisabeth matrem suam ad gubernandum Re:
gnum Poloniæ relinqũens, non stabilito non ordinato Re:
gno, negs Castrum Santhocẽ et Vladimirien regno ab:
stractis recũperatis. gradũ concito in Hungariam. Coro:
nam Regni Poloniæ malẽ. sceptrum, pomum, et gladium,
et cætera Regni insignia. ex Cracouia aũferens, ne alio
Rex a Polonis substituendũs. quod quam maxime &
prope diem verebatũr. ob sui absentiã et nõnullor. Poloniæ

Ducum

Dũcũm iustiorem successiõm accidere, illis posset insigni:
ri, per viam qua ũenerat redijt. Ex eo quoqꝫ tempore Re:
gnũ Poloniæ amplius per fęminam Reginam vest Helisa:
bet seniorem, quam per Ludouicum Regem administrari cæ:
ptum est, amotis quoqꝫ antiquis Consiliarijs præfectis et
Officialibus, quibus Casimirus Poloniæ Rex vsũs est,
noni, paruam quidem rerumpublicarꝫ habentem peritiam, sed
qui optime noũerant muliebri conditioni blandiri, sub quibꝰ
respub. Regni Poloniæ vehementer concidere, et labi cæpit
surrogati. Tunc quoqꝫ ex comparatione Ludouici Re:
gis excitabatũr in omim Polonorꝫ pectoribus desiderium
Casimiri Regis, tum quoqꝫ primum sentire cæperũnt, qꝫ
sanctum quam vtilem Regem amiserant, charitate quoqꝫ
Casimiri non poterant Lũdouico Regi succedenti fauor
et à nobilitate et à popularibus haberi. Quam rem Lũ:
douici quoqꝫ regis parui Regnũ Poloniæ pendentis, auge:
bat causabatqꝫ absentia.

Lithuani Prũssiã et Prutheni vicissim

Lithuaniam vastant spoliant et prædant.

Cumultuatio exercitū comparato Kiey-
sthūth Lithuaniæ Dūx, in Prūssiam subintrat, et di-
strictū qui Shisten nominatur vastato et incenso fa-
cta strage in Christiano populo se celerrime cum capti-
uis et spoliis de Prussia euoluit. Quam vastatiōm
Magister Prūssiæ Venricus ultum iri satagens, cum omni-
bus copijs et peregrinis Militibus in Lithuaniam intrat,
et exercitū in partes quatuor dispartito, populatione
longe lateqs acta, plurimos captiuos et spolia in Prus-
siam deducit. Quo redeunte Eluer Comendator de Bal-
ga partes Rūssiæ ingreditur, et Castr. Drewnik impu-
gnat. Quod quum cōquirere nequiret, spoliata Regiōe,
in Prussiam cum captiuis redijt. Confluentibus deinde
multis forensibus. Tertia expeditio in Lithuanos acta
est, et a Comendatore de Insterberg Dūce Castrum
Durseme expugnatum & incensum, et mūlti Lithuanor
occisi aūt capti.

Euisabeth

691.
703

Elizabeth Hungariæ Regina Regni Poloniæ gubernatrix Przecz-slao de Gluchow Capitaneatũ Maioris Poloniæ amõto Otto-nem de Pilcza Craco vigenam præficit. Qui ob multas persecutiones renuncians Sandi-uogiom de subino habuit successorem

Annus Dñi 1371

Suadentibus et insũsũrrantibus nouis Consiliarijs quotidianis persuasiõnibus et monitis Eli-sabeth senior Hũngariæ regina Regnũm Poloniæ permit-

tente Ludouico Hungariæ et Poloniæ rege administrans permiserat se veteribus et sana consilia præbentibus abrogatis deliniri. Przecslaum de Cioluchow Palatinū Calishien Capitaneatu Maioris Poloniæ quem probe et animose scitus est rexisse. In diebus Carnispriuij amouet. Et Ottonem de Pilcoa virum et Militem ea tempestate liberalem et insignem instituit. Id Militibus et nobilibus Maioris Poloniæ querentibus se ea mutatione oppressum, et iura sua atqz obseruantias veteres pessundatū iri. Ad Maioris Poloniæ Baronibus contemptis et præteritis. Ottho præfatus nullas possessiones in ora Maioris Poloniæ retines eis præficeretur. Et subici illi atqz parere velut Capitaneo detractantibus moleste aliquanto tempore latum Tandem ipsius Otthonis liberalitate et industria. qui nonullos ex Militaribus Poloniæ magis sibi aduersos in præfectos officiales et tenutarios Castrorum eodem Capitaneatu consistentium assumserat. sedatum et sublatum est Crescente vero in dies prędonum. furum et clandestinis hostiū excursionibus. finis partium Maioris Poloniæ inuadentium. nūo et pro illoz persecutione et exterminio Militaribus Maioris Poloniæ operas suas in odiū Otthonis Capitanei subtrahentibus. Ottho præfatus

fatũs mores huiusmodi et liũorem in se conceptum Militarũ
pertesus sponte cæpit Capitaneatũ, anno eodem et sequenti
plurime depredationes et spolia nemine prohibente, in Regno
Poloniæ. et ab hostibus in circuitu exteris et a proprijs &
a ciuibũs committebantur accesit et aliũd æque et amplius
malum et lues pestifera. Epidimiæ Regnum Poloniæ vniuer:
saliter inuasit, et plurimos mortales Anno eodem et sequenti,
adeo vt plũrima domũs remanerent absq; habitatoribũs,
extinxit.

Fulmen Posnaniæ quod prodij loco est imagines sculptas Regis Poloniæ Przemislai et Consortis sũæ demollitur.

XVa Aprilis apud Posnanien Eccliam uertex dex:
træ turris, fulmine percussũs. Et extermitas anguli tur:
ris eiũsdem dirũpta est. Exiguo insuper testitudinis fo:
ramine. In capellam regiam virtus fulminis penetrans

et fortissimum impetum agens. a singulis quæ apud Ca:
pellam erant abstinens. Imagines Przemislai Poloniæ et Con:
sortis suæ Reginæ Richshe. in parietibus capellę insculptas.
quasi id vnum confectūrus adūenerit fregit et decussit.
Qui euentus pro singulari prodigio habitus est.
Tercio fęcundata vtero Elisabeth Consors Ludouici
Hungariæ Regis et Poloniæ. dum mirum in modum a parente
vtroqz sed et ab optimatibus Regni Pannonici proles ma:
sculina desideraretur, fęminam effudit. quæ in Baptismo He:
duigis nomen accepit.

Vicissitudinaria ac reciproca Lithua" norū cum Prutheni" concertatio atqs prædatio.

Vicissitudine reciproca Inter Crucigeros de Prussia
et Lithuanos Eo etiam Anno vastationes habitę sunt,
Nam et kīeystuth Lithuaniæ Dux non in paruo exercitū
in Prussiam veniens districtum stitēn vastat. et multis

Christianor

Christianorum occisis. et captis spolia cũm captiuis Li: thuaniam reducit. Et Prussiæ Magr uenricũs, primum cum aduenarum et propriorum Militum solatijs Lithuaniam et Samogetiam uastat, incendit et vrit, et cum spolijs atgz captiuis reuersiõm facit. Expost vero Comendator de Balga frater Eluer, altero exercitũ expeditiõm cõ Russiam agit, Castrumgz Drewnik expugnare adortũs cẽpto irrito desistit spolijs tantummodo et captiuis onũ: stus in Balgam redit Egit et secũndam in Lithuanos expeditiõm Comendator de Insterbing et cum forensi Militia Diusime expũgnato et incenso. multos Lithuanoz aut cẽpit aut necauit.

Boleslao Ploceñ Epõ mortuo apoplexia succedit Stiberius de Radzimino.

Tertia Mensis Decembris Boleslaus Appellatus Szorka

Plocen Epus. dum ex Polthowsko in Plocskam procedere in villagio quodam prope Gorzno ad mensam sedens apoplexia percussus, inconfessus et inuiaticatus repentina morte absumitur morte: dum annis tantummodo tribus suis Cathedræ præfuisset. in Plocen Ecclia excepit sepultura Corpore aũt suo nondum sepulto. Capitulares præsentes à Dũcibus Masouiæ Semouito et Ianussio instigati. absentibus non uocatis electione celebrata. Sexta Decemb. Stiboriũ de Radzimino Plocen Archidiaconũ eligunt. genere nobilem. de domo et familia Ostoia. Cuius electiõm et si Joannes Suchiuillc Gnesnen Archiepus apud Snijenam agens. xviii Decembris confirmasset. Ipmqz ibidem in Epum consecrasset. Ne ẽ confirmatio sua posset reuocari in dubiũ Electiõm suam ab Vrbano quinto obtinuit etiam confirmari. Qui in Villagio sui natalitij Radzimino Ecclia lignea et humili demolita Ecclíam nouam de cocto latere opere pulchro fabricauit adornauitqz.

Iaroslaus Archiepiscopus Gnesnẽ

a Petrassio filio Cri" stini Palatini in bois

damnificatus totum Masouiæ ducatum Ecclesia: stico interdicto supponit. duasqs villas pro suæ Ec: clesiæ damnis accepit.

Annus Domini 1372.

Integro fere biennio Iaroslaus Gnesnen Archiepus in bonis Mensæ suæ. Districtus Louicen. a nonnullis Mi: litaribus et nobilibus Masouiæ et signanter a Petrassio filio Cristini Palatini, grauibus frequentibus. et exquisitis Mo: lestationibus depredationibus et rapinis lacessitus, Ducem Masouiæ Semouitum. Quatenus præfatum Petrassium ditio: ni suæ subiectum, ad raptorum occupatorumqs restitutiom et quietem, nuncijs et literis. cogeret multipharie fatigat. Ve: rum Duce Semouito cohercionem de malis, quæ a Petrassio Gnesnen Eccliæ inferebantur ex occupatione, aut ex industria dissimulante. Cum et a nonnullis insimularetur vexationem huiusmodi admisisse et mandasse, spiritualem gladii, patientia

vagina hactenus conclusum operit. Et vniuersum Maso:
uiæ Ducatum Ecclesiastico supponit interdicto. Quo malo
Semouitus Dux Ecclesiasticis et secularibus uniuersis:
omnem culpam in eum referentibus, perculsus ab anathe:
matis vinculo terram suam solui efflagitat, offerens se
et iustitiam et equitatem de Petrassio impensurum. Sed
dum Iaroslaus Gnesnen Archiepus. non iusticiam aut e:
quitatem sub notarijs grauaminibus prædis et spolijs sibi
illatis, sed realem tantummodo satisfactionem receptur
respondisset. Omnibus propterea anxiatis et singulari co:
fectis dolore, arbitris conibus negotium committitur. Quorum
decisione Iaroslaus Gnesnen Archiepus. duabus villis
in refusionem suorum damnorum inperpetuam Ecclie suæ
sortem acceptis placatus interdictum absoluit.

Iaroslaus Archiepus
Gnesnen cecus fa:
ctus nepoti suo Io:
anni Suchiwilk Archiepatum resignat.

Naturali Calore Iaroslaum Gnesnēn Archiepum
præfatum sensim deserente, uirtus quoqꝫ visiua illa vigesima
prima Decemb. die Veneris adeo subducta subito est, ut ex
vidente cecus repente fieret. Quapropter Ecclīæ suæ Gne:
snēn, cum qua plusqꝫ octo lustris concorditer vixerat,
quamqꝫ murorum ædificijs celeberrimus et villarum loca:
tionibus extulerat, magnificauerat. consŭltŭrŭs, Nicolao
de Kossutor Præposito Gnesnēn consanguineo suo, de sede
sŭa cedendum duxit. Procuratoresqꝫ ad cedendū constituit.
Qui parum deinde rebus suis prospiciens, Negꝫ Capitulari
consensū, negꝫ regio fauore suffultŭs. ratus nudam sibi cessi:
onem sufficere. In Auniōm ad Gregorium Papam se contulit
prouisioni Ecclīæ Gnesnēn facili vt sperabat impendio obten:
turŭs. Sed à Ianussio Paskonis Cantore Gnesnēn, qui il:
lum apud Auniōm eadem celeritate, qua ille venerat con:
secŭtŭs uice et nomine Capituli Gnesnēn impeditus, mult
fatigis et sumptibus inutilr amo integro sŭb quo à peste
inguinaria aduersariŭs suus Ianussiŭs Cantor extinctus
est, gestis, infecto et desperato negocio ŭacuus redijt. Præ:
posito aŭt Nicolao animū remittente de prosequendo Ar:
chiepus Iaroslaŭs semel captū propositum decedendo intedit

Et noua constitutione ad cedendum honori et oneri Archie-
piscopali in personam nepotis sui ex sorore germani Joannis
Suchiwilk decretorum Doctoris Decani Cracouien et Canoni
Gnesnen ex terra Sandomirien et villa Strzelce, prope op-
pidum Szidlow ad Szichodnias sita, de domo et familia
Grzimalitarum, orto, procuratores constituit. Verum dum
nuncij prefati Joannis Suchiwilk Decani Demarath Milles
et Jarandus Canonicus Gnesnen. Ludouici Hungarie &
Poloniæ Regis intercedentibus pro Decano literis fulti cas-
so labore, apud Gregorium xi Auinione. Ludouico eadem
facilitate qua concesserat, intercessiones suas alijs literis
reuocante. Joannes prefatus Decanus nouis literis a Gne-
snen Caplo. quibus sui nuncij fulciti non erant. Item lris
Ludouici Regis Poloniæ. Item lris Caroli Romanorum Im-
peratoris et Bohemiæ Regis armatus. Auinion se personalr
contulit et Guilhelmo Cardinali propinquo sanguine. Gre-
gorio Papæ coniuncto, causam suam promouente. De Eccha
Gnesnen per Gregorium Papam. Anno subsequenti vcst Mil-
lesimo tricentesimo Septuagesimo Tertio prouisus est, et
de mandato speciali Papæ Auinione in Dominica Miseri-
cordia domini consecratus, subito deinde se ex Auinione

propter

propter grassantem pestem illic euolutus Gnesnam feria ter:
tia Mensis Julij prima die ingressus, et processionem honore su:
sceptus, altero aduentus sui in die festo vcz Visitationis Ma:
riæ in Pontificalibus Missarum solemnia peregit. Pacificam &
plenam Archiepatus possessionem nactus est, preter Pomeranien
et Opatouien districtus et Calissien decimas. Quo sede A:
postolica Jaroslao olim Gnesnen Archiepo, pro manutenendo
statu suo reseruauerat. Fastidiens quoqz predictus Jarosla:
us Archiepus secularium habitationem et conuersationem, in
Monasterio lauden prope Pisdri integro pene penitentians
seipm et disciplinans versatus est biennio. hunc aut Joan:
nem Suchiwilk Archiepum Gnesnen aliqui ortum tradunt
ex Villa Strzelcze prope Paczanow. in Terra Sandomirien
ad fluuium Schodnia sita. Aliqui ex Villa Golutho pro:
pe Calisch ex pre Przeczslao Palatino Calissien.

Ludouicus Hungariæ et Poloniæ Rex, filiam suam Ma:
riam natu maiorem. Sigismundo filio Caroli Imperatoris &
Bohemiæ Regis Brandeburgen Marchioni desponsat. Cum
anno proxime transacto Epidimiæ morbus in corpora hu:
mana apud Poloniæ Regnum parto et castigato languore

sequisset, eo Anno adeo grassabatur, per agros, fora, Oppida, rura atq; Vrbes, ut in plerisq; locis apud libitina vix sufficeret. Duplex et hoc Anno à Cruciferis de Prussia in Lithuanos expeditio habita est, Quarū vnam fr Vigandus de Belderstein, alteram comendator de Insterberg administrauit nihil memorabile in vtraq; gestum Neq; enim Lithuani crebra vastatione fessi in discrimen dimicationis prodibant Vsta itaq; sunt tecta, Et cedibus in senes et impuberes indultum, et captiuor aliqualis nūmerus Prussiā addūctus.

Vladislaus albus Dux Gniewkouiēn Poloniæ Regni hæres,

qui multis Annis regulam .s. Benedicti professus fuit audita morte Casimiri, dum à Pontifice non posset dispensatiō obtinere Poloniam per quos dā Militē vocatus veniens quatuor castra duab; dieb. conquirit vnde facta electus est.

Anno

Annus Domini 1373.

Ad noũandũm res nonulli ex Maioris Polonia Baronibũs proclini et regio semini Polonorum affecti Vladislao Albo Duci Gnieẃkouień in ordine et religione Sancti Benedicti apud Diuiõm Burgundie in Monasterio Sancti Benigni Annis prope xiiii demoranti Mortem Casimiri Polonorum Regis, quamprimum secuta est Literis et nuncijs significant. Et illum vt Monasterio et religione desertis, in Regnum Poloniæ veniat successiõm illius velut Casimiro Polonoy Regi per lineam masculinam proximior sua et aliorum Baronũm Poloniæ secũ una sentientiũm habitũrũs animant, Nec nuntijs et literis contenti, ipsimet ad perquirendũm Ducem suum Vladislaum Album prisco exemplo, quo Casimirus primũs Polonoy Rex, ex Cluniaco, vbi ordinem et regulã professũs etiam in Dyaconi gradum euectus fuerat, excitati, proprijs expensis ire pergũnt. Et Vladislaus quidẽ Albũs Gnieẃkouień Dũx morte Casimiri Poloniæ Regis percepta, ut erat ad leuitates resgs nouandas præceps ad capessendum Regnum Poloniæ magnis spẽbũs incensũs

excedit de religione et Monasterio. et primum Auinonem dispensatiõm ab Apostolico quesiturũs vt et in Poloniæ liceat succedere Regnum. Spe animoqꝫ Regni Poloniæ potiundi complexũs, ad imperiũm descendit Polonorum Baronibũs quos ad se perquerendum et reducendum adhuentare noũerat. apud Basileam Regni Vrbem adũentũm suum operiri iũssis. Ex Auinione tandem omni spe de obtinenda dispensatione frustratũs, recedens, nunnullos Basiliæ quosdam in Argentina. Barones Polonicos et signanter Procopellcõm de Sthaszewo, Stephanum de Erling. et Vissotam de Kurnik, pluresqꝫ alios eorum Comites offendit. Eorum procuratus expensis eorumqꝫ directus Consilijs. Ludouicum Hungariæ & Poloniæ Regem apud Budam tunc agentem primum adijt. vbi parum grate susceptũs. Baronibus Poloniæ illum deserentibũs. et inanem spem prosequi desistentibus. plusqꝫ biemio degnit. assiduis aũt obsecrationib. Consortis suæ Elisabeth Reginæ Hungariæ iũnioris Vladislai Albi ex sorore germana neptis. Ludouicũs Hungariæ Rex expugnatus Vladislaum Ducem Album. ad Papam Gregorium xi in Auinioñ et cum illo

notabiles Oratores. rogatũros ut dispensatus Dux Vla:
dislaũs Albũs. sclin et Ducatum fratris fas illi sit repe:
tem, transmittit. Supplicationis aũt sua repulsam passus,
quum ad dispensandũm nulla legittima causa qua sum;
mus Pontifex moneretũr extaret. Ex Hungaria Lũdoui:
co Rege ignorante, quatuor tantummodo comitatũs fami:
liaribũs, temporalium fragrans desiderio. in Poloniam ma:
iorem descendit. Et primum apud Gnesnam feria sexta die
Natiuitatis Mariæ ab hospite cognitũs, propere inde dis:
gressus, Vladislauiamq3 veniens, quum nemo prohiberet,
Castrum occupat. Ciuibusq3 Vladislauien in Castrum ac:
cersitis, et dicto parentibus sacramento, illos de fide sibi
et non alteri obligat. Præsidio aũt aliquali Castro Vladisla:
uien impositio, exiliens mira celeritate Gniewkoni suam di:
tionem redigit. Jamq3 aliquibus Militibũs, Ciuibũs et aggre:
stibũs, ad aduentum suũ exultantibus comitatũs Romli:
konem Castri Zlothoria Tenutarium in rure se continentem
exc improuiso adortus captiuat Et uinctum ad Castrum
Zlothoria adducens. familiaribus illiũs Castrũm Zlotoria
obseruantibus Castrum reddi imperat, abnuentes terret se
illoꝝ. dominum Romlikom illico capite damnatũꝝ. His

illi fracti et Ducis Vladislai Albi promissionibus eos mul:
centibus exhilarati. Castrum Zlothoria tradunt. sub vno
itaq3 die. trium Castrorum nactus possessionem Die altera
vcz̄t Sabbati cum Vladislauien̄ et Gniewkouien̄ Ciuibus
Sarleij Castrum obsidere cæpit. vbi aliqualem resistentiam
eo tantummodo, die quo venerat expertus, die Dominico,
mane Castrum Sarleij per deditiom̄ vno tantummodo de
suis desiderato. accepit. occupatione Castrorum quatuor
sub tam breuissimo tempore secuta Sandiuogius de Subi:
no maioris Poloniæ Capitaneus. experge factus. et magno
consternatus. Quum Castra ipsa sub eius Capitaneatu
et ditione consisterent. dolore. frequenti Consilio aduocato.
quid facto opus sit deliberat. Veloci itaq3 nuncio Regi Lu:
douico in Hungariam inuasiom̄ et occupatiom̄ prædictorum
Castrorum significans ipse, expeditione indicta, quam etiā
lr̄æ Regiæ celerrime ex Hungariæ relatę fieri iubebant.
Vladislauiam conuenientibus copijs vniuersarum Maio:
ris Poloniæ terrarum. obsidione vallauit. Et continuo
Vladislaus Dux Albus. a nobilibus et Militaribus qui
illi adhæserant. Regiarum literarum metu, desertus. qd
ageret. quorum imploraret suffragia penitus ignarus, in
spe

spe sua defluere et collabi cepit. Longam autem obsidiõ
Vladislauien Ciuitas non tollerans. Quam fame seuissima
pluribus diebus laborasset, et nihil præsidij in Vladislao Albo
Duce tam pecunijs quam gentibũs inope sciret repositũm, fa:
cinore suo recognito. obsecrans sibi ignosci deditiõ facit.
Quo Vladislaus Albus Dux cognito, maiori fluctuatione
collisũs, amicis suadentibũs Castra singula quæ occupaue:
rat et singulis victualibus integro Anno famem tolleratu:
ra fulciuerat. Sandiuogio de Sũbino Capit maioris Polo:
niæ uberem grã Ludouici Regis se consecũturum speras
Sandiuogio Capitaneo et cæteris Baronibũs Poloniæ suam
augente spem. et pro ea impetranda suis pollicentibũs inter:
cessiones et operas. ex integro restituit et resignat. Hic
Vladislaus Albus dũx filius fuit Casimiri Ducis filij Semo:
uislai, cuius pr erat Casimirũs Dux Cuiauiæ, Lanciciæ,
Siradiæ et Dobrsinen. Casimirus aũt filius fuit Cunradi Du:
cis Masouiæ, fris Leskonis Monarchæ Regni Poloniæ.
Iste Semomisl dux Gniewkouien habuit tres filios Præmi:
slaum Leskonem. et Casimirum, Secuta aũt morte pater:
na diuisione ducatuũ celebrata. Cessit Præmislao Maio:
ri natu Bidgostia, Leskoni Iuniwladza Casimiro Gniewkow

et Castellania in Slawsk Premislaus et Lescsko quum orbi decessissent. solus Casimirus superstes remanens. licet plures habuisset filios et filias vnus tñ Vladislaus Albus et vna filia fuere. cæteris fato absumptis sũperstites Cui quum vxor sterilis mortua foret. dimissis Principatibus suis in potestate Casimiri Poloniæ. et mille florenncy ab eo receptis. animo nunqȝ in Poloniam reuertendi. ad terram Sanctam ex Venetijs pelago transfretauit. et visitato sepulchro domini in Auinionem diuertitur et Cistrecien ordinem professus illic longo tempore mansit Tandem Cistrecien ordinem perosũs in Auinonem se contulit. Et in Monasterio Sancti Remigij. ordinem Sancti Benedicti habitũ gerisecorum in ingen comitato vsqȝ ad Annum Domini M Lxxxiii mansit. Morte tandem Casimiri Poloniæ Regis tarde licet audita in Poloniam se conferens plurimis se et alios malis inquinauit et inuoluit. Et dum aliud consequi et obtinere apũd Regem Poloniæ et Hungariæ Ludouicum per intercessiones neptis suæ germanæ ex sorore Elisabeth Reginæ et consortis Ludouici, non posset decem milibus florenoy a Ludouico Poloniæ & Hungariæ Rege venditionis nomine receptis, et inaniter consumptis etiam Albatiam quandam San-

Eti

cti Benedicti a rege Ludouico in Hũngaria satis pingue et ventuosam obtinuit & secundum aliquoy assertiõm dies suos illic consumaũit.

Prussiam Prutheni Prũssiam Lithuani ingressi eas spoliis ac cædibus complent.

Comendator de Balga Frater Eluar comperato exercitu Russiæ bellum infert, & terram Wolinska vastare aggressus usqs ad Kamienicz grassatus est, patrata aũt cede et congestis captiuis & pecore Balgã rediit. Quadragesimali aũt tempore Kiejstut Lituaniæ Dux omnes vigiles. Cruciferorum fallens, per deserta & nemora Prũssiam ingressus, circa Villam Biterstein, aliquali mora facta, hostalitate in Christianos Barbarica usus plures aut occidit aut capit. Ab exploratoribus vero sũis certiõr factus, de Cruciferorum exercitu in sui comprehensiõm collecto, in syluas & deserta illico refugit

relictis insidijs in locis opportunis et abditis, si Crucife-
ri insequi fugientem auderent. Comendator itaq; de Bran-
deburg qui ducebat exercitum insidias incidere veritus
persequi Ducem Kieijstuth destitit.

Brigida Scta Scotiæ Regina moritur de cui-
ius Canonisatione Ro-
mę agitur.

XXii Julij Beata Brigida Scotiæ Regina mori-
tur, pro cuius Canonisatione coram Gregorio Vndecimo
in Consistorio publico, Magister Matheus de Crac. in-
signem fecit propositiom virtutu eius et actionu essere-
do miracula, quæ constabant illam in vita & in mor-
te egisse, dignamq; quæ in cœlicolas transferetur nume-
rum ducens. Cuius etiam & in præsentiar sanctitas est
in Catholico orbe et signanter in Poloniæ Regno, celebris
et ordo illustris.

Repetens.

Repetens Ludouicus Rex a Polonis censũ siue Poradlne quem cum ipsi Casimirum sibi donasse allegarent, obtinuit tandem ab eis, vt filiæ eius Maria et Heduigis illi in Regnum succederét et denuo à censũ illos liberauit duobus tantummó grossis pro laneo & toto Poradlne sũ: per bonis pionachorum relictis.

Annus Domini 1373.

Largissimis & integris Regni Poloniæ introitibus Ludouicus Hungariæ & Poloniæ Rex parum contentus, qui nemini ante illum Poloniæ Regũm integriores prouenerant, Vniuersos Pontifices, & Barones, et quoslibet Regni Poloniæ, Proceres monet per Officiales sũos

atqꝫ præfectos et requirit. Ne thesaurũ Regium et cen:
sum diminuant, ne se Casimiro Poloniæ quondam rege a:
uunculo suo inferioris depressioriꝫq conditionis pũtent:
Et tributum, ratione vniuersalis Dominij, de quolibet pos:
sesso lanco. solui pro Camera Regia solitum. ad sex scotos
latorum grossor. vnam mensuram siliginis et unam auene
se extendens (quod Krolestwo id est regalis Censũs aut
Poradlne nucupari consueuit.) etiam sibi iuxta vetustam
legem et obseruantiam, usqꝫ ad tempora sui regiminis cũ:
stoditam, et in praxi habitam, persoluant. Prælati aũt et
Barones Poloniæ solutionem tributi nõ secũs quam pestis
cuiusdam et seruitutis, agros eorum et villas colonos ma:
gnopere demollientis onũs execrati, respondent, Benigni:
tate Casimiri Regis pro suis in eum et regnũ meritis ã
tributo huiusmodi se et agros suos solutos et libertatos
esse Et censum huiusmodi perpetuo aboleuisse Hũiuscemodi
autem responsione ad Ludouicum Regem per speciales nun:
tios transmissa. Rogatus est Lũdouicus Rex frequenti
prece et instantia a Polonorum legatis, ne libertatem su:
persolutione tributi præfati a Casimiro Poloniæ Rege auũ:
culo suo donatam, violatum et abrogatum iri contenderet:

Quinpotiũs

Quinpotius gram semel factam ratam perpetuo esse sineret. Et eam pro futura subsistentia et robore literis confirmaret. Et rex quidem Ludouicus de meritis & qualificatiõe huiusmodi negocij, a nonnullis Polonis præfectis et Curiẽ suis informatus respondet. Prædecessorem quidem et auũculum sũum Casimirum Poloniæ Regem, de relaxando abolendoq3 tributo Poradlne, pollicitatiõm Prælatis & Baronibus Poloniæ fecisse, nunquam impleuisse, et contraria obseruantia atq3 exactione vsq3 ad diem sui obitus producta, sponsiõm ipsam et temerasse et rescidisse. Non tn se abnuiturum Quin pro Regni Poloniæ et Prælatoꝝ Baronum et Procerum eiũs incremento et cõmodo, noua sua concessione, atq3 dono tributi præfati in parte maiori in signum dominij minori remanente, relaxatio subsequatur. Dummodo Pontifices Barones, et Prælati proceresq3 Regni Poloniæ sibi volũit esse morigeri, & nouis pactis nouisq3 literis, filias suas Mariam & Heduigim se pro hæredibũs habituros, et ad possidendum Poloniæ Regnum, admissuros obligent, prioresq3 suas promissiones & pacta, tempore Casimiri Regis de filijs duntaxat Lũdouici, et Joanne nepote suo, filiõ Andreæ in auersa per

Joannam consortem suam Reginam Siciliæ impie occiso, filijs deficientibus, inita quæ stirpem filiarum excludebant etiam ad filias extenderent. Postq3 Lūdouicus Rex ipse orbus filijs Joanni insuper Nepote germano in Slauonia Diū cem a Ludouico creato filio Andreæ Regis Siciliæ fatis absumpto, duas tantummodo filias Mariam et Heduigim relinquebat. Pontifices itaq3 Barones et Proceres Poloniæ, graue et onerosum tributi præfati Poradlne iugum et suis et successorum suorum ceruicibus excussuri, in conditiōm a Ludouico Rege petitam consentiunt, et alteram ex filiabus Regis eo mortuo pro hærede se susceptūros. Ludouico Rege tributum Poradlne per lrás relaxante, et non nisi ad duos grossos in signū dominij restringente, astringunt. Pontifices aūt Regni Poloniæ cum suis capitulis, donatiōni & relaxatiōni superiōri per Casimirum Poloniæ Regem de prædicto tributo factæ, que omnem solutiōnem tollebat in hæredo, etiam duos grossos in signum dominij relictos, soluere detractarunt. Monasteriorum Colonos et rusticos ad solutiōm integri tribūti regijs præfectis relaxatione Ludouici Regijs, non obstante illos cogentibus, a quaquidem tam euidenti iniuria loca religiosa, quibus huius non inferebatur

violentia

violentia parum tunc fuerunt à Pontificibus se et suo modo tueri satis ducentibus, defensa.

Ioannes Posnanien Epus fatis abrumptus

cui Nicolaus de Kurnik sufficitur

xiiii Februarii. Ioannes de Dolina Epus Posnaniensis, in Villagio Eccliæ suæ Sthibikoro ex idropitico morbo moritur et Posnaniam adductus, xxii eiusdem Mensis in Eccl̃ia Posnanien ante altare beatæ Mariæ sepelitur vir singulari clementia et liberalitate in oppressos et egenos insignis Et qui Posnanien Eccliæ introitus aũt locando aut coemendo villas, et Oppidum Dolsko fundando auxerat, altera aũt postquã corpus Episcopale humatum fuit die Nicolao de Kurnik Præposito S. Mariæ in Cracouia, et Canonico Posnanien, decretorum doctori dirigente qui ad nutũ suum tribus ante diebus quam iusta funeri solũerentur, administratores sibi fauentes ordinauerat. non vocat absentibus, celebratur, per scrutinij formam Electio. Veldum eligentium vota, in Troianum Præpositum Posnanien

et præfatum Nicolaum de Kurnik fuissent diuisa, septem compromissarijs Rex committitur, ex quibus dũm quatuor in Nicolaum Kurnik vota direxissent, Nicolaus ipse de Kurnik electus pronunciatus est, tribus reliquis arbitris ad quatuor accedentibus. Cuius dum Electiõm Ioannes Gnesnen Archiepus, ob quasdam simultates et odia confirmare abnũeret, Nicolaus electus in Auinionem ad Gregorium xi se personalr conferens, quamuis et Ludouici Vngariæ et Poloniæ Regis, Cuius pro sua electione negle: xerat obtinere consensũm, et alioq prouocationibus impediretur et lris, et suam electiõm a Gregorio confirmari, et se in Epũm consecrari obtinuit. Et Posnaniam pro die Sancti Martini reuersus Epatum Posnanien eotunc nullo impedire auso, quiete, possedit.

Comendator de Insterborg cum pedestri et equestri agmine Lithuaniam ingressũs, ad districtum Veygor perueniens, Igne et cede cuncta peruastat, et cum spolijs captiuisqs in Insterborg redijt. Consurgunt omnes posthac Comendatores Prussiæ in arma et terrã virfungen et Viegor, Duce Gothfrido de Thilia Marshalco Prussiæ ingressi, omnia

omnia ferro et igne vastant, septingentosq3 captiuos ex Lithuania in Prũssiam ducunt.

Vladislaus albus Ducatum suũ Gniewkouiẽ ambiens Castr. Zlothoria inebriato per suos Capitaneo capit.

Annus Domĩ 1375.

Anno plusq3 vno, Vladislaus albus Gniewkouiẽ Dux stipe aliena Bodzcae de Drzdzeń alitus exacto cum spei, sibi per Sandiuogium de Subino Capitaneũ, et maioris Poloniæ Barones, de grã per Ludouicum Regem monstrandã factæ, effectus non respondisse, et ipse graui egestate hospiti etiam suo Bodzcae et Drzden grauis et fastidiosus existens, vrgeretur ad recuperandũ ducatũ suum Gniewkouiẽ studio pertinatici pluribũs suasoribũs, animũ

suayte irritatum inflammantibus intendit, non ẽ machi: nationes sũæ adeo fũeræ tectæ et secretæ, quin in publicũ non prodirent vulgaueratqꝫ præcurrens omnia fama Du: cem Vladislaum album aliquot ex Castris quæ olim suæ ditionis fũerant, dolo vel uirtute interceptõrum. Quo rumore Sandiuogius de Subino Maioris Poloniæ Capi: taneũs. Sub cuius potestate et cũra Castra a Dũce Vla: dislao Albo occũpanda constiterant incitatũs. Ne Dux ipse machinationes suas impleret prouisurus. Cristinũm de Skrzipino Militem, sororem suam pro Consorte habentẽ. (Grauis enim iam tam amis quam his quæ ferro adminis: stranda erant, excesserat) Et ad dispelendũ denunci: atum periculũm minus idoneus videbatur) a Castri Flothoria cui Sandiuogius Capitaneus magis timebat am: mouere. et Castrum magis alteri apto et industrio comitte instituit. Sed Cristino de Skrzipino destitutionem sua grauius ferente, et allegante non conuenire suo honori. Et in tempore periculoso et difficili velut inutilis & ineptus a Castri tenuta debeat excludi. Sandiuogium Capitaneũ et suis et Consortis suæ precibus peruincit. Ne ipm tam notario deturpet dedecore. Omnem insuper

metũm

metũm et sollicitudinem Sanduiogiũ Capitaneũm de Castri sibi
crediti ammissione deponere iubet, astruens se illud ab omni inua:
sione, interceptione, et periculo hostili probe seruaturum. Cor:
rupti interim a familiaribus et exploratoribũs Ducis Vladi:
slai albi pecunia et promissis piscatoriam exercẽ artem, &
sufficienter ab eis de prodendo Castro Zlothoria instrũcti,
In Castrum Zlothoria aliquot vasculã vino meliori im:
pleta ferentes, Cristinum Tenutarium illo inebriaturi, quem
nouerant ebrietati deditũm, perueniunt, et vino præsentato
à Cristino suscepti fauorose et consedere iussi, quod attũ:
lerant vinum in comune cum Cristino potus auido hau:
riunt, quo breui epoto, aliud rursũm in quantitate maiori,
ex Thorun ordinarunt propere afferi. Nec prius inde di:
scedũnt, donec uiderunt ex bibitione forti et continũa, Cri:
stinum in ebriatum, et hebetatum fore Cristino itaq; in
grauem soporem ex ebrietate nocte in sequenti solũto, fa:
miliares et exploratores Ducis Albi Vladislai, scalis ap:
positis, Castrum Zlothoria in die assumptionis Beatæ
Mariæ conscendunt, et tam Cristinum Tenũtarium, quã
plerosq; suos familiares, ex potatione hesterna vix ex:
perge factos captiũant. Dũcisq; Vladislao et Castro Zlo:

toria ab eis interceptum, et Cristinum eius tenutarium vin:
ctum præsentant, Dux aut Vladislaus albus suo potitus
desiderio, Castrum quidem Zlothoria, multis uagis, inopi:
bus, alieno ære grauatis aut damnatis per iudicia ad illum
ex templo confluentibus, valido firmat præsidio, Cristinu
vero Militem in Sandiwogij Capitanei odium et exacer:
batiom, diro torquet carcere, a quo tandem Sandiuogio Ca:
pitaneo liberatiom suam negligente, et suam sepius illi
exprobrante ebrietatem et desidiam, alijs amicis agentib.
Quingentis sexagenis solutis, pro quibus in omni vita
residua sufficiens vinum si sobria mens affuisset, po:
terat habuisse, redemptus et captiuitate solutus est.

Vlrichus de osten ferens Vladislao albo opem Castr. Gniewkouien capit, postea ipsum Vladislaum deserit.

Laturus Vladislao albo Duci solatia quarta die

die ex quo Castrum Slothoria interceptum est. Vlricus de Osten. filius Bodecze et Drodeñ ducens secũ aliquantos equites et pedites aduenit. Qui Iuuenis impiger fortunam Ducis Albi enixius promotũrus, Castrum Epale Racziasz accedens, Campanili et Stuba que cominus Castrum sitta erant conscensis. Castrum fortissime impugnat, Sed Castrensibus stremũe se et menia defendentibus, inde repulsus uersus Cniewkow contendit, et Castrum Cniewkowiẽ graui impugnatione ugxsare cepit. et licet eius Tenutarius Geruardus et Slomewo fortiter cum suis restitisset, et Vlrici suorumqz fregisset et elisisset impetus et conatus, Oppidanis tañ Cniewkowiẽ vlricum adiuuantibus, et magnos palearum et Sarmentorum aceruos circumquaqz Castrum congerentibus. Impugnatione Castri omissa, igne, paleis et Sarmentis supposito. Castrum quoqz Cniewkowiẽ licet enixissime a Geruardo suis defensum, ventos flamas instructas adiuuante, ignis ardore correptũ est. Quę ne cõflagret, Geruardus cum frẽ et duobus filijs, et alijs duobus et viginti familiaribus, armis quoqz et equis, in Captiuitatẽ Vlrici se dedere compulsus est, a qua per Sandiuogium de Subino Capitaneum, non parua pecuniaria quantitate Duci Via-

dislao Albo soluta redemptus est. Mandantibus deinde Dobrogostio et Arnoldo germanis, Vlricus, ducem Vladislaū albūm, ne de crimine lęse Mtis, quū regius foret subditus, con: uictus, etiam cæteris fribus ignonimiæ notam inūreret. de: seruit, et in propria cū suis omnibus remeauit.

Vladislaus albus Ca: strū Inowlodislau: eñ occupaturus à Iaskone Kmita Ca: pitaneo Syradieñ profligatur et Slothoriam fugiens inde continuas incursiones facit in Polo: niæ regionem.

Ad opprimendum Vladislai Ducis Albi assiduas terrarum Maioris Poloniæ impugnationes, inuasiones, in: cendia, Militarium captiuitates, neces atqs conatus qui eosqs processerant, vt illis per solum Sandiuogium de Sū: bino Capitaneum Maioris Poloniæ non quiuerit resisti. Ioan: nes

nes regni et Jaſko Knita Syradien Capitaneus de domo et
genere Sroeniauitarum expeditione indicta. Cum Militibus
et copijs Syradien versus Uothoriam ab obsidendū illam
veniebat. Militibus aūt et copijs quas ducebat aliud iter
tenentibus. et nullum hostilem respectum, dum in terra Cu:
tauien consisterent, verentibus, Currus sui et suor Militū
cum cæteris impedimentis, à gentibus Vladislai Albi Ducis
capti sunt, et omnibus rebus quas uehebant in auro argento
et cætera supelectili, Dux Albus Vladislaus potitus Ma:
gnos ex eo euentū Vladislaus Dux ausus cocipiens, flumi:
ne Visla superato. Ciues et aggrestes quoslibet Gniewko:
uien et quamlibet imbecillem ætatem ad militandū cogens.
Vniuerso magis quam expedito agmine ad obsidendum Ju:
ninoladislauiam pergit. Sed Jaſko Knita Capitaneus Si:
radien de suo aduentū ab exploratoribus certior factus.
potentijs cum Barthosijo de Veijsemburg Capitaneo Brze:
sten coniunctis, prope Gniewkow illi occurens, cum eo con:
fligit, et facili negotio fundit fugatq3. Dux Vladislaus Al:
bus, ne uiuus hostibus traderetur, per inuia & indirecta lo:
ca, versus Kieslauiam tribus tantūmodo comitatus so:
cijs. festinus et pauidus tendens manus perseguentium eua:

sit, et fefellit. Quo perueniens Equis relictis, nauigio Zlo:
thoriam redijt. Sui vero a gentibus Kmitæ et Bartosij, vsq3
ad Thorunen̄ nauigium persecūti, magna strage aut deleti
aut capti sunt. Nihil tn̄ ea clade Dux Albus Vladislaus per:
culsus, et suburbana Oppidi Junowladislauien̄ et plures
in Cuiauia uillas flammis dedit. Nobilesq3 Ciues et merca:
tores captiuare non desijt. In munitione itaq3 Jaroslai de
Sluzewo et nonnullis alijs locis forte Millitum presidiū
a Sandiuogio Capitaneo Maioris Poloniæ locatū est.
Quo nequicq3 prohibente, captiuationes spoliationes et ex:
ustiones, per Ducem Album et suos non in Cuiauia solum, sed
et in maiori Polonia agebantur.

Hedwigis filia Ludo:
uici Regis Hungariæ
et Poloniæ nupsit Vil:
helmo Duci Austriæ

Alteram

Alteram filiarum suarum Heduigim, natũ quidem minorẽ sed præstantiorem forma Ludouicus Poloniæ et Hungariæ Rex dum se ualetũdinarium et morbis cognouit implicitũ, Vilhelmo Duci Austriæ Filio Lupoldi desponsat. Qui ex Austria in pannonias adductus, sub omni tempore quo Ludouicus Rex vitam produxerat, filiali indulgentia sub oculis et in aula soceri nũtriebatur.

Ludouicus Halicien metropolim et Cathedralem Przemislien

ordinat et à Gregorio xi erigi.

Ruthenorum Regiones à Casimiro Polonorum Rege frequentibus et iustis armis expugnatas possessas et locatas, Ludouicus Hungariæ et Poloniæ Rex pro compercto habens Catholicorum numero et multitudine refertas esse, solemibus nunciis ad Gregorium undecimũ Auinionem destinatas obtinuit. Qui Halicien Oppidũ Archiepali. Præmi

slien et Vladimirien Epali. pro fidei et religionis orthodoxæ et augmento Catholicor in terris Russia degentiu profectu, fuit insignita et excellentia honore. Quæquidem Ruthenicæ terræ sibi ut Poloniæ Regi. quum in ea possessione nunq3 alias fuerit. Morte Casimiri Poloniæ Regis secuta primum prouenerunt. Fuit aut M ad præfatam Metropolitanam Halicien Eccliam recenter a Gregorio Vndecimo erectam. Jacobus natione Polonus consecratus. et sedi sua Eccliæ ibidi Greci rittus consignata. Ad Premislien aut Eccliam per Gregorium Papam præfatum prefus fuit. vir religiosus & consecratus. primus Epus Ericus frater ordinis minorum natione Almanus nobilis genere et moribus omnibus virtuosus qui illam pulcherimo ordine regulauit.

Prussiæ Cruciferi Russiam et Lithuaniã inuadunt Lithuani

quoq3 Prussiam tripartito exercitu ingressi cedib. coplent.

Seminata

Geminata expeditione Cruciferi de Prussia in Ruthenos et Lithuanos usi sunt, Maiorsiquidem exercitus in quo erant omnes Comendatores in Lithuaniam. Comendator vero de Rugneta in Russiam cum rariori agmine diuertunt. Uterq; autem exercitus spolijs cedi et exustioni intentus, spolijs et captiuis refertus redijt Interim vero Lithuaniæ Duces vcz Otgierdus Kieystuth et Swiderke cum proprijs et auxiliaribus gentibus in Prussiam intrant et tripharia diuisi, Otgierd quidem districtum Wyelow Kieystuth Taplarkicij Sriderkie Insterborg, igne cedibus et spolijs uastant, et crudeli cede in Catholicos grassantur. Occisis aut noningentis Christianis, Castro etiam in Insterborg expugnato et adusto, magnum captiuorum et spolioꝝ numerum, in Lithuaniam nullam resistentiam, aut offensam experti retulerunt.

Secunda deinde Mensis Julij die Ceruardus Comendator de Rogneta cum exercitu proprio et de fratribus ordinis collecto, per vnam partem Frater vero Theodoricus per alteram partem Lithuanorum terras ingressi. Cædibus et spolijs diebus aliquot, nullam experti penitentiam vexabant. Comprehensis quoq; Centum quadraginta captiuis in Prussiam reuertuntur.

Crescentes vires Vladislai Albi Sandi-
uogius Capitaneus
curam reprimere illũ
in Zlothoria obsi-
det tam diũ donec ipse se dedit. et Hungariam
ad Ludouicum Regem iuit, a qũo pro contentatioẽ
x millia flor. et abbaciam accepit ibi non diu mora-
tus ad primum rediens Monasterium ibi vitam fi-
niuit.

Annus Domini 1376.

Dispendia grauia et assidua, quæ per Vladislaũ
Album Gniewkouien. Ducem et suos Cuiauiæ et Ma-
ioris Poloniæ terris ex Castro Zlothoria inferebantur: Cre-
scente indies maleficorum et rapto furtoq; viuere asuetorum, ad
illum

illum confluentium numero Sandiuogius de Subino Capitane:
us Maioris Poloniæ intelligens, per præsidia frequentia quæ
in plerisq3 locis posuerat coherceri, et sedari non posse, ex:
peditiom omnibus Maioris Poloniæ terris indicit. Ducem Ca:
simirum Stetinen et Dobrzinen requirens ut et ipse cum suis
gentibus ferret solatia. Quo suam pollicitante operam, mot
Sandiuogius exercitibus. Castrum Tlothoria cum Bartos:
sio de Visemborg Capitaneo Cuiauiæ et Barthossio de So:
kolowo obsidione vallat. Quibus Casimirus Stethinen et
Dobrzinen Dux cum potentia gentium suarum in subsidiu per:
sonalr aduenien, ampliori obsidione obsessos terruit, appli:
catis itaq3 et admotis machinis, cæterisq3 expugnationu
generibus pulcherrimi Castri à Casimiro Rege Poloniæ pro
decore et defensione patriæ cocto latere extructi parietes,
turres et menia nocte et interdiu quatiebantur. Sed obses:
si facto ex Castro per naues clandestino et nocturno de:
scensu obsiden et eos præcipuæ, qui longius a Castris pro:
gressi pabulatum ijssent et qui in Castris solutius seges:
sisent uehementer lacessebant. Erat apud Ducem Albu
quidem Molendinator in Castro Hanko Brzesten molen:
dini hæreditarius possesor, qui ab eodem Duce in prima Ca:

strorum interceptione captus, et ad simplicem dimissus sponsionem dum moneretur ut sponsionem impleret, illeq3 Capitaneum suum Barthosium de Geijsumberk consuleret, qui consulere dissimulans, ipm suo relinquebat arbitrio spontaneus, sub obsidionis tempore, gentibus Ducis Vladislauij Albi ad conducendum illum venientibus, quadrigam pro eo missam conscendens captiuati se, quæ per prima pacta exsolueret repræsentat. Cuius et alterius Molendinatoris, qui Castrum Zlothoria prodiderat, arte et Ministerio machinæ et tormenta in obsidentem exercitum ex castro torquebantur. Veritus itaq3 Hanko Brzesten Molendinator, ne ea res sibi aliquando noxe fieret, et ne pro lato hostibus suffragio, quum probe nosset Ducem Album diuturnam obsidionem victualibus deficientibus laturum non esse. Molendino Brzesten priuandus veniret. De Castro Flothoria tradendo, cum Sandiuogio Capitaneo Maioris Poloniæ per internuncium paciscitur: et illi claues a port et Ianuis Castri apud se consisten obligat transmissurum. In suspitionem vero uehementem ex nonnullis signis apud Ducem Album adductus, capitur, et tormentis fateri veritatem compulsus, futuram Castri traditionem ex ordine edicit. Dux itaq3

Albus Vladislaũs generum Hankonis, cum clauibũs de tem:
pore et hora, quo Castrum receptarus cum illo conueniat.
Latũs plurimum conuntio Sandiuogiũs Capitancũs, non
eam Duci Casimiro Stetinẽ et Dobraincẽ non Barthossio
de Visemborg iudicat ne futuri Castri conquisitionis fama,
Brauium, ad plures quam ad se vnũ perueniret et gloria.
Sed Hankonis genero a se cum instructionibus dimisso.
Assumptis magis animosis Militibus sub horam de qua
cum Hankonis genero conuenerat, ad Castrum venit.
Janua itaqs per clauem reserata, viginti sex Militibus
ingressis, Sandiuogio Capitanco cum residuis foris ad:
huc se continentibus. Vladislai Ducis Albi Milites, in
frequenti numero ad exequendum id munus positi cratã
ianua impedimtem et duobus saxis pro vno et celerius
deorsum curreret ingrauatam, demittunt. Cuius mole
Fredericus de Vedel et dominus de Vscoie Mũes strenuũs
et insignis oppressũs, illico expiraret. Cæteri qui intra:
uerant superne saxis obrũti, in Captiuitatem Ducis Albis
venere. Sandiuogius Capitancus plurimum de suoy capti:
uitate et Frederici de Vedel morte anxiatus, tristis in Castra
redyt. Illucescente vero sequenti die Castrum Flothoria

cum vniuerso exercitũ ab omni parte impugnare cæpit. Sed integro diei spatio in huiusmodi expugnatione frustra absumpto, plerisq3 Militibus vulneratis, paucis desideratis, in tabernacula reditum est, graui etiam saxo in ea oppugnatione Casimirus Stetinen et Dobrzinen Dux, ex cassidem ictus, et in Castra relatus, non longo post tempore ex vulnere tunc accepto diem obijsse creditus est. Dux interim Vladislaus Albus, Hankone Molendinatore, et genero suo. Item et his quorum opera Castri Plotoria interceptum erat, pirra publica ante Castrum extructa, inspectante obsidentium exercitu, iustam illi redditurus mercedem. Crematis cum Sandiuogio Maioris Poloniæ et Barthossio Cuiauia Capitaneis de reddendo Castro, quod pertinaci studio videbat ab exercitu Polonico obsideri, deficientibus victualibus famem veritus, componit. Illisq3 gram Ludouici Regis se sibi ordinaturos pollicentibus. Castro cum suis omnibus manu missis captiuis excedit. In ipso aũt excessionis articulo, acutis hastis Bartossium de Veysemberg ludere secum obtinens, a Bartossio graui vulnere sanciatus est. Quo curato per Bartossiũ de Vissemberg et per Bartossium de Sokolowo et in Eorum expensis. In Hungariam

gariam ad Hungariæ et Poloniæ Regem Ludouicum deductus, post plures altercationes et tractatus Ludouico Regi pro decem Millibus florennorum Ducatu suo Gniewkouien vendito, et abbacia in Hungaria nobili, ordinis Cistrecien in qua ad vitam degeret accepta, reconciliatus regi, illic constitit, et residuum fore vitæ tempus illic exegit. Millites, nobiles, Ciues, et aggrestes in Regno Poloniæ qui illi adhęserant, et suffragia tulerant, a Capitaneis Regiis ob facinus in Regem et in rempub: capti et post carceres ad vincula exactionati egestatem supremam subire, principe cui inseruiebant gemitus eorum et querelas non audiente nec ferente præsidium, coacti sunt.

Habitationem deinde apud Pannonios Dux præfatus Vladislaus Albus perosus, relicta Abbatia in Burgundiam transijt. Et apud Monasterium Diuionem degens, non sibi aut ipsi solum sed etiam funeri voluntarium indixit exilium, ibique non solum sistendum, sed et moriendum duxit. Conducibilius ratus, post tam amaras salsedines, quas in patria pertulerat extra natale solum euum residuum traducere et facinora enormia, cędes et homicidia, quibus se in Polonia agens inquinauerat, salubri pęnitentia diluere.

Post mortem Przc-
czlai Vratislauiẽn
Cpi Theodoricus e-
ligitur qui cũ Auini-
onem Papam pro cõ-
firmatione peteret cõ-
firmatio differtur &

nuntius pro emungenda pecunia Vrat. mittitur ac-
ceptisq3 3. millibus sedem vacare biennio promittit
ac fructus percipit.

Vratislauiẽn Przeczlaus de Pogorzala Cpus secutus.
In quadragesima medio moritur. Qui annis triginta
quinq3 in Vratislauiẽn sede vtile praesedisset, et in Ec-
clia Vratislauiẽn, in capella mansionarior sepelitur. Quem

asseritur Joames cæcus Bohemiæ Rex ob veteres simul-
tates et odia veneno sustulisse. Qui ā Bolcslao Legnicēn
et Bregēn Duce Castrum et Ciuitatem Grotkow, cum
suo districtū in sortem Vratislauiēn coemerat Qui Colle-
gium Mansionariorum in prædicta Eccliā Vratislauiēn
et duodecim pauperum laicorum stipem singulis diebus
et amictum animum sumentium conuentum in Nissa funda-
uerat et dotauerat. Qui Eccliam Vratislauiēn murorum ædi-
ficijs piscinarum structuris villarum emptionibus et
locationibus vasis aureis et argenteis, ornamentisq; &
decoris variæ suppellectilis adeo ornauerat, extulerat, ma-
gnificauerat, ut vulgari fama vocitatione et nomine aureus
Epūs vocaretur. Prælati aūt et Canonici Vratislauiēn Ec-
cliæ, dicta die pro futuri Pontificis electione Polonis viris
idoneis et virtuosis de suo gremio contemptis Theodoricū
Bohemū Decanum Vratislauiēn, qui de Decanatu præfato
Albrichum Plebanū Bochnēn et Dobrzinēn Cancellarium
Regis Poloniæ Casimiri, apud sedem Apostolicam orato-
rem et nuntium. Cui tanqs de beneficio reseruato, de illo
prouisum properam, et Caroli Imperatoris Romanoq.
et Regis Bohemiæ cuius coquinæ erat, expenditor, et

Notarius spoliauerat, in Epum eligunt. Quo electionis suæ apud Gregorium vndecim in Auinione confirmatiom Papa introitus Eccliæ quam fama plus iusto singula celebrans, aurea et Pontificem eius mortuum Przecslaum. Magnam auri quantitatem reliquisse, vulgauerat, ambiens, occasione, ex lris Caroli Imperatoris et Regis Bohemiæ. Qui electiom Theodorici multipliciter impugnabat sumpta. Electiom Theodorici Decani confirmari differens. Respondit, non prius se de Ecclia Vratislauien velle disponere, donec ex Auinione Romam transmigraret.

Interim vero mittit ad Vratislauien Ecclia Frem Nicolaum ordinis prædicatorum, Epum Maiorien, vt Vrat Eccliæ fructus et reditus, velut eius curator et gubernator percipiat, et omnia per Przecslau de relicta Camere Apostolicæ reddi ad plenum imperet et procuret. Qui Vratislauiam adueniens, publicato mandato Apostolico, Vratislauien requirebat Capitulu quatenus illius exequerentur contenta, verum capitulu Vratislauien per plures dies re digesta. Quum intelligerent per aligenæ et foren gubernatiom, varia, pericula et dispendia Vratislauien Ecclie prouentura. Cu

nuntio

nuntiam Apostolico Nicolao Episcopo Maiorien hijs pa:
ctis conueniunt ut singulis Annis quo Vratislauien Ec:
cliam uacare contigerit Octo millia florennorum Aposto:
licæ reddant Camere pro derelictis Episcopi Przeczlai Tri:
ginta millia, pro collecta contributione biennali Ecclie Polo:
nicæ imposita, pro sorte Eccliam Vratislauien contingente,
duo millia et pro expensis et fatiga in pecunia huiusmo:
di vrbem ferenda subeundi, vnum mile reddere teneantur:
Eo itaq3 pacto inito Vratislauien capitulum, nuntio Apo:
stolico Nicolao Epo Maiorien Triginta tria millia floren:
norum sub vno die et tempore persoluit, et Gregorius Pa
pa et præsentis pecuniæ summa, Manibus sui nuncij co:
signata, et futurę quantitate illectus Theodorici Vrat
electiones, etiam Romæ illum de sua confirmatione fre:
quentius sollicitanti prouidere distulit. Sed Eccliam
Vrat a tempore suæ vacationis et Przeczlai morte, plusq3
biennio fructus percipiens ex illa vacare permisit, animo
et intentione maiores sumptus ab Ecclia Vratislauien
emuncturus.

Iaroslaus de Skotnikij Archiepus Gnesnen moritur vir illa sede dignissimo

et edificator Ciuitatum & Castrorum pracipuus.

Duos Pontifices Posnanien et Vratislauien Tertius illoq; quondam Metropolitanus Iaroslaus de Skotnikij, qui ex Gnesnen Archiepatu cesserat sequebatur. Qui plenus dierú habitatiom Monasterij Lauden perosus, in Calish veniens. In Archiepali domo sedecima Septemb. moritur, et vigesima eiusdem Mensis. In Gnesnen Eccélia in capella ab eo fundata et dotata, iusto honore sepelitur. Oppidi Kamien in metis Pomeraniæ sitti primarius fundator et Zneinen instaurator, hic ornandá amplificandamq3 tam patriam quá Eccliam, Castra Louicz Oyatow Vniejow Kamien. Item Ecclias Gnesna

in Vnieiow Kurzelow Opatow Kalisz. Item Curias Gne:
snæ Lanciciæ in Vielun in Calisz pulchro et sūptuoso
moro construxit districtum Louicen desertum pene
(ut pote qui non nisi duas marcas habebat in censibus)
reperiens locatum et populatum. octingentas fudentem de
annuo censu marcas reliquit. de quo etiam fertur memo:
rabile illud factum. qd dum in Bonomen studio (cuius
ipse in tempestate rector vltra montanus extabat)
Angelicus studens, pro adulterio cum quadam muliere,
marito in facinus ob egestatem vltro assentiente da:
mnatus capite esset. studium ex Bononia autoritate
sua, cui tunc illico paritum est transtullit, nec prius re:
stituit, donec a Ciuibus Bononien in remedium Anglici da:
mnati Capella specialis erecta est. et perpetua dote prouisa
est. Sedit in Gnesnen sede Annis quatuor et triginta. post
cessiom vixit annis duobus. vir magnus consilio, prospe:
ra semper vsus fortuna, nec liberalitate inferior. Qui Ec:
clesiam Sanctæ Mariæ in Kalisz denuo instaurauit. Cui
et contulerat duo prædia in dotem vnu in Thiniecz aliud in
Dobrzicza. Item vnu hortu ante valuam qua itur ad Vrati:
slauiam. Fertur et illud de præfato Jaroslan factum sin:

gũlare et mirabile. Moriturus enim mandauit vt non hostio Eccliæ sed foramine dirũpto in Eccliam Gnesnen. sepeliendum corpus suũ inferretur. postq3 nõ hostio, sed aliunde Gnesnen Eccliam intrauerat. qd et factum est et murus meridionalis in parte capelle ab eo fundate disrũptus sui mandati et disruptionis ostentat iudicium.

Contributio per nunciũ Papalem petita Synodo etiã Epõrum conceditur.

Nicolao Episcopo Maioricen nuncio Apostolico contributiõm. biennalem ab ecclia Polonica petente. Joannes Gnesnen Archiepus Synodum apud Vnicow pro diu Natiuitatis Sanctæ Mariæ indicit. Quo sbiluto Vladislauien Boleslao Plocen Epis in personis proprijs. Caeteris vero per nuntios conuenientibus sancitũ atq3 diffinitum est, vt quælibet dioc pro sua rata dioc Aposto:

licum nuncium contentet. Prædictus itaqꝫ Nicolaus Maio:
rinen Epus rigore quo pm uti cœperat laxato, quantitatem
de marca ucꝫt qualibet taxæ Papalis duos grossos recipere
consensit

Regina Elizabeth iter ad gubernandũ Regnum Poloniæ reuertitur et Iagiello ac Vitoldus cũ alijs

Ducibus Lithuaniæ facta magna incursiõe
in Poloniam illam inter Ssan et Vislam prę:
dantur & uastant nomine resistente:---

Elisabeth senior Hungariæ Regina vexata
et afflicta penitudine uehementi, qd Poloniæ Regni gu:
bernacula propter eiusdem Regni frequentes comotiones

et disturbia perosa. Ea filio suo Ludouico Regi amo su:
periori, notabilibus introitibus in Regno Dalmatiæ à filio
contentata, reddiderat: rursum sibi ea dari obtinuit, etiam
non sine contumeliosa exprobratione: prudentius, an patien:
tius dinosci non poterat. Rex tullit comitti. In comitatu i:
taq; et apparatu, licet octuagenaria, ingenti et splendido
Poloniam reuersa mandat Baronibus et eam matronis, intro:
itum suum circa Sandecz excipi. qd cum obedienter ex:
pleuissent. Sandomirien terræ Barones illi in Bochniam ad:
uenienti denunciant, se per suos exploratores doctos esse
uniuersam Lithuanor potentiam hostilr ad partes San:
domirien inuadendas conspirasse, et inuasiõm earúdem
improuiso propediem prouenturam. At illa mũliebri ani:
mo nil pensi super denunciato et imminenti periculo ha:
bendum rata, respondet Baronibus, nõ eos solicitos esse
oportere, filium suum Ludouicum Regem et fretum poten:
tia et tam validum et extensum gestare brachium,
ut non Lithuani solum, sed et uniuersæ in circuitũ natiõ:
nes ad eius nomen contremiscant. Eo verbor fastũ,
uaporem ad modicum tempus continente Sandomirien
Barones in defensionis et promissionis vicem a Regina

Elisabeth accepto quasi verbis non armis uincendi essēt hostes, securos se deputantes, in denunciatū periculū incidunt. Duces enim Lithuanorū Kieystuth Jagiello Vithawdūs. Ex Troki et Wilno et Grodno. Item Lubardus de Lūczsko et Gregorius de Bełz, per Lublinen terræ uastas, solitudines citato agmine et sōlenti luna semipleno lucente orbe, noctu iter agēn interdiū vero, in locis dumosis, et in peruijs latentes, vsqz ad flumen Szan scda Nouembris die perūeniunt. Quo superato populatiōm longius quo posseint cede mixtam extendunt. Trucidatisqz senibūs, sacerdotibūs, et impuberibus vniuersam oram inter Vislam et Shan fluuium sittam, vastant, et magnum numerum vtriusqz sexus hom, cum præda et pecore in seruitutem Ecclijs exustis abducunt. Tardius illorū irrūptiōm ad villam suam Baranow Petrassius filius Sczani germani Janussij Archiepi Gnesnen dinoscens. Quamuis euadendi neqz locus neqz spacium superesset, animo tn forti et nihil sūbita inuasione hostili deterrito. Arrepta cōiuge et paruulo infante nondum baptisato, equoqz cui insidebat impositis, per medios hostes exiliens, fluctibus Vislæ fluminis Lithuanis illum persequentibūs et frequentis-

sima

sima tela contra eum iacientibus se committens, hostilem
captiuitatem euasit. Michaelis de Tharnow Castellani
Visliciẽ relicta, in ipso articulo quo in Villa sua Mielia-
wiess ad excipiendum Reginam Elisabeth in apparatu
magnifico Cracouiam processura. superuenientibus Li-
thuanis egre in satellibus suis defensa superata Visla
Sandomiriẽ deducta est. Plures tñ ingenuæ Matrone
cum liberis captæ. Accepto de tam fausto euentu Elisa-
beth Regina nuntio, anxietatem spiritus vultus hila-
ritate tegere et dolore, magnitudinem in pectore Polonor.
cohortam frustra solari conata est: astruens filium suũ
Ludouicum Regem celerrime irrogato à Lithuanis malo
subuentũr. et Lithuanis ad restitutiõm captiuor. et ab-
latorum artatur. Verum ad id genus belli quo Lithuani
utebantur, per genus repressionis erat necessarium, Li-
thuani enim in forma prædocinij expeditiones suas agebãt,
præda rapta syluis nemoribus, locis palustribus et inuijs
se condebant, et Polonicis cedendo legionibus raro in di-
micationis veniebant discrimen. Quas ũbi discessisse
senserant mox agros Polonicos eodem quo prius tenore
incursabant, vicissitudinariosq3 ludibrio nũc quietem

ostentabant, nunc bellũm. Quæ tam insidiosa vexatio Polonos pluribus incõmodis affecerat, a quibũs nec recipro cum bellum, vndis, limosis et fluminibus obstantibus, agi poterat, nec illatũ diffugientibus Lithuanis refelli. Nouenerant enim vires suas Lithuani, nõ secũs quam sũbitis incursionibus fælicius sibi bella prouenire, segs Polonis nisi ea bellandi arte quæ multas passim diffũdẽ cum præda aufugeret, gm quæ in vnam exercitus molem coiret et pugnandi copiam faceret, posse sũperiores fore, paludinosis insuper locis inclusos atqs syluestribꝰ, ad hæc insũper iugi rigentibus frigore, inclũsos, fluminibũs etiam et lacũbus stagnatos difficiliũs aliquanto videbatur adire quam vincere. Quos etiam Polonoꝝ segnitiæ et diuisione, magis aũdaces constabat fuisse, et robustos, quam propria virtũte.

Prussiæ Magi sex districtus Lithuaniæ spoliat et exurit.

Henricus Prussiæ Magr, intelligens Lithuanos in Re:
gem Poloniæ expeditione occupatos, in terram Samagittię
proprium duntaxat Millitem ex equite et pedite lectũ
traducit, ubi nullo prohibente districtus vcz̃t Miedniky
Ezoglen Aruisten Rozgein Gęzow et Pastow, cęde et
flammis vastat. Castrum post hæc Kowno oppugnare a:
dorsus, dum in illius oppugnatione pleriqz notabiles Mi:
lites de ordine cecidissent clade suscepta, et Castro in:
expugnato relicto, Marsalcum cum decem millibus ar:
matorum mittit. Qui vniuersam regiõm ad Niemien fluuiũ
sittam, domollitur. Quo reuerso cum multitudine capti:
uorũm Prũssiam remeauit.

Oblitã uastatiõm
regni Regina dum
choreas tractaret
Iasko Kmitha de

Wisnicze Capitaneus Cracouiẽ addirimendã differentiã inter Hungaros et Polonos missus ab Hungaris interficitur

Cuius amici eo die omnes Hungaros interficiunt Crac sup centum septuaginta et Regina perculsa dolore in Lancicien Capitãm Petro Kmitha in solatium necis prne prefecto in Hungariá redit & gubernationem cedit.

Lugubrem ore ad Sran fluuium sitte vastatiõm per Barbaros Lithuanos patratam Elisabeth

senior Regina de pectore et cogitatione propellens, chore-
as, cantus, et tripudia apud Crat arcem, dū satius lame-
tis, ad propitiandam diuinę bonitatis clementiam vacasse
conueniret, Die Dominico in crastino Sancti Nicolai
instaurat et eorum se constituit spectatricem. Sed mox
superno verbore attrita est. Hungari siquidem qui cum
illa venerant consuetūdine sua et moribus vsuri, plerasq3
currus in Cracouiēn forum cum blado et feno ad forum
ductos occupabant. Id ne suis curribus et feno, quod in
suam domū valuę Bochnēn conterminatam ducebatur
accideret, Przedborius de Brzescze Miles posita familia
quę Hungarorum solitam rapinam arceret, prouiderat, Vn-
garum itaq3 ad occupandum fenum, pro Przedborio ad du-
ctum concurrentibus, et familiaribus Przedborzij defensiom
opponentibus, clamore ab vtrisq3 suos in subsidium voca-
tium sublato, frequenti concurrente, tam Polonorum q3
Vngarorv multitudine, ingens seditio exoritur. Ad q3
sedandam Jasko Kmitha de Wisniczę de Szreniawita
domo Capitaneus Cracouiēn iussū Elisabeth Reginę
equo vectus, et pedestri familia comitatus illico aduc-
nit, et contentiom seditionemq3 illico extinguere molliens

telo Hungarico ab vno Hungarorum nũmero. cuius sors et conditio erat ignota, in colum et locũm nernosũ per; cussus ex equo defluens in terram moribundus, expirat. Cuius morte vulgata frẽs cognati et familiares sui indi; gna cede permoti in magna multitudine concurrunt. infuriãq3 uersi ũniversos Hungaros tantumodo non eos, qui seditiõm excitaue; rat, sed eos qui apud hospitia se continebant, parentando morti intustæ sui affinis et domini non conditiõni, nõ dignati dese; rendo occidunt. Miles quidem Slauũs Michael Pogan de uestibulo sui hospitij in quo latere credebat. extractus mise; rabiliter conciditur. Duo adulescẽ ingenui et Regina Eli; 3abeth et pro parentũ maritis, et eorum probitate chari, a Præd; borio de Braescie ad cuius domũ confugerant, ne violarentur potiori camere includuntur. sed Præborio in Castrum Regine uitam illorum pro magno doloris leuimine significaturo, ex domo discedente fracto hostio Præborij familiares duos illos adulescentes argenteis cingulis et vestibus nudatos, perimunt et corpora peremptorũ intra muros proiciunt. Tantus insuper furor et indignatio frẽs et familiares knite ceperat. vt Hungaros in Castrum fugientes aut gladijs aut a sagittis obruerent. Eos vero qui euaserant et a matronis virginibusq3

ocultabantur. inde ereptos ex fenestris superne precipitabat Centum sexaginta Hungari eo die sunt cæsi. Regina Elisabeth, tripudiorum et corearum seriusq3 conditioni congruebat oblita. Valuas Castri diligentius obseruari et Turres meniaq3 frequentibus armatis custodiri per triduu. ne reliquiæ Hungarorum delerentur iussit, pauco deinde interiecto tempore, flens et eiulans sortemq3 suam increpans, tam de Cracouia quam de Polonia. in Lancicien Capitaneum Petro Kmitha licet admodum iuuene. In solatium necis paternæ prefecto excedit. Budamq3 ad filiu anxiu gerens spiritum reuersa; altera iam vice Poloniæ gubernacula illi resignat et remittit.

Romanor Imperator Carolus filium suu sedeci annor

tunc Imperatorem eligitur Coronari procuraüit.

Successiom Imperij magno feruore estuans Carolus

Carolus Romanorum Imperator et Bohemiæ Rex, in familia sua suoq3 genere continuare, et illius decus in filiõs transferre, multifarijs largitionibus præcibusq3 Electores Imperij tam Ecclia&ticos quam seculares perlicit et impellit, ad filiũ suũ Venceslaum natu maiorem. Jam enim ex quarta coniuge Elisabeth Casimiri Polonor Regis ex filia nepte, alterum filiũ Sigismundum susceperat, in Regem Romanorum eligendũ. Electum aũt quo electio sua nequiret uariari aut rescindi procurauit per Archiepũm Magnutinẽn in Aquisgraui coronari. Displicebat electio & coronatio eiusmodi Gregorio Papæ undecimo et Cardinalibus, qd de homine parum legittimam ætatem habente, et probitatis nondum notę fuit celebrata, propter quod ad cõfirmandum illam et ad titulandũ Venceslaũ Regem Romanorum nomine, licet Carolo pre magnis instante, tã conatibus quã muneribus, non poterat induci. Electus aũt fuit in die Barnabę Apostoli Franckfordie, per ipm Carolum Imperatorem tanq3 Bohemia Regem Ludouicũ Magnutinẽn Simonem Treuirẽn. Fredericum Colonien Archiepos Robertum Ducem Bauariæ Comitem Palatinũ Reni Venceslaũ Saxoniæ Ducem, Sigismũdũ Marchiõm

Brandeburgẽ eiusdem Venceslai electi germanũ et Co:
ronatus Aquisgraui in octaua Apostolor Petri et Pa:
uli. non habens tunc nisi Annũ xvi ætatis 1377

Ludouicus Rex cũ copijs Hungaror Po-
loniam ingressus cõ

Lithuanos vadit Terrisq3 eorum popũlatis circa Bets concordiam cum Duce Keijstuth iniuit et Hungariam reuertitur. In eo exercitũ septem vexilla de domo bipenniũm fuere ~

Vastatiõm Regni sui Poloniæ per Lithuanos in terra Sandomirien illatam Lũdouicũs Hungariæ et Po: loniæ Rex vlturũs expeditiõm contra Lithuanos et terras quas occupabant tunc indicens Crac. Sandiuo: gium de Subino. In maiori Polonia Domaratũ de Pirzchno Regina Elisabeth seniore cum promouente. quod is sub tem: pore quo occidebantur Hungari Cracouiæ multos a morte

defenderat. In cuiauia Bartossio de Veysemburg et Bar:
thossio de Sokolowo strenuis defensoribus destitutis Petrus:
sium Malocha de Malochowo Sandomiriam de domo Grzi:
malitham, duo millia marc singulis annis reddere, quum
a superioribus Capitaneis octingente soluerentur. se obli:
gantem pro Capitaneo instituit. Maioris itaq; Poloniæ Ca:
pitaneis Domaruth de Pirzchno ex Hungaria reuersus
Regalibus literis quas secum detulerat Polonica Eccliæ
monet et rogat Pontifices. Quatenus Ludouico Regi
Barbaricam expeditiom obituro, gentium armatoq; mittat
solatia. Verum Pontifices ne se et Eccliam obnoxios ser:
uituti redderent. nulla se subsidio missuros respondent.
subsidium insuper a Cmethonibus eorum postulatum, eq
qd Rex Ludouicus exigendum mandauerat negant.
Ludouicus tandem Rex cum copijs Hungaricis itinere
recentiori versus Sandomiriam per alpes Sanocen. qua Po:
loniæ Regnu ab Hungarico disterminant aduenit. Vbi
Epis et Baronibus Poloniæ ad illu confluentibus conuc:
tu habito copijs coniunctis, versus Belz. Ita enim San:
domiriæ deliberatione comuni constitutu erat, processit.
Verum videns copias suas validas et frequentes esse,

Millites enim de domo bipennium, septem in ea expeditione, ha:
buere bandaria Otto de Pilcza Capitaneus et Palatinus
Sandomirien. vnu Sandiuogius de Subino, alterum, Capi:
taneus Cracouien Jasko de Thanczin Voinicien Castel:
lanus tertium Nicolaus de Oszolin Vislicien Castel:
lanus, quartum Drogossius de Chroberz Judex Crac
et Capitaneus Siradien, quintum Zaklika de Miedzi:
borze Regni Poloniae Cancellarius sextum. Et Joan:
nes Wolczek de Lowinicza, Septimu earum agmina di:
uidit Et Sandomirien et Crac. quidam Millites sub
Ducatu Sandiuogij de Subino Capitanei Crac. ad obside:
dum Castrum Chelmen transmittit. Ipse cu residuis
versus Belz ~~in~~ pergit. Et Cracouien quidem et San:
domirien exercitus Chelmen Castro, infra dies octo
ex quo obsideri ceptum est, expugnato et in suam po:
testatem redacto, alijs insuper Castris vczt Grabo:
wiecz Hrodlo Sewolosh aditis et expugnatis, ad Lu:
douicum Regem obsidiom Castri Belz agentem per:
uenit. Ludouicus vero Rex Castrum Belz sittu ma:
gis quam arte munitissimum expugnare non valens
in eius obsidione perseuerandu duxit, ratus obsessos

fame saltem ad deditiõm perlici posse, aducnit interim Kieÿstuth dux Lithuaniæ, et Castra Regis sub saluo cõ-ductu ingressus, ex hoste mediator factũs, pacem his conditionibũs componit. vt captiuis qũos Lithuani ceperant restitũtis Georgius Dux Castrum Bels Regi dedat, et illius gratiæ se permittat. Deditione Castri facta, Ludouicus Rex iniuriam bẽfitiõ pensaturũs Georgio Duci Castrum Bels obliganti se illud regio nomine pro eo et pro prole sua Regnigs Poloniæ fidelr administraturꝰ reddit, aliud quoqs Castrum Lubaczow adiecit et Centum marc Census Anni ex Zuppa Bochnen tollendi ad vitæ tempora inscribit. In hunc modũ Ludouicus Rex rebus Ruthenic Lithuanicisqs compositis, itinere quo venerat in Hũgariã redijt.

Ludouicus Rex pro extinguinda seditiõe inter Hungaros et

Polonos orta donat Petro Szafranieczs Castrum Pieskowa skata qui in facie erat vũlneratũs.

Orta aũt fuit sub tempore expeditionis præfatę int Polonos et Hũngaros contentio in qũa Petro Szafraniecz de Lucziczze Milite Poloniæ per Hungaros in facie vulnerato res in seditiõm grandem spectare cæperat. Quam Rex Lũdouicũs ueritũs ne Hũgari a Polonis robore et numero superioribus opprimerentũr compositione sedat. Et dato Petro Szafranieczdonatione perpetũa Castro Regio Pieskowa Skała gliscentem seditiõm extinguit.

Casimirus Cassubittarũ et Dobrzinen Dux sine prole moritur cuius terræ ad Ludouicũ Regem deuoluũtur.

Secunda Januarij. Casimirus Bogũslai Stetinen Dobrzinen et Cassubitarũ Dux. nepos Casimiri Poloniæ Regis ex Elisabeth filia, vulnere qd in Castri Flothoria conquisitione in capite pertũlerat

sensim nigrauescente, in Castro Bidgoscza moritur, et in Monasterio Biszonien Terrae Pomeraniae, ordinis Cistrecien sepelitur. Nullam prolem ex filia Ducis Semouiti Masouiae, quam prima obeunte superduxerat relinquens. Quo euenit, ut et Ducatus Dobrzinen et Castra Bidgoscza Vlatow et Velcz ad Ludouicu Regem et Regnum suu Poloniae iure feudi deuoluerentur. Fuit aut Praefatus Casimirus Stetinen Dux, liberalitate qua ad prodigalitatem procedebat insignis, ea largitione in Milites suos usus, ut oppidis, villis et introitibus Ducalibus, in Milites parum prouide distributis, sub egestate degeret. Donec pre suo Boguslao Duce Stetinen absumpto, in Thesauros et terras ab eo relictas succedens, se de inopia parumper vindicasset, afferebantur insuper illi a germana sorore Elisabeth Caroli Imperatoris Romanor et Bohemiae Regis Consorte, sortem eius miserante, frequen pecuniae, vasa argentea, et varia diuesqs supellex. Quae Casimirus Imperatrice Elisabeth, nec quicqs prohibente, in Milites et Curien erogans, in solitam egestatem recidebat, audax et magnanimus, sed vehementis et grauis animi. Corporis

insuper debilis magis q̃uam robũsti.

Ludouicus Rex ut vidit terras Russiæ vbertatẽ mox illas

Hungariæ incorporare cogitans ducẽ Oppolien dando ei Dobrzinen Cassubitas et Gniewkouien Ducatum inde amouet et Castra inter Hungaros partitur.

Terrarum Rũssiæ Ludouicus Hungariæ et Poloniæ Rex anno superiori glebam vberem et situ contemplatus, quarum sibi antea ignotus erat conspectũs. Quũ esset in Hungaros quam Polonos tam affectione quam largitione propensior, applicare illas et subicere Hungariæ Regno, et à Poloniæ Regno sequestrare. In cuius ditione eas fuisse reperierat, in animũ indũcit. Vladislaum itaq3 Oppolien Ducem, cui plerosq3 districtus et Castra in terris Russiæ Regis Poloniæ auctoritate perpe-

tua largitione donauerat. Et qui ex eo Russiæ Principes vulgato et comuni sermone titulo naturali Oppolien suppresso denominabatur. Ex terris Russiæ et Districtibus atq3 Castris sibi inscriptis. Quo facilior regno Hungariæ illaq3 accedat successio. admonet Ducatumq3 Dobrzinen cum Castris Bidgoscza Vlatow et Valcz. ex morte Casimiri Stetinen Ducis deuolutum. Item Gniewskonien Ducatum precio decem milium florennoq3 apud Vladislau albu ducem compe-ratum illi perpetuo. qua equiori animo destitutiom terraq3 Russiæ ferret donauit. Castraq3 districtus. Oppida et Villas Russiæ Hungaris Polonis, necquicq3 obstantibus aut improbantibus, aut comittit aut partitur. Quod solum Polonis documento esse pot. ne proprijs preponant exteros. Cum ad Regni sui Polomæ integritatem scindendam, tot pestes viderint peregrinu regnu exciuisse. Vladislaus aut Oppolien Dux, Gniewkonien Ducatum, et Castra Bidgoscza Vlatow et Walcz tunc nactus Dobrzinen Ducatum obtinente, illum in dote octo millium marc Casimiri Duc Stetinen relicta nonisi morte sua secuta nancisci potuit.

Vicissitudinaria ac mira Lithuanor. cũ Pru" thenis concertatio vt

post tot prælia atq; prædationes qui sit superior non facile videas.

Dolis magis quam viribus Kieijstuth Lithuaniæ Dux Crũciferis de Prussia bellũ illaturũs, copias suas per Masouiæ terras. Principibus Masouiæ Semouito et Joame uel dissimulantibũs vel annuentibus traducit, et omnem orã circa Dzialdow et Kidbory xxix Septemb. graui cæde et igne et quum multar. animarum (Improuisus enim et subitus aduenerat) captiuatione vastat, multis aũt captiuis vtriusq; sexus comprehensis, graue agmen tam spolior. quam captiuorum referens. Via quæ venerat per Masouiam sine obice versũs, spolia quæ ducebat cum Ducibũs qui in Lithuania remanserũt diuidit. Circa festum vero Sancti Jacobi, filius Kieijstuth adolescens manũ et animo proptus vi-

thandus, primam expeditiõm in Prussiam egit et circa Taĩnow et insterborg populatiõm et conflagratiõm per agens tam spolijs quam captiuis onustus ad patriam illesus redijt.

Magister itags Prussiæ Henricus, duplicem inuasiõm terrarum suæ tunc ditiõnis moleste ferens. Cum frequenti militum suõy armatura primũ Rũssiæ in orã descendit. Et circa Castrum Bijelagi aliquot diebus statiua tenuit, deinde in Kamienieca applicuit, abinde vero in terras Lituanoy et Samagittay descendit, quas cum ferociter cædibus et flammis peruastasset cum spolijs et captiuis in Prussiã regredienti, tendunt Lithuani insidias et sylua vasta qua iturus erat, in plerisqs locis succisa, exercitum Pruthenicũ sylua huiusmodi adorti, et iniquitate loci vehementer adiuti, in primario congressũ xxc Milites de ordine qui ordines ducebant sternunt. Cæteri latebris syluarum tecti manus barbaricas et truculentiã effugiunt. Fecerunt post hæc dũo Lithuanoy Duces Olgiert et Kieijstut in terras Pzussiæ habentes fortem exercitum tripharia diuisũ, descensũ et terra

circa Insterberg et Wieluñ exusta et in solitudinem redacta in terram Salow quã Canonici de Insterborg obtinent aduenien̄ eam funditus, cædibus, spolijs, et flammis euertunt. Atq3 per Iorgeborg cum cętũ magno captiuor̄ vtriusq3 sexus atq3 spolior̄ in Lithuaniam reuertũntur.

Comendator deinde de Ragneta vno agmine. Itẽ Comendator de Balga altero. Item fr̄ Kune Hatensten̄ tertio seorsũ in Lithuaniam ingressi, quilibet populatione latiũs quo poterat extensa, multa spolia atq3 incendia peragunt, et pluribus Lithuanis captis eos in Prussiam victos dedũcunt. Congerit post hæc omnia Venricus Magr̄ generalis exercitũ copiosum, cum quo Lithuaniam ingressus duo Castra in eiũs confinijs erigit et ędificat, vc̄3t Barthembũrg et Demrin. Interim vero quo perficiebatur opus Gothfridum de Linda Marshalcum cũ expeditiori milite in Lithuaniam transmittit. Qui frequenti exustione vsus plures captiuos cũ spolijs incolumis reduxit. Sed neq3 ea expeditione Magr̄ Prussiæ Venricus cõtentũs aduenientibus in sui solatiũ contra Barbaros australibus

in Samagitiam transit et duabus regionibus vēs Cal:
thanen et Vedūk per dies decem vastatis spoliatis et
incensis, plurima spolia et captiuos in Prūssiā in qua:
drigis reduxit.

Vocatus in Poloniā Ludouicus Rex dū ire nollet ducē Oppo:lieñ pro gubernatore

mittit, et Poloni legatis ad Regem missis ob:
tinent à Rege illum reuocari cum eius rūbore

Annus Dñi 1378.

De ordinationibus comōtionibusqꝫ varijs, quæ
faciem futuræ et propinquæ seditionibus portende:
bant in Poloniæ regno propter Regis longe distan:
tis absentiam et publicorum facinorū impunitatem
assiduc arescentibus, Ludouicus Rex prouisiōm

aliquam, de qua a Prælatis et Baronibus Poloniæ fre-
quentibus literis et nuncijs vexabatur, impensurus.
Quum et genitrix sua Elisabeth senior regina, propter
Hungarorũ stragem Cracouiæ in suo conspectũ patratã,
Poloniæ Regni gubernatiõm ã se penitus abdicans, et õe
regiminis onũs filio Ludouico Regi resignans, nunqs
se ad illam redituram denouisset Ludouicus vero Rex
causatus, aniam Polonicam natura sua perniciosam
fore, neqs a se tollerari posse, venire ad illud annis sin-
gulis et sũmouere illius deformitates pleretereqs faci-
norosos Hungaricis rebus districtus fastidiret Vladi-
slaum Oppolien ducem ad gubernãdũ Poloniæ regnum
cum plena & extensa auctoritate transmittit, cuius ad-
uentum et si Ciuiles et rustici homines probarent
regimineqs illius magnopere, velut sibi profuturum cõ-
mendarent et deposcerent Barones tñ proceres et No-
biles, tam Crac. quã Maioris Poloniæ ore in Wislicoa
et Gnesna conuentũ habito, nouitate huiusmodi altius
digesta. Non se Ducis Vladislai Oppolien regimini
vllo pacto permissũros, conformiter diffiniunt, asse-
rẽ et sua grauitati et Juribus Regni nõ conuenire,

ut à duce non se non probato neq; electo. sed ex regis dato arbitrio, respublica eorũ deberet disponi et status eorum. atq; Regni conditio, si regibus parem consueti in ditiõm redigerentur ducalem pessũndari. Spectate itaq; uirtutis uiros de Baronũ et Militarium nũmero lectos, ad Ludouicum Regem in Hungariam transmittũnt. Qui regem apud Vissegradum offenso orant ne in eorum et regni ludibrium. Iurium quoq; Regni, quæ non se vio: laturum ad acto sacramento astrinxit. Lesuram, Duci Vladislao Oppoliẽn eos parere cogat. Cum illius regimen non essent passuri. Extare inter eos inactæ indũstriæ et probitatis viros, quibus iustius possit ab eo id munus mandari Ea Polonorum legatione Ludouicus Rex audi: ta, rebellionem ad quam nõnullorũ animos nouitate huius: modi uehementer infensorum spectare didicerat veritũs Ducem Vladislaũ Oppoliẽn à gubernatione Regni Poloniæ reuocat. Et per patẽn literas Polonorũ legatis tributas. regimen illius de quo dux ipse ingenti dolore et rubore Po: lonis non Regi vehementer succensus tortus est, re: scindit:-

Ludouicus Rex tributũ à Cmethonibꝰ spuãlium Poradlne dictũ exigi mandat

ad quem Cracouiẽn Epũs missus perpetuo illud dimitti obtinet.

Vno grauamine vix dum sublato abrogatoqꝫ, aliud illico erupit. Ludouicus siquidem præfatũs Hungariæ et Poloniæ Rex, nonnullorum Baronum et præfectorũ Poloniæ sorti Eccliacę parum fauentium suggestione pulsatũs, mãdata in Poloniam destinat, vt Eccliaꝝ Colõm, ratione tributi, qđ Krolestwo seũ Poradlne dicitur, sex grossos in pecunia dimidiũ eiũs qđ alꝫ soluere soliti erant, et duas mensuras vnã siliginis, alteram auenę In blado suo regie Camerę persoluant asserens se relaxatiõm vniuerso Regno Poloniæ de prædicto tributo facta, et ad duos tantũmodo Cr restrictam, ad villas Ecclesiasticas non extendi. et

pro singulari ac liberali grá a Pontificibus et Eccliacis personis cenſcri, vt dimidij remissione habita, de dimidio se responsuros non excusent detractantes parere mandato huiusmodi, mandabat rex ad solutiõm totius Poradlne pri: scõmore compelli Capitaneis itags et præfectis Regijs qui se exinde cõmodum censebant relaturos mandata regia sollicita diligentia exequentibus Joames Gnesnẽ Ar: chiepus. ad Vladislaũ Oppolien ducem nuntios mittit vt Capitaneis et prefectis regijs, rigorem quem inexactiõm tributi prædicti ingesserant, Interim donec Ludouicus Rex a nuncijs Poloniæ Eccliæ adiri et exorari possit, quũ tributi huiuscemodi reputetur exactor primarius suspendere iniungat. Vladislaus aũt Dux præfatus, apud Castrum Krzepicze a nũcijs Epalibus Joame Archidia: cono Gnesnẽ. et Derslao et Guino Subdapifero Calis: sien feria sexta ante Dominicam Lętare, quo die Tre: ugarum diem, cum Barthossio peregrini de Chotel tenu: tario in Odalanowo Ducatũ suũ circa Olsnam multipli: ci vexantem spoliatione firmabat offensus, votis Ar: chiepi morigerum se prabens, exactiõm a Rege Ludouico in Eccliacis bonis indictam, vsqs in die Beati Jacobi Apoli

intermitti mandauit et suspendi. Totalem vero solutiõm Joannes Gnesnẽ Archiẽpus abrogaturus. Synodũ prouin: cialem apud Calissiẽ Oppidũ conuocat. Non hanc tan: tumodo qd ad sumouendam contributiõm a Rege Sed ad alteram quæ à Sumo Pontifice et eius collectoribus. Nicolao Epo Posnanien. et Nicolao Strosberg. imperaba: tur. Ex ea synodo. Florianus Crac' Epus. singulorũ Epi: scoporum et spiritualium Eccliẽ Polonicæ supplicatiõm victus, Cum Dobrogostio Decano Cracouien. in Hungariã profectus. Regem Ludouicum Budę conuenit. vbi mã. datis totius Eccliẽ Polonicę expositis, prudenti et gra: ta oratione docuit, persuasitqs regi. iniquũ valde et chriane religioni aduersũ esse. Nec catholico regi semen et sancta dũcente progenire conuenire, vt uni: uerso regno Poloniæ a solutione Poradlne liberato, sola Eccłia tributaria remaneat, quam conueniebant, prima: riõ et iustiori ordine, a Catholicis Principibus. seruato libertatiõm ipsam persensisse, persuasioni itaqs Rex acquieuit et exactor et tributum, et tam Eccliaca bo: na temporalia, quam militaria in vnã libertatẽ addicta.

Apianus

Capitaneus maioris Poloniæ Domaratus Pomeraniæ milites Borkones expugnat

Oppido Walcz multipliciter à Nobilibus Pomeraniæ uocitatis, Borkowie per frequẽn inuasiones et infflicto insultus et vexato, etiam conflagratio ex fortuito incendio proueniens accessit. Geminato itaqz oppidani malo sub vno tempore attriti, et processu dierũ rati se affligendos. Municipium præfatũ statuerunt transmigratiõm in alia loca facta deserere. Nisi Domarathus Capitaneus Maioris Poloniæ. Congesto ex familiaribus fratribus et aliquibus Maioris Poloniæ Militibus exercitũ Pomeraniam ingressus, fortalicia Oppida et Villas et singula quæ ad dictos nobiles pertinebant expugnando, incendẽdo vastando insolentiam prædictorũ nobiliũ et humiliasset et restrinxisset.

XXIX Septembris Sydus Crimitũ qd appellamus Come:
tham, iuxta vrsam maiorem inter arietem et Thaurũ ap:
paruit, qd contra firmamentũ cursus dirigens, atq3 fa:
cem, motũ uelocissimo ferebatur, quinq3 tantũmodo no:
ctibus perduratus grauissimã scissuram Ecclesiæ et
tam sacerdotij quam Imperij mutationẽ, quæ omnia eodẽ
anno subsequabãtur portendebat.

Mortuo Gregorio Ro
mani contendũt à Car
dinalibus vt nõ nisi
Romanũ in Papã eli
gerent necem singulis minitando eam euasuri Ele:
cto vero Clemente 7 simultaneũ Romanũm
quendam pronunciant cum euadunt veram Ele:
ctiõm publicant at simultaneũs pro uero se se
gerens scisma maximũ
in chr̃ianitate ortũ

Mortuo in Vrbe Gregorio vndecimo ex Auinione reuerso Dominica Letare qui annis octo sederat, et in Ecclia Sancti Petri sepulto. Cardinales, qui tunc fuerunt omnes fere vltra Montani præter quatuor Italicos pro futuri substitutione Pontificis agentes, conclaue. Romanorum circumsedit populus, vnicuiqs Cardinaliu nisi gnc Romanu in Papam eligunt, mortem interminans Pro maiori enim parte Collegium Cardinaliu, tunc ex gallis constabat, verebantur vero Romani, ne Galle in summo Pontificem assumpto, Roma suis, Curia in Auinion translata lucris fraudaretur. Cardinales aut electionem agen, licet conformi electione Robertu tituli Basilica xii Apostolorum præsbiterum Cardinalem Gebenen appellatum in Papam elegissent et clemente septimu appellassent, Necem tn et impendentem procella tempestatis a Romanis qui obsidionem conclauis continuabant euasuri. Ea cautela et figmento vtuntur. Erat inter alios Roma ortus et Cardinalibus cognitus, Bartholomeus Barnen Epus, qui sanctitatem simulando, vir rare religionis creditus in magna veneratione habebantur. Hunc Cardinales in conclaue accersitum rogat

vt ex manibus Romanorum stragem illorū meditantiū eos vindicet. Et se ab eis appellari Papam simultaneū ferat et nomini sibi indicendo et simulachra ipsis cū vero Papa Roberto clemente septimo vrbe excedentibus. excessurus. Conditione accepta et iureiurañ per Bartholomeū Barēn Epm firmata Cardinales se illū pro Papa elegissent si: mulant. et vrbanū sextum vocant. In hunc modū Roma: ni populi tumultū sedato Cardinales cū Robertho eoy electo, Clemente septimo. vrbe in viterbium egressi. electiō fidelem Clementis publicant, vrbani simultaneam detegūt vrbanūgs requirunt. vt quæ iureiurando pollicitus est. obseruaret. Sed vrbanus tribus sibi Cardinalibus Jaco: bo Sancti Petri scōt de Vrsinis Mediolanēn. et Florentino. conciliatis, Papatui cedere detractans. et pro vero Papa gerere. et in die Paschat se in Papam à tribūs Cardinalibus facinori sūo et ambitioni fauentibūs. consecrari procurans. cepit. à Cardinalibūs tandem errori suo fauentibus deser: tūs. aliōs mox xxvi Cardinales. vna die ex diuersis nationibus, sed presertim ex omni Romanoy statū, et inter aliōs quings Ecclesiastem Epm. In fauorem Lui: douici Hungariæ et Poloniæ Regis substituit et creauit

Et ex Castro sancti Angeli quod pro Clemente tenebatur proiectionibus machinarum uehementissime impugnatus. Ex Palatio Sancti Petri ad Sanctam Mariam transtiberim se contulit. Vbi anno integro mansit Britonibus aut Romanos strage magna pro Clemente vincentibus, ad necem forensibus et præcipue Gallorum conclamatum est, sed seditione tumultu populi vix sedato, foren de vrbe exulant. Et clementé verum Papam in Auinion obi in Italia consistere, nó aussus sedem posuerat, seguuntur. Clemens itags Vrbanum et Vrbanus Clementem cum suis seguacibus anathematisauit, et exinde grauissimú scisma Cardinaliú pusillanitate et metu mortem expauescentium, qui potius, qd capellus eorum designat, mortem subire quam Scismati occasion dare debuerant. Introductum et secutú est, qd cú scandalo et interitú multarum animaz, annis quadraginta vigens, Constantien consilij opera extinctú est. Italia aut et regis Polonia, Hungaria, Bohemia Datię Succię Norueiie ac vniuersa germania obedientia Vrbani profitentibus, Galliarum Anglicorum Hispanoz et Sicilię regna, Clementem septimú sectata sunt, vt prorsus saluatoris verbum adimpletum sit Crentem con gentem et regnú con regnú

per Scisma pestiferum mutuis canillationibus et contumelijs insurexisse Erat aut̃ præfatus Robertus als Clemens septimus de domo et genere Comitũ Gebenensiũ Almanici idiomatis aliqualr̃ habens peritiam pede vno parũ claudicans, large conscientiæ mediocris staturæ, eloquens et dapsilis. Vrbanus vero erat homo tenuis et pauper Decretorũ tñ Doctor egregius. Neapoli in platea Nidi in loco qui inferius appellatur, ex pr̃e Pisano, et matre Neapolitana ortus, breuis stature et spissus. Coloris liuidi et fusci. Et licet præfatus Vrbanus ex Roma Tiburtum descendens Cardinales sibi pacificare contendisset. Ipsi tñ omnibus suis oblationibus spretis, apud fundanã Ciuitatem. Clemẽtis electiõm publicarunt. et ortum fuit Scisma duodecim, omnium quæ processerant pessim̃. subtilissimũ, adeo perplexum ut et docti et conscientiosi viri nõ possent dissentere, cui esset magis obediendũ. Electus Vratislauien̄ Theodoricus vsqꝫ ad Auiniõm Clementẽ septimũ secutus, confirmatione suæ Electionis ab eo facile obtenta, in Vratislauiã redibat. Sed Gnesnen̄ prouintiã Cui Vratislauien̄ Diocesis subiecta est. a intelligens alterius Diocesis et obedientię esse non se de cætero aut electũ aut confirmatũ Vratislauien̄ gerere

præsumsit

præsumsit. Iusto dei iudicio à Pontificatu exclusus. Qui alium a Decanatu Prat' perperam et violenter excluserat.

Carus Imperator Vr" bani sexti partes se" cutus filiu ad impe" rium Electiom et Coronatiom confirmatu ob: tinet z-

Carolus insuper Romanor Imperator et Bohemiæ Rex tam Italiam quam Germaniam obedientiæ Vrba: ni sexti se addixisse intelligens. In illius partem diucr: tit et filiu suu Venceslau Romanor Regem eiusdemq; Electiom et Coronatiom ad Imperiu per præfatu Vrbanu sextum tunc apud Tiburtu agente, Alissis specialibus oratoribus, qd antecessor Gregorius xi facere detra: ctauerat, confirmari obtinuit:-

In Lithuanos

In Lithuanos octo expeditionibus a Pruthenis pugnatũ est atq; ita vt iam in desperatiõm adducti, sedes suas deserere, ac in syluis ceterisq; locis degere constituerant nisi successione Iagiellonis in Regnũ Poloniæ permutatũ esset.

Vigandus de Beldersthein Comendator de Capiow habens in suo Comitatũ Pruthenicas tantummodo gentes in Lithuaniam descendens. Omnem terram circa Niemũen fluuiũ sitam spoliat, vastat et excurit et in captiuorum ac spoliorum multitudine ad propria reuertitur. Quo reuerso Gothfridus de Linda Prussiæ Marshalcus, cum altero exercitũ transiens, regiõm Lithuanorum ad Karew sittam, igne spolio et cæde vastat. Exinde in vetũs Kõrno diuertit. Et fluuium Niewiaza ascendendo nauibus cuncta incendit. Multasq;

ex Lithuanis ducens captiuis cũ spolijs reuertitur.

Magister deinde Liuoniæ Oppido Ruthenicali Pakow a Lituanis obsesso solatiũ laturũs illuc cũ suis et Pruthenicis copijs. aduenit. et Lithuanos obsidiõm soluere cõpellit. Fecit et alteram eo anno Gotfridus Marshalcus in Lithuaniam expeditiõm et districtibus pluribus. vcst Labniow Egelow Pastow. vastatis Captiuorũ et spoliorũm ferens sarcinas redijt. Tertiam expeditiõm faciens Marshalcus egritudine disruptũs. Comendatorem de Balga mittit. Qui et ipse nullam resistentiã expertus. postq̃ plures districtus vastauerat incolumis redijt.

Magister insuper Liuoniæ Circa diem Sanctæ Scholasticæ Lithuaniã hostilr ingressus districtũm Miedniki, et sex alios. adeo sene ũastauit incendijs, vt in singulis nec uniũs Tugurij vestigiũm possit reperiri.

In tempore deniq̃ Carnispriuij Comendator de Osterod Buchardus de Mansueth. In Kamieniecz prope Brzesczie exercitum ducens. oppidũ succendit. et magna præda hominũ et pecorum præda potitus Prussiam redijt. Post diem assumptionis Beatæ Mariæ virginis Comendator de Balga

Theodoricus de Elmer exercitu quem habebat tripharię di:
uiso. Districtus Ruthenicales Drohiczin Mielnik et Brze:
sczie uastat. Castrumq3 Brzesten obsidione territ. Quo in:
expugnato relicto. uastatis singulis in circuitu cu spolijs
et captiuis reuertitur. Tot aut et tam frequentibus vasta:
tionibus ex Prussia et Liuonia fatigati Lithuani. despe:
ratione iniecta. du se nullo pacto exterminatione perpetua
crederentur euasuros deserendę patriæ agitabant tracta:
tiis Consiliumq3 fuit tam hominibus aggrestibus. et colo:
niam exercentibus. quam pecoribus et pecudibus in vnu
collectis. in syluas et indagines palude et aquis tutas et
nondum habitatas transmigrare. Crucisferisq3 Lithuanica
et Samagiticam terram relinquere. Quæquidem delibe:
ratio executa tandem fuisset. si no Polonor solatia Du:
cę Lithuanico Jagiellone in Regem assumpto. discessio:
nem huiusmodi diuertissent. Quod et Dux Alexander
Vithwaldus. quamuis florentes res suas videret, ingenue
profitebatur. Asserens suam et suoru omim eiectiom di:
scessiomq3. Ex terris Lithuanię et Samagitię beneficio
Polonico esse. et fuisse auersa et prohibitam Polonisq3 po:
titę et restitutę patrię gratificatiom perpetuo deberi:::

Keystuth

Keistut resũpto ãnno dolo Castr. Pruthe-nicũ conquirit & exurit.

Eodem anno post festũ Penthecostes Keijsthuth Lithuaniæ Dux, fingens se per dolum graui ęgritudine correptũm, intrat clandestinis itineribus Terram Prũthe-nicam Castrũ quoqꝫ Ekersberg impugnat, conquirit et in-cendit. Castri quoqꝫ præfectum Joannem Sumbach capti-uat. Quem etsi suo conarentur vinũ pro libamine dijs suis incendere, præfatus tñ Dux Kieijstuth abhominandũ fa-cinus fieri prohibuit ~

Expeditio in Lithuaniã agitur qua vsqꝫ ad Wilno ꝑuentũ ẽ.

Castriqꝫ medio exũsto desperata conquisitione in Prussiã reditũ ẽ, nõ qescentibꝰ tñ prorsus Lithuanis ~

Gotfridus de Linda Prussiæ Marshalcus, habens in suo Comitatu duodecim millia pugnatorũ Lithuaniam ingressus, usqs ad Castrũ Trokij quod a Duce Kieijstuto tenebantur oppugnaturus illud aduenit Trocen aũt districtũ vastato, etiam Vilnen simili subijcit vastitati. Cuius potentiam Dux Keijstuth plurimũ perhorrescens, petit colloquiũ. Ad quem Prussiæ Marshalcus à cede et flammis se temperat, et partis tantũmodo contentus in Prussiam exercitum reducit. In continenti vero Marshalco ingresso. Comendator de Ragnetha fr de Knij de Hattenstein, cum nouo exercitũ in die Sancti Joannis Baptistæ Samagitiam et Lithuaniã ingressus. districtus Przewam Labiow, Aruisz Pasterm Eroglen et Peruaren, cedibus spolijs. et igne vastat. et cũ multitudine captiuorũ spolio redit, in Ragnetha. Cum noua deinde millitia, quæ ex Almanie oris aduenerant, Gotfridus de Linda Prussiæ Marshalcus tertiam agit in Lithuanos expeditiõm. habens in suo comitatu omnes Comendatores. Et prima quidem statiua apud Dirsumuski ponit. scda apud Siedmiliskj. tertia ad Castrum Trokij Quarta in Rudno. Quintis vero Castris omnia igni et cedi subiciendo. In Wilno perueniunt.

Dux aũt Kieÿstuth qui tunc in Castro Vilnẽ agebat. Trẽ: gis aũt in quintũ diẽm obtentis petebat, ab excustione Op: pidi Vilnẽ abstineri. Quod etsi sibi fuerit per Gotfridũ Marshalcũ Trussię promissũ. Media ẽ pars Oppidi ígne conflagrata, altera egre defensa es &c.

Treugis expirantibus Castri Vilnẽ tentata expu: gnatio. Quam cum Marshalcus prouenire nó posse de: fendentibus probę Lithuanis mẽnia animaduerteret, ob: sidione soluta in Prussiam remeabat: Interim vero Vi: thawdus Kieÿstuty filiũs, cũ quingentis Lithuanoꝝ Pruthenicũ exercitũ antecedens, Comeatus quos Crucife: ri in solitudine pro reditũ relinquerunt, occupat, recipit aut distrahit. Quapropter Pruthenicus exercitũs, illuc adue: niens et victualia occupata inueniens, sex diebus atrocẽ famem in se et equis perpeti coactus es &c.

Carolus Imperator et Regni Bohemiæ

Rex, relinquens duos filios moritur: quoꝝ ma: ior in Impio et regno, alter in Machionatu Brandeburgẽ consedit.

Penültima Decembris Carolus Romanorũ Imperator et Bohemiæ Rex. Cum annis vno et triginta Imperasset Rex apud Pragam moritur, et in maiori Pragen Eccłia sepelitur. Iam Imperium quã Bohemicũ regnũ Venceslao filio derelinquens. Qui etsi in vtrogs Carolo patri successisset, a moribus paternis degenerans, negs militiã negs studia diligens, sed vanis et mutilibus insistens, leuesqs personas in suã communiõm suumqs consortiũ adipiscens leuium et humiliũ virorum se sectatorem, Magnorũ vo et fortium lusorem se demonstrabat. Alter aũt filiorũm Sigismundus quos relinquebat Carolus Imperator. Ex paterna donatione Marchionatũ Brandeburgen assecutus a Ludouico Hungariæ et Poloniæ Rege ingenerum adoptatus, filiam suã natũ maiorem Mariam, pro coniuge sortitus est. In alterum ex duobus, quod Ludouicus orbus filijs, relicturus erat regnũ propter huiusmodi coniugium successurus. Clarus profecto praedictus Carolus Imperator fuit nisi Bohemici regni głam magis qs Romani quasiuisset. Illud quoqs splendori suo officit, qd Venceslaũ filiũ largiendo ad Imperio promouit. Nam cũ Electores ad eã rem haud facile

trahi possent. Cuilibet Centú Milibŭs aŭreis promissis, rem confecit. Quos cú representare non posset, publica illis Imperia obligauit vectigalia, adeogs Imperiú pes: sundedit, vt deinceps Imperium caput extollere nó po: tuerit. Cum Electores omnia sibi retinuerint Impera: torcsgs iurciurando, adigerent ne pignora reŭocarent. Mortuus autem est. Anno Romanog regni Trice: simo tertiò Imperij Triçesimo quarto. Venceslaus cú iam regnasset. Cum Carolo prè annis octo regnauit expost solŭs, annis viginti duobŭs.

Sandiwogius de Czar" kow Swantoborio duci Stetinen bellum

mouet & stipendium meritum ab eo exigit.

Annus domñi 1379

Stipendia sua, gua Castellanŭs Sandiwogius Bninen nobilis Polonŭs de domo et familia Nalęncs,

Ingestum bellum et gerendum prudenti solertia extinxit

Intestina bella inter Duces Prussiæ et Polonia exorta magnũ cladẽ et perniciem suis attullerunt.

Externo bello sedato, proprium et intestinũ bellum et in Ducatibus Stetinẽn Cassubiẽ, Pomeraniẽ, et in Marchionatũ Brandeburgẽn et dominijs Comitis de Nowigrod et Baronũ Vedlensiũ, et Sczigliczonũ agi cęptũ est. Principibus aũt et Baronibus prædictis longo tempore bellorum stridore se inuicem collidentibus, Tantus furor singulorum occupauerat pectora, vt præter Ciuitates munitas et Castra singullas villas, oppida, et rura flammis et incendijs deleuerunt, et terras præfatas odijs magis quam armis certando, ad Terram patentem vastitatem et ruinam posuerint, vt nec vna

quidem villa in tot regionibus reperiri poterat, quá belli: cus furor nó conflagrasset.

Janussius de Wedel ex Castro Czlopeñ quẽ à dominis de Czarnkow

in pignore habüit irrüpit cú exercitü Polonico in Ducatum Stetinen vbi facto damno et cú prada redeundo per ducem fusüs est:-

Annus domini 1380

Janüssiüs de Wedel Stetinensiüm Ducú et nobiliü Ciuili bello permotus, ex Castro Czlopeñ, cuius posse: ssiõm obligantibus sibi illud in certa quantitate pecu: nie, Joame de Czarnkow Jüdice Posnanieñ. et Vincé: tiõ germano suo nactüs erat. Non paruü equestriü numeram de suis et amicorü familiaribus collectü adiü: gens maiorem nümerü peditü, quem de Thucoen et Czlo: peñ districtibus ex agrestibus coegerat. In Stetineñ

terra spolia et prædas actũrum transmittit. Ratũs ex intestino bello Stetinensium, nullã suũ exercitum iacturam sensũrũm. Vastata itaq; ora Pirziczen biduo, et præda spoliorum et pecorum nocte et interdiu congesta, versus Colopen Castrũ exercitus Janussij recidebat. Hunc Dux Suantoborius Stetinen. Varcislai patrui sui Ducis noua Stetinen Stargandensiũ quoq; et Ciuitatum aliarũm foedere sibi iunctarq; gentibus ex pedite et equite collectis aduitus. In metis Regni Poloniæ consecutũs, inuadit. Cui etsi preda relicta euadere in Castrũ Colopen (non enim remote aberat) licuisset suorum tñ paucitate quę et ipsa maiori ex parte de aggrestibus constabat, et hostium frequentia parum pensata, cum hostium cateruis confligit. Vbi licet Polonoq; et gentiũ Janũssij acies aliqm diũ imperterrita stetisset, ad extremũ tañ abeundante hostiũ multitudine, victa succũbit quadringenti quinquaginta in eo plio de Polonis cæsi. Centũ, undarũ gurgitibus in palũde ad quam pugnatum erat, suffocati--

Dux

Dux Vladislaus al" bus receptis decem milibus a rege Ludo" uico pro Ducatu Gnieukouien quietantia non data ad Lübek aufugit:-

Octobris Ludouicus et Polonie Rex re: siduam quantitate decem milia florenorum pro qui: bus Ducatuu Gnieukouien a Vladislao Albo Duce coemerat. per Petrassium Malocha milite Capita: neum Cuiauien et Simonem Vicecancellarium Polonie, eidem Vladislao Albo Duci in oppido Gdansk terre Pomeranie. cora presenti et aureos numeranti persoluit. et plenarie illi pro ducatu huiusmodi: de introitibus Regni Polonie satisfecit. Qui auro recepto quitatia et recognitiom quam se super solutione decem miliu flo: renorum nuncijs regijs dare sponderant, minime re: licta. Clandestine ex Gdansk paucis familiaribus comitatus. vectus pelago discessit, et in Ciuitate Lublik

que in Polonico Bukowiecz appellatur. et quam de Regni Polonie corpore constat. excidisse se transferens. illic incolatū tenere sumptus inanes faciens, cepit.

Clericus Polonicus nuncius ad Ludouicū Regem pro rectoribus atq; leuandis iniurijs quas à militibus perferebant mittūt

Sub eodem quoq; tempore quū Joames Gnesnen Archiepus et omnes sui Coepiscopi Polonie iurias suas et grauamina que ipsi in Eccliis Cleroq; eorū assidue a militibus insolenter bona Eccliē diripientibus questuri. Frem Andream Erethen Epum Suffraganeū Barthā Canthore Vladislauien. Nicolaū de Stronow Cancum Crac. ad Ludouicū prefatū Regē vsq; Budā fatigassent, petēn iniurias suas reformatur

iri et grauamina tollẽ nõ aliud obtinuerunt responsũ nisi Regem dictam instituran̄ gn̄alem et in ea grauamine Ecclie correctur.

Florianus Cracouien̄ Epũs moritur succedit Zauilsius de Kuroswekij

Florianus Cracouien̄ Epũs, dum annos xiii in Pontificatũ exegisset, sexta februarij ad horam extremam perueniens, moritur. et in Ecclia Cracouien̄ in Capella S. Thome per eũ dotata, sub tabula erea sepelitur, hic in oppido Bodzaczin Castrũ muro prudenti dispositione erexit, et tam Bodzaczin q̄z Itza oppidũ muro et turribus cinxit. Eccliam in Dobrowoda et alteram in Wangleshin Villa patrimonij sui muro cõstruxit. Calicem aureũ gemmis preciosis decoratũ, Cassulam & Dalmaticas de flaueo examento, pro decore

Domus dei Ecclie Cracouien relinquit. Domu lapideam et in aliqua parte sui muris refertam. Capitulo Cracouien tradidit. Obligans habitatorem eius ad duas marcas vicarijs Cracouien pro eius anniuersario persoluendas. Altare Sancti Joannis ante portam latina. data decima in Pielgrzimouicze dotauit. Cracouien aut Capitulu in dominicam lætare, ad Electiom alterius Pontificis procedens Zauissiu de Kurosuanky Archidiaconu Crac. genere nobilem de domo Roze Elisabeth seniore Regina Hungarie, apud quam Vicecancellariatus fungebatur officio et Ludouici filio eius Hungarie et Polonie Rege operantibus, per via compromissi eligit. Cuius electio a Joanne Cinesnen Archiepo in Calish. Festo die Pasche confirmata. Et ipse Zauissius, de mandato Vrbani sexti per Strigonien Archiepum in Strigonio in Episcopum consecratus.

Moritur Elisabeth regina et Rex Lud-

vicus

uicus conuentũ in-
dicit prope Budã vbi
Epũm Cracouiẽn, Za-
uissiũ et Dobeslaũ
de Kurozwenkÿ Castellanũ et Sandiwo-
gium Capitãm Crac. viccarios regni creat
omniaqz officia conferẽn. Epo tribuit pote-
statem.

Annus Dñi 1381.

Elisabeth Caroli olim Hungarię relicta
filia Vladislai Loktek et soror Casimiri Polonię Ge-
nitrix vero Hungarię Ludouici et Polonię regis. Vi-
cesima nona Decembris, in ætate grandeua in Castro
Buda moritur, et in Monasterio in Insula Budẽn se-
pelitur. Qua excedente Ludouicus Polonię et Hun-
garię Rex nouum in regno Polonię qd quasi matre su-

perstite prouenire non poterat, statú formatũrũs. Prę-
latis et Baronibus Polonię. Conuentú apud Bũdam pro
medio quadragesimali indicit. offerens se pro die illa sin-
gulorum oppressorum et grauatorum querellas et cau-
sas iusto et legittimo ordine expeditor. ad quá licet
longa distantia porrectum, frequens Prelatorú et Ba-
ronum de sua republica et eius statu conseruando, as-
sidua meditatione sollicitorú. frequentior tñ ex grauа-
tis et passis iniuriam mis, ex Polonię regno conuenisset:
post plures tñ deliberationes et tractatus, ad forman-
dum salubrem regni Polonię statú diebus aliquot habitos,
nulla salubris et efficax reperiebatur via, singulę enĩ
quę propositę erant verebantur, propter absentiam in
irritum recisurę. Ea aút paucis suggerentibus, pluribus
improbantibus capta, et á Ludouico Rege decreta est.
vt apud Jauisham Epũm Dobeslaú de Kurozwanky
Castellanú Crac. et Sandiwogiú de Subino Palatinú
Calissien et Capitaneú Crac. vicariatus et admini-
stratiõ totius Regni Polonię consistat. hij quoqs tres
et rempub. Polonię regni stabiliant, Insolẽ et violа-
tores compescant Juraqs reddant poscentibus. Quo

promulgato decreto Ludouicus rex conuentū dissoluit. et querulantium, et qui ex longinquo ad eum Budam adūenerant. causas ne dum vt pollicitus erat expe: dire, sed nec audire sustinuit. sed singulas ad decisiōm Jaworzij Epi Dobeslai Castellani et Sandiuogii Capi: tanei Cracouiēn. viccariorum suorum in Regno Polo: nię remisit. Ab eo itaqz tempore Jaworsius Cracouien Epus se Regni Polonię viccarium et scripsit et gessit. Et frequentissimū Militū. familiariū et equorū. sub: uectiōmqz nrūm. vt regiam magis qz Pontificalem ae: stimares. in sua Curia tenuit. cui etiā pro bene admini: strando viccariatu p̄dicto. Ludouicus oēs dignitates et officia in regno Polonię conferendi pro suo arbitrio Castellanatū et Palatinatū Crac. duntaxat exceptis. per certis tenoris lrās. quę sunt in Crac Ecclia. ple: nam contulerat facultatem. Quam ceteri Proceres Polonię. plurimū carpebant et improbabant. velut si grauem et ignonimiosam et liuorosam

Oppolien

Oppolien dux prohibēs dari ex terra Dobrzi-nen decimas à Plocen Epō excōnicatur et soluere cogitur

Oppolien Vielunen & Dobrzinen Dūce Na-dislao soluta dote relictę Casimiri Stetinen olim Du-cis Ducatus Dobrzinen consecuto possesiōm et a colo-nis duntaxat villarū quas in Ducatū Dobrzinen Ec-clia Plocen obtinet. Mediam marc̄ pro tributo exigen-te decimas insuper campestres manipulo soluere detra-ctante, Dobeslaus Plocen Epūs suę Ecclię grauamen non ferens Ducem Nadislaum suosqz officiales Ca-pitaneos et præfectos censuris, quibus in vniuersa Cine-snen prouintia paritū est percellit. loca etiā in qua de-uenirent, Ecclesiastico supponens interdicto. Cumqz censuras ipsas aliquanto tempore tollerasset, et Sa-cramentalis illi pro festo Paschę negata fuisset cōmunio

de laneo

ad Joannem Gnesnen Archiepum personalr se contulit. Et tum in ea re pro qua excomunicabatur, tum in suggestione quam apud Ludouicu Regem de no remittendo tributo, Poradlne Eccliarum colonis fecerat, Reatu suum recognoscens, obtulit, ad Archiepi arbitriu pro singulis satisfacturum. Absolutus itaqs ab Archiepo xiii expost Maij cum Dobeslao Plocen sbilutho Vladislauien Epis eorumqs Capitulis, in Castro Zlothoria conuentu acto, et grauamen sustulit. et omnem pecunia pro iniusto et a Ludouico Rege relaxato tributo, post varias altercationes, quibus sibi exactur pecuniar summa summopere indulgeri conatus est. Plocen Epi Dobeslai, qui ad huiusmodi remissiom faciendam, nulla prece aut ingenio flecti poterat, visa constantia restituit.

Semouitus dux Masouiæ vxore necata moritur tres filios relinquens:-

XVIII Junij. Semouitus totius tunc Masouię
vnicus Dux: Troidem filius, in Castro suo Ploceń mortu:
us patribus suis appositus est, et in Eccłia Ploceń tumu:
latus Tres filios quorum dŭos ex prima vxore filia Ki:
colai Ducis Oppanię vcźt Janussium et Semouitum, Ter:
tium Henricum ex filia Vladislai Ducis Zambicen.
Item duas filias quarum vna Vladislao Oppolien Vie:
lunen et Dobrzinen, altera Casimiro Stetinen quo absu:
pto Henrico Ludouici filio Bregen Ducibus, in coniu:
ges tradiderat relinquens. Qui dum secunda uxorem Jam:
bicen Ducis filiam cuius propter formę rara venusta:
tem, nimio detinebatur et Zelotipio amore ex auisame:
to suę sororis Teschnen Ducisse, quę a nonnullis Se:
mouiti Seruitoribus facinus Ducisse apud coniugem
prodere verentibus acceperat stupri consuetudine cu
quodam nobili gessisse didicisset, quamuis ab ancillis
eius nullis tormentis facinoris hŭiusmodi confessio
ex primi poterat, a punitione illius uterŭ cni tunc imple:
ŭerat, abstinuit virili vero partu edito per satellites
coniugem iugulauit. Notatŭ vero de adulterio in Prus:
sia captum, equis primo distractŭ in patibulŭ egit. Indi:
gnatione

gnatione deinde mitigata, mox ingenti torquebatur pæni:
tentia torquebatur et dolore, præcipuę cum videret filiũ
Henricum per eam genitum et per filiam suam Ducissam
Casimiri Stetinẽn et Dobrzinẽn ingenue educatum, for:
mam suam expressisse Hunc processu temporis, lr̃is
auditum, singulari amore et charitate prosecutũs, primũ
in Plocẽn, deinde in Lancicien̄ præpositũ promoueri obti:
nuit, assecutiõm aũt Lancicien̄ Prępositurę Archiepãli
prouisione Pelcze de Garbow se opponenti, et Ducis fa:
miliares ex dote et Curia prępositurę Lancicien̄ igno:
nimiosę illos eycienti. Semouitus Dux iratus in furiãqs
versus, vno exercitũ Introitus et decimas Præpositurę
Lancicien̄ occupauit, altero Castrũ Louicz obsedit, nec
ante soluit, donec spolijs multis patratis Pelka, prouisioni
suæ cessit. pluribus hic libertatibus Cinesnẽn Posnanien̄
et Plocẽn Ecclias in adolescentia extulerat, quas po:
stea in altiori ætate rescindere et violare per tyranni:
dem conatus, ignonimiosas censuras et interdicti sen:
tentias in eum et Ducatũ suũ fulminatas, pertulit in Mi:
lites et subditos suos sęuus et pręceps in omni fere vita,
singulis onerosũs, graues talias, subuentinos et exa:

ctiones crebras, a Militaribus et popularibus exigens, quo facilius liberalitatem qua pollebat, produceret, et sumptus diffusos expensasq; inutiles ęquo animo cõtinuaret. Ducatũ aũt Masouię in duos tantũmodo filios suos bipartito, Janussio Warshouiẽn cessit Ducatus, Semouito Ploczẽn.

Cistercieñ Monasteriũ quatuor milliaribus a Gdansk

distante villa fundatur per Joannem Rũsczinskij.

Octaua Augusti Cartusiẽn Monasterium inter duos lacus prope villam quatuor miliaribus a Ciuitate Gdansk distante, In Vladislauiẽn dioc fundatur, et locus ex eo tempore paradisus Marię vocitari cęptus est. Fundatũ est aũt Monasterium prędictum per Joannem Rũsczinskij Militem, natione et genere Polonũ, notabilem, qui pro insignijs Nobilitat

sua Leonē cum capite sturionis deferebat qui in dotem
præfato Monasterio tres villas suas hereditarias do:
nauit, Kolplin Czayle et Cidinia, de prope fluuium Ra:
dunija, in terra Pomeranię consistēn, fuit aūt id scdm
Monasterium pro ordine et religione Carthusiēn, in re:
gno Polonię et sub Polonica Ecclia fundatū, ad quod for:
mandum incolandumq; frēs exc Pragēn Monasterio
Carthusium assumpti sunt, felicius illic habitaculum
et diuturnius, quā in Praga, vbi illoy haresibus Bohe:
mia infecta, secuta est, eiectio, habituri.

Sobellaus de Kuro"
zwanky Castellanus
et Sandimogius de
Subino Capitaneus

Crac et Cancellarius, in Poloniam admini:
straturi iustitiam euntes, multis querulantibūs
nemi iusticiā faciunt:--

In maioris Polonię terras, et primũ in Brzesczie in Crastino Sancti Joannis baptistę deinde Kruszuiciã, Trzemesnã, Gnesnam, Posnaniam, et Calish, Dobeslaus de Kurozwąn:ky Castellanus Sandiwogiũs de Sũbino Capitaneũs Crac. et Magr Joannes de Nasziechouicze Archidiaconus et Cancellarius Cracouiẽn ingressi, et cuilibet querũlen:ti et oppresso iusticiã, hęreditatibus vero spoliato re:stitutiõm, per generale edictũm, et proclamatione in foris pũblicatum, administrare polliciti. Magno hominũ fauo:rem excepti sunt, Verum dũ pro constitũtis ad reddendũ iusticiam diebũs, frequens quęrulantiũ, oppressorum et spolium hęreditatum suarũ, passorum nũmerus con:fluxisset, et iuxta Baronũ p̃fatorũ ordinatione que:rellas suas oppressiones, spolia et iniurias, cõn Capi:taneos et prefectos regios inscriptis ostendendo, hę:reditatũm, a quibus pulsi erant priuilegia offerunt. Illi querulañ et oppressos de loco in locum se subsequi, quasi deliberabundi de ferenda sententia iussos. Ma:gnam mũltitudinem se usqz in Calish sequentium, et causas eorũ, quas se decisuros promiserant, vno ab:solũerunt responso, responderunt siquidem Zauissij

Crac.

Crac. Epi, qui inter eos Viccarius Regni primarius, cen-
sebatur obstante absentia quem speraucrunt pro Fe-
sto Sancti Jacobi ad eos accessurũ de administranda
iusticia de restituendis hereditatibus sibi potentia
regijs lris fore penitus interdictam. Quo audito oĩs
illa querulantium multitudo, in fletũs et amplius quas
ferebat querellas conuersa, probris et maledictis Re-
gem et suos vicarios, a quibus se querebatur delu-
sum insectando in propria redijt.

Barthosius de Chotel quia multos mercatores depactabat ex Castro Odalano per Domarathũ Capitaneum datis illi 18 millibus florenno, ac damnis ex eis defalcat ex Castro egecitur

Improbam temeritatem et ausus sceleratos Bathosij filij peregrini de Chotel, qui ex Castro Regni Poloniæ Odalanow prędis, spolijs et rapinis, vicinam illi oram vastauerat, et quosdam Gallicos Millites et Mercatores captos et pactatos, quos ad solutiōm quantitat' notabilis artauerat. Ludouicūs Hungariæ et Poloniæ Rex, querulantium assiduitate permotūs oppressurūs. Maioris Poloniæ terris, bellū per lr̄as et capitaneos suos indixit obsideriq; Castrū Odalanow et expugnari mandauit Vniuersis itaq; millitibus terrarū Maioris Poloniæ iuxta iussum Regis sub Domarathi Capitanei Maioris Poloniæ Ducatū, in huiusmodi expeditiōm proficiscentibus, Xi Septembris, post varias vastationes et spolia. In villis Gnesnen̄ et Lūbūcen̄ Ecc̄liarum commissa. In Skarbimirze villam præposituræ Gnesnen̄, frequentior conūentūs habitus est, vbi Barthossio pacem petenti in aliquod dierum statiua, pax his conditionibus componitur, vt Barthossius de Castro Odalanow excedat. Illudq; regijs Capitaneis consignet decem & octo floremor̄ Milia, pro quo Castrum Odalanow cum suis pertinencijs estimatū est

et illorum solutionem à Rege et suis viccarijs ac præ:
fectis, pecunia tñ qua Gallicos mulctauerat, de nume:
ro decem & octo milliũ præfatorũ primum defalcata
& detractata habiturus, quibus omnibus adimpletis,
belli intestini exortus stridor, conquieuit:-

Pelka Præpositus Kũ
rzelouieñ et Capit
Vnieiouieñ à Nicolao
Castellano Lancicieñ
interficitur qui et à
familiarib. Pelcze ne
catur cuius fr̃ qui in
Vnieiow remanserat, effracto thesauro Ar:
chiẽpi rebellat. & uix Castrũ sub pacto
reddit.

Eam expeditiōm qua Ecclīaca bona plurimū afflicta
sunt, Castri Archiepālis Vnieiow in hunc modū proue:
niens. occupatio secuta est. Inter epulas siquidem
a Petrassio Malocha Lancicien Capitaneo, in prę:
dio regio quod Dąbie appellatur instructas, Pelka
Præpositus Kurzelouien, Castri Vnieiouien Tenutarius,
a Nicolao Castellano Lancicien suborta occasione
quarumdam venationū contencioso sermone familia:
ribus Præpositi, sedata contentione abeuntibus, cul:
tro percussus, illico expirans interficitur. Familiares
aūt Pelcze Prępositi nece sui domī comperta, fugientē
Nicolaum Castellanum Lancicien consecuti, calen:
te et subministrante iusta ira pluribus vulneribus
inflictis perimunt. Germanum suum Pelkam Kurzelo:
uien Præpositum, Bernardus de Garbow Saudomiri:
ta in cuius fidem Castrum Vnieiouien discedens comen:
dauerat, intelligens in seditione huiusmodi extinctū
Archiepali Thesauro effracto, sexingentas marcas
in auro et argento exinde sustulit. Et magno pecoꝝ
pecudumqꝫ numero mactato, et in Castrū importato.
Xr diebus rebellis suo domino Archiepo Gnesnen Ja:

nussio permansit. Donec per Domarathū Polonie maio-
ris, Petrassium Malocha Cuiauie Capitaneos, Derslaū
Cnesnēn Cuzimalam Ostrzinēn Castellanos, pactis qui-
bus sibi ablatorum et patratorum plena dabatur remis-
sio persuasus et allectus, fidefragus et infamis Ca-
stro excedens Illud Archiepo Gnesnēn reddidit.

Plocēn Epūs Dobeslaus Sowka epilepsia invasus excedit cui Stiborius sufficit.

Prima Decemb. Dobeslaus cognominatus Szow-
ka Plocēn Epūs. in defendenda Eccliaca libertate,
propugnator et disperditorum collapsorumq3 instau-
rator egregius. Dum annis tantūmodo tredecim in
Plocēn sede sedisset, in quodam rure prope Gorzno
ex Polthowsko transitū faciens, sedendo ad mensā
moritur. Apoplexia invasus, quo nondum in Eccl̄ia
Plocēn ubi illi tumba comparata erat sepūlto. Du-

cibus Masouię Janussio et Semouito instigantibus, ab:
sentibus non vocatis, electione festina celebrata, Sti:
borius Archidiaconus Plocen eligitur. Cuius electio
nemine improbante xviii Mensis eiusdem, à Janussio
Gnesnen Archiepo apud Zueijnam confirmatur. Cui qdē
confirmationi Stiborius Plocen Epus parum fidens, ve:
locem nuntiū in vrbem transmittit. Qui receptis à Ju:
deis Cracouien sexagentis sexagenis latorū grossorū
cum acrescentia vsurarum. Romā pertingens alterā
confirmationē ab Vrbano sexto in sua obedientia nomi:
nato reportauit, in nullo sibi necessariā aut frūctuosā

Nicolaus Præpositus Gnesnen furti damā tus in Camerā sedis

Aplicæ commisi carceribus deputatur.

Anno eodem xx Decemb. Nicolaus de Stroz:
berg Præpositus Gnesnen, & sedis Aplicę fructuū
in Regno Polonię collator. A Thoma Epo Lucerimo

nuntio Aplico. Cameram Aplicam primũ in Mille qui:
gentis floremis, quos restituere cogebatur, deinde sus:
pitione aucta exquitationibus et regestris succol:
lectorum coram se, per compulsoriam productis, in
xii Millibus florennor, decepisse conuictus capr & perpetuis carceribus deputatur.

Vratislauien Eccliã Venceslaus rex Bohemiæ bonis omnibꝰ

priuat & domos oim spualium pdę comittit nihil cuiqs clando diu bona omnia occupat.

Ad diuturnam Ecclię Vratislauien turbatiom qs per vocation sui Pontificis Annis sex iam pertulerat, alia quoqs amplior anxietas, fortuna in eũ Annũ molestiã super molestiam cumulante accessit. Ceruisię siquidẽ Suidnicen propinatiom per maioris et S. Crucis Ecclia:rum Vratislauien vicarios in eorũ domibus hactenus tractatam, Consules Vratislauien. damnosã eorũ lucris

rati, abrogaturi, graui prohibent edicto. Ne aliquis Swidniczen potum pro Clero Vratislauien, audeat Vratislauiam inferre. Vector interim quidam, a Rupeto Legnicen Duce aliquot vasa pfate ceruisie Henrico Decano Vratislauien germano, dono, ad celebritatem instantis Natalis Chri missa, aduenies. Consules Vratislauien rogat, vt liceret illi cu Ceruisia pdicta ad Decanu cui mittebatur habere ingressum. Consules vero rigorem sue auctoritatis extensius qz conueniebat promulgaturi, Vectore capto, Ceruisiam etia auferunt. Propter quod Venceslaus Lubucen Epus et Vratislauien sede Eccle vacante administrator Capitulo Vratislauien consulto Vratislauien Ciuitate supponit interdicto. Et cu Prælatis & Canonicis Cleroqz Vratislauien in Missa seditionem popularem veritus transmigrat. Sedaturus itaqz dudu gliscentem, et tunc per operis effectum vehementer inijciatam. Inter clerum et populu Vratislauien discordiam, Venceslaus Bohemie Rex Vratislauia XXvii Junij aduenit. Et propter aduentu suu a Clero qui relictus fuerat diuina resumi petijt, offerens se con-

sules Vratislauiẽ culpa cognita eorũ ad damnoꝝ effu:
siõm coacturum Sed Clero abnuente ne in prophanatiõis
vitium incideret: Rex Venceslaus iratũs Abbatem San:
cte Marie de arena penultima Junij captiuat, & octo die:
bus in pratorio Vratislauiẽ detinet captiuatũ, pertulisset
eandem sortem Sancti Vincentij extra muros Abbas fr̃
Marcũs nisi se altera die in infula diuina coram Rege
celebraturum fingens nocte insequenti. Cum singulis sui
Monasterij Canonicis ex Monasterio õim victualium
habundantia referto fugiens, in Regno Polonie, in Mona:
sterium Strzelnẽ sui ordinis vbi tutus constitit diuer:
tisset. In oppida deinde & villas Eccliẽ et Monaste:
riorum seuitum est. & tam ingens pecorũ pecudũq3
mis villis Eccliacis Mandato Regis per Bohemos
spoliatis Vratislauiã inuectus est, vt ducente oues pro
tribus marc coĩbus, bos & uacca pro fertone exhiberen:
tur venales. non tn̄ ea vilitas precij numerum pecorũ
absumere potuit, quin maior illius portiõ ad venũdandũ
Bohemiam propter emptoꝝ penuriã pelletur. Vniuersis
itaq3 Prelatis et Canonicis et singulis de Vratislauiẽ
Clero Tiranni dem pertimescentibus regiam, in varia

loca prout quemqꝫ sors tulit diffugientibus Venceslaus Bohemię Rex Curiam Epalem. Curiasqꝫ Monasteriorum Camenicorum viccariorꝫ & quorumlibet spualium Militibus suis spoliandas diripiendas & occupandas permisit. A quibus, aurum argentū, pecunia, vasa, vestimentaqꝫ pręciosa et varia rerum concupiscibilium suppellex, in notabili quantitate etiam non in locis tantū modo claūsis quę confregerant. Sed etiam abditis & mira auiditate scrutatis reperta. Regem partem tollentem, diuisa atqꝫ directa est. Oppida insuper & villas Ecclię obedientiam et tributa iussit sibi pręstari, abnuentes suū imperium grauibus pęnis mulctari. Durauit hac occupatiò notabili tempore. Rege Vencelao et Bohemis Eccliarꝫ Monasteriorꝫ substantias predia et plena promptuaria, pro libito consumentibus Et ex patrimonio Jesū chri rebusqꝫ nomini diuino dicatis, opipare vescentibus. et assidue agentibus conuiuia splendida profusa & delicata.

Jnuadens

Inuadens Siciliam Ludouicus per duratix affim̃ suũ Ioannã

cũm marito qui Siciliæ præerant capit et mori cogit & aliquot Castra requirit.

Instigatus multipliciter et persuasus Ludo:
vicus Poloniæ & Hungariæ Rex per Vrbanũ Sextũ
ad inuadendũ Regnũ Siciliæ qd̃ tunc Ioanna Regina
cum Ottone Duce Krussouicen̄ marito suo sc̄do obtinebat
Carolum Ducem Duratiæ affinẽ et Curien̄ suũ, cum de:
centi armigeror̄ Comitiua transmittit, recepturus vl:
tiõm de præfata Ioanna Regina, quæ virum suum &
frẽm patruellẽ Stephanũ & germanũ Ludouici, cru:
delr̄ peremeãt. Qui cum auxilio & sumptibus dicti vr:
bani Neapolim & plura Castra Siciliæ conquirens.
Etiam Ioannã cũ viro suo Ottone cepit. Et Ioannam
quidem Reginã ad quoddã Castr̄ in Aprucio dedu:
ctam, missis quatuor Hungar̄ strangulauit. Ottom̄

vero post triemiū ex quo captus fuit in carceribus extinxit. In hunc quoque modū Joanna interempti mariti et frīs iustissimas pœnas soluit.

Suissius Epūs Crac. moritur et cum militari pompa sepelitur,

fundatur Mansionarioꝝ in Eccl̄ia Crac. cui Joannes Radlicsa medicus succedit:-

Annus Dñi 1.3.8.2

Januarij xii Suissius Crac Epūs cum annis duobus et dimidio Crac. Eccl̄iæ præfuisset in Villagiō Eccl̄iæ Cracouien in Dobrowroda prope Vislicia sitto infirmatus, siue ut nonnulli scriptis & relatione tradidere. dum aceruū scala ascendere interetur collisus, moritur. Et in Eccl̄ia Crac in corporis Chri Capella sepelitur. Patre aūt suo Dobeslao Castellano Cracouien, & Kræ-

slao germano Castellano Sandomirien̄ ordinantibus.
Militari more pompa sui funeris equis purpura velat
Cadauer præcedentibus, et tandem Ecc̄liam introductis
acta est. Propter quod nocte subsequenti a Sanctua:
rijs vigilias in Ecc̄lia Cracouien̄ obseruantibus stre:
pitus velut equorū per Ecc̄liam discurrentium, et vo:
ciferatio demonum audita est, vt monstraret dominus,
pompam funeralem mundano more introductā, in corpo:
ribus Militum exosā in Pontificum detestandam fore.
Hic anno sui Pontificatus sc̄do. Collegium Mansēriorū
de septem personis, quę officium virginis Bēdictę
nr̄ę in Ecc̄lia Crac. iugiter psallerent donando duo:
decim decimas manipulares, et vnū hortū in nigra
villa Mensæ Ep̄alis, fundauit. Fælix profecto eo vno
opere, qui rem multiplr̄ meritoriam et Crac. Ecc̄liam deco:
rantem ab omnibus suis prædecessoribus neglectam
instaurauit. Et primus atq; vnus inclitū et singulare
meritum rapuit, Fundauit et Ecc̄liam parrochialem in
villa patrimonij sui Chodow, in villa poramba, et alijs
decimas manipulares et largiens pro dote. Cuius con:
templatione et interuentu villa Piestrzecz cū allodio

dicto Krussuicze et domus lignea cum turri lapidea, in Crac in recompensá domus Epális quæ núc grauarium vocitatur Regiú recepta, per Ludouicum Polonię et Hú: garię Regem collata est, inundanis amplius quam diús mhians, et ad illecebras procliuus Carnales. Die aút pu: rificationis Sanctę Marię, pro eligendo futuro Pontifi: ce Cracouień, á Capitularibus indicta, Joannes Ra: dlicza Medicinę doctor, Canonicus Crac et Regni Polonię Cancellariús, affectuosissimis prębus pro eo Ludouico Rege apud Cracouień Capitaneum intercedente, quum et probitate et virtute esset insi: gnis, electus est. hic siquidem Joannes ortú habens ex maiori Polonia ex parentibus nobilibús, de domo et familia quæ galeam Nauticam als Korab defert pro insigni, pre Michaele Mre Cristina de villa Ra: dlicze prope Kalisz, post liberalia studia in adole: scentia absolúta, in vire robur euadens, medicinis, nam eum ad id vnú magis inclinante operam dedit. Et pro consequenda medicinę artis peritia, Galliam adiens in monte pessulano, amis pluribus imorátus. Et Ludouico Hungarię & Polonię regi varijs inuoluto

ægritudinibus, a Rege Francorũ medicos sibi exper:
tos mittere petenti destinatus, facile pro doctrina art
suæ quę etiam ex naturali instinctũ pollebat. Et Re:
gis Ludouici & Baronũ Polonię in se prouocat affe:
ctum. Electio sua a Ioanne Gnesnẽn Archiepo con:
firmata & ipse vrbano sexto iubente in Epũm con:
secratus.

Epũs Posnaniẽn et Archiepũs Gnesnẽn moritur & Nicolaus Scholasticus Posnaniẽn succedit.

Xviii Martij Nicolaus de Kurnik Posnaniẽn Epũs,
cum biennio in loco genitalium grauissimo Caueri mor:
bo vteretur quartana febre correptus, in lingua &
gutture adeo vlceratus, vt officio loquellę priuare:
tur. In Curia Ecclię Cziansziim moritur, et in Ecclia
Posnaniẽn xxi eiusdem mensis sepelitur, vir loquax,
et in altercationes atqs littes, plusqs grauitati Pon:

tificali conueniret praceps. In cuius locum xxix Aprilis. à Prælatis et Canonicis Posnanien Electiõm de futuro pastore apud Posnaniam celebrantibus Nicolaus Scholasticus Posnanien conformi Electiõni suffectus est. Cuius electione Joannes Suchiwilk Archiepus Gnesnen. ingrabato apud Zmi: uam graui languore decumbens. velut iusta et Canonica confirmata: quinta die Mensis Aprilis in Paschę vigiliam cadente post crepusculum de vita excedit. Annis nouem in Pontificatũ exactis. Cuius thesaurus et omnis Epalis suppellex, illico per nepotes frẽs et consanguineos suos. in frequenti numero presentes. quibus plusq3 sat erat. Carnali amore affectus. singula Gnesnen Ecclię Castra gubernanda tradiderat direptus est. singularum et rarę tam prudentię quam industrię vir dũ in priuato statũ versaretur. habitus ad Pontificale vero culmen promotus. dum irę indulget. dũ affectiõm in sanguinem & carnem depromit. dũ secular potestati clerum grauanti assentit. magis q3 resistit. Dum in Sacerdotes suę Dioc dictis &

factis probrosus sęuit, de prisca prudentia parũ visus est retinuisse. In Gnesnẽn Ecclia in chori quem testitudine et tecto ornauerat medio sub tabula pulcherima area Flandrẽn sculpta magisterio sepultus Casulam nobilem Ecclię Gnesnẽn relinquens.

Semouitus dux Masouiæ Castr. Louicz obsidet quod à Derslao defuncti frẽ tenebatur

sed Dobrogostio de Nowidwor electo mltis factis malis abscedit.

Semouitus Masouię & Plocien Dux Ioannis Gnesnẽn Archiẽpi morte ad se festino nuncio perlata coactis millitibus et aggrestibus in arma Castr. Lowicz Archiẽpale, nulla re lesus quod à Derslao Castellano Gnesnẽn diripere cępit. Missus ad eũ ex templo a Gnesnẽn Capitulo Andreas Chenerenẽn Epũs Ecclię

Gnesnẽn Suffraganeus qui soluere obsidionem suade-
ret, et ex qua eam intulisset inquireret, accepit respon-
sum. Ducale ius suũ existere vt Castrũ Louicz ne-
mo alius sub vacatione Eccliẽ Gnesnẽn ipsz ipse possi-
deat. Non se tn Juris huiusmodi vsũ sibi uendicatur,
et ab obsidione Castri temperatur fuisse, si illius te-
nuta et gubernatio. apud aliquem ex Canonicis Gne-
snẽn. non apud suũ hostem preciputũ Derslaũ Castel-
lanũ Gnesnẽn consisteret Ea responsio Ducis e
acclerare. futuram Electiõm Archi Epalem et magis confor-
mem fore coegit Sedecima Aprilis Dobrogostius de Ko-
wydwor decretorũ doctor. Decanus Cracouiẽn et Cantor
Gnesnẽn genere nobilis de domo Natencz. concordibus
votis Canonicc electus, suo et capitulari Gnesnẽn no-
mine, Bronislaum Cancellariũ. Bogũslaũ Canonicos
Gnesnẽn. Sandiuogium de Casimierz Joannẽ de Garn-
kow Judicem Posnaniẽn. Castellanũ Naklẽn. Et os-
sepõm de Grodzisko ad Ducẽ Semouitum continuatẽ
obsidiõm destinat. quibus obsidiõm petentibus solui
destitutiõmqz Derslai Castellani Gnesnẽn pollicentib.
Semouitus dux morigerum se prabens. grauibus da-

mnis irrogatis de agro et obsidione abscessit. Derslaoqꝫ destituto, et familiaribus qui obsidiōm tollerauerant Ducentis marcis solariatis. Boguslaus Canonicus Gnesnēn possessiōm Castri accepit.

Ludouicus rex nullo pacto consentiens in Electiones Archiēpi et Posnanien Epāli, alios Papę Vrbano nominat & Archiēpum euntem Romā pro confirmatione Venecijs capi obtinet, qui Bodzantham in Archiēpum & Joannē Kropidlo in Posnanien Epum confirmat dimittitur.

Fauorem & consensū Lūdouici Hungarię & Polonię Regis, velut patroni pro Electionibus suis Dobrogostius Gnesnēn et Nicolaus Posnanien electi obtenturi. Joannem de Czarnkow Judicem Posnanien. N. Castellanū

Naklen̄, et Petrum de Zniena Canonicū Gnesnen̄, in Hungariam destinant, Ipsi res sumptus, et equos, Romā quo facilior electionū suarum subsequatur confirmatio personalr̄ profecturi expediunt. Sed Ludouicus Rex maligna suggestione preocupatus persuasūsq3, Dobrogostijs ad Gnesnen̄ Eccliam sibi et proli sue pernicio: sam fore. Quū Dobrogostius ipse eo respectū electiōm conformem sortitus est, vt Ludouici morte secuta Semouitum Ducem Masouie in Polonie regnū et promo: ueat & coronet. Nicolai vero Posnanien̄ electi Iuri suo aduersam Nuncijs præfatis ægre tertia die admissis, et parū benigne auditis respondet. Se omiphario pa: cto Electiones Dobrogostij & Nicolai impediturūm unde per se et per amicos in plerisq3 locis, quibus illos versus urbem transitū facere suspicatus est, ipsis laqueos et tendicula subministrat. De quo dū iter a: gendo Vratislauiam peruenissent, auisati, iter suum nihi: lominus qn̄to cautius possent matūrant. Et apud Ter: uisium in insidias incidunt. Duceq3 Venetorū pro Regis Ludouici complacentia, iubente captiuantur, altero tn̄ die Gnesnen̄ electo Dobrogostio cū suis familiaribus &

Viccarijs

viccarijs retento Nicolaus Electus Posnanien Vladislao
Oppolien & Vielunen qui nepotem suũ germanũ Boleslai Op:
polien Ducis filiũ Joamem, nondũ atatẽ debitã attingentẽ,
Jam tñ eiusdẽ Vladislai Ducis patrui sui intercessione, Iux:
positurã Sancti Martini Scepusien sortitũ Bononiali:
teris dantem operam, ad Posnanien Ecclesiam consequendã
Ludouici Regis faũore et consensũ impetrato promoue
bat agente, ne pro captiuitate ipsius quasi ab eo subnini:
strata, a fribus & cognatis suis hostilitate lacesserent.
et futura sui nepotis promotione. vetũ per impressiõ
factam carperetur. Ex captiuitate & aresto dimissus.
Romam ire pergit verum antecs illuc perũenisset, urba:
nus sextus propter Scisma ab eo deriuatũ principũm
faũores sibi quesiturus. Nuncijs Ludouici regis, quos
ob eam rem urbem destinant solicitantibus de Gnesnen
Ecclia Bodzantha de Szeligi Sandomirithe. genere No:
bili de domo, que lunam Cruce ornatã defert pro insigni
Szeligas se appellant. Et generali Cracouien procura:
tori De Posn vero prafato Joami qui Kropidlo cogno:
minatus est, filio Boleslai Ducis Oppolien. eo permotus
maxime qd Duces Oppolien pari quo et ipse glauca vest

aquilla in Campo celestino ũterentur pro insigni. No-
na Junij prouidet. Contemptis sed nec præstolatis vi-
ris optimis in regimen vacantiũ Eccliarũ legittime
accersitis. Vigore itaqꝫ prouisiõnis præfatę in grande
et euidens Dobrogostij et Nicolai electorum præiudiciũ,
et Bodzanta in Gnesnẽn & Joannes Kropidło Dux
in Posnaniẽn Eccłias successit Dobrogostius Electus
Gnesnẽn a Captiuitate et arresto integris rebus singu-
lis suis remanentibus, solutus, Poloniam in festo assũ-
ptiõnis Beatę Marię virginis reuersus ad Castrum
Vnicz primũ applicuit, ratus se illud cũ consensũ et fa-
uore Capitulari cõn Bodzantham. Cum quo de Jure
Eccłię Gnesnẽn certare intendebat. possessur. Sed
inde egredi iussus. Gnesnam venit. Et pro sumptib.
quos pro Jure Eccłię prosequendo fecerat ac pro
sui conseruatiõne sibi Castrũ Lowicz aut Kamiẽn
dari deposcens. In petitiõne sua auditus nõ est, Re-
spondente Capitulo largitiõm distributiõmqꝫ Ca-
stror Archiepalium nunqꝫ sibi licuisse. multoqꝫ
minus iã licere Bodzantha confirmato & promoto.

Castrum

Castr Vnieiow nepotes Joannis Archiepi prædicti occupant ex eoque sum̃a cũ diffi-cultate cedũnt.

Pertulit et aliud Ecclia Gnesnen mortuo Joanne Suchiwilk Archiepo suæ calamitat incomodũ. Nam Petrus & Nicolaus frẽs germani filij Cztani de Strzelcze, et Nepotes Joannis Archiepi germani quibus Capitulo ignorante Castrũm Vnieiow cõmiserat multis grauaminibus et spolijs, in bonis Ecclia-sticis patratis. Castri Vnieiow resignatiõm pro varijs terminis pollicitam facere detractarũt, propter qd a Joanne Archidiacono & Bronislao Canco admistratoribus sententijs interdicti fuerant irretiti. Quas cũ contumaciter contemnerent. Mittuntur ad Ludouicum Regem in Hungariã Broni-

slaus Cancellarius vnus ex administratoribus et Ioannes de Trang Archidiaconus Kruszuicien et redditiom Castri Vnieiow petituri et purgaturi suspiciom qua Capitulu Gnesnen false acusabatur. In fauorem Semouiti Masouie Ducis pro consequendo regno et perniciem Ludouici. et prolis suae exclusiom Dobrogostiu elegisse. Et quamuis Castrum Vnieiow reddi rex sub penis districtissimis iubebat non tn prius ab occupatoribus redditum est, donec Bodzantha possesiom Archiepiscopatus nactus, insolentiam eorum partim terrore, partim modestia perdomuit:-

Vacanti Ecclia Vratislauien per septenniu Venceslaus Epus

Lubucen praeficitur & eodem tpe ordinantur vt Consules Vratislauien electi no prius intrarent lares proprios manus qs in capli de tueda Ecclia prius pstarent Iuramentu:-

Vratislauien Eccliam et eius vacatiom Vrbanus Papa
Sextus, respiciens, et illius dispendia, qua ex septema-
li vacatione pertulerat auersurus Nuncijs Vratisla-
uien Capituli, enixius persona Venceslai Lubucen Epi,
filij Boleslai Ducis Legnicen offerentibus, et illa Eccliæ
Vratislauien pro Pontifice dari obsecrantibus præfa-
to Venceslao Epo Lubucen & Eccliæ Vratislauien
administraturi, de Eccliã Vratislauien prouidit, sub-
stituens in Lubucen Eccliam Adam de Kelcz Cano-
nicum Lubucen. Quam quidem prouisiom Venceslaus
Bohemiæ Rex qã se non petito neqs consentiente exi-
pedita fuerit, perosus pro ea rescindenda multiplices
conatus edidit Et ne Castrorũ & Ciuitatũ Eccliæ
Vratislauien sibi consignaretur possessio Prælatis
& Canonicis Vratislauien sub pœnis grauissimis
interdixit, plerisqs aũt Canonicis Vratislauien in sen-
tentiam Venceslai Bohemiæ Regis vltro cuntibus &
contra prouisiom Venceslai Epi pronocatione se tu-
entibus, a pfe tũ maiori & seniori pro legittimo Pon-
tifice habitus possessiom Castrorũ et Ciuitatũ Ec-
clesiæ Vratislauien, nec quicqs Rege interminante,

accepit. Serpente aũt partiũ studijs et extemporis diuturnitate fomentum accipiente huiusmodi discordia tandem sub iniquis conditionibus sedata est per quas et omnia damna Ecclię Vratislauiẽ per Venceslaũ Regem irrogata. et quinqs millia marcarũ Carolo pri suo. per Capitulũ Vratislauiẽ mutuatorum debitum remissa sunt. Et quantitas nouarũ pecuniarũ qũa iratũ placaret regem adiecta, Id tñ vnũ pro sui doloris leuimine retulit. Et eo se solatur, qd prædictis conditionibus sanctitũ est. vt Consules Vratislauiẽ de nouo creandi. Ex prætorij loco creatione celebrata. lares proprios non introeant. Nisi primũ Ecclię Vratislauiẽ adita. Corporale fundamentũ de deffendendis & manutenendis iuribus & libertatibus Ecclię, in manibus Canonicor. Corporale sacramentum præstituri.

Lithuania dux Gesti minus inter septẽ fi

lios partitur domina in-
ter quos Olherd et Keÿ-
stut simul sentieñ frẽ

Janomitha de Wilna expulso et Olgierdo oĩbus imperante fœdus inter se faciunt Juramentoqꝫ confirmant :-

Seditiõm et cladem apud Lithuanos et eorũ Principes, per plura tempora gliscentẽ, In annũ vero p̃sentẽ erumpentẽ p̃nti o-peri inserturus a rebus Polonorũ digressiõm facere cogore Principũqꝫ Lithuaniẹ quibus propiciatione diuina, Principibus Poloniẹ reprobatis, ob facino apud Polonos distinabatur. Imperiũ texere origim̃, quo rerꝫ gestarꝫ et gerendarꝫ intelligi clarius possit ordo & conditio. Erant Gedimino qui in Lithuanis longo tempore dominatione rapta et iusto Principe, apud quem stabulatus officio fungebatur, occiso, Imperiũ exercuerat, septem filij quibus p̃r dũ adhuc uiue-

ret Terras a Ruthenis abstractas et occupatas, diuisit Motwido siquidem natu maiori, consignauit, Kiermijow et Sloninij Narimuntho Pieńsk, Olgierdo Krewam. Cui Rex Russię de Witewsko, vnica q̃s relinquebath filia in matrimoniũ tradita Ducatus sui successiõm tradiderat. Geuunte Vilnam caput gent, et magni Ducatus successio apud illũ consisteret. Kieijstuto Trokij Coriantho Nowogrodek Septimus et vltimus Lubardus sortẽ int̃ frẽs nõ accepit, matrimoniũ filię vnicę Ducis Nadimirien̄ sortitũs. Cum qua illi Ducatus Leopolien̄ & Nadimirien̄ obueniebat. Inter p̃dictos aũt septem germanos Duces Olgierth & Kieijstuth vegetiora sortiti ingenia etiã strictiori se complexi sunt glutinio et charitate. Indignũq̃s rati parere Jauuntho, deijcere illũ ex Wilna & ducatu magno, diemq̃s quo destinata exequantur constituũnt. Serius aũt Olgierdo de Withewsko propter itineris longitudim̃ veniente Kieijstuth die qua inter eos conuenerat, cũ gentibus armatis Vilnã occupat parũq̃s abfuit, quin & Jauuntham Ducẽ nihil, hostile de Kieijsthuto suspicantẽ occupasset. Qui sub tumultus tempore

pore de Vilna exiliens. in syluasq3 et montes transmi:
grans, pedibus pra frigore rigescentibus, a persecuto:
ribus captus Vilnam relatus est. Qui sit itaq3 Kiey:
stuth in frs sui Olgierdi Ducis occursu nuciu, si:
gnificans se et Vilnam et Ducem Ianutá cepisse.
Qui Olgierdu in itinere apud Krewam offensu, cele:
rius euentu nuciato uenire Vilnam coegit. Quo ve:
niente quis coru ad presidendu in Ducatu magno co:
sistere debeat, aliquanto tempore uno alteri dese:
rente hórem Imperij certamen habitu est. Kiey:
stu Olgierdus iure cogebat victorię. Kieystutus
Jure refellebat ætatis. Tandem ea conclusio capta,
ut aliquibus districtibus int se partitis, Duce Ja:
uunthę quem eiecerant consignaretur. Zaslaw
cum suis pertinencijs. Olgierdus Vilnam et magnu
Ducatu obtinens. in singulos frés exerceret. Im:
perium si qua terrae obueniret occupatio ex æquo
int Olgierdu & Kieystuth partiretur. Et unus
alterius fide et iureiurah interposito, nó ambiret
nece aut dominia. Sed pro posse procuraret cómoda
& profectus. Sed gm id probe Sacramentu & fę:

dus seruatum sit. in sequentibus narrabimus. Neqꝫ enim inter Barbaros tuta et syncera possunt durare fœdera. Inter quos verus ignoratur Deũs. Nulla quoqꝫ fides viget nullum Sacrosanctũ Iuriurandũ nulla legittima religio.

Olgierdus dux duodecim filiis relictis moritur inter quos Iagiello maior natu in ducatũ succedit seruãte fœdus Kieijstuto qui sex filios habuit inter quos Vitoldus

charior cũ Iagiellone
vnũ erãt sed Iagiello
in consulto patruo so=
rorẽ suã Voidil oni rus ti=
co, sed pr̃i & sibi charo dat in vxorem cuius ope:
ra fœdus cum Magistro Prũssię Iagiello iniuit.
Quod Kieijstuth audiens Vilnam & Castr̃ cũ Ia:
giellone accepit & tandem mediante Vitoldo re:
conciliantur & ducatus apud Kieijstuth manet

In magnũ itaq; Lithuanię Ducatũ Olgierdus fanore
Dũcis Kieijstuthi euectũs, fœlix et insignis Princeps
Sed mũltiplici prole fœlicior censebatur. Erant namq;
illi duodecim filij ex eadem m̃re Ruthena, hęc erat Du:
cis Thiuerẽn filia suscepti, vc̃t Iagiello, Skirgiello
Suitrigiello Borish Coribunt Vigunt Corikal Mari:
munt Languin Lubard Andreas Buthaw oẽs adole:

spectabiles, quos genitrix eorum ad mores formabat
grecos, Ritum grecum illi instillans Dux vero Kiey:
stut sex filios ex vna coniuge generans, vc̃t Vitaw:
dum, Patrikig Thothwil Sigismundũ Woÿdat, et duobus
quidem ex his vc̃t Withawdo et Sigismundo Princi:
pari in Ducatũ Lithuanię contigit Thotwil in obsi:
dione Castri Vilnẽ ictus Bombarda occubuit. Vi:
thawdum qđ mores patrios formamq; et indolem sin:
gillatius expresserat, singulis anteponebat. Eadẽq;
Jagiellonis apud Olgierdum fuit sors et conditio, qui
quasi illum vnũ genuisset. Caeteris neglectis cha:
ritate plusq; patria eũ adamabat. Junxerant et ipsi
duo filij a p̃ribus suis amati societatẽ inter se, &
assiduo contubernio germanitatis se proseqeban:
tur amore, his quoq; duobus p̃rẽs. Olgierdus &
Kieÿstuth per mutuas conditiones suorũ soliorũ
successiõm destinabant. Absumitur interim Olgier:
dũs Amo domini Millesimo tricentesimo octuage:
simo primo, et Kieÿstuto seruante fidem Jagiello
p̃ri in magno Ducatũ succedit, quem Kieÿstutus pa:
truus sũus, eadem qua p̃rẽm suũ Olgierdũ solitus
erat

erat. coluit subiectione & reuerentia, frequentando eius solium et consilia et fidelr consulendo pro bene administrando suo regimine et Principatu. Sed purita: ti sue fidei, teterrimo premij genere respon sum est. Erat apud Ducem Olgierdum, vir quidam vocitatus Voydilo sortis rusticanane et obscure. Primu apud Olgierdum pistrinam, deinde cubicularij, postremo pin: cerne munus agens. Qui se adeo Olgierdo in officijs huiusmodi insinuauerat vt primus et maior inter oes suos haberetur. Nec Jagiellonis filij sui minor erga illu erat fauor et affectio. Qui prem officio et beni: uolentia victurus sororem suam germanam Mariam, qua expost Duci Danid nupserat. Kiejstutho Duce no consulto et affinitatem ipsa et increpante & abhor: rente, Matrimonia Woydiloni coniugit. Voydilo itags praefatus, suspectam habens Kiejstuti duci erga se fidem, prudentiam quogs & potentiam Kiejstutonis pernicios am sibi et sorti sue veritus, etia illu apud Ducem Jagiellom criminatur, & vehementissime ef: ficit tam odiosu gs suspectum. Woydilonis quogs persuasione et suggestu cu Magro & ordine Crucife:

rorum de Prussia Jagiello Magnus Dux Lithuaniæ post frequent conuentus clandestine habitos clandestinũ cõ patruũ suũ Kieystutom Ducem de Trokij. celebrat et inscribit fœdũs. De quo Dux Kieijstutus. per Sundestein Osterodẽn Comendatorẽ ex affinitate secũ iuncta, filiam enim Kieystuth Danutham in Barbaro susceptam vero fide Janussio Masouiæ Duci desponsatam, de sacro fonte leuauerat, auisatus, vocato filio Vithawdo quam ambigue fidei sit. quibus quoqz dolis et ingeniis laqueos illi parit Jagiello Dux Magnus Lithuaniæ cũ quo plusqz germane, Vitawdus versari et de singulis cõmunicari, consueuit, edicit. Quo suspitiom paternã et auisamento Osterodensis Comendatoris natã, pluribus argumentis extenuante, et asserente impossibile eius se conspirationis latere. quo cum assidũe versaretur mittitur, a Jagiellone Lithuanicus & Ruthenicũs cõn Plocẽn germanũ suũ Ducem Skirgiellonem detractãn suscipere, exercitus. In cuius solatiũ Magr Liuoniæ, cum suo exercitũ inuaturus fœderatos aduenit personalr. In vtroqz exercitũ Polocẽn affligente

Poloczen vehementer inopes consilij quid agerent an-
gustiabantur. Rursus Kicistutus Dux his ad se
perlatis Vitawdum filium prioribus querellis con-
uenit. Non est. (inquit) amplius cunctandū fili
nepos meus Jagiello, sorore sua nepote mea in sor-
didū & rusticanū matrimoniū tradita. Cum infestis-
simis hostibus nris. Cum quibus nos hactenus
assidua gessimus bella, fœdere per inscriptiones
iuncto Polocznen impugnat. Eaqs impugnatio fidem
auisamento ab Osterodeh Comendatore facto fa-
cit, insidias meo & tuo capiti fore a Jagiellone ne-
xas & comparatas uisi interea aliquid vobis per-
spicimus pecorū more illis inuolūimur. Sic fatus
suis se subsequi copijs iussis. Filio Vitawdo nec
quicqs disuadente et retrorsū in Drohiczin quod
tunc sui iuris fecerat abeunte, ad Vilnam agmine
silenti veniens, et Jagiellom Ducem & Castra Vil-
nen comprehendit, singulis aut in sua ditiom reda-
ctis, dum & inscriptionū fœdera, quibus Jagiello
cum Magro & ordine Crucigerorū con se alliga-
uerat deprehendisset. Vithawdo filio per celere

nuntium de his quæ egerat auisato et iuxta pr̃is Im:
perium in Vilno festine vno die spatiũ itineris de
Grodno vi etenim Vilnam emensus erat. veniente.
Dijs (inquit) filij quorum ope vita nr̃a ab impen:.
dente periculo seruata est. & hostis infestis Ja:
giello oppressus gratię agendę sunt Et qui fi:
deli & amice denunciationi, pluribus etiam ex pe:
rimentis comprobatę fidem prestare nolueras sal:
tem nunc visis his inscriptionibus. quibus per Ja:
giellonẽ cum hostibus ictum erat cõn nos fędũs.
(follebatq3 in altũ deprehensas fęderis lr̃as) cre:
de Tam in festo tñ hosti, omnis hõs a me neq3
enim illum uinxi neq3 thesaũros suos diripui.
Neq3 minimis de rebus ad illũ pertinentibus tu:
li, præstitũs est, præstabiturq3. Nam et si ip̃m
ex sede Magni hac Ducatus pello. magnitudo
periculi mihi et tibi comparati impellit. sortem tñ
suam paternam Vithewsko & Krewa. sibi reddo.
Exhilaratus Dux Jagiello de Ducis Witawdi ad:
uentũ. verebatur enim pro sua perfidia Kieijstũ:
tum Ducem patruũ suũ graue aliquid in se con:

sulturum. Iacinore perfidie vt cuius purgato, fi-
dum se nepotem, & in singulis prosperis & adver-
sis adiutorem Kieystutho Duci pollicitus fœderi
cum Cruciferis inito abdicat. Iureq; iurando fir-
mat, vno periurio subsequens polluturus. Recon-
ciliatione inita Iagiello Duce cũ fribus & singulis
fortunis pignoribusq; et mancipiis à Kieistuto dimis-
sis, Vilna excedens Duce Vitawdo eum conducente. In
Vitawsto se contulit. Et illic magno Ducatu Litua-
nię ablato mane cœpit. Mittit aũt ex templo Duce
Kieistuth duos nuncios ad exercitum Lithuanicũ
Poloczen obsidentem, alterũ ab obsessos obsessis quid
suffragium solutionis se in tempore latur pollicẽs,
obsidentibus vero vt soluta obsidione redeant denũ-
cians. Magno gaudio núcij excepti vtrisq; fuerat
solatio, parendoq; Lithuani Kieistutij iussionibus
Duce Skirgiello deserto Vilnam redeunt. Magr vero
Liuonię propter sui exercitus paucitatem, in obsi-
dione consistere nó ausus, sibi et suis consulens
Liuoniam reuertitur. Quem & Dux Skirgiello se-
qui compulsus apud Liuonitas aliquanto tempore

deguit sollicitus mente & spũ multaqꝫ in animo ta:
citus secum volũens, qualr̃ patruo suo Duci Kieij
stutho eiectionis suæ ex Vilna & Ducatu magno
Lithuaniẹ vicem redderet et tam vita quã Ducatũ
Castroqꝫ Vilnen̄ quocũqꝫ colore arte & occasione
nihil habens pensi exueret.

Dux Kieijsthuth dũ Nowogrodek obsi: det Voidilõmq; Iagiel: lonis gener̄ suspẽdit a Iagiellone et Vilna

& Trokij priuatur & reuocatus per filiũ
dum ad Samagetas vadit vxorem in Brze:
sczie reliquit Duci Janũssio Masouiẹ illam Co:
mendan̄ qui nacta oportunitate Drohiczin Miel:
nik & alia mũlta capit :-

Indicit deinde Dux Magnus Lithuanię Kieystuth expeditiõ, et tam Ruthenicis q3 Lithuanicis copiis coactis, vadit contra Szemiersky Nowogrodek et Ducem eius Koributh suę ditioni parere detractantẽ Voijdilone Ducis Jagiellonis genero, quem vnum suum praecipuũ hostem reputabat, in patibulum acto, Filio vero suo Vitawdo in Lithuania. Et Castris suę ditionis derelicto et quamuis Dux Jagiello in patrui sui Ducis Kieijstũth solatiũ cum gentibus in fribus suis se aduentur promiserat, violato tñ promisso dolos conceptos nectens hamilonem & primores Vilnen Ciues in partem suã preci-bus et promissis perlicit. Quorum Cathermis Vithawdo agente in Trokij Vilnen Castrũ primum obsessũ. Deinde Jagiellone ex Vithewsko cum omnibus fribus & exercitibus suis veniente sibi traditum est. quo in suã potestatẽ redacto ducit Jagiello copias contra Trokij. in cuius solatiũ Marshalcus cum forti Ruthenico exercitũ veniebat, Vithawdus itaq3, et a Lithuanico & à Ruthenico exercitu se in Trokij circumsessurum cognoscens Ducti

Kieystutho Nowogrodek obsidenti, hisq; apud Li-
traniam acciderant significatis de Troky cum
matre effugiens. In Grodno Castrum se recipit
Trocen aũt paucis diebũs obsidione tollerata, de-
dunt Castry Duci Jagielloni. Propere aũt Dux
Kieijstũtus deserta Nowogroden obsidione Lithua-
niam remeans, dum per Pruthenica auxilia, cogno-
scit potentiam Ducis Jagiellonis vehementer in-
valuisse & principatũ magnũ Lithuanię duobusq;
Castris præcipuis Vilno & Troki se priuatum esse
in Grodno perueniens versus Samagittiam excer-
citum nouum ex Samagettis collecturus. quo Jagiello-
ni resistat, ire pergit. Et Vitawdo in Grodno relicto.
Consortem suam in Brzesczie De Masouię Duce
Janussiõ genero suo confisus destinat, aũt si illuc
obsideretur, per Ducem Janussiũ obsidiõm solutu-
ram, aut si inde excederet, velut suã socrũ recol-
lecturum. Verum Janũssius Dux Masouię Vir
oculatus & industriũs, nequaq; temporis opportu-
nitatem negligendam ratũs, Militibus suis arma
induere iussis. Castra duo Drobiczin & Mielnik

in suam redigens dedcatibus se Ruthenis & Lithua-
nis potestatem præsidio valido et frequenti eis im-
posito Samasz Bielsko, Kamieniecz, & Brzesten di-
strictibus vastatis, Castrũ Brzesczie circũuallat,
subacturus illud, nisi socius sua presentia illic co-
gnita discessionem fecisset.

Kieijsthuth dux cum filio collecto exercitu versus Trokij uadũt dũ per mediũ Vitholdi

pacem Iagiello peteret data fide obtinet vt pr& fili-
us ad Castra eiũs venirent. Quos sub fide venien
comprehendit & Kieijstutũ necare iubet in car-
cere Witoldo ad id etiam destinato.

Comparato apud Samagittas Dux Kieijstuth exer-
citũ venit ad flumen Vilija. cuius filius Vithawdus
cum alijs copijs de sorte sui patrimonij in arma coact

duobus miliaribus vltra Kowno occurit. Junctis itaq3 copiis et in eodem loco amo superato versus Troky pergunt. et Castrũm Troky obsidione coartant. Jagiello aũt Dux hunc euentũ futurum ratus, & suos in armis tenuerat. Et ab vtroq3 Magro Prũssię & Linonię confęderatis suis. de ferendo subsidio certitudinem acceperat versus Troky obsessis laturus auxilia, Ruthenicas et Liuonicas copias de propinquo cognoscens, processit. Cuius dux Kięijstuth ab exploratoribus comperto aduentũ. soluta obsidione copias suorũ ordinatas decernere ęstuans educit. Vtroq3 itaq3 exercitu ad pugnam instructo, et ad iactum trium aut quatuor sagittarũ a se inuicem distante, Veniunt in Ducis Kięijstutij exercitũ Conducea-tores a Jagiellone missi, & Vitawdo Duce Conuento orant, vt sit inter Ducem Jagiellom & prẽm suũ Kięijstuth Ducem, pacis arbiter. paceq3 sub conditionibus ęquis. sua vnicuiq3 tribuentibus. composita, profluuio sanguis cęde mutua fundendi, mox secutura interciptat. Et Ducem Jagiellonem secuturus, ad confici-endam pacem huiusmodi accedat. Vitawdus vero prẽm

suum Ducem Kieijstutũ super his interim consulturus, respondit. Non se in exercitũ Jagiellonis aliteriturꝝ nisi Dux Skirgiello personalr̃ veniat. Et de tute veniendo et redeundo securitatem faciat. Qui cũ propere venisset fidemqꝫ fecisset. Patri Kieijstuto permittẽte. Dux Vitawdus ad Ducem Jagiellom̃, vtroqꝫ exercitũ agente inducias aduenit. Resumente aũt Dũce Jagiellone Caduceatorem orata, placuit Ducem Kieijstutom̃ ad tractatũ pacis tractari acciri Suadenteqꝫ Vithawdo Dux skirgiel. & suo & Jagiellonis Ducis germani sui nominibus functurus Duci Kieijstuto securitatem. ad Ducem Kieijstut pergit. A quo filioqꝫ suo Vithawdo Dux kieijstuth rogatus, data acceptaqꝫ fide. venire ad placitandum de pace consentit. Nullũqꝫ dolum in sermonibus huiusmodi latere ratus, parũ prouida vsus solertia, non relicto ad Castra sua Vitawdo filio, sed secũ vna venire iusso (neqꝫ enim altero ex eis ad Castra propria remanente, patrandi fraudem ausus Jagiello cępisset) de pace placitaturus. In Jagiellonis exercitum aduenit, vbi circũdante illos in Coronę modũ Jagiellonis, et Pruthenico exercitũ, se

in laqueum recidisse deprehendunt. Astruente aũt Jagiellone Duce, neqꝫ loci neqꝫ temporis qualitati de pace tractanda conuenire, redeundũqꝫ vilnã et illic de pace agendũ ab vtroqꝫ excercitu quasi signo dato discessum est. Verum quũ ad Vilnã Duce Kieÿstuto et filiò suo Vitawdo resistere non ausis ventũ esset, Duce Vitawdo sub custodia Vilnę reseruato. Dux Kieÿstuth ferreis Cathenis vinctus Krewamqꝫ dũctũs, ad fundũ turris obscure & sordidę proicitur vinculatus. Quinta demqꝫ nocte à proxa Ducis Jagiellonis pincerna. Item frẽ suo Bilgenij. Itẽ Mostew. Getcza: nin, Krewlanin, Kuczuk, Lissicza. qui Zilũte focum vt lucernas accedentis gerebat officiũ. Caterosqꝫ quibus id munus à Jagiellone imperatũ erat, indigna se perimi iure gentiũ et fœdere violato, vociferantẽ cęde iugulatur. & fõnus suũ a Duce Skiergiellone in Vilnã relatum ritti veteri additis armis, equis vestimentis canibus potioribus et charioribus crematũ ẽ. Pro liberatione aũt Vithawdi non solum Lithuanię Duces & Boijari. Sed et Magr Duces Prũssię interceden non fuere auditi, qm Jagiello Dũx, eidem soli cui & prẽm illum

illum addicē destinabat subtilitatem ingenij sui sibi & germanis suis suspectam habens. Ita Princeps Kieij: sthuth, præter fidem egregiūs dira morte absūptus est, a proprijs & consanguineis quem exteri & alige: ne seruare communi conatū satagebant. Pr̄ hic Vi: tawdi erat, quia sicut cęteri filij à pr̄ibus Ita hic qui tale lumen progenuit a filio nominandus est. Inter omnes Gedimini Ducis filios magis prudens, magisq; industrius. Et qd̄ illū plurimū honestabat, Ciuilis et humanūs & verax in sermone.

Cum Vitholdus in cu: stodia seruaretur fa: mãq; de nece futura esset vxor qua ad e: um cū alia fęmina intrabat fęmine habitū indui iussit ipsa in locū eius remanēte, q ad Ducē Janussiū Masouię prius, deinde ad Magr̄m Prussię fugit, à quo benigne su:

sceptus Samagetas fidissimo comperit. Quem vxor per Iagiellom̄ dimissa secuta est.

2.2.2.

Kieijstutho Duce crudeli nece consūpto, Iagiello Dux in eos quos per sūspitiom̄ habuit mortis Voijdilonis chari sui familiaris et generi fuisse auctores, seuire cępit, et duos quidem, quos extinctionis eius magis conscios credidit, vcs̄t Vidimūth patruum germanū relictę Kieijstutij et matris Vithawdij, alterum Butrin nepotem germanū neci Voijdilonis parentando, rotis distraxit. Cæteros capite damnauit Ducem vero Vitawdū sua cū cōiuge Anna in Krewam sub honesta arcta, tn̄ obseruandū custodia transmisit. vbi Duce Vitawdo in Camera priuata frequenti custodū numero septa, cōsistente nec limen egredi auso Consorti suę Ducissæ Annę cū duabus fæminis ad maritū pro nocte, ingrediendi, et de mane egrediendi facta fuit potestas. Rumore itaqz comuni, qui in populo personuerat. Maritum suū Ducē Vitawdū eandem necis sortem qua & prēm subiturum permota suadet Duci

ci Vitawdo experiri fortunam, et vnius fęminę quę se:
cum ingrediebatur et egrediebatur in duto habitū, ma:
turare fugam. Consilio vxorino probato, quod suase:
rat exequitur et fęminam se ex habitū simulans.
Camera dūcissa Anna altera ex fęminis in Cubilli
quę Ducem Vitawdū reprensentaret dimissa. egreditur;
ac nocte in sequenti per funem se ex Castro dimittēs,
ad maritum sororis suę Janūssium Masouię Ducē
primū peruenit a quo recollectus, et iuxta assertiōm
nonnullorum lotus baptismate, Cunradiq; nō sorti:
tus, possessione insuper aliquarū villarū donatus,
consistere illic, ne a Duce Jagiellone opprimeretur,
parum ausūs, in Prussiam Magro Prussię Cūrado
eum colligente transijt. Quem omnis Baronū, in sor:
te sui patrimonij consistentiū turba cū familijs &
mancipijs. Necnon et Anna coniuge sua. Quam
Jagiello Dux fuga Vitawdi cognitam liberā esse ius:
serat in Prussiā miro affectionis more secuta est,
arguebatur aūt a Magro Prussię & Comendatorib.
suis, qd nō tempore fæliciori dū Castrū Vilnēn cū
hominibus & terris Lithuanicis sui Juris suris q;

dominijs forent, ad eos diuertisset. benigne deinde et fauorose tractatum. bene de se & ordine suo sperare. Vitawdum et omnes suos sequaces iussit pollicens se illū in solio magni Ducatus Lithuanię locatum. Duce Vitawdo vicissitudinarię astipulante qđ pro. bēfitio & auxilio sibi impenso & impendere uellet, grām ordini perpetuo referre. & illi seruiendo cum suis omnibus subiectus & auxiliator fore, clandestino deinde accessū, non credentibus Samagittis ipm in Prussiam accessisse. Samagittas personalr accedens, ipsos sibi conciliat et pollicentibus Samagittis se pro illo cōn Jagiellom suas nauare operas. et se sibi in omni casū fidelr auxiliaturos & suo in singulis parituros, imperiò. Quibus etiam quo fidiòres essent Magr Prussię Arma, equos, & vestes donat. Ea aūt recollectio & grā tunc Vithawdo per grām & ordim sub tempore & articulo necessitatis exhibita. Adeo mentē Vitawdi devinxerat. suoqz insederat animo. vt ad diem mortis suę fauorem mio prosecutus, ad deletiom illius nō posset indūci.

Ludouicus Rex Si-
gismũdo Marchioni
Brandeburgẽn filia Ma-
ria nupta illum in Polo-
nix regẽ creat. Cui Po-
loni Omagiũ pstant, et
veniens in poloniã cũ
Hungarico exercitu Castra Barthosij de
Odalanov expugnat. Et dũ Masouiã vastaret
Ludouicus moritur, ipseqs in Posnaniã vadens do-
marathũ de Capitaneatũ Poloniæ eicere nollet, no
bilitatem irritat cõ se:-

Ad Polonorũ res à quibus disgressum fecerã
redeundo. Ludouicus Hũgariæ et Poloniæ Rex, sẽ-

sim se considerans, à viribus destitui de duorũ regnorũ
duarumq; filiarum statibus prouisurus. Sigismundũ
Marchiõm Brandeburgẽn, filium Caroli olim Impera:
toris Romanorum et Bohemorum regis ex sẽda v:
xore Elisabeth Boguslai Ducis Stolpẽn filia su:
sceptum in generum legit Eiq; quartũdecimum An:
num tunc agenti, filiam suam natu maiorem regnum
Poloniẽ pro dote consignans locat. indicto deinde
pro die Sancti Iacobi, in Zolio als Zwolen Oppido in
Hungariam prope Krzemienicsam Polonis Conuentũ,
Prælatos et Barones Poloniẽ qui illic aduenerant
ad suscipiendũm Marchiõm Sigismundũ Brande:
burgẽn in regem. et ad prẽstandũ illi Omagium et
fidelitatis iuramenta impellit. Quibus Ludouici
Regis iussa in singulis exequentibus ad recipien:
dum possessiõm regni Poloniæ, Castrorumq; rega:
lium, ad rescindendum plerasq; in Poloniẽ regno in:
solentias et cõmotiones præfatum Sigismũdum
Marchiõm Ludouicus Rex cũ copijs Hungaric,
et sub Bodzanthẽ Archiẽpi Gnesnẽn Sandiuo:
gij de Subino Cracouiẽn et Domarathi Maioris

Polonię Capitaneorum tũtela et conductu, destinat. Qui Poloniam Militarium caternis illi occurentibũs in; gressus. Castrum et oppidũ Kosmin. Item duo fortalicia Kabissiczse et Kosminiecs quæ ditionis heredi; tarię Barthossij Capitanci in Odalanow erant, in vltionem earũ factionũ quas patrauerat, breui expugnat. Castrum vero Odalanow Barthossio pacta secũ inita non seruante, circũsidet. Sed cũ illius expugnatio difficilior censeretur; nouis pactis de Castro dedendo firmatis, et certa pecunię quantitate ad quam villarũ Castro pertinentiũ astimatio perducta est, promissa, post grandia damna vtrobiqs in Eccliam bonis irrogata. Sigismũdus Marchio Polonicas & Hungaricas copias in Masouiam. Ita enim soceri iussione doctus erat, traducens. Ducatũ tantũmodo Semouiti pstare Ludouico vt Polonię regi Omagium & obedientiam detractanti. Janus sius enim alter Masouię Dux dudũ in ditiõm regiam concesserat, vastare spoliis & incendijs cepit. Interim vero Ludouicus Hungarię & Polonię Rex, apud Oppidũ Hungarię Ternam interceptus xiiii

Septembris moritur. Ad Albamgs regalem relatus. In capella ab eo dotata sepelitur. Quũ apud Polonos annis duodecim non sine Polonorũ grauamine pernicie & assidua seditiõm & inuasiõm Ciuilium sensim inualescentium, quas morbo et seuio vel grauatus oppri: mere et extinguere neglexit, vexatione apud Hũga: ros annis xL imperasset. Cuius excessũ Sigismundus Marchio per festinũ nũntium sibi denũciato et ipse de agro Masouitico excedit. Versusgs Posnaniam i: re pergit, à Posnanien aũt Ciuibus honore congruo su: sceptus, fidelitatis iuramenta exegit. Quo illic age: te omim ferè Baronũ & Militarium Maioris Polo: nię per Legatos impetitur prece, vt Domarathum de Pirscho eis multipliciter grauem & molestum a Maio: ris Polonię Capitaneatũ destituat, pronam eorũ dũmo apud regnũ Polonię personalr velit residere (cum ab: sentia regia multipbariis regnũ Polonię cladibus et ca: lamitatibus afflixerit) subiectiõm & obedientiam babiturũs. Quo destitutiõm Domarathy clara respõ: sione abnuente, oim Maioris Polonię Baronũ & Mi: litarium quę ad illũ confluxerat caterna ex Posna:

nia animis irritatis discedit.

Hungaria qui multa Castra Russiæ tẽbat audita morte regis o-

mnia Duci Lubardo vendunt & ad Húgariá re-

deunt.

Sub eodem tempore parum prospera Poloni vsi fortuna ingens dispendium sui Reipub. excipiũnt. Hungarorum enim Milites quibus Ludouicus Rex Castra Russię insigniora, a Casimiro Poloniæ Rege, Polonorũ sanguine expugnata quęsitaq3 Poloniśq3 destitutis. Russię terras a Poloniæ Regno seque-straturus & Hungariæ regno adiecturus tenenda comiserat Morte Ludouici Regis comperta, Ca-stra quę possidebant vcst Krzemieniecz, Olesko Hro-dto, Lopatin Szmiathin Duci Lubardo tunc Castry Luszko obtinenti produnt Magnaq3 auri & argen-ti quantitate abeo corrũpti. Castra Regni Poloniæ

fidei eorũ comissa venũdant. Et Castris prefatis ex:
cedẽn, turpi lucro subfacinati Hungariam repetunt.
Non tullit aũt Elisabet Regina Ludouici relicta,
impune hanc perfidiam eorũ, sed plerosq; eorũ aut
in carceres coniecit, aut capite mulctauit, bonaq;
eorũ hereditates, et qualislibet possessiones aplica:
uit fisco regio, et tam ipsis q̃s vniuerse stirpi eorũ
notam perpetue infamie

Sigismundus Gnesnã veniens dũ iterũ de ammouendo Domaratho rogatus nobilitati negaret dietã nobiles Polonie faciunt & decernunt Heduigim maritandã illiq; parere oẽs. Qd Crac nobilitati significant qui etiam Vislicie dietã indicũt Archiepõ & Domarato contrarijs.

Sigismundus Brandeburgen Marchio ex Posnania e:
gressus. In die beati Venceslai Gnesna veniens a Bo:
dsantha Gnesnen Archiepo. qui diebus octo ante Ar:
chiepatus nactus fuerat possessiom. et vniuerso clero
et populo processionis honore susceptus est. Exequiis
aut pro Ludouico Rege magnifico sumptu solemniqz
rittu in Gnesnen ecclia vltima die septemb. celebratis,
Cracouiam diuertit Cui apud Brzesczie agenti nonul:
li Baronu & militariu Maioris Polonie, priore repe:
tunt petitiom Et Domaratu a Maioris Polonie Capi:
taneatu regimen amoueri deposcut. Sed cu ex Consi:
lio prauo iuuenili et paru digesto, se id nullo pacto,
adiectis insuper quibusda comunicationibus, si Po:
loni suu imperiu abnuerent respondisset. Apud Mi:
loslauia habito conuentu oim animis ab eo alienat,
mittuntur ad Crac Prælatos & Barones Nucij, qui
communem apud Radomskie oppidu agi conuentiom
pro die S. Catherine, ad prouidendu de statu regni
Polonie persuadeant. Quo impetrato & frequenti
Prælatorum & Baronu numero pro die constituto ve:
niente et si magne parti Prælatorum et Baronu ad re:

gendū Polonię Regnū. Semouitus aptior quā Marchio Sigismundus, iuncta illi altera Ludouici Regis filia Heduigis videretur post varias tñ altercationes & tractatus, ea conclusio capta est. vt rempub. regni Polonię & eius statū, vniuersi aqua & conformi fide mutuisqs. consilijs, auxilijs, et periculis promoueat. et iuxta pactorū & iuramentorū suoꝝ ordinem, alteri exc filiabus Ludouici Regis praestent omagiū. Principem prudentem, et qui verisimilr in Polonię regno continuam & personalem facturus foret residentiā alteri exc filiabus Ludouici iungendū pro Rege indubitato habituri. Cum aūt huiuscemodi conclūsio Sigismundi Marchionis exclusiōm a Polonię regno clandestina dispositione includeret. Bodzanta Archiepus Gnesnen & Domarath Castellanus Posnanien & Maioris Polonię Capitaneus, se illi assensuros Magno opere abnuebant, asserentes se Marchioni Sigismūdo et fidem fecisse & Castroꝝ quę per Domarathū tenebantur deditiōm facere spopondisset. Ipsis tñ necquicqs recusantibus. Conclusio prafata et scripto et sigillorꝝ appensione ro-

borata est. Et nuncij ad dietá Vislicien a Crac' & Sandomirien Militibus pro die Sancti Nicolai tenendá, pro conclusionis præfatę maiori firmitate, transmissi.

Vicesima prima Septembris Bolcslaus tertius Oppolien Dux, in Strzelcze moritur & in Monasterio frum minorum apud Opolliam tumulatur. Quem Henricus Dux Falczembergen in superiori Glogouię Eccliá sepultus & quarta decima eiusdem Mensis absuptus prœcesserat.

Sanctam mortuo Ludouico Rege Vislicien Elisabeth regina nuncios mittit rogans ne

quicqs de Rege certi concludant nisi altera filia nupta qđ libens nobilitas facit & Sigismundus prohibitus Crac' ingredi, ad Hungariá reuertitur

Sancti Nicolai lucescente die, Magnus Vislicię Conuentus Baronū et Militariū haberi ceptus est. Cui cum Sigismūdus Marchio obedientiam et fidelitatis iuramentū pro se, a Crac et Sandomirien Militibus petiturus. Cū Bodzantha Gnesnen Archiepiscopo, et Domaratho Castellano Posnanien Maioris Polonię Capitaneo interessent, duo Epi vcēt Stephanus Agrien et Ioannes Canadien. Totidem Hungarię Barones ab Elisabeth Hungarię regina Ludouici relicta destinati venerunt, qui obtenta audientia. Iugentibus primū nominē p̄fatę reginę Elisabeth et filiarū eius Prælatis et Baronibus Polonię, qđ erga se et filias suas gessissent intemeratam fidem, actijs gratijs, ad extremū præcati sūt: Ne cui alteri. Sed nec Sigismūdo Marchioni fidē, et subiectiōm prestent, donec per eā de vtraq; filia certior ordinatio subsecuta fuerit. Gratis et æqs auribus legatio eiusmodi audita est. Proceribūs Polonię, Sigismundo Marchioni qđ in Bohemos propensioris esset quā Polonos fauoris, expelli illos cibum sūpturus ex aula patiebatur. Sed

et præpositūram Iwierzinen Naukiero Polono, pro quo primores Polonię Barones stūdiose intercedebant neglecto, Bohemo contulerat, quā maxime infensis. Quapropter conclusiōm apud Radomskie habitam frequenti et conformi approbatione ratū esse, hij qui Vislicię conuenerant iubent et decernūnt. Cui et Archiepūs Gnesnen Bodzantha, & Capitaneus Maioris Polonię Domarathus per expressum assentire coacti sunt. Offerebat et tūnc Domarathus Maioris Polonię Capitaneūs Militarib9 Maioris Polonię, ipm & actiones suas vehementer carpentibus legittimam iustificatiōm. Sed à nūcijs militarium Maioris Polonię accepit responsiōm: neqs licere neqs conuenire alr iustificatiōm eius accipere. Nisi postqs a Capitaneatū ammotus fuerit. vel se ipso abdicauerit. Ex Vislicien dieta. Sigismūdus Marchio licet Cracouiā venire maximo estuauerit desiderio. Boleslao de Kurozwonkij Castellano Crac disuadente ne pro rescindenda conclūsiōe in Radomskie & Vislicię firmata, nouaret operā, admissus non est. Sed Vislic apud Wawrzinczicze

superatã in Niepolomicze, exinde vero Bochniam Novam Sandecz deductus, et sũptũ publico procuratus in Hungariã rediit. Monebant enim callidi et perspicacis ingenij virũ. Dobeslaũ de Kurozwanki Castellanũ Crac. tunc & arci Cracouiẽ et sũme rerũ apud Polonos velut maior dominus presidebat, plures respectũs. Is tñ qs maxime. Ne Sigismundus Marchio Cracouiam ingressus simulata infirmitatis causa, moram mansionis sue in longum extraberet. hac sub illo tempore gentibus imissis arcem et vrbem occuparet, Polonorũqs animos donis largitionibus & promissionibus commperet.

Barthosius de Kosmin ad ducẽ Semouitum Masouix accedens illũ ad occupandum rẽ

gnũ hortatur et genti-
bus acceptis Castrũ
Calissien̄ frustra acci-
pere tentans kozminie cz
suum recuperat & Thomassium de Ostrowaczno obsi-
dens Domaratũ Capitaneum adherebat deserere co
egit.

Consulturus rebus suis Barthosius Miles de Kozmin
Tenũtarius in Odalanow Semouitum Masouię Ducem, ad
consequendũ Polonię regnũ vehementi ardore affe-
ctum, adit. Seqz in illius ditiom̄ et obsequia Jureiurãdo.
Cum Castro Odalanow mancipat Castris insuper
clandestinis in eo percussis, ex Masouia cũ gentibꝰ
Semouiti Ducis Masouię, in suũ & eorum qui pro Duce
Semouito acturus erat, solatiũ destinatis reuersus
in Vigilia Beati Thomę Ap̄li Castr̄ Calissien̄ pro se
& Duce Semouito Masouię vniuerso conatũ tentat

intercipere. Iam nonnullis ex sui Castri menia conscen:
dere, vigilibus soporatis adnitentibus vnus suorꝫ por:
tam versus Molendinũ sittã celebrauerat admotaqꝫ
terra ad loca foraminata, excutere largius foramen
regressum eorũ capax parabat, occasu lunę, quę pro
ea vice pernox lucebat. Barthossio quo facilius Ca:
stri proueniret interceptio p̄stolante. Sonitus interim
sarrę ad pistoris Castri panes coquere lignaqꝫ pro
clibano scindere consurgentis, peruenit aures. Qui
anhelitu temperato ad portã quę sarrabatur perue:
niens periculo deprehenso, securi quã gestabat sar:
ram adeo lente, vt etiam is qui sarrabat non sentiret,
fecit recuruam miranti sarrateri & quid nam sarrę
accideret socijs ip̄m opus maturare cũ prope aurora
essent instigantibũs. quęrenti pistor. his qui in Ca:
stro erant celerrime excitatis. in quo periculo ver:
sentur denũciant. Qui clamore sublato, saxis &
tormentis superne proiectis. Barthossiũ & suos a
Castro dispellunt. fugientemqꝫ suis omnibus integris
veriti insidias. non insequũtur. Qui sequenti die Ca:
stri Calissien̄ interceptione fraudatus, ad Kōzminiecz

fortaliciũ suũ pauloante a Sigismũdo Marchione Brã:
deburgen̄ expugnatum applicans, illud intercipit &
conquirit. exinde monens & Kothecz perueniens. domũ
a Casimiro Polonię rege cocto illic laterę ędificatũ,
ponteqz superfluuiũ Proszna tumultuario opere constru:
cto, ad Castrũ & oppidũ Koszmin suũ a Sigismũdo
Marchione conquisitũ venit. Sed a gentibus Doma:
rathij Capitanei Maioris Polonię quas pro illiũs
pręsidio locauerat, fęde repulsus ad fortaliciũ Mi:
chaelis Thomassij de Ostrowaczno quod Parsk ap:
pellatur diuertit. In cuius oppugnatione octo diebus
immoratus Michaelem Thomassij conquisitiom̄ for:
talicij sui expauescentẽ Domarathum Capitaneũ
Maioris Polonię cũ quo sentiebat deserere, & Baro:
nibus ac Militaribus Maioris Polonię contra illũ
adhęsiom̄ polliceri coegit obsidiomqz soluit.

Octaua Calendas Julij Venricus Kniprode Prus:
się Magr̄ moritur vnũ & triginta annos in Magiste:
rio exigens. Cui Conradus Czolnen̄ de Rottenstein
succedit.

Nona die Augusti Vladislaus Oppollien̄ Dux &

tunc Vielunen Ostrzechzouien & Dobrzinen Dux, de
Ecclia parrochiali Sancte Marię in antiqua Czan:
stochowa sibi propinquo de consensu Joannis Epi
Cracouien & Henrici Bijel de Brzezno Cracouien
et Gnesnen Canonici, de familia Ostoija, Plebani in
antiqua Czanstochowa, sponte illi renuciatis fundat
Monasteriu frum heremitaru ordinis Sancti Pauli pri
heremite, sub regula beati Augustini. Cui Monasterio
Dux præfatus pro dote assignat & donauit, donatione
perpetua villas, antiqua Czanstochowa & Krowo:
drza cu fabrica ferrificij, Molendino et prædio eidem
adiacentibus. Item decimas pecuniales Theloneor in
Oppiddis Ostrzechow et Czanstochowa. Ite decimas
frumentales in villis Gaienczicze Dworzisszewicze
Dupicze, Kruplin, & antiqua Brzeznicza, subtenuta Ca:
stri Brzeznicza consistentibus. Item decimas frume:
toru et braseor de Molendinis constructis & constru:
endis Oppidoru Czanstochowa & Zarij. Item decimas
mellis, villar Przemilowicze, Przewodzistowicze, Bor:
kowniki, Nadalicze, Kostanczin Biskupicze, in distri:
ctu Olstinen, Bobrowniki & Kamien, in districtu Vie:

lunen libertando bona Monasterij prædicti ab omnibus
oneribus tributis & Dacijs ordinarijs & extra vniuer:
sis ordinarijs Dux aut ipse Vladislaus Oppolien. Du:
catus prefatus siue terras Regni Polonie vcst Vie:
lunen Dobrzinen Ostrzeszouien. Item & Castra Ol:
stin Krzepicze & Bobolicze in Terra Cracouien
consistentia ex donatione sibi perpetua per Ludoui:
cum Polonie & Hungarie regem facta consecutus
fuerat, in remcompensa et vicissitudinem terrarum
Russie vcst Leopolien Przemyslien & Halicien
et Podolie ab eo resignatarum, quas sibi idem Ludoui:
cus, vt et tanqz Polonie Rex, etiam perpetue dona:
uerat, intelligens donatiom ipsa terrarum propter e:
normem lesionem regni Polonie sibi no posse fore diu:
turnam. Ludouico etiam rege instante, qui donatio:
nem ipsam vel potius alienatiom & Regni Polonie
mutilatiom conscientia illu remordente ferre non po:
tuit.

Ex rumore quodã de Domarato Poloni moti exercitũ colligunt illiq; Vincentiũ de La-

pa Palatinũ Posnanien praficiunt. Qui oppido Pisdri Capto Castr Calissien obsidet bona Eccliar dilapidans:-

Baronũ & Militarium Maioris Polonię in Domarathũ de Pirzchno genere Grimalithã Capitaneũ Maioris Polonię tam furorem quã liuorem dudũ mutua animor irritatione agitatũ, et qui facili poterat interpositiõe si quis affugisset mediator opprimi. Vulgaris fama mendaxũc incertũ aut vera, qua perhibebatur Domarathum prefatum in animũ suũ induxisse, qd ad se vlciscendum rescindendũqz ignominiã, qua Baroncs & Militares illi de cetero vt Capitaneo vetuerant districtissimo edicto, sub capitis & bonorũ muleta pa-

rendum esse Bohemos Saxones. Cassubitas. induceret
et per suá et eorú potentiam Barones et Militares Ma:
ioris Polonię ex eor Curijs et laribus traheret opprime:
ret. probrisq3 vinculis spolijs et quolibet grauaminú ge:
re afficeret. et suę parere cogeret ditioni. In altiorem
indignationis & odij flammam accedens. Iugens & de:
testandú bellú Ciuile quod & cędes mutuę et agrorú
tectorúq3. plusq3 hostilis vastatio. direptio Oppidor
stragesq3 acerbę secute sunt exciuit. Barones si qui:
dem & Militares Polonię. Ne ea quę in capita sua
comperata a Domaratho senserant pati cogerentur,
Duce Vincentio de Kampa Palatino Posnanien arma
sumút, & Bartossio de Kozmin cú Masouitar gen:
te eorum adiuuante factiom, die Dominico infra octa:
uas Epiphanię Oppidú & Castr Pisdri primú expu:
gnare adorti. Quatuor diebus ad illius expugnatiom
intendunt. quarto demú die dedentibus se Ciuibus,
pactis ne quid hostile paterentur, et inuitis his qui
in arce erant, portas aperientibus, arcis quoq3 expu:
gnatio fieri cepta est. Quá tádem die tertio propter
victualium & presertim aquę inopiam Milites Do:

.maratbi cũ singulis equis, armis & rebus abire salui permissi dedunt. Quibus in suã ditiõm redactis, presidio arcis imposito. Vincentius de Campa Palatinus Posnanien excercitũ versus Kalisz xx Januarij traduxit. Sandiwogio Swidwa Castellano Kaklen cũ certis copijs, ad Posnanien ciuitatis custodiam & defensiõm, ne quid hostile ex Castro in quo presidiũ Domaratbij erat pateretur, destinato. Jam siquidem Posnanien Ciuitas & cetere missis versũs Pisdri ad Vincentinũ Palatinũ et excercitũ nuncijs, se in eorũm potestate pollicebantur futuras. Quod Domaratus Capitaneus intelligens. Ciuiũ Posnanien precibus & instancijs expugnatũs, vt Ciuitate abiret. Castrũ Posnanien. et illius presidiũ Przedpelkonis de Staszewo Castellani Miedzirziczen Castrũ vero Calissien se in Joannis de Jawkoszinij Castellani Lancicien fidem, discessurus gentesq3 auxiliares cõn Vincentiũ Palatinũ Posnanien et eius excercitũ conquisiturus, comisit. applicanti aũt Vincentio Palatino Posnanien et eius excercitũ ad Calisz Ciuitas Calissien illico dedita est. arx vero presidio Militũ animose illã defendente resistens

resistens obsessa. Cuius obsidione durante, Cunradus Dux Olesnicen laturus Domaratho solatia a Derslao de Giwno Castellano Gnesnen frē Domarathij. amplis Ivanis promissis illectus, quasi Castr̄ Calissien in suam redactūs ditiō aduenit. Verum oēs aditus Castri uidens obstrūctos et occūpatos esse. A Vincentio Palatino Posnanien qđ se Domaratho cōmuni eorū hosti iunxisset, graui reprehensione arguitus copias cū quibus Castrū Calissien possessurus venerat, in Derslaum de Gijwno maledicta spargens in propria reduxit. Vincentius vero Palatinūs et suus exercitus obsidere tantūmodo nō expugnare arcem contenti singulas Eccliar̄ et Monasterior̄ villas in Calissien circuitu consistentiū, iuxta ac si hostis assidua populatione et direptione vastabāt. Miserāq3 Maioris Poloniē regio quę per amos xl sub dominatū Casimiri regis, in optima pace constiterat innouatis antiq3 seditionis cladibus à domesticis lacerabatur Non ex iusta aliqua quę nusq3 suberat causa, sed ex inuidia, ira, et falso rumore.

Sandivogius

Sandiwogius Swi"
dwa Villas Eccliæ Po"
snanien. Domarathij
comburit. Idē q3 Doma"

rathus Sandiwogio facit cū suis mīlitaq3 in Polonia maiori mala cōmissa sunt.

Eadem quoq3 apud Posnaniā belli Ciuilis erat facies et fortuna. Sandiuogius etenim Swidua Castellanus Kaliē cum parte copiarū et a Vincentio Palatino Posnanien atributa Posnaniā ingressus, stubam ligneā magnę quantitatis subter Castrum sittam in suā potestatē redigit. Millitesq3 in ea, ne ex Castro in Ciues irruptio fieret, ponit, vna quoq3 ea re quasi per illam expugnatio Castri segui posset. et quę per Milites existentes in Castri presidio, quibus per portā versūs Campestria sittam, singula inferebantur victualia

ludibrio habita est, prouisa, ad vastandũ villas Ec:
clesię Posnanien̄ hostilibus armis se conuertit. Actus
deinde pudore & a Posnanien̄ Ciuibus, qd̄ proprios
nō aduersarios vastatum iri sineret, correptus.
Duas tantũmodo villas Domarathij Capitanei Pirz:
chno vcz̄t & Kromolicze et paucas quasdã alias
sibi adherentiũ inuasit diripuitqz Domarathus aũt
Capitaneus cũ suis ad irroganda aduersarijs dam̄a,
et spolia pręcipua cura intentus ipse ex Castris &
fortalicijs Miedzichoth Volopi, Miedzirzecz, Sbansino,
Kieplow, Grzimała vero de Oleśnicza Kostrzinen̄, An:
dreas de Swierzadowo Cuiauien̄ Castellani Virzbięn:
tha de Smogolecz, & Theodorus de Margomino fr̄es
sui & consanguinei, ex Castro Nakiel quod in eorũ
ditiom̄ Domarath Capitaneus comendauerat. Item p̄si:
dia reliqua ex Castro Labyszino Alberti Palatini Cuia:
uien̄ omnem oram circa Gnesnã, Klocsko, Swanowo,
Zueijnam, Bistowo Vronkij, Szamotuli, Buk consistẽ:
tem, assiduis & crudelibus, spolijs, rapinisqz, Capti:
uando viros, matronas vero ingenuas & aggrestes
eorũ exuendo decorũ & induuijs, omnem deniqz aũ:

ferendo domorum supellectilem, nulli deferendo cōditioni imāniter vastabant. Miserabilis erat et calamitosa Vniuersæ regionis Maioris Poloniæ, pro ea tempestate conditio si quis enim cū Vincentio Palatino Posnanien. et Baronibus et Militaribus, cōn Domarathū Capitaneū non sentiret, hostis patriæ indicatus est, et hæreditas sua veniebat confiscanda. Sentiens vero cū Vincentio Palatino Posnanien. Domaratho et suis graui per spolia pressus aut captus incōmodo deperibat, et mercatorū sub tā infausto bello conquieuerat negociatio, quibusdā eorū circa villā Vosznikij nona Februarij occisis spoliatisqs, quibusdā circa Poniecz, ab his qui in Labiszinen et Kleczen præsidijs consisterant, vehementer lacessitis. Qui freti multitudine necatis aliquot inuasoribūs, reliquis præterritis, impendens periculū propūlerant.

Domaratus Maioris Poloniæ Capitaneus

colligit cõ Vincentiũ
Palatinũ ex varijs na-
tionibus copias de quo
Sandzimogius Szwi-
ua certus affectus i-
psum agreditur improuise & profligat. Quem
victorem Vierzbięntha de Smogulecz partiũ Doma-
ratby sine ordine fudit multis necatis & ca-
ptis & Domarat Poloniã omnem va-
stat.

Vehementis spũs et animosi vir. Domaratbus
et Pirzchno Castellanus Posnanięn & Maioris Polo-
nię Capitaneus, Rebus bijs quę illi à vincentio Pa-
latino Posnanięn et Militaribus Maioris Polonię ir-
rogabantur irritatus Pomeranię, saxonibus et cassubi-
tis, in solatiũ prece et precio accersitis, fortunã vniuersę

dimicationis cũ aduersarijs experturus, dedecusq3 si-
bi illatum et inferendũ, obsidentẽ quoq3 duor Castror
Posnanien et Calisien depulsurus in Campestria gentẽ
suam deducit. vastatoq3 oppido Vronkij et villis in eius
circuitũ. In villa & Curia Piotrkouicze proxe Szamo-
tuly sitta Sandiwogij Swidwa Castellani Kaklen. Ca-
stra sua locat. Oppidũq3 Szamotuly diripit, gradum
in ulteriora promoturus. Sandiwogius aũt Swidwa, de
singulis quę Domaratbus conducendo Pomeranos Cas-
subitas et Saxones fortemq3 coadiuuando exercitũ
agitauerat, ab exploratoribus certior factus Bartossi-
um de Odalanow. Item Castellanũ Srzeden, et plures
alios ut armati in frequentiori possent numero adueniret,
et ipse per nũcios secretos auisat. Quibus Sabatho
ante dominicã reminiscere Posnaniã venientibus, Sã-
diwogius Swidwa nocte eadem, vt facilius Domara-
thum occupet, suorũ copijs quę tricentas lanceas ef-
ficerant, eductis citato agmine. Ad Domarathã Ca-
stri pergit. Cuius aduentũ exploratore sub nocte me-
dia sibi denunctiante, Bartbosiũ de Odalanow &
Castellanũ Srzemen aduenisse ignarus, potentiã tan-

tummodo Sandiwogij & eius paucitatem metitus, di:
scedens, Curare suos corpora sinens, nihil quod salu:
tare sibi & exercitui contra hostes ab excubatoribus
conspecti Domaratho denũctiantur magna celeritate
venire statiua sua nisi illis festiue occurat, irruptu:
ri Trepidatum itaqꝫ in Castris Domarathi est, &
hostibus irruentibus, neqꝫ ad expediendũ arma & e:
quos spatium dantibus. Domarathus medietate iner:
mi de Castris exilit, et acie parũ instructa cũ San:
diuogio et eius exercitũ dimicat, his aũt qui in exer:
citũ Domarathy in acie constiterant, partim cęsis
ex equis deiectis, reliqui inermes facile in fugã agũ:
tur. Quos Sandiuogius Swidua dũ per se ipsõm &
suos disciplinę militaris parũ peritus. Campo certa:
minis excedens. ad plura Miliaria cedendo capti:
uandoqꝫ prosequitur, partã fęliciter victoriam,
quasi non ferente diuĩtate. Cuius templa & villas
grauibus spolijs & dispendijs affecerat. Eo illũ tri:
umphi hõre ad extremũ digr̃i. infęliciter p̃cipitat,
Vierzbięta siquidem de Smogulecz parthim Domara:
thij, qui nocte p̃cedenti circa Obrzisko vltra flumẽ

Vartba certamis euentū nulla ratione suspicatus, noctūrnauerat. Centū lanceas equitū & quingentos pedestres, habens in Comitatū copias, cum Domaratho Capitaneo coniūcturus veniebat, qui a fugientibus de initto conflictū et debellato Domarathō certior factus, quod alij terrori fuissent, pro sui adiumento vertens, in prælij locū concito gradū aduenit. Et gentes Sandiuogii pallantes per agros, aut ducēs capientesqʒ. profligatos, aut legēs spolia & hostilia arma. Ex quibus aliquot ateruos effecerat, inuadit, sternitqʒ et paucos resistere ausos obtrūcat, paulloqʒ ante victores debellat: Et ex gente Domarathi captos et vinctos dissoluit. Ad quem Domarath Capitaneus & cætera fugientium multitudo illico collecta et spolia ablata repetit et hostibus potitur, victoribusqʒ victus insultat. Sandiuogio Suidua à persecutione fugientiū hostium reuertenti, in Castra hostilia spoliaqʒ & captiuos ducenti, Dū nūcius cladem suor & hostiū victoriā refferrens allatus esset, In hostes th cū his qui secum vna glomerati redibant ire pergit. Quorū con-

specta multitudine cominus, mente cōsternatus, suos ut sibi quisqꝫ prospiciat exhortatus, ipse equo ve: ctus diffugit. Et ad fortaliciū Derslai Grocholcz Ca: stellani Santocxen Ostrorog cū paucis comitatibus receptus. Domaratbi ac Vierzbientbe illū auidius per: sequentiū manus euadit. Cetera tn exercitus sui multitudo, à Domaratbo & suis tam armis quam e: quis excuta captaqꝫ est. Sed et desideratby nō exi: guū numerū expleuerant. In certamine aut p̄fato va: riante fortuna vicē, diuerso marte cōmisso pars v: traqꝫ paribus acclamationibus vsa, in festioribus se odijs aliquato. quā armis. acclamatione ipsa, quę vnius ditionis et obedientię eos esse testabatur. bella gessisse fatebantur. Primarius aut & seditionū & odioꝝ inter Barones Militaresqꝫ, et Domaratbū Ca: pitaneū Maioris Polonię exhortoꝝ, fomes creditus e. Quod Domaratbus conformem & Canonicā Dobrogostij ad Gnesnen. et Nicolai Scholastici ad Posnanien Ec: clias scitus erat. Apud Ludouicū Regē electiō infecisse. Quonia cetera grauamina & ceterarū pę: narū immoderatarꝫ exactiones belli ciuilis in ipm

non exciuissent stridorem Fortaliciũ deinde Ostro:
rog, ad quod se Sandiuogius Swidua receperat,
Domarat Capitaneus expugnare adorsus, dũ illius
integra die tentata expugnatio nõ prouenisset. Et in:
teger Militũ Poloniẹ a Posnania pro subsidio Sandi:
wogio prẹstando exercitus venturus falso nũcia:
retur. Domarat expugnatione fortalicij vano metũ
relicta, copias suas in oppidũ Obornikij deducit. Illicq3
a xvii Februarij usq3 ad octauã Martij agens, vni:
uersã oram inter Posnaniam. Buk Vronky & fluuiũ
Vartha consistentes, assidua deprẹdatione vasta:
bat. similis quoq3 vastatio eo iubente, ab auxilia:
toribus suis ex Castris varijs regionibus Militarib9
nec quicq3 prouidentibus, illata.

Reginã Elisabeth Po-
loni rogant vt alterã
filiã que regnet illis Mit-

tat Quæ assignat eis
Hedwigi duci Bauariæ
desponsatã ita vt co-
ronetur & coronata:
ad eam reuertatur. Quodq; nõ placuit Poloni Spi-
tkõm de Melstin Crac & Sandiuogiũ Calisiẽ
Palatinos in Hũgariã mittũt factis inductijs
inter Domaratbũ & eius hostes.

Crebris Elisabeth Hũgariæ Regina Ludouici relicta
a Polonorũ proceribus fatigata nũcijs, vt celerius vnã
ex filiabus in Poloniæ Regnã Principi Polonis grato
coniungendam, et apud Polonos regnaturam trans-
mittat. Denũciantibus vacatiõm regni cladibus in ma-
iori Polonia efferuescentibus nõ se diutius tolleraturos.
In conuentiõm generalẽ quę sit ra die Februarij ante pe-
nultima habita est, Nicolaũ Vesprimen Epũm, et duos
Barones transmittit, bi in consiliũ frequenti Prelator

et Baronū Polonię redundantem numero introducti di:
cendi potestate facta, singulos Prelatos Barones &
Proceres regni Polonię, auctante in patentibus lris spe:
cialr designata a iuramentis et fide qua filię Ludouici
regis natu maiori Marię et eius sponsę Sigismūdo
Marchioni se deuinxerant absoluūt, relictāgs Ludo:
uici Reginam Elisabeth alterā filiā natū mīnorē
Heduigim Austrię Duci Vilhelmo a Ludouico rege
in coniugiū repromissam. et iuxta nonullor assertiōm
desponsatam pro festo Paschę instanti in Regnū
Polonię destinaturam astruunt. Dūmodo Prelati &
Proceres Regni Polonię scripto et iureiurān primū
se astringant virgīm regiam prefatā Heduigim
Polonico insignituros dyademate. et illico genitrici
suę Elisabeth predictę reginę, triennio propter ætat
teneritudinem sub cura materna educandā. Hun:
gariam remissuros. Pontificibus aūt & Proceribus
Polonię legatiōm huiusmodi indigestiōm referentib.
dū sententię no conuenirent, placuit alterā conuen:
tiōm in eodem Siradien oppido xxvm Mensis Mar:
cij indicii. & nūcios reginę Elisabeth responsū interi

prestolaturos, detineri. Missi deinde sũt ad intercipiẽ-
dam guerram domesticã inter Militares & Domara-
thũ Capitaneũ Maioris Poloniæ grassantẽ Spitko de
Melstin Cracouiẽn Sandiuogius Calisiẽn Palatini
Nicolaus Boguria Zauichostẽn Castellanus. &
Kreslaus Skorsky. Qui vigore literarũ Reginæ Hũ-
gariæ Helisabeth, quibus fulciti erant. Quũ primũ
ad Calisiẽn Castr̃ quod in eã diem a Militaribus
obsidebatur applicuissent, Mandabant Ioanni de
Lukoszino Castellano Lancicien & ceteris qui Ca-
str̃ obseruabant, Castr̃ suæ potestati et manibus
reddi. Quod et singula alia quæ a Domerathe te-
nebantur, vt guerra facilius plenius q3 posset resci-
di in suã ditiõm recepturi aduenerant, Vincentio aũt
Palatino Posnanien & Militaribus Maioris Poloniæ
qualificatiõm huiusmodi expresse abnũentibus, Ian-
dem conuenit inter partẽ vtram q3. Quod Calisiẽn
Castrũ Ioanni Castellano Calisiẽn obsidione soluta
excedentibus de illo Domarathi profectis cõmissũ
est, Ex eo aũt loco Spitkone Cracouien & Sandi-
wogio Calisiẽn Palatinis. In Hũgariã ad Helisa-

beth reginam profectũris, discessiõm facientibus, Ni:
colaus Boguria Zawichosten Castellanus, et Kræ:
slaus Zuchowskij cęteras belli intestini flam̃as re:
stricturi. Posnaniã adueniũt. Et post varios tra:
ctatus, in villa Capitulari Posnanien Stharczinow
inter Militares & Domarathũ fluuio Radsim eos
segregante habitis, atrox et perniciosũ bellũ quo
prius proprius et Ciuilis et haustus est, et haurien:
dus erat, sanguis, et in propria tecta, propriosq;
colonos sęuiendũ, possessione Castrorũ et Ciuitatũ
apud Domarathum remanente, ex integro per pac
sufferentias in festũ S. Ioannis Baptistę dura:
turas dirimunt.

In conuentu Siradien õm voto Semouitus dux Masouiæ in regẽ eligitur. sed Iasko

de Tanczin satius du-
xit Heduigi deferre p̄-
us et tempus p̄figi ꝑ
festo Pentecosten veniendi in Poloniam, Quod
omnes approbarunt. Et sic nuncij Elisa-
beth expediti.

Vigesima octaua Martij die adueniente. In fre-
quentissimo Prelatorꝝ, Baronū, et Militariū Polo-
nię numero Vladislao etiā Oppolien̄ Vielunien̄ et
Dobrzinen̄ Duce p̄sente. Syradien̄ conuentio agi cepta
est. Vota aūt Pontificibus et Proceribus regni super re-
sponsione Elisabeth Vngarię fienda fundentibus, fe-
re vniuersorꝝ sentencijs. Semouitū Masouię Ducem
in Polonię Regem assumi. Eiqꝫ regiā virginē Hed-
uigim placuit desponsari. Et quoniā Vladislaus Op-
polien̄ et Vielunen̄ Dux, quamuis germanā sororē
Semouiti Ducis haberet in matrimonio, sententiam
huiusmodi plurimū auersatūs, ne decretaretur ve-

hementer obstabat. Electione enim Semouiti ratus illam ex auisamentis nonullor futura, spretu se in cui regni Polonie conuenientiorem rebatur succes: sion molestissime ferens. Consulto Syradia pro dieta præfata aduenerat. Plerigz Proceres et Milites Po: lonie Semouiti Ducis Masouie fauentes amplitudi, captiuare illu machinati sut. Prouenissetgz machi: nata cogitatio. Nisi illa primores cohercuissent. Sin: gulis itagz Pontificibus et Baronibus regni Polonie, Semouitu Masouie Ducem pro rege habendu decer: nentibus, Gnesnen Archiepus Bodzantha. Qui et ipse ad procurandu Semouiti regnu erat propensior, consurgens. A multitudine Militariu et nobiliu que: rit, placeret ne et ipsis Semouitu Masouie Duce assu: mi et conari in Polonie Rege. Quibus nimia in voci: feratione conformi tu et concinua sententia Semoui: tu Rege instituendu Coronandugz clamantibus, tumultu et murmure conquiescente. Jasko de Taz: czin Voynicien Castellanus, filius olim Andree Palati Cracouien, his verbis concionatur. Turpis est (inquit) O proceres periculosagz, in re gz tra:

ctandam conficiendamq3 suscepimus festinatiõ, di:
uturnam pẽnitentiam cũ pernicię nr̃ę reipublicę: si eo
quo tenditis agatur ordine habitura. Cũ Vniuersi
vestrũ probe norint Heduigim filię Regię pm nos de:
bitores esse et obnoxios. Cuius aduentũ pro festo
Pentbecostes proximo illi peremptorię iudicendũ
prastolari re integra exigendũq3. Vt cũ marito et
sibi et nobis grato personalem agat apud nos prę:
sentiam censeo. Qua pro constituto nõ veniente, a:
ut nrãm diffinitiõm abnuente, tũ demũ ad proui:
siõm et substitutiõm Regis suadeo procedi. Ea sẽ:
tentia ab omnibus collaudata, probataq3, placuit
et Semouiti Ducis electiõm in tempus aptius dif:
ferri Et legatis reginę Elisabeth responderi Voca:
to itaq3 Vesperimen Epõ et suis Comitibus in Con:
silij mediũ, primũ quibus cladibus et Calamitati:
bus Regnũ Polonię ex diuturna eius vacatione
affligatur et timeatur plus affligi, exponũt, seq:
dem qd ad iusiurandũ Ludouico Regi et suis
filiabus pstitũ et eius religiõm pertinebat synce:
re custodisse, nõ tn ea religione eousq3 quo pereant

detineri vanis promissis debere. Si itaqs filia Regis Ludouici Heduigis pro festo Pentbecostes instanti ad regnū Polonię aduenerit et in eo cū viro ei coniungendo mansurā, et singula ab eo alienata et distracta et signanter terras Russię. Itē terras Vicluncē et Dobrzinen recuperaturam spoponderit se illam pro domina et regina habituros, si minus quę: situros sibi vtilem regem nec admissuros vt per tot et tam frequentes dilationes suspensionesqs respu: blica & regnū Polonicū intereat.

Ad excipiendā Elisabeth & Hedwigi Reginā Poloni in Sandec cōueniunt at quos

Sandiwogius nomine Reginę veniens cā esse Cas: sonię et nō posse propter inundatiōm aquay venire asserit ad qs plures dōm missi alios tractatus faciūt

et Heduigis aduentū ad festum Sancti Martini differunt.

Aduentum Elisabeth reginę Hungarię Ludouici relictę et filię illius Heduigis, de quo per legatos Hungarię apud Syradiam agentē spes certa facta fuerat excepturi Barones et Proceres Regni Polonię pro die Pentecostes qui in decimā Maij cadebat, ad nouā Sandecz conuēniūt. Ad quos Sandiuogius de Subino Pallatinus Calissiēn et Capitaneus Cracouiēn. Mandata Elisabet reginę perferēs aduenit. Qui reginā Elisabeth cū filia Heduigi vsqz Cassoniam descendisse, et abinde propter mūdationes aquarū in Polonię Regnū procedere, nō potuisse astruens, rogabat illi nō succenseri, offerens eam si id sibi nō remittatur, etiā cū periculo venturam. Persuasit deinde ac persuasioni adiecit preces, quatenus primores ex Baronibus, si illā visitatū iri dignaretur, certiora quaqz corā conclusuri. Mediocribus itaqz ad propria reuersis, a primoribus vocāt Boleslao de Kurozwanky Castellano Spitcone de Melstin Palatino Cracouiēn. Jaskone de Tar-

now Sandomirien Vincentio de Campa Posnanien San:
diuogio de Subino Calissien Palatinis Domaratho
Posnanien Castellano. In Cassonia itu. Vt post no:
nullos tractatus in derogatiom conclusionis, que a:
pud Syradiam facta fuerat, pacta noua inita sunt.
Vt ucst pro die Sancti Martini futuro Heduigis fi:
lia regia Cracouiam aduenit. Regnu Polonie spon:
so ex sententia Prælatoy et Baronu illi iungendo
possessura. Que si prolem no relinqueret. Ad germa:
nam suam Mariam ea obeunte deuoluetur Regni
Polonie succession vicereciproca. Et ipsa prolesqs sua
in Hungarie Regnu si Maria orba decederet. suc:
cessiom habitura. coadiuuareturqs Hungarie &
Polonie regnoy liga et vnio, et proli ex sororibus
pfatis, aut earu altera producende integra vtriusqs
Regni hereditas remaneret. Dilatio aut aduentus
Heduigis filie regie tunc accepta, arbitrantibus ple:
risqs etiam in tempus longius illu extrabi debere
acerrimas Strages Cladesqs apud Polonos excit:
vit.

Semouitus

Semouitus dux sẽtiẽs se electũ Crac' veniẽs nõ est admissus sed in Prepositura S. Floriã

ni manens a Consulibus auisatus vt discedat in nouam Ciuitatẽ redijt ibi conclusiõm regis ex Hungaria expectans.

Electiõm de se in Conuentione Siradiæ habitã Semouitus Dux Masouiæ Bodzantha Gnesnẽn Archiepõ et fere singulis Maioris Poloniæ Prelatis & Baronibus spem illius mulcentibus fini et consumationi mandaturus, sperans insuper Hedujgim filiã Regis Ludouici et eius coniugiũ adipisci, in prefati Bodzanthe Archiepi Gnesnẽn & Barthosij de Kosmin Comitiua versus Cracouiam septima Maij celata sua presentia aduenit. Sed propter frequentiam Militarũ Masouiæ, qui hastas quingentas ex-

plebant, aduentū suo in publicū vulgato. Cracouiā in-
gredi non permissus. in Curia Prępositi Sancti Floria-
ni extra muros Cracouiēn. Quā Bodsantha Gnesnēn
Archiēpus prępositus existens muris insigniuerat
constitut. Ibi denigs legatione Cracouiēn Consulū qui
latitatiōm suā cuidens suę Ciuitatis rati continere
periculū. Aquis animis vllatenus nō tolleraturos
asseuerabant vexatus, crebris excubijs ne ex urbe
in eū fieret irruptio, ea nocte per Milites instructis,
die sequenti sole oriente relinquens Cracouiam, in No-
uam Ciuitatē Korczin se recepit, vbi dicbus xv im-
moratus, eas res quę in Hungariā per Barones Po-
lonię cum Elisabeth regina agitabantur, finalem e-
xitum operiebatur Militū suos et armata et fre-
quens caterua vulgauerat illū prodideratgs. Hedui-
gim filiam regiam suggerentibus, id plerisgs Polonię
Proceribus, si sponte nō daretur, vbi regnū Polonię
ingressam rapturum. Et eo respectu Barones Polo-
nię, qui in Cassoniā descenderant permotos, ad-
ventū Heduigis Filię Regię, in tempus longius
vt Semouitus Dux cogeretur abire, ad abrogandū

destinatas insidias consulto protelasse. Nonnullorũq; Capitaneorũ destitutiõm, eorũ p̃sertim qui Semouiti Ducis seditionis substrauerant suasisse.

Semouitus in Poloniã maiorem rediẽs Spitkoni de Melstin Palatino Cracouiẽn infestus

eius Oppidũ Xsiasb comburit.

Semouitus Masouię Dux, spes sua de adipiscendo regno Polonię, et Heduigis filię Regię connubio, aliter quam ratus ipse fuerat succedere videns, ex Cracouiẽn et Sandomiriẽn terris quantũ Consiliarios et Barones et signanter Spitkom̃ de Melstin Palatinum Cracouiẽn & Jaskom̃ de Tąnczin Castellanũ Voijniciẽn, obstare magis quã fauere proposito suo cognouerat, discedere & in Masouię Ducatus & in terras Maioris Polonię ne exclusio sua à Crac.

arce et vrbe pectora Prelatorum et Baronũ Maioris Polonię sibi de regno fauentiũ inficeret variaretq; redire constituit, presentia sua illos existimans in: fide continere. In Spitkonem aũt de Melstin Palati: nũ Cracouiẽn, qd' adolescens pene et nondũ virilem sortitus ætatẽ. Nondũ enim annũ decimũ octauũ su: pergresso Palatinatus Cracouiẽn Magistratus illi mandatus erat. Deicere illũ a regno Polonię Cuius sibi et nãli et Electionis conformis iure debebatur successio anhelantẽ, grauiter iratus. In oppidum suũ Xsiąsz hereditariũ, dũ Masouiam reuerteretur aduenien̄s. flammis illud non secus quã hostile cõ: sũmit. tam sibi quã ceteris qui illius obsistebant re: gimini formidinem inuecturus.

Semouitus Brzesteñ et Kruszuicieñ Castrum mis: so Abrahã Socha Pa: latino Plocen cũ gentib. capit.

De singulis aut̃ quę apud Cassoniã ordinata fue:
re, Semouitus Masouię Dux ab his qui partiũ suarꝝ
Barones extiterant, certior factus, non proficiscen:
tibus clandestinis Machionationibus, apertis vten:
dũ duxit. Intelligens quoqꝫ Stiboriũ Mosczicżonis
Militem ad regendã Cuiauiã Lanciciãqꝫ & eius Ca:
stra Petrassio Malocha. qui in vehementẽ suspitiõm
deferendo. Semouito Duci auxilio adductus erat,
destituto per Reginam Elisabeth et Barones Po:
lonię missum esse Abraham Socham Palatinũ Plo:
czen̄ et Krzeslaũ Militẽ filiũ Dobeslai Castellani
Crusuicien̄ ad occupanda Castra Terrę Cuiauien̄
de fide et assistentia Petrassij Malocha Capita:
nei Cuiauię confidens reuersus ipse Masouiã & sin:
gulos suos subditos armaturus pręmittit. Quibus in
Castꝝ Brzesten̄ per Derslaũ germanũ nepotem Jaro:
slai olim Archiẽpi Gnesnen̄ et Generũ Petrassij Ma:
locha XXiii Maij intromissis, Stiborius Msczicżonis
serius adueniens, a Brzesten̄ Ciuibus Semouiti Duc
Principatũ propter eius tijrannidem execrantibus, ma:
gno fauore excipitur. Sed Ducis Semouiti gentes

obsidione illico Ciuitatē cingunt. Quapropter Stibo:
rius Mosczicżonis in arcto se positū videns ne quid
hostile pateretur pactus, Ciuitate excedit. Petrassius
vero Malocha Ciuitatem Brzesteñ et Castr̄ ingres:
sus, plerisqȝ Brzestensibus Ciuibus qui autores re:
cipiendi Stiboriū Mosczicżonis in oppidū se absen:
te fuerant in dira vincula coniectis, bonisqȝ eorū
confiscatis Castrū et Ciuitatē Brzesteñ, cęteraqȝ Cu:
iauię Castra Semouito Duci prodidit. Abinde exer:
citus Semouiti Ducis Abraham Socha Palatino Plo:
ceñ Duce, discedens Castrū Krusuicieñ quod per
Militares Maioris Polonię a Petrassio Malocha,
qui et ipse cū Domaratho Capitaneo eiusdem ḡeris
frēm sentiebat, oppugnatū, deditioneqȝ acceptum
Dobeslaus de Koscziel Castellanus Krussuicieñ. suo
et Castellani Brzesteñ et Iakussij Kulik de Prze:
mieczorzinij nominibus à Militaribus comendatū tē:
batur circūvallant. Acceperat p̄fatus Castellanus
Brzesteñ. Qui et ipse Conuentui apud Cassoniā habito
interfuit, a Regina Elisabeth de Castro Krusuicieñ
in manus & potestatē Stiborij Mosczicżonis resignādo

personale. mandatū. qđ Consulto neglecturus dolumq; conceptum contecturus Tardius ex Hungaria rediit. Castrum enim Krussuicien, et de sua amuetia & Dobeslai Castellani Krussuicieñ, et nonulloꝝ alioꝝ terrigenorū Cuiauię mandato, quemadmodū per se: cretas conspirationes inter eos & Ducem Semouitū conuenerat. Abrahe Socha Palatino Plocen. per Ja: nussiū Kulik deditum est.

Semouitus Masouix dux occupata Cuiauiē terra et alijs in Polonia maiori Siradię p

Bodzanthā Archiepū Rex pronūciatur pau: cis ad id consentientibus.

Cuiauien terra et suis Castris Semouitus Mazo: uię Dux in suam redacta ditionem Conuentū apud Syradiam generalem omnibus Regni Polonię Ire:

latis et Proceribus per Lassotham de Stauissino
Dapiferũ Cuiauię, et nonnullos alios suę partis Mi:
litares pro die Sancti Vitti indicit, dicto suo pari:
turos, et in Coronatiom̃ suã consenssuros se pręmi:
aturꝝ abnuentes vero Imperiũ hostilibus armis
et incendijs vexaturũ denũcians. Sed dũ fere
singuli optimates Ducis Semouiti aspernarentur,
edcta. solus Bodzantha Gnesnẽn Archiepus, cũ
nonnullis Maioris Polonię Militaribus Sijradiã
pro die constituta adueniens. Semouitum Maso:
uię Ducem Polonię Regem in Monasterio frũm pręd:
dicatorꝝ singulis qui conuenerant probantibus,
pronũciant. In altumqꝫ fauore Militari sublatũ
regem aclamat. Et nisi paucorũ restitisset, disua:
sio etiam illũ in loco eodem regio dijademate, quo
pronũciatio sũa et decretum minus rescindi pos:
set. Assistentibus sibi Stiborio Plocẽn & Nicolao
Cuiauiẽn Epis, ad expediendũ munus id cõsulto
adscitis, Coronandũ insigniendũqꝫ sauxerat.
His perfectis Semouitus Dux Masouię. Cũ iam
& Lancicien Castrũ Ciuitasqꝫ à Petrassio Ma:

locha sibi dedita forent, In terras Maioris Polo:
nię exercitum gentium suarũ, sperans et illas iuris
suę facere deducit. Oppidumqz Calissien Barthossio
Odalanowsky suadente ferenteqz solatia expugna:
re adorsus. Propugnaculũ in agere versus Konin
consistens, Ciuibus ne quicqz illũ probe tuentibus,
conquirit. Cui Cunradus Olesniczen Dux suffra:
gia latũrus. Castrũqz Odalanow Bartossio ceden:
te in ditiom suam ex composito recepturus. Cum tri:
centis lanceis aduenit et ab altera parte Calissi:
en Oppidũ obsidione arctauit. Dux aũt Semouitus,
aliquot diebus in ea obsidione moratus. Dũ et expũ:
gnatio Castri et oppidi difficilis, & deditio multa
ex parte prouentura videretur exercitu ab obsi:
dendũ relicto, Lanciciam se contũlit.

Grzimalita de Olessni:
cza oppidũ Znieno Ar:

chiepi occũpãt & Bandzimirus de Radzicze Castr
Kamien eiusdẽ Capit, et Masouitę oppidũ Kwieczisowo
prędantur

Varijs interim Maioris Poloniæ ora. cladibus bel-
lisq; flagrare cepit. Nam Grzimala de Olesnicza
Kostrzinen Albertus de Swiradowo Kamienen Ca-
stellani, et Vierzbiętba de Smogulecz ex Castro Na-
kiel xxi Junij facta descensu. Oppidu Gniena Ar-
chiepale, ne in Semouiti Ducis ditiom concederet,
tradi sibi à ciuibus magnopere flagitant. Ci tra-
datur, allodijs coru excussis oppidi expugnatiom
se temptaturos se pronúciant Oppidanis Gnienen
in dies aliquot sub quibus Consulem Archiepum
Gnesnen possint obtinentibus. Ad Gambiczc Op-
pidu regium, quod a pfecto Ducis Masouiæ iam
tenebatur, aliqt leuis armaturæ homines mittunt.
Et velut hostile direptum, prædam illic quæsitá
in Nakiel referunt. xxv vero Junij Bandzimi-
rus de Radzicze, gente cadé quæ apud Nakiel
demorabatur fretus. oppidu Archiepale Kamien
in Pomerania oppidanis mendatio præfati Ban-
dzimiri qd Gnesnen Archiepus ex regno Poloniæ per
Elisabeth reginam exiliatus profligatusq; sit,
circumuentis intercipit. Arcem deinde fortissime

impugnans, gentibus Archiepi propter defendiculor penuriam se dedentibus, conquirit. Bodzantha itaqz Archiepus Gnesnen plurimu super his aduersitatib. anociatus Znieinam aduenies, cum Grzimala & Vierzbientha, ne quid hostile ab eis pateretur, qua. draginta quinqz marcis latorū grossor. et decimis Paluczen largitis, paciscitur. Sed uno hoste conci: liato, alter mox erupit, pactis enim que Bodzantha Archiepus cum Grzimalitis de Kakiel pepigerat, Abraham Palatinus Ptoczen Slauiecz vexilifer Ma: souie Ceteriqz Ducis Semouiti, qui Krusuicien castra ceterasqz Cuiauie munitiones obseruabant prefecti irritati. Octaua Julij Quiecziszewo oppidu & vil: las Archiepales plures numero multipbariis spoliis direptionibusqz afficiunt, aparuitqz gntas seditio: nes et bella apud Polonos, virus regis defectus excitaturus foret. Cum sola absetia et int regnu tam horendas procellas excimisset.

Timens

Timens Bodzantha Domarathi Castellani Posnanien qui ex Hũgaria redierat potentiã

Castr Znena ad fidas manus Grzimalę & Wierzbięnta tradit donec se de obiecto lasæ Mtis crimine expurget.

Durior deinde anxietas afflictioqz prefato Bodzantha Gnesnen Archiepo, ab his quoqz quos se placasse crediderat diuinitate hac illi pro eo qd potestate seculari legittimo electo excluso in Gnesnen sedem conscenderat, tentatiom imittente inflicta est. Domarathus enim Castellanus Posnanien, pridem ex Hungaria Capitaneatũ Maioris Polonię, qui peregrino de Wanglesbin nepoti germano Floriani olim Epi Cracouien comissus erat resignato, reuersus Znieinam ad Bodzantha Archiepum

Gnesnẽ cũ socero suo Alberto Palatino Cuiauiẽ
Grzimala & Vierzbiẽtha decima Julij se conferens
In q̃to periculo ipse statusq; suus versetur pri:
mum arbitris exclusis mox etiam adhibitis edicit.
Astruxit siquidem, qđ propter adbesiõm. quã Duci
Semouito Masouię, et sponsiõm de eo in Regem
Polonię coronando Castrisq; Ecclię sibi dedendis
noscitur fecisse. Ab Elisabeth Hungariè Regina,
eiusq; genero Sigismundo Brandeburgẽ Marchi:
one hostis infestus iudicatus sit. & qđ supplica:
tiõ per nuntios spetiales Reginę et Marchionis
sumo Pontifici nomine directa sit. vt eũ velũt prę:
uaricatorem Jurisiurandi et comuniũ federum, cri:
minoq; lesę Magestatis obnoxiũ, sede Gnesnẽ pri:
uet, et alterũ in eius locũ substituat. Monet deinde
Domarathus, vt pro tollenda suspicionecq; rescin:
dendoq;, qđ sibi nectitur periculo Znieiną suę po:
testati nomine Heduigis filię Regię tenendam
deccetero conferat. expugnatiõm eius dẽ oppidi &
vastatiõm villar Archiepaliũ à se infligendam
si secus agendũ perseueraueri, visurus, a Bodzan:

ta autē Archiēpo crebra execratiōne diluente obie:
ctū crimen. Domaratho vero pro deditione oppidi in:
stante Archiēpus hac voce illi respondet. Video
me (inquit) augustijs in vtramqʒ partem circūses:
sum iri. Nam si suspitiōm declaturus Znieinā tibi
contulero, a tuis hostibus vastabitur, si quod pe:
tis non annuero, eandem vastationis sortē ate &
tuis me probe video subiturū. Malo tñ ut ā te tuisqʒ
vastatūs, sub eam rerū dispendiū, quin meā in:
nocentiam aliqua suspicionis contagione, quę ex
eo solo si tibi Znieinam confraderem emergeret,
conſaminem. Hac responsione edita. In crastinū
tñ se deliberaturꝝ astruens, seniori vsus consilio
Znieinam non in Domarathi, sed in Groimale de
Olesonicza Kostroinēn Castellani potestatem se cō:
signaturum, ad ostendendū suę puritatis intentiōm,
obtulit. Sed Groimala pfato, si Vierzbienitza de Smo:
gulecz pro Comite indiuiduo nō adiūgatur sibi rē
aspernante Znicina eo pacto vt nihil hostile,
cuiqʒ inferatur ex ea, neqʒ sūptus & expensę
illic quomodolibet fiendę repetantur, vtriusqʒ fi:

dei in solidum ab Archiepo comissa est.

Glogouien Dux Vscho-
uien terrā recupera-
turus dū frustraret
illā cęde et igne va-
stat Quod peregrinus
de Vangleshin Capit
maioris Poloniæ prohi-
biturus et Ducem Olesznicen ab obsidione
Calissien pulsurus collectis militibus va-
statisq3 villis Ecclię Posnanien nil fecit &
Dux Castr Pomiecz accipit. Quod peregri-
nus conquirit Thomislao proditore capto.

Ciuili et intestino bello apud Maioris Poloniẽ
oras dictim intumescente. externũ quoqꝫ accessit.
Cilogouien̄ enim Duces Henricus vocitatus sper-
link grauiter et moleste ferentes. quod de terra
Vschouien̄ quam occupauerãt per Casimirũ regẽ
Poloniẽ fuerant deiecti recuperaturi illũ arma
sumunt. et oppidũ Vschowa expugnare & conqui:
rere molliuntur. Verũ dũ per oppidanos cũ igno:
nimia et Manijs pulsi forent. In maiorẽ furorem
acti. Terram prędictam spolijs et incendijs vasta:
bãt. Quorũ insolentiam restrictũm iri peregrinus
de Vangleshin Capitaneus Maioris Poloniẽ et Ci:
ues Calissien̄ soluere obsidione. qua à Cũrado O:
lesznicz̄en̄ Duce et Barthossio Odalanowskij ac
exercitu Semouiti Duc̄ Masouiẽ prẽmebantur. sa:
tagens. Militaribus Maioris Poloniẽ expeditiõm
indicit. Verũ cũ pauci huic Imperio paruissent. va:
statis plerisqꝫ villis Posnanien̄ Ecc̄liẽ & Mona:
sterij de Luben. Nullo millitari ędito opere Posna:
niam redijt. Sub quo tempore Cunradus Olesnicen̄
Dux Pomiecz Castr̄ suis gentibus circũsidens. fa:

tar cum Thomislao Vissota qui illud tenebat pa:
ctione clandestina. per deditiõm illius possessiõ
potitus est. Fraudem aũt huiuscemodi peregri:
nus Capitaneus Maioris Polonię nõ ferens Tho:
mislaum Vissotam & frem eius. velut fraudis
prefatę auctores. In vincula coniecit. Quorum
Consilio et suggestũ proditũ Castrũ recuperatu:
rus. dũ cũ gente sua versus illud procederet,
Ducis Cunradi gentes pro psidio relictę, sola fa:
aduentus eius in pauorem actę antequam appli:
casset Castro incenso disfugiunt. Cuius exno:
uo constructioni peregrinus Capitaneus insistẽs
villas Posnanien Ecclię, iuncta Krobia & Dolsko
consistẽ frequentibus spoliis inhumane, oppres:
sit. Altera insuper vice districtiori edicto. Mi:
litares in Vinicz villam Posnanien Epi conuenire
armatos Imperat. pro depulsione Cunradi Duc.
& Barthossij Odalanowskij. ab obsidione oppidi
Kalisz. processurus. pluribus aũt huic edicto pa:
rentibus et indesignatũ locũ conuenientibus Bar:
thossius Odalanowskij eã expeditiõm impediturus

In Viniecz aduenien, singulos qui conuerant incau:
tius se gerentes opprimit. Et armis equisqz &
ceteris rebus exutos, plerosqz etiã captiuitati
addixit.

Cracouien Barones indicto conuentu Crac obtinent à Semouito inducias ad festũ. S. Michaelis per totam Poloniã maiorẽ fieri:-

Cracouien et Sandomirien Barones apd quos omnia quieta erant, graui feren molestia Terras Maioris Poloniẹ intestino & externo bello, collidi. Conuentum apud Cracouiam pro die Sancti Iacobi Apostoli indicunt Ad quem Semouitus Masouiẹ

Vladislauien Epūs Sbilutus nobilis de domo bipemiūm, sinistram corporis partem mediam expa: ralisi lesam, annis aliquot perferrens, Veneris vlti: ma Julij. In Castro suo Epāli Raczigs moritur. Et in Vladislauiēn Ecclia ante maius altare sepelitur. Qui pro Eccliē suę decore, plura vasa aurea Jar: gentea libros et pecunias in Capituli manibus reliquit. Satagens aūt Drogossius Syradiēn Capitaneus, suę domus et generis fratrem suū Nicolaum de Chroberz Vladislauiēn Cantorem, ad Vladislauiēn sedē eucbere, Castry Volborz, quod tunc ab Henrico Cancō Vladi: slauiēn tenebatur per familiarem suū Jakussiū Kucz: kowskij, et ceteros satellites: ad id consulto destina: tos. de occulta eiusdem Henrici Canonici conuiuen: tia occupat. et intercipit. et oppidanos atqs aggre: stes districtus illius. plurimis talijs et contributio: nibus grauauit, Capitulū Vladislauiēn, nihil bis quę a Drogossio inferebantur oppressionibus motū, die Mercurij xi Augusti,. in Castro Raczigsz electiōm futuri Pontificis celebrans, per viam cō: promissi, in Theodoricū Vladislauiēn Troianū Po:

snanien Prepositos et Ioanne Archidiaconu Gnesnen Canonicos Vladislauien facti, vnu ex compromissarijs, vczt Troianu Posnanien Ecclie elegit. Cuius electiom Bodzantha Archiepus Gnesnen, et si in die assumptionis Sancte Marie in Castro Vnicioulen confirmauerit. Consecrationis tn munus impendere distulit. Hic Sbilutus Epus, chorū Ecclie conuentualis in Brzest ordinis pdicatorū sue Dioc fabricauit. Sedit in Cathedra Vladislauien vno de 20 annis.

Peregrinus Capitaneus cū Vincentio Palatino Posnanien et alijs bona Archiepi Bodzanthe passim predatur et curiam eius Gnesne et domos Cancorū in predam dant.

Vacantis Ecclie Vladislauien oppressiom narrauimus. Sed ea quam narraturi sumus Gnesnen

Ecclie et Pontificem suũ habenti accidit. Peregrinus namq3 de Vaglessino Maioris Polonie Capitaneus. Cui superiores expeditiones cõn hostes regni indicte parũ prospere cesserant, in proprios grassatur. Vt quod minus in hoste habuerat, in proprio suppleret, in Gnesnẽn Archiepũm Bodsantham. cũ Vincentio Palatino Posnaniẽn Derslao de Ostrorog Santhocẽn, Sandiuogio Swidwa Naklẽn Castellanis. Arnoldo de Waldawo ceterisq3 Maioris Polonie proceribus, quasi is iuxta Semouitus Masouie Dux. Cuius ducatus ea tempestate Hũgarico Crac et Sandomiriẽn exercitu durissime vastabatur conterrendus veniret, arma sumit. et. v. Septemb. Castris ad Znieinam positis, oppidũ impugnat à cuius conquisitiõe repulsus in aggrestes et tecta innocua seuire cepit, predijs suburbanis exustis villas Archiepales Znieinẽn vastat diripit et spoliat. predaq3 ingenti. ex pecore onustus, statiuis in villa Archiepali Biskupicze habitis. Gnesnã venit, Cũriamq3 Archiepalem et Canonicor domus cũ gentibus suis ingressus exponit in pdam. ratus se insigne et

gloriosum expleuisse, facinus qd proprios et aggre:
stes nullā opponēn resistentiam spolijs & incēdijs
vexauerit.

Sigismundus Marchi Brandeburgeñ vastata Masouia et Cuiauia dū Brzesczie obsidet Treugis cū Semouito

factis cum multa pręda in Hungariam redit.

Ducatu Masouię vniuerso qui ad ditionem
Semouiti Ducis pertinebat, Sigismūdus Brandebur:
geñ, cū Hungaris Cracouieñ et Sandomirieñ spo:
lijs & igne crudeliter peruastato Brzesteñ Ciuita:
tem quę et ipsa Dūci Semouito parebat obsidione
frequenti. xxv Septemb. vallauit, sub vndecim

autē diebus quibus extracta ipsius est obsidio, tā Polonicus quā Hūgaricus exercitus, Cuiauiēn terrā proinde ac hostilem vastare nō destitit. Dux deinde Vladislaūs Oppolien Vielunēn et Dobrzinēn mediatorem se ingerens, Treugas in festū Paschę duraturas. Inter Sigismūdū Marchiōm. et Semouitū Masouię Ducem ordinat. Quibus per conditiones aquas firmatis Hungaricus exercitus, qui in eo bello crudelitate vsus Barbarica templa et sacraria ad explendam cupiditatis ardorem spolijs prostituerat cū Duce suo Sigismūdo Brandeburgen suo Marchione Polonorum manūbijs et spolijs, ad societatē onustus ditatusqz Hungariam repetijt. Domarathus de Pirzchno Castellanūs Posnanien. qui fauorē Sigismūdi Marchionis et Elisabeth reginę Hungarię propē sius vendicaturus Saxonibus et Pomeranis in sui solatiū conductis Cuiauien terrā et ipse sub diebus quibus à Sigismūdo Marchione Masouia vastabatur, spoliorū ingeminatione, ex Oppido Zniei nēn atriuerat, vno tū dierū gentes suę Ducis Vladislai Oppolien apud Iuniuladislauiam demorat

prohibitione qua perditionis suę terram raptā prędā agere illos vetuerant contempto agentibus Ducis præfati magna strage, pręda insuper quā abigebāt excissa obrūti sunt.

Bodzantha Archiepūs dolis Domathi Ciuitatē Znieineñ recuperat:-

Bodzantha Gnesneñ Archiepūs dolis & fallacijs Domarathi de Pirzchno Castellani Posnanieñ, pro sua depositione Sigismundū Marchionem et Elisabeth Reginam Hungarię. apud Papā laborasse, eo qđ cū Masouię Semouito Duce sentiret vehementer insimulantis ex sermone et tractatū cū Sigismūdo Marchione in obsidione Brzesteñ Oppidi, apud quem obiectum scelus purgare visus est, habito intelligens. delusū et circūuentū,

Moleste

Moleste insuper ferens ex oppido prafato patrię bellũ et aggrestibus spolia inferri, Grzimalam & Vierzbien: tham in quorũ fidem Oppidũ Zniciną ad purificandą suggestiõm de se falsè vulgatam comiserat, de illius resignatione requirit. Quibus abnuentibus et contra pacta suptus et expensas illic factas sibi in magna quantitate primũ reddi petentibus. Bodzanta Archiepus cũ Magro et primoribus Ciuiũ Zneinẽn secrete re comunicata portas sibi aperire disponit. Quas cũ notabili gentiũ numero nona octobris ingressus, Saxonibus Pomeranisq3 per potentią eiect Zneinam recuperat. Illiusq3 gubernatiõm et regimẽ Iarũdo Gnesnẽn Decano committit.

Lithuani Castr. Drohi-
czin Ducis Masouiæ
dũ obsidẽt igne appo-
sito Szaszinum Mar-

Shalcũ duc Masouię multis necatis capiũt Qui in Iagiellonis potestatem venit Lithuanorũ Principis.

Seditionem et Ciuilium Cladiũ stridore, Lithuani et eorũ Duces Regnũ Polonię audiẽn simulqꝫ Masouię Ducatũ à proprijs et externis afflictũ esse magnis ausibus conceptis. Castrũ Drohiczin quod a Masouię Ducibus tenebatur expugnaturi aduenerant. Absens tunc ab illo Szaszinus Ducis Masouię Marszalcus eius tenutarius fuerat, qui impendens periculũ. Nouerat enim paucos gentes in Castro Drohiczin se reliquisse depulsurus. cum triginta lanceis et sexaginta Balistarijs, per mediã hostium Castra intrepidus discurrens, ad arcem peruenit, a suis quoqꝫ agnitus illico apertis port intromissus, virilem defensiõm hostibus opponens

frequentiq3 strage illos affligens, spem Lithuanis conquirendi Castri adimerat Interim tñ a Ruthenis Castro consistentibus, precio corrũptis in loc aliquot Castrũ incensũ est, qui incendio patrato per fines in hostiũ stationes effugerant, flammaq3 Lithuanis Castrũ vniuerso excercitus robore impugnantibus, non poterat extingui. Quapropter multis mortaliũ ab igne et telis Lithuanicis absũptis. Szasinus Marshalcus strenuissime decertans, ad extremũ tandem cũ reliquis qui flamis hausti non erant se Principi Lithuanorũ Jagielloni. Is enim tunc in excercitu hostili primarius habebatur se dedere coactus est.

Prutheni Castrũ Trokij in Lituania ctũ conf" runt mox ab eius po" sessione à Jagiellone sunt pulsi

Eandem

Eandem quoq3 Cruciferorū de Prūssia exercitus in Lithuania sortem et fortunā pertulit. Nam quū Magr Prussię. Cunradus Csolner, Castrū Troky obsidione assidua et Bombardarū frequenti proiectione vexatum, et pro maiori parte fractū dirutūq3 Lithuanis vlteriorem resistentiam opponere non ausis illud dedentibus conquisisset, et forti militū atq3 victualiū presidio imposito abscessisset Jagiello Magnus dux Lithuanię illico Castrū anteq3 ruinę illius re-integrari possent, noua obsidione vallauit, omnibusq3 conatibus ad illius conquisitiōm insistens Cruciferos et almanos vt cū rebus omnibus abscedere liceret pactos, viderāt enim presenti et transacta expugnatione, singula Castri menia concidisse reddere quęsitū populo ante Castra coegit.

Annus hic Epidimię peste fere in vniuersū orbem seuiens insignes Polonię quoq3 singulas regiones peruadens Mortaliū plūres numero extinxerat.

Jer Carolū

Per Carolū Sicilie re-
gem Vrbanus Papa ca-
pitur dimissus tandem
sex Cardinales quasi
eius captiuitatis aut authores aut consciōs crude-
liter necat.

Vrbanus Papa Sextus ex vrbe Siciliam descendens, et in auersa Ciuitate agens, per Carolum Sicilię Regem capitur. Sed post paucos diēs operantibus Cardinalibus relaxatur. In publicam quoq3 audientiam Carolus Rex aduenięns, ad pedes Vrbani prostratus flens sibi veniā prestari petiit. Ex Auersa vero in Neapolim Vrbanus reuersus in Castrū Lucerię, quod Franciscus Butelūs Nepos suus germanus, ex donatione Caroli Regis ha-
buerat diuertit. Vbi stando sex Cardinales. vcōt A-
dam Cardinalem Anglię ordinis Sancti Benedicti. Item Cardinalem Venetiar. Itē Cardinalem Januensē ordinis

minorum theologię Magistros. Item Cardinalem Corphonen̄
legum. Item Cardinalem de Sgandro, et Martinū Cardina:
lem tarentinū decretorū Doctores. Item Epūm Aquilien̄
quasi in mortem suam vel captiuitatem conspirassent vl:
tiam Augusti captiuari & crudelibus tormentis quęstiona:
ri mandauit Creant et tunc multos nouos Cardinales, In:
ter quos erant Colonien̄ Magnutien̄ et Trenerien̄ Archiępi
Item Arnoldus Leodien̄, et Venceslaus Vratislauien̄ Epi,
et Petrus de Rozemberg, nobilis de Bohemia Qui omnes
vnanimi voluntate, Cardinalatus sprcuerūt honorem.
Moleste interim ferens Carolus Sicilię Rex, hostilitates
Vrbani, iym per exercitū suū in luceria vallauit. Quem
Raimūdus de Bancziio cum Britta nuibus aduenięns
et ex obsidione educens, ad portū fluuiarij perduxit,
vbi Januensiū galeas ascendens, cum Cardinalibus &
Curiensibus Januam peruenit. Magno illic exceptus
et celebratus honore, vbi ad petitionem Ricardi Anglię
Regis Adam tituli S. Cecilię Cardinalem Anglię rela:
xauit in carcere. Cęteros quinqs in Calcem vinam proię:
ctos extinxit. Scdm vero aliquorum assertionem secu:
ri percuti, aut in mari obfocari disponit Aquiligi cū

vero Epum, propter crudeles torturas debilius in equo et suo conspectu gradientem, per lictores mactari iussit.

Sandiwogius de Subino Capit Crac pro obiurgañ Elisabeth Regina q̃ Heduigim non misit in Vngariam missus dũ id exequitur cũ legatione nil proficeret iratus celerime discessum parat, Quod Elisabeth suspectum habens Iaskonem de Tharnow ad preoccupandũ Castr Crac mittit. Qd ut Sandiwogius accepit cũ paucis aufugiens Crac. peruenit, & regina Iuuenes nobiles per eum relictos captiuat.

Annus Domini 1. 3. 8. 4.

Pacta'que apud Cassoniam cū Polonorū Proceribus Helisabeth Hungarię Regina Ludouici relicta pepigerat. Quibus se pro die Sancti Martini Filiam Heduigim Crac' missuram strinxerat temerante Sandiuogius de Subino Calissien Palatinus & Crac' Capitaneus Militariū filijs magis prestantioribus & ingenuis coassumptis, Ex Ioannis Epi. et Baronū Crac' aūctoritate in Vngariā transijt. Reginā Elisabeth et carpturus de negligentia. et auersionem discessionēq3 Polonorū, si secus agendi perseuerauerit, cladesq3 innumerans. quibus Regni Polonici ateruntur Colonię ostensurus. Quam dū apud Iadrā Dalmatię Metropolim offendisset, singulis mandatis, quemadmodum iussus erat per ordiē expositis, preces tandem adiecit. rogauitq3 vt diuturna polonis periculosa cunctatione abrogata. filiam regiā Heduigim Crac' dirigat. Mox in Vngariam pro complemento annorū nubilium Coronatione suscepta, et regno cladibus afflicto, stabilito reuersuram. Et si sermoni & promisso suo publica auctoritate perlato diffidat. Nobiliū secum filios vna missos in obsides

interim quemadmodum per nuntios suos postulare visa est accipiat. Elisabeth aũt Regina vnam ex alia excũsatiõm pro his quibus accusabatur nectẽ: tem purgandis, responsisq3 vtente ambiguis San: diuogius Palatinus suas et Polonoꝝ spes legatio: nesq3 recidere prospiciens in irritũm, irritatus, ipse et in furorem iustum actus remeandũ quamprimũ statuit. Verum Regina Elisabeth metũ iniecto ne Sandiuogius Palatinus cũ Castro principali Crac descisceret, Jaskõm de Tarnow Castellanũ Sandomirien, qui Arcem Crac in suã ditiõm redigeret & Hũgaris post ab ea mittendis, quatenus Crac continerentur, in fide traderet Cracouiã permittit San: diuogio ex Jadra inhibito recessu, Sandiuogius aũt omnium eorum quę contra se ordinata fuerunt con: scius. Equis per varię locę quibus redeundum e: rat locatis Cracouiam insuper directo nũtio qui moneret mandaretq3 Keũ Crac arcis obseruato: res a se relicti etiam si ipm dm suũ etiam igne con: flagrari prospiccrent arcem dedant. Ipse cũ pauc ex Jadra euulsus equos mutando in naturali vno die

quod vix credibile dictu est, sexaginta Hũgarorũ millia: ria que Almanice crassiora esse constat conficiens. Cracouiam defatigatus et Anhelus, nũcios quosqz per: ueniens perucnit. Cuius relatione moti Proceres, Con: uentũ quem in Lelonia agendum decreuerãt. In diem scdam Martij et in oppidum Radomsk, quo propin: quior Baronibus ex maiori Polonia procuretur accessio, Transferunt. fugam aũt et discessionem Sandiwogii de Subino Capit Cracouiẽ et Palatini Calissiẽ He: lisabeth Hungarie regina graui et exãlcerato animo ferens. Maczskonem Succamerariũ Calissiẽ et sin: gulos filios Nobilium adulescentes et ingenuos ma: gna ex parte prefati Sandiwogij aut nepotes aut consanguineos quos obsides habitura erat, captiuat, in presentes seuiens dum in absentem non poterat.

Mittunt iter aliũ nun" ciũ Poloni ad Regi" nã Elisabeth pro He"

diuigi Quæ mittit Sigis-
mundũ Hungariæ Re-
gem ad gubernandã
poloniam Cui in San-
decz obuiañ poloni re-
gnum ingredi vetant. Sed missis ad eũ nuncijs
aduentum Heduigis ad Pentecostes differunt in-
terim in Polonia multę cędes & sedi-
tiones patrantur.

Ad constitutam secundam Mensis Martij diem,
Bodzantha Gnesnẽn Archiepõ et cęteris prelatis et Ba-
ronibus regni Polonię in Radomskie conuenientibus,
vario sermone varijsqꝫ sentencijs de sũbstituendo
rege de stabiliendaqꝫ repub. et bello intestino rescin-
dendo, certatum est. Sed cũ singulas iustas legitti-
masqꝫ deliberationes, vnus scrupulus de Heduigi fi-

lia regia et pactis cum pre suo Ludouico Jureiuran
firmatis inficeret. Ampliora externa et interna bel:
la si negligeretur exciturus, vnu et leuem nucium
vnu ad Helisabeth Reginā mittere placuit, vt le:
uitas legati mittentiu grauem et exacerbatum ani:
mum atqz in rebellionem et contemptu spectantem te:
staretur, prohibitum quoqz edicto publico ne qua de
cetero legatio ad eam fieret, nec quis ipsā publice
aut priuatim adiret. Przeczlaus Wawelsky Miles ex
templo missus. Qui apud Budam Reginā Helisa:
beth conueniens Prelatoru et Baronu regni Polonie
mandata ei exponit. Rogat inprimis vt verbis &
promissis frequentius repetitis, prestet aliquando
virtutem et filiam Heduigim, pro die octaua Maij
Festo vest Beatissimi Stanislai Cracouiam trans:
mittit, abstineatqz ludibrijs, quibus in Polonos tan:
topere vsa est. Prelatos enim et Primores ac pro:
ceres Regni Polonie, neqz eam iniuriam idqz ludi:
brium de cetero laturos. Neqz missiom Heduigis
filie regis per alios legatos quesituros, se extremu
fore, qui in ea re ad eam mandata perferat. Denu:

tiat insuper Polonos iureiurando se obstrinxisse fe:
sto Sancti Stanislai lapso sibi de rege, si Heduigis
Regia filia Cracouiam conducta non fuerit prouisuros
Monit tam aspera legatio Elisabeth reginam frequē:
tiq3 consiliō aduocato Sigismūdum Marchionem
Brandeburgēn generum suū ad regendū Polonię re;
gnū. Quo filia Heduigis adulescat viris armis &
equis et opulenta suppellectili prouisum in Poloniā
destinat. Quod cū apud Crac Barones percrebruis:
set, irritati qđ prefectis exc Hungarorū et matrona
arbitriō datis parere cogerentur. Mores insuper Si:
gismūdi Marchionis pridem pertesi, iusto exercitu col:
lecto vsq3 ad Sandecz procedunt. Missisq3 ad Si:
gismūdum Marchiōm qui iam apud Lubowla haspi:
tabatur nuncijs monent. Ne regnū Polonię eis inuit
introeat, se illū neq3 pro rege neq3 pro gūbernatore
vllo pacto acceptūros, quin etiam ingressū illi iux:
ta ac hosti armis interdicturos. Qui hac denūciatiō:
ne deterritus gradū pressit, missisq3 reuersalibus
nūcijs, mitti ad se in Lubowlam aliquos Barones Po:
lonię, secumq3 de arduis rebus statū Regni Polonię

et eius profectũ concernentibus magna prece magnaq3 instantia extorsit Missi Sandiuogius de Subino Pa: latinus Calissien et Capitaneus Crac. Spitko de Mel: stin Palatinus Crac. Jasko de Tarnow Castellanũs Sandomirien, quibus post varios tractatus Marchio Sigismundus id egre persuasit. vt aduentus Heduigis Regię filię a festo S. Stanislai in festũ Pentecostes prorogaretur, astruens illã pro die prefata certo cer: tius se ad id omnem possibilem uanante operã Crac: uiam ventura. Ferunt aũt Sandiwogiũ de Subino ideo dilatiõm ipsam etiam ceteris disuadentibus accepisse, q& Sigismũdus Marchio Macz̃kom Calissien Succame: rarium et omnes alios Adulescẽ in Jadra post fugã suam Reginam Elisabeth captos se quamprimũ re: diret. vasta pollicitatione cuius uestigio oblitus est absoluturum abstrinxerat. Interim aũt in Maiori Po: lonia varię Militarium vicissitũdinarię et intestine captiuitates cedesq3 exortę sunt. Nam et Przecla: us Janussii de Goluchowo per gentes Dobeslai de Golancza ex Castro suo Vsczic Curia sua Vetusta exc: usta, rebusq3 spoliatus tandem captus est. Janussius

de Skoky per Przybkom de Przeszeka, et Joannē Ga:
lanska ex insidijs Martinus de Swanowo per Jara:
szonem de Siedlcze et Joannem Dobrogostij de Samo:
tuli, capti, et letalibus affecti vulneribus Janussi:
us aduocatus de Obornikij a Swidwa et Galowo oc:
cisus pluresqz alij Militares et nobiles maioris Polo:
nię mutua se captiuitate aūt strage concidebant.

Conuentu in Sandecz a militaribus polonis celebrato interdicitur ne quis publice aut priuatim in Hungariam se conferat pua

ricat tandem primus id
Sandiuogius.

Festo Sancti Stanislai in Maijo adueniente, Iterũ Conuentus Baronũ et Procerũ Cracouiẽn et Sandomi: riẽn apud Sandecz habitus oppidũ. Heduigis filię re: gię prestolantiũ aduentũ. Quę cum diutius presto: lata non veniret, sed nec spes restaret sui proximi aduentus. Noua consilia a Baronibus agitata sũt, et licet placuisset singulis Ducis nũntios vczt Spi: tkonem de Melstin Palatinũ Cracouiẽn, et Petrũ de Sczekoczin Castellanũ Lublinẽn Hungariam mitti. Et Helisabeth Hungarię reginam de Heduigis filię suę missione denunciatione et instantia rigidiori vr: geri. Przeczlao tñ Vamuelskij Milite longo disserente sermone, neqz eorum neqz suę qui in Hungaria recenter legatione redijt, vt de cętero aliqui nũcij in Hũgariã mittantur honestati conuenire. Cum legatio sua de mendatio notabitur, quę astruebat nullos de cętero legatos in Hũgariã uenturos. Missio prefatorũ Ba: ronum retracta est, nouoqz edicto sancitũ, ne cui pu: blice aut priuatim Hungariã ire liceret. Quo prę: uaricato Sandiuogius de Subino Capitaneus Crac. suorum procuraturus solutiõm se Hũgariã contulit

et priuato non publico vsus officio, Heduigim mitti celerrime Poloniam et uisi mittatur rem ad discrimen penitus recisuram, persuasit.

Domaratus Casimirus et Szamotuli cũ omnib. corũ villis cõburit.

Magna indignatione peregrinũs de Vanglesino Capitaneus Maioris Polonię Vincentius de Campa Palatinus Posnanien et Swidwa Castellanus Nakiensis con Nicolaum de Lodzia quod cũ Domaratho de Pirschno Castellano Posnanien et sua parte con illos sentiret permoti, fortaliciũ suũ Bithyn circumuallant et pro illius expugnatione Machinis a Ciuibus Posnanien accomodatis illud vehementer tormentãt. Sed cũ a Nicolao de Lodzia et suis, no solum animosam resistentiam, sed etiã excursiones in Castra et suor strages et vulnerationes animad:

uerterent fieri villis ad eu pertinentibus. Primu spo-
liatis, mox etiam exustis cepto irrito ab obsidione di-
scedunt Treugas inter se ab vna et Domarathu eiusq3
auxiliarios parte ab altera perficiunt. Quas du Vin-
centius Swidwa Castellanus Kaklen et Vissota de
Kurnik detractarent suscipere, et Domarathu vilem
et infirmu hostem fore. Nec dignu cu quo pacis suf-
ferentie inirentur astruerent Domarathus contem-
ptu sui et ludibriu vlturus, cu valida suoy auxilia-
riou manu. In oppida Casimierz et Samotuli irruens,
tam illa q3 que q3 villagia et rura cin eou circuitu
consistentia, que ditionis Swidue et Vissote aut suoy
auxiliariou fuerant crudelr dispoliat. et Swidwa
ex suo fortalicio Cialowo peregrino etiam Capitaneo
Maioris Polonie apud illam tunc hospitato inspecta-
te. Nec suis ferente opem, singula que despoliauerat
excurit. Ita Swidwa et Vissota dum hostilles vires
despiciunt proprias vero plus iusto superba iactan-
tia metiuntur paucitati quam in hoste contempse-
rant succumbunt.

Epūs Posnanien Joañes Olith ex Posnanien in Vladislavien sedem transfert in Posnanien vero succedit Dobr.

gostius de Norwidwor.

Vladislavien Ecclię ex morte Sbiluthi nobilis de domo bipenniū vacan. Electione et confirmatione Canonica de Troiano Prępposito Posnanien Vrbanus in sua obedientia vocatus Papa sextus ꝛprobata Joanni Olith filio Boleslai Ducis Oppolien et Epo Posnanien in Vladislavien transfert. Qui cū xi Mensis Februarij ad Vladislavien Eccliam cū mandatis Apostolicis accessisset, et ab electo Troiano, et a Capitulo Vladislavien in Epum acceptus est. et Castra Vladislavia et Raczias illi consignata, de Posna;

nien aut Ecclia per translatiom Joanni Olith als Kro:
pidlo vacante Dobrogostio de Nowidwor als de
Lanissemicze genere hic nobilis erat de domo et fami:
lia Nalencz prouidit. Quem in superioribus ad Eccle:
siam Gnesnen, ex morte Joannis Suchiwilk vacan:
tem, electum fuisse monstrauimus.

Heduigis Cracouiam veniens cũ magna hominũ lęticia suscepta in Reginã coronatur et totalem illi imperiũ datur

Crebras promissiones suas Helisabeth Vngarię
regina et Ludouici relicta de filia sua Hedvigi
in Polonię regnũ destinanda impletura. Dum spes
Polonorũ in longius tempus siue rerũ discrimine extra:

hi non posse intelligeret. Ipsam in magno Baronum et Militum. et precipue Demetrij tituli Sanctorum quatuor Coronatorum presbiteri Cardinalis et Archi: epi Strigonien et Joannis Caiadien Epi Comitatu fe: ren secum in auro, argento, in vasis. pannis. Clenodijs. gemmis. et Cortenis. Insignem et regiam suppellecti: lem transmittit. Ad cuius aduentu Prelati et Ba: rones Polonie de quo iam pene desperauerant excl: tati. Certatim illi occurunt Et ipsam cu ingenti ala: critate animoy Cracouiam omin Ecclesiarum proces: sionibus. omniumqz statuu ordinibus obuiam illi e: fusis producunt. Tanta aut erat erga illa Prelatoy et Baronu Polonie affectio, et ta charitas immensa vt uiros se esse obliti, parere tam insigni et virtu: ose femine putarent non inglorium Ea insuper cha: ritate et affectione deuicti non dato non procurato illi sponso, quasi ipsa sola ad gubernandu regnu Polonie siue marito sufficeret Ipsa in Crac Eccl'ia, die solis xv octob. que apud Polonos S. Heduigis agitur celebritas per Bodsantha Gnesnen Archi: epum, Joannem Cracovien, Joanne Vladislavien, Do:

brogostium Posnanien Epos, sub prefati Strigonien Cardinalis et Baronū et Militariū vtriusqʒ regni Polonici vcʒt et Hungarici copiosa frequentia procurarunt. In Polonię Reginam, Dyademate reginali inungi et consecrari. Tributa ei plenaria facultate quatenus Polonię regnū interim quo illi sponsus aptatur et quęritur admīstrat. Nec mirū, nouerant enim illam ita eductā atqʒ institutam esse ab annis teneris et formam honestas, spetiem pudor, pulchritudinem virtutes, gloriam et diuitias. Continentia atqʒ modestia potentiam mansuetudo antecellerent. Cui etiā rarę eximięqʒ spei decorem a natura videbant donatam, doctam insuper literis moribus eruditam, decoram non tantum genere, quantū et feminea dignitate. Moderatam natura pudore quoqʒ ingenuo singularem. Cui ex numine cęlesti amplior et magis venustia nulliqʒ obnoxia ætati forma contigerat, Matronarū vnicū decus, et ornamentū, pudicitia. In qua ōis virtus numerus ab incunabulis usqʒ instillatus cū lactis nutrimento potabatur. Quę infantię annos egressa ita mature et grauiter sapere cępit, vt qdqd

diceret, quidquid faceret ex anili grauitate manare videretur.

Jagiello vt aduentũ Hedwigis sentit oratores mittit illam in uxorem petens et suam conuersiõm et alia magna promittẽs quos poloni audiẽ ad Reginã Elisabet mittunt. Quæ omnia Baronibus fienda cõmisit.

Annus Dñi 1385.

Intelligens Jagiello Lithuanorũ magnus Dux Virginem Regiam Heduigim Ludouici filiam ad Poloniẽ Regnũ ex Hungaria traductam et dijademate reginali insigni: tam. Eiqꝫ vniuersi Regni Poloniẽ administratiõm et regimen mandatum esse. et tam assiduo rumore quã frequenti suorum nũntiorũ, quos exploratũ mittebat relatione cognoscens. virgĩm predictam regiam adeo venustam decoramqꝫ existere. vt pro illa tempesta: te in orbe vniuerso parem in forma non habere credi: ta est. Duos Duces fr̃es suos Skirgallõm vc̃ꝫt et Bo: risꝫ, Item Hanulonem Vilnẽn Capitaneũ Cracouiam ad Heduigim Reginam et Prelatos Baronesqꝫ Poloniẽ ad precandũ virgĩm prefatam suo connubio transmittit. Qui ad Consiliũ quod, et presentia Heduigis Reginẽ, e Consiliariorũ frequentia ornauerat introducti. mune: ribus magne extimationibus et precij Reginẽ Hedui: gi nomine dũc Jagiellonis presentatis, verba per Skir: giellonis Duc organũ in hunc modũ faciũt. A longo (inquiunt) tempore, et a magnis Principibus Regibusqꝫ potentibus nr̃ et Lithuanor magnus Dux Jagiello sollicitatus est, vt fidem Chr̃ianor propria, et in

qua a

qua à parentibus relictus est, deserta, susciperet.
Nunqs tñ ad id poterat quacunqs persuasione, sed nec
guerris et Cruciferis de Prussia idemtidé illatis molli:
ri. summo Deo Optimo Illustrissimaqs Regina, húc
tibi et Regno tuo honorem idqs pñm in multa secula du:
raturum reformante. Verum si tua excellentia prefatú
dominum nostr. Iagiellonem Magnú Ducé Lithuanię
in sponsum accipere dignaberis, non ea tantúmodo quę
de fidei Catholicę susceptione ab alijs Regibus et Pri:
cipibus ab eo petita sunt, sed et his nonnulla grandia
pollicetur spondet adiecturum, si quidem in primis
fidem Catholicam Romanà. Et eam quam tu Regnúqs
Polonię peticat et obseruat, se, cum omnibus fratri:
bus suis Lithuanorú Ducibus Proceribus & primo
ribus. Sed et cum Vniuersa Lithuanica Samagitti:
caqs gente suscepturum offert, et singulos Christia:
norum captiuos signanter tum ex Polonię Regno sub:
latos et iure belli seruituti deditos solutur. offert
singulas terras suas natúles Lithuanię et Samagittę.
Sed & nonnúllas Rússię armis quesitas Regno Po:
lonię perpetua & irreuocabili vniòne et inuiscera:

tione incorporaturum, offert Pomeranię Culmen Do:
brzinen et Vielunen, et quascunqz alias terras a Re:
gno Polonię alienatas, occupatas et districtatas ad
possessionem et corpus Regni Polonię se reducturum,
offert singulos suos paternos auitosqz thesauros
se in Regnu Polonię allaturum, et non nisi pro co:
modis regni Polonię illos conuersurum offert. Postre:
mo ducentorum millium florennorum de consumando
matrimonio inter virginem Regiam Heduigim et
Vilhelmum Austrię Ducem uadium interpositum, se
solutum. Hęc Barbarus ea legatio si Heduigi Re:
ginę parum grata Prelatis vero et Baronibus Polo:
nię accepta foret, ad voluntatem tn et arbitrium
Hungarię Reginę Elisabeth Ludouici relictę et He:
duigis Reginę genitricis reiecta est. Idem quoqz
nuncij Skirgal vcst et Boriss Duces et Hanul Hun:
gariam iure iussi. Cum quibus ceteros Polonorum Ba:
rones wcst Vlotko de Ogrodzieniecz subpincerna
Crac. Nicolaus Bogoria Castellanus Zauichosten
et Cristinus de Ostrow Tenutarius Casimirien, quo
res in celeriorem expeditiom veniret profecti sut.

Qui dum Elisabeth Hungarię Reginam apud Bu:
dam offendissent, legatiõ crac habitam apud illã
et generum suum Sigismundum Marchiõ Brande:
burgẽ resumunt. Et qñuis diebus pluribus series
legationis huiuscemodi digesta fuerit, non tñ sat
tutum et eficax medium poterat reperiri. Cum hinc
fidei Catholicę dilatiõ, et ceteri oblati profectus ad
suscipiendam conditiõm impellerent, hinc religio pa:
cti cum Vilhelmo Austrię Dũce per Ludouicum
Hungarię Regem et desponsatiõ Heduigis filię Re:
gię solenniter celebrata, obsisteret. Nuncijs tñ Po:
lonor9 consumationem huius rei maximos Chrianita:
ti et Polonię regno fructus allaturam disserentib9.
Elisabeth Vngarię Regina respondet se adomnia
quę in fidei et Regni Polonię profectũ cederent be:
niuolam esse contentamq3 fore. vt filia virgo sua
Regia Heduigis Prelatiq3 et Barones Regni Polo:
nię id agant, quod ẽ repub. Christiamtatis & sua
profutura duxerint. Mouit Lithuanica legatiõ.
plerosq3 et presertem crac. Proceres. Quibus exter:
nor9 accessione regiõũ roborari Poloniè regni vires

et peregrinos magis quam proprios circumspicere Re:
ges placebat. Itaq3 Semouito Masouię. Vladislao
Oppolien duabus neglectis, Q eorum assumptione
tenuis accessio fieret Vilhelmo Austrię Duce repu:
diato. quod serum et longinquū ex eo speraretur au:
xiliū, In Jagiellom Lithuanię Ducem spes delibera:
tionesq3 Consiliariorum conuersę, Is enim tunc apud
Lithuanos Kieijstuto apud Krewam extincto. Et
filio suo Woytawdo Ducibus in Prussia apud Crucife:
ros exulante, prestantiora a natura vltra omnes
Lithuanię Duces ingenia sortitus, et summę rerum
preerat et ob multiplicitatem germanorū fratrū,
licet hebetis ipse et simplicis ingenij vir ad trac:
tandas venationes regendamq3 rempub: Princi:
patuū celebris habebatur. Quę quidem res et respe:
ctus monerunt Polonos. Qui hunc potius q3 Vi:
tawdum animo magnanimū et opere gloriosum Ale:
xandro Macedoni per similem, in Regem sibi deposcerēt.

Rex conuentu Cra. Oratores mittuntur ad Ducem Iagicllom̃ in sponsum Hedwigis et Regē Poloniæ cū

cert articulis ipm

Responsū modestum et beniuolū ab Elisabeth Hungarię Regina Ludouici relicta editum, et per Polonorum Lithuanorumqs legatos relatū Multos ex Polonorum Baronibus animos monit ad pficiendo Duce Lithuanoꝝ Iagiellonc in Regem. Et de tradenda Hedwigi Regina nouas cogitationes: Conuentu itaqs apud Crac indicto, ad quem ex Baronibus Maioris Polonię, siue quod ora illa non dū a bintestino bello ad plenū quietata erat, siue qd in Semouiti Masouię Ducis ditiom̃ erat proclina, pau:

cos quosdam memoratum est venisse de assumen:
do Iagiellone Lithuanorum Duce in Poloniæ Regem,
plurimũ dierũ deliberatio concertatioq; habita est
Graue enim et molestum est nonnullis Consilia:
rijs videbatur, proprijs Principibus et Catholicis
neglectis præteritisq; extraneũ et Barbarum ad
fastigium regale euehere. In eamq; sententiam sin:
guli qui Heduigi Reginæ Iagiellonis Connubiũ fasti:
dienti, familiares erant, ibant. Verum maior et sa:
nior pars Christianæ fidei fauore et dilatatione pri:
cipaliter et quiete Regni Poloniæ alijsq; conditioni:
bus. Quæ a Lithuanis offerebantur permota Ia:
giellom pro Rege assumendum aduersas sententias
et Reginæ Heduigis fastidium magnorũ gentiũ
populorum ad fidei Catholicæ accessiom confutans de:
cernebat. Amplissimum meritum amplissimãq;
comendatiom et laudem omni memorandam euo
Regnom Poloniæ consecuturum astruens si per illi:
us operam Catholicæ fidei splendor et puritas, apud
Lithuanicas Samagitticasq;, et cæteras Barbaras
nationes proluxerit. Hæc sententia cũ Heduigis Re:

ginę feminę iam tunc deuotę et religiosissimę fa:
stidium solo fidei Christianę respectu temperas:
set, facile quoqz ab alijs excepta est, extemploqz
nuncij, vczt Modko de Ogrodzieniecz sub pincerna
Crac Cristinus de Ostrow Tenutarius Crascmirien
Petrus Szafraniecz de Luczicze Hinczka de Ro:
skouicze heres qui Lithuaniam irent. Et Ja:
giellom Lithuanor Ducem noua sponsione de im:
plendis conditionibus ab eo oblatis primu ab eo re:
cepta Cracouiam in Regnu Polonię et Connubiu He:
duigis Reginę sortitur adducerent decreti. Propri:
is itaqz Ducibus, velut parum vtilibus instrument
abiectis ad externor suffragia itum est, peregrin:
osqz leges legere quam proprios placuit. Et cum
pars Semouitum Masouię Ducem, pars Vilhelmu
Austrię, pars Vladislaum Oppolien Duces accer:
sendum censeret, occurreretqz Semouitu et Vilhel:
mum suffragijs tenuem fore. Oppolien vero Re:
gnum scidisse et ad Bohemu defecisse, in Lithuanum
oes eo pacto oes cosensere si fidem Christianu cu terris
sibi subiectis susciperet.

Sigismudus Marchio Brandeburgen̄ q̄a leuis erat ex Regno Hungariæ eiectus ē et Carolus Sicilię R̄

veniens Coronari se in Regem Hungarię facit, sed ad instantiam Elisabeth per Taracz occisus est, cui Regiam Castrum gimel donauit vnde ex familia illa dum quis in aūlam venit gladius nudus ante regem portatur.

Sigismundus filius Caroli Romanor̄ Imperatorē et Bohemię Regis Brandeburgen̄ Marchio. Cui iam Hungarię Regnū propter sponsalia cū Maria filia Lūdouici Hungarię Regis destinatum erat, propter leuitatem morum suor̄, quibus socrū suam Elisabeth Reginam Hungarię Ludouici relictam et

Primores Hungarię grauiter offenderat ex Hungaria per eandem Elisabeth Reginam et Consiliarios Hungarię eiectus dissolutiõm & leuitatem morum illi exprobrantibus In Bohemiã ad germanũ suũ Vencesla: um Bohemię Regem confugit, Regina quoqs Elisabeth Vngarię Ludouici relicta procurante et operãte, Carolus de pace ex Apũlia accersitus Vngariã aduenit, et in regnũ Hungarię et in Coniugiũ Marię sponsę Sigismundi Marchionis Brandeburgẽ vt Successio regni Vngarię in familia durachiẽ continuaret successurus.

Elisabeth Hungarię et Polonię Regina relicta Quondam Ludouici Hungarię et Polonię Regis, exosum habens Sigismundum Marchiõm Filiũ Caroli Romanor Imperatoris et Bohemię Regis, gẽrum suũ et filię sue Marię maritum propter quasdã eiusdem Sigismũdi leuitates, sequestrare filiam suam prefatam Mariam a Consortio pfati Sigismundi conabatur. Satagens eam tradere vna-cum Regno Hungarię Duci Aurelianẽ frĩ Regis Fracię in Consortem. Super qua re conficienda exota:

biles nuncios in Centū Quinquaginta equoꝝ numero ex Hungaria in Gallias destinauerat, matrimoni: um huiusmodi conclusuros. Sed casus fuit eorū aduentūs. Jam enim prefatus Dux Aurelianeum de ducenda filia Ducis Mediolani contractū solēnem fecerat. Practicam aūt prefatę Elisabeth Polonię et Hungarię Regine nonnulli pannonioꝝ Barones, Qui partes Sigismundi Marchionis fouebant habēt: molestam, prefatam Reginam aut capere aut pel: lere regno nitebantur. Que sibi consulens in Ca: strum firmissimum cum eadem filia Maria Sigis: mundi Brandeburgēn sponsa se recepit. Diuisiōm au: tem tam monstruosam in regno Hungarię exhortam Carolus de Duratio Sicilię Rex intelligens, occupare regnum Hungarię, modis omnibus regno Sicilię parū contentus in animū indūxit et contra Jusiurandum qđ Ludouico tunc Hungarię et Polonię regi viuenti prestiterant. Ne vēt illo tempore in preiudiciū filiarum sūarum Marię et Heduigis Regina Hunga: rię et Polonię ambiret, veniens factus insuper immē: mor beneficiorum eiusdem Ludouici Regis, cuius gen:

tibus armis et sumptibus Regnum Sicilię conquisi-
uerat. cum magna Militum Comitiua de ipso sicilię Re-
gno in Hungariam properaũit, siue sua sponte et ar-
bitriõ, siue aliorum assertiõm per dictam Reginam
Elisabeth accersitus atqs illuc perueniens, fauen-
tibus sibi nonnullis Baronibus Hungarię, (vt est
illa gens partialitatibus dedita) se in Regem Corona-
ri fecit. Cuius Coronatiõm Regina Elisabeth moleste
ferens uerebatur, enim filiarũ Marię et Heduigis de
Regno Hungarię exclusiõm Multiplicibus insuper
nuncijs et persuasionibus Venceslai Romanorum
et pro ea tempestate Bohemię Regis, culpã et facti-
nus germani sui Marchionis Brandeburgẽ Sigis-
mundi dilũenti's et õim repromittenti emendam erro-
rum, Elisabet Hungarię Regina Ludouici relicta
expugnata, singula errata, quibus in eã Sigismũ-
dus Marchiõ deliquerat, relaxans, eum sibi recon-
ciliat et reuocat ex Bohemia reconciliatum. Non
enim filię suæ Marię posse rebatur coniungi alium
legittimum virum, cum qua Sigismũdus Marchio,
per verba de prẽsenti contraxerat. Euadendi aũt

Caroli de pace quam pro regno Hungarię regendo ac-
ciuerat Baroni Vngarico Ferkacz curam mandat
Qui cum non aliter se illum nisi obtruncatione capita-
li euasurum respondisset, nihil (inquit) regina ad
me attinet quomodo illum euadas dum modo illius
onere me liberes. Vno autem mane Ferkacz Baro ad
Carolum de pace in suum cubile gladio exerto, quasi
iocabundus (iocari enim cum Carolo solitus erat,) in-
gressus, fingens arte iocum, et insaniam quo facilius
destinatum excqueretur scelus, Carolum nihil tale
suspicatum, et sibi applaudentem, in lecto apud Bu-
dam obtruncat. Pro quo facinore ipse et posteritas
sua Castro notabili Gimel donatus est. Et matrimo-
nium per Sigismundum Marchiõm cum Maria filia
Lũdouici innouatum et consumatũ. Alijs placet
dolo reginę Elisabeth et Ferkacz Carolum in cubiculo
percussum, inde ad Castellũ quoddam abductum,
cum vulnus haud letale esset, veneno interemptũ
pradictoqz Ferkacz pro huiusmodi occisionis scele-
re Castrum notabile Gimel prope Nitriã Vngarię
perpetuo donauit et inscripsit. Audiens aũt Marga-

retha Sicilia regina maritum suum in Hungarię regę fuisse coronatum solenni curia in Neapoli contracta. Quę regula vulgariter nuncupatur, instituta. Coreas et hastiludia spectare cepit. Verum interim illum nuti: us lugubris cum lr̃is allatus est, significans maritū suum Carolum Regem apud Pannonias trucidatū esse. Quo intellecto et diuulgato celebris illa solennitas velut fumus disparuit, et omnibus a tam solenni offi: cio ad luctum conuersis Margaretha regina pro muliebri more fletibus indulgens, filiū vnicū supe: stitem Vladislaum ad vlciscendum indignam pr̃is mortem multipharię hortabatur. Sed nec Ferkacz prędictus suggillatione solenni ex occisione Caroli de Durachio Regis Neapulię ei tunc inusta carnit stirps quoqz sua caritatur. Quotiens enim ab illo tem: pore vsqz nunc ipse Ferkacz veniebat, siue etiam stirps sua nunc venit in Regiam, totiens in detesta: tiom̃ sui facinoris, tunc in Carolum commissi, gladi: us regius de vagina exeritur, et nudus coram Hū: garię Rege vibratus qz portatur. Quousqz ipse Fer: kacz át aliquis ex genere suo, aulá fuit ad plenū egressus.

Vilhelmus Austrix dux Crac cũ thesauris magnis magnis venit vt cũ sibi promissa sponsa copula carnali iungeretur: sed dum ad thalamum ire vellet cum regina per Barones ex Castro expulsus est et Castrum clausum ne sequeretur Ducem. Qui relictis thesauris Gniewossio Succamerario Crac. qui ples eius apud regi: nam Heduigim promouebat in Austri: am fugit.

Fama ex denunctiatione rerum aue apud Poloniã agebantur Vilhelmus Austrix Dux. Cui Ludouicus Hungarię et Polonię Rex filiam suam natu minorẽ Heduigim dum viueret dandum pro coniuge decreuerat, experge factus, cum notabili Militum Comiti:

ua et omnibus clenodijs thesaurisqs suis et vniuer-
sa suppellectili. Poloniam se conferens Cracouiam
inopinatus applicuit. Et quamuis Dobeslao de Kuro-
wanki tunc Castellano Crac' et maiore domio. Cete-
risqs Baronibus aduentus suus non mediocre nause-
am et molestiam parturisset. Neres cum Jagiellone
Lithuanor Duce tractari cepte ad irritu recideret,
Heduigi regina in illum gratificante, per qua nonnul-
lis credebatur per Gnieuossium de Dalieuicze Succa-
merarium Crac' qui et ipse prebebat illi conductum
accersitus, longo tempore Crac' suam mansiom conti-
nuauit. Nemine Baronum audente beneplacitum Hedui-
gis Regine rescindere. Que et paterna ordinatiom
impletura, et adolescentis ingenui virtuosis moribus
adducta, nubere illi potius noto viso, qua Barbaro
ignoto, et nusqs viso. Quem ex nonnullorum flu
suggestione non moribus tantumodo sed et fortuna
aggressem, et moribus gestibusqs barbarum credide-
rat, astuebat. Sed et propositum suu pleriqs Barones,
vt sunt varie hominum affectiones passionesqs, et si-
gnanter Gnieuossius de Dalierwicze Succamerarius

Crac. in quem Vilhelmus Austrię Dux omnes suas cu-
ras cogitationesqs et spes suas. quasi per illum rey
suarum consumatio pròuentura esset. Et in cuius fi-
dem omnes suos thesauros et Clenodia contulerat,
permulcebant. Dobeslao aut de Kurozwanki, Castellano
Crac. Qui et ipse Castri Crac et summę rerum pręerat,
Vilhelmo Austrię Duci ad Castrum Crac negante
prohibenteqs ingressum; Heduigis Regina frequen-
ter cum militibus virginibusqs suis ad Cenobium Sa-
cti Francisci Crac ex Castro faciens descensum, In
eiusdem Cenobij refectorio cum Vilhelmo Austrię Du-
ce prędicto, chorearum solatijs parco tn et castiga-
to atqs honestissimo moderamine ùtebatur. Fama in-
super et plurimorum assertione proditum est. adeo Ja-
gielloni s Lithuanorum Ducis Connubium perosam per-
tesamqs fore, vt Polonię Baronibus necquicqs disua-
dentibus & prohibentibus Barbari exclusura coniu-
gium Sponsalia per verba de prnti cu Vilhelmo Au-
strię Duce in facie Ecclię Ludouico pre iubente, du-
dum contracta. Sub frequentiu Militu suor et Pro-
cerum sub id tempus, quo Jagiellom Ducem Lithuanię

vulgatum erat, pro accipiendo regno et consumando matrimonio Poloniam procedere, consumare statuisset. Verum dum ad Crac' arcem thalami secreta cũ Hedui; gi regina suscepturus Cũbilia perdũctũs esset, Cu; ra et mandato Baronum Polonię. Quibus copulatio ipsa summopere displicebat, tam ex arce q3 ex thala; mo cum dedecore et iniuria exclusus expulsusq3 é. Et ab omni Carnali Comertio Reginę prędictę se; questratus Heduigis aũt Regina exclusiõm Vil; helmi ex Castro moleste ferens, in Ciuitatem ad illum facere parabat descensum. Cumq3 portas Ca; stri Baronum Cura et mandato clausas offendisset, violare illas, petita. dataq3 securi manu propria nite; batur. Demetrij tandem Militis de Goraij precibus expugnata, ceptum omisit. Timens aũt Dux Vilhelmus se ar desiderari, aut violari, ex Crac in Austriam Clanculo paucis conscijs refugit. Omnibus thesauris et clenodijs magne estimationis apud Gnieuossium prędictum Succamerarium Crac. Quos nullo vnquã tempore repetijt, et quorum sibi proprietatẽ et vsum præfatus Gnieuossius retinuit. effugit. Pro quibus

Gniewossius prefatus. Succamerarius de genere et familia Strzegomia, notabiles hereditates et villas sortesqz coemit. Que a filijs suis processū dierum parum solerter sumptus facientibus, prodigalr expense, In tertiam non venere generationem.

Jagiello Crac. venit cum magna pompa ad quē visendū et de forma eius se informandum Heduigis mittit. Qui Magrm Prūssiæ ad nuptias et baptismum per nuntium inuitat & Regina salutata illi preciosa munera mittit.

Annus domī 1386.

Regnum Polonie et Connubium Heduigis Reginæ suscepturus Magnus Dux Jagiello Lithuanie, cū

fratribus suis et Comitatu grandi. Quadrigis in:
super thesauros suos et plurimam rerum variar̃
sũppellectilem ferentibus Poloniam aduenit, et
conducentibus eum Poloniẹ legatis, primũ Lubli:
nẽn oppidum ingressus, aquot diebus composito, vt
fama aduentus sui apud Polonorum Primates vul:
garetur, illic mansit ex Lublin vero grauido et tar:
do gressu, versus Cracouiam tendebat, paucis aũt
admodum Baronibus Poloniẹ occursu suo illum, int̃
quos Spitko de Melstin Palatinus Crac. prẹcipuus
erat. et de cuius aduentu Iagiello dux Enixius gra:
tulabatur excipientibus, frequens et subitus Prẹ:
latorum et Baronum Poloniẹ ad Heduigim Reginã
in Crac. fiebat concursus à quibus summa cura sũmo
studio prẹcata, vt magno fidei fructu, qui principa:
liter à Polonis quẹrebatur pensato, Barbari Prin:
cipis non fastidiret coniugium. Diu et grauiter ꝑ
pter superius fẹdus. Cum Vilhelmo ictum reluctaba:
tur. Mittit tandem familiariorem et secretũ nũcium
suum Zauissium de Olesznicza. In Duc. Iagiellonis
occursum, mandans vt viso eo et forma sua statu:

raqꝫ quam celeriter redeat et fidelr̃ eius formam
staturam et mores enarret. Caueatqꝫ ne munus a:
liquot à Duce Jagiellone acceptet. Non ignarus
Jagiello Dux pro dinoscenda forma et proportione
sui corporis quam multoꝝ flam relatio turpem esse
confinxerat, Legatum à Regina ad se missum, com̃it
illum et humane excepit. Et quo plenius non formam
solum, sed et singula sui corporis lineamenta explora:
ret, ad Balnea secum ducit. Qui omnibus ad sacieta:
tem visis et contemplatis, muneribus insuper. Quæ à
Jagiellone iungebantur neglectis ad Reginam Heduigi
reuersus. Corpus Ducis Jagiellonis gracile, venustum,
et proportionatum, formam mediocrem vultum hilarẽ,
faciem oblongam, vllam tñ turpitudine notatam, mo:
res graues, et principe dignos renuntiat. Et reginę He:
duigis anxietatem de agresti et de formi Jagiellonis
Ducis corpore dudum conceptam dissoluit. Mittigato,
tempore Heduigis reginę męrore a plũribus Polonię
Baronibus Duci Jagielloni obuiam itum est, et amplio:
ri animorum concordia fauoreqꝫ singulę res tractari
cęptę Transmisit aũt Jagiello Dux ex Sandomiria

Demetrium de Goraij Regni Poloniæ uicethesaurariũ.
Qui illi cum cęteris Poloniæ Baronibus iam occure:
rant. In Prussiam, petens et inuitans Cunradum
Csolner Prussiæ Magrm. Quatinus personalr Crat
aduenitat, et ipm baptismatis vnda à spurcicijs bar:
baricis diluendum de fronte leuet. Et tam Corona:
tioni suę quam nuptiarum intersit solennijs. De San:
domiria deinde egressus die Martis xii Februarij
Cracouiam. Non tam Lithuanis et Ruthenis, quam
Poloniæ Baronum multitudine Comitatus, cum ingẽ:
ti gloria et pompa Cracouiam ingressus est. Et in
Castrum Cracouiẽn perdũctus, primum Heduigim
Reginam in thalamo suo cum frequenti virginum
et matronarum numero consistentem, adijt. exce:
pit et inuitat. Cuius speciem et decorem et contem:
plans et admirans. Neqꝫ enim pro ea tempestate
in vniuerso orbe parem in pulchritudine æstimata
est habuisse, altero die illi magnę æstimationis do:
na. In auro argento gemmis vestibusqꝫ, per Vitaro:
dum Borziss et Strzigalonẽ Duces transmittit. Iam
enim Vithawdus Dux frĩ Iagielloni reconciliatus, ex

Prussia redierat. Ferunt et sub eodem tempore Vil:
helmũ Ducem Aũstriȩ ex Austria in Crac. sub ha:
bitu dissimulato mercatoria non sine annuentia He:
duigis Poloniȩ Reginȩ clandestine aduenisse. et ꝑ
omne tempus quo Vladislaus Rex Poloniȩ Craco:
uiȩ morabatur. aut in Lobzow Castello in nigra villa
aut in ȩde Morasten. à sollicitis et industriosis per:
quireretur scrutatoribus in Camim interiora ad tigna
ad id prȩparata ascendisse. Et sic instigatores fefel:
lisse regios. Considerans aũt Vilhelmus p̄fatus se Re:
gnum Poloniȩ et Heduigim Reginam recuperare non
posse. Ioannam filiam olim Caroli de Duratio et soro:
rem Ladislai Regum Siciliȩ accipit in vxorem. Cũ
qua breui tempore commanens decessit. Quȩ ad
Regnum Siciliȩ reuersa, post plures viduitatis annos
Iacobo Comiti Marchiȩ in Regno Neapolitano nũpsit

pauc' conscijs la
isse. Dũq; ȩdes

Iagiello deuicta prius Heduigi Regina cũ

Frẽ

Fr̃atrib, et Baronib, in Crac. Ecc̃lia bapti satur et post matrimo

nium cum Heduigi contrahit terrasq; Lithua:
niæ. Samagitiæ & Russiæ perpetuo Re:
gno Poloniæ incorporat:-

Sollicitudine deinde et cura multiplici tam Præla:
torum quam Baronum Poloniẹ Heduigis Regina ob:
secrata, rogata, et tandem saluberrimo consilio atq;
suasũ ostendentium ad sponsalia cũ Vilhelmo Au:
striẹ Duce. In anno et tempore impuberi contracta
Eam minime tẽri expugnata est. ut priori fẹdere
irritato. Nubere Duci Iagielloni Lithuaniẹ, Non
voluptatis aut libidinis explende causa. Sed fi:
dei Catholicẹ Orthodoxẹ amplitudinem, et chr̃ia:
norũ quietem procuratora consentiret. Eo itaq; cõ:
sensũ apud illam obtento, die Iovis xiiii Februa:
al's festo S. Valentini. Dux Magnus Lithwaniẹ

Jagiello primũ deinde frẽs sui Lithuanię Duces Bo:
iarij et Nobiles in fide Catholica et eius articulis
ad liquidum edocti, fidem orthodoxam gentili erro:
re abiecto profitentur et suscipiunt. Et in Eccl̃ia
Crac. per Bodzantham Gnesnẽn Archiepũm, Joannem
Crac. Epũm. Cum magna alacritate baptisantur. Ab:
rogatisqz Barbaricis nominibus Duci magno Jagiel:
loni, Principum nõn Polonię Vladislaus. Jth Vitham:
do Alexander. Corigaloni Casimirus. Strzigieloni
Boleslaus. apta impositaqz sunt. Reliqui Lithuanię
Duces Frẽs Ducis Jagiellonis. Cum dudum an Grecorũ
rittum Baptisma sortiti fuerint, ad iterandum vel si:
gnificatiori verbo utar ad suptẽd' Baptisma non po:
terant induci. Principale aũt et primarium Sacra:
mentum Vladislaus al's Jagiello Dux, adeptus Die
rursus eodem alterum sortitus est Et in p̃dicta Ec:
clesia Crac' cum virgine decora et insigni Heduigi Polo:
nię Regina, moribus ne incertum est, an forma ve:
nustiore, per Bodzanthę Gnesnẽn Archiepi ministe:
rium, matrimonium per uerba de p̃rti contraxit.
Terrasqz Lithuanię Samagittię et Rũssię. In quibũs
naturali

naturali habebat Jure et aquisito dominiú, merum et mixtum ditioni suę parentes Regno Polonię perpe: tuo inscripsit, iniuit, inuiscerauit, adiunxit et incor: porauit, ac earú populos se baptisaturum, et ad fidem Orthodoxam reducturam Jureiurando astrinxit. Et quamuis prędictus Vladislaus Polonię Rex. Procerú et optimatum Polonię Consilio et persuasione instiga: retur, ut caractere chr̃iano, biduo anteq̃s se Regio insigniri permitteret, dissensit tamen et decus bapti: smatis absq̃s regio suscipere detractauit. Collusi: onem veritus ferunt et Heduigim Reginam ne suo iungeretur connubio diutius obluctatam et vix tãdẽ prece optimatum ad consentiendum inductam fuisse. Probe enim nouerat sc̃dm contrahendum priori ob: stante, legittimum fieri non posse. Facinus quoq̃s adulterij exhorrens, alteris nũptijs suam contamina: re puditiam amarius morte putabat. Neq̃s enim a plurimorum notiçia sciebat ignoratum, qd̃ cũ p̄: fato Vilhelmo Austrię Duce post contracta de prę: senti sponsalia quindecim diebus in thoro carnali copula etiam sobsecuta manserat Timor quoq̃s diui:

nus et vis conscientię mentem suam quasi quodá exa:
gitante torrebant. Ex eo insuper facinore a Proceribus
Polonię pro ea tempestate in contemptú chr̃ianę religio:
nis patrato Qui Catholico Principe Vilhelmo Austrię
Duce a legittima uxore ignonimiose excluso Feminá
renitentem Jagielloni Barbaro non abhorrendo adulte:
rij facinus, iungi procurauerant, creditus est omnipo:
tens vltionum dominus pluribus flagellis Polonos,
per inordinatum regimen, et Reges Lithuanis q̃ꝫ
Polonis propensius fauentes plurimum afflixisse.

Iagiello in Regẽ coronatur cuius diuicia Polonoꝝ modestiã in ambitiõm mũtarunt.

Duobus Sacramentis Vladislaus al̃s Jagiẽllo
Magnus Lithuanoꝝ Dux pro Regno Polonię con:
sequendo die vno iniciatus. Rursus die quarto
solis vc̃ꝫt xvii Februarij. Quę in Dominicam Qn:

quagesimę cadebat, ad recipiendū Coronationis et vn:
ctionis insigne. Quod solis regibus prędari solet, Ex
thalamo cūm ingenti gloria et solennitate et Ducū Ali:
litariumq; ac populi multitudineq; copiosa procedens
In Eccliam Crac' ꝯuenit. Vbi sponsa sua nobilissima
Heduigi Regina præsente spectanteq;. Noūo dyade:
mate ex auro et gemmis pridem fabricato. Cum vetus
et priscum Ludouicus Hungarię et Polonię Rex, p:
canens ne quisq; alius, quam proles sua in Polonię
Regnū succederet. In Hungariam transtulisset, per
Gnesnen Archiepūm Bodzantham assistentibus sibi
Ioanne Crac' et Dobrogostio Posnanien Epis in Polonię
Regem vnctus et Coronatus est. Et ex gente Lithua:
noy primus apud eum Polonos et eoy fauore, sub vno &
eodem tempore tria amplissima decora, quod nemini
priscoy reor contigisse sacrum baptisma, splendidis:
simum matrimonium et nobile dyadema cosecutūs.
Quequidem ornamenta pro eo feliciora magis indi:
canda sunt. Qui proprijs et naturalibus Polonię
Principibus a Catholicis parentibus, genūs ducētib,
diuina permissione, propter eoy excessus et demeri:

ta reprobatis et neglectis. in barbaȝ et alienũ Princi:
pem collata. Quęquidem Principum et Regnũ natu:
ralium mutatiõ. quantum accessione Terraȝ prodest
tantum distractione introituũ Regalium vocet. Té:
perati siquidem nobilitatis Poloniçę a cupidine in
eam diem mores. Tum primum Vladislao Lithuano
regnate consurgere et se erigere cęperunt Regnúqȝ
Polonię impetratiõnibus immodicȝ lacerare quousqȝ
in nr̃a tempora minus virtũtis, plus ambitiõnis ha:
bentia ventum est. Et regno omnes sui sumptus Oẽs
introitus publici et priuati Quousqȝ ad sedes Pon:
tificales. Cęteraqȝ minutiora bẽficia veniretur a:
dempti. Sub eo itaqȝ tempore stirps et progeniẽs Re:
gnum Polonię. Quæ a Piasth mellicida ortum habuit,
Sceptrũ et dyadema amisit. Et illa cadente Lithua:
nica natio exc Romano sanguine ortum trahens,
succreuit vt non glorietur. Nisi in patre luminũ
omnis caro. Qui glorificat glorificantem se, Qui il:
lum contemnunt, erũnt ignobiles.

961.
479

Magr Prussiæ inuitatione Regis spreta collecto exercitu Lituaniã cũ fre Regis

Andreã vastat et Plocẽ terram occupat. Sed Rex Skirgallone et Vitholdo missis omnia conquirit, et proceribus mlta donat Polonis psertim Spithkoni de Melstin Palatino Crac Sandalia cũ margarit preciosa.

Altero Coronationis Die Vladislaus scdus Poloniæ Rex iuxta vetustum rittum Ciuitate Crac et eius Circo in apparatũ regio peragrata. In throno ad p̃torium Ciuitatis in propatulo ad id specialr erecto consedit. Et a Magro Ciuiũ consulatus, et vniuersa Cracouiẽ Ciuitate omagium accepit. In arcem vo Crac reuersus. Tertia die nuptiarum solemnitatẽ die

bus pluribus. sub quibus hastay gladiatorij ludi et Coree plaususq; edebantur exegit. Sub idem autem tempus. Cunradus Colner Prussię Magr fu: turam amplitudinem et Regni Polonię et terrarum Lithuanię ex mutuo glutinio et federe, vario liuoris et susptionis æstu. ne sibi et ordini suo fatalis fieret pertesus. Inuitatiõ per Demetrium de Goraij vt et Vladislaum Polonię Regem de fonte leuaret bapti: smatis. Coronationis quoqs sue et nuptiarũ adesset solennijs, habens ostentui Pruthenico et Liuonico e: xercitu. congregato, agmine duplici Lithuanię terras, ex quibus nouerat et Jagiellonem magnũ Ducem, et ce: teros frẽs Ducẽs suos Principalioresqs Barones et Mi: lites versus Cracouiam discessisse ingreditur, habẽs in sua Comitiua germanũ Jagiellonis magni Duc Ân: dream rittum Ruthenicum professum. Qui ad Cruci: feros confugiens Summa rey apud Lithuanos et Ru: thenos potiri Cruciferoy auxilio estuabat. Quem tem: poris processu Vladislaus Polonię Rex captũ et in Castro Tancoin carceris et vincula pati cõactum, velut pestem Comunem integro triennio muldtauit.

Cunradus aũt Colner Prussię Magr. Lithuanię terram
vacuũm et desertam reperiens. vastatiõm eius dispar-
titis agminibus iussit latius extendi, et in Crũcis
modũm atqꝫ girũm eam predis et incendijs vasta-
uit. Castrum insuper Lukomla Lithuanicũ impu-
gnatum conquirit et dat illud duci Andreę in pos-
sessiõm Et tenutam Polocen quę ab obedientia Vla-
dislai Regis et frũm suoꝝ desciscunt. Et tam regi-
onem suam quam Arcem Duci Andreę deducit. Qbus
Vladislaus Polonię Rex cognitis Skirgiellonem
germanum Vithawdum patrueles frẽs. plũres numero
Polonoꝝ. Milites eius adiungens In Lithuaniam re-
sistentiam Cruciferis facturos remittit. Qui dum ho-
stes vastatione peracta in Prussiam redijsse. Com-
perissent directo itinere ad Castrum Lubowla con-
tendunt. Et infra paucos dies expugnatum, presidi-
um inde Andreę Ducis et Cruciferoꝝ eijciunt, capti-
uant, et trucidant. Polocen. Post hęc regiõm quę a fi-
de discesserat agressi. Neqꝫ Cruciferis neqꝫ Duce
Andrea ferentibus Polocen opem Plocen in grãm defe-
Dionis authoribus securi percussis recipiunt. Singu-

los aut primorum Vladislaus Polonię Rex liberalib. donationibus Coronatione sua perfecta remunerans. In Spitkom de Melstin Palatinum Crac, profusiori donatione vsus, Sandalia illi sua gemmis, auro, margaritis, vnionibus et lapidibus pręciosis superba, donat. hunc enim crediderat vocatiom suam in Regnum Polonię et Coronatiom operosius quã cęteros procurasse.

Sub idem tempus Dux maior Smolnen Swieczlaus cum duobus filijs obijt.

Vladislaus Rex cum vxore sua Poloniã maiorẽ vadit illãq; pacificat castigatis multis in bonis et vita.

Circa Quadragesimę medium, Vladislaus scds Polonię Rex ex Cracouia discedens, in oras Maioris Polonię vna cum noua sponsa Heduigi Regina adrescindendas seditiones et Guerras Ciuiles, diuturno tempore illic radicatas. Prelatis et Baronibus Maioris Polonię summopere id precantibus, armatos Milites ex Cracouien et Sandomirien partibus quo facilius seditiom authores opprimi posset secum ducens, contendit. Dum aut apud Gnesnam consisteret, et a laicis suggestum statiom seu procuratiom à Capitulo Gnesnen requireret, Capitulo quoq; negante villas capitulares pignoraret. atq; ob id pignorati Coloni cu coniugibus et liberis Gnesnam venien. In fletus et lachrimas resoluti, clamores plurimos ederet. Nicolaus Storzberg natione Polonus ex Posnania ortus, Prepositus Gnesnen, posito ob eam rem interdicto ex Gnesna recessit. Quo malo Heduigis Regina commota, errore Regis correcto singula pignora restituit et interdictum solui procurauit. Ferturq; tunc in amaritudine pectoris sui dixisse, Et si pecora Colonis reddidimus. Quis illi effusas lachrimas resti-

tuet Pascha aũt Domi apud Posn celebrato, primũ guer-
ram quę inter Domarathum de Pirzchno Castellanum
Posnanien et Grzimalitas ab vna, et vincentiũ Pala-
tinum Posnanien Swidwam de Samotuli Castel-
lanum Naklen ceterosq3 nalancoitas partibus ab
altera non sine pernicie communi agebatur extinguit.
et dissidentibus pacificatis Gnesnen et Posnanien
Eccliarumq3 bona quę occupabat Justis donis re-
stituit. Joannem Krwawidiabel herodem de Vene-
tijs appellabatur de gẽre et familia Pomijenitã sen-
tentijs et diffinitionibus suis iniquissimis. Quib.
pluris numero iustos et innocentes eor hereditа-
rijs possessionibus priuauerat retractatis. Et
quem constabat multa execranda facinora comi-
sisse hereditarijs bonis mulctatum in Carcerem quẽ
pluribus amis perpessus est, coniecit. Barthossiũ
Odalanowsky heredem de Kosmin. Qui et ipse plu-
rimar seditionum et bellor Ciuilium fax et origo
erat, ad presentiam sui venire detractantem de Re-
gno effugat et proscribit. Et Castr Odalanowo in
suam redijt ditiom. Breuiq3 tempore guerrar Ciuilium

stridoribus penitus euacuatis Maioris Polonię orã, in pacis optate amenitatem, pluribus etiam munitionibus demollitis vindicat. Omnemq3 inordinandis et componendis rebus. Quę guerris et domesticis seditionibus afflictę et deformate erant, apud Maiorem Poloniam consumit tempus, Autumni & æstatis. Insignis is apud Polonos annis Lithuanię Samagitięq3 terrarum. Quę quondam hostiles et infestę erant accessione et propriarũ a diuturna et domestica guerra quietatione. Et quod omnia superexcedit et superegreditur Principis exteri et Barbari naturalibus et proprijs abrogatis mutatione.

IAnũa relicta Vrbanus Papa Sextus, de Mense Decẽbri nauali itinere Lucam adueniens nouem Menses illic exegit. vbi per nuncios Regnum Principum et Prelatorum Germanię Polonię et Hungarię solicite rogabatur, quatinus ad reuniendũ Eccliam Dei intenderet pertinaci contumatia respondebat, se verum Papã esse, nec quicq3 posse aliter sentire.

Lithuaniã

Lithuaniam cũ Regina Vladislaus vadit et omnes gentes baptisat donans etiam pannum ex Polonia adductum idolis effractis cui Urbanus Papa per literas gratias agit.

Annus Domĩ 1.3.8.7.

Gentem et Regiõm Lithuanicam Vladislaus Polonię Rex. Quemadmodum in fędere cum Regno Polonię et Heduigi Regina icto Iureiurando se astrinxerat, ab idolatria et superstitione gentili, ad cultum vnius veri Dei et religiõm fidei Orthodoxe reducturus, pręcinctis mentis ssfñę desiderabilibus Catholicę fidei affectans incrementum Bodoan:

tha Cinesnen Archiepo et pluribus viris Eccliacis religiosis et exemplaribus ex Regno Poloniæ. Quorũ doctrina Cura et opera chriana religio apud gentem prophanis rittibus deditam serere et florere posset, assumptis. Lithuaniam ire pergit apud qs chrus hactenus fuit incognitus et inuisus. Non contentus aut Eccliacis viris Heduigim Reginam nouam priam, nouamqz regionem et gentem sui coniugis visuram. Item Semouitũ et Joannem Masouiæ Cunradum Olesznicien Duces Barthossiũ de Vissemburg Palatinũ Posnan Cristinũ de Koziegłowij. Sandecien Nicolaum de Osolin Vislicien, Zaklikam de Miedzigorze Cancellarium Nicolaũ de Moskorow Cancellarium Regni Poloniæ Vlodkonem de Tarbinowicze pincernam Spitkom de Tarnow Succamerarium, et Thomkonem subpincernam Crac. pluresqz alios Poloniæ Barones et Milites secum dũcit. Cum aut Lithuaniam perventum esset Conuentum pro die Cinerum apud Vilnam agit. Quo cum fres Regii Skirgallus Trocen, Vitawdus Grodnen, Vlodimirus Kijouien, Koributh Nowogroden Duces, et militum populariũqz frequens numerus, Regio iussu conuenisset, pluribus die

bus a Vladislao Polonię Rege adiuuantibus illiꝰ Ca-
tholicis Ducibus qui conuenerant apud Milites et po-
pulares laboratum est, vt falsis dijs, quos hactenus
vano gentilium errore decepti colebant, abiectis vnꝰ
verum Deum eiusqꝫ chriſtianam religiõ venerari, cre-
dere et colere consentirent. Relũctantibus barbaris
et se suaqꝫ numina (Erant aũt hęc prȩcipua. Ignis
quem credebant perpetuum. Qui per Sacerdotes sub-
iectis lignis nocte atqꝫ interdiu adolebatur. syluę
quas putabant sacrosanctos et aspides, serpentesqꝫ.
In quibus deos habitare et credebãt latere) impium
temerarium cõ maioꝝ institũta deserere et pessũ-
dare asserentibus. Vladislaus Rex ignem qui perpe-
tuus ab illis putabatur. In Vlneñ Ciuitate Quę caput
et Metropolis gentis erat. Et a sacerdote qui eoꝝ lin-
gua Zincz appellabatur. Et qui supplicantibus et de fu-
turo rerum euentũ numen consulentibus falsa edebat
Quasi hęc in numine accepisset responsa, custoditũ
et sedula lignoꝝ adiectione nutritũ barbaris inspe-
ctantibus, extinqui. et templum et ara in quibus ho-
stiarũ fiebat immolatio disrumpti. Syluas insũper.

Quę sacrosancta putabantur, succidi et lucos eoꝝ con-
fringi. Aspides insuper et serpẽ, quę et qui in singulis
domibus velut penates Dij reperiebantur Interfici &
necari. Barbaris fletibus tantũmodo. Et lamentis
florũm suoꝝ Deoꝝ et numinũ ruinã et cladem ac ex-
terminium cum mustitare contra Regis Imperiũ
non auderent, prosequentibus disposũit. Confractis
aũt et exterminatis Idolis, dum deoꝝ suoꝝ flũtatem
a quibus hactenus se lũdificatos intellexerunt, ocu-
lis peruidissent. Vniuersa Lithuanoꝝ gens et natio
fidem chr̃ianam suscipere et vetusto errori renũciarẽ,
prona et obedienti deuotione consensit. Per dies aũt
aliquot de articulis fidei. Quos credere oportet, &
oratione Dominica atqꝫ simbolo per sacerdotes Po-
lonoꝝ magis, tum per Vladislai Regis. Qui linguam
gentis nouerat, et cui facilius assentiebat edoctus,
sacri baptismatis vnda renata est. largiente Re-
ge Vladislao singulis ex popularium nũmero, post su-
sceptum baptisma, ex Panno de Polonia adducto, no-
uas vestes, tunicas et indumenta. Qua quidem pro-
uida liberalitate et largitione effecit, vt rudis illa

natio et pannosa, lineis in eam diem contenta, fama huiusmodi liberalitatis vulgata pro consequendis laneis cathernatim ad suscipiendum baptisma ex omni regione accureret, et q̃m labor immensus erat vnum quemq3 credentium baptisare singillatim concurrentis ad baptisma populi Lithuanici vtriusq3 sexus multitudo mandante Rege sequestrabatur in turmas et cuneos. Et vniuersi de qualibet turmarum benedicta aqua sufficienter conspersis. cuilibet etiam turmę et vniuersis qui in ea constiterãt, nomen chr̃ianum et visitatum, abrogatum Barbaric vc3t primæ turmę Petrus. sc̃dę Paulus. Tertię Joannes Quartę Jacobus. Quintę Stanislaus Fęminis vero quę et ipse proprias faciebant turmas, competentia nomina, Catherina, Margaretha, Dorothea, iux̃ numerum et quantitem turmarum imponebatur. Militaribus t̃n et natũ maioribus spẽalis impendebatur baptismus. Qui et ipsi cum Consortibus paruulis & cognatis sacrum baptisma suscepturi, Vilnam certatim ruebant. De quibus oĩbus Chr̃ianissimus Rã Sũmo Põtifice Vrbano Papa. vi. Comẽdatus ꝑ huiuscemodi scripta.

Vrbanus Epus Seruus Seruorum Dei, charissimo in Chro filio Vladislao Regi Poloniæ Illri Salutem et Apostolicam bēdictiōm. Gaudens in domino fili charissime, et de tanto lucrifacto filio prnus animus iocundatur, gaudemus, in quam, fili et lętamur. Qui illuminator oim gentium candor lucis æternę suę lumen gratię tuo et tuorum cordibus per domi chrismat clementer infudit. Ex hoc enim altissimo vitulos persoluimus labiorum. Qui sponsam suam sacrosanctam Romanam Eccliam matrem tuam. Quę te in qua regenerauit et spu noua semper prole multiplicat et propagatione fidei orthodoxę fecundat. de tēbris ad lucē reducens filios. Et euocans de Egipto vt Deum Deorum In syon contemplētur, sane fili charissime. Nūper venerabili fre nro Dobrogostio Epo Posnanien nobis referente didicimus, Qui post susceptum per te regenerationis lauacrum, Consolator oim personam suam grę suę dono perfudit. Sicqꝫ grandem animū prębuit ad sua bēplacita prosequenda. Quod tu tanqꝫ Princeps Chrianissimus, eximię deuotionis & illustrium titulis insignitus, apud Deum & sedem Apostolicam gerens

Reuerentiam filialem Ecclias et personas Eccliacas
Regio fauore prosequeris, et iacentes in tẽbris ad lu:
men veritatis et viam cognitiõis diui nominis ar:
denti sollicitudine reuocas et reduc phana demonioꝝ.
In quibus infelicium animę illũ debantur subuertens,
Et erigens ibidem et construens templa Domi, ad hõ:
rem pdictę sacrosanctę Romanę Ecclię matris
tuę. In cuius charitatis visceribus, pręcipuũ locũ
obtinens, inter Principes orbis terrę terrę. Euge igitur
vt seruus fidelis fili charissime, Qui pro pręmissis pi:
gnus nobile terreni vcxt culmen solij et procul dubiõ Re:
gni cęlestis aquisiti. Et merito oportet te etiam fili gau:
dere. Qui cum multis perieras, quasi thesaurũs abscon:
ditus es inuentus. Jocundari etiam debent tua pcordia,
Qui de tuis studijs talia prędicantur. Et qd tam cha:
rus, tam acceptus in sinũ matris Ecclię, cum famosi
nomis vbertate, recumbis Ea propter fili charissime
pręmisstiscum incrementis virtũtum continua, id qd
accepisti à Domino, in fidei firmitate conseruans, ac
Ecclias et personas Ecclesiasticas ut cępisti sem:
per habeas in honore, frẽs ad fidem reuoca, et in tuę o:

perationis ministerio Marte sollicitudinem assumas,
et in altitudinem Marie contemplationis consurgas,
ita vt thesauros per hemis vite thesaurises in supe-
ris, et post cursum huius vite labilis optimam parte
elegisse leteris. Et cum electis Dei quietis beatitudi-
nem mercaris. Ceterū fili charissime Qui Serenita-
ti tue als non scripsimus hoc non proūenit ex patris,
sed potius ex nuntior solemniū negligentia per tenō
missorum. Et ex alijs rationalibus causis. Sed nuper
prefato veniente Epō, Ipm contemplatione mittentis,
et grate audiuimus, et expedimus grōse. Dat Perusij
Quindecimo Calend Maij. Pontificatus nri Anno decimo.

Vladislaus Rex Vil-
na Eccliam Cathedra-
lem fundat et dotat
et septē parochias

Quib. regina mlta preciosa donat.

Satagens aut deuotissimus Rex Vladislaus vt
fideles per eum in Lithuania plantata robur et incre:
menta susciperet. In Vilnen Ciuitate Eccliam Cathedra:
lem in Benedictę Trinitatis honorem, et sub titulo
Sancti Stanislai Pontificis et Martiris gloriosi et ma:
gnifici, fundat et erigit. Quatinus Polonici et Lithua:
nici populi, quos tam in fidei et religionis quam ditio:
nis et Imperij vnionem et gram coniunxerat. Vno e:
tiam pręside et paterno gloriarentur, et assidua memo:
ria nusqs obliteranda recolerent, ex Polonis et per eorum cu:
ram subducta erroꝝ Calligine, fide lumen sibi et poste:
ris proluxisse. Principalem aut aram in loco vbi ignis
qui flo perpetuus creditus est accendebatur, Constituit,
vt error gentilis fieret cunctis patentior. Constituit
insuper quatuor in prędicta Vilnen Ecclia a se funda:
ta, et per Bodzantham Gnesnen Archiepum consecrata,
dignitarios et Prelatos, et octo Prebendarios & Cano:
nicos et sufficientem dotem villas prędia introitus,
lacus et notabiles possessiones largiendo. Qua Epus
Prelati et Canonici, sustentari et congruu statum du:
cere possent, largitur, donat, inscribit & assignat.

Virumqꝫ spectatę et rarę religionis Andreā Vasꝫi:
lo Polonum natione Nobilem genere de domo acci:
pitrum, seu Iastrꝫembcꝫonum professione frēm ordi:
nis minorꝝ olim Elisabeth Vngarię Reginę confes
sorem et verbi Dei prędicatorem insignem. In Epi:
scopum Ceretēn ordinari et pręfici Vilnę procurat.
Cui ut Pōnficalem statum inter Neophitos et ru:
des populos honestius posset ducere Ecc̄liam par:
rochialem in Clodawa Gnesnēn dioc. Qui nota:
biles introitus habebat adiungit. Fundat insuper
septem parochiales Ecc̄lias In locis oportunis et
necessarijs, vcꝫt in Volkomaria Mischola, Nieczam,
Miednilci, Krewa, Obolcze, et Haijna. Item prębēn
S. Martini in Castro Vilnēn altiori, et tam Ecc̄lijs
parrochialibus prędictis, quam prębendę S. Marti
bona dotalia inscribit et assignat. Et in huiusmo:
di Ecc̄lijs pręsbiteros Polonos Zelum dei habēn. et
sacra celebraturos. Et populum Lithuanicū in fide
Chr̄i articulisqꝫ et Cerimonijs eius instructuros re:
liquis, sed et Heduigis Regina femina deuotissima
ac religiosa, primū Cathedralem Vilnēn, deinde par:

rochiales Eccl̃ias Lituanicas calicibus libris Monstrancijs, crucibus, Imaginibus, casulis, cęteris q̃s ornamentis et clenodijs vestibusq̃s dotalibus impleuit. Et quanti esset feruoris in Deum et in amplitudi̇̃ suę religionis in ætate lasciua monstrauit.

Vrbanus papa extremũ clausit diem cum in ea sede vndecim annis sederit.

Lucana ciuitate relicta Vrbanus sextus de Mẽse Septembri Perusiam aduenit, vbi Anno integro demoratus post q̃s temporale illius dominiũ conquirere non poterat. Circa medium Augusti ex Perusiõ discedens, in Narniam venit. In quo itinere mala cui insidebat corruente, vehementer lesus. Perusium redire fastidiens, Tiburtum vehiculo et exinde Therentũ intentione Siciliã reintrandi ferebatur. Verum deficientibus pecunijs propositum

mutare coactus. Romā prima octobris venit, vbi extunc per totum illum annū degens, et in reuolutione eiusdem anni per viginti octo dies grauiter languens, diem obijt, multis astruere uolentibus, Q sumpto veneno perit, et quamq; et pro guerris & frequentibus ifincribus, grandes, sumptus fecerit, & cūq; tñ prouisos Eccliax grauauit. Quinymo Simoniam magnopere exhorrens et bēficia liberaliter conferens, antiquis Iuribus Camere Apostolicę quantumcunq; modicis contentabatur. hic Annū Iubileum abreuiaturus, de triginta tribus Annis in Annos triginta tres ordinauit, satagens vt Anno 1588. Annus Iubileus Romę sicut euenit Inciperet, & dūraret. Quem tñ morte prēuentus nō vidit. sedit Annis vndecim.

Lithuanos et ortum et nomen et mortes et religiōm ab Italis h.

bezetũ et sitũ natu-
ramq; loci abunde
describit:-

Quamuis autem parum constet. Cum id nemo scri-
ptorum reliquerit, Qualiter quo, et quando gens Li-
thuanica et Samagittica. In has quas mo incolit
Septentrionales regiones venerit, aut a qua gente
stirpem et genus ducat, Verisimilis tn presumtio &
idiomatis ac linguę earum sonus et proportio, ex
varijs circumstantijs et rey qualificationibus sum-
pta, ostendit Lithuanos et Samagittos latini generis
esse et si non a Romanis, saltim ab aliqua gen-
te latini nominis, descendisse. Et sub tempore bel-
loy Ciuilium. Quę primũ int Marium & Sillam
deinde int Julium Cęsarem et magnũ Pompeium Eo-
rumqz successores eferbuerant, sedibus veteribus
et solo patrio. Credeñ omnem Italię oram cladę
ciuili perituram derelictis in regiones vastas et so-

litudines solis feris peruias. Quæ assiduis fere
uruntur frigoribus. Quę a scriptoribus titulan-
tur indagines ad plagam septemtrionalem, Cum
coniugibus pecore et familijs venisse. et Regioni
et patrio et vetusto nomine Italia, Genti vero
Lithali quę homi die Lithuania, exc Polonorum
et Ruthenoy mutatione appellatur vnam tantu-
modo literam. L. quam etiam nunc Italia homi-
nes suę adyciunt vulgari locutioni, proponendo
indidisse. Eadem quoqs sacra, eosdem deos, eosd
sacrorum ritus. Easdem Cerimonias. Quę et quira-
tionis gentilibus erant ante susceptam fidem co-
luisse, vcot sacrum ignem et qui falsa credulitate
ab illis perpetuus habitus est, et in illo Iouem to-
nantem, per virgines uestales Romę custoditum.
Cuius neglectam extinctiom capite expiabant.
Item syluas quas vocabant sacrosanctas, & quas
ferro contingere prophanu atqs mortiferum erat. Omnes
siquidem illas ferro contingen & violante Satha-
nę dolositas & versutia in manu oculo, pede, aut
aliquo membroy, vt cultores suos in fide sacrilega

continent, Deo permittente offendebat, et nisi arietũ et uitulorum olocaustis placati simulatam reddebant sanitatem. In syluasq3 huiusmodi Deũ Syluanum Ceterosq3 Deos iuxta illud poeticum habitarũt Dij quoq3 syluas consistere putans. In aspidibus vero et serpentibus Deum Esculapium in forma anguis pro peste Epidimię grauiter grassante sedanda, Romani ex Grecia et Epidamo naui aduectum, talibusq3 et similibus sacris. Et si non liquidum Romanos et Italos exprimebant, pro magna parte tñ imitabatur. Erat insuper Lithuanis ex primo rittũ consuetudinarium et cerimoniale, dum illos gentilitatis detineret calligo Ad syluas quas sanctas putaũerant, collectis frũgibus sub principibus mensis octobris, cum coniugibus pignoribus et familijs venire et dijs patrijs boues uitulos et cetera animalia per triduũ in holocausta et victimas oferre. Et oblatis sacrificatisq3 sub eodem triduo vacando cõmessationibus, ludis et choreis epulari conuiuari et vesci libiminibus. Idq3 inter omnia precipuũ et solenne sacrificiũ, quod nemini negligere licebat habebatur, ex hostilibus quoq3 terris triumphũ aũt predas referẽ reuersi

congerie et lignis et pirra extructa. Ad cuius extructi-
onem vnusquisqs lignū iaciebat prestantiorem et insi-
gniorem ex captiuis inicere et conflagrare existimañ
Deos suos huiusmodi incenso propßano, quam maxime &
gratificari et placari. Id ne a maioribus suis acceperint
an ut solet delusa gentilitas in errore passim grassari, huc
rittum per se quęstierit incertū habemus. Mortuos insuper
suos. qđ non Italis et latiuis tantūmodo. Sed & cęteris
nationibus legimus fuisse solenne, comburrebant. Lithua-
ni tñ cū syluay et nemoy abundarent multitudine, habe-
bant speciales siluas, in quibus singulę villę et quelibet
domus atqs familia singulares focos decedentium cadaue-
ra soliti erant conflagrare adūgebantur aūt cremādo
corpori queqs potiora. Equus. Bos. vacca, sella, arma ve-
stis, cingulus, torques, amulus. et simul vna cū cadaue-
re non habito respectū. Qui aurea et argentea forent
cremabantur. In hunc quoqs morem Olgierdus filius Ge-
dimini Magnus Dux Lithuanię et Vladislai Polonię Regis
genitor, in gentilitatis errore fatis absumptus, in Sylua
Kokneitus prope Castrum et villam Miszkoly cū equo o-
ptimo. Popula margarit et gemis intexta veste ostro &

auro superba. Baltheo argenteo de auratoqꝫ amictus exu:
stus est Tam Lithuanicę aūt quā Samagitticę gentes, ge:
lidissimum septemtrionale axem spectant, adeoqꝫ imbre
et frigore rigescunt ut plerosqꝫ vis algoris continguat,
mutilet Duobus tantūmodo Mensibus in utraqꝫ regione
sentitur magis quā habetur ęstas, reliqua anni tēpora
frigore rigent. Coguntur proinde male matura frumē:
ta igne terrore et artificioso calore illis maturitatem
conferre Terrę aūt quas inhabitant, et Cęlum sub quo
aluntur, proprietas quoqꝫ gentis Ruthenicę conui:
ctus et commixtio, veterem illoꝝ et priscam cōmūta:
uit in plerisqꝫ non tn̄ in totum sustulit in dolem. Q
a peregrinis voluptatibus excepti contagione et ali:
mento degenerant, populationibus incursionibusqꝫ
quam dimicatione meliores, Lithuanica regio in ānis
sūperioribus, adeo contempta obscura et villis, vt
Kijouien̄ Principes, ab ea et eius incolis, ob egestatem
et soli natiui sterilitatem sola perisomata et subera
insignū tantumodo subiectionis exigerent. Vithenen̄
Dux Lithuanoꝝ rebelliōm primus cōn Ruthenos in:
ducens, et seipm̄ Ducem inter populares constituens,

astū

astu Principes Russię aggressus, conflixit. Sensim quoq3 adeo creuit viribus, ut iugo Principibus Rũssię iniecto, etiam in tributa eos redigeret sibi pendenda quę per plũres ętates Ruthenis ipse penderat. Magnam partem seruitioꝝ Lithuani retinent ex quoꝝ concubitu cęteri in eandem sortem gnáti nonnulli qm̃ vel tributa vel iudicioꝝ pęnas quę apud illos excessiue sunt, dependere nequeunt ex liberis in seruitutem redacti aut uenundati núm seruitioꝝ indies multiplicant. Mini: steriisq3 et sudore seruoꝝ & suppellectilem congerũt, et opes archana sua & principũ veteri disciplina edocti.

Lithuani Samagittæ & Jaczwingi licet appellatiõnem diuersam sortiti, et in familias plures diuisi, tñ fuere corpus a Romanis & Italis ducẽtes genus et natiõ longo et diũturno tempore ignobilis et obscura, tunc primum erupit. hij Italoꝝ & Romanoꝝ feruentibus bellis Ciuilibus inter Julium Cęsarẽ et Pompeium excules fuere. Q sub tempore hũiũsmodi

bellorum partes Pompeianas secũti, victo primũ in Cam:
pis Pharsalicis deinde apud Alexandriam in Egipto
occiso Pompeijo qm et proximi nonnulli ex eis erant co:
gnatione et partes Pompeij propensius quam ceteri Ro:
mani adiuuabant, victorem Julium Casarem perosi,
et veriti ne in eos velũti sibi hostiliores et magis in:
uisos ac suspectiores crudelius sęuiret. Roma cum
omni substantia et seruitijs anno conditę vrbis, Se:
ptingentesimo quartodecimo relicta, septemtrionales
regiones apud qũas tute et impune latere possent cõ:
cesserunt. Hoc etiam ipsoꝝ appellationẽ vocabulo
manifestatur. Omnes enim ille gentes Lithalos se vo:
cabant. Et veteri consuetudine Italici et communiter
vtuntur literarum L addendo in prepositione plurib.
verbis eisdem sacris Dijs Cerimonijs quibus et Ro:
mani in errore gentili vsi. Vulcanũ in igne, Jouem in
flumine Dijanam in sijluis. Esculapium in vipperis
et serpentibus colunt. In Ciuitatibus principalibus
tenendo ignem, quem vocabant et pũtabant aternũ,
a sacerdote custoditum. Qui etiam à Demone instru:
ctus sacrificantibus et petentibus ambigua dabat re:

sponsa.

sponsa. Iouem aũt in fulmine vẽrando vulgari sũo. Illum percunum quasi percũssorem appellabant, syl: uas etiam plerasqs non secus quã sacrosanctas co: lebant, quas et intrare et per detruncatiõm aut ar: boris aũt frondis violare capitale foret. Detrúca: tor enim frondium aut sylue ingressor, aut iugulaba: tur à demone, aut in aliqua mutillabatur corporis parte. Vipperas insuper et serpentes fere singulos hominum continebant domũs. Quibus in nũtrimen: ta prębebant in lacte, et gallos illis velũt hostias placationis imõlabant Lithuani enim qui se primũ Lithalos, Processũ vero temporis V. addita et L. mu: tata in n. ab alijs gentibus Lithuani appellati sũt. Domesticis bellis et sedicionibus Roma et Italia pulsi, sollitudines vastas inter polloniam Russiã Liuoniam et Prussiam sittas furtim occupauere. Quas ex magnitudine frigoris, pro maiori anni par: te hibernale gelũ pmebant Ibi primum oppidani Vil: no, quod et in hanc diem caput genti est, ex nomine Vilij Duc. quo authore et Italiam deseruerant, et regiones illas ingressi fuerant condecidere. Flumi:

bus quoqz circa ea fluentibus villia et Vilno ex eiusd
Duc nomine indidem nomina. Deinde non interceden:
tibus finitimis, primū pro libito suo Iure usi viuen:
tes, dum germinando excreuissent, terrā inferiorem
versus Prussiam quam ex proprietate sermonis sui
Samagittiam, quod sonat terra inferior ad extremū
terram Poloniȩ contiguam, quam Iarocȝones vocaue:
runt, populati sunt. Principes Russiȩ et Kijouien pro:
fectibus eorꝝ permoti, Ipsos qm̄ sijluas eorꝝ ditionis
occupassent, ad tributum, Vile tn̄ et modestum insignū
tantūmodo ditionis et dominij illos coegerunt, pende:
bantqz pro tributo annis multis, ex quercinis fron:
tibus perisomata cum crassuis ab hic obtęre steri:
litatem exigi non posset. Sermo his latinus modica
varietate distinctus. Qui iam ex comertio gentiū
vicinarꝝ ad proprietatem vocabulorꝝ slauouitarꝝ
defluxit, vestis et abscisio capillorꝝ et barbę breuis
olim moris sui. exercitus partem maiorem ex seruis
his conficiūt. Quibus omnia ędificia domestica ex:
plent illaqz pro dote gentibus tribuūt. In quo nimiā
austeritatem et parsimoniā plusqz Barbaricem exer:
cent

cent. Nusq̃ vel raro manũ mittere soliti, ac per hoc omĩ:
bus seruis nascentibus crescit in dies eorũ nũmerũs. Fre:
quenter insũper et liberi, debitis aut ęre alieno vexi
aut iudicijs damnati, dum solutiõm facere nequeue:
runt in cõditiõm seruorum retruduntur, quod et ple:
risq; ꝑ violentiam, calumniam, aut iniuriam solet peri
uenire, in nostrę pręsertim ætatis tempestatem, in qua
Princeps Lithuanię principalis (quem ille gentes mo:
re maiorũ magnum vocare solent. Qua etiam appel:
latione Pompeius vocitabat) nulla pro oppressis et
grauatis opponebãt defensiõm. Locupletissimus vt
quisq; est, ita plures Principi suo armatos ꝑbent, Ci:
bus genti parcus et castigatus. Padis et olis ex fa:
rina formatis coctũs igne magis quã aqua torritus.
Inter septemtrionales populos obscurissimi. Rũthenorũ
seruituti et tributis vilibus obnoxij vt cuiuis vi:
deant, ad tantam eos fęlicitatem, siue per finitimorũ
ignauiam et desidiam peruectos, vt imperent nunc
Ruthenis, sub quorũ imperiò annis prope mille ve:
luti seruile vulgus fuere. Funera illis gentilitatis
tempore non alia fuere quã Italis. Omnia eñi cada:

uera cremabant igne. Cum quis Equũ, vestem, vas,
quę uiuenti sciebant charióra nunc illa terra obru:
unt. Ingenia genti tumida, seditiósa, fraudulenta,
procatia, mendosa, et proca, nam taciti archana sua
et sũoꝝ Principum silentio tegunt, in liberos lasciui,
in rempub. incensi et studiósi in libidim̃ et ebriéta:
tem et assentatiom̃ procliui sortiloquióꝝ et diuina:
tiom̃ studiósi, et rari scitatores parsimonię dediti
et in cibum parci nisi quotiens cęnarũ apparatus ꝯ
conuiuia instruũt, pro hospitibus et aduenis. In Ce:
rimonijs et rittibus ad curá reꝝ diuinaꝝ pertinen:
tibus Proceribus et satrapis gentis pręcipua cura,
vulgo tenuis est. Famine eorũ gũbernatiom̃ et in:
cremento reꝝ domestićaꝝ et in procurandis cibas
rióꝝ et victualium et omissariam staminũm quę
ex lino texuntur magno studio et cura calent, et
ipse in ebrietatem proue hos Vithandus Alexan:
der duabus rebus obediénter parentes habuit, sine
quibus irritus est, et pręcarius vmbreqs similis
apud illos omnis Principatus timore quidem, qđ
esset ad pęnam pronus atrox, et in diligentia qs

in expeditionibus et in expediendis singulorum neces:
sitatibus erat celer munificus & magnanimus.

Dura Vladislai in reducendis ad Christianitatem Ruthenis et Lithuanis:--

Tanta aut diligentia et tam feruenti atq; sollicita deuotione, Vladislaus Poloniæ Rex in plantanda fundandaq; in Lithuanis fide et religione orthodoxa tenebatur, ut Heduigi Regina ad Poloniam remissa Anno integro in Lithuania versaretur, Regiones, oppida, villas, et quemq; rura per se adiens et nondum baptisatos ad culturam veri dei perlitiés pertrahensq; et sacra vnda per seipm et Duces Baronesq; et sacerdotes Poloniæ baptisans, sanctis, monitis et salutiferis dogmatibus instituens, ac in pluribus loc Ecclias oratoria et loca sacra ædificans

erigens dotans, atqs fundans. ut non immerito Lithua-
nice gentis conuersor et Apostolus possit censeri, Edi-
dit et tunc religiosus rex infidei feruorem publicas
constitutiones atqs edicta. Easqs autenticis literis
sancitiit. Vt Ruthenorum Scismaticoy et Romanę
Ecclię non auscultantium Lithuani fideles et Catho-
lici, vitent et detestentur Connubia quę si contraxe-
rint, mandauit vxorem Ruthenam fidem fidelis ma-
riti et Ruthenum maritum fidem fidelis vxoris se-
qui et profitiri, rittu greco penitus ommisso oportere,
et ad id illos corporali mulcta impelli Bona insuper
Ecclias habita et habenda ab omnibus tributis, da-
tijs, collectis, seruitijs, expeditionibus Stationibus et
contributionibus et quibuscunqs grauaminib. ordina-
rijs et extra ordinarijs libera perpetuo esse decreuit.

Sigismundus. Marchio Brandeburgen in Re" gem Vngarix corona"

tur et Elisabeth cum filia captiuantur quas cū
nouus rex liberare intendit Elisabeth oc:
ciditur filia reddita Regi:-

Ramis palmaꝝ Dominico die Sigismundos Bran:
deburgēn Marchio. Ex Reginę Elisabeth Hungarię
Ludouici relictę et oīm tam Ecclesiasticoꝝ quam
secularīū Hungarię primoꝝ approbatione consensū
et decreto. Apud Albam regalem in regem Hungarię
per Archiepū Strigoniēn Dīonisiū inungitur & coro
natūr. Post paucos vero dies Regina Elisabeth &
Maria filia sua à Baronibus Hūngarię comprehen:
sę, et vsqꝫ ad Slauoniam Vngarię deductę, et in
quodam Castro firmissimo velut captiūę habitę
sunt. Donec Sigismundus rex liberaturus illas Ca:
strum potenter obsedit, sub qua obsidione Elisabeth
Regina ab obsessis iugulata et extra fenestras dicti
Castri sūspensa est. Maria vero viro suo Sigismūdo
reddita est. In vltiōm aūt socrūs suę Sigismūdus D.
Triginta duos notabiles Vngaros mortis suę conscios
vna die publico damnauit gladio, ceteros banuit &
proscripsit.

Vltima Decemb. Johanna Bohemię Regina Consors Vēceslai Romanor, et Bohemię Regis et filia Alber: ti Bauarię et Olandrię duc: moritur, et in Ecclia ma: iori Pragē sepelitur.

Vladislaus Rex sororem suā Alexandrā dat Duci Masouiæ Semouito in vxorem et terrā Belzē donat

perpetuo Ianussio q̄s Duci Annā sororem Vitoldi

Annus dñi 1388.

Celebrato apud nouam Eccliam Vilnē Cathedra: lem natiuitatis die Vladislaus Polonię Rex Duci: bus et Baronibus tam Polonis q̄s Lithuanis cōitatus

primũ in Vitewsko deinde in Polocʒko regionis Russię diuertit, pluribusqʒ diebus illic immoratus seditiosos motus qui consurgere nũctiabantur, oppressit extinxitqʒ, sed et seditionis capita carcere et bonoꝝ confiscatione mulctauit, ad Lithuanię deinde oras reuersus composito et ordinato earum statũ, constituitoqʒ frę germano Skirgallone pro principali Duce, ut sumę rerum in Lithuania pręesset. Cui singulos alios Duces parere iussit, data insuper sorore germana Alexandra nomine, quę ante baptismum Duci Semouito Masouię Damita vero quę fide suscepta Anna vocata est sorore Duc. Vithawdi germa Janussio altero Masouię Duci in consortis Kuptijsqʒ Otrorumqʒ apud Vilnam celebratis) in Polonię Regnũ diuertit. Et apud Lucʒskam itinere huiusmodi declinans. Castꝝ Lucʒsko et omnem regionem ad illa pertinẽ Kraeslao de Kurcowąnkij Castellano Sandomirien. quatenus illud suo et Regni Polonię nomine gubernaret, contulit in tenutam, sororis aũt suę Alexandrę Maritum Semouitum Masouię Ducem quem nouerat ad succedendum in regem & regnũ

Polonię Jus naturale et per electiõm quęsitũ habuis:
se, volens efficere super adempto regno placatum, Ra:
domiẽ terram pro dote perpetua donatione largitur,
se illi astringit. Verum cũm donationẽ huiusmodi Ba:
rones et Milites Polonię intelligeret, nullatenus tol:
leraturos, terram Belzeñ uberrimã gleba fęcũdam,
Aquis, stagnis, et pascuis irriguam, et omnibus con:
ditionibus Radomieñ superiorem, nõ sine regni Po:
lonię cuius erat terra proprietaria multo sanguine
quęsita, grauamine et pĩudicio perpetua donatione
dotis nomine largitur confert et inscribit. Iniuriã
adempti Polonię Regni, huiusmodi donatione com
pensans. Ad Regnum post hęc Polonię reuersus
denuncianti sibi Gnievossio de Daleiowicze Sũccame:
rario Cracouieñ. Vilhelmũ Austrię Ducem Secrete
Cracouiam introisse, et sub diebus aliquot quibus
illic immoratus est, clandestinos tractatus cum Re:
gina Heduigi habuisse, in Reginã Heduigim falsis
quęstionibus accusatam Iras Pelotipię vertit, quę
tandem prudenti & sollicita Baronũ interpositione
simultates huiusmodi int coniuges execrãtiũ fuere extict.

1015

Bonifacius vocatus in Papam eligitur qui auaritiæ dans operã Simoniã exercens.

Mortuo ut premisimus Vrbano Sexto Et in Ecclesia Sancti Petri sepulto. Cardinales conclaue ingressi Petrum de Thomacellis Cardinalem. Concorditer in Papã elegerunt. Qui Bonifacius vocatus appelatus est. Et in festo Beati Martini Coronatus vir procere staturę ac decorus facie natione Neapolitanus quadragesimum quintum ætatis tunc agens annũ, scribendi et cantandi inscius. ignorans insuper Pontificalis officij grauitatem In auariciam et Simoniam proclinũs et licet Simoniam per annos septem bonoꝝ Cardinaliũ reprehensionem veritũs, publice exercere ausus nõ fuerit. Bonis tñ Cardinalibus obeuntibus, publice illã practicare

cępit. Exigens a vacantibus Eccl̃ijs et Monasterijs. anni primi integros fructũs et beneficia vacantia plurimis personis vendens, hic paulo postq̃ assũptus fuit in Papam Ladislaum filiũ Caroli de Durathio in decimo septimo anno constitutum. In Sicilię regem Coronari fecit. Frem vero suũm Carolum in Pannonijs occisum. Nec dum tunc sepultum absoluit. Roberti Duc Bauarię Comitis Palatini Rheni Electũm ad Regnũ Romanor. per Archiepos Magnũtinen Coloniẽn Treuerien, in prędiudicium Venceslai Romanor et Bohemię regis factam, approbauit. Promittens publice Apostolicos se illi fauores con Venceslaũ impensũr.

1389.

Vitoldus timens frĩs Skirgallonis potentiã ad ducẽ Ianus sium deinde ad Semo

uitũ fugit vbi malc ac-
ceptus ad Magistr.
Prussiæ iuit vbi per
multos annos bene
tractatus fidem Chrianam suscepit, tandé tribus ca-
stris fortissimus Cruciferorum captis spe du:
catus Lithuanię pociundi redit in Vilnã
Castris Crucifero⁹ combustis mul:
tisqs occisis & captis:-

Ordo et status terrarum Lithuanię et Samagitię in quibus illas Vladislaus rex Polonię in Polonię regnũ reuersurus prouida indũstria reliquerat eo abeunte mox callidi et labefactari cępit, tum ex pluritate Princi pum tum ex Skirgallonis germani Vladislai regis ab vna Trocen et Vithawdi patruelis sui frm Grodnen Du: cum veteri et recenti emulatione, quę sensim serpens adeo inualuerat, vt vnus alterum grauissimo odio

iuxta ac si in festum ac capitalem hostem prosequere-
tur Erat enim Skirgallo Trocen Dux, audax et ferox
natura, arte manu et lingua, ad omnia promptus. Ex-
pauescendus omnibus, nisi illum assidua ebrietas ad
vtilitatem et sui contemptum redegisset. plerosq3 mor-
talium et os precipue qui secu vna vel ut amici uel fa-
miliares obuersabantur. In temulentia ferro uiolans,
quorum vulnera a se inflicta discussa ebrietate arte
medicine chirologice qua naturalr preditus erat, cu-
rabat hunc Vitharrdus Grodeñ dux magis modesti, ma-
gisq3 vegeti et semper sobrij viringenij, et propter
Ruthenor assistentiam qui illi propter ritus sui in-
demtatem huiusmodi magnoperr afficiebantur et pro-
pter Vladislai Polonie regis germanitatem pertimescés
et ex plerisq3 auisamentis presumens. illum in sua
et omnium suor necem ferro, veneno, et qualibet occa-
sione inferendam. vehementer grassari, vita sue ac
suorum consulturus cum Anna coniuge sua et omnib.
Boiarijs militibus ac familie sue ditionis. Grodno e
Brzescie Castris que suo parebant Imperio forti mi-
litum presidio ex Lithuania effugit. Et primu ad Ja-

nussium Masouię dūcem maritum sortis suę Annę
alś Damitæ, quem affinitatis parum memorem, et in
fouendo se plusqȝ ratus erat tenatiorem offendens,
ad Semouitum alterum Ducē peruenit a quibus dū
cō suū et suorum spem parum benigne et humane
susceptum se et tractatum prospiceret. Dux siqūid
Ianussius Masouię in quo plūs reponebatur velūt in
propinquo affine spei. Jus hospitij in excule et amico mi:
nus comiter minusqȝ fauorose quā sorti vtriusqȝ cō:
ueniebat exercens Etiam auream pateram illi (qđ
genus iniurię nullo tempore unqȝ poterat in suo pe:
ctore obliterari) fertur ademisse. Ad Cunradū Col:
ner Prūssię Magrm et Cruciferos, tunc Vladislao
Polonię et Lithuanis infestos. Masouia et affinib.
Ducibus derelictis, quemadmodū in superioribus de:
scripsimus diuertit. a quib. benigne susceptus est
et habitus. Jureqȝ hospitij annis aliquot sub quibus
et theuthonicum idioma & disciplinā mor et rei
familiaris condidicit, propensius quā sperauerat
fotus et cultus, non tam pro offitio quā rerū suarum
quas eius auspicijs eiusqȝ ductū cō Lithuanos pro:

sperari acceperant vtilitate. Cuius fuga ex Lithua:
nia secuta pestifero scismate Lithuania et Sama:
gittia bifarie in Vladislai regis et Vithawdi partes
diuisa, et externo et domestico bello cladibusqꝫ fre:
quentibus labare et affligi cępit. Castro aũt princi:
pali Vilnẽn, quod quandoqꝫ à Ruthenis et Lithua:
nis suę partis ambigue fidei hominib. Vitawdo Duci
et Cruciferis prodi Vladislaũs Polonię rex uerebatur
prouisurũs, Nicolaum de Moskorzow Regni Polonię
Vicecancellarium Militem cum Bombardis balistis &
apparamentis bellicis in Lithuaniam transmittit. Eiqꝫ
Castrum Vilnẽn. Skirgallone duce destituto et nõnullis
Lithuanis et Ruthenis qui in scelus tradimenti pu:
tabantur procliui electis, dat in gubernatiõm et Tenũ:
tam. Sub ea aũt fuga et exiliatione Vithawdus Li:
thuanię dux apud Cruciferos degens, et fęderis per:
petui atqꝫ colligatiõnis cum Magro et ordine Crucife:
rico pactum iniit, Jureqꝫ iurando et inscriptionibus
firmauit, et baptismũ chriane religionis. Quo solidius
fędus fieret. cum nonnullis boiaris secum vna exilia:
tibus, apud Thopcijorr leuantibus eum de fonte Voij:

gawdo Comendatore de Ragnetha, et scultetissa de To:
picioꝛ leuantibus eum de fonte Voygawdo Comendatore
de Ragnetha suscepit. Clandestinis aũt nuncijs ad
Vladislaum Regem Polonię ex Prussia Vithawdus Dux
missis Regem non solum sibi placat. Sed etiam & con:
ciliat ex proprio siquidem et ex Cruciferoꝝ apud quos
hospitabatur ingenio suspectam habens perfidiam ha:
ud sane ęquo animo Ducatum Lithuanię ambiens, ter:
rebat regem et proditiõm suoꝝ qua sola id esse pote:
rat Rex verebatur, et certificatus à Rege, qd ipm
debeat Rex magno ducatui Lithuanię pręficere, la:
tenti, agmine Cruciferis non consultis. Ex Prussia in
Lithuaniam discedens Tria ordinis Castra, ad quę
velut confederatus et amicus intromittebatur, &
singulis procurabant, per Cruciferos necessarijs, vcõt
Jungenburg, Marienburg, et Nawands comprehendit.
Tribusqꝫ ordinis ea administrantibus occisis et in fos:
sata proiectis, Castris quoqꝫ prędictis igne confla:
gratis. Cęteram õm multitudinem quã in dictis Ca:
stris reperierat, secum in Lithuaniam captiuam de:
duxit. Verum cũ procedente tempore Vitawdus Dux.

spes suas per Vladislaũ Poloniẹ Regem de consequen:
do Magno ducatũ Lithuaniẹ videret differri, Ca:
strum Vilnen̄ fraude mollitus est obtinere. Ordinatis
qũoqꝫ pluribus vehiculis, in quẹ homines armatos in:
cluserat summitates vehiculoꝝ quasi nuptias soro:
ri celebraturus, carnibus ferarum cooperuit et Castꝝ
Vilnen̄ occupaturus illud transmisit. Fraude aũt de:
tecta, metuens sibi Vitawdus, cum vxore et amicis re:
fugit in Prussiam. Et nouo per lr̄as et iuramentum
icto fẹdere biẽnnio in Castris tribus vcs̄t Rithers
Verder Naugard, et Metemburg, in metis Lithuaniẹ
sibi per ordinem ædificatis mansit, et cum solatijs gẽ:
tium Crũcifericoꝝ Lithuanos et eoꝝ terras afflixit,
et infestauit.

Crescentibus odijs int̄ Regem et Hedui:gim reginã decre:

tum est.

tum est detegi delato-
res Inter quos prx-
cipus Gniewossius
de Dalewicze inuē-
tus Qui pudicitiam Regine tentans falso
maculare sub scamno iudicialiter latrare &
dicta reuocare: est co-
actus:

Nouo dissidio nouaq; simultate int Vladislaū
Polonię Regem & Heduigim Reginā frequenter pro-
pter nonnullas suspitiones quas adulantium ferebat
malignitas consurgente. Dum Consiliarioꝝ industri-
am, qua coniugalia odia idemtiden renascentia oppres-
serant, improbitas vinceret assentatoꝝ. Id genus
concordię peroptimos Consiliarios pronūciatū san-
ctitumq; est, et ab vtroq; contendentium acceptum
probatumq;, vt ab vtroq; falsus delator proderetur

Compositis siquidem insimulationibus per assentatores quibus ea res non exiguo questui erat inter se exe: cranda gigni non ante quietura. Nec delatores im: probos defuturos quamdiu credula subpeditabatur audientia, et delatores sincere per alter utrum publica: buntur cum singulis quę ore mendaci detulerant. Et cum tam rex, quam Regina Gniewossium de Dalawicze Succamerarium Cracouien̄ genere de domo Strzegomi: tham, satorem Tisanitarum Cuius promptior lingua & secretorum prodigia multa odia inter regem et Reginā seruerat, et qui Castam optimę et religiosę fęminę He: duigis Reginę pudicitiam, apud virum suū Vladisla: um et Polonię Regem mendaci suggestione et conffi: cto crimine insimulauerat expressisset. Coniugibus ipsis ad plenum reconciliatis pacificatisqs petente et instan: te Heduigi Regina Gniewossio Succamerario fęderū coniugalium insidiatori, in Vislicien oppido dies dicta est, Qua aduenięnte Heduigis Regina per Iaskonis de Tanczin Castellani Voynicien̄ organū. Is eñi causam regi: nę corporali Iuramento edoctus certificatusqs nullum illam pręter Vladislai Regis Mariti nouisse cubile, adno:

candam susceperat. Coram frequenti Baronũm iuditio
ob eam rem instaurato queritur Castum suum Torum, ca:
stamqs suam pudicitiam, spurcicia Gniewossij et eius mẽ:
daci ore, apud Vladislaũ regem maritũ suũ suggilatam
et improbe infamatam esse, offerens se pudicitię sũę il:
latum pudorem iuxta Judiciale decretum purgaturam.
Petens malignũ delatorem ad reuocatiõm maledicti com:
pelli. Gniewossio vero neqs inficiari facinus obiectum.
Nouerat enim regio et multorum Baronũ conuincendũ se
testimonio, neqs refellere quitqs propositioni & petitioni
Reginali, astabant enim duodecim Milites pudicitiam
reginę oblato duello uindicaturi, audenti. Judices insta:
te procuratore Reginali Jaskone de Thandin reum, vt
responderet frequenter petitum silentem. Et non iuditio
sed clementia secum agi suppliciter deposcentem, ad re:
uocatiõm probri in dedecus Reginalis pudicitię impũ:
dici ore prolati e vestigio inspectante et presidente
Corona Judicii in morem Canis fiendam condemnant.
Reginam vero Heduigim puram et imocentem a pro:
brio & suspitione ex falsa et mendaci delatione Gnie:
wossij exortam, pronunciant. Decretũ aũt sententię

huiusmodi Gnievossius implere extemplo compulsus, subter Bancum corpore curuato intrauit. et reuocatiõe facta in qua se profitebat falsi et mendaci probro Heduigim Reginam insimulasse, publicum etiam latratum edidit. Quoquidem tam seuero iudicio Heduigis Regine pudori et innocentię et coniugali concordię saluberrimę consultum prouisumqꝫ est. Et omnibus assentatoribus Calumniatoribusqꝫ ne aliquam suspitiõnis notã alteri coniugium cõ altery defferent perterritis sine suspitiõne sine iurgiis rixisqꝫ in amenitate dulcedinqꝫ coniugalis federis stabili concordia et charitate vtriusqꝫ statũs permansit.

Venceslaus Romanorũ rex contrahit alterũ matrimonium et Judei Pragę in sacerdotem ferentem Sinaxim ad egros seuiunt.--

Wenceslaus Romanorum et Bohemię Rex noua af:
finitate cum Ioanne Bauarię Duce per procos contracta
Zophiam virginem eiusdem duc. Bauarię Ioannis filiā pro
scda vxore desponsans nuptias celebrat, apud Pragam
Quas horrendus casus paulo post secutus est. Sacerdote
siquidem ex parrochia Sancti Valentini diuinissimū sa:
cramentum ad infirmos deferente, Iudeorum Catherna
Blasphemias in Sacramentom impudico ore euomens. Sa:
cerdotem etiam Sacramentum ferentem proiectione lapidū
obruebat. Qua iniuria ad vulgares perlata. Seditio mox
iusto dei permittente Iudicio cohorta est. ex qua om̄ Iudeo:
rum primū strages deinde concrematio secuta est apud
Pragam

Obeunte Cunrado Coolner Prussię Magro, Cunradus
Vallerode suffectus est.

Iubileus annus Romæ indictus per quęstū

arios Papæ venditur huius et stabula plena fuisse
dicebantur

Iubileo Anno Romę Indicto. innumerabilis Multitu:
do Peregrinorum ex Almanię Polonię. Vngarię. Bohemię.
Anglię regnis. Cęterisqꝫ prouincijs Bonifatio parentibus
Romam aduenit. Ex quorum oblationibus et Ecclię vr:
bis fuere reparatę et Bonifacius Papa multipharię dita:
tus, his tñ oblationibus, licet ad maximas sũmmas ascẽ:
derent. ipse Bonifacius parum contentus, misit ad di:
uersa regna Quęstuarios, vendendo dictam indulgen:
tiam, offerentibus tñ quantũ in Romano itinere esset
expensuri. Concessit insuper diuersis Ecclijs exorbitan:
tes. indulgentias adeo large et diffusę, vt indulgentijs
ipsis non Ecclias tantumodo, sed et stabula vocifere:
batur impleuisse. propter qd tam ipse quam Quęstuarij
sui supramodum auro et argento equis & cęteris cleno:
dijs fuere ditati. Sub Anno aũt codẽ ex Roma Perusiũ
venit, vbi aliquanto tempore moratus in Assissium se
contulit, abinde vero Romam reuersus. plures annos il:
lic exegit.

Mortuo Archiepõ Bodzanta cũ Epũs Vladislaus Kropidlo se ad Archiepũm trãsferi per Papam Rege irrequisito obtinuisset possessionem huius non habuit et alium ammi; sit captus tandẽ vix missusẽ.

Vigesima Sexta decembris Bodzantha de Szeligi Archiepus Gnesnen Cum annis septem sedisset In vil: la Archiepi Chelm moritur, et in Gnesnen Eccłia in capella ab eo murata et dotata sepelitur, ad quã cũ Jo: annes Kropidlo Vladislauien Epus Vladislai Polonię Regis, et Capitularium Gnesnen neglecta fauore et cõsensũ. In electionis et electi prędiudicium procurasset sed de Vadislauien, Cum iam sex annis presset transferri per Bonifatium nonũ Scismate durante, ratus translationẽ et prouisionẽ suam ad Gnesnen, iuxta ac

duas superiores Posnanien et Vladislauien facilem ef-
fectum et prosapię eminentiam et frum Ducum Oppolien
solatia et assistentiam habitur, a magna et alta spe de-
cidit, et Vladislao Polonię Rege magno indignationis
nubilo con illum furente, a Gnesnen exclusus. etiam Vla-
dislauien ammisit et Henricus Legnicien Dux Cui id
Bonifacius nonus per translatiom Joamis Kropidlo
de illa prouiderat in possessiom eius. In odium Joamis
Kropidlo admissus. Et licet prefatus Joames Kropidlo
se Archiepum Gnesnen gereret. et titularet Et prelatos
et Canonicos Gnesnen in genere et specie, et signanter Bro-
nislaum Archidiaconu, et sub omi vacationis tempore
in spiritualibus et temporalibus Gnesnen Ecclię admini-
stratorem. Nobilem de domo Grabia Varijs Bonifacij
noni censuris percelleret. Non parebatur tn illis, sed et
ipse Joannes Kropidlo per Sbigneum de Brzeschie Re-
gni Polonię Marshalcu captus, et omni substantia sua e-
xutus, a Rege tn Polonię Vladislao dimissus est. Cum
aut in Annu septimum litigium huiusmodi extractum
fore. Joames Kropidlo magno alieno are contracto in
magnam etiam deuenerat egestatem. a Cruciferis aut

de Prussia succurebatur illi, apud quos etiam sub illa.
tempestate tute hospitabatur.

Vladislaus Rex pacificaturus Lithuaniã illuc vadit et Castra Brzesczie Kamieniecz e Grodno Vitoldi capit.

Annus Domi 1390.

Laboranti patrię Lithuanorum terrę, quę de domestico bello afflicta mutuis odijs Lithuanor et Ruthenorum se vehementer emulantium, et nunc illas nunc alteras partes sequentium proprio mucrone consumebatur Vladislaus Polonię Rex pia motus commiseratione succursurus. Collecto ex Polonor militibus exercitu. In Januarij Februarij principio dum hibernandũ non bellãdũ foret. Illum con Castra Brzesczie, parũ Kamieniecz

et Grodno, quę a Duce Vithawdo tenebantur, et ex quib. inuasiones in Regiones Lithuanor fiebant educit. Castrumqꝫ Brzescie obsidione cingit. Quod cum infra decendium conquisisset, Polonicus exercitus propter victualium penuriam et defectum, quem equis tabescentibus tulerat. Quemqꝫ si in ulteriora itum foret propter regionis sterile et incultum solum, se non tolleraturum, non ignorabat, petita et egre obtenta à Rege licentia. Intelligebat enim rex Milites etiam si non prestaret licentiam illum deserturos, in propria remeauit. Non nullis tñ Militibus Curiensibus tñ et exercitatis. Numerum Centũ triginta hastar tantũmodo explentibus remanentibus cum Rege. Propositum tñ suũ Vladislaus Rex expleturus Castro et Brzescie Militi Polono Hincde de Roskowicde comendato, ad expugnãda duo residua Vitawdi Duc. Castra exercitus qũi cum illo remanserat paucitate parũm pensata ire pergit. liberandę si quidem patrię amore et ferendi illi subsidij auiditate deuictus, etiam cum paruis et infirmis auxilijs proficisci Lithuaniam non dubitauit. Quãuis inter Lithuanos plures nosset fidei fluxę et ambigue

Milites voluntarios Noningentos sane pauciores secũ
ducit, exercitatos tñ et strenuitate prestantes et robore,
et Castro Kamieniecz facili expugnatione conquisito, &
Zimdramo de Maskowicze Militi tradito, ad Grodno in
quadragesime principio peruenit et superato fluuio Nie:
mien Castrũm obsidione vallauit. Cui obsidiõm huiusmo:
di per omnem quadragesimã continuanti, frẽs sui Skir:
giello Vlodimirus et alij Lithuanicas & Ruthenicas co:
pias in solatium miserant. Dux Coributh Nowogrodẽn
vnus ex germanis Regijs de Grecorum rittũ, personalr
aduenien, plures tamen armis quam equis insignes Mi:
lites, qm aliquis Lithuanie Principum visus est adduxisse.
Non ignarus aũt Vitandus dux Castrũ Grodno diũtur:
nam obsidiõm ferre non posse, liberatiõm obsessis prestiturus.
Cum Crũciferis de Prussia et eorũ exercitu aduenit. Castrisqz
e regione Castri Grodno ex altera flumis Niemien parte po:
sitis, Collẽn ex terra congerere et in illo arcem nouam eri:
gere nitebatur. Is tñ labor irritus fuit, neqz obsessis vllũ
afferebat leuimen, qui et per expugnatiõm inferioris Castri
per regios Milites factam, et ex continua Bombardarũ pro:
iectione plures numero in Castro superiori violati & mor:

tui in pauorem et desperatiõm versi. Non se diutius obsidiã
tolleraturos Vitawdo nunciabant. Quare Vitawdus et Crũci-
feri permoti Cathenam ferream per flumen Niemen disten-
dunt. ad id vnũ peragendum dum principale nequirent e-
xequi, soliciti quatenus adminiculo Cathenę hũiusmodi
locatis per amnem nauibus quas Cathenę alligauerant
vulneratos et egros ex Castro ad se transferrent. et no-
uos atq3 recentes cum victũalibus. Quę et ipsa obsessis
defecerant surrogarent. Sed et ea Vitawdi et Cruciferoꝝ
prouida machinatiò a Regio exercitu damnata est.
Milites siquidem Polonici salubri vsi consiliò. arboribus
altis et spissis de piuo cum ipsis radicibus atq3 ramis in
notabili numero et in superiori parte fluminis succisis.
eas in flumen proiiciunt. Quę sola mole et fluminis ra-
pacitate versus Castrum celeriter appũlsę, Cathenã
rũmpunt. Naues quoq3 nonnũllas obterrunt. aliquas
cum hominibus partis hostilis in eis consistentibus. &
cõ vim arboꝝ luctantibus submergunt. e quoꝝ numero
vnus: iminentis mortis, ne ab vndis suffocaretur pe-
riculum euitaturus. In rippam regiorum Castroꝝ tra-
nabat qui a pluribus Cruciferoꝝ exercitũ in Almanico

ut se potius mergi et mori sineret, quam ad Castra hostilia veniret alta et sedula inclamatione monebatur, Vno in ex Militibus de Polonia Tarissio de Ruskow lanceam sibi porrigente euadens. suorum omnem positiõ et ipsos nocte sequenti stationibus desertis fugituros patefecit. Quęquidem fugit quemadmodũ fugitimis prodiderat secuta est. Omni ante spe obsessi amissa quinto festi Paschę die Casty Vladislao regi dedunt. In ea aũt obsidione, tanta obsidentes Poloni Litũani et Rutheni Milites premebantur vexabanturqꝫ famę, vt nõ nisi gresso et atro panis edulio seipsos equos vero foliis et frondibus arborum, aut veteri palea ex domoꝝ Tugurijs detracta, et vix in quatuordecim miliaribus reperta reficerent.

Sub regis absentia Regina Hedwigis collecto exercitu vadit

Rũssiam et Vngaris expulsis omnem Russiam facile recuperat a parẽte alienatã.

Lithuanica expeditione Vladislao Polonię Rege occupato. Illustrissima Consors eius Heduigis Polonię regina Regni Polonię prouisura profectibus. Congregato ex Baronibus et Militibus Polonię altero exercitū in Russię terras processit. Cuius tanta erat apūd Milites affectio et charitas, vt omnes illi iuxta ac viro parerent, et singula quę iubebat obediēter exequebantur. Sub breui aūt tempore. Castrum Przemijsl. Jaroslaw, Grodek, Halicz, Trębowla Ciuitatem Leopolim et Castrum in monte et omnia alia Castra Russię, aut militum expugnatione, aut spōtanea deditione, sub Milite Vngarię Babek cuius fidei et regimi a parente suo Ludouico Polonię et Vngarię rege comendata extiterant, conquirit et omnibus Vngaris atqs Slesitis qui illam de manū Lūdouici Regis Polonię et Vladislai Duc oppolię occupauerant, propulsis eiectis Castra conquisita et dedita Baronibus Polonię cōmittit, et terras Russię prędictas perpetram et cū iuria à Regno Polonię alienatas. Eidem regno Polonię sempiternū apud Polonos pro huiusmodi heroico opere habitura recordium, reintegrat et reunit.

1037

Vladislaus Rex Poloniæ cũ Heduigi Regina, Monasteriũ Slauorũ

dinis. S. Benedicti Clepardię sub titulo. S. Cruc

fundat erigit et dotat.

Sempiternum memoriale. Quo clementia redemptoris genus Slauonicum extulit et mirifice honorauit, donã: do illi gram specialem. Vt omnia sacra officia et res diuinę tam diurnę quam nocturnę, ipsa quoq3 sacrarũ mis: sarum archana, idiomate illo possent celebrari. Quod nemini alteri linguagio pręterq3 Greco latino et hebreo videmus contigisse. Quorum excelentię etiam bonitas diuina Slauoꝝ æquauit. Vladislaus scds Polonię Rex cum consorte sua Heduigi fęmina deuota et nobilissima, volentes etiam in Regnũ Polonię diffundere, et de multiplicibus beneficijs et victorijs diuinitus eo anno eis prestitis ostendere erga deum gratitudinem et munificentiam regalem incitati exemplari sili

Quod in Ciuitate Pragẽ habetur Monasterium Slauor̃
ordinis Sancti Benedicti. et sub eius regulari obseruantia
duratur, sub honore et titulo S. Crucis extra muros Crac.
in oppido Klepars non longe a fluuio Rudawa sub Ponti:
ficatu Petri Wisz Epi Cracauiensis Feria quinta post fe:
stum S. Iacobi Apostoli fundant condunt et dotant, &
pulcherrimis murro latericio circuitum Ecclię tam chori
quam corporis opere sumptuoso et magnifico designãt,
chorumq3 eiusdem Ecclię cum Sacristia perficiunt et con:
sumunt. Corporis vero fundamenta solum iaciunt. Quẽ:
admodum vsq3 in pr̃sentem diem id coram cernere li:
cet. Et domũ pro Monasterio ligneam cum horto con:
struunt. Frẽsq3 ex Monasterio Pragẽ sumptos adil:
lam introducunt. Dantes eis pro dote quamuis tenui
viginti marcas singulis amis de Censibus et prouenti:
bus theolonei Crac. a quibus vsq3 ad mea tempora et
sub meis oculis Eccl̃ illa S. Crũcis et in re diuina et in ma:
tutinis horisq3 Canonicis cẽterisq3 Cerimonijs Eccliae
sonoro cantu et lectione in Idiomate Slauonico, et per
Monachos Frẽsq3 S. Benedicti et officiebatur & ad:
ministrabatur. Deliberauerat aũt Illustrissimus Via:

dislaus Poloniæ Rex cum sua nobilissima consorte Heduigi Monasterio et loco illi dare amplam dotem, quæ triginta Monachos præter aliòs familiares et seruitores sustentare potuisset, deliberauerat etiam eo Monasterium cum omnibus cellis et officinis suis, latericio muro fabricare. Sed interim Regina clarissima Heduigis sorte fatali abstracta est. Qua obeunte omnis ardor ad quem illum stimulo suo Regina Heduigis concitabat extinctus est. Et omnes opus vsq3 in hanc diem, omisq3 fabrica Eccliæ et Monasterij intermissa.

Vitoldus fretus auxilijs Magri Prussiæ, ad quæ filius Angliæ regis venerat cũ Gallis Lithuaniã ingreditur, captis q3

nonullis Castris Ca-
stra Vilneñ obsidet
et Castro curuo capto

fratrem eius Casimirum alias Korigal decolat. Polo-
nis alia Castra strenue & fortiter de-
fendentibus.

Expugnatiõm Castrorum Brzescie et Grodno Vitaw-
dus Dux et Cruciferi vlturi bellumqꝫ Lithuanię Duca-
tui illaturi, bellumqꝫ Notabilitꝫ ex propriis quam ex
aduenis. Inter quos Lukastro filius primogenitus Hen-
rici Anglię regis, cum Anglicis et Gallicis erat militib.
Item Fredericus Marchio cum plurimis Comitibus &
Militibus Almanię collecto, Lithuaniã triplici agmine.
Quorum vnũ Magr Prussię Cunradus Valerod cum fore-
sibus Anglicis, et Almanis et Francigenis, alterum Magr
Liuonię Tertium Vitawdus Dux, circa festum Sancti
Joannis Baptistę hostiliꝫ introeunt. Et primo apud Ke-
tus Kowno mensa militari in magna solennitate ordinata

et excacta, adeuntes oppidum et Castrum Troki succedunt. Deinde et Castra Vilnen graui cohartant obsidione. Ienit aut Vitawdus Dux statiua sua et gentium suar, ex Li: thuanis et Ruthenis adunatur, prope Castr, Curuú, Magr Prussię a parte fluuij vilna versus Poloniam & Vilnam Ponari Capituli Vilnen spectante Magr Liuonię per fluuiú Vilna versus Villam Misseholi. Necdum vis aliqua ex Castris hostilibus fieri in obsessos ceptà. Li: thuani & Rutheni qui fideles regi putabantur, in fauo: rem Vitawdi Ducis et ex eius subordinatione Castrú curuum Vilnen accendunt. Cuius conflagratio cum ex irruptione hostili non posset prohiberi Casimirus álsko: rigal Dux fr Vladislai regis Polonię germanús, ex me: dio incendio fugere cepit, ab hostibus tn in magna multi: tudine Castr, incensum circúsistentibus viuus capitur et euestigio decolatur. Cuius capite ad altá hastam ho: stes imposito, Polonis qui superius Castrú Vilnen defe: debant ad perterrendum eos illud ostendunt, Simulqs monent, vt rege illor, occiso se et Castr, illis dedant. Polonis aút quamuis in Castro curuo per propriór, frau: dem perdito de suis Polonis Lithuanis & Ruthenis qua:

tuordecem prope millia vidisſent, aut flamma voratos eſſe. aut hostili gladio cecidisſe. Terrorem huiusmodi verbis et factis irridentibus et aspernantibus continue fiebant nocte et interdiū. In Castrum per Bombardas fūlmina proiectiones. Ex quibus Castrēn muri, ad vnig iactum sagittę demoliti et solo equati sunt. Capitaneus aut Vilnēn aliquam spem instaurati muri obsidentibus ob: iecturus. Cūtes in ea loca suspendi ordinauit, vt laxo cutium sinu omnis tormentorum ictus elusus frustraretur. Occisus tunc est in parte Cruciferica Algardus Comes de Hoeusten. Fuisset aut eadem sors de Castro superi: ori Vilnēn, quę et de curuo secūta, nisi Poloni omnia obses: sorum munera inter se partiti, Lithuanos et Ruthenos propter vehementem suspitiōm, ea obire vetuisſent, vbi etiam tanta Polonor animositas et constantia effulsit, ut locum omnem per Machinas nūdatum et demollitum in die et nocte stando. Corpora ad omnia Bombardor tormento muri loco exponerent, et hostes foramine hu: iusmodi, ad Castrum summis conatibus irrūpere sata: gentes. Prohiberent. Sed et locum interfecti cūiūslibet, Illico alter vtuus supergradiebatur. Duabus itaq; rebus

Poloni maxime resistebant, vna exteriorem, terra, fimo, et corigiis pecorinis obstruen̄ prodiruto murum. Altera quod in occisorꝝ loca succedendo eruptione etiam subita in opera hostium et custodias hostis quam infestissime lacessebant. Omni enim arte efficatior necessitas non vsitata mō pręsidia, sed quedꝫ etia noua admonit, reficiē: do dirutos muros pellibus animalium q̄ et missilia & tormenta impune exciperent. Propter qdꝫ vtrisqꝫ pro victoria Magnopere adūitentibus, sub obsidionis tempore. Quod a festo S. Joannis Baptistę, vsqꝫ ad feriam sex: tam post festum S. Michaelis durauit. Tanta interfe: ctorꝝ strages ab vtraqꝫ parte secuta est. Qui canes do: mestici occisorꝝ hominū cadaueribus saginati, et in lu: pinam rabiem versi, obsidione cessante per villas com: bustas et vastatas gregatim discurrebant, et plures e: tiam mortalium Equestres, sine Comitatū pergen̄ sangui: nem hūmanum lambere asuefacti absorbebant.

Romanorꝝ Rex ad ua-standū Oppolien̄, terrā

mittit exercitũ quę et cedib. ac spolijs uasta-ta est:-

Magno odio atq3 furore Venceslaus Romanor̃ et Bohemię Rex, In Vladislaum cęterosq3 Oppolien̄ Duces excandescens, Procopium Marchiom̄ Morauię et oppañię Duces Nicolaum et Vilhelmũ ad vastan: dum Oppolien̄ terras transmittit. Qui cum illas in Autumno cum suis et copijs a Venceslao Rege dat' attigissent Ducibus Oppolien̄ in dimicatiom̄ non pro: deuntibus, illas igne spolijs et cędibus vastant. spo: lijsq3 onusti in propria reuertuntur. Ex eo aũt tem: pore clandestinis excursionibus Oppolien̄ Duces in Bo: hemos Morauos et Oppauien̄ vsi, varijs incõmodis do: minia ipsa, prędonibus et furibus assiduo in valescẽ: tibus et stratas turbantibus, affecerant.

Olesniczen̄

Oleßniczeñ terra vastatur inter Vratislauieñ quoq; intestina

oritur sedicio:

Barthossius deinde de et Venceslai de Huguicz oppidum Olszna intercipiunt, et terram Cunradi Duc Oleszniczeñ vastatione hostili inuadeñ illam diripiunt et incendunt. Inter Ciues quoq; Ciuitat Vratislauieñ dissidij et seditionis pernicies serpere cępit Et Consularibus inferiores inferioribus quoq; aduersus Consulares infestis et irritatis animis furentibus plura prouenire mala. Ciuitatis quoq; gloria ex intestina collisione notabilr diminuta stridoreq; bellico apud maioré Poloniam conquiescente apud Slesię orá oriri cępit, et pectora non militarium tantúmodo, sed et Ciuiú peruasit.

Skirgiello Dux no=

cturnis excursionib⁹
lacessebat exercitum
Vitoldi vnde Mari-
mant captũ in duel-
lo Vitholdus suspẽ-
sagittis conficit etc-
ius fr ex Bombarda Castrẽ interficitur et Gal:
li cum Polonis de milicia certaturi. Quatuor &
quatuor Bohemiam ad Regem vadũt
vtcy rege duellum nõ permittente
reconciliati sunt:-

Quamuis aũt Nicolaus de Moskorzow Regni Po:
lonię Vicecancellarius Castry superiũs Vilnen. cũ Polo:
norum militibus administraret Dux tñ Skirgiello fr
germanus Regius, summę rerum prętrat. Et ex Castris
inferio:

inferioribus cum Lituanis et Ruthenis Imperio suo pa:
rentibus magis nocturnis et clandestinis quã diurnis
excursionibus hostilem exercitum lacessendo, pluribus
hostiũ cęsis aut vulneratis, victor assidue reuertebatur
in Castra. Qua indignitate Vithawdus Dux permotus
ducem Karimunth qui regias arces tuebatur in duellan:
do captum, in arbore Viąs per pedes in prato in quo Bom:
bardę Ruthenicę constiterant suspensũ sagittis Lithua:
norum Ruthenorq; et Tartarorq; in eum iactis Crudelius
quam vtriusq; conueniebat conditioni enecauit: Cuius
vxorem Julianam sororem germanam Amę consortis Vi:
tawdi Duc. processu temporis in vxorem habuerat, sed
et Tothiril Dux Vitawdi germanus bombarda ex Ca:
stro ictus subito interiit. et apud Vilnẽ Eccliam acce:
pit sepulturam. obsidione aũt durante crebrę inter par:
tes vtraq; altercationes et improperia succrescebant.
Polonos Francigenis criminantibus. qui barbaris con
fideles opem ferrent. Polonis reffelentibus sancte et pie
agere, dum neophitos in fidei fauorem defensarent Co:
tra peruersos religiosos. Conuentũq; fuit in vtrosq; vt
tam Poloni quam Francigeni, ad probandum suę actionis

iustitiam. In Curia Venceslai ea tempestate Romanorú et Bohemię regis in ęquo quaternarij numero militaré pugnam et duellum, pro die certa pragę inirent. qua ad: veniente ab vtrisqs pacto paritum et quatuor Militib. pro parte Vladislai Regis, vcst Joanne de Vloscowo Castellano Dobrzinen Nicolao de Wasmunthow Joan: ne de Zdakow, et Jaroslao Bohemo. Pro parte vero Francigenarum, alijs quatuor militibus Pragę compa: rentibus in hortum ferarum, ad experiendam palestrá et vim fortunę itum est. Verum Venceslao Romanor. et Bohemię Rege mandante, Poloni Milites per Joannę Ducem Luczembergen germanú Venceslai Regis. Galli vero per Jodocum Marchiom Moravię, a congressú am: moti & retracti et Polono Gallum Gallo Polonú associan: te, ad mensá regiá producti, primum opipare tractati, post etiam per Vencceslaum Regem velut mediatorem reconciliati & ad pacem reducti sunt.

Cruciferi magnavsi crudelitate obsidio"

1031.
1049

nem soluũt et Prus-
sia reuertũtur vnde

Vitoldus sepius incursiões facit.

Quodam obsidionis tempore Polonis & Lithuanis prandio occupatis hostes ex improuiso ad Castry inferius Vilno in quo et Sancti Stanislai Cathedralis sua Eccłia, In eam partem in qua nunc domus Epałis locata est, et irruerant. Jamqꝫ murro conscenso velut triumpho potiti, vnus ex Militibus Prussię qui murrũ occupauerant. Clamabat Rater er Rather. Sed cuestigio ab vno militum Polonię ex murro ꝑcipitatus, audacię, et insanię suę penas dedit. Sed et ceteri hostes suo exemplo aut deterriti, aut Polonoꝝ brachio ex muro deiecti sunt. Videntes aũt Vitandus Dux & Crũciferi conatus suos et spes non succedere, sed verti in irritum, feria sexta post octauam Sancti Michaelis Catholicoꝝ Eccłiꝫ nouiter per Vladislaum Polonię Regem extructis crematis, paruulis et lactantibus ad Polos confossis variaqꝫ & crũdeli patrata vl:

tiõne obsidiõne solũta, plurimis etiam suis desideratis in Prussiam reuertuntur. Vitawdo Duce a Magro et ordine petenti aũxilia. Nouerat enim suas vires infirmas, Joannes Rapenhein, Comendator de Ragnetha. Cunradũs de Lichtenstem prefectus de Just, cum pluribus Almanicis et peregrinis militibus adiuncti sunt. Quoy fretus auxiliò crebras in terras Lithuanie et Samagittię faciebant excursiõnes, captiuando et occidẽdo vtriusq3 sexus homines excurendo, vicos et spolia patrando plũrima.

Vladislaus in Lithuaniã veniens illoy animos afflictos ac pene desperan reficit, ac in Capitaneã Jaskonem illis relinquit.

Calamitati et desolatiõni Lithuanię a Vitawdo Duce et cruciferis inflictę Vladislaus Polonoy Rex succursurus In Mense Nouemb. ducens secum armoy

Bombardarum, Balistarum, Sagittarum, pannorꝝ vesti:
mentorum et victualium in quadrigis magnam molē
Lithuaniam peruenit, et res Lithuanicas afflictas &
pene exangues, suo aduentu suisq3 largitionibus, et li:
beralite erexit, et tam Lithuanos q3 Ruthenos despe:
rationem spectantes, in fide firmauit. Vilnēn aūt et
Lithuanię Capitaneatum Nicolaūm de Moskorzowo
Regni Polonię Vicecancellarium gēre pillaua Regi re:
signantem, dum neq3 ipm ad continuandū, neq3 quisq3
ex Polonis Miles ad suscipiendū illius regimen, singu:
lis qui ad id sollicitabantur potentiam et crudelita:
tem hostium, propriorum vero tradimenta et perfi:
diam Duc' vero Skirgallonis germani regis Tyranni:
dem metientibus posset conduci. Iasko miles de Ole:
sznicza gēris quod Dąmbno dicitur, a Rege precibus
conuictus. Capitaneatum Vilnēn et totius Lithuanię
suscepit. Quem vt liberius solertiusq3 gerere posset
Dux Skirgiello ad regendam Kijouiā transfertur, & Vla:
dislaus Polonię Rex in Poloniam reuersus, prefato Ia:
skoni de Oleśnicza Capitaneo Lithuanię notabiles Ba:
rones et Milites Regni Polonię, nouasq3 gentes in sup:

plementum eorꝝ Qui aut ceciderant, aut in Poloniam abierant, Item Machinas et victualia in defensionē et fulcimentum Castrorum transmittit.

Vithawdus Lithuaniā cū nouo exercitu Pruthenorꝝ rediēs dū frustra Vilnēn Castrꝝ obsidet Wolkomiriā Nowogrodek aliquot Polonis captis comburrit:-

ANNVS DÑI Millesimus Tricentesimus Nonagesimus pr̄is.

Noūo et forti Vitawdus Dux et Prussię Magr̄ Instaurato comperatoqꝫ exercitū, primo æstatis tempore Lithuaniam reuertuntur et ad Castra Vilnen̄, quę superiori anno circumsidere et expugnare cępe:

rant properant, rati, Ea Lituanor& et Ruthenor& tradi:
mento q& discrimine Dux Vitaldus confecerat, facile et
sine quolibet suor& discrimine capturos. Capitaneus aut
Lithuanicus Jasko de Oleśnicza solerti vsus industria
Vilnen Ciuitate ne hosti venienti fieret adiumento et rece:
ptaculo concremata circulationes ex roboribus q& shra:
kij seu Kobylenie appellantur: in pluribus locis quo faci:
lius hostes arceri a Castris possent disponit, Venienti aut
Duci Vitawdo et Prussię Magro ac eor& exercitu, agmen
ex militibus pedestri itinere vsq& ad Eccliam Sanctę
Marię occurens, in exercitum hostilem insilit, et plu:
ribus hostium stratis aut vulneratis, nullo ex suis
capto aut desiderato, in arces incolume reuersu est.
Intelligens Vitawdus dux et Prussię Magr, per Skirgiel:
lonis Dux destitutiom conflatam ab eo in dedendis aut
succedendis Castris per Lithuanos et Ruthenos oppido
Skirgiellon infestos, fraudem nullo pacto. Quemadmo:
dum speraverat, sed neq& violentam expugnatiom pro:
pter frequens [illegible] et stabile polonor& militu psidium
prouenturam: paucis diebus in obsidione exactis obsidiom
soluunt, motisq& Castris, ne tantus exercitus no aliq& me:

morabile egisse videretur, ad Vilkomiriam et Kowogrodek Castra supra flumen Vilia à Skirgiellone Duce constructa, ire pergunt. Quę infra dies paucos Polonis qui in ꝑsidio erant nequitę resistere potentię hostili valentibus. Impugnant et conquirunt. Vbi pluribus occisis Clemens Brierowo, Joannes Łoś Ziema, Et alij plures Polonici Milites capti, et Prussiam deducti, apud Castrum Elbiank fedam captiuitatem, integro septemnio perpessi sunt. Castris aút prędictis Vilkomiria et Kowogrodek incensis et demollitis Magr Prussię et Dux Vitawdus in Prussiam diuertunt. Sub eiusdem quoqꝫ Anni tempore Vitawdus Dux cum Cruciferorum gentibus quas ducebat Margũardus Crucifer bis Lithuaniam inuadens Miednikі et Vielsdan combusſit, captiuos cum spolijs abducens.

Vithawdus cũ Magro Prussiæ tria Castra Supra flumen Niemen

aduſicant

ædificant et dux Alexander regis frater

Naugard obsidet tamen re infecta abijt:~

Estuali expeditione Vitawdus Dux et Cunradus de Valerode Magr Prussię, quam in Lithuaniam exercuerunt parum prospera fortuna usi, alteram hiemis tempore suscipiunt, et ad Castrum usqz Kowno in quo regium psidiu erat progressi, tria Castra in circuitu Castri Kowno singula supra flumen Niemien de lignis erigunt nomen uni qd vicinus erat Castro Kowno Nawgarder, qd sonat noua insula. alteri Ritterwerder, qd sonat militum insula. tertio Metemburg. quod sonat Castrum Methar imponunt. Et duobus quidem Castris nouis vcōt Nawgarder & Methemburg Prussię Magr, forti militum psidio imposito, illa per Comendatores et frēs sui ordinis administrabat. Castrum vero Ritterwerder Dux Vitawdus in suā sortē & ditiōm accipiens, et in illud cum Ducib. Boiaris et Militibus qui suas partes sequebantur recolligens, frequē:

tibus et clandestinis inuasionibus, Cruciferis illi ex duob. Castris ferentibus solatia. Terras Lithuanię ratus illas eo hostilitatis genere quęsiturꝰ, aut saltim sortem sui patrimonij per Vladislaum Polonię regem ademptam recuperaturum, assiduis spolijs, et incendijs lacessebat. Cuius insolentiam Jasko de Olesnicza Capitaneus Lithuanicus repressurus. Collecto ex Polonis Lithuanis et Ruthenis aliquali exercitũ. Preficiens illi in Capitaneum Alexandrum alias Vigunth Ducem Regis Polonię germanum, ad obsidendum Castrum eius Nawgardt transmittit. Qui illuc nondum soluta acie perueniens, adeo constanter et fortiter illud expugnare adorsus est, vt parũ aberat, qđ ex planctu et ululatu virorꝰ et mulierum in Castro commorantium iminens periculum deflentium significabatur, quin caperetur: multitudine tñ defensorꝰ abũdãte ęgre quod et Dux Vitawdus sępius expost fatebatur, ea vice defensum est.

Ploccñ Cpõ mortua Hẽ ricus filiuꝰ Semouiti

1057

Duc Masouiæ eligit qui obtenta cõfirmatione consecratiõm negligit atq; vxorem postea ducit:

Stiborius primus Plocẽn Epũs cum Plocẽn Eccli:
am annis decem et nouem gubernasset infirmatus mo:
ritur, et in Plocẽn Ecclia sepellitur. Post cuius mortem
Capitulares Plocẽn xxi Februarij agẽn Comitia a Semo:
uito et Janussio Ducibus Masouiæ interpellati. Henri:
cum filium Semouiti seuioris mortui, et germanũ Semo:
uiti viuentis iunioris Ducũ Masouiæ in Epũm eligũt,
in subdiaconũtus ordine constitutum. Cuius electio
et si per Bonifatium nouum fuerit confirmata. Ipse
tñ statũm Pontificalem leuipendens biennio se distu:
lit consecrari, et interim secrete à Vladislao rege Po:
loniæ ad Alexandrum Vitawdũ in Prussia exulã:
tem, et in Castro Ritterwerder prope Kowno agentẽ
destinatũs, reconciliatione int regem et Ducem con:
fecta. Germanum Vitawdi Ringalam statu suo pes:

sundato vxorem accipit. & nuptiasq3 ex more celebrat Post paucos deinde dies veneno toxicatus interijt. De cuius morte noua insimulabatur sponsa Ringala, & apud Plocen Ecclesiam, inter Duces Masouię tumulatus, documentum non multę pręuaricationis et spręte religionis futurus.

Rex Iagiello Lithuaniā oēm frumento et alijs victualibus prouidet.

Necesse aūt habebat Vladislaus Polonię Rex pro omni tempore, quo inter eum et Ducem Vitandum guerra durauit pro conseruatione et subsistentia Terrarum Lithuanię et Russię Castrorumq3 & munitionum illarum et omni personarum sexus vtriusq3 tam nobilium q3 agrestium, non propugnacula tātummodo milites & arma. Sed et frumenti lardi pectoris Mi:

lij ceterorumqs victualium magnam vim magnúqs numerum Mensibus singulis propter vastitatem & concremationem terrę quá Vitawdus dux et Prutheni: cus exercitus indúxerat. Ex Polonia proprijs erectió: nibus in Lithúaniam destinare. Quę Jaskonis de Olesni: cza Capitanei Lithuanicii prouida industria Castris et per: sonis particbantur. Nisi enim Vladislaus Polonię rex ré frumentariam prouidisset, et victualium in Lithuaniam intulisset necessitatem descrabatur Litvania, et ab agres stibus et militaribus, et facile poterat a Cruciferis et in: úadi et occupari. Nam neqs milites consistere in psi: dijs, neqs agrestes agros serere nisi omnibus in comune æquę prouisum ex Polonia feret potuissent. Fames enim horrenda vniuersos peruaserat, Qua prę̨ssi deserere Lithuaniam Nobiles iuxta ac agrestes firmanerant ni: si illis omni genere victualiú ex regno Polonię fuisset subuentum.

Bohemia ꝑ Marchioẽs Misneñ populat' impune

Marchiones Misnẽ exercitu ex proprijs et mer:
cenarijs militibus collecto. Regnũ Bohemię hostilr
inuadunt, et multis patratis per ignem et spolia da:
mnis, nonnullis vero Ciuitatibus et oppidis expugnat
et in suum Jus ditiõmq; redactis, Venceslao Romanor
et Bohemię rege nullam per se et Milites opponẽte re:
sistentiam in propria reuertuntur.

Clemente Papa mortuo Petrus de luna qui Benedictus duodecimus est dictus eligitur in Papam.

Clemens Papa septimus in sua obedięn nominatus, tre:
decem et scdm alios quindecim in Pontificatu exactis
annis, apud Auinion Ciuitatem Galliarum moritur. Post
cuius mortem Cardinales suę obedięn coclaue ingressi.
Petrum de Luna tituli Sanctę Suzanę Presbiter Cardi:
nalem in Papam pro sua obedięn eligunt, genere Cathe:
lanum de Regno Arragonię ex Baronibus oriundum
breuis staturę hominem gracilem, ingeniosum et ad inue:

mẽ res nouas sũbtilem. Quem Gregorius Vndecimus in Cardinalem promouerat Iuris Canonici doctorẽ peritum. Is aũt ante assumptiõm suã in Papatum in singulis legationibus quas apud Francor regem et alios reges & Principes nomine Clementis obibat In singulis insuper suis sermonibus verbis et tractatibus munebat. Q si in locum Clementis succederet omnibus modis vniõẽ in Eccliã dei procuraret Propter qd Cardinales Clementis, credentes ipm corde gerere quod tam frequẽter ore depromebat. Clementi illum surrogarunt. Qui extunc Bẽdictus duodecimus in sua obediẽ appellatus est. anteq3 insuper in Electiõm processissent, douerũt deo et Iuris iurandi astrictione perscriptum, manus proprię se obligarunt Qui ille qui ex eis eligeretur in Papam ad requisitiõm ipsor Cardinalium succederet, oim tã promissorum et Iuramentorũ fetus imemor cessiõm huiusmodi toto utę suę tempore facere detractabat, se vnicum et indubitatum, sumum Pontificẽ multis rationibus disserens, et chartam obligationis suę manus q3 de cedendo in cõclaui subscripserat a Cardinalibus exigens. Quę oia in subsequẽtib. latiꝰ narrabimus.

Alexander Regis Vladislai frater necatus veneno obijt vir Catholicus et virtuosus et regi charissimus.

Annus dñi 1.3.9.2.

Ferro et armis immane et hostili tam machinatiōi quam ambitioni parum respondente, latentibus insidijs in Principum Lithuanię frūm Vladislai Polōię regis capita sęuitum est. In huius quoqꝫ Anni Principiò. Alexander Dux qui et Vigunt veneno. Quod proprij familiares Lithuani cibo miscuerunt, in corpus grassante extinctus, et in Vilnēn Ecclia sub vno mā: seolo cum corpore germani sui Casimiri Korigal a Vitawdo et Cruciferis capite truncati sepultūs. Qui post regenerationis lauacrū. in Crac ecclia susceptum, adeo singulos Barbaros et patrios gestūs, et mores in habitu, loquella, tonsura, et omni conuersatione a se

relegauerat totumqe se Polonorum moribus sanctis et religiosis addixerat, vt non Neophitus aut Tiro. Sed veteranus fidei et religionis Catholicę miles crederetur. Neqz moribus tantumodo, sed intellectu factiuitate et industria, int Lithuanię Principes vegetior censebatur, de cuius morte Dux Vithawdus a plerisqz insimulatus est, et propter mores suos et prudentiam, quos quandoqz suę credidit p̄senti et futurę amplitudini obstare, veneno illum false, ne an vere incertu est, vulgatus erat sustulisse.

Matrimonium filię Vladislai Oppolien duc, et ex donatione Vladislai Polonię Regis, qui illum tenerrimo prosequebatur afectu. Bidgostiam & Iuni vladislauia cæterasqz possessiones et introitus in regno Polonię sortitus, nullam prolem reliquit. Principes, Nobiles, et inter regios frēs probitate modestiaqz conspicuus.

Vladislaus rex per Henricū Epūm Plocēn

Masouiæ ducē qui sororē Vitoldi duxit vxorē Vitoldo recō

ciliatus. Ipsm tribus Cruciferoꝝ Castris cō: bustis toti Lithuanię et frībus preficit Jascʒkone' de Olesnicʒa Capit' Vilnēn et alijs Polo: nis reuocat.

Germano ex omnibus chariori Duce Alexādro Vigunt. Vladislaus Polonię rex orbatus, primū Lithua: norum terrę Cuius ingenti detinebatur charitate, sta: tui et quieti, et reliquorum suoꝝ germanoꝝ incolu: mitati. Ree et ipsi veneno appeterentūr prouisūrūs. Vitawdum Ducem sibi reconciliare, et terraꝝ Lithua: nię et Russię gubernacula cōmittere. Cum frēs sui germani, quod pleriqʒ eoꝝ in venationes et ebrietātes procliui, ad regendū populos paꝝ Idonei putabantur, in animū inducit. Missus itaqʒ secrete Henricus Ma: souię Dux, qui alias fuerat Ecclię Plocē electus. Ex

illibus introitibus biennio vsus, sed tandem sorti Ecclia:
sticę renuncians, germanam duc Vitawdi Ringalam acce:
perat in vxorem, reconciliatiōm, Int Vladislaū regem et
Ducem Vitawdum velut fidus mediator celebrauit. Hic pri:
mum ad Comendatorem de Balga et Cristberg veniens, be:
nigne habitus. in Ritteruerder ad Vitawdum destinatus
est, et illic tribus manens hebdomadis, et matrimonium cū
Ringala sorore Vitawdi contraxit et nuptias ex more cele:
brauit Vitawdumqs Vladislao Regi conciliauit. Vitaw:
dus aūt Dux de clementia et reconciliatione Vladislai Re:
gis certior effectus, Cruciferis et mercatoribus qui apud
illum in Castro Ritteruerder erant comprehensis et li:
gatis, cum omnibus Ducibus Boijarijs familiis et cuncta
suppellectili, Bombardis, Balistis Ritteruerder in censo
in Lituaniam regressus, à Jaskone de Olesnicda Lituanico
Capitaneo, qui super hoc mandatum à Rege acceperat, Be:
nigne acceptus et habitus est. Cognito aūt Cruciferi, qui in
reliquis duobus Castris vcīt Nawgard et Mathenbōrg
morabantur, Vitawdi discessū, sibi armati occurrunt &
certamine inito cum victi succubuissens, Vitawdus
dux pręda altera potitus ad Castra accedens, ex quib.

Cruciferi descenderant. facile capit et spoliata incẽdit. Cuius reuersione Vladislaus Polonię rex comperta, circa finem Mensis Julij Lithuaniam profectus est. Quo apd Ostrow septima Augusti agente. Dux Vitawdus cum Primoribus suę partis illi occurrit. Et frequenti ac lugubri prece lachrimis etiam obortis, humilr sibi et suis omnibus deprecabatur ignosci, Vladislao aũt Rege plenam tribuente de transgressionibus suis veniam. In Vilnam itum est. Vbi Jaskone de Olesnicza ex Capitaneatu Lituanico ammoto. Vitawdo duci illius demandat regimen, et non solum sortem illi paternam et Castra adempta restituit, sed et vniuersorũ Castrorũ Lithuanię et Russię et admistratiõm plenariam terrarum prędictarum. Suę tradidit ditioni obligante se Duce Vitawdo, tam Jureiurañ qz̃ public literis, terras prefatas pro Rege et Regno Polonię fidelr tenere, et Reges atqz̃ Regnum Polonię. nunqz̃ deserere in prosperis et aduersis. Nouerat siquidem Vladislaus Polonię Rex, ex prisco et uetusto contubernio cũ Dũce Vitawdo in adolescentia habito. Ducem Vitawdum virũ solertis et tractabilis ingenij fore neqz̃ alium ad re-

gendam Lithuaniam et ad instaurandas eius ruinas et desolationes ex superioribus guerris causatas meliorem. Quapropter illum quatuor suis germanis qui supererant vcz̄t Strilgiellone Coributh, Lubarth, & Suidrigiello neglectis, terrę Lithuanię rectorem p̄fecit. Neqz Regem Vladislaum spes fefellit, sub breui enim tempore Vitawdi Duc' prouidentia et opera terrę Lituanicę instauratio notabilis secuta est, feratior prouentura. Nisi Vladislaus Switrigiello germanus regius liuore maligno, qd' sibi Vitawdū Prelatū viderat stimulatus, ad Cruciferos p̄fugisset. Quorū adiūtus suffragio, bello renouato Lithuaniam lacessebat.

Prutheni in Lithuaniā duplici expeditione grassantur atqz aliquot Castra cōquirunt:

Acerbe ferendo Cruciferi Vitawdi Ducis discessum et
trium successiōm Castrorum, cum magna multitudine tam
aduenarum militum quam propriorum sub ducatū En:
gelhardi Rawę Marshalci. In Castrum S. Joannis per:
ueniunt, Vbi mensa Militari ad hōrem externorū militū
posita atq3 tenta, in Castrum Lituanicum Skuras per:
ueniunt, et pugna conserta cum Lithuanis, qui ex Ca:
stro ad duellandum descenderant. plures occidūt.
Castrumq3 per deditiōm accipiunt, parumq3 abfuit.
Quin Henricus Masouię Dux gener Vitawdi in eo ca:
peretur. nisi sibi per fugam tempestiue consuluisset,
faciunt et aliam in hieme concursiōm abundante fo:
rensium Militum multitudine, sub ducatu Veneri Te:
tuigar et duo Castra sub Lituanis, vcāt Barthen et
Stramel conquirunt, et aliquibus per inuidiā occisis.
Tria captiuorū Millia Prussiam de sexū vtroq3 abdū:
cunt.

Joanē Epō Crac mor:
tuo per capitulum

1051.
1069

electus Schetegius quo rursus reiecto ad regiam intercessionem Petrus Vish eligitur.

Duodecima Januarij Joannes Cracouien Epūs appellatus minor, ob breuitatem staturę. Cracouię moritur. Et in Capella Mansionariorū Crac Ecclię, in angulo dum annos decem in Pontificatu exegisset, sepūltus, vir mansuetus, virtuosus, patiens, et modestus. Et quamuis capitulum Cracouien electione celebrata Schetegium de Chmielile Cautorem Vislicien et Canonicum Cracouien Nobilem de domo Rosę Canonice eligisset ad intercessiom tn Vladislai Polonię Regis Heduigi Polonię regina operante, Petrus Vish de Radolina Decretorum Doctor, Prępositus Vladislauien, et eiūsdem Heduigis Reginę Cancellarius. Nobilis de domo acerui. Cum prędicti Sethegi electi deiectione Iniuria, per Bonifatium nonum sūffectus est.

Die Solis Vigesima octaua Octobris Jacobus de Halicien

Ecclia prouisus. In Ecclia Tharnouien, per Mathiam Premislien Epum in Archiepum Halicien bediciture consecratur

Pontifex Epatum Plocen per matrimoniu Henrici duc uacate

affini suo confert sed no potius et eo.

Intelligens Bonifacius Papa nouus per geminata causam, contractum vest matrimonij, deinde per morte Henrici Masouie Duc et confirmati Plocen, videns quoqz Capitulares Plocen in electione tardos et negligen esse omnem prouisionem dicte Ecclie ad se recidisse. Mamphiolum consanguineum suu natione Italum, genere nobilem Romanum, preficit in Plocen Epum. Et quauis primu litteris fauorabilibus deinde formidabilibus Censuris pro habenda possessione apud Duces Masouie et Epatum Plocen institisset omnes tn conatus sui, et Scismate et vtilitate censurar elide:

debantur Gessit tñ, se consecratione Rome suscepta. Plocen Epũm Quadriemio, sub quo vita functus in Mo: nasterio ad aram cœli sepelitur.

Discordijs ortis int Vi toldũ et Skirgiellõm Vladislaus cũ vxo re Lithuaniã cuĩtes illos componũt dato Skirgielloni Kĳo: viensi ducatũ.

Annus Domini 1393.

Externo et fugitiuo hosti Boleslao Switrigiello alius internus et domesticus eo perniciosior quo in: genio manũ et lingua promptior Skirgiello dux ger: manus alius Vladislai Regis cõ Alexandrum al's Vithawdum Lithuanię Ducem accessit. Qui Vi: tawdi ad regimen et gubernatiõm Lithuanię & Rusi się terray institutiom grauiter et iniquo animo se

neglecto ferens plures in Vitawdū Ducem rixas et contū:
melias Militū sibi fauentium sūbordinabat. Iamqꝫ eo ri:
xarꝝ processum erat, ut ad notoriam seditiōm spectare in Du:
ces discordię viderentur. Quo malo Vladislaus Polonię
Rex cognito. Cūm Heduigi Reginā Lithuaniam itinere
ueloci perūenit. Sub quorꝝ pręsentia, dum ab vtroqꝫ con:
tendentium Ducum, verbis varijs et quęstiōnibus feria
sexta post festum Sancti Michaelis certatum est. Dūm
appareret Skirgiellonis Ducis causam et querelam in Ale:
xandrum Vitawdūm parūm iustam fore opera Regis et
Reginę lis eorꝝ execrandam perniciem cęterorꝝ in cele:
riter opprimeretur redundatura, sublata est. Et Dūces
pręfati omni indignatiōnis nūbilo vtrinqꝫ remisso, ad
charitatis fraternę uinculis reducti et reconciliati, et
quo plenius ingentis irę et spūs Principes Skirgiello mi:
tesceret Vladislaus Polonię ad Kijouiēn Ducatū etiā
illi Krzemieniecz, Skarodub et Staretroki in tenutam
adijcit. Mandans ut Alexandro Vitawdo Duci in sin:
gulis pareat. Conuentum aūt erat utroqꝫ probante, vt
si noue simultates, rixę et odia int simultates illos ori:
rentur ad Heduigim Polonię Reginā, quā sibi vterqꝫ in

arbitrium communem elegerat, pro decidẽdis quęstiõnibus exorituris, quod et patentibus litteris firmatũ extitit. haberetur recũrsũs

Duodecima Februarij Elisabeth Romanor. Imperatrix et Bohemia Regina, Caroli Imperatoris relicta, filia Boguslai Stolpẽn Duc, et neptis ex filia Casimiri Polonię Regis, et genitrix Sigismundi Hungarię Regis moritur, et in Eccl̃ia maiori Pragẽn sepelitur.

Rex Bohemiæ ordiñ Cruciferor. ex Bohemia expulit omnib. usq; bonis priũatũit.

Venceslaus Romanor. et Bohemię rex suggestiõe et suasionibus Baronũ suor. Bohemię instigatus & adductus, frẽs Cruciferos Sanctę Marię ordinis theutonicor. cum nigra cruce, de vniuerso Regno suę Bohemię, asserens eos inutiles forę, ex omnibus eor. domib. et Monasterijs eiſcit, eliminat et expellit. et bona tem:

poralia Castraqꝫ Kadaij, Ciuitates, villas, et quoslibet introitus eis aufert, et aut fisco regio adiungit, aut int Barones Bohemicos distribuit, expost tn aliqua illis restituit.

De integratũ Castrũ Barthen per Lithuanos rursus per Cruciferos conquiritur et exuritur

Demolitiõm Castri Lithuanici Barthen superiori Anno per Cruciferos de Prussia factam Vitawdus Lithuanię Dux Missis frequentibus copiis et artificib. instaurat. Quo cognito exercitus Crucifericus per Magrm Prussię externis Militibus plenius expeditus, Sub ducatu Vernheri Thethnigar Marsalci, advenit et superato cum maxima dificũltate flũuio Memel, pluribusqꝫ notabilibus illic per aquarum voraginꝫ amissis. Castrum Barthen conquirit, et

illius

illius munitiones incendit. Resumpsit post hec ꝑfatus Marsalcus suu in Lithuaniam viagium, habens in suo comitatu Dominu de Vitemburg, et plures alios Franci: genas et Almanos, et fluuio Memel nauibus transito terram Samagittaru duibus, aliquot cedibus et spoliis vastant, et quadringentas animas in captiuitatem de: ducunt.

Vnradus Valerod Prussie Magr moritur, cui Cunradus de Jungen succedit concorditer electus.

Vladislaus Polonie Rex fundatu Monasteriu Czestochouien ampliori dote prouidet

villas illi et ꝑdia certa consignas.

Vladislaus scds Polonie rex possessiom Regni Polonie adeptus. Quamuis donationes singulas decreta et actus Vladislai oppolien duc, quas in Regno Polonie

proprietatem Vielunen et Dobrzinen nactus faciebat exo:
sas haberet, fundatiom tn Monasterij Czestochouien
ab eo fundati et dotati rescindere noluit, sed illud de
nouo Vigesima scda Februarij et fundauit et dotauit,
et rescindens dotem incertam et languidam, quam
illi dux oppolien Vladislaus, in decimis frumentor
Braseorum Theloneor et mellis consignauerat, dote
certam villas, vcst antiquam regias Czestochowa Kro:
wodrza Grabowa Skargeowska, Elgota, Item angulu
mellificiorum villę Zambrow, vocatu Janyska. Item
ferrificum piscinam et prędium monasterio donat, per:
petua et irreuocabili donatione.

XX. Februarij fundatiom Monasterij Scti Nicolai
extra muros Vielunen ordinis Sancti Pauli innouat,
et Villam regiam Dersiln, in terra Vielunen et decimas
frumentor in uillis Trambaczow, Janussowa, Niwi:
ska, Sezitij. Item duas vrnas mellis in villa Regia
Sokolniki, illi donat.

Vladislaus muro

cingit

cingit Castr. Crac. et auget Margrabijs

per decem marcas.

Humilitatem arcis muror. Cracouien. moleste ferens, Polonie rex Vladislaus scds Menia eorũ coctili muro in altum erexit. Burgrabijs quoqz Castren. ad solarium quinquaginta marcar. per Casimir. secundum suũ antecessorem illis consignatũ, decem marcas Anni census ex Zuppis Vielicien. et Bochnen. singulis adiecit. Eo tn pacto vt quilibet eor. vnũ equũ et sagittarium pro omni tempore Cracouie ad quamlibet necessitatem in defensiõm arcis Cracouien. Capitaneum Crac. aut eius Vicecapitaneum ad repellendum & propulsandum hostilia illum adiũuaturus.

Magr Prussiæ cũ Swidrigiello Lithuaniã

populatur et sępius
cũ eo confligit Vitol"
dus incerta pugna
Annus domini 1394.

Cui in auxiliũ milites ex Polonia rex mittens in auxiliũ regni thesaurũ magno pere exhausit et militib. in Lituania metentib. multa in regno polo: donavit bona.

Discessiõm Alexandri al's Vitawdi Lithuanię Duc ex Castro Nawgarder factam, et Cruciferorum captiui: tatem violatiõmqz, sub eodem tempore patratam. Ma: gister Cunradus de Jungen Prussię et ordo Crũciferor acerbe ferens, et scelus huiusmodi. Quod proditorium appellabatur vltum iri satagens, cum nouis copijs et expedito milite, habens in suo Comitatu gemanũ Vla: dislai Polonię Regis, Boleslaũ Swidrigiello, quem Li: tuanor et Ruthenor per fugarum nõ spernenda mul: titudo sequebatur. Item Francigenas et Almanos plures numero. Item Sagittarios de Genewel Centũ quinquaginta Lithuaniam circa finem Mensis Jũ: nij ingressus Eam duplici agmine peruastat. Non re:

periens aut aliquā resistentiam. Neqꝫ enim Duci Vitaw:
do tantę vires erant. Quibus Pruthenico exercitui pos:
set sine discrimine euidenti propter Lithuanorꝫ et Rū:
thenorꝫ fidem fluxam resistere, Castra Vilnen obsidiōe
cingit. Et ad illorꝫ expugnatiōm magnis. Sed ad irritū
recidentibus conatibus, bimestri spatio utebatur. Ob:
sederat aut Vitawdus Dux omnia itinera syluestria,
ex iniquis locis facilius Magri exercitū oppressurus.
Quo à captiuis cognito, Magr per loca paludinosa &
imuia exercitū traduxit. pontibus sibi uiam sternens.
Vbi ex Boijaris Lithuanię Militem vnū Sudximud
intercipiens, per talos in arbore suspēsum necat. Mul:
ta aut iumenta, multos equos, à paludibus absorptos,
aut illaqueatos, multos equos, deniqꝫ milites telis stratos
Lithuanorum exercitui Crūciferico, in quolibet loco iniquo
incumbentium, amisit. Promiserat siquidem Vladislaus
Polonię rex plures ex Polonis exercitatos Milites Li:
tuaniam, solatia Duci Vitawdo cōn Cruciferos laturos
mittere, quos æstate prędicta constabat Lituanię bel:
lum, specie quidem ferendi Boleslao Swidrigiello au:
xilij. Reuera aut Litūaniam occupandi, illaturos,

venerant, et plures numero voluntarij ex Polonia Mi-
lites, pleriq3 polonorum Barones proprio ere proprias
cohortes armatorum, miserant. Qui et si in cogressum
vniuersę dimicationis Vitawdo. Qui de suis parum fi-
deret prohibente, non venirent. In hostilia tn Castra
et stationes tam frequentes et tam fortes ędebant in-
sultus, vt certamen assiduu et particulare dimica-
tiom vniuersalem pene ęquaret. Restabat Boleslao
Switrigiello et Magro Prussię in Ruthenoru religio-
sis quos suos vulgari Calojros appellauit in Castris ob-
sessis obuersantibus proditionis vna spes, hij siqui de
a Boleslao Swidrigiello sectę Ruthenicę, quam maxi-
me fauenti largitionibus et promissis onerati incededo
Castrorum curam susceperant. Sed du hęc quoq3 spes
adempta foret. Duce Vitawdo fraude per vnu ex hijs
Calaijris qui illam confecturi erant detecta. Calaijras
varijs penis et Cruciatibus afficiente, Magr Prussię ob-
sidiom soluens. In Prussiam vna simul cu Bolcslao
Swidrigiello redijt. In redeundo aut per ducem Vitaw-
dum, et suas gentes in locis paludinosis et iniquis
frequentibus inuasus, plures de suis amisit. Nam

et in noctibus irruebant Lithuani, et plurimos cedebant
Neq3 Lithuanis incruenta fuit inuasio Quingenti
desiderati plures tn conriderunt de Militibus Magri,
in crebris enim locis cogebantur interdum, a fronte et
integro inuasi decernere Tanta suorum clade insignis,
Vt expeditiones con Lithuaniam vel perniciosas sibi
et suis longo tempore intermitterent. Non ob id tn Vla:
dislaus Poloniæ rex singulis annis mittere nouos ex
Polonia Milites in solatium Duci Vitawdo, Cum omne tem:
pus de bello per Cruciferos Lithuaniæ inferendo suspi:
tione plenum esset intermisit. Quaquidem re, et Thesa:
uros regios pdecessorem suorum Regum Poloniæ in donatiua
Militum Lithuaniam a Cruciferis tuentium, et in arma
defendiculaq3 illuc missa distribuit, et plures enormes
bonorum regalium Regni Poloniæ donationes alienatio:
nesq3, Militibus qui in Lithuania meruerunt fiendas,
decreuit. Ea aut obsidione quam premisimus duran gen:
tes Ducis Witawdi Lithuani et Rutheni populationem
et vastationem hostilem prohibituri, prælium cum hosti:
bus in festo agmine conseruerant. In quo et si acriter
decertassent, a gentib. Magri victi plures eorum fuere.

desiderati aut capti. Nec de gentibus Magri pauciores hij presertim. Qui pabulatum eundo pugnant aut insidijs Lithuanorum necabantur.

In Litwaniam triplex Pruthenorum expedicio non sine clade Lithuanorum.

Personalem expeditiom Cunradus de Jungen Prussie Magr parum prospere videns sibi cesisse. Vernerum Temgar Marshalcum. Cum copijs forensium et proprior militum, plures enim ex Galliarum et Almanie partibus ipsis in solatium accesserant in Lithuaniam transmittit. sub tempore hiemali. Qui primum ad Castrum Nowgarthen accedens, exustum illud a Lithuanis reperit, abinde vero usqz in Lidam processit. Sed et Lidenn eius aduentu perteriti Castrum incendunt et diffugiunt. Marshalcus vero populatione extensa

neqs enim superiori tempore profundius quisqs in terrã Lithuanicam grassatus fũerat, magnã captiũor vtriusqs sexus multitudinem cum captiuis congerit, et in Prussiam abducit. Descendit post hęc vice altera Vlricus de Junigen aduocatus Sambingen et germanus Magri, cum forti exercitu propriorũ et externorũ militũ, gloriam et prędam per vastatiõm Lithuanicam quęsiturus. Qui cum apud Rositen consistens prædas ageret perculsus, magno et subito terrore, omissa populatione, et pręda tumultuario itinere rediit. Dux enim Vitawdus in frequenti exercitũ Russiam descenderat, et circa Interborg regiõm omnẽ igne et cęde vastabat, a quo se vinci et intercipi verebatur. Quo abeunte Cunradus de Kiborg Comendator de Balga terram Drohicẽn ingreditur et incautos illos reperiẽns multã prędam congerit, ac tricentos captiũos abducit.

Vigesima secũda Decemb. Henricus Dux Oppolien, du ex studio Bononiẽn reuerteretur grauj infirmitate correptus, diem obijt.

Hedvigim Poloniæ Reginam consortis suæ Ma:
riæ germanorum Sigismundus Hungariæ Rex uisitatu:
rus. XX iiii Julij Poloniam adūenit. Cuius aduentūm
Regina Heduigis præfatam aliquot sibi significatum
nuncijs, iusto honore exceptura, circa Castrum Ritter
illi cum suo celebri et magnifico comitatū occurrit,
ac ab ea in Sandecēn oppidū deductus, plurib. diebus
illic benigne et splendide habitus, singulis etiam et
opulentis necessarijs cum omnibus Militibus suis tra:
ctatus est. Factis aūt varijs tractatibus statum
tranquillum regnorum firmantibus donis, a Regina
Heduigi muneratus magnificis, in sua redijt.

Dux Janussius Masouiæ ædificans Castrū Alothoria à Pruthenis subito inuasus capitur cum multis militibus.

Masouiæ Dux Janussius ad fluenta Narew in

terra et ducatu sortis sũę arcem nouam erexit, quá et appellauit Plothoriam, et dum pro illius consumatione personalr illic cũ militibus suis, quo celerius & perfectius opus peteretur adsisteret, nullas hostiles insidias veritus superuenit repente Comes Rudolphus Comendator de Reijno cum populo multo a Prussię Magro Cunrado de Jũnigen transmissi. Et tam in Milites Dũcis Janussii. ipmqs Ducem quá in eos qui fabricabant Arcem hostilr grassantur. Et arcem quidem quę fabricabatur ex ligno necdũ perfecta fuerat, in suam potestatem redigunt, et omnes illius munitiones flammis exurunt Ducem vero Masouię Janussium, in equa impositũ ligatis sub ventrem equę ducalibus pedibus, quamuis termi representationis eius exigius deposceret. Cum ceteris Masouię Militibus equę vinculatis ad psentiam Magri Prussiæ Cunradi de Junigen deducunt, non veriti contumeliam temerariam & iniquam inferre ducali sanguini. et fũdatoris sui primarij Cunradi pronepoti. Quibus parua videbatur terrarę Chelmen et Ruthenica accessio. Pomeranię vero uiolenta et dolosa occũpatio

Nisi etiam in Masovię regiones sua arbitria, suaqꝫ imperia pro libito extendissent. Captiuitate illius Vladislaus Polonię Rex cognita missis ad Magrm Prussiæ nũciis solui illũ ex templo, questus apud Magrm de perpetui fęderis violatione obtinuit. Et quamuis acerbo animo captiuitatem Ducis sui Jannussij Rex tũlerit, Continuit se tñ ab omni gũerra quam ob tantã, et tam insignem iniuriam et fęderis rũpturam plures anhelabant Ruthenicæ superbię inferri.

Skirgello dux Fratr Regis Vladislai ve

neno necatur

DVx Trocen Skirgiello, Vladislai Polonię Regis germanus Tyrannicum et graue in Ruthenos exercens Imperium, plures illoꝝ capite damnauerat, nõnullos vulneribus diris affecerat, eo quidem subditis intollerabiliõr. Quo crudelitatẽ ipsam dum magis temulentus foret depromebat. Quapropter ab vno

religioso Ruthenorum, licet et ipse rittus Ruthenici esset. In Castro Visegrod prope Kijouiam sito, in poculo quod pregustatum digitto annullari, in quo virus locauerat, in vas immisso infecerat, venenatus moritur, nullam prolem relinquens, et in Pieczari sepelitur, adeo Ruthenis formidabilis, vt etiam post fata timeretur. Grecum rittum abicere, et Romanum Catholicumque profiteri, à Vladislao Rege persuasus Romam se iterum et non nisi illic vtrumque impleturus donauit, propositum tamen eius mors repentina dissoluit.

Rex Bohemiæ à suis et iter à Sigismundo Rege Vngariæ capitur:-

Inormes leuitates exorbitantesque et tyrannicos mores. Quibus Venceslai Romanorum et Bohemiæ Regis pectus refertum fuerat, Barones Bohemiæ facta verbali admonitione crebrius ingesta,

nullū afferente profectum, ne rempub. tam imperij quā Regni ab eo et Consiliarijs suis quos ex leuissimis quibusq3 hominibus legerat pessundatum iri contigeret, Castigaturi aut saltim restricturi, prefatū Venceslaū Regem in oppido suo regio Verona, tribus miliaribus a Praga distante, captiuant, honestęq3 custodię, et loco honesto inclusū, leues Consiliarios ab eo remouent, et vitas maturos, et graues illi adhibent. Quatenus ex eorū sententia et decreto, singula Imperij et Regni administrarentur negotia. Huius captiuitatis Sigismundus Hungarię Rex et Brandeburgen Marchio principalis auctor ferebatur fuisse. Qui per illa sperabat in frē suo Venceslao Rege mores a regia grauitate abhorrentes posse rescindi. Erat enim voluptatum sequax, ac labores fugiens, ebrietatis, et crapule, quam regni curiosior Joannes tn dux Lusacie et Procopius Marchio Moravię magno reipub. malo illum soluerant. Captus fuit et secundo per Sigismundum Vngarię regem. et Alberto Austrię Duci, in custodiam datus. Custodia eius apud vicīniam edib. in quibus degebat. Praga non reliquit. sed cū parū di-

1671.
1089

diligenter custodiretur, fugam arripuit. Regnoq3 rur:
sum potitus est Non tñ mores et vitam mũtauit.

Joannes Kropidlo vi-
den se Archiep̃ at tũm
assequi non posse ce-
dit de Jure ad quã sedem Dobrogostius nominat9
per Papã vero ex Poznanien̄ transfertũr in
Gnesnen̄.

Animaduertens Joannes Kropidło Gnesnen̄ Ar:
chiep̃us et Oppolien̄ Dux et ob scisma in Ecc̃lia Dei,
int̃ contenden̄ de Papatũ exortum, quod indies gras:
sabatur. Et quia Vladislaus Poloniẹ Rex hostem su:
um notorium illum vt erat ostendebat, sedem con:
sequi Gnesnen̄ non posse, sponte de illa cessit, per Pro:
curatores ab eo constitutos. Ad quam Dobrogosti9
de Nowydwor in Masouia decretor̃ doctor. ex pr̃e
Thomislao nobilis de domo Nalencz, à Vladislao Po:
loniẹ Rege nominatus. Posnanien̄ tunc Ep̃us, dum in

sede Posnanien̄ annos xi exegisset, per Bonifacium in sua obedien̄ Papam nonū appellatum, sexto Calendarum Aprilis in vrbe tunc presentem (Vladislai enim Polonie Regis prefati, orator ab eo specialr̄ destinatus, Grandia apud Bonifacium prefatum et signanter confirmatiōm duarū Ecc̄liarū Cathedralium fundationis in Lithuania vc̄st Vilnen̄ et Miednicen̄ a se fundatorū expediebat.) Translatus et suffectus est. Verebatur enim Bonifacius nonūs, ne si in desiderijs suis Vladislaus Polonie Rex negligeretur, ad competitorem suū Petrum de lūna deficeret. Prouidit et tunc ipse Bonifacius Joanni Kropidlo vtraqs Ecc̄lia, vc̄st Gnesnen̄ et Vladislauien̄ orbato de Ecclesia Kamienecen̄ in tr̄a Stolpen̄ satis tenui et p̄anosa, de Ecc̄lia vero Gnesnen̄, ad intercessiōm prefati Vladislai Regis Dobrogostio de Nowydwor, de Ecc̄lia vero Posnanien̄ Nicolao Kurowsky Cantori Gnesnen̄ et Decano Cracouien̄ polō nobili g̃ere de familia Nalencz Srzeniawa. Qui apud Heduigim reginam Polonie familiariatus fungebatur officio.

Vladislaus Rex dolens de donatis terris duci Oppolien illũ hortatur vt Omagium prastet et feudalem se fateatur. Quod facere dum renuit Rex in eum secrete bellũ parat.

Annus dñi 1395.

Fædam et perniciosam terræ Vielunén Dobrzinén et Ostrzeshouién per Ludouicum Hungariæ et Poloniæ Regem, a corpore Regni Poloniæ alienatiõm Vladislaus Poloniæ Rex. Quemadmodum in iureiũrand et inscriptione solemi pollicitũs in assumptione sua in Regnum fuerat restauraturũs. Vladislaũ Oppolién ducem, cui de terris ꝑdictis donatio periudicialis et iniqua per Ludouicum Regem facta fuerat, honesta

requisitio per legatos identiden missos solicitat. Qua:
tenus terras regni Polonię iniuste occupatas reddat,
se enim non passurum ut tam notabilis Regni sui Polo:
nię portio ab eo debeat diuelli. Duce aut Oppolien Vla:
dislao requisitiom regiam varijs refellente, frustra:
teq3 responsis ac astruente donatiom terrarum pdi:
ctarum sibi et suis proximioribus pro meritis et per:
petuo a Rege Ludouico Polonię et Hungarię factam,
non posse, à quoq3 rescindi res et quęstio huiusmodi ni:
hil modestę, nihil quiete, nihil ęque Vladislao Oppo:
lien Duce respondente cępit spectare in arma. Quę
Vladislaus Polonię Rex, omni conditione honesta
vitaturus, nonis Legatis ad eum fatigatis, nouam
quidem illi conditiom sed æquissima, quam non prę:
sumebatur abnuisse proponit, vt ucst pro terris p:
dictis nihil sibi hostile vereatur accidere. Omagiu
duntaxat Regi Polonię pstet et occasione terrarum
prędictarum regis et Regni Polonię profiteatur fe:
udalem, orbus enim Oppolien dux filijs et filiabus
erat, facileq3 et sine bello apparebat terras regni Po:
lonię, ab eo occupatas, et mortuo ad Polonię Regnu

posse recidere. Si viuus oblatam conditiõm impleuis-
set. Sed quum, tam ęquam oblatiõm aspernatus, super-
ba etiam iactantia vsus, neqs Polonię Regem illius
potestatis, neqs se illius pusillaminitatis fore respon-
deret, vt propter terras se et suos nepotes et affines
solido et optimo iure contingentes. Quas sibi a Ludo-
vico Rege Polonię simplex, et omnimoda donata es-
set Qua in eam diem pacifice vtebatur, proprietas
Regis et Regni Polonię consentiret esse feudalis &
vasallus. Vladislaus Polonię Rex reintęgratiõm sui
Regni et p̃dictas terras restitutiõm certo certius ex-
pertus, quietis Consilijs procurari non posse ad belli
Consilia animum deinceps vertit. Et de bello Vladi-
slao Oppolien Duci in sequentis Armi astate inferẽdo,
in secretissimo Consilio, ad qũod non nisi quinqs Con-
siliarij adhibebantur agitare cępit. Vladislao enim
Oppolien Duci, tantus ad scindendũ terras occũpatas
discriminare à Polonię Regno satagens, prope Oppidũ
Zytno, quę vsqs in prędens cernũtur, locaũerit. Qua-
si in sua potestate situm fuerit. Terminos et limites
in Regno Polonię pro libito constitũendi.

Sigismũdus rex Hungariæ cũ multa pacientia Chr̃ianorũ ad inuadendũ Turcã

dum vadit a Baiaz cæsare et profligatur vbi ingẽs iactũra eũenit popũli Christiani:-

Turcorum genti et illius Cæsari Beijzath Sigismũdus Hũngariẹ rex bellum vltro illaturũs, Cum ad id multorũ Catholicorum Principum, et signanter Franciẹ regis et Burgundiẹ Ducis militiam suam sibi in solatium mittere repromittentium assidua sollicitaretur instantia multiplicem, ex varijs gentibũs et nationibus militiã accersit. Et tam proprijs copijs quam exteris frequẽntissimo Comitatũ stipatus, ad Turcorum terras et domĩa ire pergit. In cuius solatium Franciẹ Rex insignem militum suorum cohortem misit. Dux vero Burgũdiẹ Joannes personalr̃ cum gente sua venit. Copijs aũt va:

riaꝝ linguarum atqꝫ gentium collectis in vnū, tam multiplex et innumerosus Catholicorum erat exercitus, vt in eo quintuplex nūmisma à Principibus caderetūr Verum tanto et tam fortissimo exercitui dux erat et disciplina militaris. Nihilqꝫ consulabatur in cōmune, Sed et ipse totius exercitus Princeps Sigismūdus Hūgarię Rex ad quem a singulis habebatur respectūs, nihil qd tanto exercitui salubre esset prouidebat. Sed robore tot gentium tot legionū fretus, hostem adeo contemserat, vt arma sua neqꝫ loco neqꝫ tempore crederet, idqꝫ publice vulgaret, substineri a Turcis posse. Dum itaqꝫ ad opidum Romanię Quod ditionis Turcaꝝ erat Nicopolī ventū foret nūciatur subito Turcorum Cæsare Bijczat alś Calapinū cum potentijs sūis ad decernendū instructum, vix duobus miliaribus abesse. Sed neqꝫ hęc denunciatio Sigismūdū Hungarię Regem ad prouidendum de sūma rei, ad instruendum dum tempus pateretur aciēm promouit. Sed in tabernaculo curādo corpus et quiēti et solatijs dando operā gloriabatur se tanto exercitu septum esse. Quem nedum Turcoꝝ cęsar Bejzath alś Calapinus cū multitudine armatoꝝ adveniēs

Catholicum et Sigismundi Regis sine lege sine ordine, si-
ne armis sparsum exercitum reperiens, quod pleriq3 leui-
tate petulantiaq3 Gallorum et preripiendę pugnæ inso-
lenti cupiditate, actum affirmant. Equum ingregem bi-
dentiu more errante, et Vngarorú primoribus. cú Sigismúdo
Rege ad vada Danubij, qui in propinquo circa Nicapolí
decurrit, vt eo nauibus superato imminens periculum de-
clinarent fugientibus, Galli, Poloni, Almani, Bohemi Bur-
gundi Hispani et nonulli Vngari cum Turcis congressi,
facile ab eis debellati et conflicti sunt: et paud fuga eua-
dentibus, Cateri aut occisi aut capti. Castra exercitus
Catholici maximę oppulentię, a Turcis direpta, Dux Bur-
gundię Joames, dum fedum et turpe fugere putaret. Cum
multis Militibus par decus militię custodientibus captus,
et no nisi biennio Centu florenorq3 milibus redemptus ca-
pti aut desiderati, Galli, Poloni, Bohemi, Almani, Hispani,
Vngari. Tantaq3 clades Christiani exercitus secuta, vt
in valide sint ad scribendu litterę. Quantu robur Ca-
tholici exercitus a Barbaris deletum. Quanti Milites
capti et in miserabilem seruitutem abducti, quantę for-
tunę intercepta. Ex Polonis Militibus vir heroicus, Sa-

sinus Castellanus Vissegraden, cum optimo filio Rolaudo
aduerso pectore fortissime depugnans occisus. Stibori:
us de Styborzicze de domo Ostoija et Thomas Kalsky de
domo Rose Milites in Comitatu Regis Sigismudi salua:
ti Swantoslaus vero miles ex terra Syradien et domo
Lada ortus Sczenija appellatus, dum nauim in qua Si:
gismudus Rex cum militibus primoribus vehebatur co:
scendere no posset repulsus, cum et manus eam intrare
intentibus, ab his qui in illa constiterant amputarentur
verentibus ne nauis multitudine onerata pcipitaretur in
profudu de virtute et robore corporis confisus, in undas
Danubij vt erat armatus ad plium ferro onustus insilijt, et
alueum Danubij in illo loco torrentem et protensu trauado,
sibi incolumitatem quesiuit. Hungarie Rex Sigismudus
omnia turbata videns, veritus ne et ipse viuus in Tur:
corum ueniret manus, pauens et desperans, oequori se
credidit et trepida fuga Hungaris plerisq3 desperatib.
in columem euasurus nusq3 tutum aniue superato con:
sistere ausus, Constantinopolim diuertit. Vbi anno uno
obuersatus, beficio et classe Venetorum Dalmatiam
aduectus, in Pannoniam redijt. Hac tam ingens Clades

tam grandis ignominia, magnas profecto vires et ingẽs robur Turcorum animis visa est addidisse, vt hinc instaũratis animis, audatiores efferatioresq3 effecti, ad maiora patranda animũ sumpserint, subsequenti enim hijeme p̃fatus Baijzath Turcoꝝ Cæsar, copiosum exercitum in Vngariam mittens, eam cędibus et spolijs vastauit, & plura Christianorum vtriusq3 sexus ætatis floridę milia, in miserabilem seruitutem abduxit.

Fundant Rex et Regina Poloniæ Ecclesiã extra muros Crac.

in Arena Cænobium & Monasterium.

Cenobio extra muros Crac. in Arena et Ecc̃lia in titulum et memoriã visitationis nouiter instituti virginis Benedictæ Vladislaus Polonię Rex et Heduigis Regina singulari deuotione, ad amplitudinẽ h̃oris & virginis gloriosę et festi visitationis noũiter instituti permoti, erecto, Ecc̃liam pręfatam regali sũptũ

de mũro

1681.

1099

de muro principiant et in notabili parte consumant. Quã cum illius Cœnobio fratribus Sanctæ Marię de monte Carmeli ordinis mendicantiũ consignant. Quem Albertus Patriarcha Ierosolimitanũs Anno gratiæ Milesimo ducentesimo quarto in monte Carmeli instituerat.

Varia Hungariæ Regina moritur soror Germana Heduigis Poloniæ Reginæ

Die lunæ xvii Maij. Maria Vngarię Regis Sigismundi Consors et germã soror Heduigis Polonię Reginę Bũdę moritur. Qua absũpta Vngarorũ Primates ad sufficiẽdum sibi noũũ Regẽ. Quasi Sigismũdus coniugę mortua rex eorũ desierat, animos intenderãt, at ego ualde iniquũ reor, vt cuiqs feminę, quantũcũqs insigni nõ debeat aptari Maria cũ id solũ excellentissimę dominę nostrę debeat congrũere.

Rex Frãcor. ad uniõm Eccliãm reducere volens de cessione Papã utrũq; requirit. Quã

Benedicto renuente conuentus gn̄alis indicitur in quo Benedictus captiuatur

Francor. Rex Scisma in Ecclia dei moleste ferẽs, Cum sciret utrumq; contendentem de Papatu vc̄st. & Bonifacium nonũ et Bẽdictum duodecimum, ea conditione in Papatum assumptos, vt requisiti in Papatũ, pro vnione Ecclię cederent, per Electores Imperij et Principes Almanię Bonifacium nonũ requirit de cedendo. Qui cum se spontaneum ad cędẽdũ offerreret, etiam Bẽdictum xii ut cęderet requirit, quo renuente et Chr̄ianitati maxima im̄inere dispendia si cederet respondente, tenta fuit in Frankfordia supra Mayum ad procurandũ vniõm in Ec:

clesia geralis dicta. In qua cũ vnio propter contu:
matiam et ambitiõm utriusqs contẽdentis de Papatũ
prouenire non posset, Captiuatur Bẽdictũs xii per
Proceres Franciẹ et in auinione triennio sũbtracta
sibi obedien̄ detinetũr captiũũs. Post triennũ vero
in habitũm dissimũlato ex Pallatio Auinion̄ fu:
giens ad fauces Rodani in nauicũla ad Galeas ex
Aragonia ad cõducendũ eũ prẹparatas veniens, Ara:
goniam deuectus est, Et licet processũ temporis per
medium Ducis Aurelianen̄ Galliarũ obedientiã recu:
perasset, Duce terrã Aurelianen̄ occiso, quã dolis et
fallacijs utendo uniõm facere dissimulabat, Iterum
sibi fuit subtracta.

Rex Vladislaus arma
mouens mittit Cristi
nũ Castellanũ Sãdo
mirien̄ cũ exercitu ver

terrã Dobrzineñ Ipse
aũt cito Wieluneñ et
Ostrzesouieñ terras
ingressus cito oĩa
castra et Ciuitates
capit p̃ter Boleslau iecz
quem septennio obsessũ duce Oppolieñ mortuo
cæpit. Dux aũt Terram omñe Dobrzineñ Magr̃o
Prussiæ in 40. Milibus florennor̃ obligat:—

Annus dñi 1396.

Anno plusquam vno decoctũm agitatumqz secreto cõ:
silium bellum Vladislao Oppolieñ Duci ad recũperandũ
terras ab eo captas inferendũ, Vladislaus Poloniæ Rex
ad consumatiõm votiũa perducturus expeditione gñali

regno suo indicta, Cristinũ de Ostrow Castellanũ Sando:
mirien̄, cũ aliqua copiarum parte, ad conquirendam ter:
ram Dobrzinen̄ simulato consilio, vulgata fama, quasi
illum cum reliquis copiis subsecuturus transmittit. Qua:
tenus ab eo quod parabat bello in alterius rei curam animũ
Oppolien̄ ducis conuerteret. Qui militibus et Terrigenis
Cuiauien̄ in sui adiumentum reassumptis Castrum Bo:
browniki terræ Dobrzinen̄, quod nomine Vladislai Oppolien̄
Ducis Slesita Szari tenebat, obsidione artauit. Quæ res
solerter principiata, hostem Vladislaũ Oppolien̄, nec Ca:
stris terrarum Ostrzeshouien̄ Vielunen̄ et alijs quę pri:
mũ rex Polonię impugnare, decreuerat, prouiderat, disti:
nuit. Et ab omni sũspitione belli ad terras Vielunen̄ &
Ostrzeshouien̄ transferendi auertit, Pro constanti cre:
dulitate Polonię Regem cum Militibus suis quos arma
induisse audierat. Non alium locũ quã Dobrzinen̄ ter:
ram petiturum, aliquanto aũt tempore Cristino de O:
strow Castellano Sandomirien̄ obsidiõm Castri Bo:
browniki continuanti, Magr̄ Prussię Cunradus de Iũ:
nigen cum notabili exercitũ laturus obsessis solatiũ
aduenit. Cuius potentię Cristinus de Ostrow se sciens

parũ nõ esse, soluta obsidione discedit. Rex interea Po:
lonię Vladislaus oim communi et vulgari iuditio pro cõ:
quisitione terrę Dobrzinen processurus copijs conueni:
entibus reflexo mutatoqꝫ itinere ad Castrum Olsthin.
Quod etiam hostis Oppolien Dux tenuerat Spitkone, de
Melstin Palatino Cracouien cum alijs copijs ad obsidẽ:
dum Castra alia Wielunij Ostrzezow, Bolcslawiecz, trans:
misso contendit. Vbi Semouitus et Janussius Masouię,
Dũces cum notabili exercitũ venientes exercitũ regiũ
suapte fortem fortiorem efficiunt. Quamuis siquidem
Vladislaus Oppolien Dũx Offkam germanã sororem Se:
mouiti et Janussij Masouię ducũ in matrimonio habue:
rit, ferre tñ cõ affinem Polonię regi et regno arma ve:
lut feudales coacti sunt impetũ cõ Castrũ. Quauis in rup:
pe altissima situm Tertio die ex quo obsideri cęptũ est,
a militibus iussũ Regis facto, Castrũ Borzisuicz, eius Ca:
pitaneo cũ fratribus et familiaribus nequitqꝫ fortiter et a:
nimose resistente, conquisitũ. Borzisuiczones, qui omnia
sua stũdia pro illius defensione intenderant, capti. Quo:
rum conditiõm Vladislaus rex miseratus, cũ abũde fo:
ret uitam conducere Etiam bona hereditaria in terris

Russię circa oppidum Tlumacz largitur, expugnato cõ:
quisitoqz Castro Olsthin rapacissimo itinere ad Krzepicze
Wielun Boleslawiecz, Brzeznicza, Bobolicze et Grabow Castra,
Quorum nõnullà a gentibus regiis obsidebantur magis
discursũ quam itum est, Exigua fere apud omnes re:
sistentia regio nimio paũore singulis qui Castra obtine:
bant consternatis consilijqz inopibus, obiecta est, Ne:
que aliquem Castro Olstyn fortissimo expugnato, vinci
puduit. Intra dies septem omnia Castra et Ciuitas Vieluñ,
pręter vnũ Castrum Boleslawiecz, per regem aut suos prę:
fectos per deditiõm accepta, Stanczik de Ruda Capi:
taneũs Vielũnen, de gẽre et domo porcaria, apri caput
manũ hũmana illud distrahentis, deferentis, q̃m Ciui:
tate dedita aliquamdiũ resistens, aliquos ex arce sa:
xis offenderat. Castro expugnato gladio percuti iũs:
sũs, Clementia regis in ipso necis articũlo. Quo Carnifex
iam mucrõm vibrauerat, incolumitati donatus est, Se:
rius Dux Vladislaus Oppolien, post oĩm fere Castrorũ et
duarum terrarũ amissiõm, quę illi sub unũ pene diem
acciderat expergefactũs, Arma Milites, et victualia ad
defendendum Castrũ Boleslawiecz flumine Przoszna vn:

diqꝫ circumseptem, et tam arte quã situ munitissimũ trãs-
mittit, vbi regius exercitus forti resistentia reparatus se-
ptennio illud constructis et erectis in circuitũ, plurimis
Castellis, ex quibus in obsessos iaciebantur Bombardę
obsedit, sub quo quidem tempore, et si Vladislaus Oppo-
lien Dux morte absumptus fuerat, Castrũ tn Boleslauiez,
pro sua relicta Ducissa Offka tenebatur. Quæ tandem
reconciliatione obtenta Vladislao Regi illud reddidit.
Si quis aũt hũiũs expeditionis fælicem et compẽdiosum
exitum scrupulosius velit metiri, profecto reperiet quã-
tum bonũ, quamqꝫ sublime sit, publicas et regias actiones,
eas præcipue. Quę armis et ferro administrandę sunt, stri-
ctissimo secreto occũlere. Non enim alia æque res quam
Regii Consilij secreta obseruatio Vladislaũ Poloniæ Regẽ
et suũ exercitum in tam breuiusculo tempore, et tam tenũi
impendio duaꝝ terrarũ et plurimoꝝ Castrorũ fecit vi-
ctorem, ex quod exercitũs fortissimus vix conquisiuis-
set consilij pũblici stricta conseruatio confecit. Di-
scant Poloni, reges, Principes et Barones, non in armis
et fortitũdine. Sed in Dei brachio et prũdenti atqꝫ se-
creto consilio oim̃ iustaꝝ rerum quas efficere sataꝫut

fælicem successum consistere Vladislaus Oppolien Dux nimia vexatus amaritudine et dolore. Terrá quoqs Dobrzinen quę in ditione sua permanserat veritus sibi vt cæteras ereptum iri illam et Castrú eius Dobrzin, Bobrownikij, Ripin Lipno Slothoria, Magro Cunrado de Jungingen et ordini Cruciferorv de Prussia, et in suę acerbitatis solatiú et in regiú opbrobriú In quadraginta florenorv Millibus obligat. Quequidem obligatio et expressam vsurá et manifestam iniuriá et præiuditium Regni Polonię redolens, à Magro et ordine Crucifererú, si per illos, et ad diuinúm preceptú, et ad fędus pacis perpetúę cú Regno Polonię ictú, iustus habitus fuisset respectus, nullo pacto, núlla causa poterat aut debebat acceptari. Continuas aút septem æstates, totidem hijemes Castrú Boleslawiecz circúfestum tandem fame sitiqs obsessos vrgente, per relictam Vladislai Oppolien ofkam deditú est. qúo vno perseueránti fere quátúcunqs munitissima siue arte spectes siue natura expugnatú iri videmus loca.

Fundatio

Fundatio Psalteristarũ per Regẽ et Reginam

Ad Benedictæ Trinitatis præcipuã laudem et geitricis dei, Beatissimi quoqꝫ Stanislai Crac. Epi et Martiris decus et memoriam Vladislaus Poloniæ Rex et Heduigis sua Consors Regina, Collegium de sedecim presbiteris manualibus in Ecclia Crac. iugi iubilatione cantu ordinario cessante, psalmos Dauidicos bini et bini in dextro et sinistro choro vicibus et choris inter se partitis ex æquo decantaturos, fundant, ordinant, et constituũt. Et cuilibet pro dote decem et octo marcarũ sũmam de introitibus Zupparum Vielicien et Bochnen donatione perpetua largiũntur. Quorũ colatiõm, substitutiõm, prouisiõm, et omnimodũ dispositiõm in Epũm et Cãplm Crac. transfundunt.

De Plocen

De Plocen̄ Ep̄atu Papa Bonifacius Iacobo de Corzkiew polono prouidet.

Bonifacius Papa nonūs durum et parū possibile perpendens. Maniphiolū Italū prouisū suū Ep̄atus Plocen̄ possessiom̄ et propter linguę imperitiam et generis inuidiam, et scisma assidue gliscens posse consequi. ipso etiam Maniphiolo renūciante, et post renūciatiom̄ diem obeunte Iacobo de Corzkiew decretorum doctori Polono, nobili de domo Srokomlija palatij sui auditori famoso. In subdiaconatus ordine constituto. Prępositō Vratislauien̄ Secūdo Calendas Augusti Romę prouidet, ex pr̄e Floriano Milite de Curdwanow et mr̄e Catherina de Cracouien̄ prouintia ortus. Quem et si Masouię Duces Semouitus et Ianussius capitularesq3 Plocen̄ aliquādiu recusassent admittere, virtute tn̄ sua probitate et doctrina permoti, illū cū bēigno fauore admiserūt,

in quo per omnẽ vitam tam probe et laudabilẽ versatus est, vt et Duces et capitulares dũceret penitũdo. Qui virũ tam virtuosũ vtilem, doctum, et optimũ, motibus propriis nõ optas sent.

Rex polonie terrã podolie Spitkoni de Melstin Palatino Crac. in feudũ donat. Quod nõ diu durauit.

Comendabili deuotione narrata reprehensibilem et permitiosam, cum sub eodem tempore acciderit subnectemus, precibus Spitkonis de Melstin Pallatini Crac. Vladislaus Polonię Rex perũictus Terram notabilem, melle, lacte, et pecore refertam, Podolia. Quam Casimirus Secũdus Polonię Rex armis et ferro. de Tartarorũ potestate et manibus atquisierat, prefato Spitkoni de Melstin Palatino Cracouien inscriptione perpetua feudali Heduigi Polonię Regina Prælatis quoqs et Baronibus Regni, nec quitqs improbantibus et disuadentibus, eatn codiți-

one, vt ex illa Regibus et Regno Poloniẹ vt feũdalis et vasallus assidua prẹstet obsequia, donat. Quẹquidem donatio Heduigi Reginẹ et toti Consilio grauis, iniuriosa et onerosa, ab omnibus etiam odio et ludibrio habita est, Propter quod durare nõ poterat, Sed velut fumans stipula contrita perijt, et prẹfata terra Podoliẹ cum omni dominio suo mero et mixto proprietati Poloniẹ Regni reddita est.

Vladislaus rex propter rapinas et furta quæ dux oppoliẽn in polõs comĩtebat cũ exercitu ducatum eius vastans & oppoliam obsidiõe cingens duo Castra accipit Quæ Spitkoni de Melstin donat.

Clandestina et si fas dicere sit, furtiua hostilitate Vladislaus Oppolien Dux, cum aperta et iusta nequi: ret, et in Regem et Regnum Polonię vsurus mercato: ris Regni Polonię ad nudinas Vratislauien. In qua: dragesime medio celebratas transeuntes, interripit, spoliat, atq3 captiuat, et varia rerū pecuniarū, et mer: cium supellectili potitus, gloriabatur se iniurias in ter: rarum Vielunen et Ostrzeshouien ademptione vt cuq3 vltum esse Vladislaus aut Polonię rex, quo iustius ad: versus tam infestum et iniustum hostem arma indue: ret faciles nuncios primū ad illū mittit. Quibus nullā ablatorum restitutiom referentibus, assiduis de nouo spolijs, per latrones proscriptos, per profugos, et ære alie: no et iudicijs damnatos, qui apud illū tutū reperēat diuersorium, Polonos infestabat. Int quos famosior erat Petrus Psonka de Curow nobilis de gere Janina. Qui ex eo qd Castrum Lowinicza iratus in illius hęredem Col: czkom, qui illi venationibus dante operam partem cas: sium modicam terram suę hęreditatis occupatium con: fregisset incenderat proscriptus. Miles insuper inno: cens Raphael Gedczicskij do domo Griffonū cū duob.

filijs Martino et Joanne, in Curia sua Gedanise et latrū-
culis Ducis prefati Vladislai Oppolien. Quos ad infe-
standū Regni Polonie Milites et mercatores furtiuo in-
gressu submittebat. Et qui ad eū nuncio premisso sub
frūm et amicoꝝ specie se venire mentiti erant, vt faci-
lius in cautū fallerent, in Sabbato magno captus, & in
Oppoliam ductus. Illicqꝫ dū senex et valitudinarius
foret et captiuitatis molestias sufferre nequiret, et à
fetoribus sterquilium, in quod eum Vladislaus Oppo-
lien Dux, vt altiorem depactiōm prestaret proiecerat,
notabili languidatus et infectus morti coactus. et in mo-
nasterio Carnowasz sepultus est. Ad reprimendū itaqꝫ Vla-
dislai Oppolien Ducis insolentias, et ad cohercendū du-
plex suūm facinus, in obligatione terre Dobrzinen, et spo-
lio mercatoꝝ Regni admissum valido congregato exer-
citū et suas et nepotum suoꝝ terras inuadit. Et plerisqꝫ
Castris et oppidis sue et suoꝝ ditionis conquisitis, Ci-
uitatem Oppolien, et duo Castra eius obsidione coartat
Murorum et Turrium illius propūgnacula assidua Bo-
bardaꝝ proiectione contexit et ponit in ruinā. villas
vero et rura in flammam. Dum aūt Vladislaus Oppo-

lien Venceslai Romanor et Bohemię Regis, et per seipm
et per nucios imploratum defensionis solatium intellige:
ret sibi prouenire non posse. Respondente Venceslao Ro:
manorum et Bohemię Regis iustissime illi propter prę:
das et spolia vexatiom presentem accidisse. Caduceа:
tores ad Vladislaum Polonię Regem Cunradu Olesnicen,
et Bernardu Kiemodlien Duces Slesiæ mittit. Quoru
intercessione Vladislaus Polonię Rex placatus om spo:
liorum pro suis mercatoribus satisfactione ad plenu per:
cepta, obsidiom quidem soluit. Sed Castra iure belli quę:
sita vest Lubliniecz Strzelcze et alia in sua ditione, das
illa Spitkoni de Melstyn Palatino Cracouien in tenuta,
reliquit. Quorum restitutio non ali sequi poterat. Do:
nec Bernhardus Dux Kiemodlien nepos Vladislai Oppo:
lien germanus Castro Boleslawiecz Regi deditio. Hedui:
gim filiam Spitkonis de Melstyn Palatini Cracouien sibi
matrimonio iunxerat. Quę pro dote quam secum ad
virum latura erat, fauore regio Castra conquisita Duci
Bernhardo restituit.

Conuenit Regina He. duigis cũ Magro Prus. six in Junowlaũia de restitutione terr.

Dobrzinẽ tractantes, sed Regina recusanti bus Cruciferis restitutionem rediit:-

Annus Domini 1397.

Dobrzinẽ Terrę obligatiõ per Vladislaũ Oppolien Ducem Magro et ordi Cruciferorum de Prussia factant.

Vladislaus Polonię Rex moleste ferens fedusqꝫ pacis perpetuę per Magrm et ordiñ violatũ iri prospiciens, tã animo quam corpore et omni visu spectabat in bellum, sed cum hęc conditio Consiliarijs renitentibus sibi negarctur, gerendi enim cum Cruciferis belli magis obliberandam excutiendamqꝫ de illorũ manibus Samagittiam, quam ob vlciscendũ terrę Dobrzinen iniustã

occupatiõm occasiõ quęrebatur. Ne prędicta Terra Do-
brzinen occupatiõ neglectum iri et in obliuiõn verti à
Rege et Consiliarijs putaretur. Conuentus de ea re cũ
Magro et ordine in Iuniwladislauia habendũs conclu-
sus est, ad quem Hedwigim Reginam satiũs quã Vla-
dislaum Regem ne animus ob superiores et recentes
Lithuanicæ patrię vastatiõnes exulceratũs, duriori
sermone effuso, bellum cuius eiectus magnopere ti-
tabatur conflaret, ire placuit. Qua illuc in magnifico
apparatũ & Prælatorum ac Baronũ frequenti nũmero
aduenientę, cum Cunrado de Jungingen Magro & Cõ-
datoribus Prussię de restituenda Dobrzinen terra per
dies aliquot varijs tractatibus casso labore tractatum,
aspernantibus Magro et Comendatorib. omnes iustas &
æquas quæ ab Hedwigi Regina & Consiliarijs Poloniç
exhibebantur, Conditiones et pro more sũo nũc illas,
nũc alias excusationes, eo pacto interponentibũs, vt
terram Dobrzinen occupatam, diutius detinẽdo iũcta
ac Pomeraniam, aliasq; Regni Poloniç terras per v-
surpatiõm temporis vendicaret. Obiurgat aũt Magro
& Comendatoribus, q; tam cupidi forẽt et appetitores

alieni, etiam id femina Bedicta, celesti quodam inspira-
ta sensu adiecit, se quidem viuente belli, cum ob p̃sentes
& p̃teritas iniurias Polonię Regno illatas supressoram
furorem. Patis vero absumpta scirent maximas sibi
clades euenturas ex iustissimo Dei decreto. Qui domis
et patronis fundatoribusq; suis, quorũ stipe elemosina,
& donatione viuerent. Spirarentq; tam infesti forent
hostes. Et pro acceptis beficijs, pro collatis terris &
dominijs iniurias repẽderent. Et transacta occupatio-
ne Pomeranię Terre ad regnũ Polonię a primeua fũdatio-
ne spectantis parum contenti, ad occupãdam terram
Dobrzinen auari, et inexpletum animũ intendisset, ad
integritatem corporis Regni Polonici, Iuxta ac terra
Vielunen & Ostrzeshouien. Nisi ipsi calidũ et iniquũ
prestarent impedimentũ, redituram. Et quãuis Cu-
radus de Junigen magr cum Comendatoribus suis, in
dicta huiusmodi Juniwladislauien obiurgatorium
sermom Heduigis Regine veritate subnixũ nõ dif-
fiterentur. Et ipsi Heduigi Regine grãs tũc egissent.
Qui tam illam ad pacem communem retinẽdam qua-
lificatam offendissent immensas, reddere tñ terram

Dobrinẽ, nisi sub iniquis conditionibus. Si illis primũ quadraginta florennorum milia reddantur. nõ poterãt adduci. Propter quod animis infestis et magis iratis, ex huiusmodi dieta Consiliarij Polonię discedebant.

Vithawdus cũ exercitu vltra Tanã proficiscens Tartarorũ multa milia abdu-

xit in Lithuaniam et Poloniam & locauit villas ex illis:-

Boleslao Swidrigiel germano Regis reconciliato et locato in Polonia Ne seminarium nouę seditionis per illum concitaretur Alexander Vithawdus Lithuanię Dux aliquantulum quietis intestino & externo bello nactus, primã Catholicũ se demostrans Principem, in Tartaros agit expeditiõm & notabili exercitu ex Polonis Lithuanis & Ruthenis cõgesto

terras et regiones ingreditur Tartarorū: quos et si vltra fluuiū Don qui latine Thanais, et prope maximū fluuiorū Volham vastando peragrasset. Nullam in resistentiam reperiens, in Thartharorū statiōm quæ Orda appellatur, irruens, plura milia Thartharoꝝ cum vxoribus parvulis et pecore cepit, et vsqꝫ in Lithuaniam deduxit, Quorum medietatem Vladislao Regi et Prelatis Baronibusqꝫ Polonię in victorię signū pro munere misit. Reliquā medietatem sibi retinuit. et Thartari quidem in Poloniam translati deposito gentilitatis errore, fidem Christi professi sunt, et vnus populus cum Polonis iūgendo invicem matrimonia effecti. hij vero qui in Lithuania residerant, secta spurcissimi detinentur Machometi, atqꝫ vno angulo terrę Lithuanię à Vithawdo Duce locati, suis moribus suoqꝫ detestando ritu viuunt.

Pridię Calendas Martij, Henricus cognominatus Sperling Dux Glogouiēn. Dū apud Legnicam hastis luderet grauiter vulneratus occumbit. in Monasterio lubens sepellitur.

Heduigis Regina fũdauit collegiũ in studio Pragẽ pro Lithuanis.

Plantatiõm Fidei Orthodoxę nouellam in Lithuanię terris, à Vladislao Polonię Regę pio et religioso studio institũtam, Heduigis Polonię Regina rigatura. In Pragẽ studio tunc florenti domũ murratam optimis, stubis, cameris et officinis refertam. In antiqua Ciuitate Pragensi non longe à regia et prope Curiam reginalem sitam, cuius posticus in fossam versus nouam Ciuitatẽ tenditur, propinquam collegiis Sancti Venceslai et coemens: speciale. Collegiũ pro Lithuanorũ natione in huiusmodi domo operam studijs dante colligenda. Die decima Decemb. instituit, ac Censũ perpetuo ducentarum Sexagenarũ latorũ grossorum Pragẽ, de speciali concessione et licentia Venceslai tunc Bohemię Regis, coemendo certas et liberas villas pro no-

tabili pecuniaꝝ suma prope Pragam, quæ habitantes re-
ficerent, dotauit. Quod etiam in hanc diem meritorium
et egregium feminę Illustris prefatę opus testans in sua
essentia et dote post plurimas clades, euersiones, et ru-
inationes aliorum pioꝝ locorũ a rabie hęretica, in Praga
et Bohemia illataꝝ, in uiolatũ perseuerat appellatione sui
assidua. Collegium etenim illud vulgato et comuni ser-
mone uocitatur, Collegium fundatricis suę memorabile
factum diuulgans Collegium siue domus Riginę in ea
diem.

Henricus dux Legni-
cen Cpũs Vratisla-
en clausit extremũ
diem
Annus domini
1398.

Duodecima Decemb. Henricus Epus Vratisla:
uiēn Dux & Legnicēn. Cum annis circiter nouem Vra:
tislauiēn Ecclię prefuisset, obijt, et in maiori Eccłia
Vratislauiēn perosus, ut presumitur Vratislauiēn sub
tumba erea intrando chorū post limen sepultus, hic
pro insigni et armis in clipeo per quadū in duabus
partibus aquillas nigras in Ceruleo, et in alijs du:
abus partibus Scakalem tabulam deferebat in ru:
beo campis.

Sigismūdus Rex Vn"
garię Crac ad Vla"
dislaū veniens in

Curia hastiludijs interfuit et cum muneri:
bus discessit.

Sigismundus Vngariæ Rex, sola ciuilitate,
nulla enim inuitatio pcesserat, motus, ad Vladisla:
um Poloniæ Regem venit, et amplissima humani:
tate benignitateq3, a Vladislao Poloniæ Rege &

Heduigi

Heduigi Regina pro tam humanissima affectione ac-
ceptus, et pluribus diebus splendide et abúdanter omi-
bús necessarijs, cum uniuerso suo Comitatú et militi-
a tractatus. In cuius etiá decus et amplitudinem
Curia solenni per Vadislaú Polonię Regem, proposito
prędmio uictoribus indicta. Sigismúdus Hungarię Rex
ab omnibus militibús propter regię dignitatis eminé-
tiam et armorum splendorem, qui in palestria certa-
verant appetitus hastilúsit, acceptis aút a Vladi-
slao Polonię Rege domis regijs et vicaria cósimili
liberalitate remissis Hungariam hilaris reuerteba-
tur.

Bonifacius Papa Ci-
uitatem Rigen in Li-
uonia olim Archi-

episcopi Qui Canonicus regularis
erat, vendit Magro Ordini
pro xv. milibus ducatorz.

Ambitioni suæ Bonifacius Papa. 12. Necnon et Magistri et ordinis Cruciferorum de Prussia et Liuonia satisfacturus. Ciuitatem Rigen in Liuonia quę in spiritualibus et temporalibus dominio quoqs mero et mixto ad metropolitanam Eccliam Rigen pertinebat. Cum eius Castris territorio et pertinencijs vniuersis inuito et co: tradicendo Archiepo Rigen Magro et fratribus hospitalis Sancta Marię Theutonicor nigrę crucis de Prussia et Liuonia, perpetua uenditione uendidit. pro xv. Milibus floremorum auri. Preter aliquas florenor summas, quę int mediatores seu pro sententia huiusmodi transactionis et venditionis fuerant diuisę. Et cu Eccliа ipsa Rigen a primeua sui fundatione tam in Archiepo quam in Prelatis et Canonicis fuerit regularis de ordine Sancti Augustini Canonicorum regularium. Ipse tn Bonifacius auto huiusmodi illectus, ipsam in alium statum et ordinem dicte nigrę crucis ordinis Theuthonicor transtulit in vitam. Licet predictus Archiepus et Eccliа Rigen, per amos quinquaginta et vltra in Curia Romana, cum eisdem Magro Ordine litigando, ne a statu priori in crucem nigra trasferretur.

aliquod sententijs diffinitiuis triumphauerit. Ea ni:
mirum Magr et fratres prędicti in emptione Ciuitatis Ri:
gen prędictæ et territorij sui vsi facili dolositate et
versutia qua terram Pomeranię ab Othone & Joanne
Marchionibus Brandeburgen, qui nunquam in ea aliquid
iuris et proprietatis Tituli vel dominij habebant, sed
sola intentione abstrahendi illam a corpore regni Polo:
nię vsi fuerant.

Epus Posnanien ad Vladislauien trans fertur.

Ex morte Henrici Vladislauien Epi et Ducis Le:
gnicien, erexerat se Joannes kropidlo Epus Kamienen &
Oppolien Dux, in magnam spem intercessione, frum suorum
Oppolien Ducum et fauorem Bonifacij duodecimi ad Vla:
dislauien Eccliam restituendam, Vladislaus tn Polonię
Rex indignatiom sua continuans multipharijs obsecra:

tionibus ducum Oppolien ad pietatem flecti non potuit. Cuius propositum Bonifacius Papa duodecimus exploratū habens, et a restitutione Kropidlo se continuit. Et Nicolaum Kurowskij Epum Posnanien. Quadriennio in sede Posnanien Pontificantem pro quo Vladislaus Polonię Dux intercedebat, ex Posnanien in Vratislauien transtulit, ad Posnanien vero eodem Rege operante Albertū Jastrzebiecz de Lubniczc Scholasticum Cracouien genere nobilem de domo accipitrum Xvi. Calendas Maij promouit.

Aduocens grandem exercitum in Tartaros. Vitholdus cōregina cōsiliū cum Codigam Tamerlanis

Capitis

Capitis cũ exercitu
longe maiori vidis-
set ex Consilio Spi-
tkonis de Melstin
tractare de pace cepit.

Quam etsi rediga non recusabat tamen dum
multi Spitkonem pauoris arguerent, manus co-
serunt et Christiani profligantur: Vitoldus cũ
paucis aufugit, Et Spitko nolens fũgere, cum
multis Polonis Baronibus in-
terficitur.

Annus domini 1. 3. 9. 9.

Celebritatẽ suæ famæ et nominis apud Catho-
licos et Barbaros Principes Alexander áls Vitawdus
Lithuaniæ magnus Dũx, Cui eodem anno per Vladislau

Polonię regem magnus ducatus Lithuanię donatus, & ad uitę tempora precario concessus fuerat, quęsiturus, alteram in Thartharos expeditiõm fœlici successu fuerat prioris accensus. Vladislao Polonię Rege et Heduigi Regina magnopere necquitq3 disuadentibus, indicit. In qua frequentissimus ex Polonica gente numerus semilitarium armauerat. Nisi Heduigis Polonię Regina spũ reuelante, Alexandri magni Ducis Lithuanię et Catholici exercitus ruinam Barbarorum uero uictoriam pręuidens, pene uniuersos Polonię auilites paucis exceptis ab illa auertisset. Dux tñ magnũs Lithuanię Alexander reuelatiõm sui casũs Heduigi Polonię Reginę factam, credens fantasticam, nullis precationibus, nullis ingenijs, a prosecutione illius poterat auerti. apud Kijouiẽ itaq3 Ciuitatem per totũ mẽsem Junij militari posita mensa, et propriorũ & exterorum Militum pstolabatur aduentum. Quibus ex varijs Catholici orbis regionibus ad militia tam insignem capessendam confluentibus, prefatus Alexãder magnus Lithuanię Dux. Ex Kijoula Castris motatus, grandem & fortem se, et ad quemlibet cũ Tar-

taris conflictum suffectum excercitu congessisse. In regiones Tartarorum processit; habens ex Polonis, Almanis, Lithuanis, Ruthenis, plures expeditasq3 milites. Nam et Spitko de Melstijn Palatinus Crac. cu insigni Terre Podolie excercitu, Sandiuogius de Ostrorog. Dobrogostius de Samotulij. Ioannes Glowacz de Lazenicze Masouie Palatinus, Ioannes de Dambrowa cum pulcerrima militia ex Polonis aduenerant. Erat preterea in Comitatu Ducis magni Lithuanie Alexandri Tharthariсus Cæsar Thatkanus quem plura milia Tartarorum sequebantur. Dum itaq3 fluuijs Nieprz Zymnawoda Pseto et sula superatis ad Campestria planiciem in singulas partes diffusæ porrectam habentia circa flumen Vorzskla XIIII Augusti feria vcz̄t tertia post festum. S. Laurentij peruentum fuisset, acies Tartarica, quam no Cæsar Tartaricus Temerlia, sed vnus ex Ducibus Ediga, Cæsares etiam instituere destituereq3, solitus ducebat. Cuius quantitas et numerus ad liquidu no poterat æstimari. Et in cuius comparatione Alexandri magni Lithuanie Duc & Catholicorum exercitus pusillus ceptus est reputari, apparuit. Et magno Catholicu exer:

citum concussit terrore. Spitko de Melstijn Palatinus Cracouien uir solertis ingenij, ad quantū periculum si decerneretur res chriana recideret, auscultans oraculo, etiam Heduigis Polonię Reginę, quę ipm in id bellū leuo auspicio gerendum ire vetuerat, reuocato in animū, de pace agendum. Duce etiam magno Lithuanię Alexandro propositum suū probante, dugcit. Neqꝫ Ediga Tartharici exercitus Dux pacem aspernatus, sub certis conditionibus per tractatus vicissim factos consensurum se in illam astrinxit. Verum cū conditiōnes ab Ediga Duce Tartharorū propositæ, parum honestę uiderentur; Spithko de Melsthin Palatinus Cracouien, a nonnullis Polonicis, Almanicis, Lithuanicis Ruthenicis Militibus, celeriora magis quam tutiora diligentibus Consilia de pauore exprobratus agere de pace emmisit. Et de imocentia suarū actionū paūlum disserens, postqꝫ in consultam et temerariam pugnam magis quam certam pacem assumi placebat, se omnis culpę omnis sanguinis fundendi, omnis infælicis pugnę, postqꝫ monūisset nec impetrasset, quid in rem salius foret testabatur exhortans viderent, vt

aque manŭs in certamen iuxta ac linguâ iniurgando
promptas, ac pugnaces ostenderent. In Paulum tñ Scou:
kowskij Poloniç militem genere nobilem de domo Griffo:
num, qui ferox tapidusqs linguaimŏdicus, qui illŭ mor:
dacius carpendo dixerat. Vt si amore pulchrę coniugis,
et multiplicitate bonorum temporalĭũ mori metueret, cę:
teros aquo animo mortem in prælio oppetituros a pugnâ
non distraheret, acrius inuectus, et sermonŭ indignitate
accensus, propitio, inquit, Deo et te hodiẽrna die turpi:
ter fugiturum et me honeste moriturŭ confido. Ket se:
cus quam prędixerat Spitkoni honesta mors, Scoukc:
wskij fęda fuga obtigit. Qua propter vtroqs exercitŭ
prælium expetente infestissimis signis concursum,
et aquo marte ab vtrisqs aliquanto tempore pũgnatŭ,
abundante tandem multitudine Tarthaxita Chęia:
norum res deteriori loco esse cępit. Alexander Vitaw:
dus magnŭs Dux Lithuaniç aciem suorŭ inclinatam
videns, militibus ad custodiam sui corporis Sandivo:
gio de Ostrorog et Dobrogostio de Samotulij relictis, hor:
tantibus ne viuus in hostium potestatem veniens,
cladem diei illius insigniorem effecisset Equos mutâ:

do effugit. Exercitus vero suus a multitudine Tarta:
rica fusus, atqs deuictus est Fugiẽ aũt, Tarthari in
plura miliaria iubente Duce suo Ediga sequebantũr.
Captus in eo prelio miles Polonus Zuczka de Woyshino
de Prawditarum. Raphael de Tarnow, filius Joannis
Palatini Sandomiriẽ, Spitko vero de Melsthin Pala:
tinus Cracouiẽ de Lelijwa, Joannes de Lasenicze de
Kalencz, Varsius de Michow Socha de Rana Ploczẽ, Pilik
Varshouiẽ Palatini, Hanus de Dambrowa, de Wadwicz, Thomas
Virshinic filius primi Virzzinic de domo Lagoda, Petrus de
Mitoslaw, miles de Dolijwa desiderati, Boleslao Swidrigie:
lo germano Regis, Sandiuogio de Ostrorog, Dobrogostio
de Samothulij, cum Duce Alexandro euadentibus Thar:
tharicus Casar Temerlin cum cuius gente infeliciter à
Catholicis pugnatũm est, varia bella cum finitimis gerẽs,
prospera fortuna semper vsus est, Nam et Thurcorum
Casarem cum quo apud Nicopolim, ut in superioribus nar:
rauimus. Sigismundus Vngarie Rex infeliciter pugna
ũerat, exercitu Turcorum deleto cepit, et in captiuitate
extinxit. adeoqs per terrã circa mediteraneum mare sũ:
biciendo sibi nationes et terras grassatus est. Vt et Da:

mascum in Syria Soldani Babilonię exercitū conflicto vastaūerit. Hortatus Spitco Melstijnskij Palatinus Cracouien ab Alexandro Vitawdo magno Ducę Lithua: nię acie christianica iam inclinata & spectante in fu: gam, vt impendens periculū declinando, secum vna fugiendo sibi per fugam consūleret. Nihil illū propte: rea astruens dedecoris, sed magis glorię si principē exercitus saluaret, contracturum. Fugere turpissimū ratūs remansit, et in trepide vt militi & viro chri: ano congruebat, in hostes se infundens, et plurimos obuios prosternens, multis tandem telis confossus & Jaculis Barbarorum magnanimū spūm emisit. Glori: osior mihi videtur Spitco Palatinus morte, quam Vi: tawdus Dux vita, prę clare enim ego secū actū reor, qui alijs per fugam vitam seruantibūs. Ipse & pśentis eui diuturnam glām et futurę beatitūdinis perhen: ne bravium occupauit. Rogatus insuper et multipha: rię monitus ab Ediga Tartharor. Duce, ne prelio futuro se miscęret, aut si in proposito perseueraret, Pileū ab eod Ediga sibi destinatum in capite gestaret. Quatenus hu: iusmodi insigni a militibūs suis, quibus id districtissime

pręceperat cognitus. seruaretur potiũs quam violaretur.
vtrũqꝫ detestatus et perosus vitæ mortem pręferens,
nobilissimam mortem, et quę cum perhennitate temporis
celebrabitur oppetijt, & gloriosior aliquanto occubuit,
quam vixit. Plures et ex eius familiaribus in hoc p̄lio
desiderati sunt. vc̄ꝫt. Bernhardus Marshalcus, Nico:
laus pincerna, Procopius Notarius, Prꝫecꝫlaus Vice:
thesaurariũs, Dobrogostius Scꝫepiecꝫskij, Fricꝫ, Joan:
nes Odeꝫskij, et plures alij, Paulus Koscꝫiëij, de San:
dꝫisꝫow de domo Jastrꝫąmbcꝫi, alter ex suis Vicethe:
saurarius saluatus per fugam, qui in Polonia veniẽs
plures hęreditates cõemerat Thesauros suos tũlisse
et sibi vendicasse insimulabatur.

Regina Heduigi grauida fctã Vladislaꝰ Rex Pontẽm aliosqꝫ reges et Principes ad Baptismum inuitat & Papa mittit Albertũ Jastrꝫembiecz electũ Posn. suo nõine cũ breui vt supra.

Intelligens Vladislaus Polonię Rex consortem suam nobilissimam faminam Heduigim concepisse ingenti exultans, iubilo Bonifacio Papa duodecimo & nonullis Regibus Principibus Catholicis grandio huiusmodi significato, ad futuri pueri, propitia diuinitate edendi, illos baptismalia specialibus nuncijs et literis corrogat et inuitat, Sed et vniuersu Polonię Regnum grauidatione reginali percrebrescente, mira impletum hilaritate letabatur se per uteri reginalis facunditatem, felicissimu heredem regno Poloniæ in præsens & in futurum vtilissimu accepturum, Bonifacius itaqs Papa duodecimus voto regio satisfacturus Albertu Jastrzębiecs de Lubnicza Scholasticum Cracouien vice sua ad futura solemnitatis solennia, plena auctoritate suffultu, nomen suum futurę proli aptato. In vtruqs sexum vocabulo iubens imponi transmittit. Idem quoqs faciunt alij Reges & Principes inuitati, de quo speciales litterę præfati Bonifacij Papę tales extabant.

Bonifacius Epus Seruus Seruorum Dei charissimo in Chro filio Vladislao Regi Polonię Illustri

Salutem & Apostolicam Benedictiõm, ad Serenitatẽ
tuam, cum sis pugil et athleta fidei, nostręqꝫ fortitudi:
nis, brachium singulare gerens, nec immerito, et ad
statum tuũ pręcipue dilectionis affectũm, et ad charis:
simã in chr̃o filiam nr̃am Heduigim Reginam Polonię
Illustem Consortem tuam ac sentiens eandem ex te
intra uteri claũstra sui semen prolis viuificum (domi:
no sit honor & gloria) suscepisse, in creatorem omĩm
ad quem preces et rogamina nr̃a de nr̃i Archano cor:
dis intra missarum solennia iugiter, ut serenitatem tu:
am, suamqꝫ fælici prole potentem efficere dignaretur,
effundimũs. Fuimus nõ imẽrito exultati, ut ad futu:
ram posteritatem super illustrante diuina gr̃a, ad
omnipotentis Dei laudem & gloriam orthodoxę fidei
augmentum nostrũm et Ecclesiæ nostræ sponsę statum
nominis tui propagatiõm Regnorumqꝫ et dominiorũ tuorũ
salutem transmittere valeat ex tuo suo quoqꝫ corpo:
re regios successores. Deum timentes, nosqꝫ & succes
sores nostros Romanos Pontifices Canonice infran:
tes Romanam Eccl̃iam sponsam nr̃am Ecc̃lias Ec:
clesiasticasqꝫ personas propter eum cordialr̃ venerã:

tes, ac prefatum Regnum in pacis pulchritudine, et subditos vniuersos prostratis in virtute altissimi Barbaris Christiani hostibus nominis in finitimis et remotis partibus nationibus gubernantes. Et quia iam tã dem ad futurum regium partum premissis, et nonnullis alijs considerationibus paternaliter afficimur, et proincremento tui nominis atq; status dispositi sumus, casibus quibuscũq; quantum cũ deo paterimus exponere, totiũs diligentia nostre proponimus, curas, vt futura proles tua quam prefata Regina ex te prestante Domino, fuerit enixa. Vltra nomẽ quod ex sacro regenerationis lauacro reportauerit, De nostro Bonifacij nomine Bijnomĩ sumat nomen, prout scdm sexus emergentiam fuerit accomodũ. Necnon ad perferenda fortiter ac potenter bella hostis humani generis, per amaturam sacri Misterij Crismatis, ac prosternenda feliciter in exiliabitionc ac impressio: ne huiusmodi misterij nostri nomine facere, iuxta ritũ Sancte Romane Ecclie retineri ac in comi paternitatem cum eadem tua et ipsius Regine serenitate contrahere sa: lũtarem. Circa que loco et tempore celebranda dilectũ filium Albertum Jastrzembiecz, Electum Posnanien Ora:

torem tuū tm̄q3 statūs et nominis sicūt manifeste cognoui:
mūs, feruentissimū Zelatorem, in præmissis & eorum quo:
libet ac de pendentibus & connexis, cum plene facultā:
tis officio, tenore presentium nostrū procuratorem et nū:
tium specialr deputans Rata & grata, Quę in prę̄missis
aut circa eam necessaria utilia, uel opportuna per eūdem
facta fuerint habituri. Dat Romæ apud Sanctum Petr̄
in nonis Maij Pontificatus nr̄i Anno decimo.

Adueniente partu peperit regina puellam Quæ Bonifacia appellata intra triduū obiit et postea regina ipsa Sctissima obiit multis clara miraculis quā Quomodo Papa honorabatur ex infrascriptis literis cognosce.

Partus tempore appetente monet Vladislaus Poloniæ Rex consortem suam Heduigim Reginam literis et nũcijs vt pro futuro puerperio lectum et Thalamum Corthenis tecturis et velaminibus auro gemmis et margarit intextis adornare non negligat. Quæ regi respondendo rescribit se Pompam seculi, dudum à se abdicasse sed ne ea in mortis articulo, quam sepius partus consueuit causare, vti velle. Neq; Deo cęli qui sterilitatis opprobrio ablato fecunditatem pręstitit in gemarum et auri nitore. Sed in humilitatis mansuetudine placere. In quo vno feruens sua in deum deuotio notari potuit, quę etiam licita et regio statui congrua verita deum illis offendi abnuebat. Die vero partus adueniente Heduigis regina Xii Junij filiam enixa est. Quę in Cracouiẽn Ecclia a Petro Wisz Cracouiẽn Episcopo baptisata binomine nomine vcõt Bonifacia Elisabeth appellata est. Qua edita ab ęgritudine regina Heduigis vexari cępit puella vero nata infra triduũ diem obijt. Cuius obitum in eo momento quo animã exalabat, matronis eam obseruantibus, et celare ne ex dolore egritudo augeretur, satagentibus, nũciauit. Expost vero infirmitate grassante procurata. Sacratissimo Euchari:

stię viatico, et oleo benedicto peruncta deuotissime & re:
ligiosissime. Quemadmodum beato sanguini conueniebat
decimaseptima Julij in Castro Cracouien sanctis et deuo:
tis plena operibus, sub meridianis horis defuncta, et in Crac
Ecclia ad partem leuam maioris altaris de prope sacrarium
sepulta. Facie venustissima sed moribus et virtutibus venu:
stior Catholicę fidei in Lithuania plantatrix, hac studium ge:
rale a Casimiro secundo Polonorum Rege in oppido Casimirien
ceptum fundari instaurauit, hęc psalteristarum Collegium
in Cracouien Ecclia iugiter laudes creatori canentiu con:
stituit. hę duo altaria in Ecclia Cracouien vnu, sub titulo
Sanctę Annę, aliud sub titulo Visitationis Sanctę Marię
hęc Monasterium frum Slauor, sub titulo passionis Christi,
fundare, dotare, et murare ceperat, quod eius morte imper:
fectum remansit. hęc Quadragesimę et aduentus do:
mini diebus. Cilicio et mira abstinentia corpus domabat,
in egenos, viduas, aducnas, peregrinos, et quaslibet mi:
serabiles et indigentes personas, largitione liberali profu:
sissima. Nulla in ea leuitas, nulla ira, nulla poterat no:
tari, superbia, inuidia, vel simultas, suma in ea deuotio,
immensus amor dei, omnibus mundanę prauitatis fastibus

a se relegatis abdicatisq; tantumodo ad orationem et lectionem librorum diuinorum vcst ueteris et noui testamenti, omeliarum et quatuor doctorum, vitas patrum, sermonum et passionum de sanctis meditationum et orationum beati Bernhardi Sancti Ambrosij reuellationum Sanctæ Brigittæ, et plurimorum aliorum de latino in Polonicum, translatorum animum et cogitationem intenderat, hæc plures ingeniosos adolescentes gymnasijs dantes operam aluit, hęc omnia Clenodia sua vestes, pecunias, et omnem regiam suppellectilem, in releuamen miserabilium personarum, et infundationem vniuersitatis studij Cracouien eroganda executoribus sui studij testamenti a se constitutis vcst Petro Epo, et Iaskoni de Thancoin Capit Castri Cracouien mandauit. Hæc Crac Ecclię Casulam cruce margaritis et lapidibus pręciosis intextam, et ratione margaritis plenum reliquit Hæc vniuerso orbi Catholico, adeo propter claritatem morum grata et celebris, vt omnes illam velut sanctitatis simularrum, in vita venerarentur, quod ut legentibus clarius pateat, Summi Pontificis Bonifacij Papę noni Eplam illi in vita scriptam subijcio.

Bonifacius Epūs Seruus Seruorum Dei Charissime in Chō filia Heduigi Reginæ Poloniæ Illustri. Salutem & Apostolicam benedictiōm. Significamus Serenitati tuæ Qui nos in nostræ mentis intuitū Considerantes eximiæ et sincere deuotionis affectum. Quem ad nos et Roma: nam generis, prout hucusq; laudabilīr vestigiis reco: lendæ memoriæ, progenitorum tuorū inhærendo gessisti Ecclīam, eidem Serenitati tuæ plurimū affitimur; et sem: per fuimus et sumus dispositi eandē Serenitatem tuam prosequi specialibus gratijs & fauoribus opportunis ac petitiones tuas maxime honorem et statū tuū et charis: simi in chō filij nostri Vladislai Regis Poloniæ viri tui ac ipsius Regni concernentes. Quantum cū Deo poteri: mus benigne exaudire, adeo qui si merita hūmā proge: nitorum tuorū cumulata gratiosa meruerint. Maio: ra in vestris et vestrorum personis intendimus am: pliare, hortantes eandem Serenitatem, vt dictum regē virū tuū in quo scimus etiam totā fidem ipsorū regnorū et omnium ipsarum partium consistere, tuis prudentib. et sanis Consilijs, velis continue inducere et allicere, vt in fidelitate et deuotione nostra, prout laudabilīr consue:

uit, velit perseuerare, et de bono in melius, ut confidimus, continuare. Et a fide deuiantes, ad fidelitatē et deuotionem ac obedientiam huiusmodi sollicite inducere, vt proinde propter retributiom diuinā, quam exinde consequi
humanā laudem et gloriam ac nostram et Apostolicae sedis beniuolentiam, merito consequi mereamini affluenter. Praeterea quia ut scimus sepe contingit Serenitatē tuam propter importunitatem petentiū, et ad pces multorū quibus cum honore Regia Magestatis non valeas resistere, super aliquorum promotione nobis scribere propter & contra affectiom mentis tuę, cum potius alios promoueri et ipsis preferri affectares, de quo multotiens noualeamus certiorari, propter quod contingit sepe, nos alr prouidere, quam Serenitas tua vellet, hortamur eandē Serenitatē tuam, vt aliquod signū speciale nobis velis destinare, per nos custodiendum, sub quo ea quę affectuose et specialiter nos volueris facturos, nobis quotiens occurrerit valeas significare. Et nos uotis tuis huiusmodi vt appetimus gratiose amuere, ad quod dispositi sumus toto corde. Et omnia talia cum dilecto filio Magro Petro de Radolina protonotario nostro, honoris & status tui Ze:

latore feruido, ac nobis et eidē Serenitati tuę fidelissi-
mo cōunicare ut per eum etiam clare ualeamūs de
affectibus tuis huiusmodi informari. Cui inferēdis ei-
dem S. tuę super præmissis, et nōnullis alijs ex parte nra
Ser^tas ipsa credere uelit, ac si ab ore nostro proprio, sic-
cut nos sibi credere uoluisti. Quia de eo prout tu fiducia
sumsimus specialem. Datū Romæ apud Sanctū Petrū
quarto Calendas Ianūarij Pontificatus nri Anno tertio.

Huius præterea deuotissimę Benedictęq; mulieris san-
ctitas, pos mortem et cineres apud nos declarata et mon-
strata est. Et in eam declarabatur diem, et apud futu-
ra secula refrigescente multorum charitate declarabi-
tur. Ipsius siquidem patrocinio et meritis mortui uitā,
claudi gressum. Cęci lūmen, muti lingua à demonio ob-
sessi liberatiōm, languidi et uarijs ęgritudinibus affli-
cti, in multipharijs pressuris consolatiōm recipiunt, et
sanitatem. Quæ etiam infrascripto celebrata est Epita-
phio.

Epitaphiū.

Epitaphium Heduigis Reginæ

Sydus Polonorum iacet hic Heduigis eorum
Regina nobilis, generosa quippe fuit
Hanc tamen Hungaria hęredem esse fatetur
Quam sibi naturæ grā grata dabat.
Hęc quasi detesta Ludouici Regis egesta
Nucleus insignis nobilitate clarcus.
Prodigit de porta regalis stirpis & orta
Francia nido domus, deniqs iuncta viro
Fibula facta fuit,
Fęderis amplexu dissona regna ligans
Cęco paganorum cętui lumenqs ministrans.
Fidei, causante & operante Deo.
Sed more gigantis animum ratione frenabat
Sed sibi subiciens, nota pupillis erat
Dos Cleri Ros miseri fuit. Ecclięqs columna
Cunctatia nobilium Ciuium tutrixqs pia,

Quid gestus hũmilis. Quod ne superbia nouit.
Noluit esse potens, malũit esse mitis
Illa premit hostem Celitus in austeritate
Hæc múdi precium impietate vocat.
Sic bonis humilis malis fũeratq; sũauis
Et libens et grata cunctis ęqualis erat
Non ibi defluit scintilla fastus & ire
Sed mitis & patiens & sine felle fuit
Teneris in annis calcata cũpidine carnis
Mentis in archano obsequiturq; Deo
Lectores format, quos certis redditibus ornat.
Quo sui memoria iugis in orbe viget
Cętera non esse credo narrare necesse
Obsequia multa pręstitit ipsa Deo
Si rerum pondus ratio bẽ consulat omnis
Floruit in illa non tẽrata fides.
Tandem fęminea prole fęcunda Regali
Hanc parit exultans, protinus inde venit
Res mala res flebilis, res omni digna merore
Nam parens & nata occubuere simul
O quantos populo lux attullit illa dolores

Qua

Qua sydus insigne luce relicta fugit
Mille tricenteno Anno nonagesimo nono
Luna in aquario, ludente cancro Sole.
Hora tredena Julij die Septima dena,
Petijt occasum, heu reginale sydus.
Occubuit inopum solamen & miserorum
Et mater & domina, spesq3 fidesq3 simul.
Aret quę floruit, quam nosti viuere somnū
Letalem patitur, letali labe carens
Quid recusemus vitæ præsentis occasum
Quod oritur occidit fit fenū quod floruit
Pessima prauorū mors, optima certe piorum.
Non obijt abijt obiens quę vitam adit
Et quia non planctū, sed prece iuuare necesse
Orate supplices, cordeq3 voceq3 simul.
O REX Polonoꝝ Reginam hanc Polonorū
Suscipe locandam in paradiso tuo
Spirat vbi nardus nascuntur aromata cautus
Pellitur vnde fames tollitur vnde calor
Odor vbi flagrat Rosa pululat scaturit amnis
Ver vbi non glacies, nec vbi regnat hyems.

Tristi nũncio Vladislaũs Polonię Rex de morte Consortis suæ Heduigis Reginę accepto, gemens Cracouiam aduenit. Et diebus aliquot in luctũ et męrore absũptis, accersitis Prælatis et Baronibus Regni, fũnerias Regio apparatu illi in Crac Ecclia xiiii Augusti celebrat iusta quoq; funeri persoluens. In terras Russię. Quibus longo tempore immoratus est, ex Cracouia abijt. Venerat enim sub eadem tempestate Cracouiã Vithawdus Alexander Dux Lithuanię cũ Anna Ducissa Consorte sua prima Heduigim Poloniæ Reginam in puerperio uisitaturi et insignibus honoratũri muneribus. Sed solũtis funeri iustis exeqũijs, ocius in Lithuaniam rediere. Tunc etiã morte Heduigis secuta, non vulgaris metus Vladislaũ Poloniæ Regem perũaserat, de Regno Poloniæ se eiciendũ fore. Quapropter parabat assidue discessiõm ex Regno, astruens non congruere sibi in alieno Regno, postq; hęres eius Heduigi regina sublata foret, immorari. Id cũ etiam in auribus Consiliariorum vũlgasset, et reuertendi in Lithuaniam peteret licentiam, a proposito tam meticuloso et pusillanimi Consiliarios sano Consilio reductus est, et confirmatus in regno, metũ omni dispulso, disseren-

tium extare alium heredem Heduigi propinquiorem An:
nam Comitis vcz̄t Cilicię filiam Casimiri secundi Polonię
Regis, ex filia neptem, copula matrimonij illi consocian:
dam.

Cęnobiū frūm Carme-
litarū subtitulo Cor-
poris Chr̄i Posnaniæ

Vladislaus Rex erigit & dotat.

Die Veneris Quindecima Augusti Mulier quę:
dam de Posnania procurata in Monasteriū fratrum
prædicatorūm Posnanię diuinissimo Eucharistiæ Sacra:
mento illud ex ore sūstūlit Iudas Posnanię comorātib9
venditura. Quod in partis Ciuitatis Posnanien repertū,
magna mortalibus bēficia in loco inuentionis prestare
cępit. Cuius rei deuotione Vladislaus Polonię Rex mo:
tus in loco eodem frūm Carmelitarū erigit Cęnobium
sub titulo corporis Chr̄i & choro Monasterij, de cocto

latere pulcerrimo opere fabricato Molendinũ Regium
pro sustentatione frũm dat prędicto Cenobio in dotem

Xvi Junij Otha Chelmẽn Epũs languore correptus,
dum Annis septem in sede Chelmẽn prędisset, moritur,
et in Ecclia Chelmẽn Cathedrali debito et iusto hono:
re sepelitur. Cui Jacobus Canonicus Chelmẽn vir spectatę
virtutis. Et ex nobili familia Polonorũ ortum du
cens, per electiõm Canonicam scrutinij via celebra:
tam, sũccedit a Summo Pontifice Clemente Papa se:
xto confirmatus.

Timens Vladislaus R
ne de regno eyciatur
cogitat in Lithuani
am reuerti Sed per do
minos retentiis mittit

ad ducem Cilicia ꝑ Anna Casimiri Regis nepte et eius filia quā

Oratores dūcunt, & illi matrimonio iungitur Pro:
cis infestūs quā tūrpis erat.

Annus Dñi 1400.

Contorali sua Fęmina nobili & beata Heduigi Polo:
nię Regina et hęrede vnica, ex cuius connubio noue:
rat se dyadema & Polonię regnū sortitum et ademptū
fuisse, Vladislaus Polonię Rorbatus, spretum se &
abiectum ire a Prælatis et Baronibūs Polonię nulla pro:
le extante metūens, quam maxime consternatūs de:
stitutoqꝫ similis effectus, totus ad regressum in Lith:
uaniam spectabat. Ratus Prælatos & Barones Polo:
nię, alium sibi regem quęsitūros. Eo mentis æstū Vla:
dislaum Polonię Regem fluctūantem, Consiliarij Pri:
mores adorsi, & summa rerum diffusum et dubiū cō:

firmant. Et illum se pro Rege et domino habituros,
sijnceroq; fidei illi subiectiom̄ prestituros repromit:
tunt. Monent insuper ne unius Consortis et heredis
Regni Poloniè fatis absumpta deijciatur & conficia:
tur, et se à Regno Poloniè resilijsse priuandūq; fore
præsumat, superesse aliam heredem Regni Poloniè æque
iustam virgim̄ Nobilem Annam Comitem Ciliciè Vil:
helmi filiam. Quam illi Anna Casimiri Poloniè Re:
gis secundi filia peperat. Ad cuius prem̄ Procos mittē:
dos persuaderent Nihil priori inferiorem. Quod etiā
Heduigis Regina è uita excessūra assumendum ro:
gauerat Connubium habiturum Summo consensū, sū:
maq; hilaritate Vladislao Rege id probante Consiliū
Proci extemplo Ciliciam mittūtur Ioannes als Iwan
de Obichow Castellanūs Srzemen̄ de domo Wieniawa
Hinczka de Rogow de domo Dzialosza et Ioannes de
Ostrowcze de domo bipennīū. Quorū legatione Comes
Ciliciè Hermanus auus virginis (pater enim Vil:
helmus obierat) audita in lachrimas. Quas ma:
gnitūdo gaudij eliquebat resolutūs. Neptem suā
absq; vlla cunctatione legatis regiis tradit, fælicē

se et domũ suã professũs, postq̃s tam alta meruit Illustra:
ri affinitate. Quæ per Pannoniorum terras Poloniam
aduecta, xxvi Julij Cracouiam introiuit. Quã Vladi:
slaus Poloniẹ Rex Principum & Baronũ magnifica
comitatus. Caterua in occursum eius extra portam
egressus honorifico excepit, à processionibũs insuper
omnium vrbis Eccliarum obuiam illi itum est. Et q̃m
virgo præfata, nullam lingũam, pręter almanicã noue:
rat, ordinatione regia, octo prope mensibus Cracouię,
sub quibus Polonico imbuebatur idiomate, stetit. Qũę
postquã magis intelligere didicisset, quam sonare, re:
gio thoro coniuncta est. Venerant aũt conducẽdo vir:
gim̃ pręfatam Annam Milites ex Cilicia, vcst Vlricus
Schenk de Osterwicz, Albertũs de Kossiak, Andreas
puxer, Cunradus Perner, Fredericus Lendeker, Ludo:
uicus Schachsz, et Nicolaus Wolkier. Qui feria sexta
post omnium Sanctorum. Cum Petro Crac. Nicolao
Vladislauien Epis & Baronibus Joanne de Thanczin
Castellano Cracouien. Joanne de Tarnow Palatino Sã:
domirien. Petro Kmithę de Wisnicze Lublinen. Nicolao
de Michałow Voynicien. Clemente de Moskorzow

Regni Poloniæ Vicecancellario et Zegotha Vexillifero Crac.
Conuentu apud Siecz habito desponsato apud Ciliciam fa:
ctam innouant, et matrimonium int̄ Vladislaum Regem
et Annam virgim̄, nouis pactis, nouisq; fęderibus inno:
uant, stabiliunt & confirmant, abuncre enim & rescinde:
re illud Vladislaus Polonię Rex aliquanto tempore. Q̄
Anna virgo parum præstantis formę sibi appareret mo:
liebatur. Vn̄ & in Procos suos Iwanum de Obichow
Hinczkam de Rogow et Ioannem de Nassian. Q̄ visa
virgine conclusiom̄ sanxerunt matrimonij fuit iratior.
Nec indignatiom̄ propterea conceptam. Nisi post annos
aliquot multorum Consiliariorum pręcibus expugnatus,
remisit.

Vencesla us Rex Ro
manor. de regno de:
ponitur sufficitur
Rupert. Bauariæ duc

Imperij Electores videntes regnũ Romanorũ ex segni-
cia et leuitate Venceslai Romanorum et Bohemię regis
decũs suũm sensim amittere Conuentũ apud Franckfor-
diam supra menũ in festo Sancti Bartholomei habito.
Rupertum Bauarię Ducem vocatum Clema in Regẽ
Romanor. eligunt. Qui de se Electioni factæ parum
proinde. Cum Venceslaus nisi iũditio sũperioris depoñi
non posset consentiens se Romanorũ Regem scripsit
et gessit. Imperio abiectus domi torpens. et ex prisca cõ-
suetudine vino, ciboq; marcens, lucemq; dormiendo noc-
cti coniugens, illaudatum egit æuũ.

Rex Vladislaus fũ-dat Collegiũ maius in platea S. Annæ Ar-tistar. et Canonista-rum in platea Canonicorum.

Amplitudinem fidei et religionis Christianæ hono-
rem diuinum, eiusq; cultum, adgentis Polonicæ et Li-
thuanicæ Vladislaus Poloniæ Rex delatus profecti.
In Ciuitate regia Cracouien Polonorum capite & metro-
poli Feria 3da post festum S. Jacobi Apostoli stu-
dium erigit Fundatq; generale. Cuius fundationem He-
duigis Regina, magna instantia maximoq; conatu
et precedum viueret procurabat. Doctoribus aut
et Magistris, cuiuslibet facultatis et professionis,
ex Pragen vniuersitate Polonici, Bohemici et Alma-
nici Idiomatis accersitis noüelle vniuersitati pro
dote Census regios in Lupparum qui sal gignunt mon-
tibus, fullis, cæterisq; introitibus. Item Prælaturas
et Prebendas omnes Collationes et iuspronatus Regij S.
Floriani sola præpositura sibi reseruata, largitur.
Ex domo aut lapidea Alcerstorph in platea S. Annæ
artistarum et theologorum. Ex domo vero Sanduio-
gij de Subino Palatini Posnanien in platea Castren
sittar. Canonistarum & medicarum Collegia, quæ
vtraq; pecunijs Heduigis Reginæ in opus huiusmo-
di derelictis per executores comparata est, origitur.

Cæpit aut studium generale Cracouien per Vladislau. Poloniæ regem, et Heduigim Reginam primarie fundatu, et à summo Pontifice Ioanne xxiii. Et ex post a Martino Papa quinto confirmatum, extunc in suppositis et varijs scientijs, artibus et doctrinis vehementer florere ac crescere. Et viros de genere Polonico doctos, industriosos et sensatos producere. Poloniciq3 regni famam & gloriam diffundere et dilatare. Cuius et si plura propicia diuinitate numerentur extentq3 decora. Nullu tn reor polonico generi æque magnificum & necessarium, æque fecudum et utile, æque gloriosum ac Illustre, pro confutandis opprimendisq3 hęresibus et herroribus proferendis uirtutibus, pro illuminandis vitijs, pro defendeda iustitia, pro illustranda veritate. Quod etsi dudu per Casimirum scdm Polonię ordinatu, regem fuerit, et collegium muro in Casimiria errectu, no tn consumatu. Circa aut fundatiom vniuersitatis et Studij Cracouien per Vladislau Polonię factam, fuerut præsentes, Petrus Visz Cracouien, Nicolaus Kurowskij Vladislauien Albertus Iastrzembiecz Posnanien. Epi, Ioannes de Thanczin Castellanus Cracouien, Ioannes de Tarnow San:

domirien Jacobus de Koniecopolie Siradien Joannes Li-
genza Lanticien Sandiuogius Calissien Mathias Gnie-
wkouien Kraeslaus Brzesten Palatini Petrus Kmitha
Lublinen Cristinus de Kozieglowi Sandecen Imrauius
Tauchosten Castellani Et clemens de Moskorzow Re-
gni Polonię Vicecancellarius.

Ioannes de Tarnow Palatinus Sandomirien dotat et erigit Ecclesiam Collegiatam in Tarnow.

Felũm et deuotiõm viri Nobilis Joannis de Tarnow
Palatini Sandomirien. Quibus laudis diuinæ cultuq;s
sui amplitudinem in dominio suo Tarnouien procura-
re sub diebũs suis magnopere æstuabat. Petrus Crac.
Episcopus supplici instantia ab eo rogatũs imple-
turus. In oppido eiusdem Joannis Palatini San-
domirien hereditario Tarnow sub titulo beatis-
simæ virginis Marię. Ex Eccliа Parrochiali ti-

tulo eius extincto fundat et erigit Collegiatam De prouentibus aut Eccliæ prędictæ Tarnowien tres Præ: latos creauit. Præpositum cui curam animarũ et viccariorum committit. Custodem et primicerũ siue Cantorem et cuilibet certos prouentus in dotem con: signat. Item duos Canonicatus et Præbendas. Qui vni prouentus Præbendæ Castren in Tarnow, alteri prouentus, altaris S. Bartholomei annectit et dignitatum quam præbendarũ præsentatiom, et collatiom præfato Ioanni Palatino Sandomirien et posteritati suæ sexus duntaxat masculini reseruans. Item quinqs viccarios horas Canonicas nocturnas et diuturnas Cantaturos, per Prælatos et Canonicos sa: lariandos. Processũ aut temporis sub Alberti Ia: strzembiecz Pontificatũ, ad petitiom Ioannis de Tarnow Palatini Cracouien filij Ioannes prędicti Sandomirien Palatini, alij duo Canonicatus Præben: darij in eadem Tarnouien Ecclia fuere creati et in: stituti.

Præ

Dux Oświeczimen̄ Przemislaus in itinere occiditur cuius necis authorē Thesnen̄ dux non parua summa emptum nouo mortis genere acerbissimo enecat:-

Prima die Januarij Przemislaus Oswieczimen̄ dux, Junior filius Przemislai senioris uocati Nossak filij Semouiti ducis Thesnen̄, dum vehiculo uectus ex Gliwicze in Thesijn procederet, subordinatione Joannis Ratyborien̄ Ducis, per Martinū Bohemū dictum Chrzan, et suos complices, occisus est. Et in Thesijn apud Monasterium frūm prædicatorum sepultus. Tantūs aūt Przemijslao seniori duci Thesnen̄ sanguinis filialis iniuste effusi fuit ulciscēdi ardor, vt apud Bohemos et Morauos et signāter apud Baronē Morauię de Castro Zampach

In quorum obsequiis morabatur. Præfatum Martinū Chrzan Mille sexcentis millibus latronū grossorū Pragen̄ Sexagenis coemeret. Et per tringenas Thesnen̄ et Oszwiecimen̄ Scumerum Sexingentorum equorū explentes, in Thessin deductum, se et magna populi magnitudine inspectante, in Equo Æneo, uiuos carbones intus habente per singulos, vicos, plateas, et circū Thesnen̄, vectum tribus carnificibus igneis forpicibus. Corpus eius per peties frangentibus. Et ad extremū viscera illius effundentibus, vario et raro mortis genere excarnificaret. Reliquit idem Przemislaus Iunior vnicum filiū Casimirū, simili dānationis genere complices pręfati Chrzan, vcīt Petrus Wąntropka, Ioannes Trzeczien̄, et alij quatuor occisi sunt.

In Quadragesimæ Principio Stella crinita seū Cometes apparuit. Quæ caudā versus occidentem protendens, per dies quadraginta vel circiter durauit. In illius uero Anni æstate cōflictus per grādis in Thermelanū Thartarorum, et Bayazethum Turcar

Imperatoris, Comissus est. In quo Thermelano Tharnarorum victore, Baiazethus Turcorum Cæsar conflictus captus et occisus est.

Nuptiæ inter Vladislaum Regẽ et Annam Casimiri neptẽ celebratæ

Annus Dñi 1401.

Tempus hiemis fere vniuersũ. in ora Lithuanica, Vladislaus Poloniæ Rex immoratus. in Poloniæ Regnum secum dũcens Syluestrium carnes ferarum varij generis. Quas apud Lithuaniam venatione cęperat diuertit. et Cracouiam diebus Carnispriuij venit, ubi uirgine Anna Comitis Cilicię filia, et Casimiri Poloniæ Regis nepte solemni uoto in Ecclia Cracouiẽ desponsata, solemnitatẽ etiã

celebrat nuptiarum ducis magni Lithuanię Alexá-
dri et suę consortis Amæ, et multorũ Principũ Comitũ
ex uarijs terris. Qui inuitati venerant præsẽtia per-
sonali honoratam. Curia aũt Regia proclamata,
pluribus diebus per duces Comites, & milites, hastis
dimicatum & lusum est, solemnitate vero nuptiarũ
expedita, tam dux magnus Lithuanię Alexander
et consors sua Ama, quá cęteri Principes Comites, &
hospites per Vladislaũ Polonię Regem magnificis hó-
rati muneribus & singula necessaria in abundãtia
aduenientibus, præsentibus et reuertentibũs, per re-
gios præfectos administrata.

Rupertus dux Coro-
natione in Imperium
assecuta in Italiã ac-

celerat prohibitus tandem in Al-
maniam redit, rege ũtroq; se pro
Imperatore gerente.

Conuentū in Frankfordia supra Maijum Imperij Ele:
ctores celebrato Venceslaū Romanorū & Bohemię Re:
gem moribus suis, actionibusqꝫ, et eo præcipuę ꝙ in pe:
tenda Corona Imperij cunctantius se quam sat erat
gessit. et morū suorum leuitate offensi, a Romano:
rum Regno et iure ipsius destitūtūnt. et Rupertū
Clemani Ducem Bauarię et Comitem Palatinum Re:
in concordi Electione substituunt. Qui eū prima Co:
ronatione apud Aquisgraui percepta, pro residuis
consequendis Italiam maturasset, a Duce Medi:
olano Galeacꝫ nomine, quem Venceslaūs Bohęmię
Rex, ex Barone Ducem Mediolanēn creauerat,
molestius ferente a suo creatore fastigium impe:
riale rescindi, ne Mediolanū ingrederetur prohi:
bitūs. In Almaniam cepto irrito redijt. Vtroqꝫ aūt
se pro Romanorum Rege gerente amis sex. Quib.
Rupertus Clema vixit. Scismate execrabili Ro:
manū Imperijum rotari, non desijt. Et quasi parū
esset Ecclesiam Dei scissam esse. Similis quoqꝫ pe:
stis, nō tam diuturno tamen tempore grassatura:
In Imperium irrepsit.

Sigismũdus Rex Hungariæ à suis captus et filio Palatini traditus opera Stÿborij de Stÿborzicze Poloni liberatũs.

MOres et actiones Sigismũdi Hungariæ Regis Barones et Milites Hungariæ uehementer perosi. Conue: tu apud Budam indicto præfatum Sigismũdũ Regem Vltima Aprilis in Budeñ Castro captiuant. A facinore aũt et dedecore mortis suæ. Quam illi accidere æstuabãt se satagentes ostendere imunens. Nicolao de Gara filio Palatini Hungariæ. Eo præcipũo impulsi respectũ. Quod in solatiũm necis paternæ esset, illũ quãprimũ extinctu: rus, tradunt. Præm enim præfati Nicolai de Gara Pala: tinũ Hungariæ, ob quędam demerita, et signãter. Quia

Carolum de pace Sigismundo repulso Hũgaris regẽ præ:
facere conatus est Maria Consorte sua procurante et vol:
tum iri perfidiam Palatini æstuante capite damnave:
rat. Frequentibus aũt literis et nũcijs Vladislai Polo:
niæ regis Prælati et Barones Hungariæ pro relaxatiõe
Sigismũdi Hungariæ Regis, quibus astruebat honori
eorum no conuenire, vt proprius Rex detineatur ab illis
captiuus solicitante. Conuentũ in Thopolczani Vndecima
Junij celebrato, Nuncium Militem ad Vladislaum Polo:
niæ Regem transmittunt, allegãt plures causas. Qꝝ:
bus vrgentibus impulsi voluntati suæ vim inferẽdo,
Regi suo Sigismũdo cãptiuitatẽ. Quã vocabant are:
stum, intulerant. Poloniæ tñ Rex Vladislaus etiam
tunc post expositas captiuitatis causas procurare di:
missiõm Sigismundi Regis magnopere perseuerauit.
Fidissimus aũt Sigismũdo Hungariæ Regi Miles Sy:
borius de Styborzicze Polonus gẽre de domo Ostoija.
In quem omnes curas cogitationesqꝫ suas, et liberatio:
nis spem Sigismũdus Rex verterat. Ex Castris
Frenczin intra, et alijs cum sequenti Polonor. et Bohe:
morum armata manũ. In vniuersum Hũgariæ Regnũ

hostiliter grassatus, multas arces munitissimas, mul:
tosq; Barones ceperat, et relaxatiom domi et regis sui stu:
dio vigilantissimo intendendo, pro sua fide Sigismun:
dus Rex ipm et semen suum vsq; in diem mortis suę maxi:
mo dignatus est, tam pręmio extollere quam hore. Con:
sulante aut solerti et prouida matre Palatini relicta.
Nec filius quicquam graue et captiuum et sibi traditum Si:
gismundum Regem consuleret cu excarnificato Rege,
sempiternam sibi et domui suae ignominię uotam nullo so:
latio de parentis nece. Qui amplius viuificari no posset,
quęsito foret, multurus. Præfatus Sigismundus Rex age:
te et precante matre, vt filius paternę necis iniuriam
benefitio penderet, a captiuitate prædicto Nicolao de Gar:
ra quem altis processu temporis efferro no destitit. hono:
ribus benignæ habitus et fotus est, et finalr dimissus.
Pertulit et ipse Sigismundus eodem Anno grande sui
Status dispendium. Nam Bonifacius nouus Sicilię Re:
gem Ladislau satagens amplius extollere, omne Censu
in quo Ecclię Romanę obligabatur indulgens, et trien:
nalem decimam in Regno Sicilię sibi concedens, Etiam
illum in Hungariæ Regem per Angelu cardinalem Epm

hostiẽ appellatũ Florentinũ in Ciuitate Dalmatię Ja-
dra in qua corpũs Sancti Simeonis seruis asseritur qui
escere sub præsentia aliquorũ Baronũ Hungarię Coro-
nari. In præiuditium veri regis Sigismũdi procurauit.
Quo cognito Sigismundus Rex, cum forti exercitũ Dal-
matiam ingressũs. Ladislaum ex illa turpiter depu-
lit. Fautores vero illiũs tam Ecclesiasticos quã secu-
lares, pęnis grauibus mulctauit.

Liuonix Magrm̃ ter-
ras Lithuanix ingres-
sũ Vitholdus sequi-
tur et in Liuonia Mul-
tis damnis factis Castrum Dwina
cãpit

Nouis simultatibus int Lithuanię magnũ Ducẽ
Alexandrum et Cruciferos Prussiæ et Liuonię Co-
ortis, Magr Liuonię cum hostili exercitũ Lithuaniã

ingreſſũs, eam multipharię perũastat. Cui Alexã: der Vithardus Magnus dux Lithuanię q̃ se viribus inferiorem et subditorum suor̃ animos fluxos, et fidei nosceret ambigue, resistentiam facere nõ audebat, Mi: lites tñ et pugnatores suos in Vilno cõuenire iustos cõ: tinebat. Liuonitis aũt vastatione peracta. In propria absq̃s hostili metũ de Lituania regredientibus. Ale: xander magnus Lithuanię dux, solatio militũ, qũ̃ il: li Vladislaus Polonię Rex trãsmiserat, coauctus, Li: uonitas adeo silenti agmine persequi cępit vt quoslibet eorum Custodes falleret Et in statiua eorum hester: na, in quibus focos ardẽ. Et feni atq̃s auenæ reperie: bat reliquias, pedetentim die altero succedebat. Liuo: nitico aũt exercitũ in propria pertingente, et in varia loca ad videndũ coniuges et pignora perpeti cursũ di: stracto. Alexander Magnũs Dux Lithuanię, Liuo: niam ingressus, pluribus vicis et oppidis cęde spolio & igne, vastatis. Oppidum munitũ Dwina capit. Quo in prædam militi concesso, arcem ad quã pleriq̃s oppidanor̃ confugerant, quamuis illius difficillis et periculosa conqui: sito videretur, expugnare adorsus, per deditiõm Cruci:

ferorum, ac Militum illud tuentiũ. Qui cũ diuinissimo Sacramento processionalr̃ egressi, tãtumodo, ne in eos sęui: retur præcabantur, capit. Ex cuius spolijs, plurimæ eñi illo de varia manerie cõgestæ erant opes, exercitũs Vitawdi dilatũs est. Petrus Rytersky de Pissari Polo: nicus Miles de domo bipennũ in ea expũgnatione telo ictũs, dum ferrum extrahi Chirologorũ industria nequi: ret Triennio illud grauissimã veratiõm perferens ge: stauit. Quod tandẽ carnẽ perforando, in pedis plãnta erupit. Oppido aũt & arce igne cõflagrat Vitawdus Li: thuaniam, veritus ne ab hostili pręocuparetur exercitũ, incolũmis et Fælix repetijt.

Bohemiã populatur Morauiæ Marchio

Iodocus Morauię Marchio ob quasdam simul: tates cõn Venceslaũ Romanorũ et Bohemię Regem, spũ indignationis et furoris exagitatus inito et per: cusso, cum Misnẽn Marchionibus federe ac eorũ per:

sonali

sonali adiutus præsentia Bohemiã cũ hostibus ingredi-
tur exercitibus, et magna eius parte vastata. In vitu-
perium et obprobrium hostis sui Venceslai Regis, in fem-
rum orto ẽ regione Castri Pragẽ sito. Castra sua simul
cum Marchionibũs Misnẽ ponit. Et diebus aliquot il-
lic statiua continuat Venceslao Romanor, et Bohemiæ
Rege. In Castro Pragẽ cum suis militibus præsente &
inspectante.

Octaua Maij Vladislaus Oppoliẽ Dũx vocatũs
Ruskij, nulla prole relicta, apud Oppol moritur, Et in Mo-
nasterio frũm minorũm Oppoliẽ in choro sepelitur. Ca-
simiri scdi Poloniæ Regis Nepos secũdum carnem ex so-
rore germana.

Anna in Reginã Polo-
nix Coronat.

Annus Domini.

Millesimus Quadringentesimus Secun-
dus:-

Nuptiarū solennitati Vladislaus Poloniæ Rex, quā
anno superiori transegerat. Coronationis adjcit solen:
nitatem. Et in dominica Quinquagesimæ in Cracouiēn
Ecclia. per Dobrogostium Gnesnen Archiepum Annā Con:
sortem sūam, in Poloniæ Reginam Coronari et iūgi procū:
rat. Confluxerat aūt in eam diem Pontificum, Principū,
Comitum, et Baronū, a Rege Vladislao specialibus nū:
tjs rogatorum multitudo. In quorum ampliorem honorē,
diebus aliquot a militibūs dimicationis ludus habitus
est, et Athletæ a Vladislao Rege prēmiati. Aduenerat
etj ad Coronationē hanc genitrix Reginæ Coronatæ,
Anna, filia Regis Casimiri. Quæ primo viro Comitæ
Cōiliæ Vilhelmo mortuo, Comiti de Dolc nupserat, à Va:
dislao Poloniæ Rege inuitata, et immenso perfusa ex:
pletaq; gaudio Qui illi et patriam inuisere Regnum
et prolem suam in regio leuatam trono spectare conti:
gerat, pluribus à Vladislao Rege honorata muneri:
bus, ad virūm redjt.

Hūgari

Hungari ad Vladislaum Poloniæ regem legatos mittunt qui regni Vngarici curã susciperet quib. se id non posse uiuo altero Rege efficem respõdet.

Molestias Captiuitatis siue aresti Sigismundo Hungariæ rege perferente, notabiles nũcij, a Prælatis et Baronibus Hungariæ destinati ad Vladislaum Poloniæ Regem, xviii Mensis Junij Crac. peruenerunt. Et recitatis causis: ex quibus iustam se rebãtur captiuitatem Regi suo Sigismũdo intulisse, precabantur Vladislaũ Regem, quatenus Regni Hungariæ. Cuius sibi iusta ratione Heduigis Reginæ filiæ Ludouici regis debebatur successio susciperet Diadema

Qui ea legatione permotus in nouam Sandecz ex Crac.
nullo Hungarorum nuncijs edito responso, venit, vbi
nouis et grauibus ab Hungaror. legatis de assumendo
Hungarico Regno solicitatus instantijs respondit.
Neqs suæ neqs illorum conuenire honestati iusto et
viuenti Regi Regnum adimere, soluerent potius Re-
gem, quem ceperant vinculis. Et se probro eo tam fa-
cili negotio suo et Regni sui necessitati et indigen-
tiæ honestius prouideri. Neminem eo dementiæ la-
bi, vt se laudibriorum nodis quibus aliũ tractari con-
spicit inuoluat. Eo responso Hungaris tam ingens
pudor inuectus est, vt reuersi illico Sigismũdum
regem soluerent. Ad quem nũcij Vladislai regis Polo-
niæ missi quibus se significabat, pro illius solutione
omni officio intendisse, et insecuta fuerit, armis et fer-
ro eam effecturũ fuisse. Magna Sigismũdũ Regem
hilaritate impleuerant.

Nicolaus Curowski Cracouita de armis

Srzeniawa ex Vladislauien Eccliaa

Gnesnen transfertur et duobus annis vtrãq; tenet quousq; ad Vladislauien. Ioannes Cropidlo restitutus esset.

Dobrogostius Gnesnen Archiepus exactis in Gnesnen Pontificatu Annis circiter octo. In villa sua Archiepali Chelm, prope Vnieiouien Oppidum moritur. Et in Gnesnen Eccl'ia sepelitur. Cui Nicolaus Kurowskij Cracouita de domo Srzeniawa Vratislaus Epus. Anno eodem per Canonicam Electiõm et Regiam intercessiõm succedit, et integro biennio vtrãq; sedem, fructus vtriusq; percipiens tenuit, donec Ioannes Kropidlo Oppolien Dux, ad Vratislauien sedem, a qua pulsus et annis multis exclusus ob perfidie facinus fuerat. Quod cũ Crũciferis de Prussia cõn Regem et regnum consensisse ferebãtur Rege placato restitui obtinuit. Cui in exilio agenti Magister & ordo Culmen sedem conferri procurauerat

Fuit tn̄ de Chelmen̄ processū dierum in Kamienen̄ trans:
latus. In quo tenuem et tristem statum ducens an:
nis aliquot degūit.

Benedictus xii. nū:
cios ad Bonifaciū
ix pro amoliendo

Scismate mittit. Qui offensus annuncijs mo:
ritur: quo mortuo Cardinales alterum
Innocentium scs̄t septimū eligūt:-

Venientibus Romā solemnibus Nuncijs Pe:
tri de Luna al's Benedicti duodecimi, et in publicā
audientia humil'r et submisse Bonifatio nono sup:
plicantibus. Quatinus cum eor̄ domino Bēdicto
xii ad id optime disposito inueterato Scismati finē
poneret, Bonifacio superbe & ample ad huiusmodi
petitiōm respondenti, et se verum Papam, Benedi:
ctum vero Antipapam Duodecimum arroganter de:

ducenti, præfati nũcij respondendo, dominũ suũ Benedi:
ctum duodecimũ astruebant Simoniacũ nõ esse iuuãdõ
typice Bonifacium Simoniacũ fore. Quo verbo Bonifa:
cius ipse plusq; credi potest offensus, et in coleram im:
moderatam accensus, calculi morbo agitari cępit. Atq;
in lectum ægritudinis decidens, tertia expost die ime:
diate sequenti prima vcõt Octobris afflauit animam
dum Annos xiiii sedisset Captiuati aũt fuerunt isti
prædicti Nuncij Petri de Luna, violato saluo conductũ,
et iuregentium per Capitaneum Castri Sancti Angeli.
Quasi occasionem morti Bonifacij præstitissent, Nec
prius nisi solũtis quinq; millibus florennorum, ex Ca:
stro. S. Angeli in quo detinebantur, dimissi. Sepulto
autem corpore præfati Bonifacij in Ecclia Sancti Pe:
tri Nuncij Petri de Lũna, Cardinales Bonifacij con:
claue ingressuros accedẽn summopere rogabant. vt se
ab alterius Pontificẽs Electione abstinerent, pacemq;
afflictæ procurarent Ecclię, Gratissima noua post paũ:
cos dies, si se continuerint aũditũri. Sed repudiatis
huiũsmodi pręcibus Cardinales prædicti. Concla:
ue ingressi, primũ iurarunt omnes & voũerunt.

vt quicunqꝫ ex eis eligerunt, in Papam Vnionem omnib.
procuraret viribus et de Iure Papatus Petro de Luna ce:
dente, cederet; inde ad Electiom̄ noui Papæ proceden̄.
Cosmatum tituli Sanctæ Cruc' in Thierusalem, præsbi:
terum Cardinalem elegerunt in Papam. Qui vocatus
Innocentius Papa septimus, vir modestus, pacificus, et
probus, ex oppido Salmone in Sicilia, de mediocri sta:
tu oppidanorum natus Castæ vitæ, Canonu Doctor. Et
in poesi sufficienter doctus, per Bonifacium nouu cu
esset Epus Bononien in Cardinalem promotus, sub eo
aut tempore ablatum fuit dominium temporale vrbis
a Papa, et per septem Romanos Qui pruden appela:
bantur regebatur. Quod moleste ferens Nepos dicti
Innocentij Ludouicus de Melioratis, præfatos septem
Regen occidit ob quorum necem seditione exorta Cor:
tisani plures numero violati et occisi. Innocentius
vero Papa, cum Cardinalibus Roma relicta fugiens,
Viterbium peruenit Papale, cuius palatiu per Ioan:
nem de Columna et gentes suas spoliatu et dire:
ptum Romæ.

1161
1179

Vitoldus ducatũ Smolnen vi per decenniũ acquirit

Annus Domini 1403.

Congesto ex Polonorum Lithuanorq; et Ruthenorq; militum exercitu Alexander Vitardus Magnus Lithuaniæ Dux, procedit ad conquirendam terram Smolnen̄ regiȭ opulentam et fæcundam à Ruthenis inhabitam. Quam amis decem bellis vexare nõ destitit assiduis. In quæ illi Vladislaus Poloniæ Rex, amis singulis, nouas Polonorum cohortes mittere solitus fuerat, et sine quorum solatijs aliquã expeditiȭ con̄ Smolnen̄ non obibat. Regione aũt Smolnen̄ spolijs et incendijs vastata. Castrũ Smolenscõ, caput et Metropolim gentis, in quod Smolnen̄ coniuges, liberos, fortunas. Et quæq; præciosiora pignora congesserant, obsidione vallat, ad cuius ex-

pugnatiõm omni stũdio et conatu intentus, prim Bombardarum proiectione illius structũras quatit et comminuit. Mox deinde vniuerso exercitũ ad menia illius succedere iusso Smolnen imminens periculum, necquicqs stremue et probe refellentibus, structuris Castri, audatia militum violatis, Castrum capit. Nõ tamen ea conquisitio militibus Alexandri parua impendio et cruore peruenit. Multi desiderati sed multo plures numerabantur vulnerati. Ex Polonis Milles nobilis Ioames Castellanus Calissien occisus Wiersbiatha Kampianskij, vexillifer Vielunen in facie grauissime vulneratus. Wasillo Smolnen Dux Castri sui principalis conquisitione audita ex Smolnen ora in Hungariam profugit. Et annis pluribus in obsequijs Sigismũdi Hungarię Regis versatus. In cuiusdam Castri conquisitione interijt. Smolnen primi nõ vltra Dũci Alexandro restitere aũsi, se suasqs reliquas munitiones illi dedunt, ab illoqs tempore Smolnen Ducatus Lithuanię Ducatũi adiectus. Et in prouintiæ formam redactus est. De thesauris aũt et rebus magna opulentia, vasis

N
1189

quoqꝫ et Clenodijs aureis, argenteis gemmis et vnio-
nibus preciosis Castro conquisito, in ditiõm Alex-
andri magni duc' Lithuanie, ex intcoro relatis. Ale-
xander duc' partem insigniorem Vladislao Polonie
Regi transmisit, partem residuã in eos milites. Qui
amplius meruerant, et quorũ virtus clarius specta-
ta est, erogauit.

In fine Martij et Aprilis, principio Cometes. Inter
orientem & septemtrionem in vespera apparuit.
Qua facem seu caudam suam à meridie in septẽ-
trionẽm flammãdo porrexit.

Groth Slupeczki Re
gno Poloniæ diffidat
et nobiles ac mercato-
res captiuando in

Morauiã ad Castr. Szowsten portat, vbi Castro per Curien Regis capto Rogala quoq3 Grothonis socius capitur Grothonis tandem socius confiscatis Rogala ad preces Zauissij soluitur.

Sistidato Regno Poloniæ Groth de Słupcza ex genere Rawitharum ortus, Qui ob indignam necem in Ioanne de Ossolijn Castellano Vislicien de domo bipennium ob milites villæ Ecclię Sandomirien Swiekozij patrafam Et Ioannes Rogala Castellanus Nadislauien et de gere Rogalitar ob suas factiones de Regno Polonię Bamiti et proscripti Regnũ præfatum ex Castro Morauię Sowsten, vbi sibi receptaculum quęsierant multipharię Nobiles mercatores et subditos Polonię captiuãdo. Et in prædictum Castrum importando lacessebant. Quod

Vladislaus Poloniæ Rex grauiter ferens, dū querelis sū:
is ad iodocū Morauię Marchionem ob id factis, nūlla
æquā responderet vicissitudo Curiēn tātūmodo mittit
suorūm in Morauiā exercitum. Qui Castrum præfatū
Szowstēn facta forti impugnatione conquirit & incendit.
Joannemqz Rogaliā Castellanum Vladislauiēn hostē
et exulem Regni. Cum suis omnibus captum in Poloniā
reducit, hic annis multis carceres et vincula perpessūs
intercessione Zawiszij Nigri de Garbow Militis. Qui
et ipse aliquot captiuos in Vngaria Polonos sua prece
soluerat dimissus est. In vltiōn vero sceleris Groth
de Słupcza. Qui captiuitatem eūaserat. Bona sua omīa
mobilia et immobilia publicat. Et perpetuo illū exilio cō:
demnat. Castrum suū Conarij in terra Sandomiriēn
situm Vladislaus Poloniæ Rex a Militibūs conqui:
situm in locis frequentibus mandauit (qūm petra
ædificatum erat) perfodi. & rūinari. Decernens in pæ:
nam præfati Groth et suorum facinorū. Vt nullo vnqz
tempore absqz suo & suorum successorum Regum Po:
loniæ instauraretur aut reparetur speciali consensū,
captiuauerat aūt Groth Słūpeczskij præfatus An:

Andream Nekandam appellatum Zbrozek de domo bi-
pennium. In curia sua in Sczechouicze. Et Petrum Zbo-
rowskij. Nobilem de armis Jastrzambczij in domo sua
in Zborow et in Castrū Szawsthen deportauerat. Qui Ca-
stro conquisito soluti sunt. Ad depopulatiōm insuper
Regni Poloniæ et publicarum stratarum eius et merca-
torum depredatiōm, atq; spoliū, in quib. variæ homīm
contingebant captiuitates et homicidia, manum tru-
culentam laxauerant.

Magr Prussiæ et Liuoniæ multa dañā facit in Lithuania

ex Swidrigali ordinatiōe

Comparato de proprijs et externis Militibus Magr
Prussiæ de Junigen et Crūciferi notabili exercitū, ha-
bēn in sua Comitatū Boleslaum Swidrigiel germanū
Vladislai Poloniæ Regis qui fluxi et magnæ varietat
vir ingenij ad nouandum res procliuus de Lithuā-

nia per Alexandrum Ducem Vladislao Rege necquic:
q3 prohibente eiectus, ad Cruciferos se contulerat
Lithuaniæ terras circa festum. S. Dorotheę hostilr in:
grediuntur. Duce aut Vitawdo ex Castro Vilnen spe:
ctante et ferente, qd viribus esset inferior, et de fide
suorum ambiguus, magis quam prohibente, primum ad
Castrum Merecz applicant. Quo conquisito & incẽso,
dum versus Grodno ituri crederentur itinere reflexo
versus Troki diuertunt Et vna nocte apud Stagnu Daw:
gen immorati promoto in Zamienikij gradu diebus duob.
illic tenuerent statiua abinde in locum Olawa vno
miliari a Trokij distantem proueniunt Et quamuis Vi:
thawdus Dux magno actus fuisset metu, ne ex Ola:
wa ad Castrum Trokij obsidendum descendissent,
dimisso tn Castro Troki in dextra parte, ad villam Sei:
gwik penes fluuium Strawa sittam applicant Ex qua
per Sedmy, lisskij, Stok, Klistki et Nerowena dempt
Castrum omnia loca per quæ ibant et quę attingere po:
terant, igne et spolijs vastando fluuium Niemien
peruenium. Quo facile (glaciebus enim constrictus
erat) transito in terras suas circa Ragnetha ducẽtes

secum permiscui sexus. Ex Lithuanis Mille animas captiuas redemit. Quæ Vitawdo duce instante et pro eorum redemptione promittente, fuere dimisse. Sed et dux Vitawdus, similem et ampliorem captiuorum numerum ex terris Prussiæ Magro petente, et cautiom præstante laxauit. Prussię aut exercitu de terris Lithuanię egresso, repente nouus exercitus Magri Liuonię eas ingressus, et factis multis spolijs exustionibus et damnis. In crastino Sanctæ Agnetis circa Turowno & Lakonari, pluribusq3 hominibus captiuatis in Liuoniam redijt.

Epus Posnanien fundat mansionarios in Posnanien Eccelia atq; dotat :-

Tredecima Nouemb. Albertus Iastrzembiecz Epus Posnanien, fundat collegium Mansionariorum, pro de:

cantandis horis Beatæ virginis Mariæ, in Posnanien Eccl̃ia, conferens pro dote eidem aliquot altarium eiusdem Eccl̃iæ introitus. Item decimas mensæ Episcopalis circa Calish et Odalanow, in villis Glogowa, Bandeszino, Crappa, Sczuri, vtrũqz Galąskij, Jankowo, Nabozicze, Lankoczinij, Wierzbno, Damszino, Guthowo, Bijeganino, Raskowo, Pogrzibowo, Kpissewo, Przigodzicze, Oczanshe, Goluchowo, Bomno, Lewkowo, Boczkowo, Gniazdowo, Gorzno, et Bijemno ordinans, vt viccarij Posnanien habeant huiusmodi Mansionarias. Et tertia pars eorũ horas missas & officia Mansionariorum expleat.

Vladislaus Rex Frem̃ Swidrigalũ ex Prussia reuocãs terras

Podoliæ a filijs Spitkonis de Melstijn emptas illi donat, cũ multis alijs in Polonia. Qui iterũ fugit & præfecto eius in Podoliæ Regi rebellant.

Infestatiõm terrarũ Lithuanię per Boleslaũ Swi-
drigiel hactenus procuratam, Vladislaus Polonię R⁹
auersurus, missis nũcijs ipm ex Prussia, solutis ma-
gnis pecuniarum summis, quibus se illic Tando in
uoluerat, reuocat. Eiq3 pro manutenẽdo statu suo
Terram Podoliæ, a relicta Spitkonis de Melstyn Eli-
sabeth et filijs suis Ioanne & Spitkone, solutis ex
pacto quinq3 marcarũ latoꝝ grossorum Bohemicaliũ
millibus liberatam. Item terram Zidaczouien. Item
districtus Strij, Szidłow, Stobniczam, Drugniam, Vscie.
Item quadringentas marcas ami Censũs in Zuppis
Regijs assignat. Eatn̄ beneficij & largitionis Ma-
gnitudo, leuem Swidrigielli ami stabilire nõ potuit.
Quin Castris Podolię presidio Polonoꝝ, ac Ruthe-
norũ locatis, nulla lacessitus iniuria, ad Cruciferos
potiundi Ducatus Lithuanię. Qua illi a Cruciferis
repromittebatur in dolo, possessione perfugeret. Post
cuius fugam de Castris Podoliæ Vladislao Poloniæ Re-
ge, ea sibi resignari requirente, a Polonis & Ruthe-
nis ea tenentibus aperta rebellione, insultatum
est.

1171.
1189

Innocentius Papa Septim⁹ moritur cuius in locũ Angelus qui Gregorius duodecimus appellatus est sufficitur.

Innocentius Papa septimus. Frequentibus Romanorũ precibus expugnatũs. Romani ex Viterbio in Dominica Reminiscere reuersus, et magna lętitia populari exceptus, Ladislaum de durato Regno Sicilię priuat, propter impressiones plurimas, quas et vrbi et regno intulit. Solicitabatur et tunc præfatũs Innocentius per notabiles nũcios Petro de Luna, de Vniõne consumanda, qũo negante contrarias sibi scribebant Ep̃las. Certando adinuicem et scriptũris huiusmodi populum Christianũ ludificando. Correptus, fuit deinde præfatus Innocentius morbo paralitico, a quo post paucos dies liberatus. Iterũ circa finem sc̃di anni sui Pontus de Mense Nouembri

in eandem infirmitatem relapsus moritur. Ortaqꝫ
eo tunc fuit magna perplexitas int Cardinales, an
alium eligerent, vel an ab electione abstinerent,
Sed tandem satius visum est ad Electiõm procedere.
Qua in conclaui celebrata, Angelum de cororaria
natione venetum tituli S. Marci, Presbiterum Car-
dinalem. Quem ipse Innocentius in Cardinalatũ
promouerat repetito, tum per prius voto et iuramẽ-
to. Qui quilibet eorum si in Papã eligeretur, pro bõ
unionis, papatui cederet. Concorditer vltima die
Nouembris in Papam elegerunt, Credẽn illum õi-
bũs abiliorem feruentioremqꝫ, per quem sublato
Scismate unio in Eccl̃ia dei sequeretur. Erat enĩ
Theologiæ Magr et ætate grandeuus octuagesimũ
uel citra creditus annum tunc habuisse. Gregorius
duodecimus nucupatus. Qui Coronationis acceptus
insignijs, in publica sessione et votum et iuramẽtũ
de cedendo, lachrimis etiam effusis repetijt. Sed
utramqꝫ pollicitatiõm parũ fidelr seruauit, cogno-
minabaturqꝫ a nonnullis Errorius.

1195

Conueniũt in Raczi ąsz Rex Vitoldus et Magister Prussiæ datisq; arbitris ordinãt

vt Samagittia Cruciferis reddatur & Dobrzineñ terra .40. millibus à Cruciferis redimatur.

Annus Domini 1404

Festo Pentecostes adueniente dicta generalis in Oppido Ep̃ali Raczią̨z pro stabilienda inter regnũ Poloniæ et Ducatum magnũ Lithuaniæ ab vna & Cruciferorum terras partibus ab altera, pro sedãdis differentijs, super occupationem Dobrzineñ & Samagittiæ terrarum exortis. tenta est, Ad quam cum et Vladislaus Polonię Rex cũ Polonicis & Lituanicis Consiliarijs, & Magr̃ Prussię Cunradus

de Iunigen, cum Comendatoribus suis personalr ad:
uenissent, tractatores pacis et simultatu moderatores,
per partem utramqz dati sunt. Ex parte quidē Vla:
dislai Polonię Regis. Nicolaus Gnesnen Archieps,
Petrus Cracouien, Albertus Iastrzembiecz, Posnanien Epi,
Iasko de Tanczin Castellanus, Ioannes de Tarnow Pa:
latinus Cracouien Michael de Bogumilowicze Lubli:
nen. Clemens de Moskorzow Visliceñ Castellanus, Gnie:
uosius de Salewicze Succamerarius Crac. et Nicolaus
Præpositus Sancti Floriani Regni Polonię Vice Cancella:
rius. Ex parte vero Prussiæ Magri et ordinis sui Ar:
noldus Culmen, Ioannes Pomezanien Epi Cunradus de
Lechtistein magnus Comendator, Ioannes de Rompenhe:
im in Elbing. Fredericus de Venden in Thorun Comēda:
tores. fr Ioannes de Rogotolon, Canonicus Varmien,
Petrus de lapide. Petrus de Beisen, milites, et Gotfridus
Reber, Magr ciuium de Thorun. Hij diebus aliquot
deliberatione habita, pacem sub hijs conditionibus cō
ficiunt. Vt Vladislaus Polonię Rex, et Alexander Vi:
tawdus magnus Dux Lithuanię, Magro et ordini filios
obsides, et omagium præstare compellant. Item qd

Vladislaus Polonie Rex terrã Dobrzinen in quadraginta millibus a Magro & ordine redimat. Et donationes per Magrum in terra Dobrzinen factas ratificet. Item qd profu: gos et exulatos hinc inde non foueant neqs acceptent, et captiuos soluant, et manu mittant. hę pacis conditiones et si graues uiderentur Vladislaus in Polonię Rex, et vitandus Lithuanię dux, guerrarum aufractus toto visu declinaturi, eas acceptant, literisqs confirma: turos repromittunt, an si quidem armis expugnari, ter: ra Dobrzinen, an pecunijs redimi debuerit. Consultatio Vladislaum Regem, et Consiliarios eius aliquanto te: pore destinuit. Re expugnata, belli causa, redemta ac cętera per iniquitatem occupanda irritamentu fie: ret. Redimi tn illa, quamuis cu dedecore regni & grauamine, quam occasiom præbere bello placuit.

Vladislaus Rex in Tho" run a Magro inuita" tus per triduum hõ"

ratur vbi Boleslaus de Oleszniczа in hastiludijs cõn Gerãnos victor euasit, Rex quoq; Vladislaus squaloribus et femina est profusus.

Ex Racziąż Vladislaus Polonię Rex, per Magrm Prussię, Cunradum de Iũnigen, et suos Comẽdatores multiplici precũm instantia rogatus. Cũ maiori Consiliariorum suorum parte descendit in Thorun, vbi per triduũ splendide a Magro tractatus est, et in eius honorem ludi hastatũ instituti. In quibus Dobeslaũs de Olesnicza als de Sziemno Polonicus miles, omnẽ in se propter animi et corporis vigorem spectantium oculos conuerterat. Vnde et vltra omnes certãn. Athlete illi honos cum premio delatus est. Dum enim Vladislaus Polonię Rex suos Polonos parum prospera vbi fortuna videret. Dobeslao prædicto, vt hastiluderet imperauit. Ad

regium

regium itaq; iussum equo conscenso adeo certandū
contriuit. Vt ex campo omnes discedere coegerit. Circa
horam quoq; noctis tertiam solus et vnicus uisus est
in palestra remansisse. Quamuis uiribus aliquot recen:
tes et noui milites de Curia Magri Prussiæ cōm eum sur:
rogarentur. Subillo insuper triduo Vladislao Regi Polo:
niæ in oppidi Thorunēn plateas cum Magro Prussiæ pro
contemplando situ oppidi obequitante famina quedam
ex coquina squaloribus coquinalibus Vladislaum Regē
perfudit. Quæ Magri iussū comprehensa et suffocatioi
vndarum addicta beneficio Regis seruata est. Quæ
utrū consulto an fortuito facinus id peregerit incertū ha:
betur. Multos tñ ferebatur presumtione fœminam prædi:
ctam ex subordinatione Cruciferorum squalores p̄dictos
in Regis ignominiam Consulto iecisse. Postquā in tanta
hominum multitudine, qui Regem et Magrm̄ procedebāt
et comitabantur non alium quam Regem Vladislaum as:
persio ipsa contigerit.

Cruciferi

Cruciferi ducē Ma-
souiæ Ianussiū cū
vxore et filijs inca-

tos capiunt & ligatos ad Castra sua ducūt.

Comendatores et Cruciferi de Prussia nulla Iniu-
ria aut molestia lesi, sed sua liuorosa et superba acti
malitia, terras Masouiæ Cirnēn et Varshouiēn, cum ma-
gno exercitu clandestine nulla diffidatione prēmissa, ho-
stiliter ingrediuntur. Et præfatum ducem Ianūssium
in Curijs suis cum consorte sua filijs et Baronibus Cū-
riensibusqs suis famulis et militibus, secure et fidu-
cialr uelut sibi nihil conscium, et Cruciferis in nul-
lo obnoxium habitantem inuadunt, et tam ipm quā
omnes Barones milites et Consiliarios suos ad Cu-
riēn captiuant omnis quoqs humanitat et honestat
obliti, ducem præfatum Ianussium, virum nobilem uirtu-
osum, et optimum omitto sūu & sui ordinis fundatorem &
dotatorem, priuato etiam officio illis collendum, et omnes

sūos

suos turpiter fūnibus ligatos in arces et oppida suæ ditionis fœde tractaturos deducunt. Quem Vladislaus Poloniæ R. nouitate huiusmodi per celeres nuncios ad se perlata missis, ad Magrm Prussie vlricum de Iunigen notabilibus nūcijs suam et totius Regni Poloniæ in captiuitate præfati Ducis Ianussij et suorum quęstus violationū et iniuriam liberationem suam et suorum celerem præfato Magro Prussię, licet nequiter et mendose præter suū scitum admissum inficiante facinus procurat.

Pro redemtione terræ Dobrzinen constituitur xii grossos exactio. Quæ centū milia marcarum fertur fecisse.

Ad prouidendum de solutione Quadraginta miliū Florenorum Magro et ordini Prussię in liberatiōm et redemptiōm terrę Dobrzinen repromissa Vladislaus Poloniæ R.

ex Thorun discedens, et in terris Maioris Polonię vniuersa æstate mansiõm figens. Conuentus particũlares agi ordinauit, ut in illis vniuersa nobilitas de suis priuatis introitibus, ad solutionem huiusmodi impendendum suffragium pecuniarum conferret. Ex terris vero Maioris Polonię in autumno discedens, in noua Ciuitate Corczin pro die Sancti Martini totius Regni sui tenuit dietam, in qua de vniuersorum Prelatorum Baronũ et militũ totius Regni gratificatione et consensu, pro redemtiõe terrę Dobrzinen sanctitum est, ut de quolibet laneo possesso xii grossos usualibus duobus regalibus inclusis Regi soluerentur. Ita tn quod huiusmodi gratuita subuentio neqz preiudicialis esset curibus et libertatibus militum, neqz ad debiti necessitatem, imposterũ traheretur. Ceptqs extunc subuentio ipsa exigi et in manus collector a Vladislao Polonię Rege deputatorum, in Ciuitatibus principialioribus consignari, pro conditione Colonorum et fidelitate exactorum ad Centũ marcarg milia comperata, inito calculo ascendisse.

Conueniut

1181
1199

Conueniunt Polonie et Bohemie Rex Vratislauie vbi de reddenda Slesia tractū est:-

Frequentibus nuncijs et literis Venceslai Romanorum et Bohemię Regis de conueniendo secum Vladislaus Polonię rex sollicitatus, in noua Ciuitate Corcoin Consiliarioꝝ super ea re tenuit Conuentū, Vbi ad illum Johanne Duce Oppauię nomine prefati Venceslai Romanoꝝ et Bohemię Regis ueniente et inuitante ad conueniendum: Conuētio apud Vratislauiam, pro festo Sancti Jacobi accepta est. Quo veniente ambo Reges illic conueniunt, Tanta tn Prælatoꝝ et Baronū et militum Vladislaus Polonię Rex frequentissima caterua stipatus erat, ut in sua Comitatu plusqs milia quinqs de Electissimis mili:

tibus creditus est habuisse. Sed et Sbigneo de Brzeszcie Regni Polonię Marshalco, ad distribuenda hospitia Vladislaum Polonię Regem cum familiaribus Baronũ numero sexcingentis precedente. Venceslaus Romanorum et Bohemię Rex ratus regem Polonię esse illi occurrerat. Stabat aũt Vladislaus Polonię Rex Vratislauiẽ diebus octo singulis necessarijs à Venceslao Rege abunde procuratus. Causa aũt Conuentionis erat. Instabat Venceslaus Romanor et Bohemię Rex. Instabant et Principes Baronesq3 Bohemię et Slesię: Instabat et Alisnẽ Marchio ut fedus perpetuum Reges et regna iungerent firmarẽtq3. Et pro qualibet sua et Regni Bohemię necessitate, et precipuę contra germanum suũ Sigismũdũ Hungarię Regem, altera vice illũ captiuante. Quadringentis lanceis Polonię Rex ipsi auxilio foret. Offerens se Regi et regno Polonię uniuersam terram Slesiæ cũ illius ducatibus iniuste a regno Polonię alienatam, et Ciuitates Regias Vratislauiam Kamisloutam, Swidnicz3am, Vrad3, Jawor, Srzodam, et alias restituturum. Eam conditiõm, et si Vladislaus Polonię Rex contentus esset accipere. Prelatis tn et Baronibũs Regni Polonię improbantibus et semi

narium bellorum inter regna ex ea oriri uerentibus, repu-
diata est. Dederunt aũt Reges sibi inũicem amplissima
munera. Interqs Crux aurea in pectoralis modũ particu-
lam de spinea Corona et ligno vitæ continens regi Polo-
nię a Bohemico donata, præcipuũ et insigne munus cen-
sebatur Ea conuentio salutaris erat regius utrimqs &
subditis. cum ex unione & charitate regũ subditorum
etiam sensim cõmoda et profectus succrescerent. Non
repudiasset aũt Vladislaus Polonię rex conditiõm, de
reddenda sibi Slesię regiõe, per Venceslaum Romanorũ
et Bohemię Regem oblatam. Quippe quiscebat Slesiã
sui Regni Polonici nobile membrum fore et Regno suo Po-
lonię per dolos et iniuriam ademptam. Nisi genus ser-
uitutis. Quo quadringentis lanceis pro singulis bellis
Regibus solatio Bohẽmię adesse stringebatur horruisset.
ad singularem referens iniuriam, si regi equę pari in ui-
ta ferre solatia se obligasset. Potuisset et id genus ser-
uitij moderari. Sed Ioannes Smirzicskij, unus ex Ba-
ronibus et Consiliarijs Bohemię, in Vratislauiã super-
ueniens restitutiõm Slesię, penetã compositam et con-
clusam in pectoribus Venceslai Regis et Consiliariõr

Bohemię infecit.

Rex Castra et terras Podoliæ recuperat.

LVratislauien dicta Vladislaus Poloniæ Rex reuersus. In Podolię Terram de manibus Polonor et Ruthenorum illam nomine Boleslai Swidrigiello: nis Ducis occupantium recuperaturus processit. Quę aduenientem Ciuitas Kamieniecz Continuo illu velut iustum dominum portis patefactis excepit. Quam in: gressus illico ad Castrum Kamieniecz expugnadu operam dat. Bombardisq; illud quatit. Capitaneus aut Castri et scelus perfidię et captiuitatis periculu, (iam siquidem nimium cohartatus erat.) euasurus ob: tenta primu apud Regem et literis firmata conditioe. Qui Castrum & terra Podoliæ nulli principi. Sed ta: tumodo viii ex Polonis utiliti in tenutam committetur. Castrum dedit. Quam deditiom Cętera Podoliæ Ca:

stra secuta, in ditiõm Regis venere. Castris aũt & terrę Podolię. Vladislaus Rex Petrum Szafranicz prefecit. Quo post annos plures destituto. Petro dicto Karwaczari Castellano Dobrzinẽn, eo vero amoto, Andreę de Tanczin Subdapifero Crac. Quo cedente Petro Vlodkowicz Charbinowskij, terram & Castra Podolię Cõmittebat.

Magr Prussiæ Lituaniam oppugnat at vbi Polonicum exercitũ aduenisse sensit diffũgit.

Non implente Vitawdo Lithvaniæ magno Duce Conditiõm de terra Samagittię Magistro & ordi Prussię dedenda in dieta apud Raczią habita firmatam. Magr Prussię & Crucifericum forti exercitũ terram Dobrzinen Lithuanię ingressi. hostilẽ illã qua:

tiunt et deuastant. Duce Vithawrdo lacessente. Quidē ex insidijs hostilem exercitum. Sed in conspectū & in congressum propter discrimen imminēs uenire detardante. Cuius necessitate Vladislaus rex comperta. nō parū illi ex Polonis militum numerū in solatiū destinat. Qui nonnisi per aliqua et nimia itinera Duce Vitawrdo comperto, ad experiendā cū hostibus belli fortunam eum animant. Verū Magr Prussię et Cruciferi percepto Polonicū exercitū Duci Vithawrdo in suffragiū aduenisse. fortioremq; et frequentiorem. Quam pro numero rati, illico celeri cursū in propria dilabuntur.

In conclusione pacis facta cū Cruciferis cū adhuc peterent vt rex nec titulo nec armis Pomeraniā ūtere: tūre infecta est discessū.

Annus domi 1405.

Ad festum diem Pentecostes, tam Vladislao Poloniæ Rege cum suis Consiliarijs, quã Cunrado de Iunigen et suis præceptoribus in Oppidũ Gniewkow ad firmam lrãs conclusiõm pro pace terrarum anno superiori. In Raczigsz digestam conuenientibus. Nam dificultas & quẽstio circa compactatorum Sigillatiõm à Magro & ordine inuecta est producebant enim lrãm Casimiri scdi Poloniæ Regis, die Sancti Kiliani Millesimo tricentesimo quadragesimo tertio in Calisz scriptam, per quam Iuri et titulo terræ Pomeraniæ renunciabat, promittens eo amplius non vti et illius ex Mtis sigillo facere abrasiõm iuxta quam petebat. Ne Vladislaus Poloniæ Rex titulo huiusmodi vteretur, ac de sigillo Mtis, mandaret illam deponi, cum nullatenus ferre possẽt. Vt sigillo regio tt Pomeraniæ habẽte literæ conficiendæ & parti eorũ tradendæ sigillarentur. Cum sigillatio ipsa Ius eorum notabiliter perimeret et Cessiõm Casimiri Regis de terra Pomeraniæ in dubiũ reuocaret. Adijciẽn sui propositi esse. Vt Pomerania tã re quã nomine ordinis cesseretur. Nec sibi in illa quisqs vendicare iu:

ris possit, quicqs. Sed nec tituli additamentu. Vladislao aũt Polonię Regę et Consiliariis suis petitiõm Magri & ordinis magnopere et aspernantibus & refellentibus, re infecta discessum est.

Conuenitũt bis Magr Prussię et Vitoldus dux et primo male secũdo amici facti terram Samagitię dat Crũciferis & possessiõm assignat Samagittasqs filios in obsides Pruthenis dare cogit inuictos.

Deterior aliquanto alterius Conuentionis. Quã Alexander Vithawdus Magnus Lithuanię dux, cũ prefato Magro Cunrado & Cruciferis de Prussia ad Fluenta Niemen. in loco qui dicitur Salin inferius Kowrno sito pro die Sanctorum Petri & Pauli Apostolorũ tenuerat, fuit euentus. Ad quã Vladislaus Rex Polonię

duos è Consiliarijs suis. vcz̃t Clementẽ de Moskorzow Ca:
stellanũ Vislicien̄, et Nicolaũ de Brzesczie Regni Poloniẹ
Marshalcum, ne Dux Vitawdus dolis Cruciferorũ circũ:
ueniretur, transmiserat, post multos siquidem tractatus,
pro pace & terræ Sam̃agittar̃ per Vitawdum Ducem or:
dini fiende cessione habitos, non sine animor̃ irritatiõe
discessum est. Exprobrantibus Duci Vitawdo nõnullis.
Cruciferis, Marquardo de Salczbach Comẽdatore de
Brandeburg, & Schimberg crimen perfidiẹ. Et qui tã
ipm̃ quã genitricem suam varijs probris et maledictis
incesseret. Eam tñ Vitawdus modeste tulit iniuriam,
maluit & illas & plures alias indignitates perpeti. Quã
bellum Lithuanicis viribus gerendũ Cruciferis moue:
re, aut motum refellere. Quod superioribus annis tem:
ptatum secus cesserat. Alterum deinde Alexander Li:
tuaniẹ Dux cũ Magr̃o et ordine Cruciferorum celebrãs
conuentum, assiduis Cruciferorũ pressus defatigatusq3
uexationibus, pacẽ necessariã magis, quã honestã cõpo:
nit. De terraq3 cedere Samagittiẹ, et armis Samagittas
in ditiõm & magistri & ordinis impellere Vladislao
Poloniẹ Rege, nec quicquam abnuente inhibenteq3 con:

sentit Terramq3 pręfatam Samagittię per lr̃as publicas geminato idiomate latino vc̃t et Almanico scriptas, Magro et ordini Prussię donatione perpetua. Quæ duce Alexandro interpellante, etiam a Rege Polonię Vladislao confirmata, donat & inscribit. Imperiũ aũt Magistri & ordinis Cruciferorum Samagittis aspernantibus. Alexander Vitawdus ex fędere cum Magro et ordine icto. Samagittiam cũ suis copiis. In qua iam Magri & Crũciferi cum suo exercitũ existerãt, armatus venit, et Samagittas in obenditiam & iugum Magri & ordinis venire coartabat. Reluctabantur tñ pro viribus et Samagitæ & nocturnis insidijs Pruthenicum exercitum vehementer lacessendo magnam cladem sed maiorem pauorem, adeo ut excubias duplicari oporteret. Pruthenico exercitui intulerant. Sed et Alexandrum ducẽ eiusq3 exercitũ luctuosa prece et eiulatũ alloquebantur ex syluis. Ne eos a suo Principatũ et Lithuanis, cum quibus vna gens et unus populus tã lingui Idiomatæ, quam moy cognatione forent, sequestratum & Cruciferis subiectum. Ne quoq3 illos amplius tãq3 proprios et fideles subditos et amicos. quã nullo pacto Walkis Ahridlis,

1191.
1209

id est Cruciferis Teuthonicis, vellent subiecti esse, vastatum & oppressum iri sineret. Cū Samagittia lingua eorū sonet terra inferior. Ad diferentiam Lithuanicę, quam utraq; gens superiorem appellat, id uocabulū sortita. His tam lamentabilibus uocibus. Et si Lithuanię Ducē Vithawdus pia cōmiseratione commoueretur. satius tñ ratus pactis standū esse. Terram Samagittię Magro et ordini Prussię subyciit. Samagittasq; obsides filiis Cruciferis dare cogit. Ex quo Cruciferis possessio illius esset, et quietiōr & diuturniōr Duo Castra in Fluuio Niemien, vbi dubiosa fluuio Niemien miscetur construxit. ad cuius gubernatiōm Michael Kuchmagister Crucifer, Quia linguę Lithuanicę et Samagitticę gnarus esset, a Mágro et ordine in Aduocatum & Capitaneū veli: Tus est.

Gregorius Papa ad Petrum de Luna alterū Papā nūcios pro-

lebranda vnione ce-
tũ terminũ cõstitutu
ros mittit ad dicẽ tñ di-

Etam solus venire neglexit:
Marsiliam vsqs ad Petrum de Luna nuncys no-
tabilibus Gregorius Papa xii missis eam captat conclusiõm,
Vt in Ciuitate Sauonén Ripparia Ianuensium. In subsequé-
ti festo Sancti Michaelis aut ad ultimũ in festo Sancte
Marię purificationis ambor contendentium de Papatu
teneretur pro celebranda vnione Conuentus. Sed termino
appropinquante Gregorius xii conclusiõm elusurus.
Quindecima Augusti Roma egressus Viterbium, et exin-
de senas peruenit. Illicqs tempore longo moratus utrũqs
terminũ licet Petrus de Luna cũ suis Cardinalibus &
Prælatis Zelum vnionis habentibus, ad trãseũdũ in Sa-
uonam instigaretur figmẽtis tamen vsus propter ire in-
securitatem detractat. Propter quod a Curialibus suis
nõ Gregorius, sed errorius uocitari ceptus est. Ex se-

nis vero in Lucam diuertens, plures menses illic exe-
git. pluribusqs artibus ingenijs et ludificationibus utens,
nullam operam pro consequenda unione impedere volu-
it. Nec minoribus ingenijs ludificationibus & dolis Pe-
trus de Luna utebatur. Nec unionis negociũ prosequi
cogeretur.

Ianussius dux Ma-
souiæ fundat Eccle-
siã Collegiatã Var-
souiæ cæteraq; permlta.

Annus domĩ 1406.

Ianussius Masouiæ dux et dominus Czernensis de
Consensu Alberti Sastrzembiecz Epi Posnanien. In Eccl'ia
Parrochiali, Sancti Joannis Varshouiæ, fundat collegiã-
tam Ecclesiam, die Mercurij, quinta Januarij, et tres Pre-
bendas de Capella Sanctorum Petri & Pauli Castri
Czirsko, in illam transfert. Itẽ de Eccl'ia Parrochiali

Tarczin, fundat Prepositurã, de Eccl̃ia in Warka Custo:
diam, de Eccl̃ia Varssouiẽ Decanatum. Item abstulit
et dismembrauit prefatus Albertũs Epũs ab Archidia:
conatũ Czirnẽ in Eccl̃ia Posnaniẽ sito, de Consensũ
Alberti Cpi Archidiaconatus, tunc Archidiaconi decẽ
decimas manipulares decem vczt, in triplici Cziarnowo,
et Brmimowo, Kalẽ, Mrokowo, Borowa, Granicze, Swię:
cicze et Bieniewicze: et creauit ex eis Prebendam qz
sue reseruauit prouisioni. Ipsm vero Archidiaconatũ
Czirnẽ, cum reliquis prouentibus prefatę inuiscerauit
Eccl̃ię Varsouiẽ. Item fundauit alĩs septem Prębendas
Canonicales, super uillis Censibus & decimis manipu:
laribũs. Quas et quos prefatus Ianussius Dux Cuius:
libet deputauit. Prębendarũ Quarumquidem decimar
proprietatem a Dobeslao Ploceñ Epo & Capitulo, pro cer:
tis bonis vicissitudinario modo permutat. Prefatus
Dux Ianussiũs habuerat. Item fũdauit quatuordecim
Viccarios perpetuos, horas nocturnas & diurnas in
eadem Eccl̃ia Varssouiẽ expleturos. Ordinas. & Pre:
positus Varssouiẽ, duarũ Cancellariarz, vczt Zakro:
czimoñ & Vissegradiẽ prouentus perpetuo percipiat.

Et quod nullus Prælatorũ dignitatem siue personatũ cum Præbẽ in eadẽ Eccl̃ia simul obtineat.

Castrũ Drahim Poloni recuperant.

Annus domini 1407.

Vsupatiõm Castri Drahim a Cruciferis Joannitis occupati Vladislaus Poloniæ Rex, ne processũ temporis coalesceret, et in proprietatẽ veniret, quẽadmodũ de Castro Santhok contigit, quod æque à corpore Regni Poloniæ per eosdem Crũciferos, Joannitas abstractum est, non sinens esse diũtũrnã, ad Magistrum ordinis prædicti nũcios destinat, qui monerent aut Castrum Regni Poloniæ Vladislao Regi redderet, aut ex illo feudũ Regno et Regi pstaret. Sed Magistro utramqs conditiõm aspernãte. Thomas de Vanglessin dictus Koslierogi de domo Zelitonũ Castellanus

Sandomirien et Capitaneus maioris Polonie a Rege mittitur in illius expugnatiõ. Qui iussa regis pe: ragens infra quadriduum robore militum illud, Cru: ciferis nc quicquá de fedentibus, conquirit, quod ab illo tempore in obedientia & ditione Regni Polonie per: seuerat.

Vithowdus Moscho uiam vastat ictoq̃ dere cũ Prutheis

Alexander Vithowrdus magnũs dux Lithua: nie solutus infesta et assidua Cruciferor de Peussia in: uasione per fœdus ictũ, in terras Moschouitor et eam̃ Ducem collecto. ex Polonis Ruthenis et Lithuanis exer: citũ, primá expeditiõm facit, quá ingressus Castror expugnatione obmissa, predas tantũmodo & spolia age: re contentus, populatiõé iussit exten di. Verũ cũ nec

ea iniuria Moskouite ad decernendū elici posset, terra Moskouitarū validissime vastata multis prędis & spo: lijs onustus, Lithuaniā remeauit, multis Polonorū mi: litaria referentibus insignia, quæ ad flumen Vhra, qđ in Moskouitar terra censetur principalius, duce Ale: xandro donante, acceperant.

Pheter Iudeus opifex adulterim x monetę Crac. exuritur.

Iudeorū Cracouiensium vnus nūmero Pheter vocatus ducere Principū Slesię nummos, & regijs illos miscere, atqs exinde magnū sibi captare lucr, reipub. vero incommodum deprehensus et convictus. Iuditiali sententia damnatus est, ac in corona cui, nummi adulterini qui ab eo verti immiscebantur erāt. insuti, per fora et plateas ciuitat. Crac. ductus, publicā: tib. pconib. scelus suū igne publico damnatus est.

Plebs Vratislauiẽ cõ suos magistratus seditiõm mouet

IN sanctæ Crucis exaltationis profesto, commune Ciuitatis Vratislauiẽ, furorem, quem diu cõ Consulatum conceperat, ruituans, sumptis indutisq; armis in seditiõm versũ, in pretoriũ, in quo consistebant clauſi et extrema veriti Consules, irrũnt: et ostijs dum sponte non aperiebantur per vim efractis, destitutis seditione popũlari Veteribus, tanquã superbe, auare, inutiliter, et negligenter rempub. administrassent, Cõsulibus et de pretorio excedere, Magistratibusq; se abdicare coactis nouos ex se lectos instituit.

Iudei ob Chriſtianũ infantẽ crac. necatum

tum vulgi seditioso furore male multantur

Annus domĩ 1.4.0.7.

Magnis opibus, vsuraria prauitate tãtũmodo quæsitis et usq; ad insolentiã atq; inuidiam Iudeos in ciuitate Cracouiẽn, frequentes & locupletes, nonnullaq; impietatis patrandibus impune scelera, humãq; cohercere atq; rescindere potestate negligente, seuerior aliquanto ultio diuina humanũ neglectũ supplicij, grauitate pensatũra, seditione populari ex leui, ut fit momento cõorta mulctauit. Feria siquidẽ tertia post festum Paschę, quę erat Vigesima septima diei Martij, Magister Budek Canonicus Vislitiensis pronũciato in Eccliã Sanctæ Barbarę ad populũ sermone, e Cathedra descẽsurus, significabat se per chartam in Cathedra locatam, rogatum et admonitũ esse, quatinus quandã nouitatem abominandũ facinus continẽtem, populo intimaret, se hũsmodi rogatiõm, cũ ex pari auisamento grandem seditiõm in Ciuitate Pragẽn, prodisse constabat consulto suppressisse. A multitudine deinde, auidius occulta cognoscere gestiente, vt quidnam rei esset edicere non cunctarentur magna instantia rogatus Cathedra rẽsũ:

pta, leuius quã et Magistro conueniret rogatiõm ne:
phandam publicat. Continebat aũt rogatio ipsa Iudęos
in Cracouiẽn Vrbe habitantes, nocteq; pręcesserat Chri:
anorũ infante necato, in illius sanguine abhominatio:
nes impietatis egisse, et in sacerdotem ad egrotũ diui:
nissimum eucharistię Sacramentũ deferentẽ lapides
iecisse. Quo audito uniuersus populus, quasi signo da:
to, in seditiõm versus, in Iudęos ultione graui debacha:
ri cępit, et unam Iudęorũ plateam, plurimis eorũ inter:
fectis spoliauit. Clemens deinde Moskorsow Castel:
lanus Vislicien et Capitaneus Crac. cũ Nicolao Li:
tiros Procuratore generali, et armatis militibus accur:
rens, tam seditiõm, quam spoliũ restrinxit. Cum aũt
omnis seditio et tumultus, populi multitudine quę ad
spolia aut spectaculum conuenerat, abacta, et in dõs
reuersa, quieuisse uideretur, plateæq; Iudęorũ à Mi:
litibus seruarentur, cãpana prętorij vt Consules et Ma:
gistratũs ciuitatis pro castigandis seditionis et spo:
liorũ authoribũs conuenerent, sonante, etiã vox ab vno
e uulgo int̃ populares emissa sonuit. Consules & Ma:
gistratũ vrbis sono campanę Iudęorũ spoliũ & stragem
imperare.

imperare. Ad hanc ũocem maximo omniũ consensu ex uniuersa ciuitate a plebe concursum est, et spoliatio direptioq; atq; strages Iudeorũ, quam inhibere nemo ausus erat, ex integro instauratur, vulgiq; furiosa feritas in potestate necandi, atq; prędandi semel progressa, nulla cohibitione poterat auerti. Quũ ut facilius conquiesceret Iudeorũ domibus, à Chriano incertũ est an Iudeo, incensis, et latius manante dũ nemo restringeret, incendio, Aedes Sanctę Annę, et aliq; plateæ Vrbis conflagrata. Collegiũ vero Artistarũ maximo nobiliũ studentiũ conatu et labore ægrę defensum. Iudeor̃ nonnulli, discrimen mortis euitaturi, in turrim Sanctę Annę ad eor̃dem habitacula spectantem uicinã se receperũt. In qua cũ prope crepusculũ se defendissent, igne adhibito succensi, se ultro dedunt. Durauit aũt strages huiusmodi ab hora diei sexta usq; ad crepusculum, sub qua plures numero Iudei fuerũt cęsi aut capti. Multi tñ ex eis superstites sponte baptizati, omnes insuper Iudeorũ pũeri, quibus Chriani pepercerat, aut quos de medijs flammis seruauerant, sacro fonte Chrianor̃ cura, renati, thesauror̃ et rerũ nobiliũ magna suppellex, in domibus eor̃ reperta direpta est; ex qbus

pleriq; Chr̃ianor̃ diuites effecti in statũ et fortunis vehementer aucti sunt. Sed et in domibus eor̃, quiesce: te seditione plures thesauri in sabulo aut cloacis celati reperiebantur. Annus hic insignis Iudeor̃ strage qui pro uno eodem die, nõ in Crat. tantũ urbe, sed et Cissa et in Frankfordia duobus Slesiq oppidis, item in Cantua: ria Angliaria ciuitate, amo eodem, iusto dei permit: tente iudicio prouenerat.

Vladislaus Rex Anã uxorẽ suã ad ulteriꝰ suspectaꝫ facit.

Duodecima Octobris Vladislaus Poloniq Rex Zelotij pię spũ actus, quem in pectore eius, duo Consi: liarij fœdi assentatores secreto accenderant, Jaco: bum de Kobilanij militem de domo Grzimalitar̃, quasi stupri cũ Anna regina habiti, reum captiuat, & Ca:

stro superiori Leopolien compeditũ vinculis, quæ armis pro-
pe tribus perferre coactus est, includit. Alius insuper
miles Nicolaus Chrząstowskij, de domo Strzegonija eode
insimulatus probro, in voluntariũ exiliũ abijt. Alterius
aũt captiuitate, alterius vero exilio. Anna Poloniæ Re-
gina vulgari infamię quam stubę reginalis, in Castro Cra-
couien, nullo impetũ ruinatę, casus paucis ante diebus ac-
cidens portenderat, parũ sensate et multorũ opinione in-
nocenter addicta est. Quoniam et Vladislaus Poloniæ
Rex de lenitate quã in infamanda consorte egerat ã
Consiliarijs in conuentu apũd Kiepotomicze eodẽ Anno habito
arguitũs, eam per organũ Nicolaũ Kurowskij Gnesnen
Archiepi declarauit immunem, et anno insequẽti accusa-
tores Reginę graui vltione diuinitũs imissa multati.
Sed nec Andreas Thąedinskij miles de domo bipemiũm,
huius notæ expers fuit, quippe et ipse, in tempore et loco se-
creto in Castro Cracouien deprehensus de cõmertio An-
nę Reginę modestius tn et minus uulgatius, quia duo
reliqui insimulabatur. Clemens de Moskorzow Castel-
lanus Vislicien et Capitaneus Cracouiensis insimula-
tionis huiusmodi primarius author, iure quod Regina

Anna cõ illũ instaurari obtinuerat de falsa infama-
tione conuictũs, probrũ reginę à se uulgatũ et auribus
Regis Vladislai infusum reuocare coactus est.

Dieta Vladislao cũ Vlrico in Cophno habita temere discedi-tur.

Annus dñi 1408.

Iniuriarum et discordiarũ seminario sensim inter Lithuanię et Prussię dominia gliscente, Vladislaus Polonię Rex quieti patrię suæ Lithuanicæ prouisurus, cũ Vlrico de Iunigen Prussię Magro, in oppido Lithuaniæ Kowrno pro die festo Epiphaniarũ tenuit dictã. Et quã-
cũ uis Vladislao Poloniæ rege, Prælati et Barones Polo-
niæ, primores in huiusmodi dictam descendissent, & cum Prussię Magro Vlrico de Iunigen et suis cõmeda-
toribus, qui se in Vna insula, prope Kowrno oppidum

locauerant, de reformandis, abrogandisq; iniurijs & di:
scordijs, plures dies in tractatibus absumpsissent, Ma:
gistro tamē Prussię, iam tūc gerente spm furentē et in:
flatum, et à quietis consilijs per facti et sermonū eui:
dentiā, quos ampūlose fundebat, abhorrentē, infensio:
ribus et magis quā ante irritatis animis, nulla salu:
bri conclusione ædita abinuicem discessum est. Non
tamen adeo infestis, ut pro hostibus se gererent, cum
Vladislaus Rex, et munera rege digna, acceperit, gli:
scentem furorem, et in bellicā cladē spectātem uolūta:
tem in tempus aptius prolaturi.

Pace int̄ Vithowdum Lithuanū et Basilium Moschū firmata Vithowdus ad vxorem suā properās exercitum suū ex Moschouia redeuntem in magnū periculū famis atq; hostis conycit:~

Alteram expeditiõm cõn Basiliũ Moschouiẽ ducẽ generũ suũ, filiam suam quę ei vnica erat Anãstasia habentem Alexandro Vithawdo magno duci Lithua: nię pro nonnullis iniurijs et occupatione limitũ para: ti. Vladislaus Polonię rex quinqs Banderia, mille lan: ceas continentia, ex militibus Polonor probatis et exer: citatis in solatium transmittit: præfitiens genti a se missę Sbigneum de Brzezie Regni Polonię Marsalcũ in Capitaneũ et ductorem. Multi vero Barones et Milites Poloni in id bellum aut voluntarijs ibant, aut gentes ex: peditas mittebant. Sed et Magro Prussię Vrito de Ju: nijgen Marckwardus Crucifer cum vno gentiũ expe: ditorum Banderio missus aduenit. In Crastino ita: q̃ Sancti Joannis Baptistæ die. Alexander Vitaw: dus ex Vilna discedens cum forti & nũmeroso Polo: norum Lithuanorum Crũciferorum Ruthenorum qs exercitũ in Moschouitarum terram irrumpens, eam hostili igne et gladio uastare cępit. Sed mox illi alr hostis coortũs. Dux siquidẽ Smidrygal germanus Vladislai Polonię regis, et Alexandri magni ducis donatione in Lithuania, uir instabilis, et ad nouãdas

res procliuis ingenij, Castris Brañsko et Starodub, quę ex Vladislai Polonię Regis et Alexandri magni Ducis donatione in Lithuania obtinebat succensis in odium et contumeliam Alexandri Vitowdi, cũ nõnullis, Polonis, Lithuanis & Ruthenis, partes suas sequentibus, ad Basilium Ducẽ Moschouiẽn transfugit, & ex insidijs locisqꝫ iniquis exercitum Alexandri Vitowdi nocte et interdiũ lacessijt, uarijsqꝫ incõmodis gentes Ducis Vitowdi uexabat pro Moschouitis vnde et exercitũ Ducis Alexandri Okkam fluuiũ maiorem in meditulio terræ Moskouitarũ, sitũ superare contendentem Moskouit' in Castra et loca munita diffugiẽtibus, fluuium transire prohibuit. Legati interim Duc. Moschouiẽn Basilij verunt pacem petentes, quę post multos tractatũs, tandem sub æquis conditionibus, restitutis ad plenũ possessionibus, quas Dux Moschouiẽn usurpare nitebatur, firmata est. Vix pace conclusa et firmata Alexander Vitawdus exercitũ suo in terra Moschouię relicto cũ in ucluptates vereas esset nimiũ præceps & procliuis ad vxorẽ suã equos permutando velocissime cũcurrit. Propter quod exer:

citus suus nullo duce nulla lege gubernatus, plurimis incommodis in redeundo laborare cepit. Primu siquide in et homines et in equos fames sequissime grassata est, in regione suapte natura, syluis et nemoribus obsita. paucas villas et has ipsas, aut ab hoste, aut a proprio milite spoliatas et afflictas spoliata habente Tartaris insuper quos Dux Moschouien in sui solatiu accinerat, pabulatiom prohibentibus, que tandem quadrigis, in quibus nonnulla habebant uictualia, in remore deficiente, subiectione relictis, in homines peruenit. Qua cu quidam glande gestiebant excludere, tenedo in ore gla: dem animam, tabescente exhalabant. multiqs in huc modum mortales fame consumpti. Accessit et itineris tam immesi lubricitas ex pluuijs superne prouementibus, quod regio Moschouien nimis Bassa est, ut pe omnes equos fame tabescentes sua asperitate deleuerit. In una quoqs syluarum longiori tanta erat luti imme: sa profunditas vt cogerentur milites in plerisqs loc. e cadaueribus equoru mortuor, et deficientium, sternere uiam, et constituere pontes. Neqs enim alr poterant itineris illius dificultate superare. In his an:

gustijs et pressuris exercitum ducis Alexandri cōstitu:
tum, acies Thartharorꝝ a tergo inuadit, et à Polonis Cru:
ciferis Lithuanisqꝫ militibus pedestri magis quam eque:
stri certamine pugnatum est, uictiqꝫ Thartari in late:
bras sijluarum diffugiunt. Milites vero Poloni, armis,
equis, et plerisqꝫ seruitoribus in ea expeditione amissis,
non nisi pro die Sancti Martini ad Vladislaū Poloniꝫ
Regem in Niepołomicze, ea quę in expeditione huiusmo:
di amiserant, sua liberalitate repetituri reuertūtur, quo:
rum iacturis, fatigis & damnis Vladislaus Poloniꝫ Rꝝ.
compassus. et militiam eorꝝ splendide premiauit, &
singula damna quę illis acciderant liberalius quam
uoto expectabant, nō secūs quam si pro Regnò Poloniꝫ
defensione et amplitudine militassent, restituit.

Viginti nauibus fru"
mēnto onustis quas
Vladislaꝰ Vithow"

do miserat Vlrici
Magri Prussiæ o-
pera ad Ragneth
interceptis et uio-
latis captisq; Lithuanis mercatorib.
Vithowdus Samogitiam Pruthenis
donatam rursus in ditiom suã
redigit:-

Intelligens Vladislaus Poloniæ Rex, oram Li:
thuaniæ graui et infesta fame pereuntẽ, et ex nimio
imbrium descensũ, tam hyemali quã vernali satiõe
oppressam esse Alexãdri Vithowdi magni Ducis
Lithuaniæ, precibus & nuncijs sollicitatus, tritũ:
ratus in terra Cuiauiensi, omnibus regijs allodijs
et horreis, quæ ab annis aliquot factiuitas & indu:
stria Zaklicte de Miedzigorte Regni Poloniæ Can:
cellarij de domo bipennium & Joannis als Iwan

1211-
1229

de Obichow Castellani Sremen̄ Capitaneorū Cuiauien:
sium, frumentis onerauerat, mittit in Lithuaniam vi:
ginti naues grossas, frumento plenas, flumine Visla usq3
ad Ragneth. Abinde vero flumine Niemen sursum a:
scendendo ituras, quę in Ragneth perductæ mandato
Prussię Magr̄o Vlrici de Jungen̄, in excusatiom̄ quidem &
colorem facinoris a se patrati allęgantis, quod in nauib.
illis arma haberis et in fidelibus con̄ Chr̄ianos et fideles
veherentur, re aut̄ uera inuidentis stomachantisq3 frū:
menta sua, et ordinis, a longis temporibus in grauarijs
seruata, a Lithuanis cōemi in pręcio alto, quemadmodum
annis superioribus contingebat spretū iri. Hæc aut̄ frū:
mentis iniuriosa receptio originem, materiamq3, et cau:
sam pręstitit bello int̄ regnū Polonię et ducatum Lithua:
nię ab una, et Cruciferorū ordinem partibus ab altera,
in annis subsequentibus agitato. Mouerat huius offē:
sę magnitudo Vladislau Polonię Regē, et totus in bellū
Cruciferis mouendū spectare cępit. Sed à Consiliarijs
Regni Polonię coargutus ferendam potius iniuriā quā
properandū. In arma Nicolau Kurowskij Gnesnen̄ Ar:
chiepūm Nicolau de Michalow Sandomirien̄. Janussiū

de Tuliskowo Calissien et Vincentiu de Granow Naklen,
Castellanos ad Vlricu de Juningen Prussie Magistru
transmisit, rogans et requirens ut frumentorum receptorum
plenaria sibi præstaretur restitutio. Vlricus aut Prussie
Magr uir pectoris alti et in seditiones rixasque precipi:
ti legatione tam nobili et submissa nequicquam emolli:
tus respondet, non se frumenta, sed arma con se et ordim
suum, ceterosque fideles infidelibus missa intercepisse. et
nullatenus se illa restituturum Regem aut et Polonos im:
probe agere qd et Barbaros armis iuuent et missa atque
intercepta. Adiecit post hec Vlricus de Juningen Prussie
Magr alteram iniuriam Alexandro duci magno Lithua:
nie inferre et uiolatis captisque Lithuanie mercatorib.
qui apud Ragnetham negotiabantur, etiam eorum for:
tunas et merces uariarum maneriaru diripiunt. Non
tulit Alexander Vitowdus Lithuanie dux ea iniuria,
neque de repetendis ablatis, per faciales agendu duxit.
Sed tam superiori iniuria in receptione frumentorum,
et altera violatus, clandestino Vladislai Regis Po:
lonie obtento consensu. Samagittie terra magro et or:
dini Cruciferorum donata et inscriptam auferedam re:

petendamq; duxit. missoq; Kinboldo Lithuanię Marsal:
co cum gentibus Michaelem Kochingr a duocatū Sama:
gitię cęterosq; Cruciferos et vniuersū eorū in Castris
nouiter erectis pręsidiū captiuat, eycit & expellit, et
prona deuotione Samagittis in fidem & obedientiā dū:
cis Alexandri aspirantibus, in priscā suā, terrā Sa:
magittię redegit ditiōm.

Duo Pontifices Roma:
ni per factiōm electi
tertio uidelicet Ale:
xandro quinto au:
thoritate Concilij Pi:
sani creato sede Pō:
tificia moti sunt

Vltima Mensis Junij, Gregorius duodecimus ex Lu: ca progressus, iterum senas peruenit, sub quo tempore ab omnibus fere Cardinalibus suę obedientię propter dolos et falatias, quibus ne unionẽ faceret, utebatur, disertus est, qui Schisma amplius dilatatũrus, nouos Stando Cardinales uidelicet Anthoniũ nepotem germanũ Gabrielem de Kundulmario ambos Venetos, et nonnullos alios. Ex senis in Arminiũ se contulit, ubi hiemando in quadragesima tempore, ad terram Ciuitatis Austriæ Aquileiensis diœcesis accessit, & concĩabulũ circa festum Pentheco: stes in paucissimo nũmero ecclesiasticarũ personarũ celebrauit. Petro de Luna aliud concĩabulũ in regno Aragonię. sub frequentiori tam numero Prælator. Eccle: siastitor, per plures sessiones celebrate & decreta pro suo libito ædente.

Item die solis Dominica Ramispalmar. Anna Poloniæ Regina, filiam ex Vladislao Poloniæ Rege conceptã effudit, quę postea in Dominica tertia post festum Paschę, in qua canitur vocem iocũditatis, per Petrũ Viss Cracouien Epum. in Cracouien Ecclesia

baptisata est. et nomen illi Heduigis impositũ, solennitasq3 baptisteriorũ diebus pluribus continũata.

Quintadecima Augũsti dum Cardinales vtriusq3 Papæ, tã vcst Gregorij quã Benedicti, per diuersa vagarentur loca, nec haberent locum determinatum et securũ, in quo pro facienda vnione concilium possent tẽre gẽrale. Tã etenĩ à Petro de Luna als Bẽdicto duodecimo ad regnũ Aragonię de territorio gemensium transire disponẽte, nouẽ Cardinales suæ obedientię discesserunt et se Cardinalibus Gręgorij coniũxerunt. Baltazar de Cossa, tituli Sancti Eustachij Diaconus Cardinalis Bononiẽn Legatũs. Petrus de Candia ordinis minorũ et Ioannes nepos olim Innocentij, per Bonifacium nonũ Cardinales creati, obtinuerũt a Florentinis ciuitatẽ Pisanã ad celebrandum gẽrale Conciliũ eius concedi. Vbi extunc Cardinales utriusq3 obedientię conuenientes, conciliũ tenere incęperunt, citantes personalr Gregoriũ duodecimũ Senis residentem. Petrũ vero de Luna per edictũ. Ad qd et Petrus Visb Cracouiẽn Epus vtriusq3 iuris

doctor, ex Cracouia in frequenti notabiliq; comitiua & splendido ãpparatũ accessit, et pro omni tempore quo Concilium durauit illic pro hõre Dei et Ecclesię, ac regni Polonię, et pro tollendo Schismate stetit faciens sumptus magnificos et liberales. Comparuerunt aũt in concilio Pisano prædicto, per suos notabiles procuratores Albertus Posnaniẽn. Jacobus Plocensis, Venceslaus Vratislauiẽn, Arnoldus Culmẽn. Item vniuersitas studij Cracouiẽ. Item Capitulum Ecclesię Plocẽn. Item Dscoislaus Abbas Thinecensis, Item clerus ciuitatis & diocesis Vratislauiẽn. Venerat etiam personalr Joannes Lubucensis, Prouincię Gnesnẽn Episcopus. Conuenerant aũt in conciliũ huiusmodi Cardinales ambor de Papatu contẽdentiũ, vcst Gregorij duodecimi, et Bedicti tredecimi, et vtroq; deposito, pro reumda Ecclesia Dei, Petrum de Candia natione Grecum, frem ordinis minor amo proxime subsequenti elegerant, qui Alexander quintus est appelatus. Rebus aũt Concilij et Ecclesię Dei stabilitis Petrus Vish Cracouiẽn Epus, sepulchrũ & cunabũla saluatoris nostri, et sancta terra visitauit. Qua peregrinatione exacta, dũ Venetias inco-

lumis rediſſet. a forti laxatino iuxta conſiliũ medici ſumpto, multipharie debilitatus, morbũ Letargicũ contrahit. a quo in diem mortis ſuæ ad plenũ nõ poterat absolui. Depoſitione aũt huiusmodi per Cardinales vtriusq; obedientiæ et Prælatos concilij Piſani de Bedicto tredecimo, et Gregorio duodecimo facta, ne quicq; obſtante, vterq; se pro Papa gerere nõ deſtitit Gregorius Papa insuper duodecimũs a ſuis Cardinalibus vnionem ſdantibus deſtitutus, nouem nouos Cardinales in eorum ſupplementum qui se deſeruerant creat, propter quod ſchisma, quõd se Conciliũ Piſanũ extinxiſſe credebat, non solum reintegratũ eſt, ſed etiam vehementer auctum, dũ duobus pro ſummis Pontificibus se geretib. vcõt Benedicto et Gregorio tertius vcõt Petrus de Candia in ſua obedientia Alexander quintus apellatus accessisset. Præfati insuper duo contẽdentes de Papatu vcõt Benedictus tredecimus et Gregorius duodecimus præſidendi libidine cęci ab vnionis tractatũ impudenter diſcedentes, ad perpetuatiõm Schiſmatis, et concilij Piſani quod tũc agebatur eneruatiõm, noua conciliabula in locis et temporibus varijs indicebant, nouosq; cre-

abant Cardinales: et licet Gregorius duodecimus, ut debitum suum erga Deũm et Ecclesiam perageret: et iuxta pollicitatiõm suã pro sedãdo Schismate ad Con: cilium Pisanũ, quod pro vnione indictũ erat, persona: liter veniret, per Aquilegienses et Mediolanen Cardinales rogatus fuisset et requisitus, auribus tñ ad omnia salu: taria monita obturatis, quod pollicitus iureiurando fuerat, temerauit. Licet insuper ex Schismate huius: modi ciuitates et populi Ecclesiæ Romanæ, plures stra: ges, rapinas, vexatiões et incomõda pertulerint, ipse tamen Gregorius duodecimus nulla super his compas: sione et pietate mouebatur. Sed ut scripta Cardinalũ iam vnitorũ Vladislao Poloniæ Regi missa contine: bant, stabat immobilis iuxta ut ferrens foret, et quã: to plura et maiora scandala videbat sũcrescere, tanto sapidiori cibo saturari, credebatur. Quãpropter Vladislaus Poloniæ Rex literis Cardinalium permotus obedientiam Gregorio duodecimo. Delatus et ipse vniõnem Ecclesiasticam abstraxit, et cũ Regno Po: loniæ Ducatuq; magno Poloniæ Lithuaniæ Alexãdro quinto ab vtraq; parte Cardinalium electo adhesit

Aūdientes aūt Gregorius et Bēdictus depositionis sen:
tentiā cōn se in concilio Pisano datā fuisse, vehemēter
uterqs suæ parti timere cæpit, et Petrus quidem de Lū:
na dictus, ira excanscendens, ad dilatādū Schisma
in Hispaniæ & Aragoniæ regnis, noūos Cardinales, ūt
præmisimus creauit. Gregorius uero in habitū dissi:
mulato cum duobus tantūmodo pedestribūs ex Ciuita:
te Austriæ, vbi conciliabulū celebrauerat. pedester
et ipse discessit, ac per hoc insidias, quas sibi Antoniūs
Patriarcha Aquileiensis, ex eo qd ipm nulla interueni:
ente racionabili caūsa Patriarchatū Aquileiensi in Lu:
ca priuauerat, instructas euasit, et ad duas galeas
qūas sibi Vladislaus Siciliæ Rex transmiserat bēfitio
illarum in apprutiūm, deinde in Gaiethā vbi longo
tempore, sub protectione dicti Vladislai Regis dege:
bat, peruenit.

Bosna in fidem regis Hungariæ redigi tur

Sigismundus Vngarię Rex expeditione, con Bosnen regnum, qđ à fide et obedientia sua discesserat, indicta, in virtute potenti illud inũadit, habens in suo exercitũ de Polonor gentibus milites insignes & ꝑstantes: vcđt Tauissium nigrũ de Rosnow Domarathũ de Kobylanỹ. Tauissium de Olessnicza, Joannem Warssewskiỹ Skarbkom de Gori, Joannẽ Farureỹ de Garbow, et plures alios et multa Castra quę faciebat resistentiam gladio conquirit, multos Bosnen aut deprivat capite, aut eicit de muro, regnũqs vniuersum redit in obedientiam et tributum.

Nicolaus de Gorzkow Iacobo Episcopo Vilnen succedit

Secundo Ecclesiæ Pontifice Vilnen Jacobo fre ordinis minor Vilnæ in carnis priuio diem obeunte, Nicolaus de Gorzkow Decanus S. Floriani an

1721.
39

Cracouiam, Canonicus & officialis Cracouien. nobilis de domo Osmaranij, propter eius virtutes plurimas et vitæ sanctitatem in Vilnen Epum assumitur, Et quamuis esset vir tam senio, tam labore confectus et obtineret ex patrimonio et beneficijs amplam dotem, reditus Epatus Vilnen excedentem in fauorem tamen & dilationem fidei, penatibus et beneficijs relictis, regimen Ecclesiæ Vilnen suscepit, et Eccliam illam optimo ordine et exemplari vita plurimu regulauit, vir pietate zelo & deuotione plenus. Sub cuius regimine Vilnen Eccl'ia in fide et religione Chri-ana, et in spiritualibus & temporalibus notabilia suscepit incrementa. Hunc quidem virum Heduigis Poloniæ Regina, dum viueret pro dilatione fidei sollicita mortuo primo Epo Vilnen Andrea pro sua virtute substituere decreuerat, sed eius pijssimu propositu immatura mors impediuit. Quapropter no fuit nisi secudo Epo Jacobo mortuo Vilnen Ecclesiæo-perante deuotissimo Rege Vladislao optima intentionem consortis suæ prudentissimę Heduigis exequete Ecclesiæ Vilnen præfectus.-

Legati Vlrici Magistri Prussiæ reiecto in futura comitia responso communi cũ protestatione rediunt

Annus Dñi 1409

Transeunte Vladislao Poloniæ rege per maioris Poloniæ oram, et in oppido Obornikj sub frequentissimo militum numero agente venerunt ad illum feria quinta ante festũ Sancti Joannis Baptistæ Vlrici de Juningen Prussiæ Magistri nuntij, vcõt Thorunen et de antiquo Castro Comendatores, quos Prussiæ Magr Vlricus callide miserat, magis ut suum propositum diceret, id qd tã:

dem euenit, quam spe impetrari quod exigebat posse,
qui cum graui querella et mentis anxietate questi sũt.
Alexandrum Vitowdũ dũcem Magnũ Lithuaniæ, Sama-
gittarum terrã, qũam uis eam Magro et ordini perpetua
donatione patentibus lĩis inscripsisset, et omni iuri si-
bi in illa competenti renũctiasset abstulisse, et suos
atqꝫ ordinis præsides, atqꝫ Capitaneos cum dedecore &
ignominia aut necasse, aut captiuasse et licet Magr et
ordo per plures nũcios prædictum Alexandrum Vitowdũ
de reddenda terra occupata, et reddendis captiuis multi-
faria prece et instantia sollicitassent, nũqꝫ tamẽ fa-
tigis et precibus eorꝝ respondit. Alexandro Duce Lithua-
niæ eorꝝ instantiasꝫ et requisitiones eludente. Cũ itaqꝫ
ipsi ex necessitate iniuriæ illatæ eis cogerẽtur bello &
armis repetere terramqꝫ eis ablatã, et damna eorꝝ atqꝫ
iniurias pũnitum iri, supplicabatur regi instantia
vehementi declararet sibi, velletne frẽm suum Alexã-
drum Ducem Lithuaniæ in ea causa adiuuare, quati-
nus Magr et ordo exploratam habentes suã voluntã-
tem, tempestiue suis rebũs prouiderent. Vladislaus aũt
Poloniæ Rex huic tam perplexæ legationi, quia non sa-

tis in promptu habebat, quid responderet legatiõm ipm iniuriarum et diffidatiõm tenorem contingere intelligens, respondet, non se pro ea vice propter pondus et grauitatem legationis et consiliarior suor paucitatem quicquam illis respondere nõ posse. Institutur aũt se pro die Sancti Allexij in Lancitia dictam generale, et ea cilia proprijs nũncijs Magro et ordini respõsurũ. Qua responsione Commẽdatores non contenti, apud cẽtum militum, procer, atq; vulgus Regni Poloniæ publicas protestatiões facere cæperunt, declarãdo qualiter Magr et ordo parati essent, cum fœdera Regno Poloniæ pacis perpetuæ inter Casimirum scdm Regem Poloniæ et Magrm atq; ordinem firmata seruare, Sed postq; Vladislaus Rex Poloniæ nollet dimittere frem suũ Alexandrũ ducem Lithuaniæ, et in causa iusta vellet illi auxiliari, Milites & proceres Regni Poloniæ non successerent Magro & ordini, si bellũ Regno Poloniæ intulerit, graui iniuria lacessitus. Ea aũt protestatiõe in publico edita, etiam responso non audito, furore & ira pleni discedebant, vt prorsus ex gestibus biliq; immoderatius, quam nutq; conueniebat, et superbia ia-

ctantia

ctantia effusa constraret, illos bellũ Poloniẹ Regnũ, quã:
primũ occasio temporis adesset, moturos. Ex ademptione
siquidem Samagitiẹ per Alexandrũ Vitowdum Ducem Ma:
gnũ Lithuaniẹ factæ, et Vladislai Poloniẹ Regis in reddẽ:
do responso tergiuersatione, constabat Magr̃m et ordi:
nem quam maxime fuisse offensum, vt bellũ, nõ quid
aperte aduersus Polonos decerneret. Sed tacitis animis
et deinde ebulliente ira et indignatione subesse bello, quã:
primũ oportunitas afflueret, monstraret. Vladislaũs
etiam Poloniẹ quasi anticipiti constitutũs in biuio Ma:
gr̃i et ordinis legatione interrogatus, quo se verteret,
et qualem ad legatiõm huiusmodi æderet responsionem,
parum in prospectũ habebat. Nam neq; dũcem Vitawdũ
et Lituanos in eorum adũersis periculisq; deferre. Neq;
a Lituanis in se regnumq; suum uolebat bellũ durum
Polonorum Consiliarijs id maxime execrantibus, maxi:
moq; studio et cura ne exortum adolesceret et exorire:
tur ad tentibũs transferre.

Vlricũs

Vlricus responso ꝑ nũtios regis Polonix accepto Castr. Dobrzin, & Zlotoria et pleraq; oppida expugnat Bobrownikij aũt et Bidgostiam per deditiõm accipit:—

Die Sancti Allexij aduenientе Prælatis et Baronibus regni Poloniẹ in multiplici numero Lancitiã conuenientibus, dięta generalis, ad ædendũ Magr̃o et ordini Prussię responsum, habita est. Ex qua Nicolaus Kurowskij Archiẽpus Gnesnẽn, Nicolaus de Michałow Palatinus Sandomirien, & Janussius de Tuliskowo Castellanus Calissien, ad Vricũ de Junigen Magr̃m et ordim̃ Prussiæ destinãtur, qui cũ illũ apud Mariemburg offendissent, in eam responsiõm sententiam pronuntiant. Nihil, inquit Vladislaus Poloniẹ Rex

te et ordinē tuū ignorare pūtat. Alexādrū Vitowdū Dr:
cem magnū Lithuanię, cōn quē sūper ablatione terræ
Samagitiæ, cęterisq3 iniurijs questus es. et si primariū
Principem vinculo quoq3 prope germani sanguinis regi
coniunctum, Regno tamen Polonię, et regi subiectū esse,
terram quoq3 et ducatū Lithuanię, non nisi ex donatiōe,
et concessione regis ad tempora vitæ suę obtinere, qua:
propter non licet regi, et in hac gūerra à nobis Alexan:
dro et terræ Lithuanię moūenda, et in quocūq3 casū a:
lio aduerso illū deserere, qūinimo omnibus potentis &
suffragijs illū iūūare. Placeat itaq3 continere se ab
omni guerra et in loco atq3 die competenti Conuentiōm
agere, in qua Vladislaus Polonię Rex, curaturum se
offert omnia præter iustitiam et æquitatem Acta
reformare et rescindere, et frēm suū Alexandrū ducē
magnū Lithuanię, velut Principem sibi & Regno Polo:
nię subiectum, ad singula quæ pacem et æquitatem
redolent stabilire. Magr aūt Prussię, nihil tam humi:
li responsione motus, continuas apud nūtios regios
cōn Dūcem Alexandrū, ampulosis verbis exaggera:
bat, ingeminabatq3 querelas, astrūens se nō vltra

iniuriam suã et ordinis toleratur. sed cum omnibus
potentijs suis in Lithuaniam ex templo itur. Nicola:
us aũt Kurowskij Archiepũs Gnesnẽ unus ex nũtijs
regijs, terrores Magistri tantopere ingestos nõ feren⁹,
indigestum et minus caũtelosum cõ regis et prohibi:
tione consiliarior, miscuit ad Magr̃m sermonem.
Desinas inquit. nos Magr terrere bello Lithuanijs in:
ferendo, quoniã si illud agere in animũ induxeris, te
Lithuaniam petente nõ dubites Regem nostr̃ Prus:
siam inuasurũ. Lithuanor nos hostes pro nostris
ducimus. conuersuri in te arma si illos lacessieris.
Id utrum Archiepũs sua sponte, per inconsideratũ
sermonem dixerit, an quia ita iussus fuerit, nõ tã
certũ est quam asseritur. Latus eo sermone Magr
sũbintulit, Grãs, inquit, tibi habeo pr̃ Reuerẽdissi:
me qd̃ propositum regis tui nõ celasti, Ego siquidem tuo
sermone tam doctus quam certificatus, caput potius petã
quã membranterrã potius possessam quã desertã, et op:
pida atq; villas, quam nemora guerram et arma cõ
Lituaniã destinatam in Regnum Polonijs conuersurus,
plus enim me, et ordĩm mcũ iuuat, verticem quam pedes.

et culta, quam deserta, agros quoqs syluas et dumeta impetere. Nec moram dictis facit, Nuntijs enim regijs ab eo discedentibus arma corripit. Exercitũ parat, & in vigilia Assumptionis Sanctæ Mariæ, Vladislao Polonię Regi apud Nouam ciuitatẽ Korczin agenti, missis lris diffidatorijs, Castrũ Dobrzin circũuallabat, & continuis quassationibus Bombardarũ, item proiectione ignearum, sagittarũ, frequentius iactarũ conquirit et excurit. Milites qs Polonię, qui illud defẽdebãt, capite plectit, quo facto oppida Rippin, Lipno, Dobrzin, vastat, ac mũltas virgines et matronas in illis reper tas obtruncat. Ita sermo Gnesnẽn Archiepi Nicolai, parum concinuę, parumq, caũte prolatus bellũ, quod differebatur adoleuit, et pacis medius ac belli sequẽter, bellum sermone intempestiue accendit. Castro Dobrzinẽn conquisito, Iacobũ de Nomini nobilem, de dõ Prussi, Capitaneũ Dobrzinensẽ, captũ capite trucauit, plũres quoqs crũdelitates in Milites Polonos & agrestes ferociter ædidit.

Deinde versus Casty Dobrotnikij.

procedens. illud similr continua expugnatione per
deditiom conquirit. Notabiles siquidē Polonorū mi:
lites, quos Vladislaus Rex pro præfati Castri defē:
sione transmiserat, et quorum Capitaneus erat, Var:
coislaus de Gotarthouicze de domo et familia Vulpi:
um, nulla angustia et grauedine acti cū victualiū
copia illis suppeteret, et fere omnes muri præter vnā por:
tiom et mœnia integri essent, Magistro illud dedunt,
propter quod præfatur Varcoislaus et captiuitatē expost
longo tempore pertulit, et in turri obscura angustias, car:
cerales. Milites aūt cæteri vcz Barthossius Plomikowsky
de domo Plomiany, Nicolaus Ragoszowicz, et cæteri qui
Castrum prædictum dediderant, omnes apud regē Vladi:
slaum priuati erant fama et reputatione. Quapropter
præfatus Barthossius Plomikowsky verecūdia ob id ve:
xatus et vario æstumentis fluctuans, factus erat ab
illo tempore delirus, qui tamen postea in conflictu ma:
gno in die diuisionis Apostolorū habito, altam de se ex:
hibebat strenuitatem, nūquam tamen sanus erat, ab illa
dementia. Nam post annos multos Cracouiæ equo insidens,
catenam platealem voluit transilire, propter quod de

equo prolapsus, gladio quo erat cinctus, ex impetu saltus prosiliente de uagina vulneratus et transuerberatus é. atq; ex illo vulnere mortuus. Nec solum ipse sed & pre: les sua dementiá contraxerat.

Castro Bobrownikij Prussiæ Magr Vl" ricus conquisito Castrum Slothoria circúuallat, et octo diebus stetit in eius obsidione, sub quibus dieb. dúcebantur matronæ et uirgines de Thoruń, et in eor prasentia impetus et expugnatio fiebat cón Castrum. Octauo aút obsidionis die traditur magistro Castr. quoniam maior pars militú Castrú defendentium ex proiectione Bombardar erat interfecta, nec poterát se amplius sustinere. Vnde omnes residui per Cruci: feros erant capti, inter quos erant Dobeslaus Olmien: skij Hebermuth, Iwan de Gorij, et alij, qui notabili té: pore tenebantur per Crúciferos in captiuitate. & quamuis Alexander Dux Lithuaniæ in relaxatione militum apud Slotoriá captorum, certos captiuos cru: ciferis relaxasset, Crúciferi tamen nó seruarunt fidem et Polonor milites captos tenuerunt. Castro

aut Zlotoria sic conquisito. Castrum Bidgostia, qd per Thomā de Wanglessin maioris Polonię Capitaneū tenebatur, quoniam situ est munitissimū, videntes se conquirere nullatenus posse, Burgrabiū Castri pecunia corruptum, ad deditiom perliciunt. Quo audito Thomas pradictus nimio dolore mortuus est. Post cuius obitum Capitaneatum Maioris Polonię Vladislaus R. Vincentio de Granow Castellano Naklen contulit in tenūtam.

Vladislaus die et loco militibus suis condicto Bidgostiā obsidione pramit et recuperat

Vladislaūs Rex Polonię amare et molestissiē ferens, tot et tā graues sibi per Cruciferos illatas iniurias et tot sibi Castra ablata Expeditionem

mox totius regni sui cōmouit, et omnibus regni sui
sūbditis mandat, quatenūs in Volborz in octaua na:
tiuitatis sanctæ Mariæ conueniant exercitualiter
abinde in Prussiam processūri. Duci aūt magno Ale:
xandro Lithuaniæ per lrās et nuntios crebro intimat,
quatinus cū gentium suarū potentia sibi prope metas
Prussiæ occurat. Conuenit itaqz iuxt regis imperium ma:
gnus exercitus in Wolborz pro die instituta, de omnib:
terris Regni Poloniæ, vcz̄t Cracouien̄, Sandomirien̄, Lu:
blinen̄, Russiæ atqz Podoliæ, cum quo Vladislaus Rex
egressus procedit versus Lancitiam, et prope Lanci:
tiam in Gaijs quatuor diebus præstolando residu:
os Exercitus, agit statiua, abinde vero discedens,
prima statiua in campis Sziedlecz villæ, secunda
in campis villæ Koczawie, tertia prope Radzieiow,
supra lacū, et ibi exercitū per vexilla ordinat.
Quarta in campis villæ Szarleij, Quinta in Tuczno
supra Lacum vltra Iuniwladislauiā per miliare. Sexta
in Bidgostia, et in die S. Michaelis Castrum Bidgoscza
graui fortitudine circūuallat, et scutis seu pallijs quasi
muris in circuitum supra vallū sepit, Bombardis con:

cutit. Ex quarũ continua proiectione Comendator et Capitaneus Castri fuit interfectus. Sentiens aũt Magr Prussiæ Castrum conquirendũ esse, mittit ad Vladislaũ Regem Cunradum Olessniczen, ducem, postulans vt Rex obsidiõm solueret et offerens Castrum Bidgoscza, in manus Venceslai Bohemię regis se resignaturꝝ et in illum compromissurꝝ. Cui legatiõm suã in crastino Sancti Francisci exponenti responsũ est. Si Magr similem resignatiõm de terra Dobroinen et Castris eius, in manũs præfati Regis Vencesslai effectualr se facturꝝ pollicitus fũerit, non obnuere regem discedere ab obsidione. Stabat aũt Rex cum exercitu sũo in eiusdẽ Castri obsidione octo diebus in Castr Bora. octauo die. Castrum armis et potentia conquirit: et reparatis eiꝰ ruinis dat illud Mathię de Labissin Palatino Brestẽn in tenũtam. Sub diebus aũt obsidionis Magr Prussię gentes suas circa Swiecze conuenire præceperat, quo intellecto Vladisslaus Rex aliquot gentium suarũ Banderia illuc mittit. quorũ intellecto aduentu gentes Prussię fugiunt. et Exercitũs regis tentoria derelicta occũpat, et spolijs multis hostilibus potitur. Iniurijs aũt tã

frequentibus, tamq; atrocibus Vladislaus Poloniæ Rex lacessitus à Cruciferis, ad varios reges Principes Catholicos super grauaminibus suis scribit querella per lras speciales, quaꝝ literarū exemplar in charta inserimus.

Dux insuper Alexander Lithuaniæ, sub diebus illis mittit, ad Vladislaum Poloniæ Regem Jacobum Cslinianij de Lublin Notarium situm, Significans suæ Serenitati in secreto, qđ pro tempore illo nullatenus pōt cum gentibus suis venire, sibi in succursum, rogans et supplicans quatinus non sibi egre ferat. consulensq; quatinus cum hostibus inducias conficiat vsq; ad ætatem futurā, vt interim singulis pro guerra ordinatis posset cum ampliori gentium ordine et bellico apparatu venire, armatiōr atq; paratiōr sibi in succūrsum.

Vladislaus Ulrico inducijs ad tempus

datis Venceslaũ Romanor. et Bohemiæ regẽ arbitr. sumit

Castro Bidgostien conquisito Vladislaus Rex cum suis deliberat, quid sibi facere expediat, plerique sic faciendum censebant, vt Vladislaus Rex, postquam tam fortem collegit exercitum in terrã Pomeraniæ procedat, et eam igne et gladio deuastet. Alijs visum est salubrius factis treugis redire, et bellum pro futura æstate instaurare, attento quod exercitus tantus hijemis asperitatẽ nullatenus in campo possit suferre. Interim venerunt nuncij Venceslai Romanor. et Bohemiæ Regis, vcz̃t Dux Cunradus antiquus Oleßniczen & Jenko Capitaneus Szwidnicen et Vratislauien, et bellũ huiusmodi nomine eius intercipiunt peten Vladislaũ Regem, quatinus sufferentijs pacis, ad diem Sancti

Joannis Baptistæ acceptatis, a bello desistat, et ipm Venceslaum regem, in arbitrũ assumat. pro omnibus differentijs quõlibet exortis inter regem et Magistrũ iuste arbitratur. Et pro die Dominico Inuocauit. Pragam, nuntios suos plene instructos, pro habendo arbitramento destinet. Precibus itaq; dictorum nũtiorũ Romanorũ regis, et suorũ Consilijs Vladislaus Polonorum Rex deuictus, treugas cũ Cruciferis usq; ad diem Sancti Joannis Baptistæ, ad solis occasum, inscribit et firmat, et diem Dominicã Inuocauit, pro tractãda pace et conficienda perpetua, per regẽ Romanorũ acceptat. Turpia hæc sufferentiarũ pacta videbantur ad potẽtiam exercitus, quẽ rex ducebat habendo respectum. Sed tempori congruebant. Consiliarij tamen regii graues contumelias et improperia ã vulgaribus quasi treugas ipsas aũro Cruciferico corrupti admisissẽt. nõ poterant effugere. Non formidinis aũt, sed neq; lecitationis ea, sed cautionis, erat perpensa moderatio, quamuis nõnulli illam velut meticulosã et vino expressam carpebant.

Exemplũ literarũ Vladislai ad regis et Principes CHRĨANOS

Vladislaus Dei grã Rex Poloniæ. Dux supremus Lithuaniæ, hæres Pomeraniæ et Russiæ dominus & hæres &c. Iuste Deus, iudex fortis, almæ scrutator cordium. te inuoco et imploro ut me in pronũciatione necessitatum ingruentiũ oberare non permittas, seu cõn ueritatem quicquã fulminare. Noscite igitur et attendite, percipite vniuersi reges Principesq; tam spirituales, quã seculares, Comites, Barones, Nobiles, Milites, communitates Ciuitatũ &c. et omnes qui inhabitatis terrã sacrosanctæ fidei Catholicæ professores. Quomodo in factis quæ inter nos et frẽs Cruciferos de Prũssia ventilantur & ocurrunt, per ipsos erga nos nullũs penitus pietat assen:

sus adhibetur. Ex quo pacientiã, ad quã ex præcepto Jesu Chri regis pacifici seruãdã fuimus obligati, in nob dilacerant et violant, ipsã a nobis ꝓtendentes segue: strare. Quamuis enim nobiscũ firmissimo pac fędere et literarũ robore fuissent colligati, quod vtiq; fędus nullis prorsũs occasionibus, uiolari sperabatur, ipsi tn con fędus huiusmodi sic firmatum sub colore fictæ a: micitiæ, innocentiã nostrã iniquis accusationibus, & confictis adinuentionibus, corã aliquibus Principib. et multis probis detulerũt, proditorem asserentes, qd temporibũs nostris et Vitawdi Alexãdri duc. Lithũa, nie no multum fides Catholica per baptismũ gentis no: strę Lithuanicæ fuisset roborata, quia nullus gẽtis nostræ ad fidem Chrianã per nos fuisset conuersus et attractus et quod illi de fide Ruthenica, qui per nos fuere baptisati, sub colore fidei Catholicæ, sectã ipsorũ tenerent secrete et occulte. Sed quia Ecclesia de occultis no iudicat, suficit nobis puræ deuotionis di: ligentia, quã in augmẽto fidei Catholicæ adhibemus. Si enĩ sciremus tales qui fidem tẽrent palliatam, nũqs sine pęnali vindicta ipsos dimittemus incorreptos, et si per:

fecta charitas maneret in cordibus. Cruciferorũ, aut si in fadere nobiscũ facto fidelr stare uellent, hos quos sciuerunt aut sciunt de nostris, a fide exorbitantes, nobis ipsos sinceriter debuerunt indicare, et si ipsos non correxissemũs. iuxta Euangelium testes debuerunt assumere. et nos inducere ad correctionẽ eorũ dem. & demum si uoluissemũs stare inductioni eorundem, tunc primo debuerũt nũtiare Ecclesiæ, Sed ipsi ordine præpostero, dimisso principio a fine incipientes. cõ nos & frem nostrum charissimũ Ducem Vithowdũ iniustas querelas inceperũt fulminare. Nec sperandum est quod ipsi religiõm mudã & immaculatam sectentur: ex quo habenas linguæ laxantes ad vaniloquia, noluerunt vera loqui, & libertate linguæ freti, elegerũt loqui aduersũ nos non vera sed iniqua. Non enim nos animaduertimus iustificatiõm nostrã multiplicitate verborũ ostentare. Sed per realem efficatiam clarificare volumus nostrorũ opera factorũ, imo ad subitiendã rem oculis, non realiter uolumus immittere et hẽc realr ostendere, quod cultus religionis Chriani

per neophitos nostros, in terris Lithuanię chrō duce. laudabiliter exercetur: quia ibidem de grā Dei Cathe: drales, et alś multas parrochiales et conuentuales ere: ximus Ecclesias, ipsas de bonis patrimonialibus heredi: tando, perpetuo sufficienterq; dotando de quo quilibet certŭs reddi poterit, qui pro experiẽtia habenda, eas: dem partes Lithuaniæ, per nos de gentilitatis errore edŭ: ctas uellet uisitare, et ea quæ scribimus nō aliter se ha: bentia proprijs oculis contueri. Sed ipsi proch pudor, pu: dorem squalidum tegunt proprium, alieno sibi ficto pŭ: dore, culpas proprias in alios transferendo, bene quid facerent, si prius de proprijs oculis trabem eijcerent, antequā de alienis festucam eijcere festinarent. Ipsi enim scientes & uidentes contrarium asserunt, quod pauca infra viginti quatuor annorŭ decursŭ, a tem: pore baptismi nostri in augmento fidei Catholicæ ac: creuissent, ditant ergo ex aduerso, quæ quantaq; in terris Prŭssiæ per ipsos occupatis forte a dŭcentis an: nis vel vltra, per eos accreuerunt, pro certo respectŭ eorŭ, quæ in terris Lithuanię facta sŭt, possent mima reputari, cum & eos qŭos baptisauerunt, Pruthenos

utiq; bene constat sub amētia ipsorū, quasi sub quo-
dam palliato rigore, ritus gentiles minime postposuisse,
et reuera neminē huiusmodi gentilium fideliter ad fi-
dem inuitant Catholicā, prout de Samagitis experien-
tia testatur, quos ad baptismū allicere debuerunt, quor-
tn nullum infra quiēnniū, licet baptismi grām affec-
tando ad fidem Catholicam uocauerunt solām nāq;
in eo cursu gratulantur sui propositi vt terras talr
qualiter possideant alienas. Vnde probabili rationis
colligimus argumento, quod si tali, tamq; peruerso
modo, cum caeteris Principibus circuibunt, quēadmo-
dum erga nos nunc procedunt, pro certo difficulter
aliquis posset subsistere, nec dubiū quod in poster-
nisi ope dei refrenentur omnes principatus & dominia
ipsorum ditioni talr subiugabunt. Illud quoq; circa
dispositiones ipsorū est ualde dolorosum, detestabile et deflē-
dum, qđ positionis suae cursum semper habent retrogradū,
in nullis penitus, cum legum institutionibus et Canonū
sanctiōnibus concordare uolentes, hoc etenī ipse cursus eor-
non admittit, ut uoluntas sequatur rationē. Sed hoc prae-
tendit potissime, quod ratio cedat et subsit semper impetuo

uoluntatis. In hoc namq; ipsorum tota fundamentaliter consistit, intentio et voluntas, vt propria teneant, aliena recipiant aut concupiscant. De alienis vtilitatibus sẽper uti uolunt, nec cuipiã iuri seũ iudicio parere et submitti pro eisdem. Et quicunq; prætextũ huius, ob pacis amorẽ, uirtute pacientiæ, ipsis se quanto magis humiliat, tanto magis horũ humilitate contempta, per arrogantiã pede calcare nituntur. Et quamuis ita in sũma patientia virtut Dei ipsi creatori deuotiõm nostram uoluissemus humilr cõmendare, et ipsius clemẽtiã in pac dulcedine liberiũs exorare, illud scriptum semper retinendo in cõtemptũ, qd nisi in pace, bene potest coli author pac, pacem cũ eisdem fratribus Cruciferis constitueramus perpetuã atq; firmam, per quam pacẽ ipsi saluatori nos duplicem sperabamus fecisse seruitutem, quarũ vna in ea consistit, quod cum proximis & domesticis fidei pugna cesasset, et sopita fuisset omniũ materia iurgiorũ. Alteram autẽ in hoc posueramus, stabilitã qd durante pac. fœdere Chrianam potuissemus ampliare religiõm, & in credulos quoscumq; per baptismũ Catholicæ adducere vnitati, eo quod abiectis, et euulsis cordis rancoribũs, locũ puræ præ:

buerimus charitati, omnesq; iniuriarū flammas, pia man:
suetudine suffocando, immo pro reductione constantior
fœderum, et propter bonū pacis, terrā Dobrzinēn ad coronā
pertinentem, per ipsos Cruciferos iniuriose a nobis & co:
rona nostra ablatam, et aliquot annis cōn fędus tempore
piè memoriæ Casimiri olim regis Polonię inter regnū Polo
nię situm et per ordinē ipsorū frūm occupatā, in multa pe:
cuniar liberamus quantitate. Neq; hoc quidē profuit
nobis, cū pacem in pace inuenire nō potuimus. quia mox
post firmata pac fœdera, ipsi grauioribus plusq; præ:
teritis iniuriar aculeis, infestare et afficere nos cępe:
runt, dum præter alias quamplurimas nobis illatas iniu:
rias castra nostra vcst Drzeßno et Santhok. cū terri:
torijs etiam aliquibus ad nos, et ad ducē Ioannem Ma:
souię frēm nostrum spectantibus, alijsq; nostris utili:
tatibus, omni iure et iustitię modo postpositis friuole oc:
cupantis. Quas huiusmodi iniurias nō sine magna
patientia sustulimus. fœdere tali, quod omni guerra du:
rius reputauimus inuoluti firmiter, et ligati. Et quā:
uis multiplicatis instantijs per lrās et solennes nūtios
affectuose ipsos hortati fuerimus, vt iuxta inscriptiōes

nobiscū stabiliti fœderis, iniurias ipsas æquitatis, tem:
peramento moderaſſent, ipsi aūt per hoc facientes de nobis
ridiculum, nulla facere ratione voluerunt. Interdum
tamen quasi delusorie intimabant, nobis se velle eas dē
iniurias rigore iustitię moderari, quod et demū ad effe:
ctum, sicut alias omnino reducere renuerunt. Ideoq; ad
querelas cōn ipsos prorumpere nos oportet, et iniuriarum
nostrarum animo turbato graucdines explicare, quas
in chartula speciali singillatim vestra claritati descri:
bimus, eandem vestrā attentius claritatem rogando, qua:
tenus dictis et relatibus, immo et accusationibus corū:
dem Cruciferorum, si quas cōn nos, et frēm nostrū Ducem
Vitowdum leuitate lingua emiserunt, fidem velitis sub:
trahere creditiuam. Iniquis enim et dolosis accusatio:
nibus nos deprauant, soli prauitat vitio claudicantes.
Velitis etiam quęsumus ab ipsoꝝ hortamentis iniquis
auertere mentes vras, et dum illi, aliquas sibi gentes do:
miniorū vestrorum, in subsidiū cōn nos, et prędictū frēm
nostrum Ducem Vithowdum venturas uocauerint, et po:
stulauerint: hominibus uestris illic trāsitū prohibere.
Ipsi enim verissime cōn fideles Catholicæ fidei profesſo:

res, et cõn eos qui ad fidem Catolicam promoueri dudum aspirant, se armant, gentis armata suffragia postulantes. Datum Opatouię ipso die Sancti Laurentij martyris glo: riosi. Anno Domini Millesimo. Quadringentesimo. Nono.

Vithowdus icti fæderis ignarus vastat Prũsiã ac vicissim hostẽ prouocatũ pa vidus ex improuiso in sua terra excipit

Antequam aũt conclusio treugarũ seũ induciarũ huiusmodi Duci magno Lithuanię Alexãdro per Vladislaum regẽ intimata esset, miserat prædictus Dux Alexander germanũ suũ Ducẽ Sigismũdum cũ Lithuanorũ aliquanto Exercitu latenter in terras Prussię. Qui illas ingressũs, exustis et spoliatis plurimis villis, oppida etiã Dzialdow, Tamow,

Newerkien spoliat et exurit, et magnũ numerũ hominum vtriusq3 sexus in Lithuaniã abducit, qd factum licet fuisset, per ducem magnũ Alexandrum tanquã ignorũ de treugis attentatum. Cruciferi tñ nullatenus poterant adduci, ut id ad magnã non ascriberent iniuriã, et duci magno Alexandro ad dolositatem. Obseruabãt itaq3 aptum tempus quos possent Duci magno Alexãdro, prout soliti erant, reddere uicem collecto itaq3 clandestino Exercitu, illum per solitudinem sitam, inter Grodno et Bielsko, per loca Rzebno Stoki, Jaskier, et fluuiũ xietupa transmittunt, et hominibus Duc, qui in solitudine excubias faciãt, fumus enim illos prodiderat, circa Jasker comprehensis, et interfectis, die dominico Ramispalmarũ in Volkouiska, vbi nõ paruus populus Lithuanor, ad diuina audienda conuenerat, irrũpũt, aduenĩunt, et omnem populũ vtriusq3 sexus de Lithuanis et Ruthenis spoliato, et excusto, illo loco captiuant, et cũ captiuis per viam qua venerant celeriter reuertuntur. Qua nouitate Dux magnus Alexander, qui in Vslonini septem miliaribus distabat à loco illo turbatũs, et pauore nimio consternatus illico, tantũmodo consorte sua

Anna recepta in densas syluas et aquosa lutosaqꝫ latibula versus Sditow se contulit, vbi mansit, donec de recessū Cruciferorū certificatus. Locus aūt per quem Cruciferorꝫ ibat et redibat exercitus magnam effecit stratam in huiusmodi solitudine, quæ in signū facti huius etiam in hanc diem apparet et perseuerat. Abinde obseruari solitum est, ut excubatores nō nisi de corticibus quercinis, quæ fumū non dant, ne prodi possint focos extruant.

Alexander quintus Pontifex Romanus Ludouicū ducem Andeganensē regē Siciliæ pisis creat et Venceslaum Regem Romanorꝫ nominat.

Vicesima

Vicesima tertia Junij Cardinales utriusqs obedientię con-
claue ingressi, frem Petrum ordinis minor. tituli duodecim
Apostolorum, presbiter. Cardinalem in Papa concorditer,
vt supra tetigimus elegerunt, ætate septuagenarium, qui
Alexandri quinti appellatiõm fortitus, nonis Julij Pisis
coronatus. Hic natione Grecus ex creta oriundus, nũ-
quam parentes, cognatos, aut aliquos carnis i demptita-
te coniunctos, quemadmodum relatione ipsius comper-
tum est, dinoscens. Sed quærentem eũ in puericia per mẽ-
dicitatem victum, quidam fr ordinis minor. Italicus re-
colligens, in latino sermone instructum, regulari habitũ
indũit et ad Italiam perduxit, ubi artibus liberalibus
eruditus, primũ in Oxomense, deinde in Peruskense stu-
dium destinatus, insignis Magr in Theologia euasit.
Posthæc Longobardiam veniens fauore Ducis Mediolani
plures Ecclesias Cathedrales, et postrem̃a Mediolanen̄
rexit, homo benignus et liberalis, omni petenti se nihil
negare sciens: ob quã rem curia Romã sub breui tẽpore
per inexperientiã simplicitate et liberalitate ipsius fu-
it notabiliter deformata, fres minores ad Epatum &
prelaturas promouens. Baltasaris de Cossa Cardinalis

qui illius electiõm in Papatum, se neglecto persuaserat, in singulis agendis consilijs directus. Excepit aũt prædictus Alexander Ludouicũ ducem Andegauensem, filium quondam Ludouici ad se in Pisas uenientem, magno honore, et ipsũ de Concilio Cardinalium in Siciliæ regem sublimat. Circa finem aũt Mensis octobris propter pestem Epidimiæ ex Pisis recedens in Pratum, deinde in Pistorium, ubi aliquanto tempore mansit se contulit Bohemiæ quoqs regem Venceslaum pro rege Romanorũ et non Rupertum nominare cœpit. Ex quo illi Rupertus offensus, obedientiam suam in Germania turbare non destitit:-

Exercitus Polonicus dimittitur Comitia in Niepolomicze celebrantur Varcislaus quod Castro Bobrownikij Pruthenis cesserit ad perpetuos carceres condemnatur. Legati ituri Pragam nominantur.

Treugis confectis, quæ tamen vulgaribus & rei ignaris erant plurimũ displicibiles et molestę, quibus illas corruptis largitione Consiliarijs calumniabantur interpositas Exercitu licentiato Polonię Rex Vladislaus a Bidgostia recedit, et per Tneynam Posnaniã uadit, et abinde indicta generali Conuentione in villa Nicpolomicze, procedit versus Cracouiã, et in festo Sancti Martini agit conuentiõm generalem in Nicpolomicze ubi conuenientibus Prælatis et Baronibus regni instauratur iudiciũ horrendum cõn Varczislaũ de Gotartowicze qui infideliter agens Castrũ Bobrownilci nulla pressus necessitate Cruciferis tradiderat. Et quamuis prędictus Varczislaus pro excusatione facinoris sui allegasset, qđ. resignatiõm Castri prædicti de scientia Nicolai Kuropwskij Archiepi Gnesnẽn et eius mandato feciſſet, et fuissent litere super hac materia productæ et scrupulosius examinate, compertũ tamen fuit finaliter, eũdem Varczislaum inique egisse, et merito culpabilem esse, propter quod traditus fuit Vladislaus regi tanquã reus et culpabilis puniendũs, qui illũ in Castrũ Thanczin in captiuitatem perpetuam tradi mandauit. Verum exposteã ano

sequenti de Cruciferis obtenta victoria illum sicut et omnes captiuos alios absoluit. Sed post illam absolu: tiom pauco tempore idem Varczislaus superuixit.

In eadem conuentione nominati fuerunt et electi Nuncij notabiles prælati et Barones in Pragã, pro die Dominica Inuocauit, ad audiendam sententiã arbitralem, in Vla: dislaũ Poloniæ Regem et Cruciferos proferendam ituri et omnes eis tũc fuerũt instructiones ad rem prębitę.

Ioannes Huss hęresi Viklefitax Pragæ ex: citat :-

Hæresis Vikleff. quæ an annos multos regnũ Angliæ grauissime infecerat, in Regno Bohemiæ in ciuitate Pragensi, ubi tunc gẽrale iugebat studiũ per Ioannem Huss Bohemũ reactensa et resuscitata est, permittẽte occulto Dei iudicio, et in breuissimo tempore dissimu: lante Venceslao Bohemiæ Rege et Zophia de Bauaria

Regina Bohemię, cum aliquibus consiliarijs eā nu:
triente, serpens totū regnū Bohemię infecit. Solo aūt
liuore et inuidia dictus Ioannes Huss, quia per im:
petratiōm cuiusdam de præbenda Pragēn, fuit iure
exclusus, huiusmodi Viklefistarū fabricare hęresim
cæpit, et quia erat hō magnæ scientiē, et eloquentiæ
singularis quoqꝫ et exemplaris vitæ, et propter suā
prædicatiōm & expressiuam plurimū dilectus à vul:
go, facile æstimatione sua Bohemorū pectoribus, sua:
pte ad nouādas res, et in arrogantiam singularemqꝫ
procliues hęresis huiusmodi virus plantauit, qua fim:
brias suas sensim dilatante, studium gērale mādato,
sedis Apostolicæ dissolutū, et practicari in Praga
prohibitum est, et omnes exterarū gentiū scholares.
Item omnes religiosi et sacerdotes qui hæresim ortā
abominabantur de studio è ciuitate pulsi, pleriqꝫ e:
tiam trucidati. Seditiones magnæ in populo exortæ,
bella intestina et latrocinia aucta, et omnis vnitas,
ordo, pulchritudo, et decus Regni Bohemię pessū:
data. Inualescente siquidē hęresi præfata, fuerūt
passim per laicos temporalia Ecclesię Dei & mīstris

eius ablata, et omnes spirituales qui hæresi consẽ-
tire nolebant, aut occisi, aut violati, aut expulsi.
Templa incensa prophanata, et diruta: ossa, et insi-
gnes S. Venceslai patriæ illius Principis et patroni, a-
liorũq; sanctorũ disiecta et conculcatę reliquię, glo-
riosũ Carthusiensium monasterium & plures aliæ
Aedes sacræ usq; ad solum ruinatæ et omnibus bonis
partim trucidatis, partim exclusis et diffugientibus,
malignus quisq; illic habuit receptaculũ et cubile.

Multiplicatis aũt scęlestis viris pluriũ iniquitates
stũdys, malignorũ hominũ in Bohemia pullularunt,
eoq; malignitatis ventũ fuerat, ut etiam nonulli Sa-
thanæ satellites, sectam Picardorũ, publicos & per-
miscuos concubitus permittentem, aliquanto tempo-
re exercũerint.

Auxerat dogma peruersũ Petri Anglici in Pra-
gam aduentũs, qui ex eo tempore vsq; ad diem mor-
tis suæ illic degens, Anglicana venena, quæ ex li-
bris Wicleff didicerat. Bohemicæ nationi propinabat.
Quæ omnia mala (proch dolor) Bohemico Regno
præstiterunt. Magistroy inflatorũ et doctoy prũ-

rientiũ et plus quã oportet sapere enitentiũ in opini:
onibus diuisiones, et int̃prætatationes improuidę scri:
pturarum. Atq; hę ex superbię tumore prouenientes,
ita ut exinde patria gloriosa, et natio p̃clara Sla:
vonica, redderetur foeda, turpis, & ingloria.

Vladislaus Alexandro quinto Pontifici Romano nõ ignoto sibi obedientiam profitetur.

Stante Vladislao Poloniẽ rege in Niepolomicsensi
conuentũ, venit ad suã maiestatem Nuncius Cardi:
nalium Romanæ Ecclesiæ, Nicolaus de Vladisla:
via cum literis eorũdem Cardinaliũ significantib.
qualr̃ ipsi vniom̃ Ecclesiæ diuturno iam tempore scis:
sæ Zelati Gregorium Venetianũ de Corario duode:
cimũ, et Bẽdictũ tredecimũ, als̃ Petrũ de Luna, de Pa:
patu contendentes, et sua contentione Schisma
pestiferum nutrientes, coniũcti ipsi in vnã obedien:

tiam deposuissent, et Alexádrú de Candia Papam indubitatum elegissent, petentes Vladislaú Poloniæ Regem, quatinus et ipsé cum ipsis sentiat, et obedientia Gregorió duodecimo subtracta, in Alexádri de Candia Papæ quinti obedientiam concedat. Quare ad Conciliú relata, decernétibus consiliarijs Vladislaus Poloniæ Rex Gregorio duodecimo quamuis sibi amicissimó deserto. Is enim Decanatú Cracouiensem, et præpositurá Gnesnensem ius conferendi, dútaxat ad vitá Vladislao Regi contulerat. Alexandri quinti in Pisano concilio, quod tunc agebatur conformiter: in Súmú Pontificem electi, obedientiam professus est. Erat insuper Alexádro quinto iam inde ab eo tempore, dum in minoribus agens: terras Rússiæ visitaret, familiaritas cótracta cum Vladislao Rege Poloniæ adhuc in gétilitatis errore constituto.

Vladislaus de apparatu belli Prutheni ci Brescię consultans deq; fabricãdo ponte Nunciũ sũmi Pontificis Camieniciæ

excipit, ferasq; venãdo captas salc condit & Plociam mittit, pro futuri belli comcatũ ædem sacram LVBOMLIÆ ex lignis vno die excitat:-

Discessũ a Priepotomicie facto Vladislaus Polonię Rex versus Lithuaniã contẽdit: cõventiõm in Brzescie Ruthenicali cũ Alexãdro duce magno Lithuanię, quã sibi denũciauerat a:

cturus. Festo aũt Sancta Catherinæ apud Lublin ce-
lebrato, pro festo Sancti Andreæ venit in Brzescsiẽ,
vbi suam Maiestatem, Dux Lithuaniæ Alexander
vno miliari occursũ facto debita reuerentia excepit.
Ibi omnem progressum belli futuri cõ Cruciferos ge-
rendi Vladislaus Rex Poloniẽ cũ Alexandro ma-
gno Duce Lithuaniẽ, solo Nicolao Tramba Regni
Poloniæ vicecancellario conscio, secretissime consi-
ciunt. Imperatorem denigs Thartharor, quem Ale-
xander Dux Lithuaniæ in Brzesczie adduxerat,
pro futuro bello cũ gente Tartharica eis solatia itur,
perliciunt. Illic insuper componũt, quo die, quoue lõco
copiæ Polonica et Lithuanicæ conueniant, et quo
pacto Vislam superent. Disponunt insuper fieri
pontẽ nũgs alias visum ex nauibus, cuius fabrica
ex Dobrogostio Nigro de Odrzirol Capitaneo Ra-
domiensi nobili de dõ Natęcz, à Vladislao rege fu-
it mandata. Parabatur aũt pons huiusmodi expẽ-
sis regiis in Koziniczẽ secrete, per quendã subtilẽ
artificem Jaroslaũ, et tota hyems illa in eius per-
fectione absumpta.

Vladislaus Poloniæ Rex, rebus omnibus pro instaurando bello futuro Pruthenico ordinatis ex Brzesczie uadit in Camieniecz Ruthenicale Alexandro Duce magno Lithuanie eum concomitante, vbi ad suam Serenitatem Bullæ Alexandri quinti speciali Nuncio allatæ sunt, quibus significabat suã conformẽ electiõm et rogabat, vt sibi tanquã vniuersalis Ecclesię indubitato Summo Pontifici a Cardinalibus vtriusqꝫ de Papatũ contendentibus electo, præstare obedientiã nõ negaret. Quod et Vladislaus Polonię Rex iuxta decreta conuentionis in Niepołomicze facta, vna cũ Alexandro duce Lithuanie respõdit se facturum. Ex Camieniecz Vladislaus Rex processit ad venationes in Białowicze vltra fluuium Lsznã Alexandro duce Lithuanię cũ Tartharorꝫ Imperatore in Lithuaniã diuertente, quem pro toto hyemis tempore, et vsqꝫ prope festũ Sancti Ioannis Baptistæ, in terris suis cũ gente sua et vxoribus tenuit. Vladislaus aũt Polonię Rex venationi dans operam, apud Białowicze octo diebus demoratus. sub quibus multas feras syluestres cæpit et sale infusas, in uasis per Narew et Vislam in Płoczko

pro futuro bello aſseruandas transmisit. Deinde in ter-
ram regni sui Chelmensem per Camieniecz, Kobrin & La-
ski perueniens, dies Natalis Chri apud Lubomla egit.
Vbi etiam vno die Ecclesiam pro Catholicis illic degen-
tibus ex lignis fabricat, dotat, et per Gregoriũ Vladi-
mirien, als Lucensem Epum frem ordinis prædicator
consecrari procurat. Idcirco aũt hyeme illa Vladisla-
us Poloniæ Rex in Lithuaniã iũx consuetudim obser-
uatam ire distulit. quoniã difficile fuisset Alexãdro
Duci magno Lithuaniæ, et stationibus regem procurare,
et expeditioni rerum in bellũ necessariarũ intendere.
Sed et Vladislaus Poloniæ Rex neceſse habebat in
regno suo Poloniæ curam de multis intendere, quæ il-
lum nõ permiserãt in Lithuaniã procedere iũx morẽ.

Ruperti Romanorũ regis Gregorij Duodecimi factionẽ

fouentis vnionẽq; dissoluent Legati in Pisano Concilio
ridentur.

1261.
1279.

Landulphus Cardinalis Barensis ex Concilio Pisano in Germaniam missus, pro die Epiphanię Frankfordiam supra Maijum peruenit, vbi Rupertus Romanorum Rex, cum Magñutinẽn et Colnien Archiepis. Henrico duce Brunswicsen Hermano Langrauio Hessia Friderico Misnẽn, et Friderico Brandeburgẽn Marchionibus, cæterisqs Almanię Principibus. Item Francorũ et Anglię regum Oratoribus, diætam ad procurãdã vnionem in Ecclia dei tenebat, vbi dum sex diebus practicando modos vnionis exegissent, venit ex parte Gregorij duodecimi nepos suus Anthonius Cardinalis, et prolixo sermone vsqs ad fastidium vsus est, factũ Gregorij iustificans et Cardinalium qui Pisis congregati erant opera impugnans. Rupertus itaqs Romanor Rex prece incertum est corruptus an precio, contemptis saluberrimis principum Almanię et Oratorũ Francię et Anglię regũ Consilijs, vnionẽ per medium Concilij Pisani procurari suadentibus, partes Gregorij notabilr fouere cæpit, notabilesqs ambasiatores vcst Archiepum Rigensẽ, Epum Varmatien, et Electũ Verdensẽ, ad Gregoriũ pre-

1280

fatū destinauit. Ex quo Gregorius ipse obstinatior fa:
ctus est, placita enim sibi, prout iussi erant et nō vnio:
nem promouentia loquebantur. Propter quod Gregorius
ipse placere amplius Ruperto uolens Epūm Vormaci:
ensem creauit in Cardinalem, quem tamen ne Epātu
priuaretur suscipere detractauit. Electus deinde
Verdēn in Pisis ad Conciliū accedens, persuadere Car:
dinalibus, et patribus in eo cōgregatis, quemadmodū
per Gregorium instructus erat, nitebatur. Vt aliū
locū Gregorium aptum pro Concilio deligerent, quod
cum obtinere nō posset, in appellatiōm prorupit, asse:
rens nomine dicti Ruperti regis Concilium gērale
in casu Schismatis, nisi auctoritate Imperiali cō:
gregari nō posse. Fuerunt aūt ipsi Romanorū Rex
Rupertus et consiliarij, atqꝫ Ambasiatores sui, à
doctis et grauibus viris, nō secus quā delirantes ir:
risi, vt qui vniōm quā promouere debuerāt, varijs
et infestis modis perturbabant ~

Incipit liber Vndecimus.

A

S D

P K

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1
62-002 Suchy Las
www.digital-center.pl
biuro@digital-center.pl
tel./fax (0-61) 665 82 72
tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.
Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.